

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΘΕΟΤΟΚΗ ΑΝΔΡΟΥΤΣΕΛΛΗ

Καθηγητός

ΓΕΝΙΚΗ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΓΕΙΩΝ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΤΩΝ

Έγκριθείσα διὰ τὴν πενταετίαν

1902—1907.

ΕΚΔΟΤΗΣ

Χ. Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

1902

Αριθ. } Πρωτ. 8130
 } Διεκπ. 1404

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Μαΐου 1902.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΑΛΑΛΟΣ

Tὸν Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Πρὸς τὸν κ. Σπυρό. Ἀνδρούτσελλην.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν νόμον „ΒΤΓ" τῆς 12ης Ιουλίου 1895 περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 10ης Οκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων, τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπείας ταῦτης, ὅπως τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα **Γεωγραφία** τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον ἐγκριθέν, εἰσαχθῆ ἐν τοῖς Δημοσίοις, δημοσυντηρήτοις καὶ ἴδιωταις Ἑλληνικοῖς σχολείοις, ἐπὶ πέντε σχολικὰ ἔτη, ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1902—1903.

*Ο. Ὑπουργός

A. ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΣ

Στέφ. Μ. Παρίσης.

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου Χ. Ι. Σαλιβέρου.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Η Γεωγραφία είνε ή επιστήμη, ή δομή αρευνά και περιγράφει τὴν Γῆν.

Η Γεωγραφία ἔξετάζει τὴν γῆν ώς οὐράνιον σῶμα, ώς φυσικὸν σῶμα και ώς κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου. Έπομένως διαιρεῖται εἰς μαθηματικήν, φυσικήν και πολιτικήν γεωγραφίαν.

Η μαθηματική γεωγραφία διαλαμβάνει περὶ τοῦ μεγέθους και τοῦ σχήματος τῆς Γῆς, περὶ τῶν κινήσεων αὐτῆς και τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ παντός.

Η φυσική γεωγραφία ἔξετάζει τὸν συσχηματισμὸν τῆς γηίνης σφαίρας διηρημένης εἰς στερεάς και εἰς θαλάσσας και περιβαλλομένης ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας, τὸ κλῖμα και τὰ προϊόντα αὐτῆς.

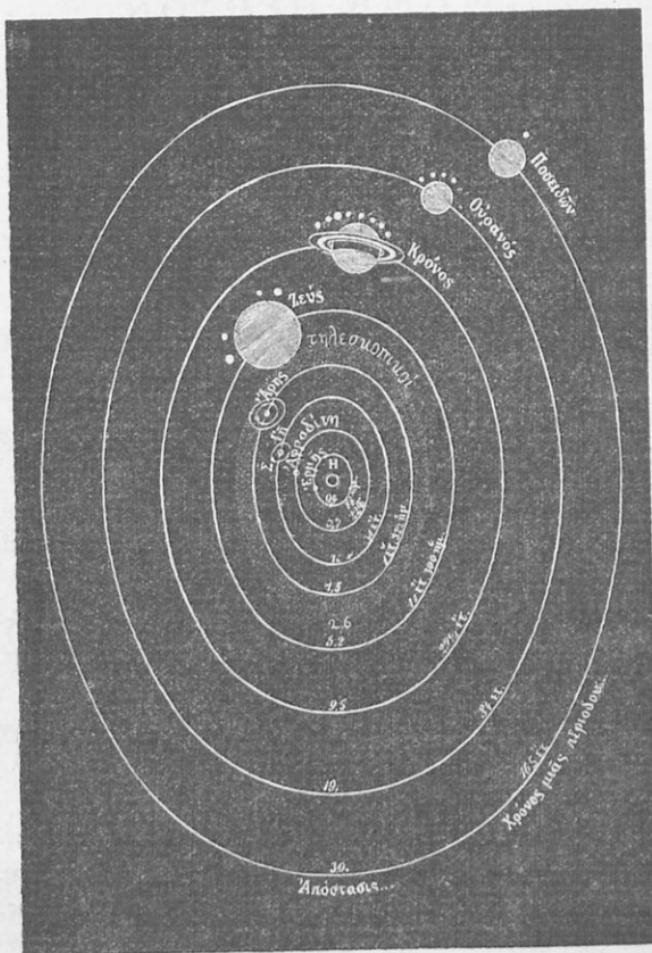
Η πολιτική γεωγραφία, ἔξετάζουσα τὴν Γῆν ώς κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου, πραγματεύεται περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῆς εἰς κράτη, πόλεις, κώμας και χωρία, περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς ἐθνικότητος, τοῦ θρησκεύματος, τοῦ πολιτεύματος τῶν λαῶν τῶν κατοικούντων τὰς διαφόρους χώρας, περὶ τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας και ἐν γένει τῆς προσδόου τῶν λαῶν αὐτῶν εἰς τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας και τὰς τέχνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

1. Τὸ ἡλιακὸν σύστημα.

Ἡ ἀπειρος ἔκτασις γνωστὴ εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τὸ ὄνομα διάστημα κα-

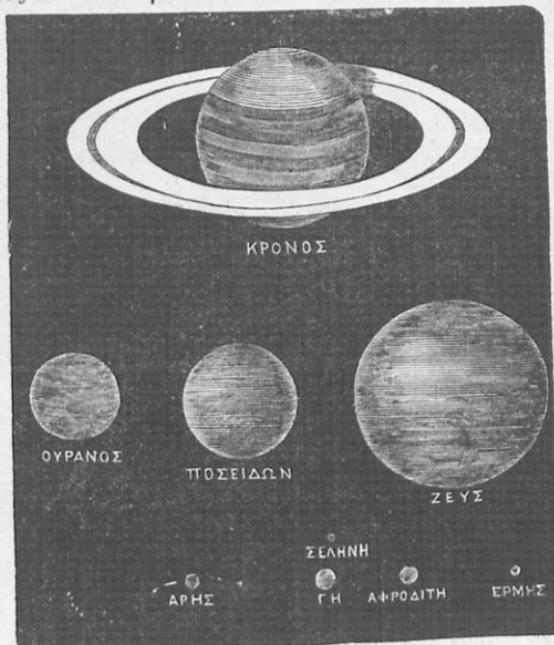

Σχ. 1. Ηλιανητικὸν σύστημα.

τέχεται ὑπὸ πλήθους αὐτοφύτων σωμάτων καλουμένων ἀστέρων,

τὰ ὅποια φαίνονται ως φωτεινὰ σημεῖα εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἢ τὸ στερέωμα. Ἐπειδὴ ταῦτα κατέχουσι τὴν αὐτὴν θέσιν τὰ μὲν ὡς πρὸς τὰ δέ, κατετάχθησαν κατὰ ὀμάδας κληθείσας ἀστερισμοὺς καὶ συγκειμένας ἐκ τριῶν, τεσσάρων, πέντε, ἔξι, ἐπτὰ ἀστέρων. Καλοῦνται δὲ ἀπλανεῖς ἀστέρες, πρὸς διάκρισιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν οὐρανίων σωμάτων ἄτινα ἀντανακλῶσι μόνον τὸ φῶς, τὸ ὅποιον λαμβάνουσι ἐκ τοῦ ἥλιου, καὶ διατρέχουσι τροχιὰν μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν, καὶ τὰ ὅποια ἔνεκα τούτου καλοῦνται πλανῆται.

Ο Ἡλιος είνε ὁ πλησιέστατος εἰς τὴν Γῆν ἀστήρ, καὶ εἶνε ἐκ τῶν

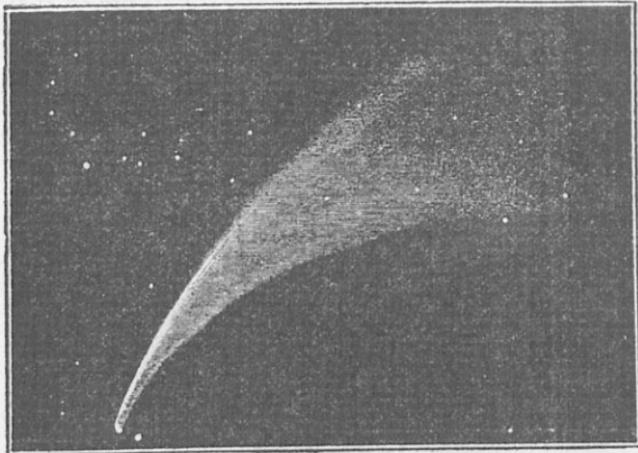
Σχ. 3. Σχετικά μεγέθη πλανητῶν

μικροτέρων ἀστέρων, ἀλλὰ φαίνεται μεγαλείτερος καὶ λαμπρότερος, διότι κείται πλησιέστερον εἰς ἡμᾶς. Περὶ τὸν Ἡλιον στρέφονται πολλοὶ πλανῆται, τῶν ὅποιων ἡ Γῆ είνε ὁ πέμπτος κατὰ τὸ μέγεθος καὶ ὁ τρίτος κατὰ τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἥλιακοῦ συστήματος.

Οἱ δικτὸι μεγαλείτεροι πλανῆται τοῦ ἥλιακοῦ συστήματος είνε ὁ Ἔριης, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεύς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν.

Καὶ οἱ πλανῆται αὐτοὶ ἔχουσι μικρότερα σώματα στρεφόμενα περὶ αὐτούς, ἀτινα καλούνται δορυφόροι ἢ σελῆναι. Ἡ Γῆ ἔχει ἔνα δορυφόρον, τὴν Σελήνην, ὃ δὲ Κρόνος ἔχει δικτῷ.

Πλὴν ὅλων τούτων τῶν οὐρανίων σωμάτων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὸ ἥλιον σύστημα, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα σώματα ἀποτελούμενα ἀπὸ φωτεινὸν πυρῆνα πολὺ ἀραιόν, περιβαλλόμενον ὑπὸ νεφελώδους

Σχ. 3. Κομήτης.

περικαλύμματος καλουμένου κόμης, ἐξ οὗ καὶ ὀνομάσθησαν κομῆται. Ο πυρὴν αὐτῶν πολλάκις προεκτείνεται εἰς φωτεινὴν οὐρὴν ποικίλην τὸ σχῆμα.

2. Ἡ Γῆ.

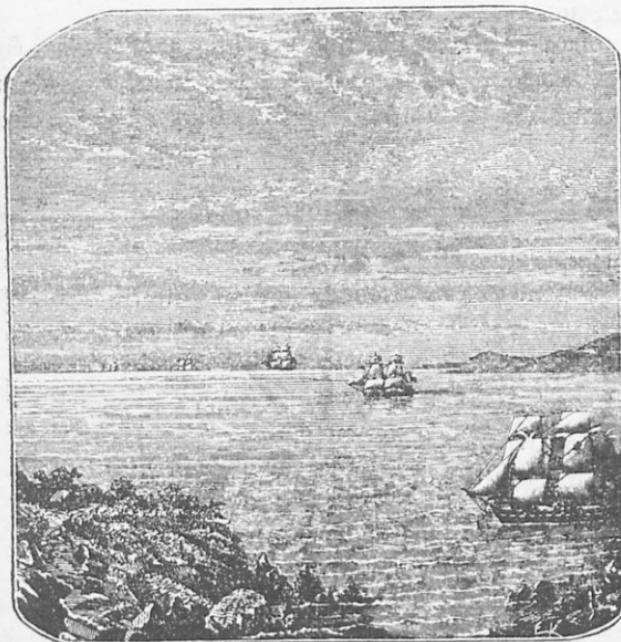
Ἡ Γῆ εἶναι λοιπὸν εἴς τῶν πλανητῶν τοῦ ἥλιον καὶ συστήματος, ἡ δὲ ἀπόστασις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου εἶναι διώδεια δισεκατομμυρίων μέτρων.

Τὸ σχῆμα τῆς Γῆς εἶναι σχεδὸν σφαιρικόν, διότι εἶναι διάγον τι πειρασμένη εἰς τοὺς πόλους. Τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος τῆς Γῆς ἔχομεν πολλὰς ἀποδείξεις.

1) "Οταν, ἵσταμενοι εἰς τὴν παραλίαν, θεωρῶμεν πλοῖον ἐρχόμενον, θλέπομεν πρῶτον τοὺς ἵστοδες καὶ τελευταῖον τὸ σκάφος, καὶ ἀντιθέτως, δταν τὸ πλοῖον ἐκπλέγη, θλέπομεν ἐξαφανιζόμενον πρῶτον τὸ σκάφος καὶ τελευταῖον τοὺς ἵστοδες ἐκθυμηδόν.

2) Τῶν ὁρέων ἐξ ἀποστάσεως διακρίνομεν μόνον τὰ ὑψηλότερα μέρη: καθ' ὅσον δὲ πλησιάζομεν εἰς αὐτὰ θέλεπομεν θαυμηδὸν καὶ τὰ κατώτερα.

3). Τὴν Γῆν δυνάμειται νὰ περιπλεύσωμεν, γῆτοι: ἀναχωροῦντες ἀπὸ ἔνδος σημείου νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ αὐτὸν ἐξ ἀντιθέτου διευθύνσεως.

Σχ. 4. Πλοῖα ὄρθωμενα εἰς διαφόρους ἀποστάσεις
(πρὸς ἀπόδειξιν τῆς στρογγυλότητος τῆς γῆς).

4). Κατὰ τὰς ἐκλείψεις τῆς Σελήνης, ἡ σκιὰ τῆς Γῆς, ἡ προσδαλλομένη ἐπὶ τῆς Σελήνης, εἶναι κυκλική.

5). Τέλος, ἐπειδὴ πάντες οἱ ἄλλοι πλανῆται εἶναι στρογγύλοι, καὶ ἡ Γῆ, ὡς πλανήτης, πρέπει νὰ εἶναι στρογγύλη.

ΗΓ Η περιστρέφεται διακρῶς ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἡ νοητὴ γραμμὴ, περὶ τὴν ὁποίαν περιστρέφεται, καλεῖται ἀξων τῆς Γῆς

Ο ἀξων διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς καὶ σχηματίζει μίαν τῶν διαμέτρων αὐτῆς.

Τὰ ἄκρα τῆς διαμέτρου ταύτης λέγονται πόλοι. Καὶ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν εἶνε ὁ βόρειος πόλος, ὁ δὲ ἔτερος, ὁ νότιος πόλος.

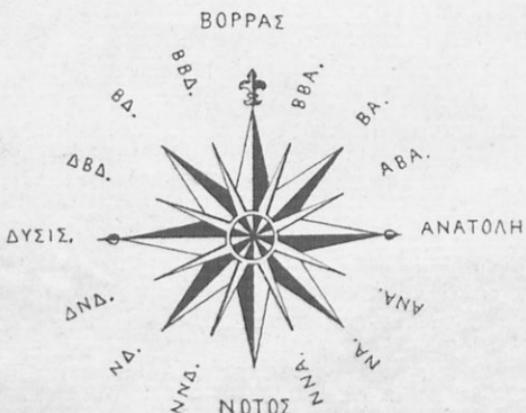
Ἡ Γῆ ἐκτελεῖ τὴν περιστροφὴν περὶ τὸν ἀξονα τῶν τῆς εἰς 24 ὥρας ἡ ἀκριβέστερον εἰς 23 ὥρας, 56' καὶ 4''. Ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης προκύπτει ἡ διαδοχὴ τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν.

Ἡ Γῆ περιστρέφεται καὶ περὶ τὸν "Ηλιον εἰς ἐν ἔτος, ἢ τοι ἀκριβέστερον εἰς 365 ἡμέρας, 6 ὥρας, 9' καὶ 10''.

Ἡ ἑτησία αὗτη κίνησις τῆς Γῆς ἐπιφέρει τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους, τὴν ἄνοιξιν τὸ θέρος, τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα.

"Οταν ἴστάμεθα εἰς ὑψηλόν τινα ὅπαθρον τόπου καὶ θεωρῶμεν

B.

N

Σχ. 5. Σημεῖα τοῦ ὄρεζοντος.

πέριξ ἡμῶν, έλέπομεν τὴν Γῆν σχηματίζουσαν κύκλον, πέραν τοῦ δποίου δὲν φθάνει ἡ ὅρασις ἡμῶν, καὶ τὸν ὅποιον φαίνεται περιορίζων δὲν ρανός.

Ο κύκλος οὗτος λέγεται δρίζων, εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὅποιου εὑρίσκομεθα. Τὸ ὑπεράνω ἡμῶν σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ τὸ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸ κέντρον τοῦτο λέγεται κατακόρυφον ἡ ζεριθ, τὸ δὲ ὑπακάτω ἡμῶν ἀντίστοιχον λέγεται ἀντικόρυφον ἡ ναδίρ.

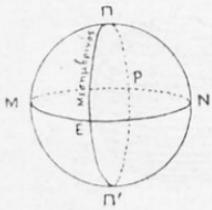
Πρὸς δρισμὸν τῆς σχετικῆς θέσεως τῶν διαφέρων τόπων τῆς Γῆς διακρίνονται τέσσαρα πρώτιστα ἡ ἀρχικὰ σημεῖα τοῦ ὄρεζοντος, ἡ Ἀρκτικός ἡ δὲ Βορρᾶς (B), ἡ Μεσημβρία ἡ δὲ Νότος (N), ἡ Ἀρατολή

(Α) καὶ ἡ Δέοις (Δ). Μεταξὺ τῶν πρωτευόντων τούτων σημείων τάσσονται τέσσαρα δευτερεύοντα, τὸ Βορειοανατολικόν (ΒΑ), τὸ Νοτιοανατολικόν (ΝΑ), τὸ Νοτιοδυτικόν (ΝΔ) καὶ τὸ Βορειοδυτικόν (ΒΔ). Καὶ μεταξὺ τούτων τάσσονται πάλιν 8 τριτεύοντα καὶ τέλος μεταξὺ τούτων 16 τεταρτεύοντα.

3. Κύκλοι τῆς Γῆς. — Μοῖραι.

Ἐπειδὴ ἡ Γῆ εἶναι σφαῖρα, πᾶσα γραμμὴ ἀγομένη περὶ τὴν περιφέρειαν αὐτῆς σχήματι^{ζει} κύκλον.

Μέγιστοι κύκλοι τῆς Γῆς εἰναι ἐκεῖνοι τῶν ὅποιων ἡ ἐπιφάνεια διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς, καὶ ἔχουσιν ἐπομένως τὸ αὐτὸν καὶ ἡ Γῆ κέντρον. Τοιούτος εἶναι ὁ Ἰσημερινός, οὗτις ἀπέχει ἵσον τῶν δύο πόλων καὶ διαιρεῖ τὴν σφαῖραν τῆς Γῆς εἰς δύο ἡμισφαῖρα, τὸ

Σχ. 6. Μερινός Ισημερινός
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΕΣΟΜΒΡΙΝΟΥΣ.

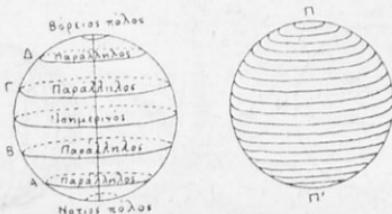
Σχ. 7. Μεσημβρινοί

βόρειον καὶ τὸ νότιον. Λέγεται δὲ ισημερινός, διότι εἰς τοὺς τόπους τοὺς κειμένους ἐπ’ αὐτοῦ αἱ ἡμέραι εἶναι πάντοτε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας. Μέγιστοι κύκλοι εἰναι καὶ οἱ Μεσημβρινοὶ σὲ διερχόμενοι διὰ τῶν δύο πόλων καὶ διαιροῦντες τὴν γηίνην σφαῖραν εἰς δύο ἡμισφαῖρα, τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικόν. Καλοῦνται δὲ μεσημβρινοί, διότι, ζταν ὁ Ἡλιος ἔρχηται εἰς αὐτούς, γίνεται μεσημβρία εἰς δύο τοὺς ἐπ’ αὐτῶν τόπους. Μεσημβρινοὺς κύκλους δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ἀπείρους τὸν ἀριθμόν, διότι ἔκαστον σημείον τῆς Γῆς ἔχει τὸν μεσημβρινὸν αὐτοῦ.

Αλλὰ διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς θέσεως τόπου τινὸς ἐπὶ τῆς Γῆς ἐδέησε νὰ ληφθῇ εἰς ἐξ αὐτῶν ως πρῶτος μεσημβρινός. Τοιούτος δὲ θεωρεῖται παρὰ τινῶν ὁ διερχόμενος διὰ τῆς νήσου Φέρρου μιᾶς τῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὥκεανῷ πρὸς δυσμάς τῆς Ἀφρικῆς κειμένων νήσων, παρὰ δὲ τῶν Γάλλων ὁ διερχόμενος διὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου.

τῶν Παράσιων, καὶ παρὰ τῶν Ἀγγλῶν ὁ διερχόμενος διὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ παρὰ τὸ Λονδίνον Γρηγορίστου.

Παράλληλοι ἢ μικροὶ κύκλοι λέγονται οἱ ἐκατέρωθεν τοῦ ἴσημερινοῦ ἀγόμενοι παράλληλοι αὐτῷ κύκλοι. Καὶ τούτους δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ἀπειρούς τὸν ἀριθμόν, ἀλλ' ἐπισημότεροι αὐτῶν εἰναι ὁ βόρειος τροπικὸς κύκλος πρὸς βορρᾶν τοῦ ἴσημερινοῦ καὶ ὁ νότιος τροπικὸς κύκλος πρὸς νότον αὐτοῦ. Καλούνται δὲ οὕτω, διότι ὁ "Ηλιος, ἀμα φθάσῃ εἰς τινα ἐξ αὐτῶν, τρέπεται πάλιν πρὸς τὸν ἴσημερινόν. Καὶ ὁ μὲν κείμενος εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαῖρον λέγεται τροπικὸς θερινός, διότι ὁ "Ηλιος εύρισκεται εἰς αὐτὸν τὸ θέρος. Ονομάζεται δὲ καὶ τροπικὸς τοῦ Καρκίνου, διότι κατὰ ταῦτην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ὁ "Ηλιος φαίνεται ἀντικρύζων τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Καρκίνου. Ο κείμενος εἰς τὸ νότιον ἡμισφαῖρον λέγεται τροπικὸς χειμερινός ἢ τοῦ

Σχ. 8. Ἱσημερινός καὶ Παράλληλος.

Αἰγάλεωρ, διότι ὁ "Ηλιος εύρισκομενος τὸν χειμῶνα εἰς αὐτὸν φαίνεται ἀντικρύζων τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Αἰγάλεωρ. Ἀπέχει δὲ ἐκαστος τῶν τροπικῶν τούτων κύκλων $23\frac{1}{2}$ μοίρας ἀπὸ τοῦ ἴσημερινοῦ. Οἱ κύκλοι οὗτοι γίνονται μικρότεροι καθ' ὅσον ἀπομακρύνονται τοῦ ἴσημερινοῦ καὶ πλησιάζουσι πρὸς τοὺς πόλους. Τέλος οἱ δύο πολικοὶ κύκλοι, ὁ βόρειος καὶ ὁ νότιος. ἀπέχουσι τῶν σχετικῶν πόλων, ὅσον οἱ δύο τροπικοὶ ἀπέχουσι τοῦ ἴσημερινοῦ. Ο βόρειος πολικὸς κύκλος καλεῖται καὶ ἀρκτικός, ἐκ τοῦ ἀστερισμοῦ τῆς Μεγάλης Ἄρκτου, ὅστις ὑπέρκειται αὐτοῦ. Ο νότιος πολικὸς καλεῖται καὶ ἀνταρκτικός.

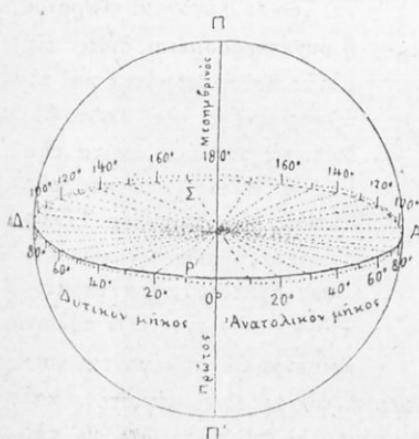
"Ἐκαστος κύκλος τῆς Γῆς διαιρεῖται εἰς 360 μέρη, ἀτινα καλούνται μοίραι (Ο). Ἐκάστη μοίρα διαιρεῖται εἰς 60 λεπτὰ πρώτα ('), καὶ ἐκαστον λεπτὸν πρώτον εἰς 60 λεπτὰ δεύτερα (").

"Η μοίρα ὑπελογίζεται εἰς 25 γαλλικὰς λεύγας. Ἡ λεῦγα εἰναι μέτρον μήκους ἵσον μὲ 4000 γαλλικὰ μέτρα ἢ βασιλικοὺς πήχεις. Τὸ μέτρον εἰναι τὸ $\frac{1}{10000000}$ τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς Γῆς.

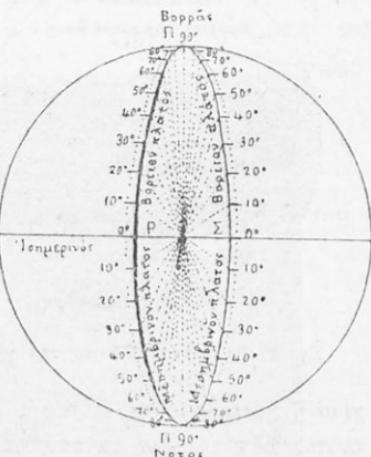
4. Γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος.

Γεωγραφικὸν μῆκος εἶνε ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς πρὸς Α. ἢ πρὸς Δ. ἀπὸ τοῦ δεδομένου πρώτου μεσημβρινοῦ. Μετρεῖται δὲ ἐπὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς σφαίρας, τουτέστιν ἐπὶ 180 μοιρῶν πρὸς Α ἢ πρὸς Δ τοῦ δεδομένου Μεσημβρινοῦ. Ὑπάρχει λοιπὸν ἀνατολικὸν μῆκος καὶ δυτικὸν μῆκος.

Γεωγραφικὸν πλάτος εἶνε ἡ εἰς μοίρας ὑπολογιζομένη ἀπόστασις

Σχ. 9. Μέτρησις μήκους ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ.

Σχ. 10. Μέτρησις πλάτους ἀπὸ τοῦ ισημερινοῦ.

τόπου τινός, πρὸς Β. ἢ πρὸς Ν., ἀπὸ τοῦ ισημερινοῦ. Ὑπάρχει λοιπὸν βόρειον πλάτος καὶ ρόπον πλάτος.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγομεν ὅτι ἡ θέσις τόπου τινὸς ἐπὶ τῇ γη· γῆ· γῆς σφαίρας εἶνε τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὄποιον ἐπαράλληλος τέμνεται μετὰ τοῦ μεσημβρινοῦ.

Τὰ δνόματα μῆκος καὶ πλάτος παρελήφθησαν ἐκ τῶν ἀρχαίων, οἱ ὄποιοι ἐπίστευον ὅτι ἡ Γῆ ἔξετείνετο περισσότερον ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς ἢ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἐντεῦθεν τὴν ἔκτασιν τῆς Γῆς ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς ἐκάλουν μῆκος, καὶ τὴν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον πλάτος.

5 Ζῶναι τῆς Γῆς.

Τὰ μεταξὺ τῶν διαφόρων παραλλήλων κύκλων περιλαμβανόμενα μέρη τῆς Γῆς καλοῦνται ζῶναι. Τούτων ἡ μὲν κειμένη μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν κύκλων (τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Αἰγαίου), ἐκατέρωθεν τοῦ ισημερινοῦ, λέγεται θερμή ἢ διακεκαυμένη ζώνη, διότι ἐν αὐτῇ ἐπικρατεῖ ἡ μεγίστη θερμότης. Τοῦτο δὲ συμβαίνει, διότι εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς Γῆς αἱ ἀκτίνες τοῦ Ἡλίου προσπίπτουσι καθέτως. Αἱ μεταξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων καὶ τῶν πολικῶν περιεχόμεναι ζῶναι λέγονται εὑνηράτοι ή συγκεκερασμέναι, διότι εἰς αὐτὰς καὶ ἡ θερμότης καὶ τὸ ψῦχος εἶναι μέτρια. Τοῦτο δέ, διότι εἰς τὰ μέρη ταῦτα τῆς Γῆς ὁ Ἡλιος ἔκπεμπει τὰς ἀκτίνας του πλαγίως. Τέλος αἱ μεταξὺ τῶν πολικῶν κύκλων (ἀρκτικοῦ καὶ ἀνταρκτικοῦ) καὶ τῶν σχετικῶν πόλων κείμεναι: ζῶναι λέγονται ψυχραὶ ή κατεψυγμένοι, διότι εἰς αὐτὰς τὸ ψῦχος εἶναι μέγιστον, καὶ τούτο, διότι τὰ μέρη ταῦτα τῆς Γῆς δέχονται ἔτι πλαγιώτερον τὰς ἀκτίνας τοῦ Ἡλίου.

Σχ. 11. Αἱ πέντε ζῶναι: τῆς γῆς.

χραὶ ή κατεψυγμένοι, διότι εἰς αὐτὰς τὸ ψῦχος εἶναι μέγιστον, καὶ τούτο, διότι τὰ μέρη ταῦτα τῆς Γῆς δέχονται ἔτι πλαγιώτερον τὰς ἀκτίνας τοῦ Ἡλίου.

6. Αἱ ὄραι τοῦ ἔτους— Ήμέραι καὶ νύκτες.

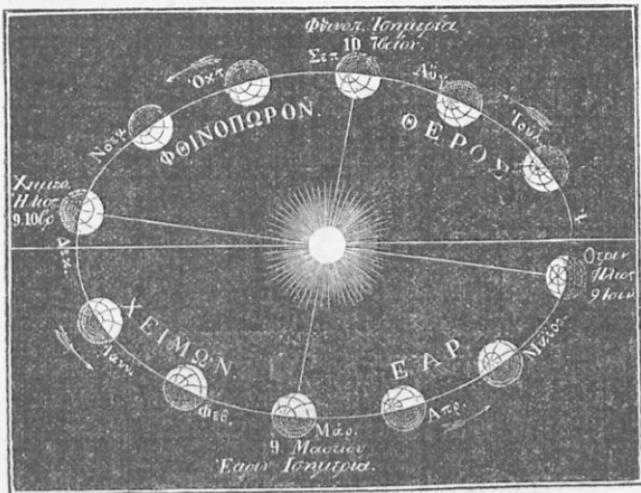
Οἱ μέγας κύκλος, τὸν ὅποιον διατρέχει ἡ Γῆ κατὰ τὴν περιφορὰν αὐτῆς περὶ τὸν "Ἡλιον, καλεῖται ἐκλειπτική, διότι πλησίον τοῦ κύκλου τούτου συμβαίνουσιν αἱ ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης.

Η τροχιὰ αὗτη τῆς Γῆς, ἡ ὅποια δὲν εἶναι κυκλικὴ ἀλλ᾽ ἐλλειψοειδής, φέρει τὴν μεταβολὴν τῶν ὥρων τοῦ ἔτους καὶ τὴν ἀνισότητα τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν.

Κατὰ τὴν περιφορὰν αὗτῆς ἡ Γῆ λαμβάνει διαφόρους θέσεις ὡς πρὸς τὸν "Ἡλιον, καὶ ὡς ἐκ τούτου δέχεται τὰς ἀκτίνας αὐτοῦ ὑπὸ διαφόρους κλίσεις. "Οταν εἶναι τοποθετημένη εἰς τρέπον ὥστε οἱ δύο

πόλοις αὐτῆς εὑρίσκονται: εἰς ἵσην ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν "Ηλιον, καὶ λαμβάνουν καὶ οἱ δύο τὰς ἀκτίνας του, αἱ ἡμέραι εἰνε τότε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας. Αὕτη ἡ ἐποχή δυομάζεται: ἔσφινή ἰσημερία (9 Μαρτίου). Η ἀνοιξις τότε ἀρχίζει: εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαῖρον καὶ τὸ φθινόπωρον εἰς τὸ νότιον.

Ακολούθως ἡ Γῆ στρέφει τὸν βόρειον πόλον αὐτῆς ἐπὶ μᾶλλον πρὸς τὸν "Ηλιον, ἐνῷ ὁ νότιος πόλος ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτοῦ ἀναλόγως. Τότε εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαῖρον ἡ ἡμέρα εἰνε μεγαλειτέρα τῆς νυκτός, τὸ ἀντίθετον δὲ συμβαίνει εἰς τὸ νότιον, ὅτε καὶ γίνεται τὸ θερινὸν ἥλιοστάσιον (8 Ιουνίου) ἡ αἱ θεριναὶ τοῦ "Ηλίου τροπαὶ, διότι ὁ "Ηλιος φαίνεται πάλιν τρεπόμενος πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Καὶ εἰς μὲν

Σχ. 12. Τροχιὰ τῆς γῆς περὶ τὸν "Ηλιον καὶ ὥραι τοῦ ἔτους.

τὸ βόρειον ἡμισφαῖρον ἀρχίζει τὸ θέρος, εἰς δὲ τὸ νότιον ὁ χειμών.

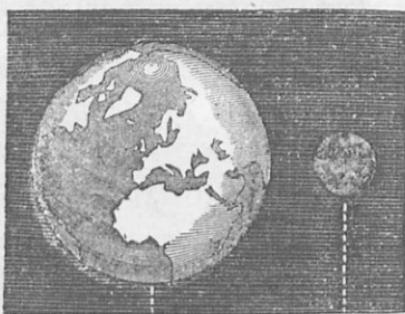
Απὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἐνῷ ὁ "Ηλιος φαίνεται πάλιν κατερχόμενος, ἡ Γῆ προσχωρεῖ ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς μέχρις οὖσαν απαντάται τὸ δεύτερον μετὰ τοῦ ἰσημερινοῦ. Τότε γίνεται ἡ φινιοπωρινὴ ἰσημερία (10 Σεπτεμβρίου), καθ' ἣν ἡ ἡμέρα ἔχει πάλιν ἵσην διάρκειαν μὲ τὴν νύκτα. Τότε ἀρχίζει τὸ φθινόπωρον εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαῖρον καὶ τὸ ἔαρ εἰς τὸ νότιον.

Η Γῆ στρέφει τὸν νότιον πόλον αὐτῆς πρὸς τὸν "Ηλιον, ἐνῷ ὁ βόρειος πόλος ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτοῦ. Η ἡμέρα γίνεται: διαθητὴν

μικροτέρα εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον καὶ ἡ νότιη μεγαλειτέρα, ἐνῷ τὸ ἀντίθετον συμβαίνει εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Προχωροῦσα ἡ Γῆ φθάνει εἰς τὸ σημεῖον δύπου γίνεται τὸ χειμερινὸν ἥλιοστάσιον (9 Δεκεμβρίου), καὶ ἐντεῦθεν αἱ χειμεριναὶ τοῦ Ἡλίου τροπαί. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τὸ μὲν βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει χειμῶνα, τὸ δὲ νότιον θέρος. Μετὰ ταῦτα δὲ Ἡλίος φαίνεται πάλιν ἀνερχόμενος, ἡ ἡμέρα ἀρχίζει πάλιν νὰ γίνηται μεγαλειτέρα εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ἡ δὲ Γῆ ἐπανέρχεται εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας.

7. Ἡ Σελήνη καὶ αἱ φάσεις αὐτῆς—Ἐκλείψεις.

Κατὰ τὴν περιφορὰν αὐτῆς περὶ τὸν Ἡλίον ἡ Γῆ συνοδεύεται ὑπὸ τῆς Σελήνης, ἣτις εἶναι δορυφόρος αὐτῆς. Ἡ Σελήνη περιστρέφεται περὶ τὴν Γῆν ἐν διαστήματι 27 ἡμερῶν, 7 ὥρων καὶ 43 λεπτῶν

Σχ. 13.

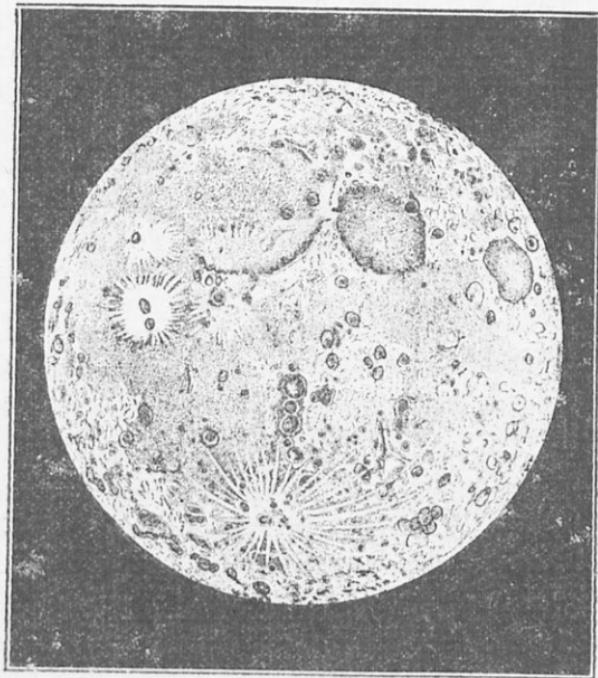
Γῆ

Σελήνη.

πρώτων. Ἡ Σελήνη^{πεινεῖ} 49 φορᾶς μικροτέρα τῆς Γῆς, ἀπέχει δὲ τῆς Γῆς 380000 χιλιόμετρα.

Ἐπειδὴ ἡ Σελήνη στρέφεται περὶ τὸν ἑαυτῆς ἀξονα ἀπαξ κατὰ τὴν περιφορὰν αὐτῆς περὶ τὴν Γῆν, παρουσιάζει πάντοτε τὸ αὐτὸν ἡμισφαίριον πρὸς τὴν Γῆν. Ἄλλὰ τὸ ἡμισφαίριον τοῦτο δὲν εἶναι πάντοτε τὸ μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης τὸ ὑπὸ τοῦ Ἡλίου φωτιζόμενον. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ὅψις τῆς Σελήνης ποικίλλει κατὰ τὸ ποσὸν τῆς φωτιζομένης ἐπιφανείας αὐτῆς, τὴν ὅποιαν παρουσιάζει εἰς τὴν Γῆν κατὰ τὰ διάφορα μέρη τοῦ μηνός. Αἱ διάφοροι αὗται ὅψεις καλοῦνται φάσεις τῆς Σελήνης.

Αἱ κυριώτεραι φάσεις αὐτῆς εἰνε ἡ νέα Σελήνη, ὅταν αὕτη κατὰ τὴν περιφορὰν αὐτῆς περὶ τὴν Γῆν εύρισκεται μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Ἡλίου. Τότε ἡ Σελήνη στρέφει πρὸς τὴν Γῆν τὸ μέρος αὐτῆς τὸ μὴ φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἡλίου, καὶ ἐπομένως δὲν εἶνε δρατή. Ἡ δευτέρα φάσις εἰνε τὸ πρῶτον τέταρτον, ὅταν στρέψῃ πρὸς τὴν Γῆν τὸ ἥμισυ μόνον μέρος τῆς ὑπὸ τοῦ Ἡλίου φωτιζομένης ἐπιφα-

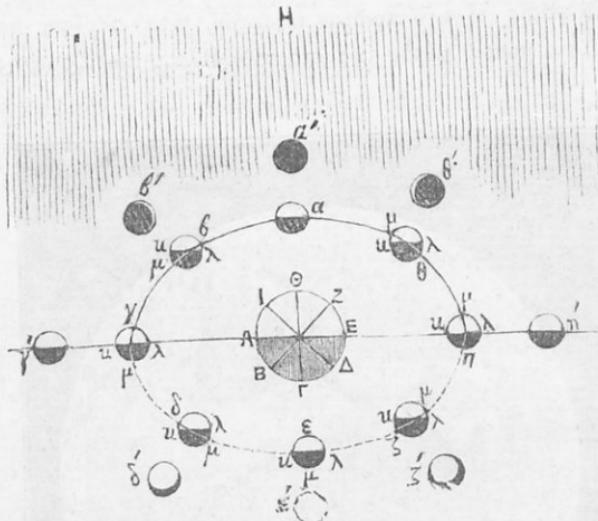
Σγ. 14. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σελήνης ὀρωμένη διὰ τηλεσκοπίου.

νείας αὐτῆς. Η τρίτη φάσις εἰνε ἡ πανσέληνος, ὅταν ἡ Σελήνη ἔχῃ ἐστραμμένην πρὸς τὴν Γῆν ὀλόκληρον τὴν ὑπὸ τοῦ Ἡλίου φωτιζομένην ἐπιφάνειαν αὐτῆς καὶ τότε φαίνεται εἰς ἥμισυ στρογγύλη. Ἡ τετάρτη φάσις εἰνε τὸ τελευταῖον τέταρτον, ὅταν μόνον τὸ ἔν τέταρτον τῆς ὑπὸ τοῦ Ἡλίου φωτιζομένης ἐπιφανείας τῆς Σελήνης εἰνε δρατὸν εἰς τὴν Γῆν.

Ἡ Σελήνη, κατὰ τὴν περιστροφὴν αὐτῆς περὶ τὴν Γῆν, ἔρχεται

ἐνίστε μεταξὺ τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἡλίου καὶ συμβάνει ἡ λεγομένη
ἔκλεψις Ἡλίου, ἣτις εἶναι ὀλικὴ ἡ μερική.

"Οταν πάλιν ἡ Σελήνη, κατὰ τὴν περιστροφὴν αὐτῆς, ἔρχηται εἰς

Σχ. 15. Φάσεις τῆς Σελήνης

τοιαύτην θέσιν, ὥστε ἡ Γῆ νὰ εὑρίσκηται μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Ἡλίου, ἡ Σελήνη δὲν λαμβάνει τότε τὸ φῶς παρὰ τοῦ Ἡλίου καὶ συμβάνει: ἔκλεψις Σελήνης, ἣτις ἐπίσης εἶναι ὀλικὴ ἡ μερική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

1. Η ξηρά.

Περὶ τὴν στερεὰν σφαῖραν τῆς Γῆς τὴν καλουμένην λιθόσφαιραν εὑρίσκεται στρῶμα ὅδατος ἐνιαχοῦ διακεκομένον, τὸ καλούμενον ὑδρόσφαιρα, καὶ περὶ ταύτην δέριον περίθλημα, ἡ ἀτμόσφαιρα.

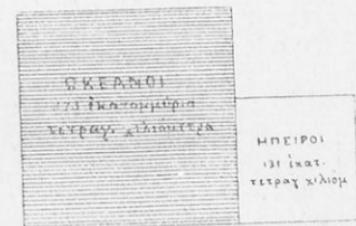
Ἡ λιθόσφαιρα καὶ ἡ ὑδρόσφαιρα συνιστῶσιν ὅμοιον τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν, τῆς δόποιας τὰ τρία τέταρτα σχεδὸν καλύπτοντα: ὅπερ ὑδάτων καὶ τὸ ἐν τέταρτον εἶναι ἔηρά.

“Η ξηρὰ εἶνε ἀνίσως διανενεμημένη ἐπὶ τῆς ὑδρογείου σφαιρᾶς, οὕτως ὥστε τὸ μέγιστον μέρος αὐτῆς εὑρίσκεται πρὸς βορρᾶν τοῦ θηγαμερινοῦ. Ἐκ τούτου ἡ ἐπιφάνεια τῆς σφαιρᾶς δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο ἡμισφαῖρα, τὸ ἡπειρωτικὸν (θόρειον) καὶ τὸ ὀκεανεῖον (νότιον).

Ολὴ ἡ ξηρὰ διαιρεῖται εἰς πέντε τμήματα ἡ ἡπείρους, τὴν Εύρωπην, τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικήν, τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ὡκεανίαν.

Ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀσία, ἡ Ἀφρική καὶ ἡ Ὡκεανία καίνται εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἡμισφαῖριον, ἡ Ἀμερικὴ καίται εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαῖριον.

Ἡ Εὐρώπη κατέχει τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαῖρου, χωρίζεται δὲ ἀπὸ μὲν τῆς Ἀσίας διὰ τῶν Οὐραλίων δρέων, ἀπὸ δὲ τῆς Ἀφρικῆς διὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Σχ. 16. Συγχριτικὴ ἔκτασις ξηρᾶς καὶ θαλάσσης

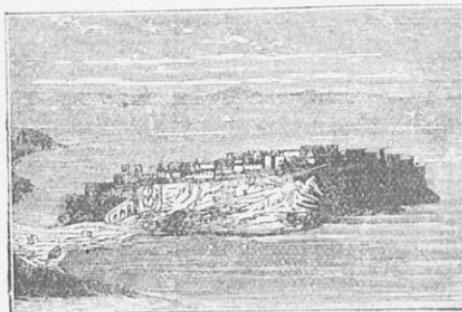

Σχ. 17. Λε πέντε "Ημιειρος"

Ἡ Ἀσία, ἡ μεγίστη τῶν ἡπείρων, κατέχει τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαῖρου.

Ἡ Ἀφρική κείται πρὸς νότον τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ συνάπτεται μετὰ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ ἴσθμου τοῦ Σουέζ.

Ἡ Ἀμερική, σχεδὸν χωριζομένη εἰς δύο ἡπείρους διὰ τοῦ στενοῦ ἴσθμου τοῦ Παναμᾶ, διακρίνεται εἰς δύο μέρη, τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν καὶ τὴν Νότιον Ἀμερικήν.

Σχ. 18 Χερσόνησος.

Ἡ Ὡκεανία περιλαμβάνει τὴν ὑπερμεγέθη νήσον Αὐστραλίαν καιμένην νοτιοανατολικῶς τῆς Ἀσίας, τὴν μικροτέραν νήσον Νέαν Ζηλανδίαν καὶ τὰς συστάδας τῶν νήσων τοῦ Ελρηνικοῦ ὄκεανος.

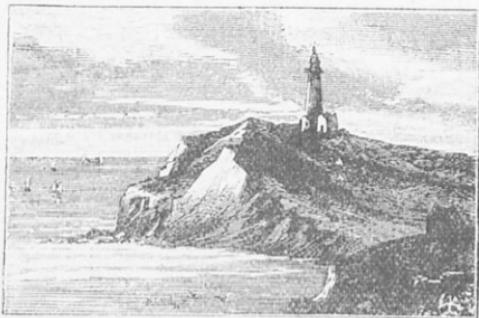
Σχ. 19 Ισθμός

Ἡ Εύρώπη, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρική ἀποτελοῦσι τὸν παλαιὸν κόσμον, καθὼς γνωσταὶ ἀπὸ ἀρχαίων χρόνων, ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Ὡκεανία λέγονται νέος κόσμος. διέτι ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἡ μὲν Ἀμερικὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1492, ἡ δὲ Ὡκεανία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1606.

Τημίματα ἔηράς πολὺ μικρότερα τῶν ἡπείρων καὶ πανταχόθεν

περιθρεχόμενα ὑπὸ θεάτων λέγονται νῆσοι. Αἱ μικρότεραι νῆσοι καλοῦνται νησίδες.

Ἄθροισμα νήσων κειμένων πλησίον ἀλλήλων ἐν τῇ αὐτῇ θαλάσσῃ λέγεται πελαγία συστάσις.

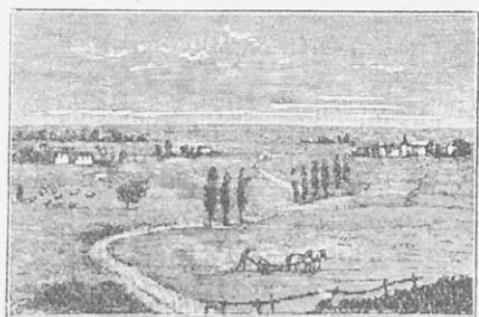

Σχ. 20. Λακωνίαν.

Χερσόνησος καλεῖται ἔηρὰ κατὰ ἐν μόνον μέρος συναπτομένη μὲν πειρουν.

Ισθμὸς δύοιμαζεται στενὸν μέρος γῆς ἐνόνον δύο ἔηράς.

Τὰ ὑπὸ τῆς θαλάσσης δρεχόμενα ἄκρα ἡπείρου ἢ νῆσοι λέγονται παράλια. Καὶ ἂν μὲν ταῦτα εἰνε χθαμαλὰ καὶ ὁμαλά, καλοῦνται

Σχ. 21. Πεδιάς.

ἀλγιαλὸς ἢ πλαταμών, ἂν δὲ εἰνε δύψηλὰ καὶ ἀπόκρημνα, λέγονται ἀκτή.

Πολλάκις τὰ παράλια προβάλλουσιν ἔξοχὰς εἰς τὴν θάλασσαν, αἴτινες λέγονται ἀκρωτήρια μέν, ὅταν αὗται εἰνε ἀπόκρημνοι, ἄκραι δὲ ἢ γλώσσαι γῆς, ὅταν εἰνε πλαταμώδεις.

Πετρώδη τμήματα του ευθούς τῆς θαλάσσης, όψιμενα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς, λέγονται σκόπελοι ὅταν δὲ ταῦτα ὀλίγον καλύπτονται ὑπὸ τῆς θαλάσσης, καλοῦνται ὄφαλοι.

*Εκτασις χέρσου κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἥπτον μεγάλη καὶ ἔχουσα ἀνεπισθήτους ἀνωμαλίας λέγεται πεδιάς.

Αἱ ἄνυδροι καὶ ἀμμώδεις πεδιάδες καλοῦνται ἔρημοι.

Χώρα εύδρος καὶ εὔφορος ἐν μέσῳ ἐρήμου λέγεται ὅσπις

*Ἐκτεταμέναι ἀμμώδεις πεδιάδες καλοῦνται λάγδεις, οἵτινες αἱ ἐν τῇ μεσημβρινοδυτικῇ Γαλλίᾳ.

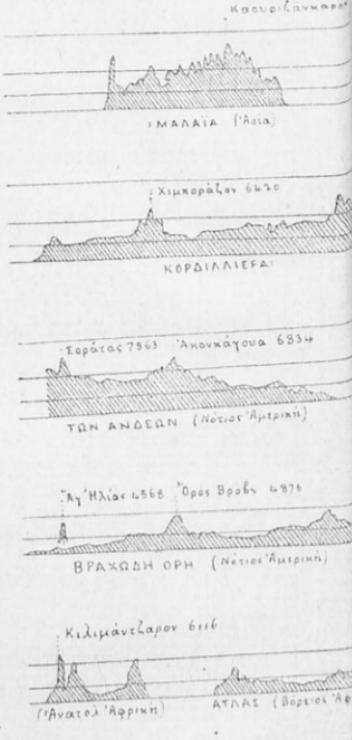
Σχ. 22. "Ορος"

Σαβάναι καλοῦνται οἱ χλωροὶ λειμῶνες τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

Στέπαι δὲ εἰνες πεδιάδες ἀναπτυαμέναι καὶ ἀδενόδοροι, ἐν Τρωσίᾳ καὶ τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ.

Τὰ μεγαλύτερα ύψωματα γῆς εἰνες τὰ δρη, τὰ ἔχοντα ἀπόλυτον ὕψος, δηλαδὴ ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἄνω τῶν 1500 μέτρων, τὰ τούτων χαμηλότερα ὁνομάζονται βουνοί, ὃν τὸ ὕψος εἰνε κατώτερο τῶν 1500 μέτρων, καὶ τὰ ἔτι χαμηλότερα, λέγονται λόφοι, γῆλοφοι ὅταν ἔχουσιν ὕψος μικρότερον τῶν 200 μέτρων.

Τῶν ὁρέων τὰ ἀγώντατα ὅκρα λέγονται κορυφαί, ἔχουσαι σγῆμα

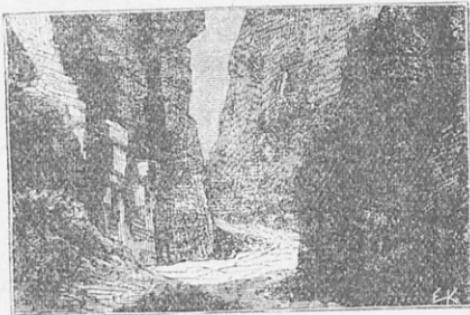

Σχ. 23. Συγκριτικὴ ὕψη διαχορέων.

ποικίλον, οίον κέρατος, θελόνης, οδόντος, μαστοῦ, πρηγώνος, αἱ πλευραὶ αὐτῶν λέγονται: κλιτύες, οὕσαι: κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἡττον ἀπότομοι, τὰ δὲ κατώτατα ἄκρα αὐτῶν καλοῦνται ὑπώρειαι ἢ πρόποδες.

Τὰ ὅρη εὑρίσκονται ἐνίστε μεμονωμένα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμιλος ἀποτελοῦσιν ὅτε μὲν σωρείας, ὅτε δὲ σειρᾶς ἢ δροστοιχίας κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἡττον ἔκτεταμένας, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκπέμπονται κατὰ διαφόρους διευθύνσεις κλάδοι ὀρεινοί. Πολλαὶ σειραὶ ὀρέων ἢ δροστοιχίαι, συνδεδεμέναι μετ' ἀλλήλων καὶ ὅμοιαι κατὰ τὴν σύστασιν αὐτῶν ἀποτελοῦσι σύστημα ὀρέων.

Αἱ δύο μεγάλαι πλευραὶ σειρᾶς ὀρέων λέγονται παρώρειαι· αὗται κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς δροστοιχίας, διακρίνονται εἰς θόρειον καὶ

Σχ. 24. Λύκαρνα.

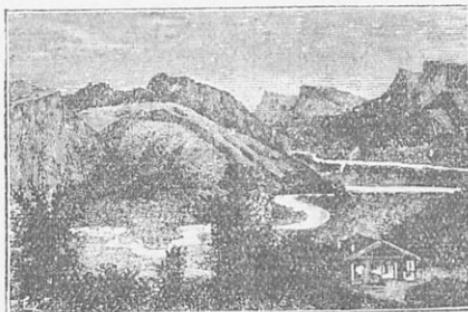
νότιον ἢ εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικήν. Ἡ κορυφὴ τῆς δροστοιχίας λέγεται δάχις.

Οροπέδιον καλεῖται τὸ ἀνώτατον μέρος σειρᾶς ὀρέων, ὅταν εἶναι πεδινόν. Ἐκτεταμένη πεδινὴ χώρα μὴ ὑψουμένη ἄνω τῶν 200 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης λέγεται βαθύπεδον ἢ χαμηλὴ πεδιάς, ὅταν δὲ ὑψοῦται περισσότερον, λέγεται ὑψίπεδον.

Αἱ διὰ τῶν ὀρέων διόδοι δνομάζονται στεγαὶ ἢ πύλαι ὅταν δὲ αὗται εἶναι πολὺ ὑψηλαῖ, λέγονται αὐχένες. ὅταν δὲ εἶναι πολὺ στεναὶ καὶ μακραὶ, λεγονται αὐλῶνες καὶ κλεισώρειαι. Αἱ πύλαι δὲ καὶ οἱ αὐλῶνες κείνται ἐνίστε μεταξὺ ὅρους καὶ θαλάσσης ἢ ποταμοῦ. Χαμηλαῖ κῶραι κείμεναι μεταξὺ ὀρέων δνομάζονται κοιλάδες.

Αἱ αὐλακοειδεῖς κοιλότητες αἱ παραγόμεναι συνήθως διὰ τῆς διαβρωτικῆς ἐνεργείας τῶν ὕδατων εἰς τὰς πλευρᾶς ἢ κλιτῦς τῶν ὀρέων λέγονται χαράδραι.

“Ηφαιστεια είνε δρη πυρίπνοα καὶ ἀδιακόπως καπνίζοντα. Ὅταν συμβαίνῃ ἔκρηξις, ταῦτα ἐκσφενδονίζουσι τέφραν, λίθους κεκαυμένους, ἀναλελυμένην δρυκτὴν ὅλην καλουμένην λάβαν, ἐνίστε δὲ

Σχ. 25. Καϊλάς

ὑδωρ καὶ ίλύν. Αἱ δπαὶ, δἰ δν ἔξερχονται αἱ ὄλαι· αῦται, καλοῦνται κρατῆρες· συγκοινωνοῦσι δὲ οὗτοι μετὰ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς.

Αἱ ἡφαιστειώδεις χῶραι ὑπόκεινται ιδίως εἰς σεισμούς.

Σπήλαια ἢ ἄντρα είνε ὑπόγεια κοιλάδατα παραχθέντα εἴτε διὰ τῆς

Σχ. 26. Ἡφαιστειον.

ἐνεργείας των ὑδάτων εἴτε διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐκ τῶν κόλπων τῆς γῆς ἀνελθόντων ἀερίων. Οἱ ἐκ τῆς κορυφῆς τινων σπηλαίων κρεμάμενοι, ὡς στήλαι, τιτανώδεις ὅγκοι λέγονται σταλακῆται. ἐὰν δὲ οὗτοι στηρίζωνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, λέγονται σταλαγμῖαι. Σχη-

ματίζονται δὲ ἐκ τῆς κατασταλάξεως τῶν ὄδότων, ἀτινα περιέχουσιν
ἐν διαλύσει ἀνθρακικὴν ἀσθέτισιν.

2 Τὸ ὕδωρ.

Θάλασσα γενικῶς καλεῖται μεγάλη ἔκτασις ἀλιμυροῦ ὅδατος, τὸ
ὅποιον καλύπτει τὰ τρία τέταρτα τῆς σφαίρας τῆς γῆς. Τὸ θαλάσ-
σιον ὅδωρ εἶναι ἄγρουν, ὡς τὰ λοιπὰ ὅδατα, λαμβάνει ὅμιλος διάφορα
χρώματα κατὰ τόπους, κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, κατὰ τὰς ὥρας
τῆς γημέρας, η κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐνεκα διαφό-
ρων φυσικῶν αἰτίων. Ὁ ὄδατινος οὗτος ὅγκος διαιρεῖται εἰς 5 τμή-
ματα, τὰ δρποῖα δινομάζονται ώκεανοί. Είναι δὲ οὕτοι:

1) Ὁ Βόρειος η Ἀρκτικὸς ώκεανός, ὅστις βρέχει τὰ βόρεια παρά-
λια τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

*Αἰλαντικὸς ώκεανός, λαβόν τὸ ὄνομα ἐν τῇς ἐν τῇ βόρειο-
δυτικῇ Ἀφρικῇ ὁροσειρᾶς τοῦ "Αἰλαντος, βρέχει τὰ δυτικὰ παράλια
τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ τὰ ἀνατολικὰ τῆς Ἀμερικῆς.

3) Ὁ Μέγας η Εἰρηνικὸς ώκεανός, ὁ μέγιστος τῶν ώκεανῶν, ὅστις
καλύπτει τὸ τρίτον σχεδὸν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἐκλήθη δὲ καὶ
Εἰρηνικὸς παρὰ τοῦ Πορτογάλου θαλασσοπόρου Μαγελλάνου, τοῦ
ἐπιχειρήσαντος κατὰ τὴν 15η ἑκατονταετηρίδα τὸν περίπλουν τῆς
γῆς, διότι κατὰ τὸν ἐν τῷ Ὡκεανῷ τούτῳ πλοοῦν αὐτοῦ ἐπεκράτησεν
ἐπὶ 100 γημέρας γαλήνη. Ὁ ώκεανὸς οὗτος βρέχει τὰ ἀνατολικὰ πα-
ράλια τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αὐστραλίας καὶ τὰ δυτικὰ τῆς Ἀμερικῆς.

4) Ὁ Ἰνδικὸς ώκεανός, ὅστις βρέχει τὰ νότια παράλια τῆς Ἀσίας
καὶ σὺν ἄλλοις τὰς Ἰνδικὰς χώρας, ἐξ ὧν ἔλαβε τὸ ὄνομα, τὰ ἀνα-
τολικὰ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὰ βόρεια, δυτικὰ καὶ νότια τῆς Αὐστραλίας.

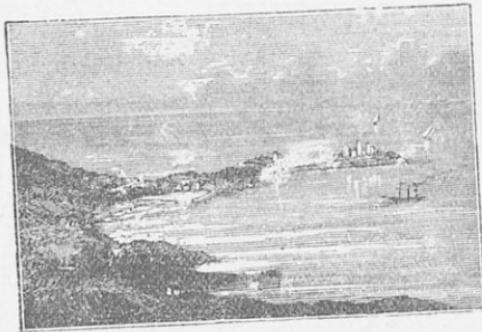
5). Ὁ ρότος η Ἀνταρκτικὸς ώκεανός, κείμενος μεταξὺ τοῦ Νο-
τίου πόλου καὶ τοῦ Νοτίου πολικοῦ κύκλου.

Καλοῦνται εἰδικότερον θάλασσαι αἱ μικρότεραι ἐκτάσεις ὅδατος
κείμεναι πλησίον τῆς ξηρᾶς. "Οταν δὲ αὔται εἰσχωρῶσιν εἰς τὴν ξη-
ρὰν τοσοῦτον, ὥστε γὰ περικλείωνται σχεδὸν ὑπ' αὐτῆς, καλοῦνται
ἔσωτεραι η μεσόγειοι θάλασσαι.

Διὰ τῆς κατὰ τὸ μάλλον η ἥπτον βαθείας ἐσοχής τῆς θαλάσσης
εἰς τὴν ξηρὰν σχηματίζονται οἱ κόλποι, οἱ κολπίσκοι καὶ τὰ ἀγκ
ροβόλα.

Λιμήν λέγεται μικρὰ ἐσσχῆ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ἔηράν, ἐν τῷ ἑποίᾳ προφυλάττονται τὰ πλοῖα.

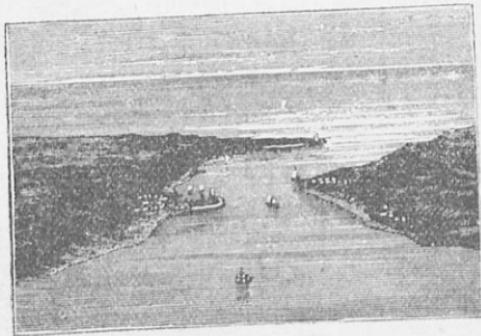
"Ορμος δὲ εἶνε κολπίσκος ἀνοικτότερος μὲν τοῦ λιμένος, θλιψώ-

Σχ. 27. "Ορμος.

τερον δὲ ἀσφαλῆς αὐτοῦ, εἰς τὸν ὅποιον δύνανται νὰ ἀγκυροθεῖσι
τὰ πλοῖα.

Πορθμὸς ἡ στερεὸν εἶνε μέρος θαλάσσης περιεχόμενον μεταξὺ δύο
στερεῶν, καὶ διὰ τοῦ ὅποιου συγκατενωνοῦσι δύο θάλασσαν.

Σχ. 28. Πορθμός.

Τὸ ὄδωρ τῶν βροχῶν καὶ τῶν τηκομένων χιόνων, ἀπορροφώμενον
ὑπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ συμποτίζον αὐτό, ἀναδλύζει εἰς διάφορα μέρη
τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ σχηματίζει τὰς πηγάς.

Πολλαὶ πηγαὶ συνενούμεναι ἀποτελοῦσι δύναται, ἡ ἔνωσις πολλῶν
ὕδατων ἀποτελεῖ τὸ ποτάμιον. πολλὰ δὲ ποτάμια ἔνοιμενα σχημα-
τίζουσι τὸν ποταμόν.

Παραπόταμος λέγεται μικρότερος ποταμός χυνόμενος εἰς μεγάλήτερον.

Κοίτη τοῦ ποταμοῦ λέγεται ἡ κοιλότης τῆς γῆς, ἐντὸς τῆς ὥποιας ῥέει τὸ ποτάμιον ὅδωρ. Ή κοίτη τοῦ ποταμοῦ ἔχει πολλάκις ἀνωμαλίας κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ γῆτον ἀποτόμους, ἐνίστε δὲ ἀποτελεῖ κρημνούς, ἐξ ὧν καταπίπτει τὸ ὅδωρ μεθ' ὄρμῆς καὶ πατάγου· ἡ πτῶσις δ' αὕτη λέγεται καταρράκτης.

Οχθαι λέγονται τὰ ἔνθεν καὶ ἔνθεν χεῖλη τῆς στερεᾶς, μεταξὺ τῶν ὥποιων περιέχεται ὁ ποταμός καὶ τούτων ἀλλα: μὲν εἶνε βραχώδεις, ἀλλα: δὲ χθαμαλαῖ. Καὶ δεξιὰ μὲν ἡ ἀριστερὰ ὄχθη εἶνε ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἡμέρην κειμένη, ὅταν προσθλέπωμεν πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ.

Σχ. 29. Καταρράκτης

Ροῆς τοῦ ποταμοῦ λέγεται ὁ δρόμος αὐτοῦ ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν διαιρεῖται δὲ συνήθως εἰς ἄνω δύο ὅρμους τὸν πρὸς τὰς πηγάς, εἰς μέσον δύο δὲ εἰς κάτω δύο, τὸν πρὸς τὰς ἐκβολάς.

Συμβολὴ εἶνε τὸ μέρος, ἔνθα ἔνοιηται δύο ἢ πλείονες ποταμοί.

Εκρολὴ εἶνε τὸ μέρος, ἔνθα ὁ ποταμός χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς λίμνην ἢ εἰς ἔτερον ποταμόν. Πολλοὶ ποταμοὶ καὶ ἴδιας οἱ μεγάλοι διασχίζονται, κατὰ τὴν ἐκβολὴν αὐτῶν, εἰς πλείονα οιόμια ἡ βραχιόνας, καὶ διὰ προσχώσεως σχηματίζουσιν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἑπτὰν τριγωνικὴν, ἥτις ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῆς καλεῖται δέλτα

Χείμαρρος ὄνομαζεται ποτάμιον ὄρμητικὸν σχηματίζόμενον ὑπὸ ἀφθόνων βροχῶν ἡ πολλῶν τηκομένων χιόνων. Τούτου ἔνεκα ὁ χείμαρρος τὸν μὲν χειμώνα εἶνε πολύυδρος, τὸ δὲ θέρος δλιγόϋδρος ἢ καὶ ἀνυδρος.

Καλεῖται ἐνίστε γείμαρρος καὶ πᾶς ποταμὸς ἔχων λίαν δριμητικὸν τὸν ροῦν.

Αἱ ἐντὸς τῶν γαιῶν μεγάλαι συναγωγαὶ συνήθως γλυκέος ὅδατος λέγονται λίμναι. Τινὲς τούτων διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν καλοῦνται καὶ θάλασσαί, ὡς ἡ Κασπία ἐν Ἀσίᾳ.

Ὑπάρχουσιν διώροις καὶ λίμναι ἀλμυροῦ ὅδατος, ὡς ἡ ἐν Παλαιστίνῃ Ἀσφαλτίτις λίμνη ἡ Νεκρὰ θάλασσα.

Παράλιοι λίμναι καλοῦνται αἱ λίμναι γλυκέος ὅδατος συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς θαλάσσης. Αἰμονθάλασσαι λέγονται αἱ λίμναι ἀλμυροῦ ὅδατος σχηματισθεῖσαι ἐκ τοῦ ἐκπλημμυρήσαντος θαλασσίου ὅδατος εἰς τὴν παραλίαν. Στομαλίμναι τέλος εἶναι ἀδιαθεῖς λίμναι ὅδατος εἰς τὴν παραλίαν. Στομαλίμναι τέλος εἶναι ἀδιαθεῖς λίμναι σχηματισθεῖσαι μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν ποταμῶν τινος καὶ τῶν γλωσσῶν γῆς αἰτινες γίνονται ἐκ τῶν προσχύσεων αὐτοῦ. Τούτων τὸ γλυκὸν ὅδωρ, ἀναμιγνυόμενον μὲ τὸ θαλάσσιον, γίνεται ὑφάλμυρον.

3. Ὁ ἀνός.

Οἱ ἄνοι, ὅστις εἶναι ἀπαραιτητος εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἐπὶ τῆς Γῆς δραντικῶν ὅντων, εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο κυρίως ἀερίων, τοῦ διξυγόνου καὶ τοῦ ἀερότου, καὶ ποσότητός τινος ἀνθρακικοῦ διξέος.

Καὶ τὸ μὲν διξυγόνον χρησιμεύει εἰς τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζόφων, τὸ δὲ ἀερότον καὶ τὸ ἀνθρακικὸν διξὺ εἰς τὴν θρέψιν τῶν φυτῶν.

Τὸ στρῶμα ἀέρος, τὸ ὄποιον περιβάλλει τὴν Γῆν, καλεῖται ἀτμός σφαιρα. Ἐγειρεῖ δὲ πάχος περίπου 100 χιλιομέτρων.

Καλεῖται ἀνεμος ὁ κινούμενος ἀτμοσφαιρικὸς ἄνος.

Οἱ ἀνεμοι παράγονται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς θερμοκρασίας εἰς τὰ διάφορα πλάτη τῆς Γῆς καὶ ἐκ τῆς περιστροφῆς τῆς Γῆς.

Ἐπειδὴ ὁ ἄνος εἶναι θερμότερος εἰς τὸν ἴσημερον τοῦν καὶ ψυχρότερος εἰς τοὺς πόλους, σχηματίζεται, κατὰ φυσικὸν λόγον, διπλοῦν ῥεῦμα ἀέρος, ἐκ τοῦ ὄποιον γεννῶνται οἱ ἐιησίαι λεγόμενοι ἀνεμοι. Οὗτοι πνέουσι μὲν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, ἀλλ ἔνεκα τῆς περιστροφικῆς κυνήσεως τῆς Γῆς ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς φαίνονται πνέοντες ἀπὸ τὰ βορειοανατολικὰ καὶ τὰ νοτιοδυτικά. Ἄλλοι ἀνεμοι ἐπίσης περιοδικοὶ εἶναι οἱ μούσοοι, οἱ ἐπικρατοῦντες ἐν τῇ νοτιώ τῇ Ασίᾳ καὶ ἐν τῷ Ἰνδικῷ ωκεανῷ.

Ἄξιοσημείωτοι εἶναι αἱ ἀπόγειοι αῖραι καὶ αἱ πελάγαι αῖραι. Τούτων αἱ μὲν ἀπόγειοι πνέουσι τὴν νύκτα ἀπὸ τῆς ἔηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν

σαν, ἔνθα δὲ ἀὴρ διατηρεῖται ἐπὶ μακρότερον θερμὸς ἢ ὁ τῆς ἔηρας, αἱ δὲ πελάγιαι αὐραι πνέουσι τὴν γῆμέραν ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ἔηράν, ἔνθα δὲ ἀὴρ εἶναι θερμότερος τοῦ τῆς θαλάσσης. Εὔεργετικώτατοι δὲ εἰναι οἱ ἐν Ἑλλάδι καλούμενοι ἔμβάται. πνέοντες κατὰ περιόδους ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ἔηράν καὶ μετριάζοντες τὸν καύσωνα κατὰ τὸ θέρος.

Κλίμα τόπου τινὸς καλεῖται ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαίρας ἢ ἰδιάζουσα κατὰ μέσον ὅρον εἰς τὸν τόπον αὐτὸν. Ποικίλλεται δὲ τὸ κλίμα κατὰ λόγον τοῦ πλάτους τόπου τινός, τοῦ ὄψους αὐτοῦ ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, τῆς γειτνιάσεως αὐτοῦ ἢ μὴ πρὸς τὴν θάλασσαν, τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαρχόντων ὀρέων καὶ τῆς τούτων διευθύνσεως, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπικρατούντων ἀνέμων.

Τὸ κλίμα διαιρίνεται εἰς ὀκεάνειον καὶ ἥπιφωσικόν. Εἰς τὸ ὀκεάνειον ακλίμα, τὸ ὄποιον ἐπικρατεῖ εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς τὰς ἐχούσας ἐγγὺς τὴν θάλασσαν χώρας, ἢ διαφέρεται τῆς θερμοκρασίας μεταξὺ τοῦ θέρους καὶ τοῦ χειμῶνος δὲν εἶναι πολὺ μεγάλη, ὥστε οὕτε τὸ θέρος εἶναι πολὺ θερμὸν οὕτε ὁ χειμὼν πολὺ ψυχρός. Τὸ ἥπιφωτικὸν ακλίμα εἶναι τὸ τῶν μεσογείων χωρῶν, εἰς τὰς ὄποιας ὃ μὲν χειμὼν εἶναι συνήθως πολὺ ψυχρός, τὸ δὲ θέρος λίγαν καυστικόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

1. Κάτοικοι, φυλαί, έθνη τῆς Γῆς.

"Ολοι οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς συμποσοῦνται εἰς 1500 ἑκατομμύρια περίου, διαιμειορασμένοι ὡς ἔξης: ἐν Εὐρώπῃ 374 ἑκατομμύρια, ἐν Ἀσίᾳ 841 ἑκατομμύρια, ἐν Ἀφρικῇ 137 ἑκατομμύρια, ἐν Ἀμερικῇ 138 ἑκατομμύρια καὶ ἐν Ὡκεανίᾳ 6 ἑκατομμύρια.

'Ἐκ τῶν διαφορῶν, τὰς ὄποιας ἔχουσι μεταξύ των οἱ ἀνθρώποι κατὰ τὸ χρῆμα τοῦ δέρματος καὶ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, διαιροῦνται εἰς πέντε κυρίας τάξεις ἢ φυλάς.

α') Τὴν Κανκασίαν ἢ λευκὴν φυλήν, ητις ἔχει φρειδὲς τὸ πρόσωπον, εὐθείας τὰς τρίχας, πυκνὸν τὸ γένειον. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης, τῆς νοτιοδυτικῆς Ἀσίας, τῆς βορείου Ἀφρικῆς καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις Ἡπείροις χωρῶν, ὅσαι ἀπωνίσθησαν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων.

ε') Τὴν Μογγολικὴν ἡ πιρίην. Ήτις ἔχει τὸ πρόσωπον πλατύ, τὰ
δοτὰ τοῦ ζυγώματος ἐξέχοντα, ἀραιὸν τὸ γένειον, τοὺς ὁφθαλμοὺς
λοξοὺς πρὸς τὰ ἔσω καὶ τὴν ῥῖνα σιμήν. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ

Σχ. 30. Καυκασία φυλὴ.

Σχ. 31. Μογγολικὴ φυλὴ.

κάτοικοι τῆς βορείου καὶ ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ οἱ ἐν Εὐρώπῃ Μα-
γυάροι (Ούγγροι), Τούρκοι, Λάπωνες, Φίννοι καὶ Σαρματέδαι.

γ') Τὴν Αἰθιοπικὴν ἡ μαύρην, ητις ἔχει τὸ πρόσωπον προγναθι-

Σχ. 32. Αἰθιοπικὴ φυλὴ.

Σχ. 33. Ἀμερικανικὴ φυλὴ.

κόν, τὸ μέτωπον στενὸν καὶ εἰσέχον, τὴν ῥῖνα πλατεῖαν, τὰ χεῖλη
παχέα, τὰς τρίχας μελανὰς καὶ οὐλας. Εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνή-
κουσιν οἱ κάτοικοι τῆς ἀνατολικῆς, δυτικῆς καὶ νοτίου Ἀφρικῆς.

δ') Τὴν Ἀμερικανικὴν ἡ ἐρωθράν (χαλκόγραυν), ἥτις ἔχει τὰ δοτὰ τοῦ προσώπου ἔξέχοντα, τὴν ὥινα ἀετοειδῆ, τὰς τρίχας μελατφάς καὶ μακράς. Εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνήκουσιν οἱ αὐτόχθονες τῆς Ἀμερικῆς, οἱ καλούμενοι καὶ Ἰνδοί.

ε') Τὴν Μαλαιϊκήν, ἥτις ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος δρυφόν (μελαγχροινόν), τὰς τρίχας μελανὰς καὶ εὐθείας ἡ σύλαχς, τὴν ὥινα πλατεῖαν, τὸ μέτωπον προέχον καὶ τὸ στόμα μέγα. Εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνήκουσιν οἱ κάτοικοι τῶν Ἰνδικῶν νήσων, τῆς γερσονήσου Μαλάκ-

Σχ. 34. Μαλαιϊκή φυλὴ.

κας, τῆς Αὔστραλίας, τῶν νήσων τοῦ Ειρηνικοῦ θάλασσανοῦ καὶ τῆς νήσου Μαδαγασκάρης.

2. Θρησκεία.

Αἱ θρησκεῖαι τῶν λαῶν τῆς Γῆς, ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῆς λατρείας, διαιροῦνται εἰς δύο μεγάλας τάξεις, τὸν πολυθεϊσμὸν καὶ τὸν μονοθεϊσμόν.

Οἱ πολυθεϊσμὸς εἶνε τὸ θρήσκευμα, καθ' ὃ λατρεύονται πολλοὶ θεοί.

Τούτου αἱ κυριώτεραι μορφαὶ εἶνε

α') ἡ βραχματισμός, ἡ θρησκεία τοῦ Βράχια, τὴν ὅποιαν πρεσβεύουσι 200 ἑκατομμύρια κατοίκων τῆς Ἰνδικῆς.

β') ὁ βουδδισμός, ἡ θρησκεία τοῦ Βούδδα, ἡ μᾶλλον διαδεδομένη πασῶν, καὶ τὴν ὅποιαν πρεσβεύουσιν οἱ λαοὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας, περὶ τὰ 455 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, καὶ

γ') ἐ φευχισμός, ἥτοι ἡ προσκύνησις ἐμψύχων ἢ ἀψύχων ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα νομίζονται ἔχοντα θείαν δύναμιν. Τὴν θρησκείαν ταύτην πρεσβεύουσι λαοὶ τινες τῆς τε Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ὡκεανίας, ἐν ὅλῳ περὶ τὰ 120 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων.

Ο μονοθεϊσμός, τουτέστι τὸ θρήσκευμα, τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζει ἕνα μόνον Θεόν, παρίσταται ὑπὸ τρεῖς μορφάς:

α') τὸν Ἰουδαιϊσμόν, τὸν ὁποῖον πρεσβεύουσι περὶ τὰ 812 ἑκατομμύρια Ἰσραηλιτῶν τῶν ἀπανταχοῦ Γῆς διεσπαρμένων.

β') τὸν Χριστιανισμόν, πρεσβεύομένον ὑπὸ 465 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἐξ ὧν 100 ἑκατομμύρια ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀραβικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, 195 ἑκατομμύρια εἰς τὴν Δυτικὴν Ἡ Καθολικὴν Ῥωμαικὴν Ἐκκλησίαν, 135 ἑκατομμύρια εἰς τὴν Διαμαρτυρομένην Ἐκκλησίαν, ὃν ποδιαιρουμένην εἰς τρεῖς κυριωτέρας αἱρέσεις, τὴν Δουλῆρανικήν, τὴν Καλβιτικήν καὶ τὴν Ἀγγλικανικήν, καὶ τέλος 35 ἑκατομμύρια ἀνήκουσιν εἰς ἄλλας ποικίλας χριστιανικὰς αἱρέσεις.

γ') τὸν Μωαμεθανισμόν, ὃστις ἀριθμεῖ περὶ τὰ 220 ἑκατομμύρια ὃπαδῶν, ἐξ ὧν δὲ λίγοι μὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ, οἱ πλειστοὶ δὲ ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἀφρικῇ.

3. Πολιτευμα.

"Απαντα σχεδὸν τὰ ἔθνη τῆς Γῆς ξῶσιν ὑπὸ εἰδός τι πολιτεύματος.

"Απὸ τῶν ἀρχαιοτάτων τοῦ κόσμου χρόνων μέχρι τῆς σήμερον τρία εἶδη πολιτεύματος ὑπῆρχαν κυρίως τὸ μοναρχικόν, τὸ δημαρχικόν καὶ τὸ δημοκρατικόν.

Μοναρχικὸν είνε τὸ πολίτευμα, ὅταν ἄρχη τῆς χώρας εἰς μόνον. Καὶ ἐὰν μὲν ὁ τοιοῦτος ἄρχων ἔχῃ ἀπεριόριστον καὶ ἀνεύθυνον ἔξουσίαν, καλεῖται μονάρχης ἀπόλυτος· ἐὰν δὲ τὴν ἔξουσίαν αὐτοῦ περιορίζωσιν οἱ ὑπάρχοντες νόμοι, συμμερίζηται δ' αὐτὴν μετὰ διαφόρων σωματείων, οἷον Υπουργείου, Βουλῆς, Γερουσίας ἢ ἄλλου τινὸς. Συμβουλίου, λέγεται μονάρχης συνταγματικὸς ἢ καὶ πολιτικὸς βασιλεύς. Η μοναρχία δὲ λέγεται διαδοχική, ὅταν ὁ μονάρχης λαμβάνηται ἐκ μιᾶς οἰκογενείας κεκτημένης τὸ πρόστιο δικαίωμα αἱρετὴ δέ, ἐὰν ὁ ἄρχων ἐκλέγηται ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ Ἐθνους.

Ολιγαρχικὸν λέγεται τὸ πολίτευμα, ὅταν ἀρχωσὶ τὴς χώρας ὀλίγοι: ἐκ τῶν πολιτῶν, τοὺς δύοιους ὁ λαὸς καθίστησιν ἀρχοντας αὐτοῦ· Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πολιτεύματος ἀνάγεται τὸ ἀριστοκρατικόν, καθ' ὃ ἀρχουσὶ τὴς Πολιτείας οἱ δριστοί, τουτέστιν οἱ ἐπὶ ἀρετῇ καὶ ἐμπειρίᾳ διαπρέποντες, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἡττον πολυάριθμοι διατελοῦντες.

Αριστοκρατικὸν δὲ πολίτευμα εἶναι ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὄποιον ὁ ὅγημος, ὁ λαός, ἔχων τὴν ὑπερτάτην ἔξουσίαν, ἐνασκεῖ αὐτὴν διὰ τῶν ὑπὸ αὐτοῦ ἐκλεγομένων ἀντιπροσώπων ἀπαρτιζόντων διάφορα Συμβούλια. Τὸ δὲ ἐκ πλειόνων οὕτῳ δημοκρατουμένων Πολιτεῖῶν συνιστάμενον Κράτος καλεῖται δμοσπορδιακόν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.—ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

1. "Ορια, μέγεθος, θάλασσαι, χερσόνησοι, νησοι·

Η Εύρωπη κείται σληγείς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, καὶ εἶνε ἐκ τῶν πέντε ἥπερων ἡ τετάρτη κατὰ τὸ μέγεθος, ἡ μικροτέρα δὲ τῶν τριῶν ἥπερων τοῦ παλαιοῦ κόσμου.

Ορίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου ἢ Ἀρκτικοῦ ὄκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, τοῦ Οὐράλη ποταμοῦ καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τοῦ Καυκάσου, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὄκεανοῦ.

Τὸ ἐμβαδὸν αὐτῆς περιλαμβανομένων καὶ τῶν Βρεταννικῶν νήσων, εἶνε 10 περίπου ἑκατομμυρίων τετραγωνικῶν χλιομέτρων.

Αἱ θάλασσαι, αἱ σχηματιζόμεναι διὰ τῆς εἰς τὰς γαίας εἰσχωρήσεως τῶν ὄκεανῶν, εἶνε πρὸς Β. ἡ Καρπίη καὶ ἡ Λευκή, σχηματιζόμεναι ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ὄκεανοῦ, ἡ Βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα, ἡ Βαλτική, ἡ Ἰσλανδική, ἡ θάλασσα τῆς Μάγχης καὶ ἡ Βισκαϊκή σχηματιζόμεναι ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὄκεανοῦ, καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἥτις σχηματίζει τὰ πελάγη Βαλεαρικόν, Τυρρηνικόν, Ἀδριατικόν, Ἰόνιον καὶ Αιγαῖον. Η Μεσόγειος θάλασσα διὰ τοῦ Ἐλλησπόντου συγκρινοντεῖ μετὰ τῆς Προποντίδος, αὗτη δὲ διὰ τοῦ Θρακικοῦ Βο-

σπόρου συνέχεται μετά τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἔστις διὰ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης.

Μεταξὺ τῶν τμημάτων τούτων θαλάσσης εύρισκονται αἱ ἑξῆς μεγαλήτεραι: χερσόνησοι, ἡ Καρίη, ἡ Κόλα, ἡ Σκανδιναվική (Σουηδία καὶ Νορβηγία), ἡ Ἰουτιλανδική (Δανία), ἡ ἐν Γαλλίᾳ Βρετανική, ἡ Περισταϊκή (Ισπανία καὶ Πορτογαλία), ἡ Ἰταλική, ἡ Ἑλληνική καὶ ἡ Κρητική.

Αἱ μᾶλλον ἄξιαι λόγου νῆσοι τῆς Εὐρώπης εἰνε ἐν μὲν τῷ Βορείῳ παγωμένῳ ωκεανῷ ἡ Νέα Ζέμβλα, ἡ Βαϊγάτη, ἡ Καλγούεβη καὶ αἱ Λοφότοι· ἐν τῷ Ἀλταντικῷ ωκεανῷ ἡ Ἰσλανδία, αἱ Σάρδοι, ἡ Μεγάλη Βρετανία (Ἀγγλία, Οὐαλία καὶ Σκωτία), ἡ Ἰρλανδία ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσσῃ ἡ Σηλανδία, ἡ Φυνία, ἡ Ῥυγένη ἡ Βοργχόλμη, ἡ Οίλλανδη, ἡ Γοτλάνδη, ἡ Οἰσέλη, ἡ Δαγόη καὶ αἱ Ἀλάνδαι καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ αἱ Πιτονοῦσσαι, αἱ Βαλεαρίδες, ἡ Κορσική, ἡ Σαρδηνία, ἡ Σικελία, ἡ Μελίτη, αἱ νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους, ἡ Κερήτη, ἡ Εὐθοία, αἱ ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει Κυκλαδες, Σποράδες, ἡ Λήμνος, ἡ Ἰμβρος, ἡ Σαμοθράκη καὶ ἡ Θάσος.

2. Σχηματισμὸς τοῦ ἑδάφους, ὅρη, κόλποι, ἀκρωτήρια.

Ἐὰν ἀχθῇ γραμμὴ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Γερμανικῇ θαλάσσῃ ἐκβολῶν τοῦ Ἄργου μέχρι τῶν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ ἐκβολῶν τοῦ Δρειστέρου, ἡ Εὐρώπη διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, τὸ βορειοανατολικόν, τὸ δυτικόν εἰνε κυρίως πεδινόν, καὶ τὸ νοτιοδυτικόν, τὸ κατ' ἔξοχὴν δρεινόν.

Τοῦ δρεινοῦ τμήματος πυρήνη εἰνε αἱ χιονοσκεπεῖς Ἀλπεις, τῶν ὅποιων ὑψίστη κορυφὴ εἰνε τὸ Λευκὸν ὅρος ἔχον ὕψος 4810 μέτρων. Τούτων συνέχεια εἰνε πρὸς Δ. μὲν τὰ Ἀπέννινα, πρὸς Α. δὲ τὰ ὅρη τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ως πρόσοδοι αὐτῶν ἐξαπλοῦνται πρὸς Δ. τὰ Γαλλικὰ ὅρη, πρὸς Β. τὰ Γερμανικὰ καὶ πρὸς Α. τὰ Αντιρρούγγρικά. Ασύνδετα δὲ πρὸς τὰς Ἀλπεις εἰνε τὰ Ηνωγηραῖα, τὰ τῆς Μεγάλης Βρετανίας, αἱ Σκανδιναվικαὶ Ἀλπεις καὶ τὰ Οὐράλια.

Ἡ Εὐρώπη εἰνε ἡ μᾶλλον πολύκολπος καὶ εὐρύκολπος τῶν Ἡπείρων. Καὶ ὁ μὲν Βόρειος παγωμένος ωκεανὸς σχηματίζει τὸν κόλπον τοῦ Ἀρχαγγέλου καὶ τοῦ Ὀρέα, ἡ Βαλτικὴ θάλασσα τὸν Βοσπορόν, τὸν Φυνικὸν καὶ τὸν τῆς Ρίγης, δὲ Ἀτλαντικὸς ωκεα-

νὸς τὸν Βισκαϊκὸν ἢ Γασκωνικόν, καὶ τὸν τῶν Γαδείρων, καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα τὸν τῆς Βαλεντίας, τὸν τοῦ Λέοντος, τὸν τῆς Γερούης, τὸν τοῦ Τάραντος, τὸν τῆς Ἐρετίας, τὸν Ἀμβρακικόν, τὸν Πατραικόν, τὸν Κορινθιακόν, τὸν Κυπαρισσιακόν, τὸν Μεσσηνιακόν, τὸν Λακωνικόν, τὸν Ἀργολικόν, τὸν Σαρωνικόν, τὸν Εὐβοϊκόν, τὸν Παγασητικόν, τὸν Θερμαϊκόν, τὸν Τορωναῖον, τὸν Σιγγυικόν, τὸν Στρυμονικόν καὶ τὸν Μέλανα.

Τὰ κυριώτερα ἀκρωτήρια τῆς Εὐρώπης εἰνε τὸ Βόρειον (Νορδηγία), τὸ Σκάγερον (Ιουτλανδία), τὸ Βράθον καὶ τὸ Λάρδονερδον (Αγγλία), τὸ Μαλίνον καὶ τὸ Μίζερον (Ιρλανδία), τὸ Ὀρτέγαλον, τὸ Φινιστέρον, ἡ Ρόκα, τὸ τοῦ Ἀγίου Βικεντίου, τὸ Τραφάλγαρον καὶ ἡ Ταρίφα (Πυρηναϊκὴ χερσόνησος), τὸ Πάσσαρον (Σικελία), τὸ Σπαρτιθέριον, ἡ Αεύκα (Ιταλία), ὁ Ακρίτας, τὸ Ταΐραρον, ἡ Μαλέα (Ελλάς).

3. Ποταμοί. — Λίμναι.

Οἱ μεγαλήτεροι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης εἰνε ὁ Πεισχόρας ἐκδάλλων εἰς τὸν Ἀρκτικὸν ὥκεανόν ὁ Μίζερος, ὁ Δουνάς καὶ ὁ Ὁρέγας ἐκδάλλοντες εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν ὁ Δάλλ, ὁ Τορνέας, ὁ Νείας, ὁ Λύνας, ὁ Νιέμερ, ὁ Βιστούλας καὶ ὁ Ὄδερος, ἐκδάλλοντες εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν ὁ Ἀλβις, ὁ Βίσονοργις, ὁ Ἐμς, ὁ Ρῆνος ὁ Μώσας καὶ ὁ Τάμεσις ἐκδάλλοντες εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν ὁ Σηκουάνας, ὁ Γλόμμερος, ὁ Σχάννων ἐκδάλλοντες εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης ὁ Λείγηρ, ὁ Γαρούμνας, ὁ Δοῦρος, ὁ Τάγος, ὁ Γοναδιάνας καὶ ὁ Γοναδαλκονίθερος ἐκδάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν ὁ Ἰβηρός καὶ ὁ Ροδαρός ἐκδάλλοντες εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ὁ Ἀργος καὶ ὁ Τίβερις ἐκδάλλοντες εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος ὁ Πάδος, ὁ Ἀδίγης, ὁ Δρῦνος καὶ ὁ Ἀῶρος ἐκδάλλοντες εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος ὁ Ἀχελῷος καὶ ὁ Ἀλφειός ἐκδάλλοντες εἰς τὸ Ιόνιον πέλαγος ὁ Θεσσαλικὸς Πηρείος, ὁ Ἀλιάκμων, ὁ Ἀξιός, ὁ Στρυμών, ὁ Νέστος καὶ ὁ Ἐβρός ἐκδάλλοντες εἰς τὸ Αιγαῖον πέλαγος ὁ Δούραβις, ὁ Δρεπτόρος καὶ ὁ Δνείπρος ἐκδάλλοντες εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον ὁ λὼν ἐκδάλλων εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν ὁ Βόλγας καὶ ὁ Οὐράλης ἐκδάλλοντες εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Ἐκ τῶν πολλῶν λαμπρῶν τῆς Εὐρώπης αἱ μεγαλήτεραι εἶνε ἡ Ααδόγα, ἡ Ὀρέγα, ἡ Σαΐμα, ἡ Ηέπιος, ἡ Ἰλμενός καὶ ἡ Ἐνάρα (Ρωσία), ἡ Βένερ, ἡ Βέτερ, ἡ Ἰελμάρη, ἡ Μαιλάρη (Σουηδία), ἡ τῆς Γενεύης, ἡ τῆς Νευσατέλης, ἡ τῆς Ζυρίχης, ἡ τῆς Λυκέρνης, ἡ τῆς Κωνσταντίας (Ελβετία), ἡ Μείζων, ἡ τοῦ Κάμου, ἡ τῆς Γάρδας, ἡ Περονγία (Ιταλία), ἡ Βαλατών (Οὐγγαρία), ἡ Λυχνίτις (Μακεδονία), ἡ Κωπαΐς (Ελλάς).

4. Πορθμοί.—Ισθμοί.

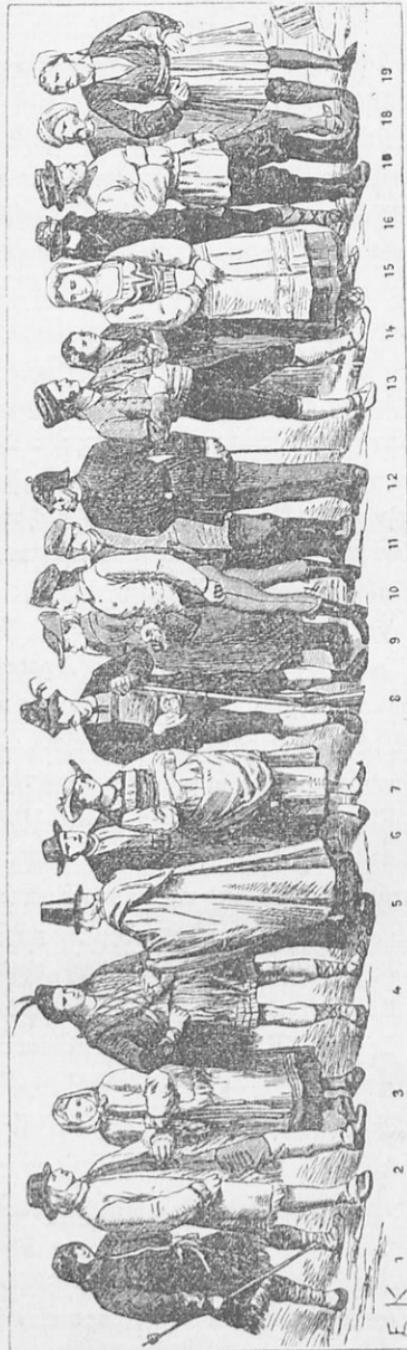
Οἱ κυριώτεροι πορθμοὶ τῆς Εὐρώπης εἶνε ὁ Καρικός, χωρίζων τὴν νῆσον Νέαν Ζέμβλαν ἀπὸ τῆς νήσου Βαΐγάτης, ὁ Σοῦνδος χωρίζων τὴν Σκανδιναվίην χερσόνησον ἀπὸ τῆς νήσου Σηλανδίας, ὁ Μέγας Βέλτος, χωρίζων τὴν νήσον Σηλανδίαν ἀπὸ τῆς νήσου Φυνίας, ὁ Μικρὸς Βέλτος, χωρίζων τὴν νήσον Φυνίαν ἀπὸ τῆς Ἰουτλανδικῆς χερσόνησου, ὁ τοῦ Καλαί, χωρίζων τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας, ὁ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, χωρίζων τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τῆς Ἰρλανδίας, ὁ τῆς Γιβραλτάρης, χωρίζων τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, ὁ τοῦ Ἀγίου Βονιφατίου, χωρίζων τὴν νῆσον Σαρδηνίαν ἀπὸ τῆς νήσου Κορσικῆς, ὁ τῆς Μεσσήνης ἡ Σικελικός, χωρίζων τὴν νήσον Σικελίαν ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου, ὁ τοῦ Ὀιράντου, χωρίζων τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον ἀπὸ τῆς Ἐλληνικῆς χερσονήσου, ὁ τοῦ Ρίου, χωρίζων τὴν Στερεάν Ἐλλάδα ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ὁ Εὐβοϊκὸς ἡ Εὐβοίας, χωρίζων τὴν Στερεάν Ἐλλάδα ἀπὸ τῆς νήσου Εύβοίας, ὁ Ἐλλήσποντος, ὁ Θρακικὸς Βόσπορος, ἔχων πλάτος ἡμίσεος χιλιομέτρου, καὶ ὁ Κιμμέριος Βόσπορος. χωρίζοντες τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας.

Ἴσθμοὺς ἔχει ἡ Εὐρώπη τὸν Κορινθιακόν, δστις ἐνόνει τὴν Πελοπόνησον μετὰ τῆς Στερεᾶς Ἐλλάδος, καὶ δστις ἀπεκπη διὰ διώρυγος, δι' ἣς ὁ Κορινθιακὸς κόλπος συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Σαρωνικοῦ, καὶ τὸν Περεκόπιον, δστις ἐνόνει τὴν Κριμαϊκὴν χερσόνησον μετὰ τῆς Ρωσίας.

5. Κλιμα.—Προϊόντα.

Ἡ Εὐρώπη, κειμένη σχεδὸν ὅλη ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ, ἔχει ἐν γένει κλῖμα εὔκρατον. Εἰς τὰ βορειότατα αὐτῆς μέρη εἶνε ψυχρόν, ιδίως εἰς

ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. Λάτων.—2 Σαργδός.—3 Σονηδίς.—4 Σκύθων.—5 Χωροκή Ονδαλίας.—6 *Ελβετός.—7 *Ελβετίς.—8 Κυρηγός Τιρόλιας.—9 Γερμανός.—10 Ονγγερός.—11 Πολωνός.—12 Πρωσσός.—13 *Ιστανός.—14 *Ισπανίζ.—15-16 *Ιταλός.—17 *Ρώσος (χωρικός).—18 Τούρκος.—19 *Ελλήν.

τὰ βορειοανατολικά, ἔνθια είνε τὸ πειρωτικόν, ἐνῷ εἰς τὰ βορειοδυτικὰ είνε ὥκεάνειον. Εἰς δὲ τὰς μεσημβρινὰς κύρωρας είνε μὲν θερμότερον ἡ εἰς τὰς κεντρικάς, ἀλλ᾽ ἡ θερμότης αὐτοῦ μετριάζεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

Ἐκ τῶν φυσικῶν προϊόντων τῆς Εὐρώπης, ὀρυκτὰ μὲν είνε χρυσός, ἄργυρος, λευκόχρυσος, μόλυβδος, καστίτερος, σίδηρος, ὑδράργυρος, ψευδάργυρος, ὀρυκτὸν ἀλας, γαιάνθρακες, ζψηκὰ δὲ τὰ ἡμεραῖα κατοικίδια, ὁ ἵππος, ὁ βοῦς, τὸ πρόβατον, ἡ αἴξ, ὁ χοῖρος, ὁ ὄνος, ὁ ἡμίονος, ὁ κύων καὶ ἄλλα, ἄγρια δὲ ἡ ἄρκτος, ὁ λύκος, ὁ ἀγριόχοιρος, ὁ ἄγριος αἰλουρος, ὁ λύγξ, ἡ ἀλώπηξ, ἡ ἔλαφος, ὁ λαγωός, ὁ θώρακας καὶ φυτικά, τὰ ὑπερμεγέθη φύκη τῶν βορείων χωρῶν, ἡ σημύδα, ἡ ἐλάτη, ἡ πεύκη, ἡ δρῦς, ἡ κυπάρισσος, ἡ πλάτανος, τὰ παντοῖα σιτηρά, τὸ γεώμηλον, τὸ λίνον, ἡ κάνναβις, ἡ καστανά, ἡ ἄμπελος, ἡ ἐλαῖα, ἡ πορτοκαλέα καὶ τὰ ποικίλα ἐσπεριδοειδῆ, πολυάριθμα διπλαροφόρα δένδρα, ὧς ἡ ἀμυγδαλέα, ἡ ῥιδακινέα κλπ., εἰς τινὰ δὲ μέρη ἡ ὅρυζα καὶ ὁ βάμβακος, καὶ τέλος παντοειδῆ ἀνθοφόρα φυτὰ καὶ λαχανικά.

6. Κάτοικοι τῆς Εὐρώπης καὶ φυλαὶ αὐτῶν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης συμποσοῦνται εἰς 374 ἑκατομμύρια περίπου.

Οἵσι οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης ἀνήκουσιν εἰς δύο τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν, τὴν Καυκασίαν καὶ τὴν Μογγολικήν.

Καὶ οἱ μὲν τῆς Καυκασίας φυλῆς, καὶ ἕδιως οἱ εἰς τὴν Ἰγδογερμανικήν διμοιεθνίαν ἀνήκοντες, διαιροῦνται εἰς 4 κλάδους: 1) τοὺς Ῥωμάνους ἢ Ἐλληνο Δατίνους, κατοικοῦντας τὴν Ἐλλάδα, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Πορτογαλίαν καὶ τὴν Ῥωμουνίαν· 2) τοὺς Γερμανοὺς ἢ Τεύτονας, κατοικοῦντας τὴν Γερμανίαν, τὴν Δανίαν, τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν Σουηδίαν, τὴν Νορβηγίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν· 3) τοὺς Σλαύους, κατοικοῦντας κυρίως τὴν Ρωσίαν, τὴν Πολωνίαν, τὴν Σερβίαν, τὴν Βουλγαρίαν, τὸ Μαυροβούνιον, τὴν Δαλματίαν, τὴν Βασιλίαν καὶ τὴν Ἐρζεγοβίνην· καὶ 4) τοὺς Κελτούς, περιωρισμένους σήμερον εἰς τὴν Ἀγγλία Οὐαλλίαν, τὴν ἐν Γαλλίᾳ Βρεταννίαν, τὴν Ιρλανδίαν καὶ τὴν Σκωτίαν.

Τὰ δὲ εἰς τὴν Μογγολικήν φυλὴν ἀνήκοντα ἔθνη είνε οἱ ἐν τῇ βορειῷ Εὐρώπῃ Φίννοι, οἱ Λάπωνες, οἱ Σαμοιέδαι, οἱ παρὰ τὸν Βόλγαν καὶ τὸν Κάμαν Καλμούκοι καὶ Τάταροι, οἱ Ούγγροι ἢ Μαγυάροι καὶ οἱ Τούρκοι.

7. Θρησκεία.

Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης, ἐξαιρέσει 17 περίπου ἑκατομμυρίων, εἰνε Χριστιανοί.

Καὶ εἰς μὲν τὰ νοτιοδυτικὰ αὐτῆς ἐπικρατεῖ μάλιστα ἡ Καθολικὴ θρησκεία, τῆς ὑποίας ὅπαδοι εἰνε περὶ τὰ 169 ἑκατομμύρια. Εἰς τὰ μέσα τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου καὶ εἰς τὰ βόρεια σύκοῦσι Διαμαρτυρόμενοι, περὶ τὰ 95 ἑκατομμύρια. Εἰς τὰ ἀνατολικὰ καὶ νοτιοανατολικὰ ἐπικρατεῖ ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ θρησκεία, τῆς ὑποίας οἱ ὅπαδοι ἀριθμοῦνται περὶ τὰ 95 ἑκατομμύρια. Ἐκ δὲ τῶν μὴ Χριστιανῶν, Μωαμεθανοὶ μὲν εἰνε περὶ τὰ 7 ἑκατομμύρια, Ἰουδαῖοι περὶ τὰ 8, καὶ περὶ τὰ 2 ἑκατομμύρια πρεσβεύουσιν ἄλλα θρησκεύματα.

8. Πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Εὐρώπη περιλαμβάνει 24 κράτη, τὰ ἐξήντα.

4 Αὐτοκρατορίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστρίας, τῆς Ρωσίας, καὶ τῆς Τούρκίας.

11 Βασίλεια, τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, τῆς Ολλανδίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, τῆς Δανίας, τῆς Ισπανίας, τῆς Πορτογαλίας, τῆς Ιταλίας, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ρωμονίας, καὶ τῆς Σερβίας.

1 Μέγα Δουκάτον, τὸ τοῦ Λούξεμβούργου.

4 Ἡγεμονίας, τοῦ Λιχτενστάου, τοῦ Μονακοῦ, τῆς Βουλγαρίας καὶ τοῦ Μαυροβούνιου.

4 Δημοκρατίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἑλβετίας, τῆς Ἀρδόρρας, ἐν Ισπανίᾳ, καὶ τοῦ Ἀγίου Μαρίνου, ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἐκ τῶν Κρατῶν τούτων ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία, ἡ Ρωσία ἡ Μεγάλη Βρεταννία, ἡ Γαλλία, καὶ ἡ Ιταλία, εἰνε αἱ ἐξ Μεγάλων Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**1. Η νῦν κατάστασις τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος
δημιουργηθεῖσα ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως
τοῦ 1821 καὶ ἔξης.**

Εἶδομεν ὅτι μία τῶν τριῶν χερσονήσων τῶν ἀποτελουσῶν τὴν Νότιον Εὐρώπην εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος, ἡ καὶ χερσόνησος τοῦ Αἴμου καλουμένη. Τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης χερσονήσου τὸ νοτιότατον τμῆμα εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον, συνιστάμενον ἐκ τῆς Στερεάς Ἑλλάδος (Βορείου καὶ Μέσης), τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Νήσων τοῦ τε Αἰγαίου καὶ τοῦ Ιονίου Πελάγους.

Τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος τὸ ἐμβαθύνει 64688 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, δὲ πληθυσμός, κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν γενομένην ἐν ἔτει 1896, εἶναι 2,434,000.

Οἱ ἔνδοξοι πλὴν αἱματηρὸς ἀγώνων τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας, δὲ κινήσας τὸν θαυμασμόν, ἄμα δὲ καὶ τὴν συμπάθειαν πάντων τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, δὲν ἥτο δυνατὸν νὰ μὴ προσελκύσῃ αὐτοὺς τὴν εὔνοιαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυδεργήσεων καὶ μάλιστα τῶν ἴσχυροτέρων τότε Δυνάμεων, Ἀγγλίας, Ρωσίας, καὶ Γαλλίας. Άι Δυνάμεις αὗται, αἱ κληθεῖσαι ἔκτοτε Προστάτιδες τῆς Ἑλλάδος, ἐπειρᾶσσαι ἀπροκαλύπτως ὑπὲρ τῶν ἀναξιοπαθούντων Ἑλλήνων, πρῶτον μὲν ἀπὸ κοινοῦ κατέστρεψαν τὸν Τουρκοαιγυπτιακὸν στόλον ἐν τῷ ὅρμῳ τῆς Ηύδου, κατὰ τὴν ἐν Ναδαρίνῳ, καλουμένην ναυμαχίαν, εἰτα δὲ μόνοιμερῶς ἢ μὲν Γαλλίᾳ ἀπύλλαξε τὴν Πελοπόννησον τοῦ ἀγρίου ταύτης καταστροφέως Ἰμραχήμ Πασᾶ, ἢ δὲ Ρωσίᾳ, διὰ τῶν νικηφόρων ὅπλων αὕτης ἡγάγκασε τὴν Τουρκίαν νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς θελήσεις αὕτης.

Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τούτων τῶν Προστατίδων τῆς Ἑλλάδος Δυνάμεων, καὶ διὰ τῆς ἐν Λονδίνῳ συνομολογηθείσης συμβάσεως τῇ 25 Ἀπριλίου 1832, ἐπετεύχθη ἡ ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς δεσποτείας ἀπελευθέρωσις μέρους μόνον, φεῦ! τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, καὶ ἡ ἐκ τούτου σύστασις τοῦ ἐλέυθέρου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Πρῶτος Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ἐγένετο, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1833, ὁ δεῖμνηστος Ὅθων, καὶ

τούτου ἔξωσθέντος ἐν ἔτει 1862, ἐκλήθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἑλλάδος, διὰ ψηφίσματος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῶν Ἑλλήνων τῆς 18 Μαρτίου 1863, ὁ νῦν βασιλεύων Γεώργιος Α. Τότε δὲ ἡ Ἀγγλία παρεχώρησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ τῆς ἐν Λονδίνῳ συνομολογηθείσης συνθήκης τῆς 14 Νοεμβρίου 1863, τὴν Ἐπτάνησον, συνισταμένην ἐκ τῶν νήσων Κερκύρας, Παξών, Λευκάδος, Κεφαλληνίας, Ίθάκης, Ζακύνθου, Κυθήρων, μετὰ τῶν ἔξαρτημάτων αὐτῶν.

Ἐκραγέντος τῷ 1877 τοῦ Ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου, ἐγεννήθη Ἑλληνικὸν ζήτημα, τὸ ὅποιον ἔλυσαν αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις, ἐπιδεικάσασαι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Θεσσαλίαν μέχρι τῆς κοιλάδος τοῦ Ηγειοῦ, ἥτοι τὸ 4) αὐτῆς, καὶ ἐκ τῆς Ἡπείρου τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀρτης, ἥτοι τὸ 1) αὐτῆς.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 8 Ιουλίου 1899 Νόμου περὶ νέας διοικητικῆς διαιρέσεως τοῦ Βασιλείου διηγέρθη τοῦτο εἰς 26 Νομούς, τοὺς ἔξης:

- 1) Ἀιτιαῆς, 2) Βοιωτίας, 3) Φθιώτιδος, 4) Φωκίδος, 5) Ἀκαργανίας καὶ Αἰτωλίας, 6) Εὐρυτανίας, 7) Ἀρτης, 8) Τρικκάλων, 9) Καρδίτης, 10) Λαρισῆς, 11) Μαγνησίας, 12) Εὐβοίας, 13) Ἀργολίδος, 14) Κορινθίας, 15) Ἀρκαδίας, 16) Ἀχαΐας, 17) Ἡλείας, 18) Τριφυλίας, 19) Μεσσηνίας 20) Λακωνικῆς 21) Λαζεδαιμονος 22) Κερκύρας, 23) Κεφαλληνίας, 24) Λευκάδος, 25) Ζακύνθου, 26) Κυκλάδων

2. "Ορια. Θάλασσαι, κόλποι, πορθμοί, ισθμοί,
ἀκρωτήρια, ὄρη. πεδιάδες, ποταμοί,
λίμναι, κερδούνοδοι.

Ορια τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου εἶνε πρὸς Β. ἡ Τουρκικὴ Θεσσαλία καὶ ἡ Μακεδονία. πρὸς Α. τὸ Αἴγατον πέλαγος, πρὸς Ν. τὸ Κρητικὸν πέλαγος καὶ πρὸς Δ. τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ ἡ Τουρκικὴ Ἡπειρος.

Αἱ **Θάλασσαι** αἱ περιθρέχουσαι τὰς Ἑλληνικὰς χώρας, ἥτοι τὸ Αἴγατον πέλαγος, τὸ Κρητικὸν πέλαγος καὶ τὸ Ἰόνιον πέλαγος, σχηματίζουσι πλείστους κόλπους, χερσονήσους καὶ ἀκρωτήρια.

Κόλποι σχηματιζόμενοι διπὸ τοῦ Αἴγατον πελάγους εἶνε ὁ Παγασητικός, ὁ Μαλιακός ὁ Εὐβοϊκός, τοῦ ὅποιον τὸ μέγιστον πλάτος εἶνε 18—20 χιλιομέτρων, ὁ Σαρωνικός, καὶ ὁ Ἀργολικός. Τὸ Κρητικὸν πέλαγος σχηματίζει τοὺς κόλπους Λακωνικὸν καὶ Μεσσηνιακόν

τὸ δὲ Ἰόνιον πέλαγος σχηματίζει τὸν Κυπρισσιακόν, τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν, τὸν Κορινθιακόν, ὅστις ἔχει μέγιστον πλάτος 28 χιλιομέτρων, καὶ τὸν ὅποιον εἰ ἀρχαῖον ἐκάλουν Κρισσαῖον, εἰς δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὥνομάσθη καὶ κόλπος τῆς Ναυπάκτου, καὶ τὸν Ἀμβρακικόν.

Ποοθυοὶ σημαντικώτεροι εἰνε δὲ Εὔρυτος, μεταξὺ Εὔδοιας καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ ὁ τοῦ Ριον, ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου.

Ακρωτήρια δξιολογώτερα εἰνε τὸ Ἀκτοι, τὸ Ἀρτίρριον, τὸ Σούνιον, τὸ Ποσείδιον, καὶ ἡ Σηπάλας ἄκρα, εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδαν τὸ Ριον, ὁ Λαρξός, δὲ Χελωνάτας (Γλαρέντσα), δὲ Ιχθύς (Κατάκωλον), δὲ Ακρίτας, τὸ Ταίναρον, ἡ Μαλέα, καὶ τὸ Σκύλι λαιον, εἰς τὴν Πελοπόννησον τὸ Φαλακρόν, καὶ τὸ Λευκόν, εἰς τὴν Κέρκυραν δὲ Λευκάτας, εἰς τὴν Λευκάδαν τὸ Φισκάρδον, εἰς τὴν Κεφαλληνίαν τὸ Σχοινάριον, εἰς τὴν Ζάκυνθον δὲ Γεραιστός, δὲ Καρηφεύς, καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, εἰς τὴν Εὔδοιαν.

Ισθυὸν ἔχει ἡ Ἑλλὰς τὸν Κορινθιακόν.

Οον ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι εἰνε δὲ Ὁλυμπος, ἡ Οσσα (Κίσσαδος), τὸ Πήλιον (Ζαγορά). Οἱ Ὁλυμπος συνέχεται διὰ τῆς ὁροσειρᾶς τῶν Καμβουνίων καὶ τοῦ Λάκμου (Ζυγοῦ) μετὰ τῆς ὁροσειρᾶς τῆς Πίνδου, τῆς ὅποιας, κειμένης μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας, πάντα τὰ λοιπὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ὅρη εἰνε προεκπάσεις καὶ κλίδοι. Συνέχεια τῆς Πίνδου, πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ εἰνε τὰ Τσουμέρκα. τὰ ὅρη τῶν Ἀγράφων, δὲ Τυμφρηστός (Βελούχι), δὲ Κόροξ (Βαρδούσια), ἡ Γκιώρα, τὸ Παναυτωλικόν, καὶ δὲ Ἀράκυνθος· πρὸς δὲ τὰ νοτιοανατολικὰ ἡ Οθρυς, ἡ Οἴτη, δὲ Καλλίδρομος, δὲ Παρνασσός (Λυάκωναρα) δὲ Ἐλικών (Παλαιόδουνο), δὲ Καθαιρών, ἡ Πάρνητος τὸ Πεντελικόν, δὲ Υμηττός, καὶ τὸ Λαύριον.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ὅρη σημαντικώτερα εἰνε τὸ Παναχιϊκόν, δὲ Ἐρύμανθος, ἡ Φολόη, τὸ Λύκαιον, τὰ Νόμια, δὲ Ταῦγετος, δὲ Πάργων, τὸ Παρθένιον, τὸ Ἀρτεμίσιον, τὸ Μαίναλον (Χρέπα), τὰ Ἀροινευκή, ἡ Κυλλήνη, καὶ τὸ Ἀραχραῖον.

Ἐκ τῶν νήσων, ἡ Εὔδοια ἔχει ἐπισημοτέρας κερυφὰς τὴν Ὁχην, τὴν Λίρφυν, τὸν Ὁλυμπον, τὸ Κανδῆλη, καὶ τὸ Τελέθριον, ἡ Κέρκυρα τὴν Ιστάρην, ἡ Λευκάς τὸν Σιανωτάν, καὶ ἡ Κεφαλληνία τὸν Σίλιον..

Πεδιάδες ἀξιολογώτεραι είνε ἐν μὲν τῇ Στερεῷ Ἑλλάδι ἡ τῆς Θεσσαλίας, ἡ τῶν Θηβῶν, ἡ τῆς Λεβαδείας, καὶ ἡ τῆς Ἀττικῆς, ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἡ τῆς Ἡλιδος ἡ τῆς Μεσσηνίας, ἡ τοῦ Ἐλους, τὸ Ἀρκαδικὸν Ὀροπέδιον, καὶ ἡ τῶν Μολάων, ἡ παρ' ἀρχαῖοις Λευκὴ πεδιάς τοῦ Ἀσωτοῦ Ἐν Εύβοιά ἡ τοῦ Ξηροχωρίου.

Οἱ ποταμοὶ τις Ἑλλάδος είνε δλίγοι λόγου ἄξιοι, οὐδεὶς δ' αὐτῶν είνε πλωτός.

Τούτων οἱ μακρινοὶ ἄξιοι μνείας είνε ἐν μὲν τῇ Στερεῷ Ἑλλάδι ὁ Θεσσαλικὸς Ηγρεύς (Σαλαμβρίζ), πηγάζων ἐκ τῆς Πίνδου, διαρρέων τὴν ὥραίαν κοιλάδιν τῶν Τεμπῶν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, δ' Σπερχεὺς (Ἀλλαμάνα), πηγάζων ἐκ τοῦ Τυμφρηστοῦ καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, δ' Βοιωτικὸς Κηφισσός, πηγάζων ἐκ τῆς Οἴτης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Κωπαΐδα λίμνην, δ' Ἀσωπός, πηγάζων ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Εύβοϊκην θάλασσαν, δ' Ἀττικὸς Κηφισσός, πηγάζων ἐκ τῆς Πάρνηθος καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον (ὅρμον τοῦ Φαλήρου), δ' Ιλισσός, πηγάζων ἐκ τοῦ Γυμητοῦ καὶ συμβάλλων εἰς τὸν Κηφισσόν, δ' Δάφρος (Μόργον) πηγάζων ἐκ τῆς Οἴτης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, δ' Εὔηρος (Φειδαρίς), πηγάζων ἐκ τοῦ Κόρακος καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν, δ' Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμος), δ' μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Ἑλλάδος, πηγάζων ἐκ τῆς Πίνδου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ίόνιον πέλαγος, καὶ δ' Ἀραχθός, πηγάζων ἐκ τῆς Τύμφης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Διμήρακικὸν κόλπον.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἡ Νεμέα (ποτάμιος Κουτσομαδιοῦ), ποταμὸς δρίζων τὴν πάλαι τὴν Σικυωνίαν καὶ τὴν Κορινθίαν, καὶ δ' Κορινθιακὸς Ἀσωπός πηγάζοντες ἐκ τῆς Κυλλήνης καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, δ' Κραθής, πηγάζων ἐκ τῶν Ἀρανείων καὶ δ' Σελαροῦς. (τῆς Βοστίτσας) πηγάζων ἐκ τοῦ Ἐρυμάνθου, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, δ' Πεῖρος, πηγάζων ἐκ τοῦ Ἐρυμάνθου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν, δ' Ἡλεικὸς Ηγρεύς (τῆς Γαστούνης), πηγάζων ἐκ τοῦ Ἐρυμάνθου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ίόνιον πέλαγος, δ' Ἀλφείς (Ρουφίδης), δ' μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Πελοποννήσου, πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀρκαδικοῦ δροπεδίου (τῆς Μεγαλοπόλεως) καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον, δ' Νέδα, πηγάζουσα ἐκ τοῦ Λυκαίου καὶ ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Κυπαρι-

σιακὸν κόλπον, ὁ Πάμισος πηγάζων ἐκ τῶν Νομίων καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, ὁ Νέδων, πηγάζων ἐκ τοῦ Ταῦγέτου καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, ὁ Εὐρώτας (Ιρις ἢ Νίρος), πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀρκαδικοῦ δροπεδίου καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον, ὁ Ἰαχος (Πάνιτσα), πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, καὶ ὁ Χάραδρος (Ξεριάς), πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀραχναίου καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον.

Ἄιμναι εἶναι ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἐλλάδι: ἡ Ασκονορίς, ἡ Βοιβηής, ἡ Ξυνάς, ἡ Ἀμβρακία, ἡ Οξηρός, ἡ Αυσιμαχία, καὶ ἡ Τριχωρίς, καὶ αἱ ἐν μέρει ἀποξηρανθεῖσαι Κωπαΐς, καὶ Ὑλική. Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἡ Στινμφαλία, καὶ ἡ Φενεός.

Αἱ μεγαλύτεραι **Χεοδόνησοι** τῆς Ἐλλάδος εἶναι ἡ Μεσσηνιακή, ἡ δυτικὴ Λακωνική, ἡ ἀνατολικὴ Λακωνική, ἡ Ἀργολική, ἡ Ἀττική, καὶ ἡ Μαγνησία.

3. Κλῖμα, προϊόντα. — Ιαματικὰ πηγαί.

Τὸ κλῖμα τῆς Ἐλλάδος εἶναι ἐν γένει εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν. Ποικίλεται δὲ κατὰ τὰς τοποθεσίας καὶ τὴν διάπλασιν τοῦ ἐδάφους. Εἰς τὰ παράλια μέρη καὶ τὰς νήσους εἶναι ὀκεάνειον, δηλαδὴ οὕτε ὁ χειμῶν εἶναι πολὺ ψυχρὸς οὕτε τὸ θέρος πολὺ καυστικόν. Εἰς τὰ δρεινὰ μέρη δὲ χειμῶν εἶναι ψυχρός, τὸ δὲ θέρος εἶναι δροσερόν. Εἰς τὰ πεδινὰ μέρη δσα περικλείονται ὑπὸ δρέων, τὸ κλῖμα εἶναι ἡπειρωτικόν, δηλαδὴ τὸν μὲν χειμῶνα δριμύ, τὸ δὲ θέρος καυστικόν.

Ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἐλλάδος μέρος μὲν ἀποτελεῖ φυσικὰς νομάς, καὶ αὗται κυρίως εὑρίσκονται εἰς τὴν Στερεάν Ἐλλάδα, ἔνθα εἶναι μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία ἢ εἰς τὰ ἄλλα τῆς Ἐλλάδος τμήματα. Ἀρκετὴν ἔκτασιν χώρας κατέχουσι τὰ δάση, ιδίως ἐκ πευκῶν, ἐλατῶν, πιτύων, δρυῶν καὶ ἐλαιῶν.

Τῶν δασῶν τὰ σημαντικώτερα ὑπάρχουσιν εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ Τυμφρηστοῦ καὶ τῆς Οἰτης χώραν καὶ εἰς τὴν δυτικὴν Πελοπόννησον. Τὰ εὐφοριώτατα μέρη τῆς Ἐλλάδος εἶναι αἱ πεδιάδες τῆς Θεσσαλίας, τῆς Λεβαδείας, τῶν Θηρῶν, τῆς Ἀργολίδος, τὸ δψίπεδον τῆς Ἀρκαδίας, αἱ παράκτιοι κοιλάδες τῆς βορείου, δυτικῆς καὶ νοτίου Πελοποννήσου καὶ αἱ κοιλάδες αἱ παρὰ τὸν ποταμὸν Ἀλφείδην ἐν

Πελοποννήσῳ καὶ αἱ παρὰ τοὺς ποταμοὺς Σπερχείὸν καὶ Ἀχελῷον ἐν τῇ Στερεῷ Ἑλλάδι. Τὸ πρώτιστον προϊὸν τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ σταφίς, τῆς ὁποίας τὸ ἑτήσιον εἰσόδημα ἀνέρχεται εἰς 60 περίου ἐκατομμύρια δραχμῶν. Καλλιεργεῖται δὲ αὐτῇ εἰς τὴν Κορινθίαν, τὴν Ἀργολίδα, τὴν Ἀχαΐαν, τὴν Ἡλιδα, τὴν Μεσσηνίαν, καὶ ἐκ τῶν Ιονίων νήσων, εἰς τὴν Κεφαλληνίαν καὶ τὴν Ζάκυνθον. Εἰς δὲ τὴν Ἀργολίδα καὶ τὴν Ἡλιδα παράγεται καὶ ἐκανὴ ποσέτης τῆς μικρασιατικῆς σταφίδος, τῆς ἀπυρήνου (σουλτανίνας).

Ἡ παραγωγὴ τοῦ οἴνου εἶναι μικροτέρας σημασίας. Οὐχ ἡπτον ἔμινες ἀξιοί λόγου οίνοι, μέλανες καὶ λευκοί, γίνονται κυρίως εἰς τὰς Ιονίους νήσους Κέρκυραν, Δευκάδα, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην καὶ Ζάκυνθον, εἰς τὴν Ἀχαΐαν, εἰς τὴν Ἀττικήν, εἰς τὴν Εὔβοιαν καὶ ἐκ τῶν Κυκλαδῶν εἰς τὴν Θήραν καὶ τὴν Τήγην.

Ἄλλο σπουδαῖον προϊὸν τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸ ἔλαιον, τὸ ὅποιον παράγεται ἀπανταχοῦ τῆς χώρας καὶ ἐκ τῆς ἔξαγωγῆς τοῦ ὅποιου εἰσάγονται ἐκανὴ ἐκατομμύρια δραχμῶν. Τὸ ἔλαιον εἶναι τὸ κυριώτατον τῶν προϊόντων τῆς νήσου Κερκύρας.

Δημητριακοὶ καρποὶ παράγονται κυρίως ἐν Θεσσαλίᾳ, σῦκα εἶναι δόνομαστὰ τὰ τῶν Καλαμῶν, καπνὸν δὲ ἐκλεκτότερα εἶναι τὰ τῆς Θεσσαλίας, τῆς Λαμίας, τοῦ Ἀγρινίου, τοῦ Μεσολογγίου, τοῦ Ἀργους καὶ τοῦ Ἀλμυροῦ. Ὁπῶροι παράγονται ἄφθονοι ἐν Ἑλλάδι καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ἐσπεριδοειδῶν. Τῆς κτηνοτροφίας τὰ προϊόντα εἶναι αἴγες, πρόβατα, βόες, χοῖροι, ὥπποι, ὄνοι, ἵμιονοι. Ἀγρια δὲ ἔφα ἡ Ἑλλὰς ἔχει λύκους, ἀλώπεκας, θῶνας, κάπρους ἐλάφους, δορκάδας, ώς καὶ πτηνὰ τοιαῦτα, ἥτοι ἀετούς, γῦπας καὶ ἱέρακας, ἴδιως εἰς τὰς περὶ τὴν Πίνδον, τὸν Τυμφρηστόν, τὴν Οἰτην καὶ τὴν Πάρνηθα χώρας.

Μέγας εἶναι ὁ δρυκτὸς πλούτος τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' εἰς πολλὰ μέρη εἶναι εἰσέτι ἀνεκμετάλλευτος. Μεταλλεῖα ἀργυρούχον μολύβδου καὶ ψευδαργυρίουν ὑπάρχουσιν εἰς τὸ Λαύριον, μαγγανιούχον σιδήρου εἰς τὴν Σέριφον, χαλκοῦ εἰς τὴν Ὄθρυν, λιθανθράκων (λιγνίτου) εἰς τὴν Κύμην καὶ τὸν Ὁρωπόν, θείου εἰς τὴν Μήλον. Ἐκ τῶν λατομείων τῆς Μήλου ἔξαγονται μυλόπετραι καὶ γῦψος. Μάρμαρα διαφόρων χρωμάτων ἔξαγονται ἐκ τοῦ Πεντελικοῦ, τοῦ Πάργωνος καὶ τοῦ Ταϊγέτου, ἐκ τῆς Σκύρου, τῆς Τήγην καὶ τῆς Ηάρου, ἡ σμύρις ἐκ τῆς Νάξου, εἶναι δὲ ἡ σμύρις σκληρὸς λίθος, τοῦ ἐποίου ἡ κόνις χρη-

σιμεύει πρὸς λείανσιν τῶν μετάλλων, τῶν πολυτίμων λίθων καὶ τῆς ὑάλου. Ἐκ Θήρας ἔξαγεται θηραϊκὴ γῆ (πορσελλάνη), σῦσα ἥφαίστειον προΐόν. Τέλος καὶ τὰ πολλαχοῦ τῆς χώρας ὑπάρχοντα ἀλατωρυχεῖα ἀποφέρουσιν εἰς τὸ κράτος σπουδαίαν πρόσσοδον.

Ἐκ τῶν πολλῶν γνωστῶν **ἰαματικῶν πηγῶν** καὶ ἐπισημότεραι εἰνεὶ ἡ τῆς Υπάτης, ἡ τοῦ Λουτρακίου, ἡ τῶν Μεθάρων, ἡ τῆς Κυλλήνης, ἡ τῆς Αἰδηψοῦ καὶ ἡ τῆς Κένθρου.

4. Θρησκεία, παιδεία, δικαιοδύνη, οἰκονομικά, στρατός, επόλος, ἐμπόριον, διγκοινωνία, βιομηχανία, τέχναι, πολίτευμα.

Ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰνεὶ ἡ Ἀρατολικὴ Ὁρθόδοξος. Πᾶσα θρησκεία ἐμψώς εἰνε ἀνεκτὴ ἐν Ἑλλάδι, ὅστε ἐπὶ τοῦ δικαιοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς 2,434,000 περίπου φυχῶν ὑπάρχουσι καὶ 20,000 περίπου πρεσβεύοντες τὸ δυτικὸν (καθολικὸν) δόγμα, κυρίως ἐν Αθήναις, Πάτραις, Κερκύρᾳ, Ζακύνθῳ, Σύρῳ, Τήνῳ, Νάξῳ, καὶ Θήρᾳ 10,000 περίπου Ιουδαίοι, μάλιστα ἐν Αθήναις, Χαλκίδῃ, Θεσσαλίᾳ, Ἀρτῃ, Κερκύρᾳ καὶ Ζακύνθῳ, 5,000 περίπου Μωαμεθαροί, κυρίως ἐν Θεσσαλίᾳ, καὶ Εύβοίᾳ, καὶ διάλγοι διαμαρτυρόμενοι.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀναγνωρίζουσα ὡς κεφαλὴ τῆς Ἀνατολῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, εἰνε ἐμψώς αὐτοκέφαλος Διοικεῖται ὑπὸ πενταμελοῦς Συνόδου, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Μητροπολίτου Αθηνῶν, ὃς ἴσοδίου προέδρου, καὶ τεσσάρων Ἐπισκόπων, καλουμένων πρὸς τοῦτο κατ' ἔτος παρὰ τοῦ βασιλέως κατὰ πρότασιν τοῦ Υπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Τὰ τῆς ἐκκλησίας διοικεῖται ἐν ἑκάστῳ Νομῷ εἰς ἐπίσκοπος, ἔδρεύων ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Νομοῦ. Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσιν Ἐπίσκοποι καὶ εἰς τὰς περιφερείας Καλαβρύτων, Γόρτυνος, Κυθήρων, Τήρων, Θήρας καὶ Νάξου. Ἡ δὲ Καθολικὴ Ἐκκλησία διατηρεῖ τρεῖς Ἀρχιεπισκοπάς, Ἀθηνῶν, Νάξου καὶ Κερκύρας καὶ πέντε Ἐπισκοπάς, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας, Σύρου, Τήγου, καὶ Θήρας.

Πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι περὶ τὰ 1,000 γραμματοδιδασκαλεῖα, 1,700 δημοτικὰ σχολεῖα, 250 Ἐλληνικὰ Δημοτεῖα.

35 Γυμνάσια, 4 Διδασκαλεῖα ἀρρένων, ἐν Ἀθήναις, Τριπόλει, Λαρίση καὶ Κερκύρᾳ 3 Διδασκαλεῖα θηλέων, συντηρούμενα ἐν μέρει διὰ τῶν πόρων τοῦ Ἀρσακείου κληροδοτήματος ὑπὸ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρείας ἐν Ἀθήναις, Πάτραις, καὶ Κερκύρᾳ, 1 πρακτικὸν λύκειον, 1 Πολυτεχνεῖον καὶ 1 Πανεπιστήμιον ἐν Ἀθήναις, 1 γεωργικὴ Σχολή, συντηρουμένη ἐκ πόρων τοῦ κληροδοτήματος Τριανταφυλλίδου καὶ ἔδρυθεται ἐπὶ μεγάλων κτημάτων δωρηθέντων ὑπὸ Κασσαβέτη ἐν Ἀθηναϊῷ τῆς Μαγνησίας (Τριανταφυλλίδειος καὶ Κασσαβέτειος Σχολή), 3 ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ Σχολαὶ ἐν Ἀθήναις, Πάτραις καὶ Ληξουρίῳ καὶ πολλοὶ Γεωργικοὶ σταθμοὶ λειτουργοῦντες εἰς διάφορα μέρη τοῦ Βασιλείου, 1 σιρατωπικὴ Σχολή. ή τῶν Εὐελπίδων ἐν Ἀθήναις, 1 Σχολὴ τῶν Ναυτικῶν Δοκίμων ἐν Πειραιεῖ, 1 Σχολὴ τῶν νπαξιωματικῶν ἐν Ἀθήναις, καὶ 1 Σχολὴ τῶν ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν ἐν Κερκύρᾳ. Διὰ δὲ τὴν θρησκευτικὴν ἐκπαίδευσιν ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή, συντηρουμένη ἐκ τῶν πόρων τοῦ κληροδοτήματος Ριζάρη (Ριζάρειος Σχολή). Τέλος ἐν Ἀθήναις ὑπάρχει καὶ μία ἀρχιερατικὴ Σχολὴ πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν Καθολικῶν, Λεόντειον Λύκειον δονομαζομένη καὶ συντηρουμένη ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ Πάπα. Ἐν αὐτῇ διδάσκουσιν "Ελληνες καὶ ξένοι καθηγηταί.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καθ' ὅλον τὸ Κράτος πλεῖστα ἴδιωτακα ἐκπαιδευτήρια ἀρρένων καὶ θηλέων, ώς ἐπίσης καὶ Σχολαὶ Καλογραῶν ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ, Κερκύρᾳ, Σύρῳ, Νάξῳ, Τήνῳ, Θήρᾳ. Μολοντοῦτο οἱ ἐντελῶς ἀγράμματοι: ἐν Ἑλλάδι εἰνε 65 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν περίπου.

Πρὸς ἀπονομὴν τῆς **δικαιοδύνης** ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι 230 Εἰρηνοδικεῖα ἀνὰ ἐν εἰς ἑκάστην πρωτεύουσαν μεγάλου δήμου, 14 Πταισματοδικεῖα, 26 Πρωτοδικεῖα καὶ Πλημμελειοδικεῖα ἀνὰ ἐν εἰς ἑκάστην πρωτεύουσαν Νομοῦ, 5 Ἐφετεῖα, Ἀθηνῶν, Λαρίσης, Ναυπλίου, Πατρῶν, καὶ Κερκύρας, τὰ περιοδικῶς καταρτιζόμενα Κακονοργιοδικεῖα, 2 Στρατοδικεῖα, ἐν Ἀθήναις, καὶ τὸ Ἀγώνατον Ἀκρωταρικὸν Δικαστήριον δ. "Αρειος Πάγος ἐν Ἀθήναις.

Τὰ ἔσοδα τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχονται εἰς 100 ἑκατομμύρια δραχμῶν ἐτησίως κατὰ μέσον ὅρου, εἰς ἵσον δὲ περίπου ποσὸν συμποσοῦνται καὶ τὰ ἔξοδα.

Ο στρατὸς τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχεται ἐν εἰρήνῃ εἰς 20—25 χιλιά-

δας ἀνδρῶν περίπου, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου δύναται νὰ ἀνέλθῃ μέχρις 120 χιλιάδων ἀνδρῶν. Ο **στόλος** συνίσταται ἐκ 3 θωρηκῶν, τῆς «Γέρας», τῶν «Σπετσῶν» καὶ τῶν «Ψαρῶν», 1 θωρακοβάριδος «Γεωργίου», 1 θωρακοδρόμωνος «Ολγας», 1 καταδρομικοῦ, 1 τορπιλοβόλον. 4 ἀτμομυοδρομών, 6 ἀτμοημολιῶν, 4 κανονιοφόρων, καὶ ὑπὲρ τὰ 30 τορπιλοφόρα καὶ ἄλλα. Τπάρχει δὲ καὶ 1 βασιλικὴ θαλαμηγὸς ἡ «Αμφιτρίτη».

* Η δύναμις τοῦ πολεμικοῦ νυντικοῦ ἀνέρχεται εἰς 3,500 ἀνδρας περίπου.

Τὸ **ἐμπόριον** τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀρκούντως ζωηρόν· ἡ ἐπησία εἰσαγωγὴ ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς ἐμπορεύματα ἀξίας 140 ἑκατομμυρίων περίπου, ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 100 ἑκατομμύρια περίπου. Τὸ ἔξωτερικὸν ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος διενεργοῦσι κυρίως οἱ λιμένες Πειραιῶς, Πατρῶν, Κερκύρας, Σύρου, Βόλου, Καλαμῶν, Γυθείου, Κατακώλου, καὶ ἄλλαι πόλεις. Τὸ ἐμπορικὸν ταυτικὸν ἀριθμεῖ περὶ τὰ 100 ἀτμόπλοια καὶ ὑπὲρ τὰ 3,000 ἵστιοφόρα, καὶ ἐπασχολεῖ κατὰ μέσον ὅρον 20,000 ναύτας. Διὰ τῶν ἀτμοκινήτων καὶ τῶν ἱστιοφόρων πλοίων διενεργοῦσιν αἱ διάφοροι Ἐταιρεῖαι τὴν διὰ θαλάσσης **συγκοινωνίαν** ἐν τῷ ἑστατερικῷ, προσέτι δὲ καὶ ἔξωτερικοὺς πλόας εἰς Βρετανίαν, Τεργέστην, Ἀλεξάνδρειαν, Μικρὰν Ἀσίαν, Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον.

* Η κατὰ ξηρὰν συγκοινωνία ἐνεργεῖται διὰ τῶν ἀμαξιτῶν δδῶν αἱ ὅποιαι ὑπάρχουσι σχεδὸν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἔτι δὲ καὶ διὰ τῶν σιδηροδρόμων. Εἶνε δὲ οὕτοι ὁ πρῶτος στρωθεὶς ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ Ἀθηνῶν μέχρι Πειραιῶς, οἱ σιδηρόδρομοι Ἀττικῆς ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι Λαυρίου, οἱ σιδηρόδρομοι Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου διακλαδούμεοι εἰς δληγη σχεδὸν τὴν Πελοπόννησον, οἱ σιδηρόδρομοι τῆς Αυτικῆς Ἑλλάδος, οἱ Θεσσαλικοὶ σιδηρόδρομοι, καὶ ὁ γῆρη κατασκευαζόμενος σιδηρόδρομος Πειραιῶς Ἀθηνῶν Λαρίσης.

* Η ταχυδρομικὴ καὶ ιηλεγραφικὴ συγκοινωνία δισημέραι ἐπεκτείνεται.

* Η μεγάλη **βιομηχανία** δὲν δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν ἔλλειψιν σιδήρου καὶ λιθάνθρακος ἀλλ᾽ ἡ μικρὰ βιομηχανία ἡ ἐγχώριος εἶναι ἀρκούντως προηγμένη. Ταύτην συνιστῶσιν ἡ μεταξουργία, ἡ ἐριουργία, ἡ βαμβακουργία, αἵτινες κατεργάζονται στερεά-

ὑφάσματα καὶ ώραιούς τάπητας ἐν Πειραιεῖ, Φαλήρῳ, Τριπόλει, Λεωνίδῃ, Πάτραις, καὶ Καλάμαις, τὰ κλωστήρια, τὰ ὑφαντουργεῖα τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς, καὶ τῆς Σύρου, οἱ ἐν Πειραιεῖ ἀτμοκίνητοι ἀλευρόμυλοι, τὰ ἐργοστάσια οἰνοποιίας καὶ οἰνοπνευματοποιίας Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Χαλκίδος καὶ Κεφαλληνίας, τὰ μεταλλουργεῖα, ταυπηγεῖα, καὶ μηχανουργεῖα τοῦ Πειραιῶς, ἔνθα κατασκευάζονται διάφοροι μηχαναὶ καὶ μηρὰ ἀτμόπλοια. Προσέτι δὲ ἡ σαπωνοποιία καὶ ἡ κηροπλαστικὴ ἐν Ἀθήναις, Κερκύρᾳ, καὶ Ζακύνθῳ.

Ἐκ τῶν ωφελίμων τεχνῶν ἀρκετὴν ἐπέδισιν ἔλαθον ἡ σιδηρουργία, ἡ ξιλουργική, ἡ ἐπιπλοποιία καὶ ἡ τυπογραφία.

Αἱ δὲ καλαὶ τέχναι ἀρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, καὶ μουσική, ἐπιτυχῶς καλλιεργοῦνται σήμερον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατερόδιᾳ τῇ κοιτίδι ταύτῃ τῆς τέχνης.

Τὸ πολλίτευμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι συνταγματικὴ διαδοχικὴ μοναρχία. Ὁ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1863 βασιλεύων Γεώργιος Α΄, ἀνεύθυνος ἀνώτατος ἄρχοντ, κυβερνᾷ τὸ Κράτος διὰ τῶν ὑπενθύρων Ὅπουργῶν, οἵτινες εἶναι ἡ ἐκτελεστικὴ Ἀρχή εἶναι δὲ οὗτοι 1) ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὅπουργός, 2) ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, 3) ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, 4) ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, 5) ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, 6) ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, καὶ 7) ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν. Οἱ δὲ παρὰ τοῦ λαοῦ διὰ καθολικῆς Φύγου ἐκλεγόμενοι ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ, καλούμενοι Βουλευταί, συνιστῶσι τὴν Νομοθετικὴν Ἀρχήν. Οἱ γῦν ἐκλεγόμενοι Βουλευταί εἶναι 235.

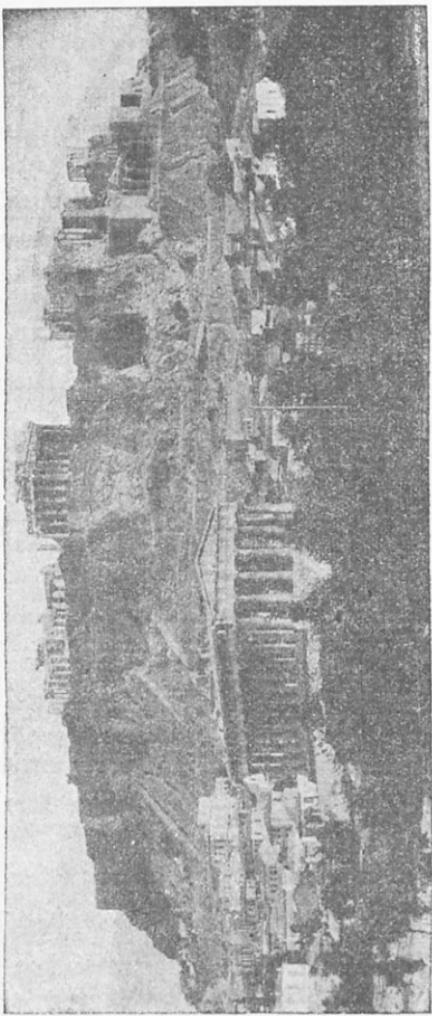
Τὸ Κράτος διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς Νομούς, ἔκαστος τῶν δυοῖν τοιούτων διοικεῖται ὑπὸ Νομάρχου Εἶναι δὲ οἱ νομοὶ 26. Ἐκαστος Νομὸς περιλαμβάνει μίαν ἢ πλειόνας ἐπαρχίας, αἵτινες διοικοῦνται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Νομάρχου, εἶναι δὲ ὅλαις αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Βασιλείου 69. Αἱ ἐπαρχίαι διοδιαιροῦνται εἰς δήμους, ἔκάστου τῶν δυοῖν προσταταῖεν εἰς δήμαρχος, διοικῶν τὰ τοῦ δήμου μετὰ τοῦ σίκελου Δημοτικοῦ Συμβουλίου εἶναι δὲ ὅλοι οἱ δήμοι τοῦ Κράτους 443.

5. Στερεὰ Ἑλλάς.

Ἐπιφ. 33,249 □ χλμ. Ηληθ. 1,040,000.

Η Στερεὰ Ἑλλάς περιλαμβάνει 11 νομούς, 1) Ἀττικῆς, 2)

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

Βοιωτίας, 3) Φθιώτιδος, 4) Φωκίδος, 5) Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρναίας, 6) Εὐρυτανίας, 7) Ἀριης, 8) Τρικάλων, 9) Καρδίτσης, 10) Λαρίσης καὶ 11) Μαγνησίας.

1. Νομὸς Ἀττικῆς.

Πληθ. 256,000.

Ο Νομὸς Ἀττικῆς δριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βοιωτίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εύδοξου κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Αἴγαλου (Μυρτφόου) πελάγους καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου καὶ τῆς Κορινθίας.

Συνίσταται δὲ ὁ νομὸς οὗτος ἐκ τῆς **χερσονήσου** Ἀττικῆς καὶ ἐκ τῶν **νήσων** Σαλαμῖνος, Αίγινης, καὶ Ἀγνωστρίου, καὶ διαιρεῖται εἰς 3 ἐπαρχίας, Ἀττικῆς, Μεγαρίδος, καὶ Αίγινης.

Ορον τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ὁ Κιθαιρών (Ἐλατιά), ἡ Γεράνεια (Μακρυπλάγι), τῆς ἐποίας πρόδοιοι εἶναι αἱ Σκειρωνίδες πέτραι (Κακὴ Σκάλα), ἡ Πάρνητης (Οζιά), τὸ Πεντελικόν, ὁ Υμηττός, ὁ Κορυδαλλός (Βουγὸς τοῦ Δαρφυιοῦ), ὁ Αιγάλεως (Βουγὸς τοῦ Σκαραμαγκᾶ) καὶ τὸ Λαύριον.

Ακρωτήρια εἶναι ἡ Κωλὰς ἀκρα ("Άγιος Κοσμᾶς), καὶ τὸ Σούνιον, παρὰ τὸ ἐποῖον σφύζονται λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς, διὰ τοῦτο δὲ λέγεται καὶ Κάβο· Κολῶνες.

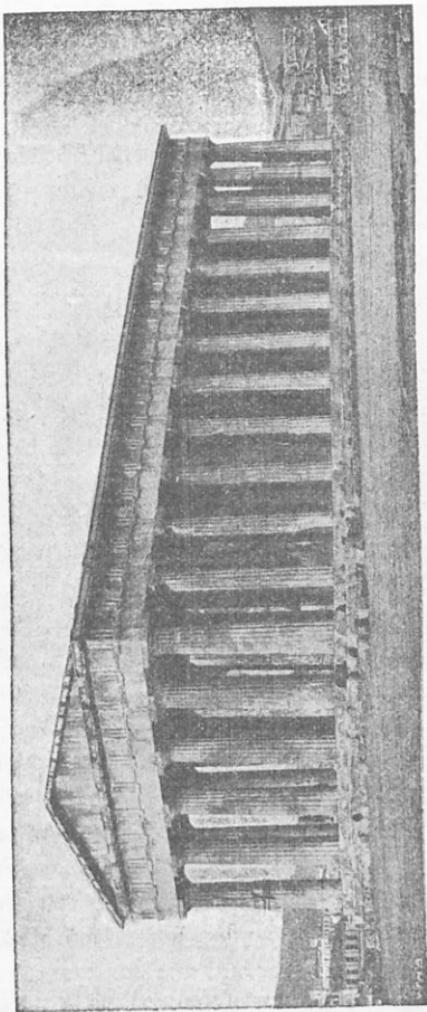
Τῶν **πεδιάδων** τοῦ νομοῦ ἀξιολογώταται εἶναι ἡ τῶν Ἀθηνῶν, ἡ Μεσόγαια, ἡ τῆς Ἐλευσίνος (Θριάσιον πεδίον) καὶ ἡ τῶν Μεγάρων,

Ποταμοί εἶναι ὁ Βοιωτικὸς Ἀσωπός, ὁ Ελευσίνος Κηφισός, ὁ Ἀττικὸς Κηφισόςδες καὶ ὁ Ἰλισσός. Οἱ τρεῖς τελευταῖοι εἶναι χειμαρροί.

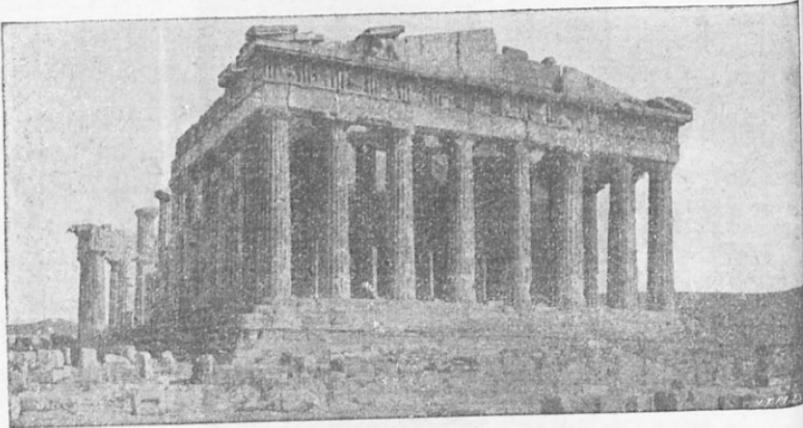
1. Ἐπαρχία Ἀττικῆς.

Η τριγωνικὴ τὸ σχῆμα Ἀττικὴ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Βοιωτίας ὑπὸ τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ τῆς Πάρνηθος. Τούτων συνέχεια εἶναι ἡ δρεινὴ σειρὰ ἡ διατρέχουσσα τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τοῦ ΒΔ. πρὸς τὸ ΝΑ. καὶ ἀπολήγουσσα εἰς τὸ μεσημβρινώτατον ἀκρωτήριον Σούνιον. Τῆς σειρᾶς ταύτης κυριώτερα ὅρη εἶναι ἡ Αιγάλεως, τὸ Πεντελικόν, ὁ Υμηττὸς καὶ τὸ Λαύριον. Καὶ ἡ μὲν Πάρνητης, ὀρχομένη ἀπὸ τοῦ Θριασίου πεδίου, ἐκτείνεται βορειοανατολικῶς μέχρι τῆς θαλάσσης πρὸς βορρᾶν τοῦ Μαραθῶνος. Ταύτης κλάδος εἶναι ὁ πρὸς Δ. τῶν Ἀθηνῶν Αἰγά-

ΘΗΜΕΙΟ

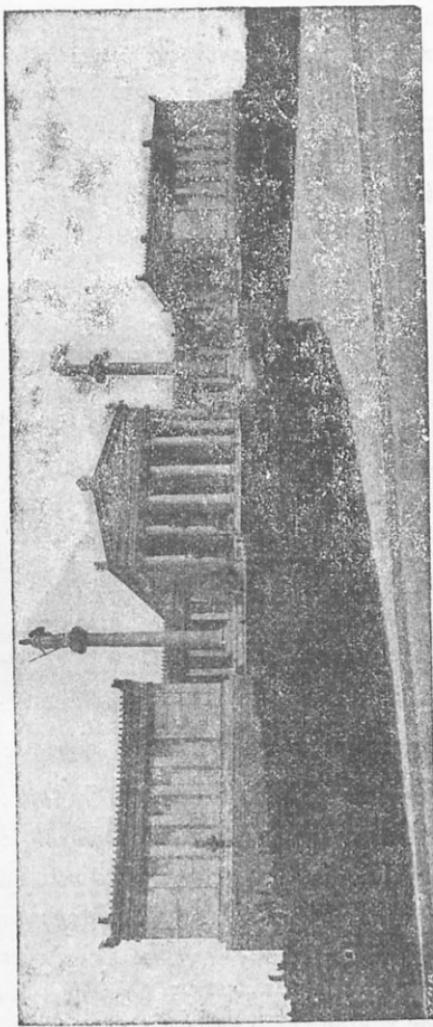
λεως, τοῦ ὁποίου τὸ νοτιώτατον μέρος τὸ κατερχόμενον μέχρι τῆς θαλάσσης, ἀπέναντι τῆς Σαλαμίνος, ὅνομάζεται Κορυδαλλὸς ἢ βουνὸς τοῦ Δαφνιοῦ, τὸ δὲ μέσον ὅνομάζεται Ποικίλον ἢ βουνὸς τοῦ Σκαραμαγκᾶ. Νοτιοανατολικῶς τῆς Πάρονηθος ἐκτείνεται τὸ Πεντελικόν. περίφημον διὰ τὰ ὄμώνυμα αὐτῷ μάρμαρα. Νοτιοδυτικῶς δὲ τοῦ Πεντελικοῦ κείται ὁ Τμηττός, περιώνυμος ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἥδη γρόνων διὰ τὸ ἀξιόλογον μέλι του, καὶ ὅστις τελευτὴ εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Τέλος πρὸς Α. τοῦ Τμηττοῦ ὑψοῦται τὸ Λαύριον, τὸ ὁποῖον σχηματίζει εἰς τὴν μεσημβρινὴν γωνίαν τῆς χερσονήσου τὸ ἀκρωτήριον Σούνιον.

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

Μεταξὺ τοῦ Τμηττοῦ, τοῦ Πεντελικοῦ, τῆς Πάρονηθος καὶ τοῦ Αγάλεω κείται ἡ πεδιάδας τῶν Ἀθηγῶν. Αὕτη διὰ τῆς κοιλάδος τῆς μεταξὺ τοῦ Πεντελικοῦ καὶ τοῦ Τμηττοῦ συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς ἔτερης πεδιάδος, τῆς Μεσογαίας, ἥτις ἐκτείνεται κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν. Δύο ἔτεραι μικρότεραι πεδιάδες, ἡ τοῦ Ὡρωποῦ εὐρίσκεται πρὸς Β. ὅπισθεν τῆς Πάρονηθος, καὶ ἡ τοῦ Μαραθώνος μεταξὺ τοῦ Πεντελικοῦ, τῆς Πάρονηθος καὶ τῆς θαλάσσης.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἀττικῆς εἰνει μικροί καὶ τὸ θέρος ἀποξηραίνονται. Καὶ ὁ μὲν Κηφισός, πηγάζων ἐκ τοῦ Πεντελικοῦ, διαρρέει τὴν πεδιάδα τῶν Ἀθηγῶν, διέρχεται πλησίον τῆς πόλεως καὶ ἐκβάλλει παρὰ τὸ Φάληρον εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Ὁ Ιλισσός, πηγήζων ἐκ τοῦ Τμηττοῦ καὶ διαρρέων τὴν πόλιν χύνεται εἰς τὸν Κηφισόν. Τὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθώνος διαρρέει τὸ ρυάκιον Οἰνόη.

Σ Ι Ν Α Ι Α Α Κ Ι Α Δ Η Μ Ι Α

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, τοῦ Νομοῦ καὶ τοῦ Ἐλληνικοῦ Βασιλείου εἶναι αἱ Ἀθῆναι κείμεναι μεταξὺ τῶν λόφων τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Λυκαδηττοῦ, ἔχουσα 115,000 κατοίκους. Εἶναι πόλις ὡραία, κανονικῶς ἐκτισμένη ἵδιως εἰς τὰ νεώτερα αὐτῆς μέρη, καὶ ἔχουσα ὄδοις εὐρείας καὶ εὐθείας, καὶ κανονικάς πλατείας, πλείστας δὲ καλλιμαρμάρους ἵδιωτικάς οἰκοδομάς. Ἐν αὐτοῖς σήζονται πολλὰ περιφανῆ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἡττον κατεστραμμένα. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς Ἀκροπόλεως εἶναι τὰ Προπύλαια, δὲ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς ([”]Απτέρου) Νίκης, δὲ Παρθενών, τὸ κάλλιστον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀριστούργημάτων, καὶ τὸ Ἐρέχθειον. Πέριξ δὲ τῆς Ἀκροπό-

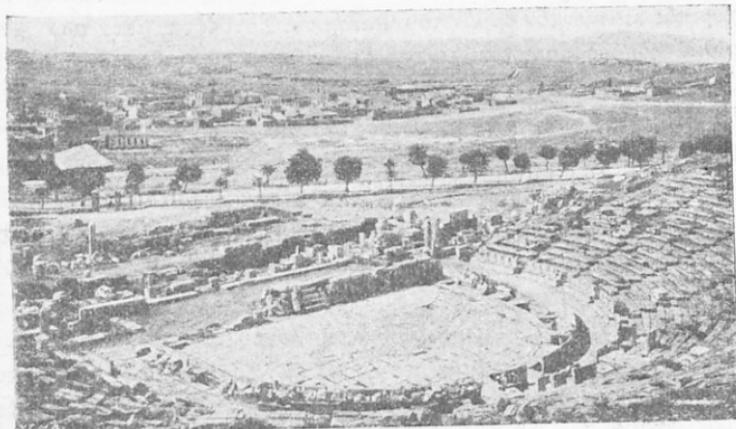

ΠΥΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

λεως εἶνε τὸ Ὀλυμπεῖον, ἥτοι δὲ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τοῦ ὅποίου σήζονται 16 κίονες, δὲ δρος (^ή Πύλη) τοῦ Ἀδριανοῦ, τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους, τὸ θέατρον τοῦ Διογένου, τὸ Ἀσκληπεῖον, τὸ Ὁδεῖον, Ἡρώδοντος Ἀττικοῦ, τὸ ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου Μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου, δὲ ἀκέραιος σφέζόμενος ναὸς τοῦ Ἡφαίστου καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, δὲ ἐσφαλμένως ὀνομαζόμενος Θησεῖον, δὲ Κεραμεικός, ^ή στοὰ τοῦ Ἀττάλου, ^ή στοὰ τῆς Ἀρχηγέτιδος Ἀθηνᾶς, τὸ τειχάγωνον τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τὸ ωρολόγιον Ἀνδρονίκου τοῦ Κυρρήστου, ^ή Πύλη τῆς Ἀγορᾶς, ^ή στοὰ τῶν Γιγάντων, τὸ Δίπυλον καὶ τὸ Ἀθηναϊκὸν Στάδιον.

Ἐκ τῶν νέων δὲ κτιρίων ἔξια σημειώσεως εἶνε τὸ Βασιλικὸν ἀνά-

πτορον, τὸ ἀνάκτορον τοῦ Διαδόχου, τὸ Βουλευτήριον, τὸ Ἐθνικὸν ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, τὸ Μετσόβιον Πολυτεχνεῖον, ἡ Στρατιωτικὴ Σχολὴ τῶν Εὑελπίδων, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, ἡ Σιναία Ἀκαδημία, ἡ Βαλλιάνειος Βιβλιοθήκη, ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή, τὸ Βαρβάκειον Λύκειον, τὸ Ἀρσάκειον Ηπειρωτικογενεῖον, τὸ Στρατοδικεῖον, οἱ ναοὶ τῆς Μητροπόλεως, τῆς Ἀγίας Ειρήνης καὶ τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσσης, τὸ Ζάππειον, τὸ Δημοτικὸν Θέατρον, τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον, τὸ Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον ἡ «Ἐλπίς», τὸ θεραπευτήριον δ «Εὐαγγελισμός», τὸ στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον, τὸ Πτωχοκομεῖον, τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον, τὸ Βρεφοκομεῖον,

ΘΕΑΤΡΟΝ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

τὸ Ὁρφανοτροφεῖον ἀρένων Χατζῆ Κώστα, τὸ Ἀμαλίειον Ὁρφανοτροφεῖον θηλέων, τὸ Δρομοκαΐτειον φρενοκομεῖον, αἱ Σύγγρειοι φυλακαὶ, αἱ Ἀθερώφειοι φυλακαὶ τῶν ἐφήβων (Ἐφηβεῖον Ἀθέρωφ) καὶ αἱ παρ' αὐτῷ γυναικεῖαι Φυλακαὶ, τὸ Ὁδεῖον, δ Παρνασσός.

Οἱ περὶ τὰς Ἀθήνας ὑψούμενοι λόφοι εἰνε δ Λυκαθητός, δ Ἀγγεσμός, δ Ἀρδηττός, δ τοῦ Μουσείου, δ τῆς Πυνκός, δ τῶν Νυμφῶν, ἐπὶ τοῦ ὅποιον κεῖται τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, δ τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ δ Κολωνός.

Εἰς μικρὰν ἀπέστασιν τῆς πόλεως εὑρίσκεται δ Βοτανικὸς κῆπος.

Αἱ Ἀθῆναι εἰνε ἡ καθέδρα τοῦ Βασιλέως, τῆς Κυβερνήσεως, τῆς Βουλῆς, τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἥτοι τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου, τοῦ Κράτους, τῆς Ιερᾶς Συνόδου, τῆς ὁποίας Πρόεδρος ἴσσθιος εἰνε δ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, καὶ τῶν πρέσβεων τῶν ξένων Δυνάμεων.

Ἐκ τῶν περὶ τὰς Ἀθήνας χωρίων μνημονεύετά τὸ Ἀμαρούσιον (1500 κατ.), τὸ ἐποίον κατέχει σήμερον τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου Ἀθυμοῦ (1500 κατ.), τὸ ἐποίον κατέχει σήμερον τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου χρόνους δρασίαν ἔπαιλιν Ἡρώδης ὁ Ἀττικός. Ἀμφότερα τὰ χωρία ταῦτα, καίμενα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Πεντελικοῦ, εἶναι εὐχάριστοι διατριβαὶ κατὰ τὸ θέρος, καλλιυνόμενα δημηράται καὶ ὑπὸ δρασίων ἔποικαν ἐπαύλεων, τὸ Χαλάνδριον (1000 κατ.) καὶ τὸ Ἡράκλειον (200 κατ.) συνοικισθὲν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος ὑπὸ Γερμανῶν.

Ἐπίνειον τῶν Ἀθηνῶν εἶναι δὲ ἡ Πειραιεῖς (45,000 κατ.), ὃ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Θεμιστοκλέους ἥδη ἀντικαταστήσας, ώς πολεμικὸς καὶ ἐμπορικὸς λιμήν, τὸν δρμὸν τοῦ Φαλήρου. Συνδέεται μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ σιδηροδρόμου καὶ εἶναι τὸ δρμητήριον τῶν σιδηροδρόμων τῆς Πελοποννήσου καὶ τοῦ τῆς Λαρίσης.

Οἱ Πειραιεὺς εἶναι πόλις εὐρύθυμως ἐκτισμένη, εἶναι δὲ ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη, ἔχουσα δριστα βαμβακουργεῖα καὶ μηχανουργεῖα, καὶ πολλοὺς ἀτμομύλους, διέτι δὲ Πειραιεὺς εἶναι τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν ἀλεύρων. Οἱ λιμήν τοῦ Πειραιῶς, εἶναι εἰς τῶν κυριωτάτων λιμένων τῆς Ἀνατολῆς, ἐκ τῶν δραστάτων καὶ ἀσφαλεστάτων.

Ἐκ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἕδρυμάτων ἀξια λόγου εἶναι τὸ Γυμνάσιον, ἡ Σχολὴ τῶν ναυτικῶν δοκίμων, τὸ Ζάννειον Νοσοκομεῖον, τὸ Ζάγγειον Ὁρφανοτροφεῖον ἀρρένων, τὸ Ὁρφανοτροφεῖον θηλέων Χατζῆ Κυριακοῦ κτλ.

Παρὰ τὸν Πειραιᾶ κεῖται τὸ Νέον Φάληρον (800 κατ.), τερπνὴ θέρους διατριβὴ, συνδέομενον μετὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἀτμοτροχισιδρόμου. Πλησίον αὐτοῦ εὑρίσκεται δὲ τάφος τοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη, οὗτοις ἐφονεύθη ἐν ἔτει 1827 μαχόμενος πρὸς τοὺς ὑπὸ τὸν Κιουταχῆν Τούρκους καὶ μηνμετὸν εἰς τιμὴν τοῦ ἔξοχου ἐκείνου στρατηγοῦ. Οὐ μακρὰν τούτου εἶναι καὶ τὸ Ηαλαιὸν Φάληρον (200 κατ.) Εἰς τοὺς μεταξὺ τούτου καὶ τῶν Ἀθηνῶν γηλόφους ἔπαθον τῷ 1827 πανωλεθρίᾳ οἱ Ἑλληνες μαχόμενοι πρὸς τοὺς Τούρκους. Ἐκεῖ ἔπεισον τότε, θύματα τοῦ καθηκοντος, δὲ Γεώργιος Τζαβέλλας, δὲ Ιωάννης Νοταράς, δὲ Ἰγγλέσης, δὲ Λάμπρος Βέΐκος, δὲ Γεώργιος Δράκος, δὲ Ἀθανάσιος Μπότσαρης καὶ ἄλλοι.

Ἐτεραι κῶμαι τῆς Ἀττικῆς εἶναι τὸ Μερίδιον (3,000 κατ.) εἰς τοὺς

πρόποδας τῆς Πάρνηθος, αἱ ἀρχαῖαι Ἀχαραι. Ἡ Δεκέλεια (300 κατ.), ἔνθα ὑπάρχει τὸ βασιλικὸν δάσος Τατῖον, μὲν ὡραῖον ἀγροτικὸν ἀνάκτορον. Ἡτο δὲ ἡ Δεκέλεια μία τῶν ἐν τῇ ἀρχαῖᾳ Ἀττικῇ σπουδαιοτάτων στρατηγικῶν θέσεων, δεσπόζουσα τῷ πρὸς τὰ ἀνατολικὰ τῆς Πάρνηθος διόδῳ καὶ τῆς μετὰ τῆς Βοιωτίας συγκοινωνίας. Ταύτην κατέλαβον κατὰ συμβούλην τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ ὠχύρωσαν οἱ Σπαρτιάται κατὰ τὰ τελευταῖα ἐννέα ἔτη τοῦ Ηελοπονησιακοῦ πολέμου (413—404), καὶ ἐντεῦθεν κατὰ πολλὰ ἔθλαψαν τοὺς Ἀθηναίους. Παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Χασιά ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Φυλή, ἐκ τῆς ἐποίας ὁρμώμενος ὁ Θρασύδουλος τῷ 403 π.χ. κατέλυσε τὴν ἐν Ἀθηναῖς ἀρχὴν τῶν τριάκοντα τυράννων. Τὰ Καλύβια Χασιᾶς (2,000 κατ.). Οἱ Μικαθώρ (1,000 κατ.), εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ ἐποίου ἐνίκησαν τῷ 490 π. χ. οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Ηλαταιεῖς περιφανῆ γίγνην κατὰ τῶν Ηερσῶν στρατηγοῦντος τοῦ Ἀθηναίου Μιλτιάδου. Ἐνταῦθα σώζεται ὁ τύμβος, ὃπὸ τὸν ἐποίον ἐτάφησαν οἱ 192 Μαραθωνομάχοι Οὐ μακρὰν τοῦ Μαραθώνος ἔκειτο εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ κώμη Ῥαμυοῦς εἰς τὴν ἀρχαίαν Διακρίαν, ἔνθα ὑπῆρχε ναὸς τῆς Νεμέσεως. Εἰς τὸν δῆμον Μαραθώνος ἀνήκει καὶ τὸ μικρὸν χωρίον Σπάτα, ἔνθα εὑρέθησαν ἐντὸς παναρχαίων τάφων πολυτιμότατα χρυσᾶ ἐλεφάντινα καὶ ἔτερα ἀντικείμενα. Τὸ Λιόπεσι (2,000 κατ.). Τὸ Κορωπί (3,400 κατ.). Τὸ Μαρκόπουλον (2,100 κατ.) ἐν τῇ Μεσογαίᾳ. Ἡ Κερατέα (2,500 κατ.). Εἰς τὸ νοτιώτατον τῆς Ἀττικῆς εἶνε ἡ Λαυρεωτικὴ χώρα, ἔνθα ὑπάρχουσιν αἱ πολίχναι: Ἐργαστήρια καὶ Νεάπολις, (9,000 κατ.). Ἐνταῦθα ἔχουσι τὰ ἐργοστάτια αὗτῶν ἢ τε Γαλλικὴ μεταλλευτικὴ Ἐταιρεία καὶ αἱ Ἑλληνικαί.

2. Ἐπαρχία Μεγαρίδος.

Ἡ ἐπαρχία Μεγαρίδος συνίσταται ἐκ τῆς κυρίως Μεγαρίδος, τῆς Ἐλευσίνας καὶ τῆς ἀπέναντι ταύτης νήσου Σαλαμίνος.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας εἶνε τὰ Μέγαρα (6,500 κατ.), συνδεόμενα μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Κόρινθον σιδηροδρόμου. Κατάτοὺς ἀρχαίους χρόνους ἦσαν μητρόπολις ἀκμαίων πόλεων, οἷον τοῦ Βυζαντίου (Κωνσταντινουπόλεως), καὶ τῶν ἐν Βιθυνίᾳ Χαλκηδόνος καὶ Ἡρακλείας κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῶν Ηερσικῶν πολέμων πόλις εὐδατίμων καὶ ὀχυρά. Ελέγον δὲ ἐπίνειον τὴν Νίσαιαν. Τῆς

ἐπαρχίας ταύτης ἔτερα σημαντικά χωρία είνε ή 'Ελευσίς (1,400 κατ.), κοινῶς Λευκία καλούμενη (ἔχουσα ἀξιόλογον σαπωνοποιεῖον). Παρ' αὐτὴν εὑρίσκεται ή πεδιάς, ή ἐν τῇ ἀρχαιότητι δημοφιλένη Θριάσιον πεδίον. Ἐνταῦθα κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους (καὶ μέχρι τοῦ 4ου αἰώνως μετὰ Χριστὸν ἐτελοῦντο τὰ 'Ελευσίνια μυστήρια εἰς τὸν μεγαλοπρεπῆ ναὸν τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης Περσεφόνης, τοῦ ὅποιου λείψανα σώζονται εἰσέτει. Ἡ Μάρδρα (3,100 κατ.), ἀκμαία κωμόπολις. Τὰ Βύλλια (2200 κατ.). Τὸ Κριεκούκιον (2,600 κατ.) Ἡ Σαλαμίς. νῆσος κειμένη ἐν τῷ στομίῳ τοῦ κόλπου τῆς 'Ελευσίνος (6,700 κατ.), κοινῶς δημοφιλένη Κούλουρη, πιθανῶς ἔνεκα τοῦ σχήματός της. Εἶναι πολυθρύλητος διὰ τὴν ἐν ἔτει 480 π. χ. γενομένην ναυμαχίαν, καθ' ὃν οἱ 'Ελληνες, ναυαρχοῦντος τοῦ Θεμιστοκλέους ἐνίκησαν τὸν Περσικὸν στόλον ἐν τῷ στένῳ τῷ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς 'Αττικῆς. Ἡ ἀρχαία πόλις Σαλαμίς ἔκειτο παρὰ τὰ σημερινὰ 'Αμπελάκια ἀπέναντι τοῦ ἐν τῇ 'Αττικῇ λόφου Αἰγάλεω. Ἡ νέα Σαλαμίς (4,000 κατ.) ἔχει ἀκμαίαν ναυτιλίαν.

Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι τὸ Λοιμωκαθαρτήριον τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ δι βασιλικὸς ναύσταθμος εἰς τὴν θέσιν Ἀράση. Εἰς τὸν ναύσταθμον τοῦτον, δυτικὰ ἀποτελεῖ πολίχνην 2,000 περίου κατοίκων, ὑπάρχει Σχολὴ τοπικιλητῶν καὶ σιδηρᾶ· πλωτὴ δεξαιμενή, ἐν τῇ ὅποιᾳ καθαρίζονται τὰ πλοῖα. Εἰς τὸν δῆμον Σαλαμινός ἀνήκει καὶ ἡ νησίς Ψυττάλεια, ἡ καὶ Λειψοκουτάλα κοινῶς λεγομένη.

3. Ἐπαρχία Αιγαίνης.

Η έπαρχική αυτή ποτελεῖται έκ της νήσου Αίγινης (8,000 κατ.) καὶ έκ του νησοδρίου Λγκιστρίου. Πρωτεύουσα αυτῆς είναι η Αίγυρα (5,000 κατ.) και μένη επί της Ηέσεως της ἀρχαίας πόλεως. Τυπηρεῖ περίφημος ἐν τῇ ἀρχαιότητι διὰ τὴν ναυτιλίαν αὐτῆς καὶ τὸ ἐμπόριον, διὸ ὃν ἐγένετο πλουσία καὶ ἴσχυρά. Ήπειρος περίπου τὰ δευτέρα τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ ὁποίου τὰ ἀετώματα εὑρίσκονται σήμερον εἰς τὸ Μουσεῖον (γλυπτοθήκην) τοῦ Μονάχου. Ἐν Αίγινῃ ἐκόπησαν τὰ πρώτα νομίσματα κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἐπὶ τοῦ τυράννου τοῦ Ἀργους Φειδωνος. Οἱ Αἰγινῆται ἡγωνίσθησαν γενναίως κατὰ τοὺς Ηερσικοὺς πολέμους, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. Η Αἴγινα ὑπῆρξε, κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας

ἀγῶνα, ἡ πρώτη ἔδρα τῆς Κυθερνήσεως ἐπὶ Καποδιστρίου ἐν αὐτῇ ἰδρύθησαν παρὰ τοῦ Κυθερνήτου Ἰωάννου Καποδιστρίου τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, τὸ Κεντρικὸν Σχολεῖον καὶ τὸ Διδασκαλεῖον, ἐκόπησαν δὲ τὰ πρώτα νομίσματα τῆς ἐλευθέρας Ἑλληνικῆς πολιτείας, οἱ φοίνικες. Εἰς τὸν δῆμον Αἴγινητῶν ἀνήκει καὶ ἡ νησὶς Λαγονῆσι μετά τινων σκοπελονήσων εἰς τὸ μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Αἴγινης πέλαγος ἐκ τῶν ἄλλων χωρίων τῆς νήσου τὸ μεγαλύτερον εἶναι ἡ Χαλασμένη (1,030 κατ.). Τὸ Ἀγκίστριον (ἡ ἀρχαία Πιτυόνησος, ἥτις εἶναι κατάφυτος ἐκ πιτύων, ἐκ τῆς ῥητίνης τῶν ἀποίων ἀποζῶσιν οἱ κάτοικοι τῆς νήσου) ἔχει περὶ τοὺς 700 κατοίκους. Ἐκ τῶν 3 χωρίων αὐτοῦ τὸ μεγαλύτερον εἶναι τὸ Μεγαλοχῶρι (360 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου δήμου, εἰς τὸν ὄποιον ὑπάγονται καὶ οἱ ὄκαλλιέργητοι καὶ ἀκατοίκητοι νησίδες Πλατειά, Ψηλὴ καὶ Μετώπη.

2. Νομὸς Βοιωτίας.

Πληθ. 58,000.

Ο Νομὸς Βοιωτίας ὅριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Φθιώτιδος, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὔδοικου κόλπου καὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὔριπου, δυτὶς χωρίζει τὴν Βοιωτίαν ἀπὸ τῆς Εύδοιας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς, ἀπὸ τῆς ἀποίας χωρίζεται ὑπὸ τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ τῆς Ηάρωνησος, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Τὰ κυριώτερα ὄρη τῆς Βοιωτίας εἶναι πρὸς Ν. ἡ Πάρωνης καὶ ὁ Κιθαιρών, πρὸς ΝΔ. ὁ Ἐλικών. δυτὶς ἡτο, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἡ κατοικία τῶν Μουσῶν, πρὸς Δ. ὁ Παρασσός, πρὸς ΒΔ ἡ Κινημής καὶ πρὸς ΒΑ. τὸ Πτέρων.

Ποταμοί ἐν τῷ νομῷ τούτῳ εἶναι ὁ Βοιωτικὸς Κηφισός, δυτὶς πηγάζει ἐκ τῶν δρέων τῆς Φωκίδος καὶ χύνεται εἰς τὴν Κωπαΐδα λίμνην, καὶ ὁ Ἀσωπός, δυτὶς πηγάζει ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, διαρρέει τὴν πεδιάδα τῶν Θηρῶν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὔδοικὸν κόλπον.

Αἱ Κάμηναι αὐτῆς εἶναι ἡ ἀποξηρανθεῖσα Κωπαΐς, ἡ μεγίστη τῶν ἐν Ἑλλάδι, ἡ Ὑλικὴ καὶ ἡ Παραλίμνη ("Αρμα").

Ο νομὸς Βοιωτίας διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, τὴν τῶν Θηρῶν Λεβαδείας.

1. Ἐπαρχία Θηβῶν.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης είνε αἱ Θῆβαι (3,500 κατ.), δύο μαστai κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους διὰ τοὺς περὶ τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν Καδμείας καὶ περὶ τοῦ Οἰδίποδος μύθους. Κατὰ τοὺς ἴστορικοὺς χρόνους ὑπῆρξαν ἀσημοῦ: μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ τοῦ Πελοπίδου, ὅτε ἐπέτυχον ἐπὶ τινα χρόνον τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρέοις ὑπέστησαν διὶς σπουδαῖαις καταστροφὰς ἐκ σεισμῶν, τῷ 1853 καὶ τῷ 1893. Αἱ Θῆβαι ὑπῆρξαν πατρὶς τῶν δύο ποιητῶν Πινδάρου καὶ Κορίννης. Πρὸς Ν. τῶν Θηθῶν εἴνε ἡ θέσις τῶν ἀρχαίων *Πλαταιῶν*, πλησίον τοῦ σημερινοῦ χωρίου Κόκλα (600 κατ.), περιόνυμος διὰ τὴν ἔτει 479 π. χ. γενομένην λαμπρὰν νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. Βορειότερον τούτων είνε τὸ *Καπαρέλιον* (1,200 κατ.) καὶ ΒΔ τούτου τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων *Λεύκιρων* ἔνθα οἱ Θηθαῖοι, στρατηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου, ἐνίκησαν τοὺς Σπαρτιάτας τῷ 371 π. Χ. Πρὸς Δ. τῶν Θηθῶν, παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον *Ἐρημόκαστρον* (1,000 κατ.), δύσοντο, παρὰ τὰς ὑπωρεῖας τοῦ Ἐλικῶνος, αἱ Θεσπιαὶ, τῶν ὅποιων 700 γενναῖα τέκνα συνηγωνίσθησαν μετὰ τοῦ Λεωνίδου καὶ τῶν 300 Σπαρτιατῶν εἰς τὰς Θερμοπύλας κατὰ τῶν Περσῶν (480 π. χ.). Νοτιοδυτικῶς τούτων, παρὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, κεῖται ἡ κωμόπολις *Δομβράνα* (1,400 κατ.) καὶ πλησίον ταύτης, παρὰ τὸ χωρίον *Κακόσι* (1,150 κατ.), ὑπάρχουσι τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Θισβῆς. Πρὸς Α. τῶν Θηθῶν, ἐπὶ τοῦ Εύδοσκοῦ παρθεμοῦ, οὐ μακρὸν τοῦ χωρίου *Μεγάλα Χάλια* (650 κατ.), ἔνθα ὁ λιμὴν *Βαστύ*, εὑρίσκονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας *Αὐλίδος*, ἀπὸ τῆς ἐποίας ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Τροίαν οἱ Ἐλληνες ὑπὸ τὸν Ἀγαμέμνονα. Πάρα δὲ τὸ ΝΔ κείμενον χωρίον *Σχηματάρι* (700 κατ.) κείνται τὰ ἐρείπια τῆς *Τανάγρας*, περιωνύμου διὰ τὰ ώραιά της πήλινα ἀγγεῖα καὶ τὰ εἰδώλια, ἐξ ὧν καὶ τὸ σημερινὸν χωρίον ἔλαθε τὸ ὄνομα. Εἶνε δὲ καὶ ἴστορικὴ θέσις διὰ τὴν ἐν ἔτει 456 π. Χ. νίκην τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τῶν Ἀθηναίων.

2. Ἐπαρχία Λεβαδείας.

Πρωτεύουσα αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ βλου νομοῦ Βοιωτίας, είνε ἡ Λεβαδεία (6,300 κατ.). Εκ τῆς μεγίστης ταύτης τῶν πόλεων τῆς Στε-

ρεᾶς Ἑλλάδος Λεβαδειάς καλουμένης κατά τὸν Μεσαίωνα, ἐκλήθη τότε καὶ πᾶσα ἡ Στερεά. Τὸ κλῖμα τῆς Λεβαδείας καὶ τῆς περὶ αὐτὴν χώρας, πρότερον νοσηρὸν ἔνεκα τῆς γειτνιάσεως τῶν ἐλών τῆς Κωπαΐδος, ἔξυγιάσθη μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης ταύτης. "Ωστε καὶ ἡ γεωργία ἥρχισεν ἥδη νὰ προκόπτῃ, καὶ δημητριακὰ παράγει ἡ χώρα, ἀλλὰ τὸ κύριον αὐτῆς προϊὸν εἰνε ὁ βάμβαξ.

Πρὸς Β τῆς Λεβαδείας εἰνε ἡ Λαύλεια (1,800 κατ.) καὶ οὐ μακρὸν ταύτης τὸ χωρίον Κάπραινα, παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Χαιρωνείας, τῆς πατρίδος τοῦ Πλουτάρχου Ἐνταῦθα τῷ 338 π. Χ. ἡττήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος. Ἐνταῦθα ἔπειτε μαχόμενος ὁ Ιερὸς λόχος τῶν Θηβαίων, ὃ δὲ εἰς τιμὴν τῶν γενναίων τούτων μαχητῶν ἐγερθεὶς περίφημος λέων τῆς Χαιρωνείας ἀνεκαλύφθη τῷ 1818.

Νοτιανατολικῶς τῆς Λεβαδείας κείνται τὰ ἐρείπια τῆς Κορωνείας, παρὰ τὴν ὅποιαν ἡττήθησαν ἐν ἔτει 447 π. Χ. οἱ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τολμίδην Ἀθηναῖοι ὑπὸ τῶν Θηβαίων καὶ τότε ἡ ἡγεμόνια τῶν Ἀθηναίων ὑπέστη τὸν πρῶτον ἀκρωτηριασμόν. Βραδύτερον δέ, ἐν ἔτει 394, ὁ Σπαρτιάτης Ἀγησίλαος ἐνίκησε παρ' αὐτήν, κατὰ τὸν Βοιωτικὸν ἀληθέντα πόλεμον, τοὺς κατὰ τῆς Σπάρτης συμμαχήσαντας Ἀθηναίους, Θηβαίους καὶ Ἀργείους.

Εἰς τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τῆς Κωπαΐδος κείται τὸ χωρίον Σκυριποῦ (800 κατ.), παρὰ τὸ ὅποιον ἔκειτο ὁ ἀρχαῖος Ὁροχομενὸς ὁ Βοιωτικός, ὃ κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς τῆς Ἑλλάδος χρόνους διατελέστας καθέδρα τῶν Μινυῶν.

Βορειοδυτικῶς τῆς Λεβαδείας, παρὰ τὰς μεσημβρινὰς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσοῦ, εἰνε ἡ Ἀράχωβα (3,200 κατ.) καὶ τὸ Δίστομον (1,200 κατ.), διάσημοι διὰ τὰς αὐτόθι γενομένας νίκας τοῦ Καρπεκάκη κατὰ τῶν ὑπὸ τὸν Μουστάμπεην καὶ τὸν Όμερο Πασᾶν Τούρκων κατὰ τὰ ἔτη 1826 καὶ 1827.

Παρὰ τὰς δυτικὰς ὅχθας τῆς λίμνης κείται τὸ χωρίον Σουληράρι (200 κατ.), περὶ τὸ ὅποιον ἔκειντο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους αἱ Ἀλαλκομεναί. Ἐν ταύταις εὑρίσκετο ὁ ναὸς τῆς Ἀλαλκομενηΐδος Ἀθηνᾶς καὶ τὸ λαμπρὸν ἐλεφάντινον ἄγαλμα τῆς θεᾶς, τὸ ὅποιον ἥρπασεν ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς Σύλλας.

Πρὸς νότον τῆς Λεβαδείας κείνται τὰ χωρία Μάζι (500 κατ.) καὶ Σιάχον (400 κατ.), παρὰ τὰ ἐποικα ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ἀλίαρτος, ἐν ᾧ

οι Θηβαῖοι ἐνίκησαν τοὺς Σπαρτιάτας τῷ 395 π. Χ. κατὰ τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον. Ἐνταῦθα ἔπειτα ὁ Σπαρτιάτης στρατηγὸς Λύσανδρος. Μεταξὺ τῶν χωρίων τούτων καὶ τῆς Κορωνείας κείται ἡ θέσις Πέτρα, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ σημερινὸς δῆμος. Παρ’ αὐτὴν ὁ Δημήτριος Τύψηλάντης ἐνίκησεν ἐν ἔτει 1829 λαμπρὰν κατὰ τῶν Τούρκων νίκην, διὶς ης ἐπεστέφθη ἢ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις, Σφίζονται ἐνταῦθα λείψανα τοῦ Πύργου τῆς Πέτρας. "Άγιος Γεώργιος (1,200 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ δήμου Πέτρας.

3. Νομὸς Φθιώτιδος.

$\Pi\lambda\eta\theta$. 100,000.

Πηλού. Τοῦτο δέ τοι πάντας αὐτὸν ἀπό της θεραπείας σώθηκεν, καὶ μετὰ τὴν θεραπείαν αὐτὸν ἀπὸ

”Ορον τοῦ νομοῦ τούτου είνε ἡ ”Οὐρας, ητις χωρίζει αὐτὸν απὸ τῆς Θεσσαλίας, ὁ Τυμφρηστός, οἵτις χωρίζει τὸν νομὸν τοῦτον ἀπὸ τῆς Εύρυτανίας, καὶ ἡ Οἰτη, ἡ ὅποια ἐκτεινομένη, διὰ τοῦ ἀποτέμου ὅρους Καλλιδρόμου, πρὸς Α. μέχρι τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, σχηματίζει τὴν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ κόλπου τούτου στενήν πάροδον, γγωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα στενοῦ τῶν Θερμοπυλῶν. Η θέσις αὕτη ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τῶν παρ’ αὐτὴν ἀναθλυζόντων θερμῶν ὑδάτων. Διὰ τοῦ στενοῦ τούτου ἐν τῇ ἀρχαιότητι μία μόνον ἀμάξια ἐδύνατο γὰρ διέλθῃ, σήμερον δὲ τὸ πλάτος τῆς διέδου είνε 3,000 μέτρων. ἐγρύνσις αὕτη προηλθεν ἐκ τῶν προσχώσεων τοῦ Σπερχειοῦ. Εἰς τὰ περιώνυμα ταῦτα στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν ἤγων ισθησαν τῷ 480 π.Χ. ὁ Λεωνίδας μετὰ τῶν 300 Σπαρτιατῶν καὶ τῶν 700 Θεσπιέων πρὸς τοὺς Πέρσας. Οὗ μακρὸν τούτων, παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Σπερχειοῦ ἡ τῆς Ἀλαιμάνας, συνελήφθη τῷ 1821 ὁ ήρως Ἀθανάσιος Διάκος ἢ τῆς Ἀλαιμάνας, συνελήφθη τῷ 1821 ὁ ήρως Ἀθανάσιος Διάκος μαχόμενος πρὸς τοὺς Τούρκους. Τὸ μέρος τῆς Οἰτης ὑπεράγω τῶν Θερμοπυλῶν καλεῖται Καλλιδρόμος καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τούτου ἀτραποῦ ὠδηγγησεν δι προδότης Ἐριάλτης τοὺς Πέρσας, οἵτινες ἐκύκλωσαν τὸν Λεωνίδαν.

Ποταμοὺς ἔχει ὁ νομὸς οὗτος τὸν Σπερχεόν (κοινῶς Ἀλαμάνων), ἐστις πηγάδει ἐκ τοῦ Τυμφρηστοῦ καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Μαλακὸν κόλπον πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν, καὶ τὸν Βοιωτικὸν Κηφισό-

σόν, ὅστις πηγάζει ἐκ τῆς Οἰτης, εἰσέρχεται εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Κωπαΐδα.

Λίμνη ἐνταῦθα εἶναι ἡ Ξυνιάς, κοινώς τοῦ Δαουκλῆ.

Κόλποι τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος εἶναι ὁ Μαλιακὸς ἢ τῆς Σιυλίδος, ὅστις πρὸς τὰ ΒΑ. ἔνοιται μὲ τὸν πορθμὸν τοῦ Τρικερίου τὸν χωρίζοντα τὴν Φθιώτιδα ἀπὸ τῆς νήσου Εύθοιάς, καὶ πρὸς τὰ ΝΑ μὲ τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον, τοῦ ὅποίου παράκολπος εἶναι ὁ Ὄπούνιος ἢ τῆς Ἀταλάντης.

Πεδιάδες λόγου ἀξιαι εἶναι ἡ τῆς Λαμίας καὶ ἡ τῆς Ἀταλάντης.

Ο νομὸς Φθιώτιδος διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, Φθιώτιδος, Δομοκοῦ καὶ Λοκρίδος.

1. Ἐπαρχία Φθιώτιδος.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ως καὶ ὅλου τοῦ νομοῦ, εἶναι ἡ Λαμία (7500 κατ.), πόλις ἐκτισμένη ἐπὶ δύο λόφων, τοῦ τῆς Ἀκρολαμίας, ἐφ' ἣς ὑπάρχει μεσαιωνικὸν φρούριον, καὶ τοῦ Ἀγίου Λουκᾶ, περὶ τὴν πόλιν δὲ ἐκτείνεται ἡ εὔφορος Λαμιακὴ πεδιάς παράγουσα δημητριακοὺς καρποὺς καὶ ἔξαιρετον καπνόν. Ἡ Λαμία εἶναι πόλις ἀρχαιοτάτη, ἐγένετο δὲ ὄνομαστὴ κατὰ τὸν ἐπειδὴ 323 π. χ. συμβάντα Λαμιακὸν πόλεμον, καθ' ὃν οἱ "Ελληνες, ἔξεγερθέντες κατὰ τῶν Μακεδόνων, ἐποιιόρκησαν τὸν ἐπίτροπον τῆς Μακεδονίας Ἀντίπατρον ἐν Λαμίᾳ, ἀλλὰ τέλος ἡτηθέντες ἡναγκάσθησαν γὰρ ὑποκύψωσιν εἰς τοὺς παρὰ τοῦ Ἀντιπάτρου ἐπιδηληθέντας δρους.

Νοτιοανατολικῶς τῆς Λαμίας εἶναι τὸ ἐπίνειον αὐτῆς καὶ ἀπάσης τῆς Φθιώτιδος, ἡ Σιυλίς (2,000 κατ.). Πρὸς Α. τῆς Σιυλίδος, παρὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Τρικερίου εἶναι τὸ Γαρδίκιον (1,200 κατ.), παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς Κρεμαστῆς Λαρίσης. ΒΑ. τῆς Λαμίας κείται τὸ Ηπελεόν (1,050 κατ.), παρὰ τὸν δμώνυμον κόλπον, καὶ πρὸς Β. τούτου ἡ Σούρηπη (1,500 κατ.), παράγουσα τὸν ἐκλεκτότερον καπνόν. Ἐπὶ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου κείται ἡ Νέα Μιζέλα ἢ Ἀμαλιάπολις (700 κατ.) πρὸς Ν. δὲ τῆς Λαμίας ἡ Υπάτη (1,600 κατ.), παρὰ τὴν ὅπαρχουσι θειοῦχα Ιαματικὰ ὅδατα καὶ κατάστημα λουτρῶν. Ταύτης ΒΔ. κείται τὸ χωρίον Ἀγα (1,100 κατ.), δύνομαστὸν διὰ τὰς θαμβακοφύτειας του.

2. Ἐπαρχία Δομοκοῦ.

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ὁ Δομοκός. Η πόλις αὕτη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐκαλεῖτο Θαυμακός, πιθανῶς ἔνεκα τῆς ἔξοχως ὡραίας αὐτῆς θέσεως (1,600 κατ.). Εἶναι πόλις φύσει ὀχυρά, καὶ διότι κείται ἐπὶ τῆς κορυφῆς λόφου ὅλως μεμονωμένου, καὶ διότι περιβάλλεται ὑπὸ λοφοδούνων κατὰ τὸ μᾶλλον γῆττον ἀποτέμνων καὶ μάλιστα τῶν ὑψηλῶν δειράδων τῆς Ὄθρυος. Η Ὁμοριακή (900 κατ.) εἶναι πρωτεύουσα τοῦ δήμου Συνιάδος ὄνομασθέντος ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ λίμνης, ητις κείται περὶ τὰς δορείους ὑπαρείας τῆς Ὄθρυος, καὶ παρὰ τὴν ὁποίαν κείται τὸ χωρίον Δαουκλῆ. Τὸ χωρίον Ἀβαρίτσα (600 κατ.) εἶναι πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μελιταίας.

3. Ἐπαρχία Λοκρίδος.

Η ἐπαρχία Λοκρίδος συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Φθιώτιδος διὰ τοῦ περιωνύμου στενοῦ τῶν Θερμοπυλῶν. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι ἡ Ἀταλάντη (1,400 κατ.), κειμένη οὖν μακρὰν τοῦ ἀρχαίου Ὁποῖντος, τῆς πρωτευούσης τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν. Η Ἀταλάντη ἔλαθε τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Ὀπουντίου Ἐρμού κειμένης νησίδος Ἀταλάντης (νῦν Ταλαντονήσι), ἐκ τῆς ὁποίας ἀπωφύγει οἱ περὶ τὴν ἀγροῦ παράγουσιν ἔξαιρετον σῖτον. Παρὰ αὐτὴν ἡ ττήθησαν τῷ 1826 οἱ ὑπὸ τὸν Κωλέττην "Ελληνες παρὰ τῶν Τουρκαλβανῶν τοῦ Μουστάμπεη.

Ως προάστειον τῆς Ἀταλάντης δύναται: νὰ θεωρηθῇ ἡ Νέα Πέλλα (800 κατ.), συνοικισθεῖσα ὑπὸ Μακεδόνων κατὰ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν καὶ διαιρουμένη εἰς Ἀνω καὶ Κάτω. Πρὸς Β. τῆς Ἀταλάντης κείνται οἱ Λειβαράται (1,200 κατ.), ἡ πατρὶς τῶν Ἀγδρούτων, πρὸς τὰ ΒΔ. ὁ Μῶλος (1,200 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Θερμοπυλῶν, πρὸς Δ. τὸ Λαδίον (3,400 κατ.), πλησίον τοῦ ὁποίου εὑρίσκονται ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Αμφικλείας. ἐπουν δύναμιν νὰ θεραπεύῃ πᾶσαν νόσον. Τὸ Λραχμάνιον (1,100 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἐλατείας, οὗτως ὄνομαζομένου ἐκ τῆς ἔκει πλησίον κειμένης ἀρχαίας καὶ δύχυρᾶς πόλεως Ἐλατείας. Ήτο δὲ ἡ Ἐλάτεια θέσις σπουδαιοτάτη, δεσπόζουσα τῶν στεγῶν τῶν ἀγόντων ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχείου εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Κηφι-

τοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἔθεωρεῖτο ὡς ἡ κλείς τῆς Στερεᾶς Ἐλλάδος. Ἐν αὐτῇ εὑρίσκετο ἵερὸν τῆς Κρανιαίας Ἀθηνᾶς ἐπὶ ὑψηλῆς ἀκροπόλεως καλούμένης σήμερον Κάστρο τοῦ Λασσοῦ. Ἡ κατάληψις τῆς Ἐλατείας ὑπὸ τοῦ Φιλίππου Β' ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῆς ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ὑποταγῆς τῆς Ἐλλάδος. Πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀταλάντης κείται ἡ *Βελίσσα* (1,600 κατ.), ἐπὶ τῶν ἔρειπίων τῆς ἀρχαίας Τιθορέας, ἐξ ἣς καὶ ὁ δῆμος σήμερον ὀνομάζεται. Ἐγειρεῖ πλουσίας θαμβωκοφυτείας καὶ καπνοφυτείας. Εἰς τὰ Α. τῆς ἐπαρχίας ταύτης κείνται τὸ *Μαρτίνον* (1,100 κατ.), καὶ ἡ *Μαλεσίνα* (1,060 κατ.), ἐν ᾧ ὑπάρχει ἡ *Βουζαντινὴ* μονὴ τοῦ Ἅγιου Γεωργίου.

4. Νομὸς Φωκίδος.

Πληθ. 60,000.

Ο νομὸς Φωκίδος ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Φθιώτιδος, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Φθιώτιδος καὶ τῆς Βοιωτίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ πόλου καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Αἰτωλίας.

Οροί τοῦ νομοῦ τούτου εἰνε ἡ *Οἴτη*, δ *Κόραξ*, ἡ *Γκιώνα* καὶ ὁ *Παρνασσός*.

Ποταμοί δ' εἰνε ὁ *Μόρος* (ἀρχ. Δάφνος ἢ Δαφνοῦς), δστις πηγάδεις ἐκ τοῦ Κέρακος καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, δ "Υλαιός" (Τατσοπνίγης), δστις πηγάδεις ἐκ τῆς Γκιώνας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Κρισσαῖον κόλπον, καὶ ὁ *Βοιωτικὸς Κηφισός*, δστις πηγάδεις ἐκ τῆς Οἴτης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Κωπαΐδα.

Κόλποι τοῦ νομοῦ τούτου εἰνε ὁ *Κρισσαῖος* ἢ τοῦ Γαλαξειδίου, καὶ ὁ *Αντικυρραῖος* ἢ τῶν *Ασπρων* σπιτιών.

Ο νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, τὴν τῆς *Παρνασσίδος* καὶ τὴν τῆς *Δωρίδος*.

1. Ἐπαρχία Παρνασσίδος.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ τοῦ νομοῦ εἰνε ἡ *Αμφισσα* ἥ ἐν τῇ ἀρχαιότητι πρωτεύουσα τῶν Οζολῶν Λοκρῶν (5,500 κατ.). Κατεστράφη ἐν ἔτει 339 π. Χ. ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου Β' κατ' ἀπόφασιν τῶν Αμφικτιόνων, ἐν τῷ ἵερῷ κατὰ τῶν Λοκρῶν πολέμῳ. Ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ τὸν μεσαίωνα Φραγκοκρατίας ὑπῆρξεν ἔδρα κομήτων, ὀνομαζομένη τότε *Σάλωνα*. Τῆς Αμφίσσης

φημίζονται αἱ ἐλαῖαι, τῶν ἐποίων γίνεται σπουδαῖα ἔξαγωγή. Ἐπένειον τῆς Ἀμφίσσης εἶναι ἡ Ἰτέα (Σκάλα Σαλώνων) (850 κατ.), λι-
αγή ἐμπορικός, κείμενος ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Κρισσαίου κόλπου.

Πρός τὰ NA. τῆς Ἀμφίσσης κεῖται τὸ Χρυσό (1,600 κατ.), παρα
τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Κρίσσης. Κατὰ τῶν Κρισσαίων ἐκηρύχθη τῷ
595 ὁ πρῶτος ἵερος πόλεμος ὑπὸ τῶν Ἀμφικτιόνων, κατὰ προτροπὴν
τοῦ Σόλωνος, διότι εἶχον σφετερισθῆ μέρος τοῦ ἱεροῦ ἀγροῦ τοῦ
μαντείου τῶν Δελφῶν. Ἡ Κρίσσα κατεστράφη τότε, καὶ ἡ χώρα
αὐτῆς, τὸ Κρισσαῖον πεδίον, ἀφιερώθη εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. Ἐν τῷ
Κρισσαίῳ τούτῳ πεδίῳ ἐτελοῦντο οἱ Πύθειοι ἀγῶνες, εἰς τιμὴν τοῦ
Ἀπόλλωνος.

ΒΑ. τοῦ Χρυσοῦ κείται τὸ Καστρί, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσοῦ (1,050 κατ.), παρὰ τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Δελφῶν. ἔνθα ὑπῆρχε τὸ παγκοσμίου φήμης μαντεῖον. Τὸ ἱερὸν ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ὃ δὲ ναὸς ἦτο ἔξωθεν μὲν δωρικοῦ ρυθμοῦ, ἔσωθεν δὲ ἴωνικοῦ. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀνασκάπτεται ἀπό τινος χρόνου, ἐπιμελεῖα τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ὅπερ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἀρχαίων μνημείων. Πρὸς Ν. τῆς Ἀμφίσσης εἶναι ἡ "Αγία Εὐθυμία" (1,500 κατ.), καὶ ΝΑ. αὐτῆς ἡ Δεοφίνα (2,500 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀντικίρας. Παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον "Ασπρα Σπίνα" κείτο ἡ ἀρχαία Ἀντικίρα, περιώνυμος διὰ τὸν καθαρικὸν τῆς ἑλλέθορον, φυτόν, εἰς τὸ ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὴν δύναμιν τοῦ θεραπεύειν τὴν διάρροιαν. Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Κρισσαίου κόλπου κείται τὸ Γάλαξείδιον (4,500 κατ.), ἡ ναυτικωτάτη πόλις τῆς Στερεᾶς Ἐλλάδος, παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Οιάνθης. Πρὸς Δ. τῆς Ἀμφίσσης, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ἄνω Κηφισσοῦ μεταξὺ Καλλιδρόμου καὶ Γιανίνας, εἶναι ἡ Γραβιά (700 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Δωριέων, ἔνδοξος διὰ τὸ χάριν αὐτῆς, εἰς τὸ ὅποιον ὁ Όδυσσεὺς Ἀνδρούτσος ἀντέστη τῷ 1821 κατὰ τῆς μυριάνδρου στρατιᾶς τοῦ Ὁμέρου Βριώνη. Ἐνταῦθα ὑπάρχει περικαλλὲς μνημεῖον μετὰ προτομῆς τοῦ Ἀνδρούτσου. Πρὸς Β. αὐτῆς εἰς θέσιν ἀπόκρημνον κείται ἡ "Αμπλιανή" ἔνθα τῷ 1824 ἐνίκησαν οἱ ὅπερ τὸν Κίτσον. Τζαβέλλαν "Ἐλληνες τοὺς ὅπερ τὸν Δερδίς πασᾶν Τούρκους. Μουσουρίσα (1,000 κατ.), πατρὸς τοῦ Ἀθανασίου Διάκου, καὶ Μαυρολινάρι (1,100 κατ.).

2. Ἐπαρχία Δωρίδος.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταῦτης εἶναι τὸ Λοιδωρίκιον (1,100 κατ.), ἔνθα ἀκμάζει κυρίως ἡ κτηνοτροφία. Σημαντικότερα αὐτῆς χωρία εἶναι ἡ Ἀγροτίνα (1,600 κατ.), δρεινὴ κωμόπολις, ἔνθα ἡ ἱστορική ἀπὸ τοῦ Ἀθανασίου Διάκου μονὴ τοῦ Ἅγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἡ Γρανίτσα (200 κατ.), Ἡ Βιτρινίτσα (900 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Τολοφωνίων. Παρ’ αὐτὴν σφέζονται ἑρείπια τινα τῆς ἀρχαίας Τολοφῶνος ἀπέναντι τῆς Βιτρινίτσης κείντας τὰ νησύδρια καλούμενα Τροιζώνια, χρησιμεύοντα ώς λοιμοκαθαρτήριον.

5. Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

Πληθ. 127,000.

Ο Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας δρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Εύρυτανίας, τῆς Ἀρτης καὶ τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Φωκίδος, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ιονίου πελάγους.

Ορον ἔχει δὲ νομὸς οὗτος τὸν Ἀράκυνθον ἢ Ζυγόν, τὸν Ταφιανὸν ἢ Κλόκοβα καὶ τὴν Χαλκίδα ἢ Βαράσσοβα, τὸ Παναιτωλικὸν ἢ Ἀραποκέφαλον, μεταξὺ Αἰτωλίας καὶ Εύρυτανίας, τὴν Ὁξυὰν καὶ τὸν Κόρακα μεταξὺ Αἰτωλίας καὶ Φωκίδος, τὰ Ἀκαρνανικά, τὰ ὅποια διατρέχουσι τὴν Ἀκαρνανίαν ἀπὸ τῶν ΒΔ. εἰς τὰ ΝΑ, τὸν Θύαμιν ἢ Σπαριοβοῦντα καὶ τὸ Μακρυνόρος μεταξὺ Ἀκαρνανίας καὶ Ἀρτης.

Ο μέγιστος ποταμὸς τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι δὲ Ἀχελῷος ἢ Ἀσπροπόταμος, δὲ καὶ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Ἑλλάδος. Ο ποταμὸς οὗτος, πηγάζων ἐκ τοῦ ἐν Ἡπείρῳ ὅρους Μετσόβου, χωρίζει τὴν Αἰτωλίαν ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ Ιόνιον πέλαγος. Ἐτερος ποταμὸς εἶναι δὲ Εἴηρος ἢ Φείδαρις, ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ, πηγάζων ἐκ τοῦ Κόρακος καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν. Τέλος δὲ Μόρνος χωρίζει τὴν Αἰτωλίαν ἀπὸ τῆς Φωκίδος.

Κόλπος τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι δὲ Ἀμπρακικός. Ο κόλπος οὗτος συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ιονίου πελάγους διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ σχηματιζομένου ὑπὸ τῆς ἄκρας τοῦ Ἀκτίου ἢ τῆς Ηούντας ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ καὶ τῆς ἄκρας τῆς Πρεβέζης ἐν τῇ τουρκικῇ Ἡπείρῳ.

Δίμνας ἔχει ὁ νομὸς τὴν Τριχωνίδα, τὴν Δυσιμαχίαν. τὴν
Αμφρακίαν τὴν Ρίβιον καὶ τὴν Οξηρόν. **πεδιάδας** δὲ τὴν τοῦ
Αγρινίου, τὴν τῆς Ναυπάκτου καὶ τὴν τῆς Λεπενοῦς.
Ο νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς πέντε ἐπαρχίας, τὴν τοῦ Μεσολογγίου,
τὴν τῆς Τριχωνίας, τὴν τῆς Ναυπακτίας, τὴν τοῦ Βάλιου καὶ τὴν τῆς
Βορύτοντος καὶ Ξηρομέρου.

1. Επαρχία Μεσολογγίου.

Αγγλου ϕιλέλληνος Λόρδου Βιρμανοῦ.
Ἡ πόλις τοῦ Μεσολογγίου κεῖται κατὰ μέγα μέρος ἐπὶ ἔλώδους
ἐδάφους· εὐτυχῶς ὅμως οἱ πόντιοι ἀνεμοὶ ἔξυγιάζουσι τὴν ἀέρα καὶ
ἀπαλλάττουσι τὴν πόλιν ἀπὸ τοὺς πυρετούς, οἵτινες ἄλλως θά̄μα-
στικόν αὐτήν, ἔνεκα δὲ τῶν περὶ τὴν πόλιν καὶ ἐντὸς αὐτῆς εὑρίσκο-
μένων στασίμων ὑδάτων ἡ εἰς τὸ μέρος τοῦτο συγκοινωνία γίνεται
διὰ σκαφιδίων.

Πρὸ τοῦ Μεσολογγίου ὑπάρχουσι νησοπληθεῖς λιμνοθάλασσαι εκτενόμεναι ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελέου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐζήνου. Τούτων ἡ μεγαλητέρα εἶναι ἡ ἰχθυοβριθῆς Κυνία. Ἐκ τῶν ἐν ταῖς λιμνοθαλάσσαις ταύταις νησυδρίων περιώνυμα ἔγενοντο τὸ Βασιλάδιον καὶ ἡ Κλείσοβα διὰ τὴν ἥρωικὴν ἀντίστασιν τῶν ὑπὸ τὸν Κίτσον Τζαβέλλαν Ἑλλήνων καὶ τὰς νίκας αὐτῶν κατὰ τῶν Τούρκων τῷ 1826 διαρκούσῃς τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου. Πρὸς Α. τοῦ Μεσολογγίου, οὐ μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὅχθης τοῦ Εὐζήνου, εὑρόσκονται τὰ ἔρεπτα τῆς ἀρχαίας Καλυδῶνος, ὁνομαστῆς κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους ἐκ τοῦ περὶ τοῦ καλυδῶνίου κάπρου μύθου.

Πρὸς τὰ ΒΔ. τοῦ Μεσολογγίου κεῖται τὸ Αἰγαλεικόν η *Αρατούπολη* (3,500 κατ.) ἐπὶ νησίδος τῆς λιμνοθαλάσσης καὶ συνδεόμενον ἐκατέ-

ρωθεν μετά τῆς Στερεᾶς διὰ λιθίνων γεφυρῶν. Βορειότερον κείνται τὰ Σιαμύρα (1,050 κατ.), καὶ πρὸς Α. τούτων ἡ Γαβαλοῦ (800 κατ.) καὶ πρὸς Δ. τοῦ Μεσολογγίου τὸ Νεοχώριον (1,800 κατ.).

2. Ἐπαρχία Τριχωνίας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Τριχωνίας εἶναι τὸ Ἀγρίνιον (6,800 κατ.), πρότερον Βραχῶρι καλούμενον, πρὸς Β. τῆς λίμνης Τριχωνίδος. Ἡ παρ' αὐτὸν εὐφορωτάτη πεδιάς παράγει ἀρθονον καὶ ἐκλεκτὸν καπνόν. Τὸ Ἀγρίνιον συγκοινωνεῖ διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Μεσολογγίου καὶ εἶναι τὸ τέρμα τῶν σιδηροδρόμων τῆς Δυτικῆς Ελλάδος. Ἡ ἀρχαία πόλις Ἀγρίνιον ἔκειτο ἐπὶ τοῦ πλησίον δουνοῦ, περὶ τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ χωρίου Βλοχός, σώζονται δὲ εἰσέπια τῆς τε ἀκροπόλεως αὐτῆς καὶ τῶν τείχων.

'Ἐκ τῶν λοιπῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας ταύτης τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα εἶναι τὸ Μουσταφοῦλι (1,200 κατ.) παρὰ τὴν λίμνην Τριχωνίδα, καὶ τὸ Καιρούριον, πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θέρμου. Ὁ δῆμος οὗτος ὠνομάσθη ἐκ τῆς ἐνταῦθα κειμένης ἀρχαίας πόλεως Θέρμου, εἰς τὴν ὧδε οὖσαν συνήρχετο τὸ Συνέδριον τῶν Αἰτωλῶν. Ἡ δὲ πόλις ἐκλήθη Θέρμον ἐκ τῶν παρ' αὐτῆς ἀναβλυζόντων θερμῶν ὑδάτων. Τὸ Κεφαλόβρυσον (800 κατ.).

3. Ἐπαρχία Ναυπακτίας

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ Ναύπακτος (2,600 κατ.), κειμένη ἐν τῷ διμωνύμῳ δρμῷ πρὸς δυσμάκας τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μόργου. Ἡ παλαιὰ πόλις Ναύπακτος κεῖται ἐπὶ δύψηματος καὶ περιβάλλεται ὑπὸ τείχους, ἐνῷ ἡ νέα πόλις ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς καὶ ἐπὶ ίσοπέδου χώρου. Εἰς τὴν ἀρχαίτητα ἡ Ναύπακτος, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, εἶχε ναυπηγεῖα, δηλρέει δὲ κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους τὸ δρυμητήριον τῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον μεταναστευσάντων Δωριέων. Απ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ ἐπει 1571 γενομένη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελώου ναυμαχία, καθ' ἥν αἱ ἡγωμέναι χριστιανικαὶ δυνάμεις τῆς Ισπανίας, τῆς Ἐνετίας καὶ τοῦ Ηπάπα ὑπὸ τὸν Δόνιον Ιωάννην τὸν Αὐστριακὸν κατέστρεψαν τὸν Τουρκικὸν στόλον.

- Πρὸς Ν. τῆς Ναυπάκτου διάρχει τὸ φρούριον Ἀντίρριον καταντι-

κρὺ τοῦ ἐπὶ τῆς Ηελιοποννήσου "Ρίου. Πρὸς τὰ ΝΔ αὐτῆς εἶνε τὸ Κρυονέριον, ἡ ἀρχὴ τῶν σιδηροδρόμων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ ὅπεραν κατέστη τὸ ἐπίνειον τοῦ Μεσολογγίου.

"Αλλα χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶνε ὁ Πλάτανος (1,200 κατ.), ἡ Κόρισκα (1,020 κατ.), ἡ Ἀράχωβα (1,200 κατ.), ἡ Κλεπά (1,200 κατ.), τὰ Μεγάλα καὶ Μικρὰ Λομποτικά (1,400 κατ.). Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην εἶνε ἀρκούντως ἀνεπτυγμέναι ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ μεταξοκαληκοτροφία.

4. Ἐπαρχία Βάλτου.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶνε ὁ Καρβασαρᾶς (2,000 κατ.), θεμελιώθεις ὑπὸ ἀποίκων τῆς οὐ μακρὰν κειμένης ἀρχαίας Ἀμπρακίας, σήμερον ἡρεπωμένης. Ἐχει ἀκιατὸν ἐμπόριον βαλανιδίων, ζῷων καὶ δερμάτων.

Πρὸς Β. τοῦ Καρβασαρᾶ, οὐ μακρὰν τοῦ σημερινοῦ χωρίου Ἀράπη, εὑρίσκονται τὰ ἔρεπτια τοῦ ἀρχαίου Ἀμφιλοχικοῦ Ἀργονος, πρωτεύουσης τῶν Ἀμφιλόχων, λαοῦ οἰκοῦντος τὰ νοτιώτατα τῆς ἀρχαίας Ἡπείρου.

Βορειότερον κεῖται ἡ πολίχνη Δούριστα (450 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Ἰδομένης, καὶ πρὸς Β. ταύτης τὸ Σύντεκτον (1,400 κατ.), ΝΑ δὲ ἡ Λεπενοῦ (1,100 κατ.), παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πρωτεύουσης τῆς Ἀκαρνανίας Στράτου.

5. Ἐπαρχία Βονίτσου καὶ Ξηρομέρου.

Τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἀποτελουμένης ἐκ τῆς Δυτικῆς Ἀκαρνανίας, πρωτεύουσα εἶνε ἡ Βόρυτσα (1,800 κατ.), κειμένη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὅμωνύμου κολπίσκου. Ἐχει ὥραίαν τοποθεσίαν, ἀλλ' οὐχὶ ὅγιεινήν ἔνεκα τῶν πλησίον εὑρισκομένων ἐλῶν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀποζῶσιν ἐκ τῆς κτηνοτροφίας καὶ τοῦ μικροῦ αὐτῶν ἐμπορίου. Ἡ Βόρυτσα ἐκτίσθη κατὰ τὸν Δ' πιθανῶς αἰώνα μ. Χ. συνοικισθεῖσα ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς καταστραφείσης Νικοπόλεως. Ἡ Νικόπολις δὲ αὕτη κτισθεῖσα περὶ τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς Πρεβέζης ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου τῷ 31 π. Χ. εἰς μνήμην τῆς παρὰ τὸ Ἀκτιονίνης αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς βασιλίσσης τῆς

Αλγύπτου Κλεοπάτρας, συνφωκίσθη ύπὸ τῶν κατοίκων τοῦ παρὰ τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς Βονίτσης ἀρχαῖου Ἀνακτορίου.

Δυτικῶς τῆς Βονίτσης εἶναι τὸ ἀκρωτήριον Ἀκτιονὶ ή Ποῦντο, ἐνθαῦτα ὑπάρχει φρούριον. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχεν ἐνταῦθα ὅμώνυμος πόλις, τὸ Ἀκτιονὶ, ἐξ οὗ ὡνομάσθη ἡ παρ' αὐτῷ ἐν ἔτει 31 π. Χ. γενομένη ναυμαχία, καθ' ἥν δὲ Καῖσαρ Αὔγουστος ἐνίκησε τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Κλεοπάτραν.

Πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Βονίτσης κεῖται τὸ Μορασιηράκι (1,300 κατ.) καὶ τούτου ΝΑ. ἡ Κατούρα (1,600 κατ.) καὶ ὁ Μαχαλᾶς (1,200 κατ.), μεταξὺ τῶν λιμνῶν Ἀμπρακίας καὶ Ὁζηροῦ.

Πρὸς τὰ ΝΔ. κείνται ἡ Ζαβέρδα (1,800 κατ.), ὁ Μύικας (600 κατ.), ἡ Ἀστακός (1,400 κατ.), τὸ ἐπίνειον ἀπάσης τῆς Ἀκαρνανίας ἐπὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Ἀστακοῦ, ἡ Κατοχή (1,400 κατ.), ἔχουσαν καὸν τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος κτισθέντα ὑπὸ τῆς αὐτοκρατέρας Θεοδώρας συζύγου τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ τὸ Νεοχώριον (1,800 κατ.). Πρὸς Δ. τούτων, ἐντὸς τῆς τεναγολίμνης Μελίτης ὑπάρχουσιν ἐπὶ μεμονωμένου λόφου τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων Οἰνιαδῶν.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκουσι καὶ αἱ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελόου κείμεναι μικραὶ καὶ ἔρημοι νῆσοι: Ἐχινάδες καὶ αἱ νοτιώτερον τούτων Ὁξεῖαι ἡ Κουρισολάροι, τριάντα τὸν ἀριθμόν. Παρὰ τὰς Ὁξείας ταύτας συνεχροτήθη τῷ 1571 ἡ μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Τούρκων ναυμαχία ἡ λεγομένη τῆς Ναυπάκτου, διότι ἐν Ναυπάκτῳ ὅρμει τότε ὁ Τουρκικὸς στόλος.

6. Νομὸς Εύρυτανίας.

Πληθ. 44,000.

Οὐ νομὸς Εύρυτανίας ὅριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Καρδίτσης, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Καρδίτσης καὶ τῆς Φθιώτιδος, πρὸς Ν. καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Αιτωλίας καὶ τῆς Ἀκαρνανίας. Μέρος τοῦ νομοῦ τούτου ἀνήκει εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἀθαμανίαν.

Οοον ἔχει ὁ νομὸς οὗτος τὰ Ἀγραφα, μεταξὺ Εύρυτανίας καὶ Θεσσαλίας, τὸν Τυμφρηστὸν (Βελούχι), μεταξὺ Εύρυτανίας καὶ Φθιώτιδος, τὴν Χελιδόνα, τὴν Καλιακοῦδαν καὶ τὴν Ὁξιάρ.

Ποταμοί τοῦ νομοῦ εἶναι ὁ Ἀχελῶς, δύτις ἀποτελεῖ τὸ σύνορον

τῆς Εδρυτανίας καὶ τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, δὲ Ἀγραφιώτικος, πηγάδων ἐκ τῶν Ἀγράφων, δὲ Μήγδοβας, πηγάδων ἐκ τῆς Πίνδου, καὶ δὲ Κρικελλοπόταμος, πηγάδων ἐκ τῆς Καλακούδας· καὶ οἱ τρεῖς δὲ οὗτοι χύνονται εἰς τὸν Ἀχελῷον.

Οἱ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει μίαν μόνην ἐπαρχίαν. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι τὸ Καρπενήσιον (2,000 κατ.). Παρ' αὐτῷ ἐφορεύθη τῷ 1823 δὲ Μάρκος Μπότσαρης. Ἐκ τῶν λοιπῶν χωρίων τοῦ νομοῦ τούτου τὰ σπουδαιότερα εἶναι πρὸς Β. μὲν τὸ Καρπενησίου τὸ Κεράσοβορ (900 κατ.), ἡ Γρανίτσα (1,000 κατ.), τὰ Ἀγροφα (800 κατ.), ὃνομαστὰ διὰ πρὸς Ν. δὲ τὸν ἐκλεκτὸν τυρόν των, καὶ τὸ Φορορά (1,500 κατ.), πρὸς Ν. δὲ τοῦ Καρπενησίου, δὲ Ἀγιος Βλάσης (800 κατ.), δὲ Προυσός (1,200 κατ.) καὶ ἡ Κρικέλλου (1,200 κατ.).

7. Νομὸς Ἀρτης.

Πληθ. 40,000.

Οἱ νομὸς Ἀρτης δρᾶται πρὸς Β. καὶ Δ. ὑπὸ τῆς τουρκικῆς Ἡπείρου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Θεσσαλίας. Μέρος τοῦ νομοῦ τούτου ἀνήκει εἰς τὴν ἀρχαίαν Αθαμανίαν, καὶ μέρος εἰς τὴν πρὸς νότον ταύτης Ἀμπρακίαν.

Ορον τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι τὰ Τσουμέρκα, τὰ ὄποια χωρίζουσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας, καὶ τὸ Μακρυνόρος ἢ Ἀλίνδα, τὸ ὄποιον χωρίζει αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας.

Ποταμοί εἶναι δὲ Ἀχελῷος καὶ δὲ Ἀραχθος, πηγάδοντες ἐκ τῆς Πίνδου. Καὶ δὲ μὲν Ἀχελῷος ἀποτελεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ σύνορα τοῦ νομοῦ Ἀρτης πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, δὲ δὲ Ἀραχθος χωρίζει τὸν νομὸν Ἀρτης ἀπὸ τῆς τουρκικῆς Ἡπείρου, οὕτως ὅστε μόνη ἡ ἀριστερὰ αὐτοῦ ὅχθη ἀνήκει εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ νομὸς οὗτος ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς μόνης ἐπαρχίας, Ἀρτης καὶ Τσουμέρκων.

Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι ἡ Ἀρτα (7,000 κατ.), ἡ ἀρχαία Ἀμπρακία, ἥτις ἐξέπεσε μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Αύγούστου θεμελίωσιν τῆς Νικοπόλεως. Περὶ τὸν δεῖν αἰῶνα μ.Χ. ἀνεκτίσθη ὑπὸ τὸ σημερινὸν αὐτῆς ὄνομα, καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ὑπῆρξε πόλις μεγάλη καὶ ἀκμαία, ὄνομα, καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα μεγάλη πόλις μεγάλη καὶ ἀκμαία, ὄνομα, καὶ πρωτεύουσα τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου. Ἔνδιατελέσασα καὶ πρωτεύουσα τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου. Ἔνδιατελέσασα καὶ πρωτεύουσα τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου. Ἅγιας Σοφίας καὶ ἐρείπια τοῦ παλατίου τῶν Δεσποτῶν Ἡπείρου.

Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὅχθης τοῦ Ἀράχθου, ἐν τῇ τουρκικῇ Ἡπείρῳ, ἐκτείνεται ἡ Ἀμπρακικὴ πεδιάς, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ κτήματα τῶν Ἀρταίων καὶ ὥραῖς πορτοκαλεῶνες καὶ λεμονεῶνες.

Πρὸς Α. τῆς Ἀρτης, οὐ μακρὸν τοῦ Ἀράχθου, κεῖται τὸ χωρίον Πέτα (1,400 κατ.), θλιβερῶς περιώνυμον διὰ τὴν ἡτταν, ἦν τῷ 1822 ὑπέστησαν οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ἀγωνιζόμενοι γενναῖοι φιλέλληγες, καὶ ἡ Σκουληκαριά (900 κατ.), πατρὶς τοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη.

Πρὸς Ν. τῆς Ἀρτης κεῖται τὸ Κομπότι (1,300 κατ.), παρὰ τὸ ὄποιον ἐνίκησαν ἐν ἔτει 1822 οἱ Ἑλληνες τοὺς Τούρκους, τὸ Μενίδιον καὶ ἡ Κόπραινα, ἐπίνεια τῆς Ἀρτης. Πρὸς Β. ταύτης κεῖνται τὸ Βουργαρέλιον (1,400 κατ.), ἡ Σχωρέτσαινα (1,200 κατ.), τὰ Ἀγναντα (1,200 κατ.), τὰ Πράμαντα (2,800 κατ.), ἐπὶ τῶν Τσουμέρκων, καὶ οἱ Καλαρύται (1,200 κατ.), ἡ δορειστάτη οικομέπολις, παρὰ τοὺς ὄποιοις εὑρίσκεται ἡ παλαιὰ μονὴ Βίλιξα, ἔχουσα διδιοθήκην παλαιῶν συγγραμμάτων καὶ χειρογράφων.

8. Νομὸς Τρικκάλων.

Πληθ. 96,000.

Ο νομὸς Τρικκάλων ὁρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Εύρωπαϊκῆς Τουρκίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Καρδίτσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀρτης.

Οοπ ἔχει πρὸς Β. ὁ νομὸς οὗτος τὰ Χασιώτικα. τὰ ὄποια εἶνε τὸ δυτικὸν πέρας τῶν Καμβουνίων καὶ χωρίζουσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς Μακεδονίας. Τὰ ὅρη ταῦτα συνάπτονται εἰς τὰ ΒΔ. μετὰ τοῦ Λάκμωνος ἡ Ζυγοῦ, καὶ οὗτος πάλιν συνδέεται μετὰ τῆς Πίνδου, ἢτις χωρίζει τὴν Θεσσαλίαν ἀπὸ τῆς Ἡπείρου. Πρὸς Δ. τὰ Τσουμέρκα χωρίζουσι τὸν νομὸν Τρικκαλῶν ἀπὸ τοῦ τῆς Ἀρτης. Τῶν δὲ Χασιώτικων ὁρέων προέκτασις πρὸς Ν. εἶνε ἡ Ὁξύνα. ἢτις χωρίζει τὸν νομὸν Τρικκάλων ἀπὸ τῆς τουρκικῆς Θεσσαλίας (Ἐλασσώνος).

Ποταμὸς ἐν τῷ νομῷ τούτῳ εἶνε ὁ Θεσσαλικὸς Πηρειός (Σαλαμῆρος), πηγάζων ἐκ τῆς Πίνδου καὶ δεχόμενος ἐνταῦθα διαφόρους παραποτάμους, δύν σημαντικώτερος εἶνε ὁ ἐκ τῶν Χασιώτικων ὁρέων πηγάζων Ληθαῖος. ὁ κοινῶς Τρικκαλινὸς καλούμενος, διέρχεται διὰ τῆς πόλεως τῶν Τρικκάλων.

Ο νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, τὴν τῶν Τρικκάλων καὶ τὴν τῆς Καλαμπάκας.

1. Ἐπαρχία Τρικκάλων.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ τοῦ νομοῦ εἶναι τὰ Τρίκκαλα ἡ ἀρχαία Τρίκκη (22,000 κατ.), διαρρέομενα ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ληθαίου. Ἡ πόλις αὕτη ἔχει σημαντικὸν ἐμπόριον σιτηρῶν, καπνῶν καὶ μετάξης, συνδέεται δὲ διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Βόλου. Ἐν τῇ ἀρχαίτητι ὑπῆρχεν ἐνταῦθα περίφημον ἴερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Σημαντικότερα χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι πρὸς Α. καὶ Ν. τὰ Μεγάλα Καλύβια (2,000 κατ.), τὸ Τσιόπι (1,100 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Φαρκαδόνος, (οὗταν καλούμενον ἐκ τῆς ἑγγύδος αὐτοῦ κειμένης ἀρχαίας Φαρκαδόνος, ἡς ἐρείπια σώζονται ἔτι). Οἱ Ζάρκος (2,000 κατ.), τὸ Γιορδίκιον (2,400 κατ.), καὶ τὸ Νιοχῶρι (1,500 κατ.). Πρὸς Β. δὲ τὸ Μεγάλο καὶ Μικρὸ Μεριζί (1,300 κατ.).

2. Ἐπαρχία Καλαμπάκας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι ἡ Καλαμπάκα (2,400 κατ.), εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου Αίγινου, ἐξ οὗ καὶ ὁ δῆμος τανῦν ὀνομάζεται. Κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἐκαλεῖτο Σιαγοί. Πρὸς Β. αὐτῆς κεῖται, ὡς προάστειον αὐτῆς, τὸ χωρίον Καστράκι (1,400 κατ.). Υπεράνω αὐτῆς ὑψοῦνται οἱ ἀπόκρημνοι ὑψηλοὶ βράχοι, τὰ Μετέωρα ἔχοντες ὅψεις 100, 200 καὶ 500 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἑδάφους, καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ἐποίων ὑπάρχουσιν 20 παλαιαὶ μοναί. Ἐκ τούτων μόνον 7 οἰκοῦνται, μετὰ τῶν μετοχίων των, ὑπὸ 50 καλογήρων. Εἰς ταύτας ἡ ἀνάθασις γίνεται εἴτε διὰ ἔυλίνων σχοινοπλόκων κλιμάκων, εἴτε διὰ κοφίνων ἡ δικτυωτῶν σάκκων ἀνελκομένων δι' ἀνελκυστήρος Παρὰ τὴν Καλαμπάκαν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἡπείρου τοῦ 1854 ἐνίκησαν οἱ ὑπὸ τὸν Χατζηπέτρον καὶ τὸν Λεωτσάκον Ἑλληνες τοὺς κατὰ πολλὰ πολυαριθμοτέρους Τούρκους. Ἐπερα ὀξιολογώτερα χωρία εἶναι τὸ Μαλακάσι (1,300 κατ.) καὶ ἡ Καστανά (1,200 κατ.).

9. Νομὸς Καρδίτσης.

Πληθ. 80,000.

Ο νομὸς Καρδίτσης δρᾶται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Τρικκάλων, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Λαρίσης καὶ τῆς Φθιώτιδος, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Φθιώτιδος καὶ τῆς Εδρυτανίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀρτης.

“Οοον ὁ νομὸς οὗτος ἔχει τὰς ἀνατολικὰς κλιτύας τῆς Πίνδου καὶ

τὰς βορειοανατολικὰς τῶν Ἀγράφων, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ εἶνε χώρα πεδιγῆ.

Ο Πηγειὸς σχηματίζει τὸ βόρειον σύνορον τοῦ νομοῦ Καρδίτσης καὶ τοῦ τῶν Τρικκάλων. **Ποταμοὶ** δὲ ἐν τῷ νομῷ Καρδίτσης εἶνε δὴ Πηγεύς, τοῦ ὅποιον παραπόταμοι εἶνε δὲ Ἀπιδαρός (Φερσαλίτικος), δὲ Πάμισος, δὲ Καλέντσης, δὲ Ὄρόχωρος (Σοφαδίντικος) καὶ δὲ Ἐνιπεύς.

Ο νομὸς Καρδίτσης περιλαμβάνει μίαν μόνην ἐπαρχίαν. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε ἡ Καρδίτσα (10,000 κατ.) Εἶναι πόλις νέα καὶ συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῶν Τρικκάλων καὶ τοῦ Βόλου. Εἶχει σημαντικὸν ἐμπόριον καὶ ἀκμαίαν κτηνοτροφίαν. Παρ' αὐτὴν εὑρίσκεται τὸ ἐργοστάσιον Ἀρ. Ζωγράφου, εἰς τὸ ὅποιον καθαρίζεται ἡ ἐν τῇ χώρᾳ παραχομένη ὅρυζα.

Ἐτερα ἔξια λόγου χωρίατοῦ νομοῦ τούτου εἶνε τὸ Μουζάκι (1,300 κατ.), τὸ Φανάρι (1,800 κατ.), παρὰ τὸ ὅποιον εὑρίσκεται τὸ ἐργοστάσιον, ἐνῷ ἔξαγεται σάνχαρις ἐκ τεύτλων, ἐν τῇ πρότερον μὲν Λαζαρίνη, νῦν δὲ Ζωγραφίᾳ καλουμένη. Τὰ Κανάλια (1,700 κατ.), οἱ Σοφάδες (1,900 κατ.), ἡ Ρετίνα (1,400 κατ.), δὲ Μεσενικόλας (1,200 κατ.) ἡ Παραπόταμα (1,400 κατ.), τὸ Μεσδάρι (1,400 κατ.) καὶ δὲ Παλαμᾶς (3,500 κατ.).

10. Νομὸς Λασίθιου.

Πληθ. 86,000.

Ο νομὸς Λασίθιος ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Εύρωπαϊκῆς Τουρκίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αίγαλου πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν νομῶν Μαγνησίας καὶ Φθιώτιδος, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Καρδίτσης καὶ τῆς Εύρωπαϊκῆς Τουρκίας.

Οροί τοῦ νομοῦ τούτου εἶνε πρὸς Β. ὁ Ὄλυμπος, ἡ κατοικία τῶν θεῶν κατὰ τὴν μυθολογίαν, καὶ νοτιώτερον τούτου ἡ Οσσα ἡ Κίσσαβος. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς τουρκοκρατίας τὰ ὅρη ταῦτα ἤσαν τὸ καταφύγιον τῶν ἀρματωλῶν καὶ τῶν κλεψτῶν. Εἰς τὰ νότια τοῦ νομοῦ εἶνε τὸ ὅρος Μαυροβούνι.

Αἱ σημαντικότεραι πεδιάδες τοῦ νομοῦ τούτου εἶνε ἡ τῆς Λασίους καὶ ἡ τῶν Φερσάλων. Μεταξὺ τοῦ Ὄλυμπου καὶ τῆς Οσσῆς ὑπάρχει ἡ καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι περιώνυμος διὰ τὰς φυσικὰς καλλονάς τῆς κοιλάς τῶν Τεμπῶν. Διὰ τῆς κοιλάδος ταῦτης διέρχεται:

δικαιούσει τὸν νομοῦ Λαρίσης διαρρέων ποταμὸς Ηγρείος, ὁ ἐκ-
θάλλων εἰς τὸ Αίγατον πέλαγος (Θερμαϊκὸν κόλπον). Ἐκ τῶν ἐν τῷ
νομῷ τούτῳ παραποτάμων τοῦ Ηγρείου μεγαλύτερος εἶναι ὁ Τιαρή-
νος ή Ξεριάς. Οὐ δὲ τὰ νότια τοῦ νομοῦ τούτου διαρρέων Ἐυπεύς,
οὗτος η Ξεριάς. Οὐ δὲ τὰ νότια τοῦ νομοῦ τούτου διαρρέων Ἀπι-
έχων τὰς πηγὰς αὗτοῦ ἐν τῇ Φθιώτιδι, εἶναι παραπόταμος τοῦ Ἀπι-
δανοῦ

Λίμναι τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι πρὸς Β. η Ἀσκουρίς η Νεζερὸς
καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. η Βοιβηής, η κοινῶς λεγομένη Κάρλα, ἀνήκουσα
καὶ εἰς τὸν νομὸν Μαγνησίας.

Οὐ γομὸς αὗτος διαιρεῖται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, Λαρίσης, Τυρά-
βουν, Αγυιᾶς, καὶ Φερσάλων.

1. Ἐπαρχία Λαρίσης.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ τοῦ νομοῦ εἶναι η Λάρισα
(15,000 κατ.), πόλις ἀρχαιοτάτη πελασγική, διαφρεσιμένη ὑπὸ τοῦ
Ηγρείου. Ἐν αὐτῇ ἔζησε καὶ ἀπέθανεν ὁ Ἰατρὸς Ἰπποκράτης, σφύ-
ζονται δὲ εἰστει η ἀρχαία ἀκρόπολις καὶ ὁχυρώματα. Η Λάρισα εἶναι
ἔδρα Ἀρχηγείου στρατοῦ, Ἐφετείου, Πρωτοδικείου, Διδασκαλείου
καὶ Γυμνασίου. Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι ἀκμαῖον, η γεωργία λίαν
ἀνεπτυγμένη, ἀλλ' η βιομηχανία πενιχρά. Η Λάρισα συγδέεται διὰ
σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Βόλου.

ΒΑ. τῆς Λαρίσης κείται τὸ Μέγα Κεσερῷ (1,500 κατ.), ΒΑ.
τούτου τὰ Ἀμπελάκια (1,500 κατ.), ἀκμάσαντα κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα
διὰ τὴν βιομηχανίαν των καὶ ὄνομαστα διὰ τὰ σχολεῖά των, ἐν οἷς ἐδί-
δυσαν ὁ Ἀνθίμιος Γαζῆς καὶ ὁ Κούμας. Πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Λαρίσης εἶναι
τὸ Τσορμακῇ (700 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Κρανιώνος, ὄνομαζομένου
ἐκ τῆς ἐγγὺς ἀρχαίας πόλεως Κρανιώνος, παρὰ τὴν ὁποίαν τῷ 322
π. χ. ἐνίκησεν ὁ ἐπίτροπος τῆς Μακεδονίας Ἀντίπατρος τὸν συμμα-
χικὸν στρατὸν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον. Η Κραν-
ιών, τῆς ὁποίας ἐρείπια τινα σώζονται σήμερον, ητο η ἔδρα τοῦ ἀρ-
χαίου θεσσαλικοῦ γένους τῶν Σκοπαδῶν. Νοτιώτερον κείται τὸ Νεμ-
πεγκλέρ (1,200 κατ.), τούτου δὲ ΒΑ. η Μαϊμούλη (1,200 κατ.), καὶ
πρὸς Β. ταύτης τὸ Τοπονέζλαρ (1,500 κατ.).

2. Ἐπαρχία Τυρνάβου.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης είναι ὁ Τύροναβος (5,500 κατ.), τὸ κέντρον τοῦ μεταξὺ Λαρίσης καὶ Τουρκικῆς Θεσσαλίας ('Ελασσώνος) ἐμπορίου. Κεῖται παρὰ τὸν ποταμὸν Τιταρήσιον καὶ ἔχει διοικητικά καὶ ἐμπόριον μεταξωτῶν καὶ θαμβακερῶν ὑφασμάτων. Ἀλλα χωρία σημαντικὰ τῆς ἐπαρχίας ταύτης είναι τὸ Λερελῆ (1,600 κατ.), ἡ 'Ραψάνη (2,200 κατ.), ἡ Νεζερός (1,100 κατ.), τὸ Καζακλᾶρ (2,400 κατ.) καὶ ὁ Πυργετός (1,200 κατ.).

3. Ἐπαρχία Ἀγυιᾶς.

Πρωτεύουσα αὐτῆς είναι ἡ 'Αγυιά (2,500 κατ.), κειμένη παρὰ τοὺς νοτίους πρόποδας τῆς Ὀσσης. Πρὸς Β. ταύτης κεῖται τὸ χωρίον Ἀθαράτου (1,500 κατ.), ἐντὸς πεδιάδος παραγούσης οίνους ὀνομαστούς καὶ δημητριακά. Νοτιοδυτικῶς τούτου, παρὰ τὴν θέσιν Μολύβια, ὑπάρχουσιν ἔρειπια τῆς ἀρχαίας Μελιβοίας. Βορειότερον κεῖται ἡ κώμη Καρύτσα (900 κατ.), ἔχουσα ἐπίνειον τὸ Τοάγεζι (400 κατ.). Εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀγυιᾶς, ἐπὶ τοῦ Μακροθουνίου, κεῖται τὸ Κεραμίδιον (1,300 κατ.).

4. Ἐπαρχία Φερσάλων.

Πρωτεύουσα ταύτης είναι τὰ Φέρσαλα (2,100 κατ.), ἡ ἀρχαία Φάρσαλος. Παρ' αὐτὴν τῷ 48 π.Χ. ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς Καῖσαρ ἐνίκησε τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ Πομπήιον, τὸν ὅποιον ἐβοήθουν οἱ Ἑλληνες. Υπὲρ τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχει ἀρχαῖον φρούριον ἡ ἀκρόπολις. Τὰ Φέρσαλα είναι σήμερον τὸ κεντρικὸν ἐμπορεῖον τῆς μεσημβρινῆς Θεσσαλίας.

Ἄλλαι θέσεις ἄξιαι λόγου τῆς ἐπαρχίας ταύτης είναι πρὸς Α. τὸ 'Αρω Δουβλατάρ (100 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Σκοτούσης, ὀνομασθέντος ἐκ τῆς ἐνταῦθα ὑπαρξάσης ἀρχαίας πόλεως Σκοτούσης. Ἐγγὺς δὲ τῆς θέσεως ταύτης ὑψοῦται λοφοσειρὰ καλουμένη Κυνὸς κεφαλαῖ, παρὰ τὰς ὅποιας ἔπεσεν ὁ Θηβαῖος Ηελοπίδας τῷ 364 π. Χ. πολεμῶν πρὸς τὸν τύραννον τῶν Φερῶν Ἀλέξανδρον, τῷ δὲ 197 π. Χ. ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς Τίτος Κοΐντιος Φλαμινῖος ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον Γ'.

Πρὸς Β. τῶν Φερσάλων κεῖται τὸ Μέγα Γκουσγουράρι (200 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Εβύδρου.

11. Νομὸς Μαγνησίας.

Πληθ. 92,000.

Ο νομὸς Μαγνησίας ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Λαρίσης, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αίγαίου πελάγους, πρὸς Ν. καὶ Δ. ὑπὸ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου καὶ τῆς Φθιώτιδος.

Ο νομὸς οὗτος συνίσταται ἐκ τοῦ γηπειρωτικοῦ τμήματος, ἢτοι τῆς χερσονήσου Μαγνησίας καὶ ἐκ τοῦ νησιωτικοῦ τμήματος, ἢτοι τῶν βορείων Σποραδῶν Σκιάθου, Σκοπέλου, Χίλιοδρομίων ἡ Ἀλοννήσου (Ἴκου) καὶ τῶν ἐλάχιστα κατιφιγμένων ἡ καὶ ἐντελῶς ἀκατοικήτων Πολυαίγου ἡ Πελαγονησίου, Ζαρακονησίου ἡ Περιστέρας, Νήσων Ἀδελφῶν, Σκαντζούρας, Γιούρας, Γιουροπούλας, Φαθούρας καὶ Πι- πέρης.

Ορον τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι εἰς μὲν τὰ ἀνατολικὰ τὸ Πήλιον, ἡ κατοικία τῶν Κενταύρων, κατὰ τὴν μυθολογίαν, εἰς δὲ τὰ μεσημβρινὰ τὸ Γερακοβοῦντι καὶ ἡ Ἀρδινίσσα, ἄτινα εἶνε πρόσθιοι τῆς Οθρυος.

Ποταμοί λόγου ἔξιοι ἐν τῷ νομῷ τούτῳ δὲν ὑπάρχουσι. **Δίμυνη** ἐν αὐτῷ εἶναι ἡ Βοιβήσ (Κάρλα), ἀνήκουσα, ὡς εἴδομεν, καὶ εἰς τὸν νομὸν Λαρίσης.

Ο νομὸς Μαγνησίας διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, Βόλου, Ἀλ- μυροῦ καὶ Σκοπέλου.

1. Ἐπαρχία Βόλου.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ νομοῦ εἶναι δ. Βόλος (17,000 κατ.), πόλις ἐμπορικὴ ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου, τὸ ἐπίνειον ἀληγη τῆς Θεσσαλίας. Ἐχει ἀκμαῖαν βιομηχανίαν καὶ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν σιδηροδρόμων τῆς Θεσσαλίας. Διαιρεῖται δὲ ἡ πόλις εἰς δύο τμήματα, τὴν παλαιὰν πόλιν, ἥτις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 13ου αἰώνος μ. Χ., καὶ τὴν νέαν πόλιν, ἥτις συνφύκισθη πρὸ 40 περίπου ἐτῶν. Εἰς μιαρὰν ἀπόστασιν πρὸς Α. τοῦ Βόλου εὑρίσκονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Δημητριάδος, κτισθείσης ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ. Η Δημητριάς ἤκμασεν ὡς ἐμπορικὴ πόλις μέχρι τοῦ ἔτους 896 μ. Χ., ὅτε ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῶν Κρήτης Σαρακηνῶν. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ "Ανω Βόλου ἡ Αρα- κασιάς (3,800 κατ. μετὰ τῶν συνοικιῶν αὐτοῦ) ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ιωλ- κός, ὁνομαστὴ κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους διὰ τὴν Ἀργοναυτικὴν

έκστρατείαν, καὶ ἀνατολικώτερον, ἔνθα ὁ λιμὴν Ἀφυσος, ἡσαν αἱ Ἀφέται, τὸ ὄρμητήριον τῶν Ἀργοναυτῶν καὶ ὁ τόπος ἔνθα ἐναυπηγήθη ἡ Ἀργώ.

Πρὸς Δ. τοῦ Βόλου κεῖται τὸ Βελεστίνον (1,600 κατ.), ἔνθα αἱ ἀρχαῖαι Φεραὶ. Ἐνταῦθα γίνεται ἡ διακλάδωσις τοῦ σιδηροδρόμου Θεσσαλίας εἰς δύο γραμμάς, τὴν μὲν εἰς Λάρισαν, τὴν δὲ εἰς Καλαμπάκαν. Αἱ Φεραὶ ἡκμασαν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐπὶ τῶν τυράννων Ἰάσονος καὶ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν 4ην ἑκατονταετηρίδα πρὸ Χριστοῦ, κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὸ Βελεστίνον ἐγένετο ἐπίσημον ὡς πατρὶς τοῦ Κωνσταντίνου Ῥήγα τοῦ ἐπονομαζομένου Φεραίου. Ἐπίνειον τῶν Φερῶν ἡσαν αἱ ἀρχαῖαι Παγασαί, ἐξ ὧν κόλπος ἐκλήθη Παγασητικὸς ἡ Παγασαῖος, καὶ αἱ δποῖαι συνικέθησαν βραδύτερον εἰς τὴν Δημητριάδα.

Μεταξὺ τῶν ἐπὶ τοῦ καταφύτου ἐξ δπωροφόρων δένδρων Πηλίου ὄρους 24 χωρίων, τὰ κυριώτερα εἰνε τὰ Κανάλια (1,700 κατ.), πρὸς ἀνατολὰς τῆς Βοιθίδος λίμνης καὶ παρὰ τοὺς μεσημβρινοὺς πρόποδας τοῦ Μακροδουνίου. Εἶνε πρωτεύουσα τοῦ δήμου Βοιθῆς, λαδόντος τὸ σηνομα ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως Βοιθῆς, τῆς ἀκροπόλεως τῆς ὅποιας σώζονται ἑρείπια, ἡ Ζαγορά (4,600 κατ.), ἥτις εἰνε μεγίστη τῶν παρὰ τὸ Πήλιον κωμῶν, καὶ ἐκ ταύτης ὀνομάζεται ἀπαστα ἡ περιοχὴ αὐτῆς. Παράγει ἔλαιον, κάστανα, μῆλα καὶ μέταξαν, ἔχει δὲ καὶ βιομηχανίαν μαλλίνων γλαινῶν ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας εἰχε περιώνυμον σχολήν, εἰς τὴν δποίαν ἐφοίτησαν ὁ Ῥήγας Φεραίος, ὁ Κωνσταντίας, ὁ Ἀνθιμος Γαζῆς, καὶ ἀλλοι ἡ Μακρυνίτσα (5,000 κατ.), ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐν ἔτει 1878 γενναίαν ἀντίστασιν 800 Ἑλλήνων κατὰ 4,000 Τούρκων, ἡ Πορταριά (2,500 κατ.), ὥραία κωμόπολις ἔχουσα ἀκμάταν βιομηχανίαν, ἡ Αρακασιά ἡ ἈρωΒόλος (3,800 κατ.), ἔνθα σφήκεται, πλὴν ἄλλων, ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, ὥραίος Τουρκικὸς πύργος, ὁ Κιοσός (1,500 κατ.) κείμενος ἐντὸς κοιλάδος καταφύτου ὑπὸ πορτοκαλεῶν καὶ καστανεῶν, ἡ Αράκια (2,800 κατ.), κειμένη ὡσαύτως ἐντὸς συνδένδρου κοιλάδος, καὶ ἔχουσα ἐπίνειον τὴν ἐπὶ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου Ἀγριάρ, ἥτις ἐνεργεῖ σημαντικὴν ἔξαγωγὴν ἐλαῖου, ἐλαιῶν καὶ δπωρῶν. Κετταὶ δὲ ἡ Ἀγριά παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Νηλείας, ἐξ ἣς καὶ ὁ δήμος σήμερον καλεῖται. Τοῦ δήμου τούτου Νηλείας πρωτεύουσα εἰνε τὰ Λεχώνα (1,500 κατ.), ὁ Ἀγιος Λαυρέντιος (2,200 κατ.), ἡ

Τσαγκαρόδα (1,700 κατ.), αἱ Μηλέαι (2,000 κατ.), τὸ Νεοχώριον (2,200 κατ.), ἐπὶ τῶν δυτικῶν κλιτῶν τοῦ Πηλίου, ἔχον ἐπίνειον ἐπὶ τοῦ Αἴγαλου πελάγους τὴν Ἀφνον περὶ τὰς ἀρχαῖας Ἀφέτας. ἡ Ἀργαλαστή (2,300 κατ.), κειμένη ἐπὶ ώραίου ὁροπεδίου τοῦ Πηλίου καὶ παράγουσα δημητριακά, σύκα καὶ ἔλαιον, τὸ Προμύριον (1,300 κατ.), δὲ Λαῦκος (2,000 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Σηπιάδος, καὶ τὸ Τοίκερι (1,300 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Αἰαντείου, εἰς τὸν ὥποιον ἀνή-
Τοίκερι (1,300 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Αἰαντείου, εἰς τὸν ὥποιον ἀνή-
σοῦσι καὶ αἱ ἀντικρὺ νησίδες Παλαιοτρίπερι, Ἀλατᾶ, Ηίθον καὶ Πρα-
σοῦδα.

2. Ἐπαρχία Ἀλμυροῦ.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης είνε ὁ Ἀλμυρός (5,000 κατ.), ἦ-
μπορικωτάτη πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θεσσαλίας κατὰ τὸν μεσαίωνα,
σήμερον δὲ κέντρον γεωργίας, παράγοντας ἰδίως ἔξαιρετον καπνόν.
Πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Ἀλμυροῦ κείται τὸ Ἀϊδίνιον, χωρίον, ἔνθα ἡ Κασ-
σαβέτειος καὶ Τοιανταφυλλίδειος Γεωργικὴ Σχολή ἴδρυθεῖσα τῷ 1887.
Πρὸς Ν. τοῦ Ἀλμυροῦ κείται τὸ χωρίον Πλατάνος (1,300 κατ.).

3. Ἐπαρχία Σκοπέλου.

Τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν βορείων Σποράδων
νήσων, πρωτεύουσα είνε ἡ ἐπὶ τῆς ὁμώνυμου νήσου πολίχνη Σκό-
πελος (3,800 κατ.), κειμένη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας αὐτῆς.
Ἐχει ἀνεπτυγμένην ναυτιλίαν. Εἶνε δὲ ἡ νήσος κατάφυτος ἀπὸ
ἀμπελῶνας καὶ ὀπωρῶνας, διομαστὰ δὲ είνε τὰ σκοπελίτικα ἀχλά-
δια. Ἐτέρα πολίχνη ἀξέια λόγου ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ είνε ἡ Πλατάνα
(1,100 κατ.). Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἡ νήσος αὕτη ἐκαλεῖτο Πεπάρηθος.
Ἡ νήσος Σκίαθος ἔχει ὁμώνυμον πρωτεύουσαν τὴν Σκίαθον (2,700
κατ.), ἔδραν τοῦ ὁμώνυμου δήμου. Οὐδὲ μακρὰν τῆς πόλεως ταύτης
κείται, εἰς ώραιοτάτην θέσιν, ἡ Μονὴ τῆς Εβαγγελιστρίας. Ἡ Ἀλόν-
ηησος καλουμένη κοινῶς Χιλιοδρόμια, ἡ καὶ Λιαδρόμια, εἶνε νήσος
πετρώδης καὶ ἔηρα ἔχουσα 653 κατοίκους, ἐξ ὧν οἱ 594 οἰκοῦσι
τὴν ὁμώνυμον ἔδραν τοῦ ἐπὶ τῆς ὅλης νήσου ἀπαρτιζομένου δήμου
Ἀλοννήσου. Τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νήσου ταύτης είνε Ἰκος.
Αἱ λοιπαὶ, αἱ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀποτελοῦσαι σχεδὸν ἀκατο-

κητοι ξηρόνησοι, εῖνε ἡ Πολύαιγος ἢ Πελαγονῆσι, ἡ Περιστέρα ἢ Σαφακονῆσι, αἱ Νῆσοι Ἀδελφοί, ἡ Σκάντζουρα, ἡ Γιούρα, ἡ Γιουροποῦλα, ἡ Ψαθοῦρα καὶ ἡ Πιπέρη.

Β'. ΗΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

Ἐπιφ. 22,200 □ χλμ. Πληθ. 910,000.

Ἡ Ηελοπόννησος περιλαμβάνει 9 νομούς, 1) Κορινθίας, 2) Ἀργολίδος, 3) Ἀχαΐας, 4) Ἡλείας, 5) Τριφυλίας, 6) Μεσσηνίας, 7) Δακωνικῆς, 8) Λακεδαίμονος, 9) Ἀρκαδίας.

1. Νομὸς Κορινθίας.

Πληθ. 65,000.

Ο νομὸς Κορινθίας ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀργολίδος καὶ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀχαΐας.

Ἐις τὸν νομὸν τοῦτον ὑπάρχει ὁ **Ισθμός**, ὃ ἐποίεις ἐνόνει τὴν Ηελοπόννησον μὲ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα. Ἐν αὐτῷ ἔξετελοῦντο εἰς τὴν ἀρχαιότητα οἱ Ίσθμιοι ἀγῶνες εἰς τιμὴν τοῦ Ποσειδώνος, ὅστις ἐλατρεύετο ιδίως ἐνταῦθα. Ο Ίσθμος οὗτος ἀπεκόπη εἰς τὸ στενώτατον αὐτοῦ μέρος, καὶ κατεσκευάσθη **διώρυξ** μήκους 6,400 μέτρων, πλάτους 20 μέτρων καὶ δάθους 8 μέτρων, διὸ ἡς συγκοινωνοῦσιν ὁ Κορινθιακὸς κόλπος καὶ ὁ Σαρωνικός.

Τὰ δορικά τοῦ νομοῦ τούτου εἰνε τὰ Ἀροάνια καὶ ἡ Κυλλήνη πρὸς Δ. καὶ ἡ Γεράνεια πρὸς Α. χωρίζουσα τὴν Κορινθίαν ὥπο τῆς Ἀττικῆς.

Πεδιάδα ἔχει ὁ νομὸς τὴν Κορινθιακήν **ποταμοὺς** δὲ τὸν Κορινθιακὸν, Ἀσωπὸν ἢ Ἀγιογεωργίτικον καὶ τὸν Σύναν ἢ Τρικκαλίτικον, ἐκβάλλοντας εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ **λίμνας** τὴν Στυμφαλίαν καὶ τὴν Φενεόν. Παρὰ τὴν Στυμφαλίαν λίμνην κατόχουν αἱ Στυμφαλίδες ὄρνιθες, σαρκοσόρα ὄρνεα, κατὰ τὴν μυθολογίαν, μὲ πτερὸν καὶ ῥάμφη σιδηρά, τὰ δοπιὰ κατέστρεψον τὴν γύρων καὶ δικαστρεψεν δι Ήρακλῆς.

Ο νομὸς Κορινθίας περιλαμβάνει μίαν μόνην ἐπαρχίαν. Ηρωτέουσσα αὐτοῦ εἰνε ἡ Νέα Κόρυνθος (4,200 κατ.), κειμένη εἰς τὸν μυ-

χὸν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ σὺ μακρὰν τοῦ στοιμίου τῆς διώρυχος. Ἡ Νέα Κόρινθος ἐκτίσθη τῷ 1858 μετὰ τὸν σεισμὸν τὸν καταστρέψαντα τῷ 1858 τὴν Παλαιὰν Κόρινθον. Οὔτε τὸ ἐμπόριον σύτε ἡ διοικητικὰ ἀκμάζουσιν ἐν αὐτῇ, μόνη δὲ τροφὸς τῆς χώρας εἶναι ἡ γεωργία, καὶ τὸ κύριον καὶ σημαντικότερον αὐτῆς προϊὸν ἡ σταφίς.

Ἐξ τὴν θέσιν τῆς Παλαιᾶς Κορίνθου κεῖται σήμερον μικρὸν χωρίον (900 κατ.), σφίζονται δ' ἔτι 7 μονόλιθοι στῦλοι τοῦ ἀρχαιοτάτου διωρικοῦ ναοῦ τῆς Χαλκίτιδος Ἀθηνᾶς, καὶ ἄλλα ἐρείπια.

Ἡ Παλαιὰ Κόρινθος ἔκειτο παρὰ τοὺς πρόποδας δραχῶδους ὅρους, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ ἀκρόπολις, δ' Ἀκροκόρινθος, ἐν τῶν ὀχυρωτάτων φρουρίων τῆς Πελοποννήσου. Ἡ πόλις αὕτη ἤκμασεν ἐν ἀρχαιότητι. Ἐκ τῶν ὑπὸ αὐτῆς ἔρυθεισῶν ἀποικιῶν ἐπισημότῃ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ πλαστικὴ. Παρὰ τὴν Κόρινθον ἔκειτο τεχνῶν ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ πλαστικὴ. Παρὰ τὴν Κόρινθον ἔκειτο τὸ γυμνάσιον Κράνιον, ἔνθα διέτριβεν ὁ κυνικὸς φιλόσοφος Διογένης καὶ τὸ Στάδιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐτελοῦντο τὰ Ἱσθμια.

Ἐν αὐτῇ ἐδίδαξεν δ' Ἀπόστολος Παῦλος τὸν χριστιανισμὸν καὶ ἐγένετο αὕτη μία τῶν πρώτων ἑστιῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Ἑλλάδι.

Ἐκατέρωθεν τῆς διώρυχος κεῖνται οἱ λιμένες Ποσειδωνία ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ Νέα Ἰσθμία ἐπὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα εἶχεν ἡ Κόρινθος λιμένας ἐπὶ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου τὸ Λέχαιον, ἐπὶ δὲ τοῦ Σαρωνικοῦ τὰς Κεγχρέας, ὅπου σήμερον τὸ χωρίον Κεγχρέας. Παρὰ τὴν Ποσειδωνίαν κεῖται ἡ Ηεράχωρα (1,400 κατ.) ἐν τῇ δμωνύμῳ χερσονήσῳ, καὶ πρὸς Ν. ταύτης τὸ Λουτράκιον (700 κατ.), ἔνθα ὑπάρχουσιν ἀλατοῦχα ιαματικὰ ὕδατα· εἰς δὲ τὴν ἑτέραν ἄκραν τοῦ Ἱσθμοῦ τὸ Καλαμάκιον, εἰς τὴν Ηέσιν τοῦ ἀρχαίου Σχοινοῦντος.

Ἄλλα χωρία ἀξια λόγου ἐν τῷ νομῷ τούτῳ εἶναι τὸ Βασιλικὸν (800 κατ.) παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σικνῶρα, τὸ Κιάτον (2,600 κατ.), τὸ Ξυλόκαστρον (1,100 κατ.), παρὰ τὸ ὁποῖον ἐκβάλλει δὲ Σῦς ἡ Τρικαλίτικος ποταμός, τὸ Δερβένιον (600 κατ.), τὰ Τρίκαλα (1,700 κατ.), ἡ Γκούρα (1,100 κατ.), δ' Ἀγιος Γιώργιος (2,200 κατ.), παρὰ τὸν ἀρχαῖον Φλιτσοῦντα, δέρα τοῦ δήμου Νεμέας, ὑπεράνω τοῦ Φλιασίου πεδίου, τὸ ὁποῖον διαχρέει ὁ Κορινθιακὸς Ἀσωπὸς ἡ Ἄγιωργίτικος. Πρὸς τὰ Β. τούτου ἦτο ἡ Νεμέα δασώδης κοιλάς, ὑπὸ δμωνύμου

ρύακος διαρρεομένη, ἔνθα κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε τὸν λέοντα, καὶ ἐν ᾧ ἐτελοῦντο οἱ Νέμειοι ἀγῶνες εἰς τιμὴν τοῦ Διός. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι καὶ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Νεμείου Διός. Πρὸς Ν. ταύτης καὶ παρὰ τὰς ἀρχαίας *Κλεωνάς* εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ ὄρους Τρητοῦ σχηματιζόμενα στενά, τὰ περιώνυμα *Δερβενάκια*, ἔνθα τῷ 1822 οἱ "Ελληνες ὑπὸ τὸν Κολοκοτρώνην κατετρόπωσαν τὴν πολυάριθμον στρατιὰν τοῦ Δράμαλη. Εἰς τὰ Α. τοῦ νομοῦ κεῖται τὸ *Σοφικόν* (1,700 κατ.).

2. Νομὸς Ἀργολίδος

Πληθ. 80,000.

Ο νομὸς Ἀργολίδος δρᾶται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κορινθίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Αἴγαίου (Μυρτίου) πελάγους καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ἀρκαδίας.

Ο γειτὸς οὗτος συνίσταται ἐκ τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου καὶ ἐκ τῶν νήσων *Πόρου*. *Υδρας* καὶ *Σπετσῶν*.

Οροί τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι τὸ Ἀραχαῖον, τοῦ ὁποίου ὑψίστη κορυφὴ εἶναι ὁ "Αγιος Ἡλίας, τὰ Δίδυμα, τὸ Ἀσπροβοῦντον καὶ ὁ Ἀδερές, ἥτινα τελευτῶσιν εἰς τὸ ἀκρωτήριον *Σκύλλαιον*, τὸ *Λύρκειον*, τὸ *Παρθένιον* καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον.

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀξία λόγου εἶναι ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς.

Κόλποι εἰναι Ἀργολικὸς καὶ ὁ *Σαρωνικός*, θρέχοντες ἐκατέρωθεν τὴν Ἀργολικὴν χερσόνησον. Ἐκ ταύτης σχηματίζεται ἐν τῷ Σαρωνικῷ κόλπῳ ἑτέρα χερσόνησος, ἡ τῶν *Μεθάνων*.

Ποταμοί τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ὁ *Ιράχος* (Πάνιτσα) πηγάδων ἐκ τοῦ Λυρκείου, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ὁ Ἔραστος (Κεφαλάρι), πηγάδων ἐκ τῆς λίμνης *Στυμφαλίας*, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ, καταπινόμενον ἐν καταβόθρᾳ, ἀναδρύει παρὰ τὸ Ἀργος καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, καὶ ὁ *Χάραδρος* (Ξεριάς).

Λίμνη εἰναι ἡ *Λέρη*, παρὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἡρακλῆς, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐφόνευσε τὴν πολυθρύλητον *Υδραν*.

Ο νομὸς Ἀργολίδος διαιρεῖται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, *Ναυπλίας*, *Ἀργοντος*, *Σπετσῶν* καὶ *Ερμιονίδος*, *Υδρας* καὶ *Τρειςηγίας*.

1. Έπαρχία Ναυπλίας.

Πρωτεύουσα τής έπαρχίας ταύτης και τοῦ νομοῦ είνε τὸ Ναύπλιον (6,000 κατ.), πόλις ἀρχαιοτάτη μέν, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Ἐνετοκρατίας γενομένη δύναμιστῇ διὰ τὴν σπουδαῖαν στρατηγικὴν αὐτῆς θέσιν. Είνε ἔδρα Ἐφετείου, Πρωτοδικείου και Γυμνασίου.

Τὸ Ναύπλιον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν Ἀγω πόλιν, τὴν παλαιὰν και κακῶς ἐκτισμένην, και τὴν Κάτω πόλιν, τὴν νέαν, μᾶλλον εὐπρόσωπον, ἔχουσαν τὰς δύο ἴστορικὰς πλατείας, τὴν τῶν τριῶν Ναυάρχων και τὴν τοῦ Συντάγματος. Κεῖται δὲ ἡ κάτω πόλις μεταξὺ τῶν φρουρίων αὐτῆς Παλαιμῆδου και Ἀκροναυπλίας. Ἐν τῷ ὅπερ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνι ἡμῶν διεκρίθη κατὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Παλαιμῆδου τῷ 1822 ὁ Στάϊκος Σταϊκόπουλος. Εἰς τὴν Ἀκροναυπλίαν (Ἴτσις καλὲ) ὑπάρχουσι φυλακαὶ καταδίκων και στρατῶνες. Τρίτον φρούριον τοῦ Ναυπλίου είνε τὸ Μπούρτσι, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἦτο ἔδρα τῆς κυβερνητικῆς Ἐπιτροπείας.

Εἰς τὸ Ναύπλιον ἰδρύθη τὸ πρῶτον ὅποιον τοῦ Κυβερνήτου Καποδιστρίου ἡ Στρατιωτικὴ Σχολὴ τῶν Εὑελπίδων και ἐν αὐτῷ ἐδολοφονήθη ὁ Κυβερνήτης Ιωάννης Καποδιστρίας τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1831. Τὸ Ναύπλιον διετέλεσεν ἡ πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου μέχρι τοῦ 1835, ὅτε αὕτη μετετέθη εἰς Ἀθήνας.

Τοῦ Ναυπλίου προάστειον είνε ἡ Ηρόγορια (1,500 κατ.), ἔνθα συγχλοε τῷ 1832 ἡ Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἡ ἐπικυρώσασα τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ Ὁθωνος ως βασιλέως τῆς Ἐλλάδος.

Οὐ μακρὰν τοῦ Ναυπλίου σφέζονται λείψανα ἀκροπόλεως και τειχῶν τῆς παναρχαίας Πελασγικῆς πόλεως Τίρουνθος. Ἐνταῦθα διὰ τῶν ἐν τοῖς 1884 και 1885 γενομένων ἀνασκαφῶν ἀνευρέθησαν τὰ λείψανα προοιμηρικοῦ μεγάρου. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχει Γεωργικὴ Σχολὴ ἰδρυθεῖσα παρὰ τοῦ Καποδιστρίου.

ΒΑ. τοῦ Ναυπλίου κεῖται τὸ Λιγουριό (1,300 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Ἀσκληπιείου παρὰ τὸ ὅποιον εὐρίσκονται τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας Ἐπιδιαύρου, ἔνθα ὑπῆρχεν οἱρές τοῦ Ἀσκληπιοῦ, και παρὰ τούτῳ κατοικίαι διὰ τοὺς ιερεῖς και πολλὰ οἰκοδομήματα και τόποι πρὸς κατοικίαν και ψυχαγωγίαν τῶν ἐκεῖ ἐνδιαιτωμένων ἡ θεραπευομένων ἔνων. Πάντων δὲ τῶν οἰκοδομημάτων ὥραιότατον είνε τὸ σχεδὸν

ἀκέραιον σιφζόμενον μέγα θέατρον, ἔργον τοῦ ἀρχιτέκτονος Πολυκλείτου, ἀνασκαφὲν τῷ 1881. Ηλήν τούτου σώζονται καὶ ἄλλαι ἀρχαιότητες. Ηλησίον τούτων, παρὰ τὴν ἀκτήν, εἶναι ἡ Παλαιὰ Ἐπίδαυρος (Πίδαυρα) καὶ ΒΔ. ταύτης ἡ Νέα Ἐπίδαυρος (Πιάδα) (1,100 κατ.), ἐν ᾧ συνήλθε τῷ 1821—1822 ἡ πρώτη Ἑθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἡ κηρύξασα τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ψηφίσασα τὸ προσωρινὸν πολίτευμα αὐτῆς.

Πρὸς Β. τοῦ Ναυπλίου κεῖται τὸ χωρίον Μέρμπακα (800 κατ.), ἔχον παλαιὸν βυζαντινὸν ναόν, καὶ πρὸς τὸ ΝΑ αὐτοῦ τὸ Τολόν, συνοικισμὸς Κρητῶν γενόμενος ἐπὶ Καποδιστρίου, παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἀσίνης.

2. Ἐπαρχία Ἀργους.

Τῆς ἐπαρχίας ταύτης πρωτεύουσα εἶναι: τὸ Ἀργος (10,000 κατ.), ἔνθα ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Κορίνθου-Ναυπλίου διακλαδοῦται πρὸς τὴν Τρίπολιν. Τὸ σημερινὸν Ἀργος, ἔδρα τοῦ δήμου Ἀργείων, κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ παλαιοῦ Ἀργους, καὶ εἶναι πόλις ἐμπορικὴ καὶ γεωργική. Η παναρχαία Πελασγικὴ πόλις Ἀργος, ἔχουσα ἀκρόπολιν ἡ λάρισαν, ὑπῆρξεν ἐπίσημος εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, κατὰ μὲν τὴν Ἀχαιϊκὴν περίοδον ως ἔδρα τῶν Πελοπιδῶν, μετὰ δὲ τὴν δωρικὴν μετανάστευσιν ως ἔδρα τῶν Ἡρακλειδῶν Τημενιδῶν. Εἰς μεγάλην ἀκμὴν ἔφθασεν ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ τοῦ τυράννου ἦ θασιλέως αὐτῆς Φειδώνος κατὰ τὴν 8ην ἐκατονταετηρίδα π. Χ. Ἐκ τῶν διάγων σιφζομένων λειψάνων τῶν πολλῶν κτιρίων καὶ μνημείων, ἀπερ εἴχεν ἡ πόλις αὕτη ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἀξια λόγου εἶναι τὰ ἐρείπια τοῦ ἐν θράχῃ λελαξευμένου θεάτρου Ἐν Ἀργεί συνήλθε τῷ 1829 ἡ Ἑθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἐπὶ Καποδιστρίου.

Πρὸς Ν. τοῦ Ἀργους κείνται οἱ Μύλοι (225 κατ.), ἐπίσημοι διὰ τὴν λαμπρὰν ἀντίστασιν, τὴν δποίαν ἀντέταξαν ἐνταῦθα διοικητής Κολοκοτρώνης καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ὅπλαρχηγοι εἰς τὴν προλογάριθμον στρατιὰν τοῦ Δράμαλη τῷ 1822. Παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ἀργολίδος καὶ τῆς Ἀρκαδίας κείται διοικητής Αχλαδόκαμπος (1700 κατ.), ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς ὁδοῦ τῆς ἀπ' Ἀργους εἰς Τρίπολιν ἀγούσης, ΒΔ. τοῦ Ἀργους Καρνά (1,000 κατ.), πρὸς Β. δ' αὐτοῦ Κονισοπόδι (1,400 κατ.), ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Κορίνθου — Ἀργους, -ἔδρα τοῦ δήμου Μυκηνῶν.

Ολίγον θορειότερον κεῖται τὸ χωρίον Χαρβάτι παρὰ τὸ ὄποιον ὑπάρχουσι: τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων Μυκηνῶν τῆς ἀνθηρᾶς ἔδρας τοῦ οἰκισμοῦ θασιλέως τῶν Ἀχαιῶν, τοῦ Ἀτρείδου Ἀγαμέμνονος. Αἱ Μυκῆναι ἔξεπεσον τῆς προτέρας αὐτῶν λαμπρότητος μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Δωριέων κατάληψιν τῆς Ἀργολικῆς. Τὰ μόνα σωζόμενα σήμερον μνημεῖα τοῦ μεγαλείου τῶν ἀρχαίων Μυκηνῶν εἰνε τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀρχαίων τειχῶν μετὰ τῆς καλουμένης Πύλης τῶν λεόντων, λείψανα τοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει μεγάρου καὶ τῶν προϊστορικῶν οἰκήσεων καὶ λείψανα παναρχαίων οἰκοδομῶν, ἐν αἷς διακρίνεται ἡ καλώς διατηρουμένη θολωτὴ οἰκοδομή, ἡ κοινῶς λεγομένη τάφος τοῦ Ἀγαμέμνονος, παρὰ δὲ τῶν λογίων θησαυρὸς τοῦ Ἀιρέως. ὅπως δήποτε θμως θασιλικὸς τάφος τῆς ἀρχαίας ἀχαικῆς ἐποχῆς. Ήρδες τούτοις δὲ πλῆθος ἐτέρων θολωτῶν τάφων, ἐν οἷς εὑρέθησαν χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ δρειχάλκινα σκεύη, ἀγγεῖα, ὅπλα, κοσμήματα καὶ ἀνάγλυφα. Πάντα ταῦτα ἀπόκεινται ἐν τῷ Ἐθνικῷ ἀρχαιολογικῷ Μουσείῳ.

3. Ἐπαρχία Σπετσῶν καὶ Ἐρμιονίδος.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰνε ἡ ἐν τῇ διμωνύμῳ νήσῳ (κατ. 4,432) πόλις Σπέτσαι (4,330 κατ.), κειμένη ἐπὶ τῆς ΒΑ. ἀκτῆς τῆς νήσου. Οἱ Σπετσιώται, οἵτινες τοσοῦτον συνέδραμον τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἥμῶν διὰ τῶν ἡρωικῶν κατορθωμάτων τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν, καιάρουσι τὸ προνόμιον νὰ ἐκλέγωσι δύο δουλευτάς.

Τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἄλλαι κῶμαι λόγου ἀξίαι εἰνε τὸ Κρανίδιον (7,000 κατ.), ἔχον ἀξίαν λόγου ναυτιλίαν. Τούτου ἐπίνειον εἰνε τὸ Χέλιον (500 κατ.), τὸ Καστρὶ (2,500 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Ἐρμιόνης, εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἐρμιόνης, καὶ τὰ Λίδυμα (1,600 κατ.).

4. Ἐπαρχία Γύδρας καὶ Τροιζηνίας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰνε ἡ ἐπὶ τῆς θορείου ἀκτῆς τῆς διμωνύμου νήσου (7,177 κατ.) πόλις "Υδρα (6,162 κατ.). Οἱ κάτοικοι αὐτῆς διεκρίθησαν πάντοτε ὡς ἀριστοί ναυτικοί. Κατὰ δὲ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα πολλὰς μὲν χρηματικὰς θυσίας ἔκαμον, μεγάλας δὲ ὑπηρεσίας παρέσχον εἰς τὴν πατρίδα διὰ τοῦ ναυτικοῦ

αύτῶν. Τούτου ἔνεκα χάρισουσι καὶ οὗτοι τὰ προνόμιαν νὰ ἐκλέγωσι δύο διοικητάς. Ἐξ Ὅδρας κατήγοντο οἱ Κουνιτοριώται, ὁ Μιαούλης, ὁ Σαχτούρης, ὁ Τομπάζης καὶ ὁ Βούλγαρης.

Μετὰ τὴν κατάπτωσιν τῆς ἴστιοπλοῖας ἐπελθοῦσαν ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀπομολοῖας, οἱ Ὅδραῖς ἐπεδόθησαν εἰς τὴν σπογγαλιείαν, ἐκ τῆς δυοῖς ὑπὲρ τὰ τρία ἐκατομμύρια δραχμῶν εἰσάγονται ἐτησίως εἰς τὴν νῆσον.

Εἰς τὸν δῆμον Ὅδρας ἀνήκουσι καὶ αἱ παρακείμενα: αὐτῇ μικραὶ νῆσοι Δοκός, Τρίκερι καὶ ἄλλαι ἔγρονησοι.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος Πόρος (4,666 κατ.), τῆς δυοῖς ἡ πρωτεύουσα πόλις Πόρος (4,135 κατ.) εἰνε τῷδερα τοῦ δήμου Τροιζηνος. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐκαλεῖτο Καλαυρία καὶ ἦτο ἐπίσημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ μεγαλοπρεπῆ ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος. Ἐνταῦθα ηύτοπτόνησεν ὁ ἡγήτωρ Δημοσθένης διὰ δηλητηρίου, ἵνα μὴ συλληφθῇ ὑπὸ τῶν δημίων τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου, τῷ 322 π. Χ. Ἡ πόλις Πόρος χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ μεσαίωνος, ἐν αὐτῇ δὲ ἔρευσεν ὁ Κυθερνήτης Καποδίστριας τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον. Ἐνταῦθα ὑπῆρχεν ὁ Ναύσταθμος μέχρι τοῦ 1878, ὅτε μετηνέχθη εἰς τὴν Σαλαμίνα, σήμερον δὲ ὑπάρχει ἐν αὐτῇ ναυτικὴ Προπαιδευτικὴ Σχολή.

Ἄλλα χωρία σημαντικώτερα τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐν τῇ Στερεᾷ εἰνε ὁ Δαμαλᾶς (500 κατ.), παρὰ τὴν ἀρχαίαν Τροιζηνα, ἐνθα συνῆλθε τῷ 1827 ἡ τετάρτη Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἡ ἀναγορεύσασα τὸν Καποδίστριαν Κυθερνήτην τῆς Ἑλλάδος. Ἀνατολικῶς τούτου καὶ ἀντικρὺ τοῦ Πόρου κείται τὸ χωρίον Γαλατᾶς (800 κατ.), θεωρούμενον ὡς συγοικία τοῦ Πόρου. ΒΔ. τούτων κείται τὸ Κάτω Φαράρι (800 κατ.). Πρὸς Β. τῆς Τροιζηνίας εἰνε ἡ μικρὰ χερσόνησος τῶν Μεθάρων, πετρώδης καὶ ἥψατειώδης, ἐν ᾗ αἱ πολίχναι Μέθανα καὶ Κουνουπίτσα. Εἰς τὰ ΝΑ. τῆς χερσονήσου ταύτης ὑπάρχουσι τὰ θειούχα λαμπτικὰ ὅδατα τῆς Βρωμολίμνης, ἐνθα καὶ λουτήρες.

3. Νομὸς Ἀχαΐας.

Πληθ. 145,000.

Ο νομὸς Ἀχαΐας ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Κορινθίακοῦ κόλπου καὶ τοῦ κόλπου τῶν Ηατρῶν, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἡλείας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἡλείας καὶ τῆς Αρκαδίας, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κορινθίας

"**Ορος** του νομοῦ τούτου είνε τὰ Ἀροάνια ἢ Χελμός, τὸ Παραχαικὸν ἢ Βοϊδιᾶς καὶ δὲ Ἐρύμανθος ἢ Ὄλενός.

Ποταμοί μεγαλήτεροι είνε δὲ Κραθίς, πηγάζων ἐκ τῶν Ἀροανίων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, δὲ Βουραικός (τῶν Καλαθρύτων)=καὶ δὲ Σελινοῦς (τῆς Βοστίτσας) πηγάζοντες ἐκ τοῦ Ἐρυμάνθου καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον.

Κόλποι τοῦ νομοῦ τούτου είνε δὲ Κορινθιακὸς καὶ δὲ Πατραικός,

Ακρωτήρια είνε τὸ Ρίον, τὸ δόποιον μετὰ τοῦ ἀντικρὺ ἐν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι: Αντιρρίου σχηματίζει τὸν πορθμὸν τὸν ἀποτελούντα τὸ δριον μεταξὺ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τοῦ τῶν Πατρῶν. Ἔτερον ἀκρωτήριον τῆς Ἀχαΐας είνε δὲ Ἀραξος ἢ Κάβο Πάνας

Ο νομὸς Ἀχαΐας διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, τὴν τῶν Πατρῶν τὴν τῆς Αιγαίας καὶ τὴν τῶν Καλαβρών.

1. Ἐπαρχία Πατρῶν.

Τῆς ἐπαρχίας ταύτης πρωτεύουσα, ἡμια δὲ καὶ τοῦ νομοῦ, είνε **Πάτραι** (40,000 κατ.). Αἱ Πάτραι είνε πόλις ἀρχαιοτάτη, ἀνάγοντα τὴν ἀρχὴν αὐτῆς, κατὰ τὰ μυθολογούμενα, εἰς τὴν 14ην ἔκατον ταετηρίδα πρὸ Χριστοῦ. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον αἱ Πάτραι ἦσαν ἐκ τῶν δλιγίστων ἐν Πελοποννήσῳ συμμάχων πόλεων τῶν Ἀθηναίων, θραδύτερον δὲ ὑπῆρξαν μία τῶν πόλεων τῶν ἀποτελουσῶν τὴν ἀγαίην συμπολιτείαν. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἤκμασεν ἐπὶ τε τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς Φραγκικῆς κυριαρχίας. Ἐπὶ τουρκοκρατίας ἔκειτο ἐπὶ τοῦ γηλόφου, ἔνθα είνε σύμμερον ἢ Ἀγω πόλις καὶ ἐπὶ τοῦ δόποιου ὑπάρχει ἐνετικὸν φρούριον, ἀπὸ δὲ τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἐπεξετάθη μέχρι τῆς θαλάσσης, ἰδρυθείσης τῆς Νέας ἢ Κάτω πόλεως μὲ σχέδιον κανονικόν, δδοὺς εὐθείας καὶ πλατείας δεινόρροφύτους. Είνε πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ, ἔχουσα μέγαν καὶ ἀσφαλῆ λιμένα, καὶ οὖσα ἐν τῶν κυριωτέρων σταφιδεμπορείων. Είνε ἔδρα Ἐφετείου, δύο Γυμνασίων, Ἀρσακείου Παρθεναγωγείου καὶ Ἐμπορικῆς Σχολῆς. Αἱ Πάτραι συνδέονται: σιδηροδρομικῶς μετὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Ηύρου.

Χωρία σημαντικότερα τῆς ἐπαρχίας ταύτης είνε δὲ Ἀγιος Βασίειος (800 κατ.), οὐ μακρὰν τοῦ Ρίου, δὲ Ἀλυσσός (900 κατ.), ἢ Κάτω

Αχαΐα (1,500 κατ.), ή Χαλανδρίτισα (900 κατ.), ή Γουρζουμίστα (1,000 κατ.) καὶ ή Ηροστοβίτισα (650 κατ.).

2. Ἐπαρχία Αἰγιαλείας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας είναι τὸ Αἴγιον ἡ Βοσιτίσα (8,000 κατ.). Διαιρεῖται καὶ αὕτη εἰς Ἀνω καὶ εἰς Κάτω πόλιν. Καὶ ή μὲν Ἀνω πόλις κεῖται ἐπὶ γραφικοῦ λόφου, εἰς τὰ δυτικὰ τοῦ ὅποιου ὑπάρχει ώραία πλατεία, τὰ Ψηλὸν Ἀλώνια, ἔχουσα ώραίαν θέαν ἐπὶ τοῦ κόλπου, ηδὲ Κάτω πόλις, εἰς τὴν παραλίαν, σύγκειται κυρίως ἐξ ἀποθηκῶν καὶ οἰκιῶν τῶν σταφιδοκημόνων. Παρὰ τὴν παραλίαν σφήκεται παλαιοτάτη πλάτανος.

Ἡ πόλις Αἴγιον, ως καὶ ἀπασα ἡ ἐπαρχία, ἀκμάζουσιν οἰκονομικῶς ὥστε ἐκ τοῦ πλουτοφόρου προϊόντος αὐτῶν, τῆς σταφίδος, ήτις είναι ἡ ἀρίστη τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Αἴγιον είναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων ἀχαϊκῶν πόλεων, ἐγένετο δὲ ἡ ἔδρα τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, τῆς ὁποίας οἱ ἀντιπρόσωποι συνήρχοντο δις τοῦ ἔτους εἰς τὸ ἄλσος τοῦ Ὄμαχυρίου Διός. Ἀλλαὶ θέσεις ἀξιαι λόγου τῆς Αἰγιαλείας είναι ἡ Τέμενη (1,100 κατ.) καὶ ἡ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Αἴγιου κείμεναι. Παρὰ τὸν σημερινὸν Ριζόμυλον εὑρίσκονται ἔρείπια τῆς ἀκροπόλεως τῆς ἀρχαίας Ἑλίκης, μιᾶς τῶν πόλεων τῆς ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, καταποντισθείσης διὰ σεισμοῦ τῷ 373 π. Χ., τὸ Διακοφτίτικα Καλύβια, ἔδρα τοῦ δήμου Βουρῶν, είναι ἡ ἀρετηρία τοῦ εἰς Καλάθρυτα ἀνερχομένου δόδοντωτοῦ σιδηροδρόμου, ἡ Ἀκράπα (860 κατ.), ἔχουσα συγκοινωνίαν δι' ἵστιοφόρων μετὰ τοῦ Γαλαζειδού· οὐ μακρὰν ταύτης ἔκειντο αἱ ἀρχαῖαι Αἴγαι, καὶ Ἀρφαρὰ (530 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Αἰγείρας, δονομασθέντος ἐκ τῆς ἐγγὺς κειμένης ἀρχαίας Αἰγείρας.

3. Ἐπαρχία Καλαθρύτων.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη είναι ἐκ τῶν δρεινοτάτων χωρῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν αὐτῇ ἥρχισαν αἱ πρῶται ἐχθροπραξίαι τοῦ μεγάλου ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγώνος ἥμιν. Πρωτεύουσα αὕτης είναι τὰ ἴστορικα Καλάθρων (1,400 κατ.), κείμενα ἐντὸς κοιλάδος τῶν Ἀροαγίων δρέων

διαρρεομένης υπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἐρασίνου. Οὗ μακρὸν τῶν Καλαθρύτων ἔκειτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ πόλις Κύναθα, ἐν τῇ ὑπῆρχεν ἡ περιώνυμος διὰ τὴν ιαματικὴν αὐτῆς δύναμιν πηγὴν Ἀλυσσος, ὡς θεραπεύουσα τὴν λύσσαν. Εἰς τὸν δῆμον Καλαθρύτων εὑρίσκεται ἡ Μονὴ τῆς Ἁγίας Λαύρας, ἔνθα δὲ Μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὃψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως τῇ 25 Μαρτίου 1821. Ἡ μονὴ αὕτη, κτισθεῖσα τῷ 961 μ. Χ. κατοικεῖται νῦν ὑπὸ 71 μοναχῶν. Διατηροῦνται δὲ ἐν αὐτῇ ἡ σημαία τοῦ Γερμανοῦ διάτρητος ὑπὸ Διονυσίου καὶ τὸ παρὰ τῆς αὐτοκρατείρας τῶν Ρώσων Αἰτουρικῶν σφαιρῶν καὶ τὸ παρὰ τῆς αὐτοκρατείρας τῶν Ρώσων Αἰταρείνης Β' δωρηθὲν τῇ Μονῇ ἀδαμαντοποίιτον Εὐαγγέλιον. Εἰς τὸν δῆμον Κερπινῆς, οὖτινος ἔδρα εἶναι ἡ Κερπινή (700 κατ.), πρὸς τὸν Καλαθρύτων, εὑρίσκεται ἡ Μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, κτισθεῖσα τῷ 361 μ. Χ. καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐνδιαιτῶνται 128 μοναχοί. Ἐν αὐτῇ εὑρίσκονται ἡ ἐκ νηροῦ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ φιλοτεχνηθεῖσα εἰκὼν τῆς Παναγίας, πλουσίᾳ διδλισθήκη καὶ πολλὰ ἀφιερώματα τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. Τὸ Μέγα Σπήλαιον, προσδιληθὲν τῷ 1827 ὑπὸ τοῦ Ἰμβραήλ Πασᾶ, ἐσώθη διὰ τῆς ἥρωικῆς ἀμύνης τῶν μοναχῶν καὶ τῶν ἐν αὐτῷ καταφυγόντων περιοίκων.

Αλλα σπουδαῖα χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰνετὰ Σουδενά (1,500 κατ.), τὰ Μαζείκα (1,400 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Κλειτορίας, οὗτως διοικασθέντος ἐκ τῆς ἐνταῦθα κειμένης ἀρχαίας Κλείτορος, παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμόν, ἡ Λυκούρια (1,200 κατ.), ἡ Σιρέζοβα (1,600 κατ.), τὸ Σοπωτόν (800 κατ.), τὸ Λειβάριον (1,000 κατ.), καὶ ἡ Κέρτεζη (1,400 κατ.). Παρὰ τὰ Ἀροάνια κείνται τὰ χωρία τῶν δήμων Νωνάκριδος καὶ Φελλόνης, τῶν δυοῖν τῶν οἱ κάτοικοι μεταβαίνουσι καθ' ὥρισμένας ὥρας τοῦ ἔτους εἰς τὴν Κορινθίαν, τὴν Αἴγιαλειαν καὶ τὴν ἐπαρχίαν Πατρῶν πρὸς εὔρεσιν ἐργασίας. Εἰς ταύτην τὴν περιοχὴν ἔχει τὰς πηγάς του δὲ Κραθίς, καὶ ἐνταῦθα κείται ἡ περιώνυμος κατὰ τὴν μυθολογίαν πηγὴ τῆς Στυγός, ἐπὶ τῇ δυοῖς ὄμηνον οἱ Ήεοὶ τὸν φοβερὸν καὶ ἀμετάτρεπτον ὄρκον τόνδε:

«Ἴστω νῦν τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεν,
καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ».

4. Νομὸς Ηλείας.

Πληθ. 92,000.

Ο νομὸς Ηλείας ἔριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀχαΐας, πρὸς Α. ὑπὸ

τῆς Ἀρκαδίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τριφυλίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους.

Ορος τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ὁ Ἐρύμανθος καὶ ἡ Φολόη.

Ποταμοί αὐτοῦ εἶναι ὁ Ἡλειακὸς Πηγεὺς ἢ Γαστουνίτικος, πηγάδιαν ἐκ τοῦ Ἐρυμάνθου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, καὶ ὁ μέγιστος τῆς Ηλειονήσου ποταμὸς Ἀλφειός (Ρουφιᾶς), πηγάδιαν ἐκ τοῦ δροπεδίου τῆς Ἀρκαδίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος. Τούτου παραπόταμος εἶναι ὁ Λάδων, ὁ Ἐρύμανθος (Δασάνα) καὶ ὁ ἱστορικὸς Κλάδεος.

Ακρωτήρια τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ὁ Χελωνάτας, κοινῶς Γλαρέντσα, καὶ ὁ Ἰχθύς, κοινῶς Κατάκωλον.

Ο νομὸς Ἡλείας μίαν μόνην ἐπαρχίαν περιλαμβάνει. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι ὁ Πύργος (13,000 κατ.), κείμενος εἰς τὰ νότια τοῦ νομοῦ, καὶ ἔχων ἐπίνειον τὸ Κατάκωλον (1,000 κατ.), μεθ' οὗ συνδέεται σιδηροδρομικῶς. Συνδέεται δὲ ὁ Πύργος διὰ σιδηροδρόμου καὶ μετὰ τῶν Πατρῶν. Κύριον προϊόν τοῦ τε Πύργου καὶ ὅλης τῆς Ἡλείας εἶναι ἡ σταφίς, ἔχει δὲ καὶ μικράν τινα βιομηχανίαν. Ο Πύργος, πυρποληθεῖς τῷ 1825 ὑπὸ τοῦ Ἰμβραῆμι Πασᾶ ἀνεκτίσθη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, διημέραι δὲ προσδεύει: χάρις εἰς τὴν εὐφορίαν τῆς χώρας.

Πρὸς τὰ Α. τοῦ Πύργου κείται ἡ κώμη Κολλύρι (1,048 κατ.), πρὸς Α. ἡ Βαρβάσαιμα (1,045 κατ.), τὸ Στρέφι (1,100 κατ.), τὸ Κριεκούκιον (1,300 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Ὁλυμπίαν, σύτῳ καλουμένου ἐκ τῆς ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ περιωνύμου θέσεως Ὁλυμπίας. Εἶναι δὲ αὐτῇ κοιλάς, διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τοῦ εἰς αὐτὸν συμβάλλοντος Κλαδέου παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Κρονίου ὄρους. Ἐνταῦθα ἐτελοῦντο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἱ πάντων τῶν ἐλληνικῶν ἀγώνων ἐπισημότατοι Ὁλυμπιακοὶ ἀγῶνες, ἀνὰ τετραετίαν, εἰς τιμὴν τοῦ Διός. Ἐτελοῦντο δὲ ἐν τῷ ἵερῷ ἄλσει τῆς Ἀλτεως, ἔγιθα ὑπῆρχεν ὁ μεγαλοπρεπῆς ναὸς τοῦ Διός, καὶ τὸ ἐντὸς αὐτοῦ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ θεοῦ, ἀριστούργημα τοῦ Φειδίου. Αἱ ἐν τῷ ἵερῷ τούτῳ χώρῳ γενόμεναι ἀνασκαφαὶ κατὰ τὰ ἔτη 1875—1881 ἐπιμελεῖσθαι τῆς Γερμανικῆς Κυριερνήσεως ἀπέδωκαν ἡμῖν πλεῖστα ἀξιόλογα ἐρείπια καὶ ἔργα τέχνης, ἐν οἷς δύο ἔξαισια ἀγάλματα, τὸ τῆς Νίκης τοῦ Παιωνίου καὶ τὸ τοῦ Ἐρμοῦ τοῦ Πραξιτέλους. Πάντα τὰ εὑρήματα ταῦτα ἀπόκεινται εἰς τὸ αὐτόθι Μουσεῖον ἐγερθὲν διπάνη τοῦ ἀειμνήστου εὑεργέτου τοῦ

έθνους Ἀνδρέου Συγγροῦ. Πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Ὀλυμπίας κεῖται ἡ κωμόπολις Λάλα (400 κατ.), ἔνθα κατώκουν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως οἱ περιβόητοι Λαλαῖοι, οἱ φοιτεροὶ Μωαμεθανοὶ Ἀλενοί, τοὺς ὅποιους ἐξεδίωξε τῷ 1821 ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς. Εἰς τὰ ἔσχατα δὲ ΒΑ. τοῦ νομοῦ εἶναι ἡ ἀκμαία κωμόπολις Λίβρη (1,800 κατ.).

Πρὸς Β τοῦ Ηπέργου κεῖται ἡ μεγάλη καὶ πλουσία Ἀμαλίας (6,200 κατ.), ἡς οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοὶ καὶ ἔμποροι, ἡ Γαστούνη (2,400 κατ.), ἀκμάσσαται κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐπὶ τῆς φραγκοκρατίας μετὰ τῆς ΒΔ. ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Χελωνάτα κειμένης Γλαρέντσας ἡ Κυλλήνης (500 κατ.), ἥτις ὑπῆρξεν ἐπίσημος ὁ ἔμποροικὸς λιμὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Πρὸς νότον ταύτης εἰς τὴν θέσιν Λίντσι ὑπάρχουσι τὰ ἀξιόλογα θειοῦχα καὶ σιδηροῦχα Ιαματικὰ ὕδατα καὶ λουτῆρες. Τὸν τίτλον δουκὸς Γλαρέντσας ἡ Κλαρέντσας ἔφερεν δι πρεσβύτερος υἱὸς τῶν Φράγκων πριγκίπων Ἀχαΐας· ἐκ τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου γαλλικοῦ οἴκου μετεβιβάσθη διὰ συνοικεσίου δι τίτλος οὗτος εἰς τὸν βασιλικὸν οἴκον τῆς Ἀγγλίας, κατὰ τὴν 14ην ἑκατονταετηρίδα, καὶ ἔκτοτε δι γεώτατος τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ βασιλοπατίδων φέρει τὸν τίτλον Δουκὸς Κλαρέντσας. Εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Γαστούνης κεῖται ἡ ἀκμαία κώμη Βαρθολομῆδος (1,900 κατ.), τῆς ἐποίας πάντες οἱ ἄρρενες κάτοικοι ἐφοεύθησαν τῷ 1825 μαχόμενοι πρὸς τὸν Ἰμβραῆμ Πασᾶν. Βορειότερον κεῖται ἡ Ἀνδραβίδα (2,100 κατ.), διατελέσσασα πρωτεύουσα τοῦ φραγκικοῦ πριγκιπάτου Ἀχαΐας. Πρὸς Β. ταύτης τὰ Λεχανὰ (2,900 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Μυρτουντίων, δνομαζομένου ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀρχαίας πόλεως Μυρτουντίου, ἀκμαία κωμόπολις, καὶ πρὸς Β. ἡ Μαγνωλίας (800 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Βουπρασίων. Τὸ πλειστον τῆς περιοχῆς ταύτης, κατάφυτον ἐκ μεγάλων δασῶν, εἶναι σύμμερον κτημα τοῦ Διαδόχου, δωρηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἔθνους. Εἰς τὴν πάραλιαν τῆς Μαγνωλάδος εὑρίσκονται τὰ Ιαματικὰ λουτρά τοῦ Κουνουπελίου.

5. Νομὸς Τριφυλίας.

Πληθ. 86,000.

Ο νομὸς Τριφυλίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἡλείας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀρκαδίας, πρὸς ΝΑ. ὑπὸ τῆς Μεσσηνίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ιονίου Πελάγους.

Ορον τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι τὸ Λόκαιον, ἐπερ ἀνήκει καὶ εἰς

τὴν Ἀρκαδίαν. Ἀπὸ τούτου ἐκφύονται τὸ Τειράγιον καὶ τὰ Νόμια.
Ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Τειραγίου μία εἶναι καὶ ἡ ἔνδοξος καταστᾶσα
Εἰρα, διὰ τὴν ἀντίστασιν, τὴν ὁποίαν ἀντέταξαν οἱ Μεσσήνιοι πρὸς
τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπὶ 11 ἔτη (642—631 π. Χ.) ὑπὸ τὸν ἀρχη-
γὸν αὐτῶν Ἀριστομένην. Ἀλλοι κλάδοι τοῦ Λυκαίου εἶναι πρὸς Β.
μὲν ὁ Λαπιάνης καὶ ἡ Μίνηη πρὸς Ν. δὲ τὸ Αἴγαλέον.

Ποταμοί ἐν τῷ νομῷ τούτῳ εἶναι ὁ Ἀλφεός, ὅστις ἀποτελεῖ
πρὸς Β. μὲν τὸ σύνορον τῆς Τριφυλίας καὶ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἡ
Νέδα, πηγάζουσα ἐκ τοῦ Λυκαίου καὶ ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Κυπαρι-
σιακὸν κόλπον.

Δίμνην ἔχει τὴν Καιάφαν.

Κόλπος τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ὁ Κυπαρισσιακὸς σχηματιζόμε-
νος ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους, ἀκρωτήριον δὲ ἡ Πλαταμώδης
ἄκρα.

Οἱ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, τὴν τῆς Τριφυλίας
καὶ τὴν τῆς Ὀλυμπίας.

1. Ἐπαρχία Τριφυλίας.

Πρωτεύουσα τῆς Ἐπαρχίας ταύτης καὶ τοῦ νομοῦ εἶναι ἡ Κυπα-
ρισσία (6,500 κατ.). Κεῖται εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ Ψυχροῦ,
μίας τῶν κορυφῶν τοῦ Αἴγαλέου, καὶ συνίσταται ἐκ τῆς Ηλαιαῖς
πόλεως, κειμένης ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ τῆς Νέας, εἰς τὴν παραλίαν.
Εἰς τὴν ἀντι πόλιν εὑρίσκονται λείψανα τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Κυ-
παρισσίας Ἀθηνᾶς, καὶ λείψανα ἀρχαιοτάτων τειχῶν, περὶ τὰ ὅπερι
ἐγείρεται μεσαιωνικὴ ἀκρόπολις. Ἐν τῷ μεταξὺ τῆς Ηλαιαῖς καὶ τῆς
Νέας πόλεως χώρῳ σήκωνται λείψανα ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἡ κάτω
ἡ παράλιος πόλις εἶναι καθαρῶς ἐμπορική. Ἐχει δὲ ἐν γένει ἡ Κυ-
παρισσία ἀκμαῖον ἐμπόριον, ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν καὶ μικρὰν
βιομηχανίαν.

Αἱ μᾶλλον ἄξιαι λόγου θέσεις τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι τὰ Φι-
λιαρά (10,000 κατ.), εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἐράνης, ὥραια πο-
λικήνη, οἱ Γαργαλιάνοι (5,700 κατ.), κείμενοι ἐπὶ δροπεδίου, πόλις κα-
νονικῶς ἐκτισμένη, ἔχουσα ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ ἀνεπτυγμένην
γεωργίαν. Οὐ μακρὰν τῶν Γαργαλιάνων παρὰ τὴν παραλίαν εύρ-
ίσκονται τὰ θειοῦχα λουτρά τοῦ Βρωμονερίου. Οἱ Γαργαλιάνοι ἔχουσι

λιμένα έμπορικόν, τὴν Μαραθούπολην.³ Αντικρὺ δὲ ταύτης κεῖται ἡ νησὶς Πρώτη. Πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ Λιγούδιστα (2,600 κατ.), ἔχουσα ἄφθονα βδατά καὶ συνεπῶς θαλερὰν βλάστησιν, ὁ Ἀετός (1,300 κατ.), τὸ Ψάρι (1,500 κατ.), ὁ Σουμμᾶς (1,200 κατ.) καὶ τὸ Σιδηρόκαστρον (700 κατ.).

2. Ἐπαρχία Ὁλυμπίας.

Πρωτεύουσα ταύτης εἶναι ἡ Ἀρδρίτσαινα (2,100 κατ.), κειμένη ἐπὶ τῆς παραρείας τοῦ Δυναίου, ἔχουσα Γυμνάσιον καὶ διδλισθήκην. ΝΑ. ταύτης κεῖται ἡ Ζοῦρισα (1,700 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Φιγαλίας. Πρὸς τὰ ΝΑ. ταύτης, παρὰ τὴν δεξιὰν διχθηνὴν τῆς Νέδας, ἐγγὺς τοῦ σημερινοῦ χωρίου Παύλιτσα, εύρισκονται τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας Φιγαλίας: εἰς τεσσάρων δὲ περίπου ὡρῶν ἀπόστασιν, εἰς τὴν θέσιν Βάσσαις, δηλαδὴ Φάραγγες, σφίζονται λείψανα τοῦ περιωνύμου ναοῦ τοῦ Ἑπικούρεου Ἀπόλλωνος, ὃν ἔκτισεν ὁ Ἰκτῖνος. Τοῦ ναοῦ τούτου ἡ ζωφόρος εὐρίσκεται ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ.

Εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἀνδρίτσαινης εἶναι ἡ Ζάχα (900 κατ.), ἡ Ζαχάρω (1,200 κατ.), οὐ μακρὰν τῆς λίμνης Καΐάφα, τὰ Κρέσταινα (1,600 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Σκυλλοῦντος. Παρὰ ταῦτα εύρισκονται τὰ ἑρείπια τοῦ ἀρχαίου Σκυλλοῦντος, ἐνθα ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν ἔξοριστος, καὶ σφίζονται εἰσέτι ἔχην τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Πλησίον τῶν Κρεσταίνων κεῖνται τὰ Μακρύσια (1,300 κατ.), καὶ ἡ Ἀγουλινίσια (2,600 κατ.), ἡ μεγίστη κώμη τῆς ἐπαρχίας ταύτης, κειμένη εἰς τὴν ἐσχάτην θορειοδυτικὴν γωνίαν αὐτῆς. Ἡ περὶ αὐτὴν χώρα εἶναι κατάφυτος ὑπὸ ἐλαιώνων, σταφιδαμπέλων, κήπων καὶ ἀγρῶν παραγόντων δημητριακά. Πλησίον αὐτῆς ἔκτείνεται καὶ ἡ ώραία λιμνοθάλασσα, ἐνθα θηρεύονται ἄφθονοι ἄγριαι νῆσσαι καὶ ἀλιεύονται παχύτατοι ἰχθύες.

6. Νομὸς Μεσσηνίας.

Πληθ. 120,000.

Ο νομὸς Μεσσηνίας δρίζεται πρὸς Β. καὶ ΒΔ. ὑπὸ τῆς Τριφυλίας, πρὸς τὰ ΒΑ. ὑπὸ τῆς Ἀρκαδίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Λακεδαιμονος, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Λακωνικῆς καὶ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ποντίου πελάγους.

Ο νομὸς οὗτος συνίσταται ἐκ τῆς Ιδίως Μεσσηνίας, τῆς νήσου Σφακιηρίας, τῶν 3 Οἰνουσῶν νήσων, Σαπιέντσας, Πρασονήσιου καὶ Σχίζας, καὶ τῆς νοτιώτερον τούτων Θηγανούσης ἢ Βενέτου.

Όρος τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι πρὸς Β. αἱ προεκτάσεις τῶν Νομῶν, πρὸς Α. ὁ Ταῦγετος, χωρίζων τὴν Μεσσηνίαν ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίου, ἢ Ἰθάμην καὶ ἡ Εὔη εἰς τὸ κέντρον, καὶ εἰς τὰ ΝΔ. ὁ Ανάδομος, διτις διατρέχει τὴν Μεσσηνιακὴν χερσόνησον καὶ ἀπολήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἀκρίταν.

Μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου Ἀκρίτα καὶ τοῦ ἐν τῇ Λακωνικῇ Ταινάρου περιλαμβάνεται ὁ Μεσσηνιακὸς κόλπος.

Ποταμοί τῆς Μεσσηνίας εἶναι ὁ Πάμισος σχηματιζόμενος ἐκ διαφόρων ρυάκων πηγαζόντων ἐκ τῶν Νομίων καὶ ἐκ τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὀροπεδίου, διαρρέων ἀπὸ Β. πρὸς Ν. τὸ Μεσσηνιακὸν πεδίον καὶ ἐκδάλων εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, ὁ Ἀρις, πηγαζών ἐκ τοῦ Ταϊγέτου καὶ συμβάλλων εἰς τὸν Πάμισον, καὶ ὁ Νέδων, πηγαζών ἐκ τοῦ Ταϊγέτου καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον.

Πεδιάς ἐν τῷ νομῷ τούτῳ εἶναι ἡ μεγάλη Μεσσηνιακή.

Ο νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, τὴν τῶν Καλαμῶν, τὴν τῆς Μεσσήνης καὶ τὴν τῆς Πυλίας.

1. Ἐπαρχία Καλαμῶν.

Τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ τοῦ νομοῦ πρωτεύουσα εἶναι αἱ Καλάμαι (15,000 κατ.), κείμεναι παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, ημίσειαν περίπου ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ φραγκικοῦ φρουρίου τῆς Καλαμάτας. Τὸ σημα Καλαμάτας ἔλαθεν ἡ πόλις αὕτη ἀπὸ τῶν μετὰ Χριστὸν χρόνων, κατὰ δὲ τοὺς πρὸ Χριστοῦ χρόνους ἡ παρὰ τὸν Νέδωνα πόλις αὕτη ἐκαλεῖτο Φαραί. Αἱ Καλάμαι ὑπῆρξαν ἐκ τῶν πρώτων ἐλευθερωθεισῶν πόλεων, ἀμφὶ τῇ ἐκρήγει τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως τῇ 23 Μαρτίου 1821. Ηγροποληθεῖσαι δὲ τῷ 1825 ὑπὸ τοῦ Ἰμβραήμ Πασᾶ ἀνεκτίσθησαν μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Αἱ Καλάμαι εἶναι τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς μεσημβρινῆς Πελοποννήσου· τὰ κύρια δὲ εἰδη ἔξαγωγῆς εἶναι σταφίδες, ἔλαια, ἐλαταί, σῦκα καὶ μέταξα. Η διοικητικά εἶναι ἐπίσης ἀκμαία, καὶ μάλιστα ἡ μεταξουργία.

Πρὸς νότον τῶν Καλαμῶν κεῖται ὁ λιμὴν αὐτῶν αἱ Νέαι Καλάμαι (1,700 κατ.). Αἱ Καλάμαι συνδέονται σιδηροδρομικῶς μὲ δῆλα τὰ κέντρα τῶν σιδηροδρόμων τῆς Πελοποννήσου.

Θέσεις σημαντικώτερα: τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰνεὶ ἡ Θουρία ἢ Καμάρι (1,500 κατ.), ἔχουσα ἀκμαίαν γεωργίαν, τὸ Άστραγα (2,000 κατ.), ἡ Μπάστια (1,000 κατ.), τὰ Ἀρφαρά (1,600 κατ.), ἡ Μικρομάνη (1,200 κατ.), ἡ Σίτιοβα (1,000 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Ἀλαγονίας, καὶ ἡ Πολιαρή (600 κατ.), θέσις γενομένη ἐπίσημος διὰ τὰς παρ' αὐτὴν συγκροτηθείσας μάχας τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Ἰμβραχίην Πατάνη.

2. Ἐπαρχία Μεσσήνης.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰνεὶ ἡ Νέα Μεσσήνη ἢ Νησίον (6,200 κατ.), καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Παμίσου. Εἰνεὶ πολίχνη ώραίᾳ, κειμένη εἰς θέσιν περίοπτον καὶ ἔχουσα πέριξ αὐτῆς ἐκτεταμένην πεδιάδα καλῶς κεκαλλιεργημένην. Παράγει δὲ κυρίως οἶνον, ἔλαιον, σταφίδα, σῦκα καὶ ἐσπεριδοειδῆ. Ἐπίνειον αὐτῆς εἰνεὶ ὁ ὅρμος Μπούκα. Ἀλλὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰνεὶ ἡ Ἀνδρούσσα (900 κατ.), κειμένη ἐπὶ δροπεδίου καὶ θέσις σπουδαία ὑπὸ στρατηγικῆν ἐποφιν, τὸ Μαυρομάτι (500 κατ.), χωρίον παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰθώμης ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Μεσσήνης, ήτις, κτισθείσα παρὰ τοῦ Ἐπαρμειώνδου διαρκούντων τῶν κατὰ τῆς Σπάρτης πολέμων αὐτοῦ (369 π. Χ.) καὶ οἰκισθείσα ὑπὸ τῶν τότε διεσπαρμένων Μεσσηνίων, ἐγένετο τὸ κέντρον ἀνεξαρτήτου πολιτείας ταχθείσης εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Θηβαίων. Τὸ δρός Ίθώμη, καθιστάμενον ἐπιφανὲς ἐν μέσῳ τῆς πεδιάδος τῆς Μεσσηνίας, εἰνεὶ ἐπίσημον ἴστορικῶς διὰ τοὺς ἐπ' αὐτοῦ Μεσσηνιακοὺς πολέμους, νῦν δὲ Ήέας ἀξιον διὰ τὰ ἐπ' αὐτὸν καὶ περὶ αὐτὸν ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Μεσσήνης, διὰ τὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ τείχη καὶ ἐρείπια ναοῦ τοῦ Διὸς Ίθωμάτα καὶ διὰ τὴν παρ' αὐτὸν μονήν τοῦ Βουλκάνου. Μελιγαλᾶ (1500 κατ.), ἀκμαία κωμόπολις, Κατσαροῦ (1050 κατ.), Τζεφερεμίτι (1,160 κατ.), Κωνσταντίνους (1300 κατ.), Διαβολίτισσον (800 κατ.) ἔδρα τοῦ δήμου Ἀγδανείας καὶ Γαράνια (1,600 κατ.).

3. Ἐπαρχία Πυλίας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης είναι ἡ Πύλος (2,100 κατ.), καινῶς Νεόκαστρον ἢ καὶ Ναυαρίνον καλουμένη. Ἐχει λιμένα εύρυχωρον καὶ ἀσφαλῆ, κλειόμενον πρὸς τὸ πέλαγος ὑπὸ τῆς ἐπιμήκους νησίδος Σφακτηρίας, ἥτις ἀφίνει ἔκατέρωθεν στενὴν εἰσόδον εἰς αὐτόν. Ἐν τῷ λιμένι τῆς Πύλου ἐγένετο τῇ 8/20 Ὁκτωβρίου 1827 ἡ περιώνυμος ναυμαχία κληθεῖσα τοῦ Ναυαρίνου, καθ' ἥν οἱ ἡγωμένοι στόλοι τῶν τριῶν προστατίδων τῆς Ἑλλάδος Δυνάμεων Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ρωσίας κατέστρεψαν τὸν Τουρκοαιγυπτιακὸν στόλον. Ἀπέναντι τῆς σημερινῆς Πύλου, εἰς τὴν ἀντίθετον πρὸς Β. παραλίαν τοῦ κολπίσκου, ἔκειτο ἡ ἀρχαία Πύλος, καλουμένη σήμερον Παλιγκάστρο. Ἡ Πύλος ἦτο κατὰ τοὺς διηγημούς χρόνους ἔδρα τῶν Νηλειῶν βασιλέων καὶ ἴδιᾳ τοῦ ἐπὶ συνέσει περιωνύμου Νέστορος. Ταύτην κατέλαβε καὶ ὠρχύρωσεν ἐν ἔτει 425 π. Χ. διαρκοῦντος τοῦ Πελοπόννησικοῦ πολέμου, δὲ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Δημοσθένης.

Ἀπέναντι τῆς Πύλου κείται ἡ ἔρημος νῆσος Σφακτηρία, ἔνθα κατὰ τὸν Ηελιοπονησιακὸν πόλεμον ἀποκλείσθησαν τῷ 425 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων 400 Σπαρτιάται, οἵτινες καὶ ἡγαγκάσθησαν νὰ παραδοθῶσιν. Ἐν αὐτῇ ἐγένετο τῷ 1825 ὁ ἡρωικὸς θάνατος τοῦ Ἀναστασίου Τσαμπάδου καὶ ἡ διὰ τοῦ στενοῦ αὐτῆς ἔνδοξος διάβασις τοῦ πλοίου «Ἄρεως» διὰ μέσου τῶν 34 τουρκοαιγυπτιακῶν σκαφῶν. Ἐνταῦθα ἔπεισον τότε ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἑλλήνων δὲ Ἀναγνωσταρᾶς, δὲ Σταύρου Σαχίνης καὶ δὲ Ἰταλὸς φιλέλλην Σανταρόζας, δὲ Μαυροκορδάτος καὶ δὲ Σαχτούρης ἐσώθησαν διὰ τοῦ πλοίου «Ἄρεως». Ἐπὶ τῆς Σφακτηρίας κείνται τὰ μνημεῖα τῶν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ Ναυαρίνου τῷ 1827 πεσόντων.

Ἀλλαὶ ἄξεις μνείας πολίχνων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ εἶναι ἡ Μεθώνη (1700 κατ.), ἔχουσα ἐνετικὸν φρούριον. Ἐν τῷ λιμένι αὐτῆς δὲ Μιαούλης ἐπυρπόλησε τῷ 1825 τουρκικά τινα πλοῖα. Ἡ περιοχὴ αὐτῆς παράγει ἐκλεκτὴν σταφίδα, οἴνον καὶ ἔλαιον. Ἀπέναντι αὐτῆς πρὸς Ν. κείνται αἱ ἀκατοίκητοι Οίνοδοι νῆσοι Σαπιέντσα, Πρασονῆσι καὶ Σχίζα, καὶ νοτιοανατολικώτερον ἡ Θηγανοῦσα ἢ Βενέτικο. Ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς παραλίας τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου κείται ἡ Κορώνη (3,000 κατ.), παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἀσίνην καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ἀρχαίων Κολωνίδων, ἐκ τῶν ἐποίων ὀνομάσθη καὶ δημός, τοῦ ὅποιου

η Κορώνη είνε έδρα. Αὕτη ἀπωφάσιθη κατὰ τὸν μεσαιώνα ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς θορειότερον κειμένης ἀρχαίας Κορώνης, ὅπου νῦν τὸ Πεταλίδιον (1,000 κατ.), συνοικισμὸς Λακώνων. Εἶνε δὲ ἐκτισμένη ἐπὶ βραχώδους ἀκρωτηρίου, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὅποιου ὑπάρχει ἔνετικὸν φρούριον. Ἀλλα χωρία είνε τὸ Χαροκοπίο (1,030 κατ.), η Λογγᾶ (1,100 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Αἰπείας, καὶ Χαντζῆ (700 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Βουφράδος. Εἰς τὸν δήμον τοῦτον εὑρίσκεται ἡ θέσις Μαγιάκι, ἔνθα τῷ 1825 ἔπειτεν ἡρωικῶς ὁ Παπαφλέσσας μαχόμενος πρὸς τὸν Ἰμβραχῆμ Πασᾶν.

7. Νομὸς Λακωνικῆς.

Πληθ. 63,000.

Ο νομὸς Λακωνικῆς ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Δακεδαίμονος, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Δακεδαίμονος καὶ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ιονίου πελάγους καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου.

Ο νομὸς οὗτος συνίσταται ἐκ τῆς Λακωνικῆς ἡ Μάρης καὶ τῶν νήσων Κυθήρων καὶ Ἀρτικυθήρων.

Ορος ὁ νομὸς Λακωνικῆς ἔχει τὸν Ταῦγετον, ὅστις σχηματίζει δρόσειρὰν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ἐν Ἀρκαδίᾳ ὁροπεδίου τῆς Μεγαλοπόλεως καὶ ἀπολήγουσαν εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ταίναρον. Ο Ταῦγετος, ὅστις καὶ Ηερεδάκτυλος ὀνομάζεται διὰ τὰς πέντε κορυφάς, τὰς ἐποίας παρουσιάζει, διαιρεῖ τὴν Μάρην εἰς Ἀγατολικήν καὶ Δυτικήν.

Ἡ τὸν νομὸν Λακωνικῆς ἀποτελοῦσα χερσόνησος βρέχεται πρὸς Α. μὲν ὑπὸ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τοῦ Μεσσηνιακοῦ.

Τὸ Ταίναρον ἀκρωτήριον ἡ Ματαπᾶς είνε τὸ νοτιώτατον τῆς Ελλάδος.

Τὸ ἔδαφος τῆς Λακωνικῆς είνε πετρώδες καὶ ἀγονον, μόνον δὲ κατὰ τὰ δυτικὰ παράλια, τὰ καὶ μᾶλλον εὐλίμενα, ὑπάρχει δὲ λίγος χῶρος καλλιεργήσιμος, ἔνθα παράγονται ἐκλεκτὸν ἔλαιον καὶ σῦκα. Οἱ Μαγιάται θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ὡς ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων Σπαρτιατῶν ἡ τῶν Ἐλευθερολακώνων, δηλαδὴ τῶν κατοίκων τῶν πόλεων τῆς Λακωνικῆς, τὰς ἐποίας οἱ Ψωμαῖοι ἀπήλασξαν τῷ 195 π.Χ. τῶν τηράννων αὐτῶν. Ἐπὶ τῆς ἐν Ελλάδι ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας οἱ Λάτυράννων αὐτονομίας, ἦν διέσωσαν κατά τε τοὺς βυζαντι-

νούς χρόνους καὶ ἐπὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι φραγκικῆς κυριαρχίας καὶ διαρκούσης αὐτῆς τῆς Τουρκοκρατίας.

Ο νομὸς Λακωνικῆς διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, Γυθείου, Οἰνούσης καὶ Κυθήρων.

1. Ἐπαρχία Γυθείου.

Πρωτεύουσα ταύτης καὶ τοῦ νομοῦ είναι τὸ Γύθειον ἡ Μαραθονῆσι (4,500 κατ.). Εἶναι ἀρχαία πολίχηγη, κειμένη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου, καὶ ἐπίνειον τῆς Σπάρτης πάλαι τε καὶ νῦν. Ἐγιασθα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὑπῆρχον τὰ νεώρια τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ἐνταῦθα ἀνευρέθησαν ἔρειτα ἀρχαίου θεάτρου καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐχει ἔξαγωγικὸν ἐμπόριον ἑλαίου καὶ βαλανιδίων. Ἀντεργὸν τοῦ Γυθείου κεῖται ἡ νῆσος Μαραθονῆσι, κοινῷς Νησί, ἡ ἀρχαία Κρατάνη.

Πρὸς Δ. τοῦ Γυθείου είναι ἡ Πάνιτσα (800 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Μαλευρίου. Ἐν τῷ δήμῳ τούτῳ εὑρίσκεται ἡ θέσις Πολυάραβος ἡ Πολυνόραβος, δειράς τοῦ Ταΰγετου, σχηματίζουσα αἰχμὴν αὐτοῦ καὶ τὸ δριον μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς Μάνης καὶ τῆς Δυτικῆς. Παρ’ αὐτὴν ἀπεκρούσθη διὰ μάχης φονικωτάτης ὁ Ἰμβραήμ Πασᾶς θελήσας νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς Μάνης τῷ 1826. Πρὸς Ν. τοῦ Γυθείου κείται τὸ Σκουτάριον (400 κατ.), δὲ Κότρων (300 κατ.) καὶ ἡ Λαγεία (600 κατ.).

2. Ἐπαρχία Οἰτύλου.

Πρωτεύουσα ταύτης είναι ἡ Ἀρεόπολις (2,000 κατ.), κειμένη εἰς τὸ μέσον τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, ἐπὶ ὑψώματος τῶν δυσμικῶν παρωρειῶν τοῦ Ταΰγετου. Παράγει ἀριστονέλαιον καὶ ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα, ἔχει ἀκμαίαν κτηνοτροφίαν, καὶ σπουδαῖον εἰσόδημα ἐκ τῶν δρτύγων, οἵτινες κατὰ μυριάδας πίπτουσιν ἐνταῦθα καὶ ἔχονται οἱ Μανιάται κατασκευάζουν ἀλίπαστα.

Πρὸς Β. τῆς Ἀρεοπόλεως κείνται τὰ χωρία Οἰτύλος (1,200 κατ.), Πλάτισα (900 κατ.), Καρδαμύλη (500 κατ.), ἔχουσα παλαιὸν φρούριον, δὲ Κάμπος (650 κατ.) καὶ τὸ μικρὸν χωρίον Ἀλμυρός, παρὰ τὸ ὄποιον, πρὸ στεγωποῦ κλεισμένης διὰ προμαχῶνος ἡ Βέργας, χίλιοι Μανιάται ὑπὸ τὸν Κωνσταντίνον Μαυρομιχάλην ἀπέκρουσαν γενναίως τῷ 1826 τοὺς ὑπὸ τὸν Ἰμβραήμ Πασᾶν Αἰγυπτίους,

Πρὸς Ν. τῆς Ἀρεοπόλεως εἶνε ὁ Πύργος (1,040 κατ.) καὶ ἡ Κίττα (600 κατ.).

3. Ἐπαρχία Κυθήρων.

Πρωτεύουσα αὕτης εἶνε τὰ ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου Κύθηρα (800 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Κυθηρίων, ἔχοντα ἐπίνειον τὸ Καφάλιον (200 κατ.). Ἀλλα χωρία τῆς νήσου εἶνε ὁ Μυλοπόταμος (900 κατ.) τὰ Πυτάτα (500 κατ.), ὁ Ποταμός (1,000 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Ησταμίων, ἔχων ἑνετικὸν πύργον κτισθέντα τῷ 1245, καὶ ὁ Καραβᾶς (550 κατ.). Εἰς τὸν πρὸς Α. τῆς νήσου κείμενον κόλπον Αὐλέμονα ἐγκατάγησε τῷ 1802 τὸ πλοῖον «Μέντωρ», διὸ οὐδὲ "Αγγλος Λόρδος" Ἐλγιν μετέφερεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τινὰς τῶν παρ' αὐτοῦ συληθεισῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Παρθενῶνος.

Εἰς τὰ Κύθηρα ἐλατρεύετο ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἴδιαζόντως ἡ Ἀφροδίτη, τῆς ὅποιας ὑπηρχεν ἐπομένως λαμπρὸς ναὸς ἐνταῦθα. Μέχρι τοῦ ἔτους 1863 ἡ νῆσος αὕτη ἀπετέλει μέρος τῆς Ἐπτανήσου Πολιτείας διατελούσης ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας καὶ αὕτη δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν Ἰονίων νήσων περεχωρήθη κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκουσι καὶ τὰ πρὸς Ν. τῶν Κυθήρων κείμενα Ἀντικύθηρα (500 κατ.), κοινῶς Λισδὸς ὄνομαζόμενα ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος τοῦ νησιδίου Αἰγιλίας. Εἶνε ἡ νοτιωτάτη νῆσος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔχει ἐν μόνον χωρίον εἰς τὰ βόρεια, τὸν Ποταμόν, μὲν ἀσφαλῆ λιμένα. Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀντικυθήρων ζῶσιν ἐκ τῆς ἀλιείας.

8. Νομὸς Λακεδαίμονος.

Πληθ. 85,000.

Οἱ νομὸς Λακεδαίμονος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀρκαδίας πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀρκαδίας καὶ τοῦ Μυρτώου πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους, καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου, τῆς Δακωνικῆς καὶ τῆς Μεσσηνίας.

Συνίσταται δὲ ὁ νομὸς οὗτος ἐκ τῆς κυρίως Λακεδαίμονος καὶ τῆς νήσου Ἐλαφονήσου.

Η δὲ Λακεδαίμων ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Λακωνικῆς

Χερσονήσου καὶ τῆς **κοιλάδος** τοῦ Εὐρώπα κειμένης μεταξὺ τοῦ Ταύγετου καὶ τοῦ Πάργωνος.

Ἐκ τῶν **όρεών** τοῦ νομοῦ τούτου ὁ μὲν Ταύγετος ἀποτελεῖ τὸ πρὸς δυσμάς σύνορον τῆς Λακεδαιμονίου πρὸς τὴν Μεσσηνίαν καὶ ἐν μέρει πρὸς τὴν Λακωνικὴν ἐκφύεται ἀπὸ τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὁροπεδίου καὶ καταλήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ταίναρον. Ὁ δὲ Πάργων λαμβάνων καὶ αὐτὰς τὴν ἀρχήν του ἐκ τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὁροπεδίου, τελευτᾷ εἰς τὸ ἀκρωτήριον Μαλέαν.

Ο μεγαλείτερος **ποταμὸς** τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ὁ Εὐρώπας καλούμενος καὶ **Βασιλοπόταμος** καὶ **Ιεις**, πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὁροπεδίου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον.

Ἡ διπλὸς Εὐρώπας διαρρεομένη Λακωνικὴ πεδιάς εἶναι κατάφυτος ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ ἐλαιώνων.

Ο νομὸς Λακεδαιμονίου διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, **Λακεδαιμονίος** καὶ **Επιδαύρου Αιμηρᾶς**.

1. Ἐπαρχία Λακεδαιμονίου.

Τῆς ἐπαρχίας Λακεδαιμονίους καὶ τοῦ νομοῦ πρωτεύουσα εἶναι ἡ Σπάρτη (4,200 κατ.), κτισθεῖσα τῷ 1834 ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὅχθης τοῦ Εὐρώπα, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἀρχαίας Σπάρτης. Τῆς φορερᾶς ταύτης ἀντιπάλου τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, τῆς μητροπόλεως ταύτης τοῦ δωρικοῦ φύλου, ὅπως αἱ Ἀθῆναι ἦσαν τοῦ ιωνικοῦ, ἐλάχιστα σύζονται λειψανα, τὰ δὲ σημαντικότερα τῶν ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων ἀπόκεινται εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς πόλεως. Ἡ νέα Σπάρτη εἶναι πόλις ὥραία, ἐμπορική, βιομηχανική καὶ γεωργική, παράγουσα, πλὴν ἄλλων, μεταξύταν φάσματα καὶ ἐκλεκτὰ ἔλαια. Χωρία σημαντικότερα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι ὁ Μισθρᾶς (600 κατ.), κτισθεὶς τῷ 1250 ὑπὸ τοῦ φράγκου ἡγεμόνος Μωρέως Γουλιέλμου Β' τοῦ Βιλελεαρδούνου καὶ κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας ἀντικαταστήσας τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην. Ἡκαστεν ὁ Μισθρᾶς ἐπὶ τῆς θραγυοκρατίας καὶ κατὰ τοὺς ἐσχάτους δυζαντινοὺς χρόνους διετέλεσεν ἔδρα τῶν Παλαιολόγων δεσποτῶν τοῦ Μωρέως. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσιν ἐρείπια μεσαιωνικῶν κτιρίων καὶ ἰδίως μνημείων δυζαντινῆς τέχνης. Παρὰ τὸ σημερινὸν Σκλαβοχῶρι (300 κατ.), ἦσαν αἱ ἀρχαίαι Ἀμύκλαι, ἐνθα διπλήρχε ναὸς τοῦ Ἀμυκλαίου Απόλλωνος. Οὐ μακρὰν

τοῦ σημερινοῦ Ερουλιᾶ (1,200 κατ.), ἔκειτο ἡ ἀρχαῖα Σελλασία, παρὰ τὴν ἐποίαν τῷ 222 π. Χ. δ' θασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀντίγονος Δώσων ἐνίκησε τὸν θασιλέα τῆς Σπάρτης Κλεομένην Γ', ἡ Καστανί (1,500 κατ.), τὸ Γεωργίτσιον (1,900 κατ.), ἡ Ἀράχωβα (1,700 κατ.) εἰς τὴν δορεισανατολικὴν γωνίαν τῆς ἐπαρχίας, κειμένη εἰς τὰς δυτικὰς ὑπωρείας τοῦ Πάρνωνος. Οὐ μακρὰν ταύτης ἔκειτο αἱ ἀρχαῖαι Καρυαί, ἔχουσαι ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος Καρυάτιδος. Καρυάτιδες δὲ ἐκαλοῦντο καὶ αἱ παρθένοι αἱ χορεύουσαι ἐν τῇ ἑορτῇ αὐτῆς, ἐξ ὧν ὀνομάσθησαν τὰ τῶν οἰκοδομημάτων ἀγάλματα, ἡ Βαμβακοῦ (1,100 κατ.), τὰ Βρέσθετα (1,200 κατ.), τὰ Χρύσαφα (600 κατ.), ἡ Ἀναβρυτή (1,400 κατ.), παρὰ τὴν ἐποίαν εὑρίσκετο, ἐν τῇ ἀρχαιότητι, τοῖς ιερὸν τῆς Ἐλευσίνιας Δήμητρος, ἡ Γκορτσά (900 κατ.), τὸ Γεράκι (1,500 κατ.), παρὰ τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων Γερονθρῶν, ἡ Λεβέτσοβο (1,800 κατ.), παρὰ τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Κροκεῶν, ἡ Ἀγιος Νικόλαος (600 κατ.), καὶ ἡ Σκάλα (800 κατ.).

2. Ἐπαρχία Ἐπιδαύρου Λιμνοῦ.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι οἱ Μολάοι (1,500 κατ.) ἔχοντες λιμένα ἐπὶ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου τὴν Ἐληά. Πρὸς Δ. τῷ Μολάων, παρὰ τὸ χωρίον Ἀπιδιά, εἰς τὰ ἐλώδη μέρη τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εύρωτα, ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Ἔλος, ἐξ οὗ κατά τινας ἔλασθν τὸ ὄνομα οἱ Εἴλωτες τῆς ἀρχαίας Σπάρτης. Θέσεις ἀξιῶν λόγου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ εἶναι τὸ Δουραλῆ (700 κατ.), ἡ Ἀπιδιά (500 κατ.), ἡ Κρημαστή (700 κατ.), οἱ Γοράροι (1,000 κατ.), τὰ Παππαδιάνικα (1,000 κατ.), ἡ Συνηά (1,300 κατ.), ἡ Μονεμβασία (500 κατ.), παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ Ἐπίδαιρον Λιμηράν, ἦτοι εὐλίμενον, ἐξ οὗ δυοιμὲνα ἐπαρχία. Ἡ Μονεμβασία ἐφημίσθη καθ' ὅλον τὸν μεσαίωνα ὡς φρούριον ἴσχυρὸν καὶ δυσπόρθητον καὶ ὡς χώρα τυχοῦσα πολλῶν προσομίων παρὰ τῶν Ἑλλήνων Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου διὰ τὴν ἀξιῶν καὶ ἀρετὴν τῶν κατοίκων. Ἰδίως δὲ ἐγένετο περιώνυμος ὡς ἐκκλησιαστικὸν κέντρον περίδοξον, ἐν τῶν κυριωτάτων ἐν Πελοποννήσῳ.

'Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἔσοχος βυζαντιακὸς ναὸς μετ' εἰκόνων. Όντα μαστοὶ ήσαν ἄλλοτε αἱ ἔξαίρετο ἀνθοσμίαι αἰνοί τῆς, καλούμενοι ὥστιν Φράγκων malvoisie, ἐκ τοῦ παρεργθαρμένου ὀνόματος τῆς Μονεμβασίας.

εασίας. Αὕτη πρώτη ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῷ 1821, τῶν Τούρκων παραδοθέντων σχεδὸν ἀνευ ὅρων. Πρὸς Ν. ταύτης κεῖται ἡ Νεάπολις (1,400 κατ.), εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Βοιῶν ἐξ ὧν ὄντας ἔργαται καὶ ὁ κόλπος, κοινῶς δὲ Βάτικα. Παράγει ἐκλεκτὰ κρόμμια. Ἀντικρὺ τῶν Βοιῶν κεῖται ἡ Ἐλαφόνησος (230 κατ.), νῆσος ἐν τῷ Δακωνικῷ κόλπῳ παρὰ τὴν Μαλέαν. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ γεωγράφου Στράβωνος ἦτο χερσόνησος, καλουμένη Ὄνου γνάθος, νῦν δὲ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων νῆσος, εὔορμον καταφύγιον τῶν πρὸ τῆς Μαλέας κακουχουμένων πλοίων.

9. Νομὸς Ἀρκαδίας.

Πληθ. 167,000.

Ο νομὸς Ἀρκαδίας ἔριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κορινθίας καὶ τῆς Ἀχαΐας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀργολίδος καὶ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Δακεδαίμονος καὶ τῆς Μεσσηνίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Τριφυλίας καὶ τῆς Ἡλείας.

Ορον τοῦ νομοῦ Ἀρκαδίας εἶναι τὸ Μαίναλον, κοινῶς Χρέπα, τὸ ἐποίον συνδέεται πρὸς Α. μὲν μετὰ τοῦ Λυρκείου, τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ τοῦ Παρθενίου, πρὸς Β. δὲ μετὰ τῆς Κυλλήνης, τῶν Ἀροανίων καὶ τοῦ Ἐρυμάνθου, πρὸς Δ. μετὰ τοῦ Λυκαίου, τοῦ Τετραχίου καὶ τῶν Νομίων, καὶ πρὸς Ν. μετὰ τοῦ Ταῦγέτου καὶ τοῦ Πάρνωνος.

Εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ἔχουσι τὰς πηγάς των οἱ δύο μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Πελοποννήσου Ἀλφειός καὶ Εὐρώτας πηγάζοντες ἐκ τοῦ δροπεδίου τῆς Μεγαλοπόλεως. Μικρότεροι ποταμοὶ τῆς Ἀρκαδίας εἶναι ὁ Γορτύνος, ὁ Ἐλισσῶν καὶ ὁ Κρανίων, συμβάλλοντες εἰς τὸν Ἀλφειόν.

Ο νομὸς Ἀρκαδίας διαιρεῖται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, Μαντινείας, Γορτυνίας, Μεγαλοπόλεως καὶ Κυρονορίας.

1. Ἐπαρχ α Μαντινείας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ τοῦ νομοῦ εἶναι ἡ Τρίπολις, (11,000 κατ.) κειμένη εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Μαίναλου. Ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας κατὰ τὸν ΙΕ' αἰώνα καὶ ἐκλήθη Τρίπολις ἐκ τῶν τριῶν περὶ αὐτὴν ἀρχαίων πόλεων Μαντινείας, Τεγέας καὶ Παλλαν-

τίου. Άπο τῆς συνθήκης τοῦ Πασαροβίτσιου (1718), δι? ἡς ἡ Ηελο-
πόννησος ἐξεχωρήθη ἀριστικῶς παρὰ τῶν Ἐνετῶν εἰς τοὺς Τούρκους,
διετέλεσεν ἡ Τρίπολις πρωτεύουσα τῆς χερσονήσου καὶ ἔδρα τοῦ
Πασᾶ διοικητοῦ αὐτῆς. Κατὰ τὸ πρώτον ἔτος τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας
ἀγῶνος ἡ Τρίπολις ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων (23 Σε-
πτεμβρίου 1821) ἀγομένων ὑπὸ τοῦ Κολοκοτρώνου. Κατασκαφεῖσα ἐκ
θεμελίων τῷ 1828 ὑπὸ τοῦ Ἰμραήμ Πασᾶ ἐκτίσθη ἐκ νέου μετὰ τὴν
ἔδρυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Ἡ Τρίπολις εἶναι ἐκ τῶν μεγαλητέρων καὶ ὀρατέρων πόλεων
τῆς Ηελοποννήσου καὶ εἶναι ἔδρα Πρωτοδικείου, Διδασκαλείου
ἀρρένων καὶ Γυμνασίου. Παράγει ἄφθονον καὶ καλῆς ποιότητος οίνον,
ἔχει ἀκμαῖον ἐμπόριον, συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῶν Ἀθη-
νῶν, τοῦ Ἀργούς, τοῦ Ναυπλίου καὶ τῶν λοιπῶν κυριωτέρων πόλεων
τῆς Ηελοποννήσου, ἡ δὲ διοικητικά αὐτῆς εἶναι ἵκανῶς ἀνεπτυγμένη
μιάλιστα τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων, καὶ ἴδιως φλανελλῶν.

Κῶμαι ἀξιολογώτεροι τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι Τσιπανά (2,200
κατ.), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀρτεμισίου, πρὸς Δ. τῶν ὅποιων κείνται
λείψανα τειχῶν καὶ θέατρον τῆς ἀρχαίας Μαντινείας, παρὰ τὴν
ὅποιαν δὲ Ἐπαμειώνδας ἐνίκησε τῷ 362 π. Χ. τοὺς Σπαρτιάτας καὶ
εὗρε τὸν θάνατον. Εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Μαντινείας εἶναι σήμε-
ρον ἡ θέσις Παλαιόπολις ἐν τῷ δήμῳ Μαντινείας, τοῦ ὅποιου ἔδρα
εἶναι ἡ Πικέρη (800 κατ.), τὸ Λεβίδιον (2,500 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου
Ορχομενοῦ, καὶ παρὰ τὸ ὅποιον σφίζονται λείψανα τοῦ Ἀρχαδικοῦ
Ορχομενοῦ, ἐγγὺς τοῦ χωρίου Καλπάκι. Εἶναι ἐπίσημον τὸ Λεβίδιον
διὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν Τούρκων πρὸ τῶν ἐπαναστατησάντων Ἑλ-
λήνων τῷ 1821. Ἡ Καρδάνλα (1,450 κατ.), ἡ Λάρα (1,050 κατ.), ἔδρα
τοῦ δήμου Νάσων, παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως Νάσων.
Θάρα (860 κατ.), εἰς τὴν θέσιν τῆς ὅποιας ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Παλ
λάντιον. Εἰς τὴν θέσιν τῶν σημερινῶν χωρίων Πιαλί, Ἰμραήμ
Ἐφέρδη καὶ Ἀχουριδῶν ἔκειτο ἡ ἀρχαία Τεγέα. ἡς τὰ ἐρείπια
σφίζονται εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Τριπόλεως. Τῆς Τεγέας 1500 γενναῖα
τέκνα ἐπολέμησαν ἐν Πλαταιαῖς κατὰ τῶν Περσῶν τῷ 479 π. Χ.
Ἐν αὐτῇ ἐπίσημος ἦτο δὲ ναὸς τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς. Πρὸς Δ. τῆς Τρι-
πόλεως κείται τὸ Βαλτέσι (1,040 κατ.), ἐν τῷ δήμῳ Βαλτετσίου, οὗ
τινος ἔδρα εἶναι ἡ Καντρέβα (700 κατ.). Τὸ Βαλτέτσι εἶναι περιώνυμον
διὰ τὴν ἐν ἔτει 1821 πρώτην κατὰ τῶν Τούρκων νίκην τῶν Ἑλλή-

νων υπὸ τοὺς Μαυρομιχάλας Κυριακούλην καὶ Ἰλίαν τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Πλαπούταν. Πρὸς Β. τοῦ Βαλτετόου ἡ Πιάρα (800 κατ.). Πρὸς Ν. δὲ τούτων ἡ Βλαχοκερασιά (1,500 κατ.), αἱ Καλτεζαὶ (300 κατ.), ἐν τῷ ὀμωνύμῳ δῆμῳ, ἐν τῇ μονῇ τῶν ἑποίων συνεκροτήθη (300 κατ.), ἐν τῷ ὀμωνύμῳ δῆμῳ, ἐν τῇ μονῇ τῶν ἑποίων συνέλευσις τῶν προύντην μετὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως συνέλευσις τῶν προύντην τῆς Πελοποννήσου συστησάντων τὴν Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν. Τοῦ δήμου Καλτεζῶν ἔδρα εἶναι αἱ Κολλῖναι (1,540 κατ.). Ἡ Βερζοβᾶ (1,700 κατ.), ΝΑ τῆς Τριπόλεως.

2. Ἐπαρχία Γορτυνίας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι ἡ Δημητσάνα (2,400 κατ.), πατρὶς τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' καὶ τοῦ Μητροπολίτου παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ. Εἶχε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, εἰς τὸ δόποιον ἐξεπαιδεύθησαν πολλοὶ Ἑλληνες. Εἶχε δὲ καὶ Βιβλιοθήκην, ἥτις κατεστράφη τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, διότι ὁ χάρτης τῶν διδότων αὐτῇ ἐχρησίμευσε πρὸς κατασκευὴν φυσιγγίων. Όνομαστοι ὡσαύτως ὑπῆρχαν οἱ πυριτιδόμυλοι (μπαρουτόμυλοι) τῆς Δημητσάνης, ἐν οἷς κατεσκευάσθη τὸ πλεῖστον τῆς πυρίτιδος, ἥτις ἐχρησίμευσε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν.

Ἡ Δημητσάνα κεῖται παρὰ τὸν ποταμὸν Γορτύνιον, τὸν παραπόταμον τοῦ Ἀλφειοῦ, ἐπὶ λόφου, εἰς τὴν δραχώδη κορυφὴν τοῦ ὄποιου σήζονται ἐρείπια μεσαιωνικοῦ φρουρίου. Εἰς τὸ μᾶλλον περίπτον μέρος τῆς πόλεως ἐγείρεται ὁ ἀνδριάς τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε', δωρηθεὶς αὐτῇ ὑπὸ τοῦ εὐεργέτου τοῦ ἔθνους Νικολάου Μαρασλῆ.

Ἡ Δημητσάνα εἶναι πόλις ἐμπορική. Πρὸς Β. τῆς Δημητσάνης κείνται: ἡ Παλούμπα (400 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Ἡραίας, παρὰ τὴν ἀρχαίαν πολίχνην Ἡραίαν, τὰ Λαγκάδια (6,800 κατ.), ἡ Βερβίτσα (1,800 κατ.), ἡ Κονιοβάζαρα (1,220 κατ.), ἐν τῇ δορείῳ ἄκρᾳ τῆς Γορτυνίκης, οὐ μακρὰν τῆς δόποιας εὑρίσκονται ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου ἱεροῦ τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος. Οἱ Βαλιεσινῖκος (1,800 κατ.), ἔχων ἀνεπτυγμένην γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, τὰ Μαγούλιαρα (900 κατ.), ἡ Βυτίνα (1,800 κατ.), ἀποτελουμένη ἐκ τῶν συγοικισμῶν Ἀνω, Μέσης καὶ Κάτω Βυτίνης, ἔχουσα ἀξιόλογον γεωργικὸν σταθμόν.

Πρὸς Ν. τῆς Δημητσάνης εὑρίσκονται: ἡ Σιεμνίτσα (2,500 κατ.),

καὶ ἡ Καρύαια (1,200 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Γόρτυνος, ὀνομάζεται μένον ἐκ τῆς ἀρχαίας Γόρτυνος, τῆς ἐποίας τὰ ἑρείπια εὑρίσκονται ἔγγρυς. Κεῖται δὲ ἡ Καρύαια εἰς τὰς οὐλιτύας λόφου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὅποιου ὑπάρχει ἴσχυρὸν φραγμικὸν φρούριον.

3. Ἐπαρχία Μεγαλοπόλεως.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης είναι ἡ Μεγαλόπολις ἡ Σινάρος (1,500 κατ.), παρὰ τὸν Ἑλισσώνα, ἔνθα σύζονται λείψανα τοῦ μεγάλου τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Θεάτρων. Η ἀρχαία Μεγαλόπολις συνωκίσθη ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου τῷ 370 π. Χ. μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην (371) ἐκ 40 ἀρκαδικῶν πόλεων, ὡς προπύργιον τῶν Ἀρκαδῶν κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν. Ἐν Μεγαλοπόλεως κατήγορο τὸ δόμον ἐκ τῶν στρατηγῶν τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, ὁ Φιλοποίημην καὶ ὁ Λυκόρητας, καὶ ὁ οὗδε τοῦ τελευταίου τούτου, ὁ ἱστορικὸς Πολύδιος. Τὸ σημερινὸν χωρίον παράγει δημητριακοὺς καρποὺς καὶ σῖνους, ἵκανον δὲ ἀκμάζουσιν ἐν αὐτῷ ἡ ἐμπορία καὶ ἡ κτηνοτροφία.

Τὰ μεγαλήτερα χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης είναι τὸ "Ισαρι" (1,600 κατ.), καὶ τὸ Λεοντάριον (900 κατ.) καὶ τὸ Διορράχι (1,400 κατ.) παρὰ τὸν παραπόταμον τοῦ Ἀλφειοῦ Καρνίωνα.

4. Ἐπαρχία Κυνουρίας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης είναι τὸ Λεωνίδιον (3,700 κατ.) ἢ παρὰ τὸ ὅποιον πεδιάς είναι κατάρυτος ἐξ ἐλαῖων, ἐσπεριδοειδῶν καὶ ἄλλων ἐπωροφόρων δένδρων. Ἐν Λεωνίδῃ καὶ ἔν τις: χωρίον τῆς Κυνουρίας ὅμιλεται ἡ τσακωνικὴ διάλεκτος, παραχθεῖσα ἐκ τῆς ὁμιλουμένης ἐλληνικῆς ἀναμεμιγμένης μετά τινων δωρισμῶν.

Χωρία ἐπισημότερα τῆς ἐπαρχίας ταύτης είναι ὁ "Αγιος Ἀνδρέας" (420 κατ.), τὸ "Αστρος" (600 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Θυρέας, κληθέντος σύτως ὡς κειμένου ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ἀρχαίας Θυρεάτιδος. Ἐν "Αστρει" συνγέλθειν ἡ δευτέρα Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις τῷ 1823. Τὰ Δολιανά (1,700 κατ.), ὀνομαστὰ διὰ τὴν ἐτεῖ 1821 νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων, ἐν ᾧ ὁ ἐπὶ ἀνδρείᾳ διαπρέψας Νικήτας Σταματέλόπουλος, ἀνεψιός τοῦ Κολοκοτρώνου, ἐπέκληθη παρὰ τῶν στρατιωτῶν τουρκοφάγος, τὰ Βέρβαινα (1,600 κατ.)

ζηνθα οι "Ελληνες ήγωνίσθησαν ώστας νικηφόρως πρὸς τὴν ὑπερτέραν ἐχθρικὴν δύναμιν, δ "Αγιος Νικόλαος (Καστρὶ) (2,400 κατ.), ὁ "Αγιος Πέτρος (3,800 κατ.), ἀκμαία κωμόπολις κειμένη παρὰ τὰς Ὑπαρείας τοῦ Πάρνωνος, ἡ Πρασιώς (650 κατ.), τὸ Ηλαιοχώριον (1,300 κατ.), καὶ ὁ Κοσμᾶς (2,200 κατ.).

Γ'. ΝΗΣΟΙ

Ἐπιφ. 9,239 □ χλμ. Πληθ. 496,000.

Αἱ νῆσοι τοῦ Ἐλληνικοῦ Βασιλείου διαιροῦνται εἰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ εἰς νήσους τοῦ Ιονίου πελάγους.

Καὶ αἱ μὲν νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀποτελοῦσι δύο νομούς,
1) Εὐβοίας καὶ 2) Κυκλαδῶν, αἱ δὲ νῆσοι τοῦ Ιονίου πελάγους
ἀποτελοῦσι τέσσαρας νομούς, 3) Κερκύρας, 4) Λευκάδος, 5) Κε-
φαλληνίας καὶ 6) Ζακύνθου.

1. Νομὸς Εύβοίας.

Πληθ. 106,000.

Ο νομὸς Εύβοίας ἀποτελεῖται ἐκ τῆς νήσου Εὐβοίας, ἥτις εἶναι ἡ μεγίστη τῶν ἑλληνικῶν νήσων, ἐκ τῆς πρὸς Α. αὐτῆς νήσου Σκύρου καὶ τῶν περὶ ταύτην νησίδων, ἐκ τῶν εἰς τὰ ΒΔ αὐτῆς Λιχάδων ἢ Λι-
θάδων νήσων, ἐκ τῶν Σβούρων, ἐρημονήσου κειμένης ἀντικρὺ τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ Μαραθώνος καὶ ἐκ τῶν νήσων Πεταλίων, κειμένων κατὰ τὴν εἰσόδον τοῦ Εὔβοϊκου κόλπου.

Η νῆσος Εύβοια χωρίζεται ἀπὸ τῆς Στερεᾶς Ἐλλάδος διὰ τοῦ Εὔβοϊκοῦ κόλπου καὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εύριπου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, ἔχοντος πλάτος 40 μέτρων, ὑπάρχει σιδηρᾶ κινητὴ γέφυρα. Τὸ στενὸν τοῦτο εἶναι δυομιστὸν ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων διὰ τὰς ἐν αὐτῷ συμβαίνοσας παλιρροίας.

Η Εύβοια εἶναι τιμῆμα τῆς Στερεᾶς Ἐλλάδος ἀποχωρισθὲν ἀπ' αὐτῆς κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, θθεν καὶ τὰ ὄρη αὐτῆς εἶναι συνέχεια τῶν δρέων τῆς Στερεᾶς. Εἶναι δὲ ταῦτα, πρὸς Β. τὸ Τελέθριον, τὸ ὅποιον διὰ μὲν τῆς πρὸς ὅμιλας προεκτάσεως αὐτοῦ τελευτὴ εἰς τὸ Κηναῖον ἀκρωτήριον (Λιθάδα), διὰ δὲ τῆς πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἀρτεμίσιον διὰ τὰς παρ' αὐτῷ ναυ-

μαχίας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν ἐν ἔτει 480 π. Χ. Νοτιώτερον τοῦ Τελεθρίου τὸ ὅρος *Μάκιστος* ή *Κανδῆλι* διατρέχει τὴν δυτικὴν παραλίαν, ἐνῷ κατὰ τὴν ἀπέναντι ἀνατολικὴν παραλίαν χωρεῖ ἡ *Πλυξαριά* (Γερακοδοῦνο). Εἰς τὸ μέσον τῆς νήσου ὑψώνται ἡ *Δίρφυς* ή *Δέλφη*, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐκφύεται πρὸς νότον ὁ *Ολυμπός*. Εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς νήσου εἶναι τὸ ὅρος *Οχη*, τὸ ὄποιον βορείως μὲν αὐτοῦ καταλίγγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον *Καφηρέα*, παρὰ τὸ ὄποιον τῷ μὲν 1790 ἡγδραγάθησεν δὲ *Λάμπρος* *Κατσώνης*, τῷ δὲ 1825 δὲ *Γεώργιος Σαχτούρης* συνεκρότησε λαμπρὰν πρὸς τοὺς *Τούρκους* ναυμαχίαν, νοτίως δὲ εἰς τὸ ἀκρωτήριον *Γεραιστόν*. Ἐκ τῶν **Πεδιάδων** τῆς Εὔβοιας ἀξιολογώτεραι εἶναι ἡ τοῦ *Ξηροχωρίου*, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ *Κάλλας*, κοινῶς *Ξηρᾶς*, πηγάζων ἐκ τοῦ Τελεθρίου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ *Τρίκερη*, καὶ ἡ τῆς *Χαλκίδος*, τὸ παρ’ ἀρχαῖος *Ληλάντιον* πεδίον, διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ *Ληλάντου* ποταμοῦ, πηγάζοντος ἐκ τῆς *Δίρφυος* καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν *Εὔριπον*.

Οἱ νομὸς Εὔβοιας διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, *Χαλκίδος*, *Ξηροχωρίου* καὶ *Καρυστίας*.

1. Ἐπαρχία Χαλκίδος.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ τοῦ νομοῦ εἶναι ἡ *Χαλκίς* (9,000 κατ.), κειμένη παρὰ τὸν Εὔβοεικὸν *Εὔριπον*, πόλις παναρχαία. Ἡκμασε κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους διὰ τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς ἀποκίσεως, ἵδιως εἰς τὴν πρὸς νότον τῆς *Μακεδονίας* χερσόνησον, τὴν κληθεῖσαν *Χαλκιδικήν*. Ἐκ τῶν λεψάνων τῶν νεωτέρων χρόνων σήκουνται τὰ ἐνετικὰ φρούρια καὶ μέρος τῶν τυχῶν, ἀτινα περιέκλειον τὴν πόλιν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς φραγκοκρατίας. Η *Χαλκίς* εἶναι πόλις ἐμπορικῇ καὶ διοικητικῇ· ἵδιως δὲ ἀκμάζει ἐν αὐτῇ ἡ πνευματοποιία, τὸ δὲ πεδίον τῆς *Χαλκίδος* η *Ληλάντιον* παράγει ἄρθρονα δημητριακὰ καὶ οίνον καὶ ἔλαιον. Εἶναι ἔδρα Πρωτοδικείου καὶ Γυμνασίου, ἔχει δὲ καὶ *Ιερατικὴν Σχολήν*. Πρὸς Ν. τῆς *Χαλκίδος* κείνται *Μύτικας* (1,360 κατ.), *Βασιλικό* (1,100 κατ.), ἔχον ἀρχαῖα ἐρείπια, τὰ *Νέα Ψαρά* (650 κατ.), ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας *Ἐρετρίας*, συνοικισθέντα τῷ 1824 ὑπὸ *Ψαριανῶν*, τῶν ὁποίων ἡ πατρὶς κατεστράφη κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸς παρὰ τῶν *Τούρκων*. Ἔνεκα τῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας παρέσχον εἰς τὴν πατρίδα οἱ *Ψαριανοί* κατὰ

τὴν ἐπανάστασιν, ἔχουσι: τὰ Νέα Ψαρὰ τὸ προνόμιον νὰ ἐκλέγωσι δύο βουλευτάς. Ἡ δὲ ἀρχαία Ἐρέτρια ὑπῆρξε μία τῶν πρώτων ναυτικῶν πόλεων τῆς ἀρχαιότητος Ἑλλάδος, ἥκμασε διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ πλῆθος ἀποικιῶν ἔδρυσεν ἐν τε τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ, τῇ Σικελίᾳ καὶ τῇ Χαλκιδικῇ. Βοηθήσασα τοὺς ἐπαναστήσαντας Ἰωνας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατά τῶν Περσῶν ἐκυριεύθη τῷ 490 καὶ κατεστράφη παρὰ τούτων, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἔξηγηδραποδίσθησαν, ἡ Βάθεια (1,300 κατ.), πρὸς Β. δὲ τῆς Χαλκίδος ἡ Σιενή (1,400 κατ.), κειμένη εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς Δίρφυος, τὰ Ψαχνά (1,500 κατ.), ἡ Λίμνη (2,100 κατ.), ἔδρα τοῦ δῆμου Αἰγαίων, εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Αἰγῶν, ἔνθα ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος, ἡ Ἱερά "Ἄγια" Ἄρρα (1,500 κατ.), καὶ τὸ Μαρτούδιον (1,000 κατ.).

2. Ἐπαρχία Ξηροχωρίου.

Τῆς ἐπαρχίας ταύτης πρωτεύουσα εἶναι τὸ Ξηροχώριον (3,500 κατ.), ὡραία πολίχνη, τῆς ὁποίας ἡ περιοχὴ ἡ ἀπ' ἀρχαϊστάτων χρόνων φημιζομένη «πολυστάφυλος Ἰστιαία», παράγε: ἐκλεκτοὺς σῖνους. Εἶναι ἔδρα τοῦ δήμου Ἰστιαίων καὶ ἔχει ἐπίνειον αὐτοῦ τοὺς Ὥρεούς. Πρὸς τὰ ΝΔ. τοῦ Ξηροχωρίου κείται ἡ Αἰδηψός (1,200 κατ.), πολίχνη, παρὰ τὴν ἐποίαν εὑρίσκονται: τὰ κατά τε τοὺς ἀρχαίους καὶ τοὺς καὶ ἡμᾶς χρόνους δύναματά λαμπτικὰ ὅδατα. Πρὸς νότον δὲ τοῦ Ξηροχωρίου, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Τελεθρίου, κείνται τὰ Καμάρια (500 κατ.).

3. Ἐπαρχία Καρυστίας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι ἡ Κύμη (5,000 κατ.), κειμένη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Εύβοιας, εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Κύμης, τῆς ὁποίας μόνον τὸ σύνομα καὶ ἐλάχιστα λείψανα διεσώθησαν. Ἡ ἀρχαία Κύμη ὑπῆρξεν ἡ μητρόπολις τῆς ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ ὅμωνύμου πόλεως. Ἡ σημερινὴ Κύμη ἔξαγει μεγάλην ποσότητα ἐκλεκτῶν σῖνων εἰς Γαλλίαν καὶ Ρωσίαν, ἔχει δὲ καὶ ἀφθόνους λιγνίτας. Πολίχνης σημαντικώτεραι τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι οἱ Καλημεριάνοι (900 κατ.), αἱ Κονίστραι (600 κατ.), ἡ Οξύλιθος (1,000 κατ.), ἡ Ὁκτωνά (1,100 κατ.), τὸ Αὖλωνάργιον (1,300 κατ.), τὸ Ἀλιβέριον (1,500 κατ.) κείμενον εἰς τὴν θέσιν περίπου τῶν ἀρχαίων Τα-

μυρῶν, καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Ταμυναίων. Εἶναι δὲ τὸ Ἀλιθέριον κώμη
ἐμπορική καὶ γεωργική. Τὰ Σιῆρα (900 κατ.), παρὰ τὰ ὄποια ἔπειτε
μαχόμενος τῷ 1822 ὁ Ἡλίας Μαυρομιχάλης ἐκστρατεύσας πρὸς ἐνί-
σχυσιν τῆς ἐν Εύβοιᾳ ἐπαναστάσεως καὶ ἐπιχειρήσας τὴν ἀλωσιν τῶν
φρουρίων τῆς Χαλκίδος καὶ τῆς Καρύστου. Ἀντικρὺ τῶν Στύρων
κεῖται ἡ θραχώδης ἐρημόνησος τὰ Στοῦρα, περὶ τὴν ὄποιαν εὐρίσκον-
ται καὶ ἄλλαι τινὲς ἔγρονγοι τὸ Κατσαρόνι (300 κατ.), ἔδρα τοῦ
δήμου Μαρμαρίου, εἰς τὸν ὄποιον ἀνίκουσι καὶ αἱ νῆσοι Πεταλίαι 4
τὸν ἀριθμόν, κτημα τοῦ Βασιλέως, παράγουσαι ἐκλεκτὸν οἶγον. Ἡ
Κάρυστος (1,500 κατ.), ἀποτελουμένη ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως, ἐκτι-
σμένης εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς Ὀχης, καὶ ἐκ τῆς γέας πόλεως, κειμένης
εἰς τὴν παραλίαν ἐν τῷ μυχῷ κολπίσκου. Ἡ σημερινὴ Κάρυστος κεί-
ται ἐγγὺς καὶ πρὸς νότον τῆς ἀρχαίας Καρύστου, τῆς ὄποιας σφύζον-
ται μεσαιωνικά τινα ἔρείπια. Τῆς Καρύστου τὸ φρούριον ἐπεχείρησε
νὰ κυριεύσῃ τῷ 1826 ὁ φιλέλλην Γάλλος συνταγματάρχης Φαβρίέρος
ἄλλ' ἀπέτυχε. Μετὰ δεινὴν φθορὰν τοῦ στρατοῦ, περικυκλωθεὶς ὑπὸ
τοῦ ἐπιδραμόντος Ὁμέρ Πασᾶ μόλις ἐσώθη ὑπὸ τῶν εἰς δοήθειαν
κύτου δραμόντων Κριεζώτου καὶ Βάσσου. Ἡ Πλατανιστός (1,100
κατ.).

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος Σκῦρος (3,500 κατ.)
ἀποτελοῦσα ἴδιον δήμον, ἔδρα τοῦ ὄποιου εἶναι ἡ διμώνυμος πόλις
Σκῦρος (3,000 κατ.), κειμένη εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν καὶ ἔχου-
σα ἐπίνειον τὴν Λιναριάν. Περὶ τὴν Σκύρον κείνται καὶ ἄλλαι μι-
κραὶ ἐρημόνησοι.

2. Νομὸς Κυκλαδῶν.

Πληθ. 135,000.

Ο νομὸς Κυκλαδῶν ἀποτελεῖται ἐξ 23 νήσων καὶ ἄλλων τινῶν
ἀσημάντων νησίδων, κειμένων ἐν τῷ Αἰγαϊῳ Πελάγει. Ἐκλήθησαν
δὲ Κυκλάδες ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὡς κείμεναι κύκλῳ τῆς παρ' ἀρχαῖοις
ἴερᾶς νήσου Δίγλου.

Αἱ Κυκλάδες καταφήθησαν, κατὰ τὴν ἀπωτάτην ἀρχαιότητα, ὑπὸ¹
Φοινίκων καὶ Καρῶν. Βραδύτερον ἐγκατεστάθησαν εἰς αὐτὰς Ἐλ-
ληνες τοῦ Ιωνικοῦ φύλου. Ἀπετέλεσαν δὲ τότε, μετ' ἄλλων νήσων
καὶ παραλίων πόλεων, σύνδεσμον θρησκευτικοπολιτικὸν ἡ ἀμφικτιο-
νίαν. Ἡσαν δὲ αἱ νῆσοι αὗται, κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, πλού-

σιαί και εῦφοροι. Μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἐτάχθησαν εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν συμμαχίαν, κατὰ δὲ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἐξέπεσον, καὶ πολλὰλι αὐτῶν ἔχρησίμευσαν ώς τόπος ἔξορίας. Καταλυθείσης τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τῶν Λατίνων (1204) αἱ πλεῖσται αὐτῶν κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν. Τέλος ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος περιῆλθον εἰς τοὺς Τούρκους, ἀπὸ τῶν ὅποιων ἀφγρέθησαν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, προσαρτηθεῖσαι εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον.

Ο νομὸς τῶν Κυκλαδῶν διαιρεῖται εἰς 7 ἐπαρχίας, γητοι Σύρου, Τήρου, Ἀρδρου, Κέας, Νάξου, Μήλου καὶ Θήρας.

1. Ἐπαρχία Σύρου

Ἡ ἐπαρχία αὕτη συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Σύρου, Μυκόνου, Δήρου, Ρηνείας καὶ Γυάρου. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ νομοῦ είναι ἡ ἐν τῇ νήσῳ Σύρῳ (28,000 κατ.) Ἐρμούπολις (19,000 κατ.) συνοικισθεῖσα ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ Χίων, Φαριανῶν, Σμυρναίων, Κυδωνιέων καὶ Μιτιληναίων, εἰτα δὲ ὑπὸ Υδραιών Κρητῶν καὶ Ηελιοποννησίων. Κεῖται εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς νήσου, ἐπὶ τριῶν λόφων ἀμφιθεατρικῶς, καὶ εἰς τὴν θέσιν ἀρχαίας πόλεως, ώς φαίνεται ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ σφιζομένων ἐρειπίων. Εἶνε πόλις ἐμπορικῶτάτη, ἔχει δὲ καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν, ιδίως δὲ βυρσοδεψεῖα, ἐρισουργεία, πλεκτήρια καὶ σιδηρουργεία, μάλιστα δὲ δνομαστὰ εἴνε τὰ συριανὰ λουκούμια. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ τὸ νεωλκετὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρείας. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Ἐρμουπόλεως κεῖται ἡ Ἀνω Σῦρος ἐκτισμένη ἐπὶ βραχώδους λόφου (3,300 κατ.), κατοικουμένη τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ἑλλήνων καθολικῶν τὸ θρήσκευμα.

Ἡ νῆσος Μύκονος (4,400 κατ.) κεῖται πρὸς Α. τῆς Σύρου. Εἶναι νῆσος δραχώδης καὶ ξηρά. Ἐδρα τοῦ ἐν αὐτῇ ἀμωνύμου δήμου είναι ἡ Μύκονος (3,100 κατ.), κατεμένη ἐν τῷ μικρῷ δρμίσκου εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς νήσου. Πλησίον αὐτῆς πρὸς Β. κεῖται ἡ κάωμη Αγω Μεριά (1,000 κατ.). Τῆς Μυκόνου οἱ κάτοικοι είναι κυρίως ναυτικοί.

Μεταξὺ Σύρου καὶ Μυκόνου κείνται αἱ ἀκατοίκητοι νησίδες Δῆλος, καινῶν Μικρὰ Δῆλος, καὶ ἡ Ρήνεια, καινῶν Μεγάλη Δῆλος. Καὶ ἡ

μὲν Δῆλος ὑπῆρξεν δυομαστὴν ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὡς νῆσος ἴερά, ἐν Ἰλέγεννήθησαν κατὰ τὴν μυθολογίαν δὲ Ἀπόλλων καὶ Ἡ Ἄρτεμις, καὶ ἔθεωρεῖτο ὡς τὸ θηρσκευτικὸν κέντρον τῶν Κυκλαδών. Ἐχει πόλλας ἀρχαιότητας, μεταξὺ τῶν δποίων τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Σήμερον χρησιμεύει ὡς Λαιμοκαθαρτήριον. Ἡ δὲ Ρήνεια ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὡς νεκροταφεῖον τῶν Δηλίων, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς ταφῆς ἀντῶν ἐν τῇ ἑσυτῶν νήσῳ.

Ἡ πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Σύρου κειμένη Γύαρος, ἥτις ἐπὶ Ρωμαίων ἦτο τόπος ἔξορίας, εἶναι σήμερον ἀκατοίκητος, συγκαζομένη μόνον ὑπὸ ποιμένων ἐκ Σύρου.

2. Ἐπαρχία Τίνου.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη συνίσταται ἐκ μόνης τῆς νήσου Τίρου (12,000 κατ.). Ἡτις εἶναι νῆσος εὐφοριωτάτη, παράγουσα ἐσπεριδοειδῆ, οἶνον, καὶ μέλι. Ἐξ αὐτῆς δὲ ἔξαγονται ὠραῖα λευκὰ καὶ πράσινα μάρμαρα. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ ὁμώνυμος πόλις Τίρος (2,400 κατ.) κειμένη ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ὁ ναὸς τῆς Εὐαγγελιστρίας, κατεσθεὶς τῷ 1824, καὶ ἡ ἐν αὐτῷ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Θεοτόκου. Τῇ 25 Μαρτίου καὶ 15 Αὐγούστου γίνονται ἐνταῦθα μεγάλαι πανηγύρεις, εἰς τὰς δποίας συρρέουσι κατὰ χιλιάδας οἱ προσκυνηταὶ ἔκ τε τῆς ἐλευθέρας καὶ τῆς δούλης Ἑλλάδος. Ἀλλαι πολέχγαι τῆς νήσου εἶναι εἰς τὰ ΒΑ. ἡ Στενή (500 κατ.), καὶ εἰς τὰ ΒΔ. ὁ Πύργος (1500 κατ.). Ἡ Τίρηνος κατοικεῖται ὑπὸ πολλῶν Ἑλλήνων καθοικῶν, ἐν αὐτῇ δὲ ὑπάρχουσι τὸ Μοναστήριον τῶν δυτικῶν Καλογραιῶν, ἡ Γαλλικὴ Σχολὴ τῶν Οὐρσουλίνων καλογραιῶν καὶ ἡ Μονὴ τῶν Ἰησουϊτῶν «Ἄγιος Ἰωσήφ».

3. Ἐπαρχία Ἀνδρου.

Καὶ αὕτη ἡ ἐπαρχία συνίσταται ἐκ μόνης τῆς νήσου Ἀνδροῦ (19,000 κατ.), ἥτις ἔνεκα τῆς ἀφθονίας τῶν ἐν αὐτῇ ὑδάτων δυομάκιον ζετεῖ εἰς τὴν ἀρχαιότητα καὶ Ὑδροῦσα. Ἐχει ἀξιόλογον ἐμπορικὸν ναυτικόν, συνιστάμενον εἰς 25 ἀτμόπλοια. Παράγει ἔλαιον, δημητριακά, ἀριστα σῦκα καὶ ἐσπεριδοειδῆ, πρὸ πάντων λειμόνια. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ Ἀνδρος (1,800 κατ.), κειμένη εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευ-

φὰν τῆς νήσου. Κῶμαι λόγου ἄξιαι τῆς νήσου ταύτης είνε πρὸς Β. μὲν αὐτῆς τὸ Γαύρειον (400 κατ.), πρὸς Ν. δὲ ἡ Μεσαριά (300 κατ.), τὰ Ἀποίκια (700 κατ.), ἔνθα εὑρίσκεται ἡ Ιαματικὴ πηγὴ Σάριζα, ὁ Όρμος Κορθίου (Πετροφόδης) καὶ τὸ παρ' αὐτὸν Κόρθιον (700 κατ.). Ἐν τισι γωρίοις τῆς Ἀνδρου λαλεῖται ἡ Ἀλβανική.

4. Ἐπαρχία Κέας.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Κέας, Κύθιου καὶ Σερίφου καὶ ἐκ τῶν προσκειμένων ταύταις νησίδων Βόδι, Πιπέρι καὶ Σεριφοπούλα. Ἡ Κέα, κοινῶς Τζιά, ώνομάζετο εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους Κέως, καὶ ὑπῆρξε πατρὶς τοῦ ἐπιγραμματοποιοῦ ποιητοῦ Σιμωνίδου τοῦ ἐγκωμιάσαντος τὰ κατὰ τοὺς Ηερσικοὺς πολέμους καταρθώματα τῶν Ἑλλήνων. Ἡ νήσος Κέα (5,000 κατ.) είνε νήσος δρεινὴ ἀλλ’ εὔφορας, ἔχουσα ἀφθονίαν ὑδάτων, παράγει δὲ οἶνον, σῦκα, ποικίλα ἀλλα διπλωμάτα, μέλι καὶ κυρίως βαλανίδια. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας είνε ἡ ἐν τῇ νήσῳ διμώνυμος πόλις Κέα (4,700 κατ.), κειμένη εἰς τὸ κέντρον τῆς νήσου καὶ ἔχουσα ἐπίνειον τὸ Λιθάδι. Ὅπαρχουσι δὲ καὶ ἐνταῦθα ἔρειπια ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ μεσαιωνικῶν κτιρίων.

Ἡ Κύθρος (4,400 κατ.) ώνομάσθη ἥδη ἀπ' ἀρχαίων χρόνων καὶ Θερμιά, ἔνεκα τῶν ἐν αὐτῇ θερμῶν ιαματικῶν πηγῶν, παρὰ τὰς ὅποιας ὑπάρχουσι σήμερον λουτρά. Αἱ κυριώτεραι ἐν αὐτῇ πολίχναι είνε ἡ Κύθρος ἡ Χώρα ἡ καὶ Μεσσαρά (2,000 κατ.), ἡ Δερονής ἡ Χωριό (2,400 κατ.). Ἡ νήσος παράγει κριθήν, ἀμύγδαλα, σῦκα, πορτοκάλια καὶ λεμόνια.

Ἡ Σέριφος (4,000 κατ.) ὑπῆρξε καὶ πάλιν περίφημος διὰ τὰ πλούσια μεταλλεῖα αὐτῆς, σήμερον δὲ ἔξορύστονται ἐν αὐτῇ σιδηρίτης, μόλυβδος καὶ χαλκός. Ἡ νήσος παράγει ἔξαίρετον οἶνον, κατασκευάζεται δὲ ἐν αὐτῇ ἀριστος τιρός. Κυριωτέρα πόλις αὐτῆς είνε ἡ Σέριφος ἡ Χώρα (2,500 κατ.), κειμένη πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτήν.

Αἱ νησίδες Βόδι, Πιπέρι καὶ Σεριφοπούλα είνε ἀκατοίκητοι.

5. Ἐπαρχία Νάξου

Αὕτη ἡ ἐπαρχία συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Νάξου, Πάρου, καὶ Ἀντιπάρου καὶ ἐκ τῶν νησίδων Δεσποτικοῦ ἡ Ἐπισκοπῆς καὶ Στρογγύλης.

Η Νάξος (15,000 κατ.) είνε ή μεγίστη και εύφορωτάτη τῶν Κυκλαδῶν, τὰ κυριώτερα δὲ αὐτῆς προσέντα είνε ἔλαιον, σίνος, ἐσπεριδοειδή καὶ ιδίως κίτρα, σῦκα, βάμβαξ καὶ μέταξ, σπουδαῖον δὲ προϊόν ἔξαγωγῆς είνε ή σιμύρις, πέτρα σκληροτάτη χρησιμεύουσα εἰς τὴν λείανσιν μετάλλων καὶ λίθων. Ὅρος ἔχει ή νῆσος αὗτη τὸ Δρῖος κοινῶς Ὀξιά, τὸ ὑψηλότερον τῶν Κυκλαδῶν.

Η Νάξος ἡκμασεν ἐπὶ τοῦ τυράννου Λυγδάμιος κατὰ τὴν 6ην ἐκατονταετηρίδα πρὸ Χριστοῦ. Σήμερον κυριώτερα χωρία αὐτῆς είνε ή Νάξος (1,800 κατ.) πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ὑπεράνω τῆς ἑποίας σφύζονται ἔρειπια ἀρχαῖας ἀκροπόλεως καὶ ἐνετικὸν φρούριον, ή Ἀπείρανθος (2,000 κατ.), ή Κωμιακή (1,400 κατ.), τὸ Χαλκί (1,500, κατ.), ἔδρα τοῦ δῆμου Τραχαίας καὶ τὸ Φιλώτι (1,700 κατ.).

Η Πάρος (8,000 κατ.), ὁνομαστὴ διὰ τὰ λευκὰ αὐτῆς μάρμαρα τοῦ δρου Μαρπίσσης, ὑπῆρξεν ή πατρὶς τοῦ σατυρικοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου καὶ τῶν ἀγαλματοποιῶν Σκόπα καὶ Πραξιτέλους. Η κατὰ τῆς νήσου ταύτης ἀποτυχοῦσα ἐκστρατεία τοῦ Μιλτιάδου ἐγένετο ή αιτία τοῦ σικτροῦ τέλους τοῦ μεγάλου ἀνδρός.

Ἄξιαι μνείας πολίχναι αὐτῆς είνε ή Παροικία (2,700 κατ.), αἱ Λεῦκαι (1,800 κατ.) καὶ ή Νάονος (1,300 κατ.).

Αἱ νησίδες Ἐπισκοπὴ (ή ἀρχαία Πρεπέσινθος) καὶ Σιρογγύλη είνε ἀκατοίκητοι.

Η Ἀντίπαρος ή Ὡλίαρος (700 κατ.) είνε ὁνομαστὴ διὰ τὸ ψυχρὸν σταγές σπήλαιόν της τὸ πλήρες σταλαγμιῶν. Η ἀμφίνυμος κώμη αὐτῆς Ἀντίπαρος (600 κατ.) κατοικεῖται ὑπὸ γεωργῶν, ποιμένων καὶ ἀλιέων.

6. Ἐπαρχία Μήλου

Τὴν ἐπαρχίαν ταύτην συνιστῶσιν αἱ νῆσοι Μῆλος, Κίμωλος, Σίφνος, Φολέγανδρος καὶ Σίκινος καὶ αἱ ἐρημόνησοι Ἀντίμηλος, Πολύαιγος, Καλόγερος καὶ Καρδιώτισσα.

Η Μῆλος (5,000 κατ.) είνε νῆσος ἡ φαιστειώδης, καὶ παράγει οἶνον ἔξαιρετον, ὅλλ' ὁ μέγιστος πλούτος αὐτῆς είνε τὰ ἐν αὐτῇ εἴριστα δρυκτά, θεῖον, γύψος, βαρυτίνη καὶ αἱ μυλόπετραι. Είνε δὲ οἱ σκόμενα δρυκτά, θεῖον, γύψος, βαρυτίνη καὶ αἱ μυλόπετραι. Είνε δὲ οἱ σκόμενα δρυκτά, θεῖον, γύψος, βαρυτίνη καὶ αἱ μυλόπετραι. Μῆλοις οἱ ἄριστοι πρωφρεῖς τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει.

Είς τὴν ἀρχαίαν ὁμώνυμον πόλιν αὐτῆς σύζουνται λείψανα τειχῶν καὶ θεάτρου, παρὰ τὸ ὄποῖον εὑρέθη τῷ 1820 ἔγαλμα τῆς Ἀφροδίτης, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀφροδίτη τῆς Μήλου, ὥσπερ ἀπόκειται σήμερον εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Μουσεῖον τοῦ Λούδρου.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας είνε ἡ ἐν τῇ νήσῳ αὐτῇ Ηλάκα (1,000 κατ.), πρὸς τὰ ΝΑ. ταύτης ὁ Ἀδάμας (650 κατ.), συνοικισμὸς Κερτῶν, καὶ πρὸς Α. ὁ Τρισβασάλος (1,600 κατ.), ΒΔ. τῆς Μήλου κείται ἡ Ἀνιάνηλος η Ἐρημόμηλος, νησίς δραχώδης καὶ ἀκατοίκητος.

Ἡ Κίμωλος (1,700 κατ.) είνε νησίς ἀγορος, τῆς ἐποίας μόνη πρόσοδος είνε ἡ ἐξαγορένη κιμωλία γῆ. Μόνην κάμην ἔχει τὴν ὁμώνυμον Κίμωλον (1,655 κατ.).

Εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Κιμώλου κείται ἡ ἐρημόνησος παρὰ μὲν τῶν ἀρχαίων Πολύαιγος, σήμερον δὲ Πόλυβος η Πόλυνος καλουμένη.

Ἡ Σίφνος (4,000 κατ.) παράγει οἶνον, ἔλαιον καὶ δάμιδακα. Ἡτο περίφημος εἰς τὴν ἀρχαίτητα διὰ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τὰ ὅποια ἦδη ἐξηφανίσθησαν. Προσέτι ὀνομαστὰ ἦσαν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὰ ἐπιτραπέζια σκεύη, κατασκευαζόμενα ἐκ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ εὑρισκομένου λίθου, διτις είνε μαλακός, θωλώδης καὶ εὐκόλως τορνεύεται. Ἡ Σίφνος ἡτο ἡ μόνη τῶν Κυκλαδῶν, ἥτις δὲν ἔδωκε «γῆν καὶ ὕδωρ» εἰς τὸν Ξέρενην, ἀλλὰ μετέσχε τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας διὰ πεντηκοντάρου, δηλαδὴ νεώς μὲ 50 κωπία. Σήμερον ἔχει ἡ Σίφνος διοικηταίαν πηλίνων ἀγγείων, (σίφνια τσουκάλια) καὶ φιαθίνων πίλων.

Κυριώτεραι πολίχημαι τῆς νήσου ταύτης είνε ἡ Ἀπολλωνία (800 κατ.), καὶ ὁ Ἀρτεμών (1,700 κατ.).

Ἡ Φολέγανδρος (1,000 κατ.) ἔχει ἔδαφος τραχύ, παράγει σῦκα, οἶνον, ἔλαιον, δημητριακά, ἔχει προσέτι κτηνοτροφίαν καὶ διοικηταίαν φιαθίνων πίλων. Ἐχει χωρίον ὁμώνυμον Φολέγανδρον (700 κατ.), καὶ ἐπίνειον αὐτοῦ τὸ Καραβοστάσι.

Ἡ Σίκινος (700 κατ.) παράγει ἔλαιον καὶ οἶνον, ἔχει δὲ ἐν μόνον χωρίον, τὴν Σίκινον, ἔδραν τοῦ ὁμωνύμου δήμου. Ὁ ἐν τῇ πολίχνῃ ταύτη ναὸς είνε ἐκτισμένος ἐπὶ τῶν θεμελίων τοῦ ἀρχαίου ἱεροῦ τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος. Μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Φολεγάνδρου κείνται αἱ ἔρημοι νησίδες Καλόγερος καὶ Καρδιώτισσα.

7. Ἐπαρχία Θήρας.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Θήρας, Θηρασίας, Ἰου, Ἀμοργοῦ καὶ Ἀνάφης.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσι καὶ αἱ νησῖδες Ἄιω καὶ Κάτω Κονφονῆσι, Κερᾶς, Σχοινοῦσα, Ἡράκλεια, Μαναριὲς καὶ Δοροῦσα, καὶ αἱ ἔρημοι-νησοὶ Νικονοριά, Κραμποῦσα, Ἀμοργοπούλα, Παλαιὰ Καῦμένη, Μικρὰ Καῦμένη, Νέα Καῦμένη, Γεώργιος, Ἀφρόδεσσα, Ἀσπρονῆσι, Χρι-στιανά καὶ Ἀσκανή.

Ἡ Θήρα (14,000 κατ.), κοινῶς Σαντορίνη, εἶναι νήσος ἡ φαιστεο-γενής. Ἐχει σχῆμα ἡμικυκλίου, καὶ μετὰ τῶν πλησίον αὐτῆς κειμέ-νων νήσων Θηρασίας καὶ Ασπρονησίου σχηματίζει λεκάνην, ἥτις εἶνε ὁ κρατήρας ὑποθαλασσίου ἡφαιστείου ἐνεργοῦ. Εἰς τὴν λεκάνην ταύτην ἀνέδυσαν, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, δι’ ἡφαιστειώδους ἐνεργείας, αἱ νη-σίδες Παλαιὰ Καῦμένη, Μικρὰ Καῦμένη, Νέα Καῦμένη, Γεώργιος καὶ Ἀφρόδεσσα.

Ἡ Θήρα παράγει ἐκλεκτὸν οἶνον, τοῦ ὅποίου γίνεται μεγάλη ἔξα-γωγή, ἔτερον δὲ σπουδαῖον προϊὸν αὐτῆς εἶναι ἡ θηραϊκὴ γῆ ἢ πορ-σελλάμη, ἀκμάζουσι δὲ ἡ ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτῆς.

Τὰ σπουδαιότερα χωρία τῆς νήσου ταύτης εἶναι τὰ Φηρά (1,000 κατ.) ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, τὸ Κοντοχώριον (950 κατ.), τὸ Ἡμεροβίγλιον (800 κατ.), ἡ Ἐπάρω Μεριά (1,700 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Οἴας, ὁ Πύργος (1,050 κατ.), ἔδρα τοῦ δήμου Καλλιστῆς, ὁ Καρτεράδος (900 κατ.), τὸ Μεγαλοχώριον (1,060 κατ.), καὶ τὸ Ἐμπο-ρεῖον (1,200 κατ.).

Ἡ Θηρασία (900 κατ.) εἶναι κατάφυτος ὑπὸ ἀμπελώνων, ἔξαγει δὲ καὶ αὐτὴ θηραϊκὴν γῆν. Κυριωτέρα κάρη ἐν αὐτῇ εἶναι ὁ Μαρο-λᾶς (400 κατ.). Μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας καὶ παρ’ αὐτὰς κείνται αἱ ἔρημοι νήσοι Παλαιὰ Καῦμένη, Μικρὰ Καῦμένη, Νέα Καῦμένη, Γεώργιος, Ἀφρόδεσσα, Ασπρονῆσι, Χριστιανά καὶ Ἀσκανή.

Ἡ Ἰος (2,200 κατ.) κείται πρὸς Β. τῆς Θήρας καὶ εἶναι νήσος δρεινή. Ἡ μεταξὺ τῶν δρέων περιεχομένη μεγάλη κοιλάς, ὁ Κάμ-πος, εἶναι κατάφυτος ἀπὸ ἐλαιῶνας καὶ ἀμπελῶνας, παράγει δὲ ἡ νήσος πρὸς τούτοις σιτηρά, βάμβακα καὶ ἄλλα ὀπωρικά. Τρέφει δὲ

καὶ ἵκανὰ κτήνη. Ἐχει μίαν μόνην διμώνυμον κωμόπολιν (2,150 κατ.). Ἡ Ἀμοργός (4,300 κατ.) κεῖται πρὸς Α. τῆς Ἰου καὶ εἰς τὸ ἔσχατον πρὸς ἀνατολὰς σύνορον τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Υπάρχουσιν ἐν αὐτῇ ἐρέπια ἀρχαίων πόλεων καὶ λείψανα μεσαιωνικῶν κτιρίων, οἷον φραγκικοῦ πύργου, ἐνετικοῦ φρουρίου, Εἰς τὰ πεδινὰ μέρη τῆς νήσου καλλιεργοῦνται ἡ ἄμπελος, ἡ ἐλαῖα, τὰ σιτηρά καὶ δὲ βάμβαξ, ἔχει δὲ ἡ νήσος μικρὰν κτηνοτροφίαν καὶ ναυτιλίαν. Κυριώτεραι κωμαὶ αὐτῆς εἰνεὶ ἡ Χώρα ἡ Κάστρον (1,000 κατ.), παρὰ τὴν δύοιαν κεῖται ἡ μονὴ Χοζούιωτίσσης τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, καὶ ἡ Δαγκάδα (650 κατ.).

Δυτικῶς τῆς Ἀμοργοῦ κεῖται αἱ ὀλίγον κατῳκημέναι νησίδες⁵ Αρωκαὶ Κάτω Κουφονῆσι, Κερᾶς, Σχοινοῦσα, Ἡράκλεια, Μακαρίες καὶ Δονοῦσα, καὶ αἱ ἐρημόνησοι Νικουριά, Κραμποῦσα καὶ Ἀμοργοπούλα.

Ἡ Ἀνάφη (640 κατ.) εἰνεὶ ἡ τελευταία πρὸς τὰ ΝΑ. νήσος τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Παράγει οἶνον καὶ σιτηρά καὶ τρέφει ἀρκετὰ ποίμνια. Ἐχει μίαν μόνην κώμην, τὴν Ἀνάφην. Εἰς τὴν θέσιν, ἔνθα κεῖται σήμερον ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας Καλαμώτισσας, ητο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος. Συνοικισμὸς Ἀναφιωτῶν ἐκπατρισθέντων ὑπάρχει σήμερον παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, τὰ Ἀναφιώτικα.

3. Νομὸς Κερκύρας.

Πληθ. 95,000.

Ο νομὸς Κερκύρας ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς νήσου Κερκύρας καὶ ἐκ πέντε ἄλλων μικροτέρων νήσων, τῶν πρὸς τὰ ΒΔ. αὐτῆς Ὁθωνῶν, Ἐρίκονσης καὶ Μαθράκης, καὶ τῶν πρὸς Ν. αὐτῆς Παξοῦ καὶ Ἀρταξίου.

Ο νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, Κερκύρας καὶ Παξῶν.

1. Ἐπαρχία Κερκύρας.

Η ἐπαρχία Κερκύρας περιλαμβάνει τὴν νήσον Κέρκυραν καὶ τὰς νησίδας Ὁθωνούς, Ἐρίκονσαν καὶ Μαθράκην.

Η Κέρκυρα εἰνεὶ ἡ ἀρκτικωτάτη τῶν Ιονίων νήσων καὶ ἡ μᾶλλον

μεμακρυσμένη πρὸς τὰ ΒΔ. τῶν χωρῶν τοῦ Ἐλληνικοῦ Βασιλείου. Εἶνε γὴ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος, διότι μεγίστη πασῶν εἰνε γὴ Κεφαλληνία, ἀλλὶ εἰς πάσαν ἐποχὴν ὑπῆρξεν γὴ σημαντικωτέρα τῶν Ἰονίων νήσων. Κατοικηθεῖσα κατ’ ἀρχαιοτέρους χρόνους ὑπὸ Ἰλλυριῶν, ἀπωφύισθη τῷ 705 π. Χ. ὑπὸ τῶν Κορινθίων. Αὐξηθεῖσα δὲ εἰς πλοῦτον καὶ δύναμιν, ἐγένετο ἀντίτηγλος τῆς μητροπόλεως αὐτῆς, γὴ δὲ μεταξὺ Κερκύρας καὶ Κορίνθου ἔρις ἔνεκεν τῆς Ἐπιδάμνου τῷ 435 π. Χ. ὑπῆρξε μία τῶν ἀφορμῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

Ἄπὸ τοῦ ἔτους 229 π. Χ. περιηλθεν εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν Ῥωμαίων, εἴτα δὲ ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους.

Τῷ 1386 παρεδόθη εἰς τοὺς Ἐνετούς, οἵτινες ἀπέκρουσαν, διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν κατοίκων τῆς νήσου κατὰ τὰ ἔτη 1537 καὶ 1716, δύο φοβερὰς κατ’ αὐτῆς ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων.

Καταλυθεῖσης τῷ 1797 τῆς Ἐνετικῆς Πολιτείας, γὴ Κέρκυρα κατελήφθη ἀλληλοδιαδόχως παρὰ τῶν Γάλλων, εἴτα παρὰ τῶν Ῥώσων καὶ Τούρκων, καὶ ἀκολούθως πάλιν παρὰ τῶν Γάλλων, καὶ τῷ 1815 ἐτάχθη, κατ’ ἀπόφασιν τῆς ἐν Βιέννη Συνόδου, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, ἀποτελέσασα μετὰ τῶν λοιπῶν Ἰονίων νήσων τὴν Ἐπτάνησον Πολιτείαν. Αἱ νῆσοι δὲ αὗται παρεχωρήθησαν τῷ 1863 ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Ἐλλάδα.

Οφον ἔχει γὴ Κέρκυρα πρὸς Β. τὰ τῆς Ἰστάρης, τῶν ὅποιων ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἰνε ὁ Παντοκράτωρ, τὸ Στραβοσκάδι καὶ ὁ Παντελέμων, καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς νήσου τοὺς Ἀγίους Λέκα, τὸν Σταυρὸν καὶ τὸν Ἀγιον Μαϊδίαν.

Ακρωτήρια αὐτῆς εἰνε πρὸς Β. τὸ τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης καὶ ὁ Δράστης, πρὸς Δ. τὸ Κεφάλι καὶ τὸ Φαλακρόν, πρὸς Ν. τὸ Λευκὸν καὶ πρὸς Α. γὴ Λευκίμμη καὶ τὸ Ἀμφίπαγον.

Ἐκ τῶν μικρῶν ποταμῶν τῆς Νήσου οἱ μᾶλλον ἀξιοί λόγου εἰνε ὁ Ποταμὸς καὶ ὁ Μεσόγγης, ἐκβάλλοντες πρὸς Α., ὁ Τυφλοπόταμος καὶ τὸ Μεγαλοποτάμι ἐκβάλλοντες πρὸς Β. καὶ ὁ Ἐρμόνης χυνόμενος πρὸς Δ. εἰς τὸν ὄμιδόνυμον κόλπον.

Λίμναι ἀξιολογώτεραι τῆς Νήσου εἰνε γὴ πλησίον τῆς πόλεως κειμένη τοῦ Χαλκιοπούλου, ἔνθα ἡτο εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὁ Ὑλλακτὸς λιμήν, ὁ πολεμικὸς λιμὴν τῶν Κερκυραίων, καὶ γὴ Κορισσία, κειμένη εἰς τὰ νοτιοδυτικά.

Ἡ νῆσος εἰνε κατάφυτος ἐξ ἐλασιῶν καὶ ἀμπέλων.

Πρωτεύουσα της έπαρχιας και τοῦ νομοῦ είνε ἡ ὁμώνυμος πόλις Κέρκυρα (19,000 κατ. και μετά τῶν προαστείων και τῶν οὐ μακρὰν αὐτῆς ἀγροικιῶν 29,000 κατ.). Κεῖται εἰς τὸ μέσον τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς νήσου ἐπὶ μικρᾶς χερσονήσου, εἰς τὴν ἄκραν τῆς ὅποιας εὑρίσκεται τὸ Παλαιὸν λεγόμενον φρούριον, ἔνθα ἡ παρ' ἀρχαῖς Νῆσος. "Ετερον φρούριον, τὸ Νέον, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς πόλεως κείμενον και συνεχόμενον μὲ τὸ δυσμικώτερον κείμενον φρούριον Ἀδραάμ, ἐδέσποιζεν ἀλλοτε τοῦ πορθμοῦ τῆς Κερκύρας. Τούτων δ' ἔτι ισχυρότερον φρούριον ἦτο τὸ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι τῆς πόλεως κειμένης νησίδος Βίδου, τῆς ἀρχαῖας Ηπυχίας. Τὰ φρούρια ταῦτα κατέστρεψαν σὶ Αγγλοι, ὅτε παρέδωκαν τὰς Ἰονίους νήσους εἰς τὴν Ἑλλάδα.

"Η Κέρκυρα ὑπῆρξεν ἔδρα τῆς ἐν ἔτει 1823 ἰδρυθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀγγλού φιλέλληνος κόλιητος Γουιλφόρδου Ἰονίου Ἀκαδημίας, τῆς καταργηθείσης μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Ἐπτανήσου εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἶνε πατρὶς τοῦ πρώτου Κυθερήντου τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Καποδιστρίου και τοῦ διαπρεποῦς Μουσικοδιδασκάλου Νικολάου Μαντζάρου, τοῦ μελοποιήσαντος τὸν ὑπὸ τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ ποιηθέντα ἀθάνατον ἥμιν "Τύμον" εἰς τὴν Ἑλευθερίαν.

"Η Κέρκυρα είνε ἔδρα Ἐφετείου και Πρωτοδικείου, ἔχει δὲ και ἀριστον Σωφρονιστήριον. Ἐκ τῶν ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων ἀξια λόγου είνε τὸ πολιτικὸν νοσοκομεῖον, τὸ πτωχοκομεῖον, τὸ δρφανοτροφεῖον, τὸ πτωχοκομεῖον, τὸ δρφανοτροφεῖον, τὸ φρενοκομεῖον και τὸ ἐνεγυροδανειστήριον.

Πλὴν τῶν ἄλλων δημιοσίων, δημοσυνηρήτων και ἴδιωτικῶν Ἐκπαιδευτηρίων, ἀρρένων τε και θηλέων, ὑπάρχουσιν ἐν Κερκύρᾳ Διδασκαλεῖον ἀρρένων, Διδασκαλεῖον θηλέων και Γυμνάσιον. Ἐχει ἡ Κέρκυρα και ἀξίαν λόγου Βιβλιοθήκην.

"Ἐκ τῶν πολλῶν ναῶν τῶν ἐν τῇ πόλει Κερκύρᾳ οἱ μεγαλήτεροι είνε ὁ τῆς Μητροπόλεως, ἐν φεινε κατατεθειμένον τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης, και ὁ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐν φυλάττεται τὸ λείψανον τοῦ Προστάτου τούτου τῆς Κερκύρας.

Μεταξὺ τῶν ἀξιων λόγου σίκοδομῶν μνημονευτέα τὰ Βασιλικὰ ἀνάκτορα.

"Η Κέρκυρα είνε πόλις ἐμπορική. Τὰ κύρια προϊόντα ἔξαγωγῆς είνε τὸ ἔλαιον, δὲ σίνος, τὰ γεώμηλα και παντοῖαι διπλραι. Ἡ βιομηχανία ἐν αὐτῇ είνε ἀρκούντως προηγμένη· ταῦτης πρωτεύουσι τὸ ἐργοστάσιον παιγνιοχαρτοποίίας και συσκευῆς φυλλαδίων σιγαροχάρτου, ἐργαζό-

μενον πρὸς ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τοῦ Δημοσίου, καὶ τὰ ἔργοστάσια
χειρίδοποιίας, σαπωνοποιίας καὶ στεατικῶν κηρίων.

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πόλεως κεῖνται τὰ πρόστεια *Μαρ-*
τούκιον (3,800 κατ.), *Άγιος Ρόκος* (2,600 κατ.), *Γαρίτο* (2,400 κατ.)
· *Ανεμόμολος* (800 κατ.) καὶ αἱ μικραὶ κώμαι *Σιρατιά* (250 κατ.), *Φλα-*
ρέτο (400 κατ.) καὶ *Άναληψις* (150 κατ.). Τὰ πέντε τελευταῖα ταῦτα
χωρία κατέχουσι τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως, οἵτε καὶ εὑρίσκον-
ται ἐνταῦθα λείφανα ἀρχαίων κτιρίων καὶ μνημεῖα.

Τὰ σημαντικώτερα χωρία τῆς νήσου εἰνε πρὸς Β. μὲν τῆς πόλεως
ὁ *Ποταμός* (1,800 κατ.), τὸ *Σκριπερό* (1,100 κατ.), ἡ *Κορακιάνα*
2,800 κατ.), ἡ *Σιρινίλλα* (1,050 κατ.), αἱ *Συνιές* (1,800 κατ.), ἡ *Πε-
ριθεία* (850 κατ.), αἱ *Νυφία* (1,020 κατ.), αἱ *Καρουσάδες* (1,500
κατ.), αἱ *Περούνιάδες* (900 κατ.), αἱ *Αὐλιῶτες* (1,000 κατ.), αἱ
Μαγουλάδες (960 κατ.), αἱ *Λαπάδες* (1,150 κατ.), καὶ αἱ *Γιαννάδες*
(1,120 κατ.), Πρὸς Ν. δε οἱ *Καστελλάνοι* (760 κατ.), αἱ *Σιναράδες*
(1,850 κατ.), οἱ *Κοτοπιάστες* (1,200 κατ.), τὸ *Γαστούριον* (1,100 κατ.)
ἐνθα καὶ τὸ λαμπρὸν ἀνάκτορον τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας
· *Ἐλισάβετ*, τὸ *Ἀχίλλειον*, οἱ *"Άγιοι Δέκα* (900 κατ.), ὁ *"Άγιος Μα-
θαῖος* (1,400 κατ.), αἱ *Αργυράδες* (820 κατ.), αἱ *Αναπλάδες* (1,120
κατ.), καὶ ὁ *"Άγιος Θεόδωρος* (1,110 κατ.).

Αἱ πρὸς τὰ ΒΔ τῆς νήσου Κερκύρας κείμεναι νῆσοι *Οθωνοί* (726
κατ.), *Ἐρίκουσα* (500 κατ.), καὶ *Μαθράκη* (230 κατ.) συνιστῶσι τὸν
δῆμον Διαποντίων, τοῦ ὅποιου ἔδρα εἰνε ἡ ἐπὶ τῆς νήσου *Οθωνῶν*
ὅμώνυμος κώμη *Οθωνοί* (700 κατ.).

2. Ἐπαρχία Παξῶν.

Τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀποτελοῦσιν αἱ νῆσοι *Παξός* (3,800 κατ.)
καὶ *Αντίπαξος* (150 κατ.), αἵτινες εἰνε κατάφυτοι ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ
παράγουσιν ἄριστον ἔλαιον. Η νῆσος *Παξός* κεῖται ἀντικρὺ τῆς ἡπει-
ρωτικῆς *Πάργας*, ἡ δὲ *Αντίπαξος* πρὸς τὰ ΝΑ τῆς *Παξοῦ*.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας εἰνε τὸ ἐπὶ τῆς νήσου *Παξῶν* *Γάιον*
(400 κατ.), ἔχον δόμωνυμον λιμένα, καὶ ἐνεργὸν ἐμπόριον ἔλασίου καὶ
σάπωνος. Ἀλλα χωρία νήσου εἰνε ἡ *Λάππα* (180 κατ.), ὁ *Λογγός* (80
κατ.) καὶ τὰ *Μαστοράκια* (160 κατ.).

Ἡ Ἀντίπαξος ἔχει κάθημην ἐμβόλυμα (130 κατ.). Ἐξ αὐτῆς ἔξαγονται καλὰ μάρμαρα.

4. Νομὸς Λευκάδος.

Πληθ. 43,000.

Ο νομὸς Λευκάδος συγίσταται ἐκ τῆς νήσου Λευκάδος καὶ ἐκ τῶν μικροτέρων νήσων Τάφου, Ἰθάκης, Καστοῦ καὶ Καλάμου καὶ τῶν νησίων Ἀτόκου καὶ Ἀρκαδίου.

Διαιρεῖται εἰς δύο ἑπαρχίας, Λευκάδος καὶ Ἰθάκης.

1. Ἐπαρχία Λευκάδος.

Ἡ ἑπαρχία Λευκάδος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἐμβολύμου νήσου καὶ ἐκ τῆς πλησίου αὐτῆς κειμένης νησίδος Τάφου.

Ἡ Λευκάδης (28,000 κατ.) ἡ καὶ Ἀγία Μαύρα καλουμένη ἐκ τῆς Μονῆς τῆς Ἀγίας Μαύρας εὑρισκομένης ἐπὶ νησίδος κειμένης πρὸς Β. δὲ λίγον ἀπέχει τῆς ἀπέναντι Ἀκαρνανίας, μὲ τὴν ὅποιαν συνείχετο εἰς παλαιοτέρους χρόνους διὰ Ἰσθμοῦ, ἀπεσπάσθη δ' αὐτῆς ὑπὸ σεισμοῦ.

Εἶναι νῆσος ἡ φαιστειώδης, τὰ δὲ ὑψηλότερα αὐτῆς ὅρη εἰνε τὸ Μεγανόρος. ἡ Ἐλάτη καὶ δ Σιανρωτάς, τὰ δποῖα ἀπολήγουσιν εἰς τὸ πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς νήσου ἀκρωτήριον Λευκάτον ἡ Δουκάτον.

Ἡ Λευκάδης παράγει οἶνον, ἔλαιον καὶ σίτον, ἔξαγωγή δὲ γίνεται μόνον οἴνου. Πρωτεύουσα τῆς ἑπαρχίας καὶ τοῦ νομοῦ εἰνε ἡ διμόνιος πόλις Λευκάδης (6,000 κατ.), ἡ καὶ Ἀμαξίου καλουμένη. Κείται εἰς τὰ ΒΑ. τῆς νήσου, παρὰ τὸν ὄρμον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔνθα ὑπάρχει καὶ φρούριον. Οἱ Λευκάδιοι δὲ λίγον μὲν μετέρχονται τὸ ἐμπόριον, κυρίως δὲ ἐπιδίδονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων των κειμένων ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἐν τῇ ἀπέναντι Ἀκαρνανίᾳ.

Ἄλλαι θέσεις ἀξιαι λόγου τῆς ἑπαρχίας ταύτης εἰνε ἡ Καρνά (1,850 κατ.), ἡ Ἐγκλουβῆ (900 κατ.), ἡ Ἀνω Ἐξάνθεια (860 κατ.), τὸ Καλαμύτοι (970 κατ.), καὶ δ Ἀγιος Πέτρος (1,250 κατ.).

Ἡ νῆσος Τάφος ἡ καὶ Μεγανῆσι καλουμένη ἔχει περίπου 1,500 κατοίκους, ἀλιεῖς τὸ πλεῖστον. Πρωτεύουσα ἐν αὐτῇ κάθημη εἰνε τὸ Βαθύ (750 κατ.).

2. Ἐπαρχία Ἰθάκης.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου, ἐκ τῶν μικροτέρων νήσων Καστοῦ καὶ Καλάμου καὶ τῶν νησιδίων Ἀτόκου καὶ Ἀρκουδίου.

Ἡ Ἰθάκη (13,000 κατ.) χωρίζεται ἀπὸ τῆς Κεφαλληνίας διὰ στενοῦ πορθμοῦ καὶ εἶναι νῆσος δρεινὴ καὶ τραχεῖα. Ὑπῆρξε πατρὶς τοῦ περιωνύμου Οδυσσέως, τοῦ ὀποίου τὸ βασίλειον περιελάμβανε τὴν Ἰθάκην καὶ τὴν Κεφαλληνίαν. Ὅρη αὐτῆς εἶναι πρὸς Β. τὸ Νήσιον καὶ πρὸς Ν. ὁ Ἀγιος Στέφανος, φαλακρὰ καὶ πετρώδη. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐν τῇ νήσῳ καὶ εὔφορα μέρη, ὅπινα παράγουσιν ἄριστον οἰνον, ἔλαιον καὶ σταφύλα. Οἱ Ἰθακήσιοι ἐπιδίδονται εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, τούτου δὲ χάριν πολλοὶ ἔξι αὐτῶν ἐκπατρίζονται ἐγκαθιστάμενοι εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ρωμουνίαν. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας είναι τὸ Βαθόν ἢ Ἰθάκη (4,700 κατ.) ἐκτιμένη ἀμφιθεατρικῶς ἀπὸ τῆς παραλίας εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὑπερκειμένων δρέων. Ἀλλαὶ δὲ ἀξιολογώτεραι τῆς νήσου πολίχναι είναι τὸ Περαχώριον (1,020 κατ.) τὸ Κιόνιον (1,400 κατ.), ἢ Ἀραή (700 κατ.) καὶ ἡ Ἐξωή (1,100 κατ.).

Ἡ Καστός (400 κατ.) παράγει ἔλαιον, οῖνον καὶ κριθήν. Ἐχει διμώνυμον κώμην (360 κατ.). Ἡ Κάλαμος (1,200 κατ.) παράγει ἔλαιον, οῖνον, σιτηρά καὶ ἀμύγδαλα. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς είναι γεωργοὶ καὶ ναυτικοί. Ἐχει ἐπίσης διμώνυμον κωμόπολιν (1,140 κατ.). Ἡ νῆσος αὕτη ἦτο κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τὸ καταφύγιον τῶν γυναικοπαῖδων τοῦ Μεσολογγίου.

Ἡ Ἀρκούδη είναι νησίς ἔηρα καὶ ἔρημος, τὸ δὲ Ἀρκούδιον ἔχει τινὰ μέρη, ἔνθα καλλιεργοῦνται ἡ ἔλαια καὶ ἡ σταφίς.

5. Νομὸς Κεφαλληνίας.

Πληθ. 70,000.

Ο νομὸς Κεφαλληνίας ἀποτελεῖται ἐκ μόνης τῆς ὁμωνύμου νήσου.

Ἡ Κεφαλληνία κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ὠνομάζετο Σάμη ἢ Σάμος, καὶ ἀνήκει εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Οδυσσέως, κατὰ δὲ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ὠνομάσθη Κεφαλληνία ἐκ τοῦ κατοικοῦντος αὐτοῦ

τὴν λαοῦ τῶν Κεφαλλήνων. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Κεφαλληνες ἐτάχθησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων, βραδύτερον ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ Αἰτωλικοῦ κοινοῦ καὶ τῷ 189 π. Χ. ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἀρωματίους. Μετὰ δὲ τὴν διαιρεσιν τοῦ Ἀρωματικοῦ Κράτους περιελήφθη καὶ ἡ Κεφαλληνία εἰς τὴν Βυζαντιακὴν αὐτοκρατορίαν. Κατὰ τὴν ἔδρυσιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Λατινικῆς αὐτοκρατορίας (1204) κατελήφθη ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος τοῦ Τάραντος, δλίγον δὲ μετὰ ταῦτα περιῆλθε μετὰ τῆς Ἰθάκης καὶ τῆς Ζακύνθου εἰς τοὺς κόμητας τῆς Νεαπόλεως. Τῷ 1479 ἐκυρεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀφηρέθη ἐν ἔτει 1500 ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν. Ἐκτοτε συνεμερίσθη τὰς τύχας τῶν λοιπῶν Ιονίων νήσων.

Ἡ Κεφαλληνία εἶναι ἡ πρώτη τῶν Ιονίων νήσων κατὰ τὸ μέγεθος. Εἶναι ἔηρὰ καὶ δρεινή. Ἡ κεντρικὴ **όρεινη σειρὰ** εἶναι ὁ Αἴγαος ἢ τὸ Μεγάλο Βουνό φέρον μεγάλα δάση ἐλατῶν. Ἡ δροσειρὰ αὕτη διακλαδίζομένη καὶ ἀπάσχει τὰς διευθύνσεις σχηματίζει πρὸς Β. μὲν τὴν **χερσόνησον** "Ἐρισσον, πρὸς Δ. δὲ τὴν Παλικήν.

Ἡ Κεφαλληνία, οὖσα κατὰ τὸ πλεῖστον πετρώδης καὶ ἄνυδρος, καθίσταται οὐχ ἥττον εὐφορος διὰ τῆς ἀδύνου ἐργασίας τῶν φιλοπόνων κατοίκων αὗτῆς. Ὅθεν παράγει οὐχὶ μικράν ποσότητα σταφίδων, οἴνου, ἐλαῖου καὶ σιτηρῶν. Ἐχει δὲ καὶ τινὰ βιομηχανίαν.

Οἱ Κεφαλληνες εἶναι δραστήριοι καὶ ἐπιχειρηματικοί, καὶ διὰ τῆς ναυτιλίας καὶ τοῦ ἐμπορίου πολλοὶ ἔξι αὐτῶν γίνονται βαθύπλουτοι.

Οἱ νομὸς Κεφαλληνίας διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, Κραναίας, Πάλης καὶ Σάμης.

1. Ἐπαρχία Κραναίας.

Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ τοῦ νομοῦ εἶναι τὸ Ἀργοστόλιον (9,200 κατ.), κείμενον παρὰ τοὺς ἀρχαίους Κρανίους. Ἐγειραὶ λιμένα, εἰς τὸν δόποιον λιθόδιμητος βραχίων ώς γέφυρα συνδέει τὴν παραλίαν τῆς πόλεως μὲ τὴν ἀπέναντι ἀκτήν, ὅπου εἶναι τὸ νεκροταφεῖον τοῦ Ἀργοστολίου. Ἐξω τῆς πόλεως πρὸς τὰ ΒΔ. ὑπάρχουσιν οἱ μύλοις κινούμενοι ὑπὸ τοῦ θαλασσίου βδατος, τὸ ὁποῖον βυθίζεται ἀκολούθως εἰς χάσμα τῆς γῆς.

Ἄλλα χωρία μεγαλύτερα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι τὰ Φαρακλᾶτα (1,440 κατ.), τὰ Βαλσαμάτα (1,200 κατ.), παρὰ τὰ ὁποῖα κείται

η Μονή του Ἀγίου Γερασίμου, ἐν ᾧ φυλάττεται τὸ λείψανον τοῦ Προστάτου τούτου τῶν Κεφαλλήγων. Τὰ Δειλινάτα (2,000 κατ.), οἱ Πεσσάδες (560 κατ.), καὶ ἡ Λακύθρα (560 κατ.).

2. Ἐπαρχία Πάλης.

Τῆς ἐπαρχίας ταύτης πρωτεύουσα εἶνε τὸ Αγεσούριον (5,500 κατ.) κείμενον παρὰ τὴν ἀρχαίαν Πάλην. Ἀπέχει 3⁴ τῆς ὥρας διὰ θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Ἀργοστολίου, μετὰ τοῦ ὅποιου ἔχει τακτικὴν διάτημα παλάτων συγκοινωνίαν. Ἐχει τὸ Αγεσούριον καὶ Ἐμπορικὴν Σχολήν, συντηρουμένην ἐν μέρει διὰ τῶν πόρων τοῦ κληροδοτήματος Πετρίτηση. Χωρία σημαντικώτερα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶνε τὰ Χανδάτα (1,000 κατ.), τὰ Μογολολάτα (900 κατ.), τὰ Καρδαπῖτα (500 κατ.), καὶ τὰ Καμιγαράτα (1,000 κατ.).

3. Ἐπαρχία Σάμης.

Τῆς ἐπαρχίας Σάμης πρωτεύουσα εἶνε ὁ Αλγιαλός (350 κατ.), κείμενος εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Σάμης.

Τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἄλλαι ἀξιολογώτεραι κῶμαι εἶνε ἡ Ἀγία Εὐφημία (450 κατ.), τὰ Μακρωτικα (1,230 κατ.), ὁ Ἀσσος (560 κατ.) καὶ τὸ Μεσοβούνιον (330 κατ.).

6. Νομὸς Ζακύνθου.

Πληθ. 45,000.

Ο νομὸς Ζακύνθου ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ὁμωνύμου νῆσου καὶ τῶν πρὸς Ν. κείμενων νησιδίων Στροφάδων παρ' ἀρχαίοις Πλωτῶν καὶ λουμένων, δύο τὸν ἀριθμόν, κατὰ τὴν παραλίαν τῶν Κυπαρισσιέων Περιλαμβάνει δὲ μίαν μόνην ἐπαρχίαν.

Ἡ ἐν τῇ ἀρχαίστητι ὑπὸ Ἀχαιῶν ἐκ Πελοποννήσου ἀποικισθεῖσα νῆσος αὕτη ἀπετέλει αὐτόνομον πολιτείαν, εἰτα δὲ ἐτάχθη εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν συμμαχίαν. Βραδύτερον περιήθεν εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν Μακεδόνων καὶ ἀκολούθως τῶν Ρωμαίων, κατὰ δὲ τὸν Μέσον αἰώνα καὶ τοὺς γεωτέρους χρόνους συνεμερίσθη τὰς τύχας τῶν λοιπῶν Ιοιίων νήσων.

Η Ζάκυνθος είνε όρεινή εἰς τὰ Β. καὶ τὰ Δ. αύτης, πεδινὴ δὲ εἰς τὰ λοιπὰ αύτῆς μέρη. Εἶνε προσέτι ήφαιστειώδης, οὐποστάσα πολλάκις καταστροφάς ἐκ σεισμῶν, ὃν δὲ πρόσφατος τοῦ 1893. Ὁθεν καὶ πολλαὶ πολλαχοῦ τῆς νήσου ὑπάρχουσι θειοῦχοι καὶ πισσοῦχοι πηγαί. Εἶνε εὖ φορωτάτη, παράγουσα σταφίδα, οἶνον, ἔλαιον, σιτηρά, δσπρια καὶ δπωρικὰ διάφορα. Διὰ δὲ τὴν πλουσίαν χλωρίδα αύτῆς, τὴν θαλερὰν βλάστησιν καὶ τοὺς μαγευτικοὺς ἀνθῶνας προσωνομάσθη τὸ Ἀνθός τῆς Ἀρατολῆς.

Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ είνε ἡ ὁμώνυμος πόλις Ζάκυνθος (15,000 κατ.) κειμένη εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τῆς νήσου. Εἶνε ἡ πατρὶς τοῦ ἀειμνήστου Ἐθνικοῦ ποιητοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ τοῦ ποιήσαντος πλὴν ἄλλων τὸν Ἱμνὸν εἰς τὴν Ἐλευθερίαν. Ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη καὶ δὲξιοχος Ἰταλὸς ποιητὴς Οὐγός Φώσκολος. Ἐχει λιμένα τεχνητὸν μὲν ὥραίαν προσκυμαίαν καὶ εὑρεῖται παραλιακὴν λεωφόρον. Ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς σημειωτέα ἡ Πλατεῖα τοῦ Ποιητοῦ (Σολωμοῦ), καὶ ἐκ τῶν Ἔκκλησιῶν ἡ τοῦ Ἅγιου Διονυσίου, ἐν ᾧ φυλάσσεται τὸ λείψανον τοῦ ἀγίου τούτου, τοῦ πολιούχου τῆς Ζακύνθου. Ἐχει ἡ Ζάκυνθος ἐμπόριον ἀρκούντως ἀκμαῖον καὶ βιομηχανίαν σαπωνοποιίας, πουδροποιίας καὶ ἀγγειοπλαστικῆς.

Αλλα χωρία τῆς νήσου ἄξια μνείας είνε τὸ *Bavatior* (825 κατ.), τὸ *Γερακάριον* ("Αγω, Μέσον καὶ Κάτω") (2,100 κατ.), παρὰ τὸ ὅποιον ὑπάρχει θειοῦχος πηγή, «Βρωμόνερο» καλουμένη, τὸ *Katastirámon* (1,320 κατ.), αἱ *Βολίμες* ("Αγω, Μέσαι, καὶ Κάτω") (1,600 κατ.), τὸ *Mouzáki* (1,200 κατ.), τὸ *Σκουληκάδον* (900 κατ.), τὸ *Μαχαιράδον* (1,500 κατ.), δὲ *Κοιλωμένος* (700 κατ.), δὲ *Πισινόντας* (1,110 κατ.) καὶ τὸ *Keri* (600 κατ.).

Εἰς τὴν νοτίαν ἀκραν τῆς νήσου, παρὰ τὴν θέσιν *Λίμνον*, ὑπάρχουσι πισσοῦχοι πηγαί, τὰ παρὰ τὴν ἀρχαίαν μνημονεύμενα νάφιθης φρέατα.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΟΙΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος ἡ Βαλκανικὴ (τοῦ Αἴμου) εἶναι μία τῶν τριῶν μεσημβριῶν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης, κατέχει δὲ τὸ ΝΑ. Μέρος ταύτης.

Αὕτη ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ κάτω Δουνάβεως ἡ Ἰστρου καὶ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Σαύνου, τῶν Καρπαθίων δρέων καὶ τοῦ ποταμοῦ Προύθου, ἀτινα χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ κορμοῦ τῆς Εὐρώπης. Βρέχεται δὲ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εδεξίνου Πόντου, τῆς Ηροποντίδος, καὶ τοῦ Αλγαίου πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ιονίου καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

Ἐκ τῶν ἔθνῶν, τὰ ὅποια κατοικοῦσι τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον τὸ ἐπικρατέστερον εἶναι τὸ Ἑλληνικόν, τὸ ὅποιον περιλαμβάνει τοὺς χυρίως Ἑλληνας καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν Ἀλβανούς. Δεύτερον εἶναι τὸ Σλαυεύκόν, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκουσιν οἱ Σέρβοι, οἱ Βούλγαροι οἱ Μαυροβούνιοι καὶ οἱ Ἐρζεγοβίνιοι. Τὸ Τουρκικόν, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκουσιν οἱ κύριοι τῆς χώρας Τούρκοι, οἵτινες εἶναι Ταταρικῆς καταγωγῆς. Τέλος τὸ Ρωμουνικόν, τὸ ὅποιον εἶναι κράμα τῶν ἀρ-

χαίων Δακῶν, τῶν Ἀρματίων ἀποίκων τῶν ἐγκαταστάντων κατὰ τὴν δευτέραν μετὰ Χριστὸν ἐκατονταετηρίδα ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν Δακίαν, καὶ διαφόρων γερμανικῶν καὶ σλαυηκῶν φύλων ἀποικησάντων εἰς Ῥωμουνίαν.

Ἡ Ἐλληνικὴ χερσόνησος διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 1) τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, 2) τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, συνισταμένην ἐκ τῆς Θράκης, τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἀλβανίας, τῆς Ἡπείρου καὶ τοῦ βορείου τμήματος τῆς Θεσσαλίας, 3) τὴν Βουλγαρίαν, ἡγεμονίαν φόρου ὑποτελή εἰς τὴν Τουρκίαν. Μετ' αὐτῆς ἡγώθη τῷ 1885, διὰ πραξικοπήματος τῶν Βουλγάρων, ἡ τέως αὐτόνομος ἐπαρχία Ἀνατολικὴ Ῥωμηλία, 4) τὸ Βασίλειον τῆς Ρωμουνίας, 5) τὸ Βασίλειον τῆς Σερβίας, 6) τὴν ἀνεξάρτητον ἡγεμονίαν τοῦ Μαυροβουνίου, 7) τὴν Βοστίαν καὶ τὴν Ἐρζεγοβίνην, διατελούσας ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τῆς Αὐστρίας καὶ 8) τὸ Νοβιταζάρ. κατεχόμενον στρατιωτικῶς ὑπὸ τῆς Αὐστρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΕΥΡΩΠΑ Ι· ΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία λέγεται τὸ τμῆμα τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας τὸ περιλαμβάνον τὰς ἐν Εὐρώπῃ κτήσεις τῶν Τούρκων.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ῥωμουνίας, τῆς Σερβίας καὶ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, τοῦ Μαυροβουνίου, τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Αιγαίου πελάγους καὶ τῆς Προποντίδος καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἐκ τῶν χωρῶν ἀποτελουσθῶν τὸ ἐν Εὐρώπῃ τουρκικὸν κράτος αἱ μὲν εἰνες ἄμεσοι κτήσεις τῆς Τουρκίας, αἱ δὲ ἔμμεσοι. Καὶ ἄμεσοι μὲν κτήσεις εἰνε αἱ διοικούμεναι ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως: αὗται δὲ εἰνε ἡ Θράκη, ἡ Μακεδονία, ἡ Ἡπειρος, ἡ Ἀλβανία, καὶ ἡ Τουρκικὴ Θεσσαλία. Ἐμμεσοι δὲ κτήσεις εἰνε αἱ ἔχουσαι μὲν ἴδιαν διοίκησιν, διατελούσαι δὲ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας, εἰνε δὲ αὗται ἡ Βουλγαρία μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμηλίας, ἡ Βοστία, ἡ Ἐρζεγοβίνη, τὸ Νοβιταζάρ καὶ ἡ Κρήτη.

1. ΑΜΕΣΟΙ ΚΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Αἱ ἄμεσοι κτήσεις τῆς Τουρκίας, ἦτοι ἡ Θράκη, ἡ Μακεδονία, ἡ Ηπειρος, ἡ Ἀλβανία καὶ ἡ Τουρκικὴ Θεσσαλία συνιστώσι τὸ κυρίως Τουρκικὸν κράτος ἐν Εὐρώπῃ. Εἶναι δὲ αἱ χῶραι αὗται ἐλληνικαὶ, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἐλληνικὸς πληθυσμὸς εἰναι ἐν αὐταῖς ἐπικρατέστερος παντὸς ἄλλου. Ἐκ τῶν δὲ ἑκατομμυρίων κατοίκων αὗτῶν τὰ $\frac{2}{3}/2$ ἑκατομμύρια περίπου εἰναι Ἑλληνες, οἱ δὲ λοιποὶ εἰναι Τούρκοι, διεσπαρμένοι εἰς ὅλας τὰς χώρας, Βούλγαροι, κατοικοῦντες Ἰδίως τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν, Ἀρμένιοι, Ἐβραῖοι, Ἀθηγανοὶ καὶ ἄλλοι.

Ἡ ἐν τῷ τουρκικῷ κράτει ἐπίσημος **θρονοκεία** εἰναι ἡ Μωαμεθανική. Ἀγνώτατος πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μωαμεθιανῶν Σουννιτῶν, ἦτοι δρθιόδόξων, τῶν πιστῶν δηλαδὴ δπαδῶν τῆς διδασκαλίας τοῦ Μωμάεθ (Σούννας), εἰναι δὲ Σουλτάνος καλούμενος ἐκ τούτου Χαλίφης. Οὗτος διορίζει καὶ παύει κατ' ἀρέσκειαν τὸν Σεΐχ-ουλ-ισλάμ, τὸν μουφτῆν Κωνσταντινουπόλεως, δηλαδὴ τὸν πρῶτον μουφτῆν τοῦ Κράτους καὶ ἔρμηνευτὴν τοῦ νόμου. Ἀλλ' ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰναι ἡ ἀνατολικὴ δρθιόδοξος ἀτε ἀριθμοῦσα τοὺς περισσοτέρους δπαδούς. Τῆς Ἀγατολικῆς Ὁρθιόδοξου Ἐκκλησίας ἀρχηγὸς εἰναι δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔδρεύων Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τὸ **πολιτευμα** παρὰ τοῖς Τούρκοις εἰναι ἀπόλυτος μοναρχία. Οἱ ἀνώτατος ἀρχων παρ' αὐτοῖς καλεῖται Σουλτάνος. Βασιλεύει δὲ σήμερον δὲ Αέδονς Χαμήτ Β'.

Τὸ νῦν ἰσχῦον σύστημα τῆς διοικητικῆς διαιρέσεως εἰς τὰς ἀμέσους κτήσεις τοῦ Σουλτάνου εἰναι τὸ τῶν *Noμῶν* ἡ Γενικῶν Διοικήσεων (Βλαστίων), δια προϊστανται Γενικοὶ Διοικηταὶ ἢ Νομάρχαι καλούμενοι Βαλῆ Πασάδες. Οἱ Νομοὶ διαιροῦνται εἰς Διοικήσεις (Μουτεσσαριφλίκια), δια προϊστανται δηλαδὴ τοῖς καλούμενοι Μουτεσσαρίφ Πασάδες. Αἱ Διοικήσεις πάλιν διαιροῦνται εἰς διοδιοικήσεις καλουμένας Καζά, καὶ τῶν ὁποίων προϊστανται οἱ καϊμαλάμηδες. Τέλος αἱ διοδιοικήσεις διαιροῦνται εἰς δήμους (Βελέδ) αὐτοδιοικουμένους τούτων προϊστανται οἱ μουδίρηδες.

Οἱ **προϋπολογισμοὶ** ἀπάσης τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ ἀμέσων κτήσεων τοῦ Σουλτάνου) ἀνέρχεται εἰς 400 ἑκατομμύρια φράγκων.

Ο δερατὸς ἐν καιρῷ εἰρήνης συμποσοῦται εἰς 220 χιλιάδας ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 800 χιλιάδας.

Ο δεράλος σύγκειται ἐξ 85 πλοίων, ὃν τὰ 15 θωρηκτά.

Η κατὰ ξηρὰν συγκοινωνία ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ είναι ἐλλιπής. Καὶ ἀμαξιτοί μὲν δόδοι διλύγουν ὑπάρχουσιν, ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τοῦ ιράτους, εἰς τινα δὲ μέρη καὶ ἐλλείπουσι παντελῶς. Τῶν δὲ διλύγων σιδηροδρόμων, δι' ὧν ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία συνδέεται μετὰ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, κύρια κέντρα είναι ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἡ Θεσσαλονίκη.

A'. ΘΡΑΚΗ

Πληθ. 2 ἑκατ. (900,000 "Ελληνες).

Η Θράκη δρᾶται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Ανατολικῆς Ρωμηλίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ πελάγους καὶ τῆς Προποντίδος καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Η Θράκη προσεγγίζει πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῶν πορθμῶν τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου.

Οροί τῆς Θράκης είναι ἡ Ῥοδόπη (Δεσποτοβούνι), πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ὁποίας κυριώτεραι κορυφαὶ είναι τὸ Ρίλον καὶ τὸ Σκόμιον, τὸ Ιερὸν ὅρος πρὸς Ν. καὶ ἡ Στράτιζα εἰς τὰ ΒΑ.

Ποταμοί ὁ Νέστος πηγάζων ἐκ τοῦ Σκομίου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος, καὶ ὁ Ἔβρος, πηγάζων ἐκ τοῦ Ρίλου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος. Τοῦ Ἔβρου παροπόταμοι είναι ὁ Τόνιος, ὁ Ἄρδας καὶ ὁ Ἐργίνης.

Αίμνη τῆς Θράκης είναι ἡ Στεντορός.

Κόλποι αὐτῆς είναι ὁ τῆς Αΐνου, ὁ Μέλας, καὶ ὁ Κεράτιος.

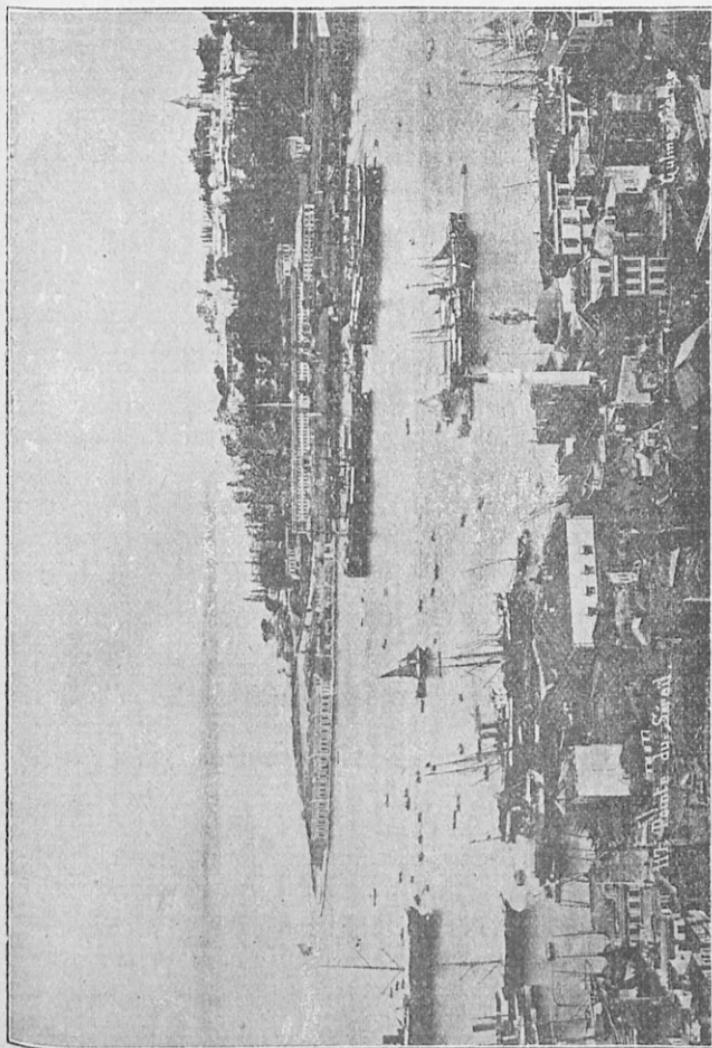
Χερσόνησοι είναι ἡ Θρακικὴ ἡ τῆς Καλλιπόλεως καὶ ἡ τῆς Κωνσταντινούπολεως.

Ακρωτήρια ἡ Μαστουσία κατὰ τὴν εἰσόδον τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἡ Θυνιὰς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ.

Πεδιάς ἀξία λόγου ἡ τῆς Ἀδριανούπολεως.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Θράκης είναι εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς είναι εὔφορον, καὶ τὰ κυριώτερα φυσικὰ αὐτῆς προϊόντα είναι δημητριακοὶ καρποί, βάμβαξ, καπνός, σίνος, μέταξα.

Η βιομηχανία είναι άλληγον άνεπτυγμένη, συνίσταται δὲ κυρίως εἰς κατασκευὴν μαλλίνων υφασμάτων.

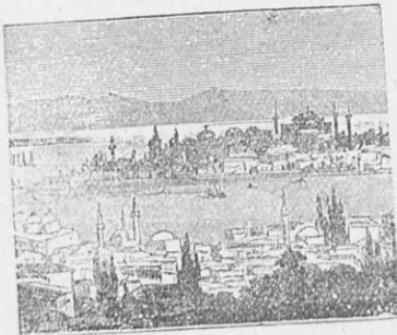
ΜΟΡΟΥΔΩΣ

Η κτηνοτροφία είναι ήμελημένη, τὸ δὲ ἐμπόριον ἀσήμαντον.

Η Θράκη διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς δύο νομούς (βιλαέτια), Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀδριανούπολεως.

Νομός Κωνσταντινουπόλεως.

Εἰς τὸν νομὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀνήκουσι καὶ αἱ ἐν Μιχρᾶ Ἀσίᾳ διοικήσεις Χρυσοπόλεως καὶ Νικομηδείας. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ καὶ πρωτεύουσα τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐχει 900,000 κατοίκους, ὅν 350 χιλιάδες "Ελληνες. Ἐκαλεῖτο κατὰ τοὺς ἀρχαῖους χρόνους Βυζάντιον καὶ ήτο ἀποικία Μεγαρέων, μετωνομάσθη δὲ Νέα Ρώμη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτε μετετέθη εἰς αὐτὴν ἡ ἔδρα τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας (330 μ. Χ.), ἔπειτα δὲ ἐκλήθη Κωνσταντινούπολις πρὸς τημὴν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Η Κωνσταντινούπολις ὑπῆρξεν

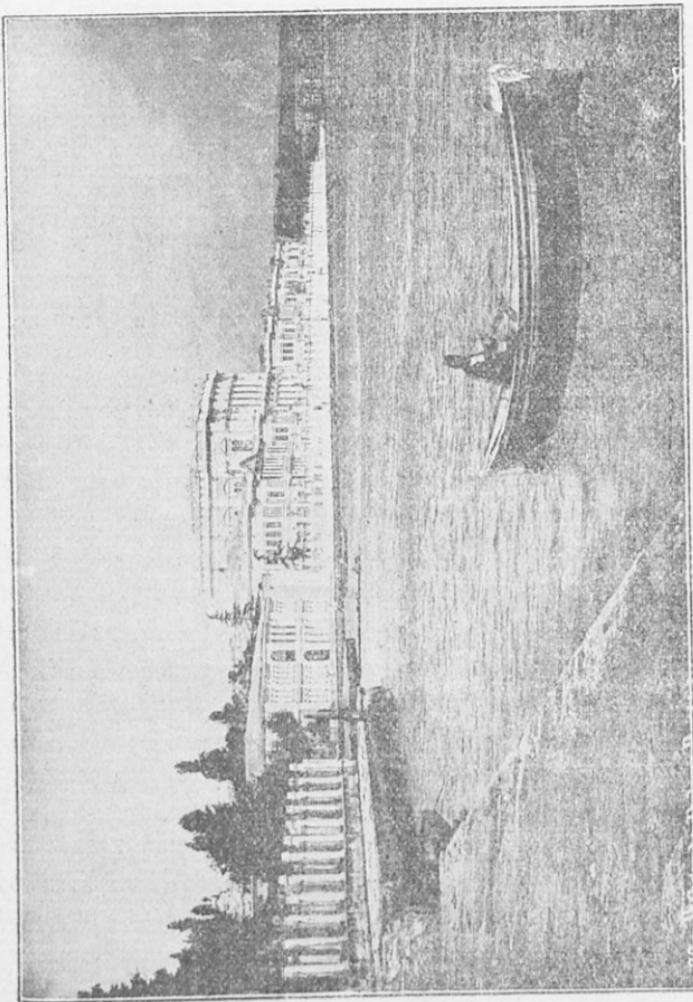
"Απόφις Κωνσταντινουπόλεως

ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας, τὴν ὁποίαν κατέλιπαν οἱ Δατῖνοι τῷ 1204 κυριεύσαντες τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀγγεικήθη τῷ 1261 ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων, ὅτε καὶ ἀνασυνεστάθη ἡ Ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία. Άλλὰ τῷ 1453 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ τοῦ Μωάμεθ Β' καὶ ὁ τελευταῖος αὐτῆς αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος Παλαιολόγος ἔπεσεν γρωτῶς μαχόμενος ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς Βερσιλευσούσης.

Εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ ἑπτὰ λόφων, θίεν καὶ Ἐπτάλοφος ἐκλήθη, θέσιν μαγευτικὴν διὰ τὰς φυσικὰς αὐτῆς καλλονάς, παρὰ τὸν σπόρον.

Ἡ κυρίως πόλις κεῖται ἐπὶ τῆς τριγωνικῆς χερσονήσου τῆς σχιματιζομένης ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου διὰ τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ θρεπτι-

μένης ὑπὸ τῆς Ηροποντίδος. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως εἶνε ἄθλιον,
διότι καὶ ἀκάθαρτος εἶνε, καὶ οὐδὲν αὐτῆς στεναῖ καὶ ἀνώμαλοι, καὶ
αἱ οἰκοδομαὶ ἀκομψοι. Ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ἀξέιων λόγου μνημείων μνη-

Τὸ ἡ νοσπόρῳ ἀνάκτορον ΔΟΛΜΑ · ΜΠΑΞΕ

Μονευτέα ὁ Ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας μεταβεβλημένος τανῦν εἰς τζα-
μον, δ. Ἰππόδρομος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν τῷ δποίῳ ὑπάρχει ἡ ὁφι-
οειδῆς στήλη τοῦ χρυσοῦ τρίποδος, ὃν οἱ Ἑλληνες ἀφιέρωσαν εἰς

τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα μετὰ τὴν ἐν Ηλαταιαῖς μάχην, καὶ ὁ δῆελίσκος καλούμενος Βελόνη τῆς Κλεοπάτρας.

Τιμῆμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, σπουδαιότατον ἐν τῇ πατρίῳ γῆμῶν ἱστορίᾳ, εἶναι ἡ παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον κειμένη συνοικία Φαράγριον. Διαρκούσης τῆς τουρκοκρατίας ἤτοι ἡ κατοικία τῶν ἐπὶ γένει καὶ μαθήσει καὶ πλούτῳ διαπρεπόντων Ἑλλήνων, πολλοὶ τῶν δοπίων ἀνυψώθησαν ὑπὸ τῆς Υψηλῆς Πύλης εἰς τὰ σπουδαῖα ἀξιώματα Διερμηνέων τοῦ στόλου, Μεγάλων Διερμηνέων τῆς Πύλης καὶ Ἡγεμόνων Βλαχίας καὶ Μολδαυίας: ἐνταῦθα εὑρίσκονται τὸ Οἰκονομικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή, τὸ ἐπισημότατον τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνικῶν παιδευτηρίων. Πλὴν τούτων ὑπάρχει καὶ ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος καὶ τὸ Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον. Πέραν τοῦ Κερατίου κόλπου κείνται τὰ προστεια τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πέραν ἡ Σιανοδορόμιον καὶ Γαλατᾶς, αἱ κατ' ἔξοχὴν χριστιανικαὶ συνοικίαι, καὶ τὸ ἐμπορικὸν κέντρον. Ἐνταῦθα κατοικοῦσιν οἱ πρέσβεις τῶν ἔνων Δυνάμεων καὶ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι.

Ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου εὑρίσκονται καὶ ἔτερα προάστεια, ὁ Βαθυρρύνας (Βουγιοὺς Δερές), τὰ Θεραπεὶα καὶ τὸ Νεοχώριον, καὶ ἐπὶ τῆς ἀστικῆς παραλίας ἡ Χρυσόπολις, ἡ τὸ Σκούτιαρι. Προσέτι δὲ πέραν τοῦ Κερατίου κόλπου παρὰ τὸν Βόσπορον κείνται δὲ τὸ Χαρές (πυρσοβολικόν), τὰ ὥρατα ἀνάκτορα Δολμᾶ· Μποϊές καὶ τὸ Γιλδίς Κιόσκι λαμπρὸς παράδεισος, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ ἀνάκτορα τοῦ νῦν Σουλτάνου. Πρὸς Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως κείται τὸ παράλιον χωρίον Ἀγιος Στέφανος, ἔνθα τῷ 1878 συνωμολογήθη ἡ μεταξὺ Ρωσίας καὶ Τουρκίας συνθήκη, δι' ἣς ἐτέθη τέρμα εἰς τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον.

Εἰς τὸ βιλαέτιον Κωνσταντινουπόλεως ἀνήκουσι καὶ αἱ ἐν τῇ Προποντίδι Ηριγκιπόννησοι, ὃν σημαντικότεραι εἶναι ἡ Χάλκη, ἡ Πρόγκιπος, ἡ Ἀντιγόνη καὶ ἡ Ηρώτη. Εἰς τὴν Χάλκην ὑπάρχουσαν Ἑλληνικὴ Εμπορικὴ Σχολὴ καὶ Θεολογικὴ Σχολὴ.

Νομὸς Ἀδριανουπόλεως.

Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ἡ Ἀδριανούπολις (100 χιλ. κατ.), κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης Ἀδριανοῦ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ὁρεστιάδος, καὶ διατελέσασα (1361—

1453¹) ἔδρα τῶν Σουλτάνων ἐν Εὐρώπῃ πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κεῖται ἐπὶ τοῦ "Ἐδροῦ ποταμοῦ καὶ συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι τὰ παλαιὰ ἀνάκτορα τῶν Σουλτάνων. Ἐχει 'Ελληνικὸν Γυμνάσιον καὶ παρθεναγωγεῖα, καθότι τὸ ἐν τέταρτον περίπου τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς εἶνε "Ελληνες.

Τοῦ νομοῦ τούτου ἔτεραι ἀξιαι λόγου πόλεις εἰνε αἱ Σαράντα Ἐκαλησίαι (17,000 κατ.), αἱ ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου Ἀγαθόπολις καὶ Μήδεια ἡ Βιζένη, αἱ ἐπὶ τῆς Προποντίδος Σηλινμβρία καὶ Ἡράκλεια εἰς τὴν θέσιν ἀρχαίας Περίνθου, κτισθεῖσης τῷ 600 π. Χ. ὑπὸ Σαμίων, ἡ Ῥαιδεστὸς ἡ πάλαι Βισάνθη (25,000 κατ.), ἡ ἐν τῇ Θρακικῇ χερσονήσῳ Καλλίπολις (30,000 κατ.), πόλις δχυρὰ καὶ ἐμπορική. Πρὸς Ν. ταύτης ἔκειντο τὸ πάλαι οἱ Αἴγιδος ποταμοί, χωρίον παρὰ τὸ δόποιον εὐρίσκετο καὶ ἀγχίαλος ποταμός, ἔνθα τῷ 404 π. Χ. κατεστράφη ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν. Νοτιώτερον ἔκειτο εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ Σηστός, παρὰ τὴν ἐποίαν ὁ Ξέρξης ἐγεφύρωσε τὸν Ἐλλήσποντον (480 π. Χ.). Ἡ Αίρος (10,000 κατ.), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ "Ἐδροῦ. Πρὸς Β. ταύτης εὐρίσκετο τὸ πάλαι ἡ πόλις Δορίσκος, ἐν τῇ πεδιάδι τῆς δόποιας ὁ Ξέρξης, ἐκστρατεύων κατὰ τῆς Ἐλλάδος, ἀπηρθμησε τὸν πολυάριθμον αὐτοῦ στρατόν. Τὸ Διδυμότειχον (10,000 κατ.), πόλις ἐμπορική, ἔχουσα Ἐλληνικὴν σχολὴν καὶ οὖσα ἔδρα Μητροπολίτου. Ἐνταῦθα διέτριψεν ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ΙΒ' μετὰ τὴν ἐν Πουλτάδῃ ἥττάν του. Τὸ Δεδεαγάτος (9,000 κατ.), ἐπίνειον τῆς Ἀδριανούπολεως, συνδεόμενον μετ' αὐτῆς διὰ σιδηροδρόμου. Ἡ Γιουμουρτζάνα, ἡ Ξάνθη καὶ ἡ Γενιτζὲ παράγουσαι ἔξαιρετα καπνά. Τῶν πόλεων τούτων ἐπίνειον εἶνε τὸ Πόρτο Λαγά. Πρὸς Ν. τῆς Γενιτζὲ ἔκειντο τὸ πάλαι τὰ Ἀδηρα, παροιμιώδη καταστάντα διὰ τὴν ἄνοιαν καὶ τὴν ἀπειροκαλίαν τῶν κατοίκων. Ἡσαν δὲ τὰ Ἀδηρα πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Δημοκρίτου οὗτινος μαθητὴς ὑπῆρξεν ὁ σοφιστὴς Πρωταγόρας.

Εἰς τὸν νομὸν Ἀδριανούπολεως ἀνήκουσι καὶ αἱ νῆσοι Σαμοθράκη (10,000 κατ.), τῆς δόποιας πρωτεύουσα πόλις εἰνε ἡ Χώρα, ἡ Ἰμβρος (13,000 κατ.), ἔχουσα πρωτεύουσαν τὸ Κάστρον, καὶ Λῆμρος (20,000 κατ.), μὲ διμώνυμον πρωτεύουσαν. Ἡ νῆσος Θάσος (16,000 κατ.) μὲ διμώνυμον πρωτεύουσαν ἀνήκει εἰς τὸν ἀντιθασιλέα τῆς Αἰγύπτου.

B'. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Πληθ. 2 έκατομμύρια, έξι ών 800 χιλιάδες "Ελληνες.

Η Μακεδονία δρᾶσται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας, τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Νοβιπαζάρ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμηλίας καὶ τῆς Θράκης, ἀφ' ὧν χωρίζουσιν αὐτὴν ὁ Νέστος ποταμὸς καὶ ἡ Ροδόπη, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Θεσσαλίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Ἡπείρου.

Τὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας εἶνε πρὸς τὰ ΒΑ. ὁ "Ορβηλος, εἰς τὰ ΝΑ. τὸ Παγγαῖον, πρὸς Ν. ὁ "Αθως ἢ "Αγιον ὄρος ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ, ὁ Πίαρος, τὸ ἐνδιαιτημα τῶν Μουσῶν, κατὰ τὴν Μυθολογίαν, καὶ τὰ Καρβούνια, πρὸς Δ. τὸ Βοῖον, τὰ Καρδαούνια καὶ τὸ Σκάρδον, καὶ εἰς τὸ κέντρον τὸ Βέρμιον.

Ποταμοί εἶνε ὁ Νέστος, πηγάδων ἐκ τοῦ Σκομίου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος, ὁ Σιρυμάρ, πηγάδων ἐκ τοῦ Σκομίου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, ὁ Ἀξιός, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Μακεδονίας, πηγάδων ἐκ τοῦ Σκάρδου καὶ δεχόμενος τοὺς παραποτάμους Ἐχέδωρον καὶ Ἐριγῶνα, ἐκβάλλων εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, ὁ Λουδίας ἐκβάλλων εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, ὁ Ἀλιάκμων, πηγάδων ἐκ τοῦ Βοίου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον καὶ ὁ Δρίλων, πηγάδων παρὰ τὴν Δυχνύτιδα λίμνην ἐκ τῶν Κανδαούνιων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Λίμναι εἶνε ἡ Λυχνίτις (τῆς Ἀχρίδος), ἡ Ηρέσπα, ἡ Ὄρεστιας (τῆς Καστορίας), ἡ Βεγγορρῆτις (τοῦ Οστρόδου), ἡ Βόλβη, ἡ Κερκίνης, ἡ τοῦ Λαγκαδᾶ καὶ ἡ Πρασίας (τῆς Δοϊράνης).

Πεδιάδες ἡ τοῦ Μοραστηρίου, ἡ τοῦ Κοσσυφοπεδίου. ἡ τῶν Σκοπίων, ἡ τῆς Θεσσαλονίκης. ἡ τῶν Σερρῶν καὶ ἡ τῆς Δράμας.

Η Χαλκιδικὴ **χερσόνησος** κεῖται πρὸς νότον, περιλαμβανομένη μεταξὺ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου καὶ τοῦ Στρυμονικοῦ. Αὗτη ἀπολήγει εἰς τρεῖς μικροτέρας χερσονήσους, τὴν Πολλήνην (τῆς Κασσάνδρας), τὴν Σιδωνίαν καὶ τὴν Ἀκτήνην (τοῦ Ἀθω).

Κόλποι ὁ Θερμαϊκός (τῆς Θεσσαλονίκης), ὁ τῆς Κασσάνδρας, ὁ Σιγγαικός, ὁ Σιρυμονικὸς καὶ ὁ τῆς Καβάλλας.

Ακρωτήρια ἡ Αίγεια (Καραμπουρούνος), ἐν τῷ Θερμαϊκῷ κόλ-

πφ, τὸ Ποσείδιον τὸ Καραστραῖον. τὸ Δρέπανον καὶ τὸ Νυμφαῖον.

Τὸ κλῖμα τῆς Μακεδονίας εἶνε εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν.

Τὸ ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον. Κύρια προιόντα εἶνε τὰ δημητριακά, βάμβαξ, σρυζα, σίνος, καπνός, μέταλλα καὶ ξυλεία.

Οἱ Ἑλληνες ἐπικρατοῦσιν ἐν Μακεδονίᾳ οὐ μόνον κατὰ τὸν πληθυσμὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν καθόλου ἀνάπτυξιν. Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία εὐρίσκονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς χειρας Ἑλλήνων, τὴν δὲ παιδείαν ἔχου πηρετοῦσι πολλὰ ἐπικαιδευτήρια ἀμφοτέρων τῶν φύλων ὅπ' αὐτῶν συντηρούμενα. Διὰ τούτων πάντων ὑπερτεροῦσιν οἱ Ἑλληνες πάντων τῶν ἄλλων κατοίκων τῆς χώρας, Τούρκων, Βουλγάρων, Σέρβων καὶ Ἀλεξανδρίας. Οὐχ ἡττον ὅμως ὁ ἐν Μακεδονίᾳ Ἑλληνισμὸς δεινῶς καταπολεμεῖται ὑπὸ τῶν Σλαβών, οἵτινες παραλόγους προσάλλουσιν ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ταύτης χώρας.

Ἡ Μακεδονία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς τρεῖς νομούς, τὸν τῆς Θεσσαλονίκης, τὸν τοῦ Μοραστηρίου ἢ τὸν Βιταλίου καὶ τὸν τοῦ Κοσσυφοπεδίου.

Νομὸς Θεσσαλονίκης.

Τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης πρωτεύουσα εἶνε ἡ Θεσσαλονίκη, ἔχουσα 150,000 κατοίκους, ὃν οἱ ἡμίσεις Ἑλληνες καὶ Τούρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἐβραῖοι. Εἶνε πόλις ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον, Παρθεναγωγεῖον καὶ Διδασκαλεῖον. Κτισθεῖσα πλησίον τῆς ἀρχαίας Θέρμης ὡνομάσθη ὁῦτω πρὸς τιμὴν τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Κασσάνδρου, τῆς Θεσσαλονίκης, ἀδελφῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξανδροῦ. Σήμονται ἐν αὐτῇ λείψανα τοῦ ἵπποδρόμου καὶ τῆς ἀψίδος τοῦ αὐτοκράτορος Ἀντωνίου. Οἱ δὲ βυζαντῖνοι ναοὶ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου εἶνε μεταβεβλημένοι εἰς τζαμία.

Συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Βιέννης. Ἡ Νιάρονα (6,000 κατ.), παράγουσα καλὸν σίνον καὶ ἔχουσα βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων. Αὕτη καὶ αἱ περὶ αὐτὴν καθμαὶ κατεστράφησαν ἀνηλεῶς παρὰ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ἡ Βέρροια (15,000 κατ.), ἀρχαῖα πόλις, ἐπὶ τοῦ Ἀλιάκμονος, ἐν ἐν ἦ ἐδίδαξεν δὲ Ἀπόστολος Παῦλος. Ἡ Κοζάνη (6,000 κατ.) ἔχουσα βιβλιοθήκην καὶ πλήρες καὶ ἀνεγνωρισμένον Γυμνάσιον. Ἡ Κατερίνη. Τὸ Κίτρος (3,000 κατ.), παρὰ τὸ ὅποιον ἔκειτο ἡ ἀρχαῖα

Πύδνα, ἔθνα ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς Παῦλος Αἰμίλιος ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Περσέα τῷ 168 π. Χ. Ἡ Σιάπιστα (6,000 κατ.), ἔχουσα τὸ Τραμπάτζειον Γυμνάσιον. Ἡ Μοσχόπολις πατρὸς τοῦ ἔθνικοῦ εὐεργέτου Σίνα. Τὰ Γρεβενά (2,000 κατ.). Τὰ Σέρβια (3,000 κατ.).

Εἰς τὸν νομὸν Θεσσαλονίκης ἀνήκει καὶ ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος, παλαιὰ αὕτη καὶ νέα ἑστία γηγενοῦς Ἑλληνισμοῦ. Ἐπὶ τῆς ἀνατολικωτάτης τῶν τριῶν χερσονήσων, εἰς ἃς ἀπολήγει, τῆς Ἀκτῆς, ὑψοῦται τὸ ὅρος Ἀθως ἢ Ἀγιον Ὄρος, κατάφυτον καὶ κατάρρυτον, ἔχον ἔξαισιας φυσικὰς καλλονάς. Εἶναι τὸ Ἀγιον Ὄρος εἰς τῶν κραταιοτάτων στύλων τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν 21 μοναστήρια δροθιδόξων, κατοικούμενα ὑπὸ 10,000 περίπου μοναχῶν, μάλιστα Ἑλλήνων καὶ Ρώσων, δὲ λίγων δὲ Σέρβων καὶ Βουλγάρων τῶν μοναστηρίων τούτων τὰ πλεῖστα ἐκτίσθησαν κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ 12 σκῆπται. Τὰς μονὰς ταύτας διοικεῖ ἡ ἐν Καρυαῖς ἔδρεύουσα Ιερά Σύναξις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάστη μονὴ πέμπει ἔνα ἀντιπρόσωπον. Πόλεις σημαντικώτεραι εἰς τὴν Χαλκιδικὴν εἴναι τὰ Βασιλικά (2,500 κατ.), εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ Γαλάτιστα (2,500 κατ.), ἡ Πολύγυρος (3,000 κατ.), οὐ μακρὸν τῆς ὁποίας ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Ὁλυνθος ("Ἄγιος Μάρκας"), καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου Β' τῷ 348 π. Χ., ἡ Ποτίδαια Κορινθίων ἀποικία μετονομασθεῖσα Κασσάνδρα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Κασσάνδρου. Ἐκ ταύτης δὲ ὀνομάσθη Κασσάνδρα ἡ τὸ πάλαι χερσόνησος Παλλήνη, καὶ ταύτης πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι κατεσφάγγησαν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀλλαὶ ἀρχαῖαι πόλεις ἦσαν ἐνταῦθα ἡ Τορώνη, ἐξ ἣς ὀνομάζετο Τορωναῖος ὁ σύμμερος κόλπος τῆς Κασσάνδρας, καὶ ἡ Σίγγος, ἐκ τῆς ὁποίας ὀνομάσθη ἡ Σιγγιτικὸς κόλπος. Πρὸς Α. τούτων κεῖται ἡ Ιερισόδης (2,000 κατ.) ἡ ἀρχαῖα Ἀκανθος καὶ πλησίον ταύτης ἡ θέσις Πρόβλακας. εἰς τὸν ἴσθμον τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς, τὸν ὁποῖον διώρυξεν ὁ Ξέρξης Πρὸς Β. τούτων εὑρέσκονται τὰ ἐρείπια τῆς Σταγίρου τῆς πατρίδος τοῦ μεγάλου φιλοσόφου Ἀριστοτέλους.

Νομὸς Μοναστηρίου ἢ Βιτωλίων (Πελαγονίας)

Ο νομὸς οὗτος ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Μοναστηρίον ἢ τὰ Βιτωλίων (45,000 κατ.), πόλιν ἐμπορικήν, ἔχουσαν γυμνάσιον καὶ Παρθεναγγό-

γεῖον. Διὰ τῆς πόλεως ταύτης, κειμένης ἐπὶ τοῦ εἰς Μητροβίτσαν ἀγοντος σιδηροδρόμου, γίνεται κυρίως ἡ μετὰ τῆς Ἀλβανίας συγκοινωνία.

Ἄλλαι πόλεις τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ἡ *Καστορία* (10,000 κατ.), παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, ἡ *Κοριτσά* (18,000 κατ.), οὖσα ἔδρα Μητροπολίτου καὶ ἔχουσα Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον καὶ σχολεῖον, ἡ *Δίβρα* (13,000 κατ.), ἔχουσα ἐμπόριον δερμάτων καὶ μαλλίων. Αἱ δύο τελευταῖαι αὕται πόλεις ἀνήκουσι τοπογραφικῶς εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ἡ *Γιανιτσά* (10,000 κατ.), παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην. Παρ' αὐτὴν κείνται τὰ ἔρείπια τῆς ἀρχαίας Πέλλης, τῆς πρωτεύουσσης τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τοῦ Φιλίππου Β', ἔνθα ἐγεννήθη δ Μέγας Ἀλέξανδρος. Τὰ *Βοδερά* (12,000 κατ.), τὸ πάλαι Ἐδεσσα, ἡ ἀρχαιότατη πρωτεύουσσα τοῦ Μακεδονικοῦ βασιλείου. Ταύτης τὸ ἀρχαιότερον ὅνομα ἦτο Αἴγαι τῆς Ἀμαθίας. Αἱ *Σέρραι* (40,000 κατ.), πόλις ἐμπορικὴ καὶ διοικήσανος, ἔχουσα Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον. Εἰς τὰ ΝΑ. αὐτῶν, ἔνθα ἡ σημερινὴ Ἐμπολη, ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ἀμφίπολις. Ταύτης ἐπίνειον ἦτο ἡ Ἡιών, τὸ σημερινὸν Τσάγεσι, παρὰ τὰς ἐκδολάς τοῦ Στρυμόνος. Ἡ *Δράμα* (10,000 κατ.), παρὰ τὰς θορείους θηραρείας τοῦ Παγγαίου ὅρους. Πρὸς Ν. ταύτης εἶναι τὰ ἔρείπια τῶν ἀρχαίων Φιλίππων (Κρηνίδων), παρὰ τοὺς ὄποιους ὁ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος ἐνικήθησαν τῷ 42 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ὁκταδίου καὶ τοῦ Ἀντωνίου. Ἡ *Καρβάλλα* (5,000 κατ.), παραγόντα σὲ ἐκλεκτὸν καπνόν. Εἶναι πατρὶς τοῦ ἀναμορφωτοῦ τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ Ἀλῆ. Ο *Περιλεπές* (Περίλαπος) (18,000 κατ.), εἰς τὴν ἀρχαίαν Παιονίαν, ἔδρα Ἑλληνος Ἐπισκόπου. Ἐχει ἐμπόριον δημητριακῶν. Ἡ *Ἀχρίς* (τὸ πάλαι Λυχνιδός) (15,000 κατ.), παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, ἀλλοτε ἔδρα Ἑλληνικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ *Πρέσπα*, παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, ἔδρα Μητροπολίτου.

Νομὸς Κοσσυφοπεδίου

Ο νομὸς οὗτος, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ θορείου τμήματος τῆς Μακεδονίας, τὸ δόποιον ἐκτείνεται μέχρι τῆς Σερβίας, περιλαμβάνει καὶ μέρος τῆς ἀνατολικῆς Ἀλβανίας.

Πρωτεύουσσα τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι τὰ *Σκόπια* (οἱ ἀρχαῖοι Σκούποι), (50,000 κατ.). Ἡ πόλις αὕτη κείται ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν δύο θω-

τοῦ Ἀξιοῦ, εἶνε δὲ δχυρὰ καὶ ἐμπορική. Τοῦρες πατρίς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. Εἶνε ἔδρα "Ἐλληνος Μητροπολίτου." Άλλαι κυριώτεραι πόλεις τοῦ νομοῦ τούτου εἶνε ἡ Πριστένη (24,000 κατ.), παρὰ τὸν Λευκὸν Δρέπανα, πόλις ἀλβανική, ως καὶ ἡ πόλη τὰ ΒΑ. ταύτης Πριστίνα (15,000 κατ.). Κεῖται δ' αὕτη δορείως τῆς κοιλάδος τοῦ Κοσσυφοπεδίου, ἐν ᾧ τῷ 1389 ἡττήθησαν οἱ Σέρβοι· ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ Α' φονευθέντος αὐτόθι· ὑπὸ Σέρδου τραυματίου, τῷ δὲ 1448 ἐνικήθησαν οἱ ὑπὸ τὸν γεννατον Ιωάννην Ούγγροι ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ Β'. Τὸ Ιπέκιον (15,000 κατ.) εἶχεν ἄλλοτε δρυόδοξον Πατριαρχεῖον. Τὰ Βελεσσά (16,000 κατ.), τὸ Νευροκόπιον (10,000 κατ.), τὸ Μελέγικον (12,000 κατ.), ἡ Στρώμνιτσα (10,000 κατ.), ἐπὶ διμονύμου παραποτάμου τοῦ Στρυμόνος. Τὸ Ιστάτ.

Γ'. ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Πληθ. 30,000.

Ἡ Τουρκικὴ Θεσσαλία, ἥτοι ἡ ἐπαρχία Ἐλασσώνος, εἶνε τὸ βόρειον τμῆμα τῆς Θεσσαλίας, τὸ δποτὸν, ἔνεκα τῆς στρατηγικῆς αὐτοῦ σπουδαιότητος, δὲν παρεχωρήθη παρὰ τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Ἐλλάδα. Ἡ χώρα αὕτη κεῖται μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Ἐλληνικῆς Θεσσαλίας, καὶ περιβάλλεται ὑπὸ τοῦ Πιέρου, τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Καρμούνιών. Βρέχεται ὑπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Τιταρησίου, παραποτάμου τοῦ Ηηνείος, καὶ ἔχει πληθυσμὸν τοῦ 30,000 Ἐλλήνων. Ἡ Ἐλασσών ὑπάγεται διοικητικῶς εἰς τὴν Μακεδονίαν. Πόλεις ἐν αὐτῇ εἶνε ἡ Ἐλασσών (1,500 κατ.), ἡ ἀρχαία Ὁλοσσών, ἡ Διοκάτα (5,000 κατ.), τὸ Βλαζολείβαδον (4,000 κατ.), τὸ Λιτόχωρον (3,000 κατ.) καὶ ὁ Πλαταμών (3,000 κατ.).

Δ'. ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ

(Πληθ. 650,000, ὃν 270 000 Ἐλληνες)

Ἡ ἐλληνικωτάτη αὕτη χώρα, ἡ εὐανδρος Ἡπειρος, ἡ τοσοῦτον διοξασθεῖσα κατὰ τὴν Ἐλληνικὴν Ἐπανάστασιν διὰ τοῦ ἡρωικοῦ αὐτῆς δεσποτείας κατὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ ἀνεξαρτήτου Ἐλληνικοῦ Βασιλείου τῷ 1832. Καὶ ἡλπισε μὲν πρὸς στιγμὴν γὰ τὴν μέρα

αὐτῆς, τὸ μέχρι τῶν ἐκδιολῶν τοῦ Θυάμιδος, ἐνούμενον μετὰ τῆς μητρὸς Ἐλλάδος, διὰ ποφάσεως τοῦ ἐν Βερολίνῳ συνεδρίου τῷ 1878, ἀλλὰ καὶ τότε, διὰ γένας ἀποφάσεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, τῷ 1881 μόνη ἡ χώρα τῆς Ἀρτης προσηρτήθη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον, ἡ δὲ λοιπὴ Ἡπειρος ἔμεινεν ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ἔνγρον.

Ἡ Ἡπειρος δρᾶται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀλβανίας, ἀφ' ἣς χωρίζεται διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἀψου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐλληνικῆς Ἡπείρου, ἀφ' ἣς χωρίζεται διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἀράχθου, καὶ τῆς Μακεδονίας, ἀφ' ἣς γωρίζεται διὰ τῶν δρέων Βοίου, Τύμφης καὶ Λάκμονος.

Ορος τῆς Ἡπείρου εἶνε πρὸς Α. ὁ Λάκμων, ἡ Τύμφη καὶ τὸ Βοῖον, εἰς τὸ κέντρον τὰ Νεμέρτσικα καὶ τὸ Μισκέλιον, πρὸς Ν. ὁ Τόμερος καὶ πρὸς Δ. τὰ Κεραύνια, τὰ ὅποια ἀπολήγουσιν εἰς τὸ **ἀκρωτήριον** Ἀκροκεραύνιον ἢ τὴν Γλώσσαν.

Ποταμοί αὐτῆς εἶνε ὁ Ἀγρος, πηγάζων ἐκ τοῦ Βοίου καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, ὁ Ἀφος πηγάζων ἐκ τῆς Τύμφης καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, ὁ Θύαμις (Καλαμᾶς) πηγάζων ἐκ τῶν Νεμέρτσικων καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, ὁ Ἀχέρων, πηγάζων ἐκ τῶν δρέων τοῦ Σουλίου, διερχόμενος τὴν Ἀχερούσιαν λίμνην καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος. Τοῦ Ἀχέροντος παραπόταμος εἶνε ὁ Κωκυτός. Ἔτεροι ποταμοί εἶνε ὁ Λούρος, πηγάζων ἐκ τοῦ Τομάρου καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν Ἀμπρακικὸν κόλπον, καὶ ὁ Ἀραχθός, πηγάζων ἐκ τῆς Ηγέδου καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν Ἀμπρακικὸν κόλπον.

Αἱμνατικής Ἡπείρου εἶνε ἡ Παμβάτις, ἡ λίμνη τῶν Ιωαννίνων, τρέφουσα περιφύλμους ἰχθύες, ἐγχέλεις καὶ καραβίδας. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ὑπάρχει νησίς ἔχουσα 500 κατοίκους καὶ ἐπὶ ταύτης ἡ μονή τοῦ Ἀγίου Παντελέμονος, καὶ Ιερατικὴ Σχολή. Ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ ἐφονεύθη ὁ Ἄλη Πασᾶς. Ἀλλη λίμνη εἶνε ἡ Ἀχερούσια.

Πεδιάδα ἔχει ἡ Ἡπειρος τὴν Ἀμπρακιήν.

Τὸ κλῖμα τῆς Ἡπείρου εἶνε ἐν γένει εὔκρατον· εἰς τὰ δρεινὰ μέρη εἶνε ψυχρόν. Τὸ **ἔδαφος** εἶνε εὔφορον, κυριώτερα δὲ προϊόντα εἶνε δημητριακοὶ καρποί, οἶνος, ἔλαιον, καπνός.

Ἡ Ἡπειρος διοικητικῶς διποτελεῖ τὸν νομὸν τῶν Ιωαννίνων, ἔχοντα πρωτεύουσαν τὰ Ιωάννινα (26,000 κατ.) Ταῦτα κείνται παρὰ

τὴν Παμδῶτιν λίμνην, εἰνε δὲ ἡ πατρὶς τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τοῦ Ἐθνους Ζωσιμᾶδῶν καὶ Καπλανῶν. Ἐχουσι τὰ Ἰωαννίνα 'Ελληνικὸν Γυμνάσιον, τὴν Ζωσιμαῖαν Σχολὴν καὶ Παρθεναγωγεῖον καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ ἴδρυματα. Εἰς τὰ ΝΔ τῶν Ἰωαννίνων ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Δωδώνη, ἔνθα ὑπῆρχε τὸ περιώνυμον μαντεῖον τοῦ Διός. Εἰς τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων κείται ἡ περιοχὴ τοῦ Ζαγορίου, ἀποτελουμένη ἐκ 40 χωρίων. Εἰνε ἡ πατρὶς τῶν Εὐεργετῶν τοῦ Ἐθνους 'Ριζαρῶν. Πρὸς Β. τοῦ Ζαγορίου κείται ἡ Κόνιτσα (3,000 κατ.), κέντρον Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, καὶ πρὸς Α. αὐτοῦ κείται τὸ Μέτσοβον (7,000 κατ.), ἡ πατρὶς τῶν εὐεργετῶν τοῦ Ἐθνους Τοσίτσα, Στουργάρα καὶ Ἀδέρωφ.

Πρὸς Ν. τῶν Ἰωαννίνων, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀχέροντος, εἰνε ἡ Παραμυθία (2,000 κατ.), ἡ μητρόπολις τῶν Τσάμηδων. Νοτιοανατολικῶς δὲ αὐτῆς κείται τὸ δρεινὸν Σουλιον Συνιστάμενον ἐκ 38 χωμῶν τὸ τοσοῦτον διξασθὲν διὰ τῶν ἀγώνων αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Εἰνε ἡ πατρὶς τῶν Μποτσαραίων, τῶν Τζαβελλαίων καὶ πλειστων ἄλλων ἡρωικῶς ἀγωνισθέντων κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν.

Νοτιώτερον κείται ἡ Πρέβεζη (6,000 κατ.) εἰς τὴν εἶσοδον τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἀντικρὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀκτίου. Ἡ Πρέβεζα εἰνε πόλις ἐμπορικὴ ἔχουσα Ἑλληνικὸν Σχολεῖον. Παρ' αὐτὴν ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Νικόπολις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὁκταβίου (τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Αὐγούστου) μετὰ τὴν παρὰ τὸ Ἀκτίον ναυμαχίαν (31 π. Χ.), ἔνθα ἐνίκησε τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ Ἀντώνιον καὶ τὴν τούτου σύμμαχον βασίλισσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν.

Εἰς τὰ ΝΔ. τοῦ Σουλίου κείται ἡ Ηλέργα (2,500 κατ.), ἐπὶ ἀγκιάλου ποταμοῦ, ἀπέναντι τῶν Παξῶν. Ταύτην ἐπώλησαν τῷ 1819 οἱ Ἄγγλοι εἰς τὸν φοιβερὸν δυνάστην τῆς Ἡπείρου Ἀλῆ Πασᾶν. Ἀλλὰ τότε οἱ ἀτυχεῖς Πάργιοι, ἀνορύξαντες ἀπὸ τῶν τάφων τὰ δστά τῶν πατέρων των καὶ καύσαντες αὐτὰ ἔλασθον μεθ' ἔστων τὴν τέφραν καὶ ἀπῆλθον πανδημεὶ εἰς τὰς Ἰονίους νήσους. Πρὸς Β. τῆς Πάργας κείται τὸ Βοιωθαριό, ἡ σημαντικωτάτη πόλις τῆς ἀρχαίας Θεσπρωτίας, κειμένη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμίου Σιμόδεντος, ἀπέναντι τῆς Κερκύρας, τὸ Δέλφιον (3,000 κατ.), τὸ Ἀργυρόκαστρον (12,000 κατ.), ἡ Χειμάρρα, κώμη κειμένη πρὸς Β. τοῦ ἀρχαίου Χειμερίου, πρωτεύουσα τῆς δμωνύμου δρεινῆς τῶν Κεραυνίων περιοχῆς, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ ἀνδρεῖοι μαχηταὶ Χειμαριώται. Οἱ Αὐλών (6,000 κατ.), πόλις ἐμ-

πορική, παρὰ τὸν ἐμώνυμον κόλπον ἐν τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει. Τὸ Τεπελένι (2,000 κατ.), πατρὶς τοῦ διαδοχῆτού Ἀλῆ Πασᾶ. Τὸ Πρεμέτι (5,000 κατ.), παρὰ τὸ δόποιον κεῖται ἡ κώμη Χοταχόθα, πατρὶς τοῦ εὐεργέτου τοῦ ἔθνους Ἀρσάκη. Τὸ Λόμποβον, πατρὶς τῶν εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους Ζαππῶν. Ἀλλαὶ κῶμαι δέξιαι λόγου εἰνε ἡ Φιλιππιάς, τὸ Μαργαρίτην, οἱ Φιλιάται, ἡ Κορίσπολις, τὸ Συράκον καὶ ἡ ὀνομαστὴ Κιάφα.

Ε'. ΑΛΒΑΝΙΑ

Πληθ. 350,000.

Ἡ Ἀλβανία, ἥτις εἶνε μέρος τῆς ἀρχαίας Ἰλλυρίας, δρᾶται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Νεθιπαζάρ καὶ τοῦ Μαυροβουνίου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Ἡπείρου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται ὑπὸ τοῦ Σκάρδου.

Οροί τῆς Ἀλβανίας εἶνε τὰ Καρδαονία, καὶ **πεδιάς** αὐτῆς ἡ τῆς Σκόδρας.

Ποταμοί εἶνε δὲ Ἀψος, πηγάζων ἐκ τοῦ Βοίου καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, χωρίζων δὲ τὴν Ἀλβανίαν ἀπὸ τῆς Ἡπείρου, ὁ Γενοῦσος, πηγάζων ἐκ τῶν Κανδαούνων καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καὶ δὲ Αρίλων ἢ Αρίνος. σχηματιζόμενος ἐκ τοῦ Λευκοῦ Δρίλωπος πηγάζοντος ἐκ τοῦ Σκάρδου, καὶ ἐκ τοῦ Μέλιανος Αρίλωπος πηγάζοντος ἐκ τῆς Λυχνίτιδος λίμνης, καὶ χυνόμενος εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Αίμυντος τῆς Ἀλβανίας εἶνε ἡ Λαβεᾶτις ἢ τῆς Σκόδρας, ἀνήκουσα καὶ εἰς τὸ Μαυροβούνιον.

Κόλπον ἔχει ἡ Ἀλβανία τὸν τῆς Αὐλῶνος καὶ **ἀκρωτήριον** τὸ Νυμφαῖον ἢ Ρρόδον.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Ἀλβανίας εἶς μὲν τὰ δρεινὰ μέρη εἶνε ψυχρὸν καὶ γειτνόν, εἰς δὲ τὰ πεδινὰ εἶνε θερμὸν καὶ νοσῶδες.

Τὸ **ξέδαφος** εἶνε μὲν εὔφορον, ἀλλ' ὅλιγον παλλιεργημένον παραγεῖ δέ ἡ κώρα δημητριακά, καπνόν, ἔλαιον καὶ βάμβακα.

Οἱ Ἀλβανοί, ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἰλλυριῶν εἶνε συγγενεῖς τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἐνεκα τῶν διαφόρων ξένων κυριαρχιῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστησαν, μάλιστα τῶν Λατίνων καὶ τῶν Τούρκων καὶ τῶν κατὰ

τὸν μέσον αἰῶνα μετ' αὐτῶν ἀνάμιχθέντων σλαυηκῶν φύλων, ἡ ή
γλώσσα αὐτῶν εἶναι μῆγμα Ἑλληνικῆς, Δατινικῆς, Σλαυηκῆς καὶ
Τουρκικῆς, τὴν δὲ θρησκείαν οἱ πλεῖστοι εἶναι Μωαμεθανοί, τινὲς
δὲ δρθόδοξοι καὶ ὅλοις καθολικοί. Καὶ οἱ μὲν εἰς τὰ βόρεια οἰκουμένη
καλοῦνται Γκέγκηδες, οἱ εἰς τὰ νότια Τόσκηδες, οἱ περὶ τὰ Κερα
νια Λιάπηδες καὶ οἱ ἐν Ἡπείρῳ περὶ τὴν Παραμυθίαν Τσάμηδες.
Ἐκ τῶν Γκέγκηδων οἱ καλούμενοι Μιρδίται εἶναι καθολικοί.

Ἡ Ἀλβανία ἀποτελεῖ τὸν νομὸν τῆς Σκόδρας, τοῦ ὁποίου προ
τεύουσα εἶναι ἡ ὁμώνυμος πόλις Σκόδρα (30,000 κατ.), παρὰ τὴν
Λασιέτιδα λίμνην. Εἶναι ἀρχαία πόλις, ἔχουσα χυτήριον ὅπλο
"Ἀλλαι πόλεις ἀξίαι λόγου εἶναι τὸ Ἀλέσσιον 2,000 κατ.), ἡ ἀρχὴ
Λισσός, ἔνθα ἀπέθανε καὶ ἐτάφη (1467) ὁ ἥρως τῶν Ἀλβανῶν Γεό
γιος Καστριώτης ὁ Σκενδέρμπεης, τὸ Δυρράχιον (6,000 κατ.), ἡ ἀ
χαΐα Ἐπίδαμνος ἀποικία Κερκυραίων, πόλις ἐμπορικὴ ἔχουσα τὴν
ληνικὸν Σχολεῖον ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς δι' αὐτοῦ ἐγίνετο
συγκοινωνία μετὰ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἡ Καβάτα (6,000 κατ.),
τὸ Ἐλβασσάν (15,000 κατ.), πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορική, ἔχουσα
Ἐλληνικὸν Σχολεῖον, τὸ Βεργάτιον (10,000 κατ.), ἡ ἀρχαία Ἀντιπ
τρία, πόλις ὡραία καὶ ὀχυρά, τὰ Τύραρρα (20,000 κατ.), ἡ ὡραία πόλις
τῆς Ἀλβανίας, κειμένη ἐν μέσῳ εὐφοριωτάτης πεδιάδος
Κροία (7,000, κατ.), πόλις ὀχυρά, πατρὶς τοῦ Σκενδέρμπεη.

2. ΕΜΜΕΣΟΙ ΚΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

A'. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Πληθ. 2,200,000.

Ἡ Βουλγαρία, ἡ ἀρχαία Κάτω Μοσία, περιλαμβανομένη μετ
τοῦ Δουνάδεως καὶ τοῦ Αἴμου, εἶναι, ἀπὸ τῆς Βερολινίου συνήθε
τοῦ 1872, ἡγεμονία ὑποτελής εἰς τὴν Τουρκίαν.

"Ορίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ρωμιονίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ
Δουνάδεως, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σερβίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας
καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμηλίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ
Αἴμου, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

"Ορος τῆς Βουλγαρίας εἶναι ὁ Αἴμος καὶ τὸ Σκόμιον.

Ποταμοί εἶναι ὁ Δούραβις καὶ οἱ παραπόταμοι αὐτοῦ Τίμος,

"Οσκιος, καὶ Ιάγτρας.

Τὸ κλιμα τῆς Βουλγαρίας εἶναι ἐν γένει ψυχρὸν καὶ τὸ ἔδαφος εὔφορον, παράγον σιτηρά. Ἐτερα προϊόντα τῆς χώρας εἶναι κτήνη, μαλλία καὶ ροδέλαιον.

Οἱ νῦν Βούλγαροι εἶναι μῆγμα ταταρικῶν, σλαυηκῶν, καὶ διαφόρων ἀλλων φύλων τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου ἐκβούλγαρισθέντων. Πλὴν τῶν Βουλγάρων κατοικουσιν ἐν Βουλγαρίᾳ περὶ τοὺς 50,000 Ἑλλήνες, καὶ διλίγοι Τούρκοι καὶ Ἐδραῖοι.

Η θρησκεία αὐτῶν εἶναι δραθροῦ ἡ οἰκουμενική. Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν εἶναι ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑδρεύων Βούλγαρος ἔξαρχος.

Η παιδεία, ἡ ἐμπορία, ἡ διοικητικὴ καὶ ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμέναι.

Τὸ πολίτευμα εἶναι διαδοχικὴ συνταγματικὴ ἡγεμονία. Ἡγεμὼν δὲ τῆς Βουλγαρίας εἶναι τανῦν ὁ Φερδινάνδος Α' ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ οἰκου Σαξονικοῦ Κοδούργου, ἀρχεὶ δὲ μετὰ Υπουργείου καὶ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (Σοδράνιε).

Οἱ στρατὸις τῆς τε Βουλγαρίας καὶ τῆς Ἀγατολικῆς Ρωμηλίας εἶναι ἐν εἰδήνῃ μὲν 35,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου 200,000, καὶ ὁ στόλος συγίσταται ἐκ 12 μικρῶν πλοίων.

Πρωτεύουσα τῆς ἡγεμονίας εἶναι ἡ Σόφια (45,000 κατ.), ἡ ἀρχαία Σαρδική. Ἐτεραι σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι τὸ Τύροβορ (12,000 κατ.), πρόην πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας, ἡ Σοῦμλα (25,000 κατ.), πόλις διχυρά, ἡ Βάρρα (28,000 κατ.), ἡ ἀρχαία Ὁδησσός, πόλις κατοικουμένη ὑπὸ πολλῶν Ἑλλήνων, ἀποικία Μιλησίων. Ηαρ' αὐτὴν ἐνικήθησαν τῷ 1444 οἱ κατὰ τῶν Τούρκων ἐκστρατεύσαντες χριστιανοὶ ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας καὶ Πολωνίας Βλαδίσλαον Γ' καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Τρανσυλβανίας Ἰωάννην Ούνυαδην, παρὰ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ Β'. Ἡ Σιλίστρα (12,000 κατ.), πόλις διχυρὰ παρὰ τὸν Αἴμιον κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους Δαρύστολον (Δουρόστολον) καλουμένη. Ταῦτην δ' οὐζαντινὸς αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Τσιμισκῆς, νικήσας τοὺς Ρώσους τῷ 971 καὶ ἀνακτήσας, μετωνόμασε Θεοδωρούπολιν ἀπὸ τοῦ στρατηλάτου καὶ μάρτυρος Θεοδώρου. Τὸ Ρουτσούπορ (25,000 κατ.), συνδεόμενον σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Βάργας, τὸ Σίστοβορ (12,000 κατ.), ἡ Νικόπολις (8,000 κατ.), παρὰ τὴν ἐποίαν ἐνικήθησαν τῷ 1396 οἱ ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας Σιγισμούνδον Χριστιανοὶ παρὰ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, ἡ Πλευρα

(15,000 κατ.), πόλις δχυρά, ἐπίσημος διὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ῥώσων γενού μένην πολιορκίαν αὐτῆς τῷ 1877, τὸ Βιδίνιον (15,000 κατ.), παλαιὰ πόλις δχυρά παρὰ τὸν Δούναβιν, τὸ Κεστενδύλιον (10,000 κατ.), τὸ Σαμάκοβον (10,000 κατ.), δνομαστὸν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τῷ 1876 σφαγὰς τῶν Χριστιανῶν παρὰ τῶν Τούρκων.

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΡΩΜΗΛΙΑ

Πληθ. 1,000,000.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωμηλία εἶνε τὸ δόρειον τμῆμα τῆς Θράκης, τὸ ἑποῖον, ἀποσπασθὲν διὰ τῆς Βερολινίου συνθήκης τῷ 1878, ἐκηρύχθη ἐπαρχία αὐτόνομος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας. Ἀλλὰ τῷ 1885 ἡ ἐπαρχία αὕτη διὰ πραξικοπήματος ἡγεόθη μετὰ τῆς Βουλγαρίας εἰς μίαν ἡγεμονίαν. Τὴν ἔνωσιν ὅμως ταῦτην οὔτε ἡ Τουρκία ἀπεδέξατο οὔτε αἱ τὴν Βερολίνιον συνθήκην ὑπογράψασαι Δυνάμεις ἀνεγνώρισαν εἰσέτι.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωμηλία ἀριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Μακεδονίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ηράκης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εδεξείνου Πόντου.

Ορον ἐνταῦθα εἶνε ὁ Αἴμος (Βαλκάνια), χωρίζων τὴν Ἀνατολικὴν Ῥωμηλίαν ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας, καὶ διαιρούμενος εἰς Μέγαν Αἴμον πρὸς Δ. καὶ εἰς Μικρὸν Αἴμον πρὸς Α. καὶ τελευτῶν εἰς τὸ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ ἀκρωτήριον Αίμον. Ἐτερον ὅρος τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμηλίας εἶνε ἡ Ῥοδόπη.

Ποταμὸς διαρρέων τὴν Ἀνατολικὴν Ῥωμηλίαν εἶνε ὁ "Εβρος" δεχόμενος ἐνταῦθα πολλοὺς παραποτάμους, ὃν σημαντικότερον εἴης ὁ "Ἄρδας" καὶ ὁ Τούντζιας.

Πεδιάς ἀξια λόγου εἶνε ἡ τῆς Φιλιππονόπολεως.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμηλίας εἶνε εὔκρατον, καὶ τὸ **ξδαφίος** εὐφορον. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς χώρας εἶνε δημητρίκα κά, κτήνη καὶ ῥοδέλαιον.

Τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμηλίας οἱ πλειστοι τῶν κατοίκων εἶνε Βούλγαροι, ὑπάρχουσι δὲ ἐν αὐτῇ περὶ τοὺς 150,000 Ἑλληνες καὶ τινες Τούρκοι.

Ἡ ἐπικρατοῦσα **Θρησκεία** εἶνε ἡ ὀρθόδοξος.

Πρωτεύουσα τής Ανατολικής Ρωμηλίας είνε ή Φιλιππούπολις (35,000 κατ.) κτισθεῖσα υπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου Β'. Κείται ἐπὶ τοῦ "Εδρου ποταμοῦ καὶ συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατοικεῖται υπὸ πολλῶν Ἑλλήνων καὶ ἔχει Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον καὶ Διδασκαλεῖον.

Πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Φιλιππουπόλεως κείται ἡ Στενήμαχος (12,000 κατ.), πόλις Ἑλληνική. Πρὸς Δ. τῆς Φιλιππουπόλεως τὸ Τατάρ Παζαρέϊκ (15,000 κατ.), τὸ Ἐσκὶ Ζααρά (Παλαιὰ Ζαγορά) καὶ τὸ Γερὶ Ζααρά (Νέα Ζαγορά) πόλεις ἐμπορικαί, τὸ Καζανλίκ (12,000 κατ.), παράγον ἔξαρτον ῥοδέλαιον καὶ ἡ Σήλινυρος (20,000 κατ.), παράγουσα ἄριστον οἶνον καὶ καλὰ ἔρισθα. Άλι δύο τελευταῖαι αὗται πόλεις δεσπόζουσι τῶν παρόδων τοῦ Αἴμου, τῶν δποίων σπουδαιοτάτη είνε ή Σίλικα. Ἡ Υάμπολις (9,000 κατ.) πόλις ἐμπορική, καὶ αἱ ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐμπορικαὶ πόλεις καὶ υπὸ Ἑλλήνων τὸ πλεῖστον κατοικούμεναι Μεσημβρία (2,500 κατ.), Ἀγγίαλος (5,000 κατ.), Πύργος (7,000 κατ.) καὶ Σωζόπολις (4,000 κατ.) ἡ ἀρχαία Ἀπολλωνία.

Γ'. ΒΟΣΝΙΑ, ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ καὶ ΝΟΒΙΠΑΖΑΡ

Πληθ. 1,486,000.

Ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ερζεγοβίνη, ἀνήκουσαι ἀλλοτε εἰς τὴν Τουρκίαν, παρεχωρήθησαν διὰ τῆς Βερολινίου συνθήκης τῷ 1878 εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Αὐστρίας, ὥστε ψιλῷ μόνον δινόματι ἀνήκουσι σήμερον εἰς τὴν Τουρκίαν. Τὸ δὲ Νοβιπαζάρ παραμένει μὲν υπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Τουρκίας, κατέχεται δῆμως υπὸ αὐστριακοῦ στρατοῦ.

Ορίζονται δὲ αἱ χώραι αὗται πρὸς Β. καὶ Δ. υπὸ τῆς Αὐστροσουγγαρίας, πρὸς Ν. υπὸ τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῆς Μακεδονίας, καὶ πρὸς Α. υπὸ τῆς Σερβίας.

Ορον ἐνταῦθα είνε αἱ Διαρικαὶ Ἀλπεις.

Ποταμοὶ δὲ ὁ Σανος πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων, καὶ οἱ τούτου παραπόταμοι Βίρβας, Βόσνις καὶ Δρῖνος, καὶ ὁ Νάρων (Ναρέντα) πηγάζων εἰς τῶν Διναρικῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος,

Τὸ **κλιμα** τῶν δρεινῶν χωρῶν τούτων είνε ψυχρόν. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Είνε δὲ οἱ κάτοι-

καὶ Σερβικῆς καταγωγῆς, καὶ τὸ μὲν ἡμίσυ αὐτῶν πρεσβεύουσι τὴν μωαμεθανικὴν **Θρησκείαν**, οἱ δὲ λοιποὶ εἰνεὶ δρυθόδοξοι καὶ καθολικοί.

Πρωτεύουσα τῆς Βοσνίας εἰνεὶ τὸ Σεράγεβον ἡ *Βοσνασεράϊον* (26,000 κατ.), πόλις δχυρὸς ἐπὶ τοῦ Βόσνα ποταμοῦ. Ἐτεραι· πόλεις ἀξιοσημένωτοι ἐν αὐτῇ εἰνεὶ τὸ Σβόρνικον (12,000 κατ.), καὶ ἡ *Βασιλοῦνκα* (10,000 κατ.).

Τῆς Ἐρζεγοθίνης πρωτεύουσα εἰνεὶ ἡ *Μοσιάρη* (15,000 κατ.), ἐν γῇ κατακευάζονται ἔπλα. Ἀλλη δὲ πόλις ἡ *Τρεβίγηνη*.

Τοῦ Νοθιπαζάρ πρωτεύουσα εἰνεὶ ἡ ὁμώνυμος πόλις (10,000 κατ.).

Δ'. ΚΡΗΤΗ

Πληθ. 300,000.

Ἡ μεγαλόνησος Κρήτη, ἡ γεννήσασα ἐν τῇ ἀρχαιότητι τοὺς περιωνύμους νομοθέτας Μίνωα καὶ Παδάμανθυν, ὑπῆρξεν ἀείποτε ἐλληνικωτάτη. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, διαπρέψαντες κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους μάλιστα ὡς ἀριστοὶ τοξόται καὶ σφενδονῆται συνεμερίσθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον τὰς τύχας τῶν λοιπῶν ἐλληνικῶν λαῶν.

Ἡ Κρήτη ὑποταγεῖσα, ὡς καὶ ἄπασαι αἱ ἐλληνικαὶ χῶραι, ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἀπετέλεσε βραδύτερον μέρος τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους. Ὁτε συνέστη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ λατινικὴ αὐτοκρατορία (1204) ἡ Κρήτη περιήλθεν εἰς τοὺς Ἐνετούς, ἀπὸ τῶν δυοῖν, μετὰ μακροχρονίους πολέμους, ἀφήρεσαν αὐτὴν οἱ Τούρκοι ὅριστικῶς τῷ 1669.

Ἄλλ' οἱ ἡρωικοὶ Κρήτες, μὴ θελήσαντές ποτε νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τοὺς μωαμεθανοὺς κατακτητὰς τῆς χώρας αὐτῶν, διετέλεσαν διαρκῶς διαμαρτυρόμενοι ἐνόπλως κατὰ τῆς Τουρκικῆς τυραννίας.

Ἄλλ' ἂν καὶ ἔξανέστησαν οἱ Κρήτες κατὰ τῆς ἔνεικῆς κυριαρχίας κατὰ τὸν μέγαν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων, ὑπέκυψαν τῷ 1824 εἰς τὰ ἄγρια ἀλβανικὰ στίφη, τὰ ὅποια ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν ὁ ἀντιθασιλεὺς τῆς Αλγύπτου Μεχμέτ Ἀλῆς. Καὶ ὅτε τῷ 1832 διὰ τοῦ Λονδινίου πρωτοκόλλου ἴδρυθη παρὰ τῶν Δυνάμεων ἐλεύθερον Ἑλληνικὸν κράτος, ἡ Κρήτη κατέδικάσθη ὑπὸ τῆς διπλωματίας νὰ διαμείνῃ καὶ αὖθις ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Σουλτάνου.

Ἐκτοτε δὲν ἔπαυσαν οἱ Κρήτες διαμαρτυρόμενοι δι' ἀλλεπαλλήλων

έπαναστάσεων κατά της τουρκικής κακοδιοικήσεως, ήτις έλυμαίνετο τὴν ώραιαν αὐτῶν χώραν. Τέλος τῷ 1878 εἶδεν δὲ Σουλτάνος τὴν ἀνάγκην νὰ παραχωρήσῃ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Χαλέπας (προαστείου τῶν Χανίων) αὐτονομίαν τινὰ εἰς τὴν πολυπαθή νῆσον, ὥπο "Ελληνα διοικητὴν καὶ μὲ γενικὴν συνέλευσιν συνισταμένην ἐκ χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν.

"Αλλ' ἐπειδὴ τὰ εἰς τοὺς Κρήτας χορηγηθέντα προνόμια παρεδιάζοντο συνεχῶς ὥπο τῆς Ηὔλης, ἐπῆλθε τέλος ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1896, ἔνεκα τῆς ὁποίας αἱ μεγάλαι Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἐξηγάγασαν τὴν Τουρκίαν νὰ ἀναγγωρίσῃ τὴν Κρήτην πολιτείαν αὐτόνομον, φόρου ὑποτελῆ πρὸς αὐτήν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1898 ἡ μεγαλόνησος αὕτη διοικεῖται ὥπο τοῦ Πρίγκιπος Γεωργίου τῆς Ἐλλάδος ὡς Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ τεσσάρων ἐκ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἡτοι Ἀγγλίας, Ρωσίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας.

Ἡ Κρήτη εἶναι νῆσος ὅρεινή· Τὰ **ὅρη** αὐτῆς σχηματίζουσι συνεχῆ σειρὰν ἀπὸ Δ. πρὸς Α., εἶναι δὲ τὰ Λευκὴ ὅρη ("Ασπρα βουνά"), ἡ "Ιδη" (Ψηλορείτης) καὶ ἡ Δίκτη (Λασῆθι).

Ποταμοί τῆς Κρήτης εἶναι δὲ Ἱάρδαρος (Πλατανιᾶς), πηγάζων ἐκ τῶν Λευκῶν ὁρέων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Κρητικὸν πέλαγος, καὶ δὲ Καταρράκτης ("Αναποδάρης"), πηγάζων ἐκ τῆς Δίκτης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Λιθυκὸν πέλαγος.

Κόδωποι σχηματιζόμενοι ὥπο μὲν τοῦ Κρητικοῦ πελάγους εἶναι δὲ τῆς Κιοσάμου, δὲ τῶν Χανίων, δὲ τῆς Σούδας ἡ Ἀμφιμαλλικός, δὲ τοῦ Ἀλμυροῦ, δὲ τοῦ Μιραμπέλου καὶ δὲ τῆς Σητείας, ὥπο δὲ τοῦ Λιθυκοῦ πελάγους δὲ τῆς Μεσσαρᾶς.

Αιγαίνες ἄξιοι λόγου εἶναι δὲ τοῦ Καστελλίου, δὲ τῆς Σούδας, καὶ δὲ τῆς Σπιναλόγγας ἐπὶ τοῦ Κρητικοῦ πελάγους, καὶ δὲ τῶν Σφακίων ἐπὶ τοῦ Λιθυκοῦ πελάγους.

Ακρωτήρια τῆς Κρήτης ἔν μὲν τῷ Κρητικῷ πελάγει εἶναι τὸ Τρητόν, τὸ Ψάκον, τὸ Κύαμον, τὸ Δρέπανον, τὸ Λίον καὶ τὸ Σαμάνιον, ἐν δὲ τῷ Λιθυκῷ πελάγει τὸ Ψύχιον καὶ τὸ Λίθιον.

Τὸ **κλιμα** τῆς Κρήτης εἶναι ὑγιεινότατον καὶ τερπνότατον, καὶ τὸ **ἔδαφος** αὐτῆς εὐφορώτατον. Παράγει δὲ ἔλαιον, οἴνον, ἐσπεριδοειδῆ, κάστανα, ἀμύγδαλα, μέταξαν, τυρόν, μέλι.

Ἐπικρατοῦσα **Θροσκεία** εἶναι ἡ δρυόδοξος. Τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου τῶν

Κρητῶν πρεσβεύουσι: τὴν μωαμεθανικὴν θρησκείαν, ἀλλ᾽ εἶνε καὶ αὐτοὶ "Ελλήνες ἔξισταμισθέντες διὰ τῆς βίας.

Ἡ Κρήτη ἀποτελεῖ αὐτόνομον πολιτείαν φόρου ὑποτελῆ πρὸς τὴν Τουρκίαν. "Αρχων δ' αὐτῆς εἶνε ὁ Πρίγκιψ Γεώργιος δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Γεωργίου, διορισθεὶς "Τύπατος Ἀρμοστῆς αὐτῆς ἀπὸ τῆς 9 Δεκεμβρίου 1898, ἐπὶ τριετίαν, ἡς ληξάσης παρετάθη ἐπ' ἀδριστον ἥ ἀρχὴν αὐτοῦ.

Ἡ Κρητικὴ Πολιτεία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς ἕν νομούς: Χανίων, Ρεθύμνης, Ἡρακλείου, Λασηθίου καὶ Σφακίων.

Τοῦ νομοῦ Χανίων κυριώτεραι πόλεις εἶνε: τὰ Χανία (21,000 κατ.), ἥ ἀρχαία Κυδωνία. Εἶνε πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ τῆς Πολιτείας, ἔδρα τοῦ Ἀρμοστοῦ καὶ τῶν ἀρχῶν. Εἶνε προσέτι πόλις δχυρά, ἔχουσα Γυμνάσιον, Παρθεναγωγεῖον, Ἐφετεῖον καὶ Πρωτοδικεῖον. Ἡ Χαλέπα (2,000 κατ.), ὡραῖον προάστειον τῶν Χανίων μὲ κλῖμα ὑγιεινόν. Ἐνταῦθα εὑρίσκονται τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πρίγκιπος καὶ αἱ κατοικίαι τῶν Προξένων, Καστέλλη Κισσάμου (2,000 κατ.), εἶνε, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, πόλις σχηματισθεῖσα περὶ ἐνετικὸν φρούριον καὶ νῦν πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Κισσάμου.

Ο νομὸς Ρεθύμνης ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ρεθύμνην (10,000 κατ.), παράγουσαν ἔξαιρετον σάπωνα. Οὐ μακρὰν αὐτῆς κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, περιώνυμος διὰ τὴν ἐν 1866 δλοκαύτωσιν τῶν Χριστιανῶν, πολιορκηθέντων ἐν αὐτῇ ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Τοῦ νομοῦ Ἡρακλείου πρωτεύουσα εἶνε τὸ Ἡράκλειον (24,000 κατ.), ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης καὶ τῆς Τεράς Συνόδου. Ἐχει φρούριον ἐνετικὸν δχυρώτατον, δπερ ἀντέστη ἐπὶ 22 ἔτη (1647—1669) εἰς τοὺς πολιορκήσαντας αὐτὸ Τούρκους. Πρὸς Ν. τούτου ἔκειτο ἥ ἀρχαία Κνωσσὸς ἥ καθέδρα τοῦ Μίνωος, παρ' αὐτὴν δ' εὑρίσκετο ὁ μυθολογούμενος λαδύρινθος. Οἱ "Αγιοι Δέκα κώμη κειμένη εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Γόρτυνος, τῆς ὅποίας εὑρέθησαν πολύτιμοι ἀρχαίστητες.

Τοῦ νομοῦ Λασηθίου πρωτεύουσα εἶνε ἥ Νεάπολις (2,500 κατ.), ἔχουσα ἐπίνειον τὸν "Αγιον Νικόλαον. Εἰς τὰ περίγωρα ταύτης σφιζονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Λύτου. Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀνήκουσι τὰ μέγα χωρίον Κριπού καὶ ἥ βραχώδης νῆσος Σπιταλόγκα (12,000 κατ.), μία τῶν δχυρωτάτων θέσεων τῆς Κρήτης ἐπὶ Ἐνετο-

κρατίας. Η Ιεράπετρα (2,500 κατ.) ή αρχαία Ιεράπυτρα, καὶ ὁ λιμὴν Σητείας εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου.

Τοῦ νομοῦ Σφακίων πρωτεύουσα εἶνε ἡ Γεωργιούπολις, ἡ πρόηγη Ἀλμυρός, σύτῳ μετονομασθεῖσα πρὸς τιμὴν τοῦ Πρίγκιπος Γεωργίου. Ἐτεραι κῶμαι ἐν αὐτῷ εἶνε ὁ Ἀγιος Εασίλειος, τὰ Σφακία, ἡ Κάνδαρος, πρωτεύουσα τῆς ἑπαρχίας Σελίνου, καὶ ἡ Βάμος (3,000 κατ.), κώμη πλουσία. Τοὺς Σφακιώτας φημιζομένους ἐπὶ ἀνδρείᾳ, σύδεις οὐδέποτε τῶν κατακτητῶν ὑπέταξε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΜΑΥΡΟΒΟΥΓΝΙΟΥ

Πληθ. 250,000.

Τὸ Μαυροβούνιον ἀποτελεῖ ἀπὸ τοῦ 1878 ἀνεξάρτητον ἡγεμονίαν, καὶ τοῦ δὲ μεταξὺ Δαλματίας, Ἐρζεγοθίνης καὶ Ἀλβανίας.

Οοπ τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε ὁ Δορμίτωρ καὶ ὁ Κῶμος κλάδοι τῶν Διαρικῶν Ἀλπεων.

Ποταμὸς δὲ ὁ Μαράσσας. πηγάζων ἐκ τοῦ Δορμίτορος καὶ ἐκδάλων εἰς τὴν Λεθεῖτν λίμνην (τῆς Σκόδρας).

Τὸ **κλῖμα** τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε ψυχρόν, καθὸ δρεινόν. Τὸ **ἔδαφος**, πετρώδες, εἶνε ἄφορον, παράγει δὲ ἀραβόσιτον, κριθὴν καὶ καπνόν.

Οἱ Μαυροβούνιοι εἶνε Σέρδοι τὴν καταγγήν, πρεσβεύουσι τὸ δρυθόδοξον **Θρόνοκευψα** καὶ διακρίνονται διὰ τὸ εὔσταλὲς τοῦ σώματος, τὴν εὑρωστίαν καὶ τὴν ἀνδρείαν των. Ἀλλ' ἡ παιδεία, ἡ συγκοινωνία, ἡ ἐμπορία καὶ ἡ βιομηχανία εἶνε παρημελημέναι: παρ' αὐτοῖς.

Τὸ **πολιτευμα** εἶνε μοναρχία ἀπόλυτος. Ἡγεμὼν δὲ εἶνε σήμερον ὁ Νικήτας Α' Πέτροβιτς.

Μόνιμον στρατὸν τὸ Μαυροβούνιον δὲν ἔχει, ἀλλ' ἐν ὥρᾳ πολέμου πάντες οἱ δυνάμεις νὰ φέρωσιν ὅπλα εἶνε στρατιῶται, συμποσούμενοι περίπου εἰς 50,000 ἄνδρας.

Πρωτεύουσα τῆς ἡγεμονίας εἶνε ἡ Κετίγη (2,500 κατ.). Ἐτεραι δὲ ἄξιαι λόγου κωμοπόλεις εἶνε ἡ Ποδγορίσα (5,000 κατ.), τὸ Δουλ-

σῖνον (3,000 κατ.), τὸ Ἀντίβαρι (3,000 κατ.) καὶ τὸ Νιξιτσ (3,000 κατ.), πόλις δχυρά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΣΕΡΒΙΑΣ

Πληθ. 2,310,000.

Ἡ Σερβία, ἡτις μέχρι τοῦ 1878 ἀπετέλει ἡγεμονίαν ὑποτελή εἰς τὸν Σουλτάνον, ἐγένετο ἔκτοτε ἀνεξάρτητος καὶ τῷ 1882 προσήχθη εἰς θασίλειον.

Ἡ Σερβία, ἡ ἀρχαία Ἀγω Μοισία, ἀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ούγγαρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Νοβιπαζάρ καὶ τῆς Μακεδονίας, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Ρωμουνίας.

Οορ τῆς Σερβίας εἶνε τὸ Κοπαόνικον καὶ τὸ Ρούδνικον, αὐλάδον τοῦ Αἴμου. **Ποταμοί** εἶνε ὁ Λούναβις, οἵτις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ούγγαρίας, καὶ οἱ τούτου παραπόταμοι: Σαῦος, Μοραῦος, Λρῆνος καὶ Τίμακος.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Σερβίας εἶνε εὔκρατον, τὸ δὲ **ἔδαφος** εὐφοροφόρον. Ἄλλη ἡ γεωργία εἶνε δλίγον προηγμένη ἐν αὐτῇ, τὰ κύρια δὲ τῆς χώρας φυσικὰ προσώντα εἶνε σιτηρά, δπωρικά καὶ καπνός, κτηνοτροφικά δὲ πρόδατα, δέες καὶ μάλιστα χοῖροι.

Οἱ Σέρβοι εἶνε Σλαῦοι καὶ δρυόδοξοι τὸ **Θρονίκευμα**.

Τὸ ἐμπόριον, ἡ ιερομηχανία καὶ ἡ συγχοινωνία εἶνε δλίγον ἀνεπιγμένα. Συνδέεται δὲ ἡ Σερβία διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ μετὰ τῆς Ούγγαρίας καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης.

Τὸ **πολιτευμα** παρὰ τοῖς Σέρβοις εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία διατιθενεῖ δὲ τανῦν ἐν Σερβίᾳ δ Ἀλέξανδρος Α' Ὁθρένοβιτς.

Πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου εἶνε τὸ Βελιγράδιον (60,000 κατ.) ἔχον Πανεπιστήμιον, στρατιωτικὴν Σχολὴν καὶ δχυρὸν φρούριον. Ἐν Βελιγραδίῳ ἐφορεύθη τῷ 1797 ὑπὸ τῶν Τούρκων δ πρωτομάρτυς τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας Ρήγας Φεραίος. "Αλλαι πόλεις ἀξιαὶ λόγου εἶνε ἡ Σεμένδρια (7,000 κατ.), τὸ Ποσιάρεβατς ἡ Πασσαροβίτσιον, 10,000 κατ.), ἔνθα συνωμοιλογήθη τῷ 1718 εἰρήνη, δι' ἣς παρεχούρηθη δριστικῶς ἡ Πελοπόννησος παρὰ τῶν Ἐνετῶν εἰς τοὺς Τούρ-

κους, ή *Nissos* (20,000 κατ.), τὸ πάλαι: Ναϊσσός, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, τὸ Πιρώτι (10,000 κατ.), ἔχον ὑφαντήρια ταπήτων, ή *Bordia* (12,000 κατ.), τὸ Λέσκοβατις (12,000 κατ.) τὸ Ἀλέξινατις (6,000 κατ.), μικρὰ ἐμπορικὴ πόλις, τὸ Κρούσεβατις (7,000 κατ.) καὶ τὸ Κραγιούγεβατις (14,000 κατ.), ή παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Σερβίας, ἔχον χυτήριον πυροβόλων καὶ ἐπλούτηρην.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Ε'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΡΩΜΟΥΓΝΙΑΣ

Πληθ. 5,500,000.

Ἡ Ρωμουνία είνε μέρος τῆς ἀρχαίας Δακίας τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Τραϊανοῦ κυριευθείσης καὶ δι' ἀποίκων ἐξ ἔλων τῶν χωρῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους οἰκισθείσης.¹ Απὸ τοῦ ἔτους 1857, διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἡγεμονιῶν Μολδαύιας καὶ Βλαχίας, ἀπετέλεσεν ἡγεμονίαν φόρου ὑποτελῆ πρὸς τὴν Τουρκίαν, τῷ δὲ 1878 ἀνυψώθη εἰς Βασίλειον ἀνεξάρτητον. Τότε δὲ ἀντήλλαξε μετὰ τῆς Ρωσίας τὴν Δοδρουτσᾶν ἀντὶ τῆς Βεσσαραβίας

Ἡ Ρωμουνία δρᾷζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ούγγαρίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ρωσίας καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας, ἀπὸ τῆς ὅποιας χωρίζεται ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σερβίας καὶ τῆς Τρανσυλβανίας, ἀπὸ τῆς ὅποιας χωρίζεται διὰ τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἀλπεων.

Ἡ Ρωμουνία είνε κυρίως χώρα πεδινή, **ὅπον** δὲ ἔχει μόνον τὰς Τρανσυλβανικὰς Ἀλπεις καὶ τὰ Καρπάθια.

Ποταμοὺς ἔχει ή Ρωμουνία τὸν Δούναβιν, πήγνυται συνήθως ἐνταῦθα ἐκ τοῦ ψύχους, καὶ δστις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας, καὶ τοὺς παραποτάμους αὐτοῦ *Προῦθον*, δστις χωρίζει τὴν Ρωμουνίαν ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Ρωσίαν ἀνηκούσης Βεσσαραβίας, τὸν Σερέτην, δστις διαρρέει τὴν Μολδαύιαν εἰς τὸ μέσον, καὶ τὸν Ἀλούταν, δστις διχάζει τὴν Βλαχίαν εἰς Μικρὰν καὶ Μεγάλην. Οἱ Δούναβις ἔχει ἐνταῦθα τὰς ἐκδολὰς αὐτοῦ εἰς τὸν Εὐξείνον Πόντον διὰ τριῶν στομάτων, τῆς Κιλίας πρὸς βορρᾶν, τοῦ Σουλινᾶ εἰς τὸ μέσον καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου πρὸς νότον.

Τὸ κλεῖμα τῆς χώρας εἶνε ψυχρότατον μὲν τὸν χειμῶνα, θερμότατον δὲ καὶ πολλάκις ξηρὸν τὸ θέρος.

Τὸ ἔδαφος εἶνε εὔφορον, παράγει δὲ κυρίως σιτηρὰ καὶ ξύλα εἰναν. Καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, τὰ δὲ ἀλατωρυχεῖα παρέχουσι: σπουδαῖον εἰσόδημα εἰς τὸ Κράτος.

Οἱ Ρωμαῖοι, ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν δηλοῦ, κατάγονται ἐκ τῶν Ρωμαίων ἀποίκων τῶν μετενεχθέντων ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰστροῦ Δακίαν. Ἄλλ' οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τῆς χώρας συμίγνησαν βραδύτερον μετὰ Ἑλλήνων καὶ Σλαβῶν.

Ἡ ἐπικρατοῦσα **Θροσκεία** ἐν Ρωμουνίᾳ εἶνε ἡ δρυθόδοξος. Τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία, ἡ παιδεία καὶ ἡ συγκοινωνία εἶνε ἀρκούντως προηγμένα.

Οἱ **στρατὸις** τῆς Ρωμουνίας ἀνέρχεται ἐν εἰρήνῃ μὲν εἰς 60,000 ἄνδρας, ἐν πολέμῳ δὲ εἰς 240,000. Οἱ **στόλοις** αὐτῆς συνίσταται: ἔξι 25 πλοίων.

Τὸ **πολιτεύμα** τῆς Ρωμουνίας εἶνε μοναρχία συνταγματική. Βασιλεὺς δὲ αὐτῆς εἶνε ὁ Κάρολος Α' Χοεντσόλλερνος.

Τὸ Βασίλειον τῆς Ρωμουνίας συνίσταται ἐκ τῆς Βλαχίας, τῆς Μολδαυΐας καὶ τῆς Δούρουτσᾶς.

Καὶ τῆς μὲν Βλαχίας σημαντικότερα πόλεις εἶνε τὸ Βουκουρέστιον (235,000 κατ.), ἡ πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου, ἔχον Πανεπιστήμιον καὶ μεγάλα ἐμπορικὰ καταστήματα. Ἐν αὐτῷ κατοικοῦσι πολλοὶ Ἑλληνες πλούσιοι. Τὸ Γιούργεβον (20,000 κατ.), πόλις ἐμπορική, κειμένη πρὸς Ν. τοῦ Βουκουρεστίου ἐπὶ τοῦ Δουνάθεως καὶ οὖσα τὸ ἐπίνειον τῆς πρωτευόσης. Οὐκ δλίγοι Ἑλληνες ἐμπορεύονται: ἐν αὐτῷ. Η Κραιόβα (30,000 κατ.), ἔχουσα σπουδαῖα ἀλατωρυχεῖα. Τὸ Τούργον Σεβερῖνο (5,000 κατ.). Εἰς τὰ ΒΑ τῆς Κραιόβας κείται τὸ χωρίον Δραγατσάνιον, ἔνθα κατὰ τὴν ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις ἐπανάστασιν τῷ 1821 ὑπέστη πανωλεθρίαν ὁ πρὸς τοὺς Τούρκους ἀγωνιζόμενος Τερῆς Λόχος, ὁ ἐξ εὐγενῶν Ἑλληνοπατίδων ἀποτελούμενος, οἵτινες, ὑπὲρ πατρίδος πεσόντες, ἐνίκησαν τὸ κάθ' ἔαυτούς, κατὰ Δημοσθένην. Τὸ Πατέσι (15,000 κατ.) ΒΔ. τοῦ Βουκουρεστίου, τὸ Πλοέστι (35,000 κατ.) πρὸς Β. τοῦ Βουκουρεστίου, καὶ ἡ Βραΐλα (50,000 κατ.), ἐπὶ τοῦ Δουνάθεως, ἐνεργοῦσα ἀξιόλογον ἐμπόριον σιτηρῶν. Αὕτα λόγου εἶνε ἐνταῦθα ἡ Ἑλληνικὴ παροικία.

Τῆς δὲ Μολδαυΐας πόλεις ἐπισημότεραι εἶνε τὸ Ἰάσιον (90,000

κατ.), παρὰ τὸν Προσθον, ἔχον Πανεπιστήμιον καὶ ἔτερα ἐκπαιδευτικὰ ὅρματα. Ἐνταῦθα ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1821. Τὸ Βοιοτάνι (40,000 κατ.), τὸ Βερλάτι (30,000 κατ.), τὸ Γαλάζιον (60,000 κατ.), ἔχον ἐμπορεῖα σιτηρῶν καὶ ἔλείας. Καὶ ἐνταῦθα κατοικοῦσιν ἵκανοι Ἑλληνες. Ἡ Φωξάρη (20,000 κατ.), ἐνθα διωργανώθη παρὰ τοῦ Ὑψηλάντου ὁ Ιερὸς λόχος (τῶν Μαυροφοριτῶν). Παρὰ τὸν Προσθον κεῖται τὸ γωρίον Σκουλένιον, ἐνθα ἔπειτε τῷ 1821 ὁ γενναῖος Ἀθανάσιος Καρπενησιώτης μαχόμενος πρὸς τοὺς Τούρκους, καὶ οὐ μακρὰν τούτου τὸ μοναστήριον Σῆκον, περιώνυμον διὰ τὴν κατὰ τὸ αὐτὸς ἔτος δλοκαύτωσιν τοῦ ἐν αὐτῷ ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκηθέντος Γεωργάκη Ὀλυμπίου.

Τέλος τῆς ἑλώδους Δοθρουτσᾶς, κειμένης παρὰ τὰς ἐκδολὰς τοῦ Δουνάβεως, κυριώτεραι πόλεις εἶναι ἡ Τούλτσα (15,000 κατ.) καὶ ἡ Κωνστάντζα (10,000 κατ.), ἐνθα ὑπάρχει ὁ ναύσταθμος τῆς Ρωμουνίας.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ι Τ Α Λ Ι Α

Πληθ. 32,000,000.

Τὸ Βασίλειον τῆς Ἰταλίας σύγκειται ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Χερσονήσου καὶ ἐκ τῶν νήσων Σαρδηνίας, Καπρέας, Σικελίας, τῶν μικρῶν Λιπαρῶν τῶν Αἰγαίουσῶν, τῆς Κάπρης, τῆς Ἰσχίας καὶ τῆς Ἐλβας.

Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος μία τῶν τριῶν μεσημβρινῶν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης διὰ τῶν Ἀλπεων, βρέχεται δὲ πρὸς Α. μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους.

Κόλποι τῆς Ἰταλίας είνε ἐν τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει ὁ τῆς Ἐρνίας, ἐν τῷ Ἰονίῳ πελάγει ὁ τοῦ Τάραντος, καὶ ἐν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει ὁ τῆς Γαέτας, ὁ τῆς Νεαπόλεως, ὁ τοῦ Σαλέρνου καὶ ὁ τῆς Γέρούνης.

Πορθμοί είνε ὁ τοῦ Ὀιράντου, χωρίζων τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον ἀπὸ τῆς Ἐλληνικῆς χερσονήσου, ὁ τῆς Μεσσήνης ἡ Σικελικός χωρίζων τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον ἀπὸ τῆς Σικελίας, καὶ ὁ τοῦ Βοϊνφατίου χωρίζων τὴν Σαρδηνίαν ἀπὸ τὴν Κορσικήν. Κατὰ τὴν βρειλικὸν εἰσόδον τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ ὑπάρχει σκόπελος πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου καὶ βάραθρον πρὸς τὸ μέρος τῆς Σικελίας, ἐν τῷ ἑποίῳ σχηματίζεται θαλασσία δίνη. Είνε δὲ ταῦτα αἱ διαθέστοι παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις Σκύλλα καὶ Χάρυβδις.

Ακρωτήρια ἐν μὲν τῇ χερσονήσῳ είνε τὸ Σπαρτιβέντον (τὸ ἀρ-

χαίον Ἡράκλειον) καὶ τὸ τῆς Λεύκας (ἡ ἀρχαία Ἰαπυγία ἄκρα), ἐν τῇ νήσῳ Σικελίᾳ τὸ Πάσσαρον (τὸ ἀρχαῖον Πάχινον) καὶ ἐν τῇ νήσῳ Σαρδηνίᾳ τὸ Φαλκόνιον.

Ορον τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου εἶναι αἱ Ἀλπεις, αἵτινες περικλείουσιν αὐτὴν πρὸς Β. καὶ Δ. καὶ τὰ Ἀπέρνυα, τὰ ὅποια διασχίζουσι τὴν χερσόνησον κατὰ μῆκος καὶ σχηματίζουσι δύο παρωρείας, τὴν ἀνατολικὴν πρὸς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καὶ τὴν δυτικὴν πρὸς τὸ Τυρρηνικόν.

Ηφαίστεια ἐν μὲν τῇ Ἰταλικῇ χερσονήσῳ εἶναι ὁ Βεσούβιος, ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ ἡ Αἴτιη.

Πεδιάδες ἔξιαι λόγου ἐν μὲν τῇ βορείῳ ἡ ἄνω Ἰταλίᾳ εἶναι ἡ Λοιμβαρδική, ἐν δὲ τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ ἡ Τοσκανική καὶ ἡ Ρωμανική καὶ ἐν τῇ νοτίᾳ ἡ κάτω Ἰταλίᾳ ἡ Καμπανική καὶ ἡ Ἀπουλική.

Ποταμοί μεγαλήτεροι τῆς Ἰταλίας εἶναι ὁ Πάδος καὶ ὁ Ἀδίγης, πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, ὁ Τίνιος, παραπόταμος τοῦ Πάδου, πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ σχηματίζων τὴν Μελίσσανα λίμνην, ὁ Ἄρος, ὁ Τίβερις, καὶ ὁ Λειβις πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἀπεννίνων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, ὁ ἴστορικὸς Ρουβίκων, τὸν διοτίον διαβάς ὁ Κατσαροτρατεύων κατὰ τοῦ Πομπηίου ἐξεφώνησε τὸ περιλάλητον ἐκεῖνο «ἐρρίφθω ὁ κύβος», ὁ Μέτανδρος, ὁ Φρέντων καὶ ὁ Αὐφίδος πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἀπεννίνων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Αἱ σπουδαιότεραι **λίμναι** εὑρίσκονται ἐν τῇ ἄνω Ἰταλίᾳ εἶναι δὲ ἡ Μελίσσων (Οδερθανή), ἡ τοῦ Κάρμου (Δάριος) καὶ ἡ τῆς Γάρδας (Βήγυανος): ἐν δὲ τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ, ἡ τῆς Περονγίας (Τρασιμένη), παρὰ τὴν ὑποίσιν διακριθεὶς στρατηγὸς Ἀννίθιας ἐνίκησε τοὺς Ρωμαίους τῷ 217 π. Χ.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Ἰταλίας εἶναι ἐν γένει εὔκρατον καὶ τερπνόν: τὸ Εύαρος εἶναι εὔφορον, καὶ τὰ κυριώτερα αὐτοῦ προϊόντα εἶναι οἶνος, ἔλαιον, ὀπωραί, σιτηρά, θάμβαξ καὶ ὅρυζα. Ἐξάγονται δὲ ἐξ αὐτοῦ διάφορα μέταλλα καὶ ἐκ τῶν δρέων ἐκλεκτὰ μάρμαρα.

Ἡ ἐμπορία, ἡ βιομηχανία καὶ ἡ συγκοινωνία εἶναι ἵκανῶς προηγμέναι, ἡ δὲ παιδεία, ἀρχούντως διαδεδομένη ἐν τῇ ἄνω Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ, ὑπολείπεται δὲ τούτων ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

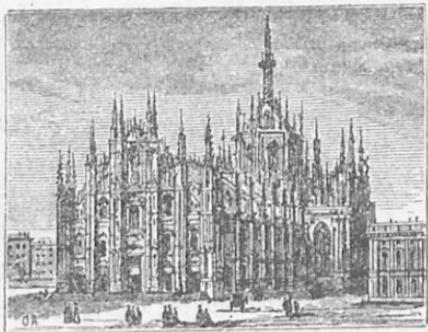
Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰταλίας ἀνήκουσιν εἰς τὴν Λατινικὴν ὅμοεθνίαν, εἶναι δὲ καιδολικοί τὸ **Θρησκευμα**

Ο δροσατός άνέρχεται ἐν εἰρήνῃ μὲν εἰς 250,000 ἀνδρῶν, ἐν πολέμῳ δὲ εἰς 1,400,000.

Ο διπλόος συνίσταται ἐκ 54 πλοίων, θωρηκτῶν καὶ καταδρομικῶν. Τὸ πολιτευμα τῆς Ἰταλίας εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Βασιλεὺς δὲ αὐτῆς εἶναι ὁ Βίκτωρ Ἐμπανουὴλ Γ'.

Η Ἰταλία διαιρεῖται χωρογραφικῶς μὲν εἰς Ἀρι, Μίσηνη καὶ Κάιω Ἰταλίαν καὶ εἰς τὰς Νήσους, διοικητικῶς δὲ εἰς 69 ἑπαρχίας.

1. Τὴς ἄνω Ἰταλίας σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι τὸ Τοντόνο (350,000 κατ.), πρώην πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου ἀπὸ τοῦ 1861—1865, ἔχον Πανεπιστήμιον καὶ ἀξιόλογον ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, καὶ Ἀλεξάνδρεια (65,000 κατ.), παρὰ τὴν ὅποιαν κεῖται τὸ χωρίον Μα-

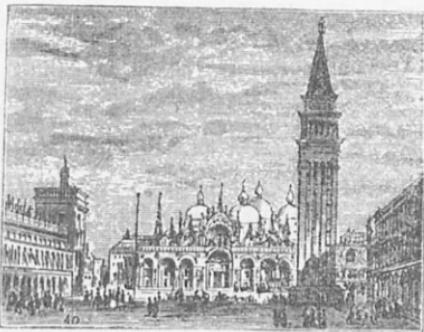

Μητρόπολις Μεδιόλανθ

ρέγκον, ὀνομαστὸν διὰ τὴν ἐν ἔτει 1800 νίκην τοῦ Ναπολέοντος Α' κατὰ τῶν Αὐστριακῶν, ἡ Γένοβα (225,000 κατ.), ἐπὶ τοῦ ὁμιωνύμου κόλπου διατελέσασα κατὰ τὸν μεσαίωνα πρωτεύουσα ἵσχυρᾶς δημοκρατίας, ἀντιζήλου τῆς Ἐνετίας. Εἶναι ἡ πατρὶς τοῦ Χριστοφόρου Κολέμδου, τοῦ ἀνακαλύψαντος τὴν Ἀμερικὴν τῷ 1492, καὶ ἐκ τῶν ἐμπορικωτάτων πόλεων τῆς Ἰταλίας. Ἐχει καὶ πανεπιστήμιον.

ΝΑ. τῆς Γενούης κεῖται ἡ Σπέτσια ὁ κύριος ναύσταθμος τῆς Ἰταλίας, τὸ Μεδιόλανθ (470,000 κατ.), πόλις ἀρχαία καὶ ὥραια. Εἶναι σπουδαῖον κέντρον ἐπιστημῶν καὶ βιομηχανίας. Πλὴν τῶν ἀλλων μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν καὶ λαμπρῶν μεγάρων, ἔχει τὸν περικαλλέστατον μητροπολιτικὸν ναὸν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου καὶ γοτθικοῦ

ρυθμού, διστις είνε διά μέγιστος τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ναῶν μετὰ τὸν τοῦ Ἀγίου Πέτρου ἐν Ῥώμῃ, καὶ τὸ περιώνυμον θέστρον della Scala, τουτέστι τῆς (μουσικῆς) κλίμακος. Ἡ Πανία (35,000 κατ.) παρὰ τὸν ποταμόν, Τίνινον, παραπόταμον τοῦ Πάδου ἔχουσα Πανεπιστήμιον. Παρ' αὐτὴν ἐνικήθη καὶ ὥχμαλωτεύθη τῷ 1525 διασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος Α'. ὅπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Καρόλου Ε'. Ἡ Πλακεντία (35,000 κατ.) ἔχουσα δχυρὸν φρούριον καὶ παράγουσα ἐξαίρετον τυρόν ἡ Ηάρμα (40,000 κατ.), δνομιαστὴ διὰ τὸν τυρόν της, ἡ Μοδέρα (40,000 κατ.), ἡ Βοναρία (150,000 κατ.) ἔχουσα τὸ ἀρχαιότατον Πανεπιστήμιον τῆς Εὐρώπης, συσταθὲν τῷ 1100. Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο ἐσπούδαζον κατὰ τὸν μεσαίωνα περὶ τοὺς 10,000 φοιτητὰς· ἀρίστη δὲ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἦτο ἡ νομικὴ αὐτοῦ.

Ναός καὶ πλατεῖα Ἀγίου Μάρκου

Σχολή. Ἐχει προσέτι ἀξιόλογον διδλιοθήκην καὶ ἀξιοθέατον νεκροταφεῖον, ἐν τῷ ὁποίῳ πολλὰ ὑπάρχουσι: καλλιτεχνικὰ μνημεῖα. Ἡ Ραβένη (20,000 κατ.) διατελέσασα καθέδρα τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἀπὸ τοῦ Ὄνωρίου (404 μ. Χ.) καὶ μετὰ ταῦτα τῶν ἐξάρχων τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. Ἐχει ἀξιόλογα μνημεῖα Βυζαντιακῆς τέχνης. Ἡ Φερράρα (75,000 κατ.), ἡ Πάδονα ἡ Πατανίου (80,000 κατ.), ἔχουσα ἀρχαιότατον Πανεπιστήμιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐσπούδασαν πολλοὶ Ἑλληνες διαρκούσῃς τῆς τουρκοκρατίας. Ἡ Βερώνη (70,000 κατ.) ἔχουσα Ρωμαϊκὸν ἀμφιθέατρον, καὶ ἡ Ερετία (160,000 κατ.) ἐκτισμένη ἐπὶ 117 νησίδων, αἴτινες συνδέονται διὰ γεφυρῶν καὶ διωρύχων. Εἶνε μία τῶν ἀξιόλογωτάτων πόλεων τῆς Ἰταλίας, διὰ τε τὴν τοποθεσίαν.

αυτής, τὴν ἴστορίαν καὶ τὰ ἀριστούργήματα. Υπῆρξε κατὰ τὸν μεσαίωνα ἔδρα ἴσχυρᾶς Δημοκρατίας καὶ τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν κράτος, δεσπόσασα τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Ἐγει λαμπρὰ μέγαρα καὶ πολυτίμους συλλογὰς ἐπιστημονικὰς καὶ καλλιτεχνικάς. Ἰδίως δὲ ἀξιοσημείωτα είνε τὸ ἀνάκτορον τῶν Δογών, ἦτοι τῶν ἀνωτάτων ἀρχόντων τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας, ἐν τῷ διπολῷ ὑπάρχουσιν εἰκόνες ἀνεκτιμήτου ἀξίας, ἡ περιώνυμος βιβλιοθήκη καὶ τὰ Μουσεῖα, ἡ πλατεῖα τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ἐν ᾧ ἐγείρεται ὁ περικαλλής μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ Ἀγίου Μάρκου, τοῦ πάτρωνος τῆς πόλεως, τοῦ διπολοῦ τὸ λείψανον, κατὰ τὴν παράδοσιν, κατετέθη ἐνταῦθα, μετακομισθὲν ἐξ Ἀλεξανδρείας τῆς ἐν Αἴγυπτῳ. Ὑπὲρ τὸν κύριον τούτου πυλῶνα ἴστανται οἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετακομισθέντες τέσσαρες χαλκοὶ ἵπποι. Ἡ εἰσοδος τοῦ διπλοστασίου, ὅπερ χρησιμεύει καὶ ὡς ναυπηγεῖον, κοσμεῖται ὑπὸ 4 ἀρχαίων λεόντων αὐτόσες μετενεχθέντων τῷ 1687 ἐκ Πειραιῶς. Ἐν Ἐνετίᾳ ὑπάρχει καὶ Ἐλληνικὸς ναὸς καὶ Ἐλληνικὸν τυπογραφεῖον, ὅπερ μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας παρὰ τοῖς Ἐλλησι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας. Ἡ δὲ ἐν αὐτῇ Ἐλληνικὴ κοινότης καὶ σήμερον μὲν εἶνε λόγου ἀξία, ὑπῆρξε δὲ ἡ σημαντικωτάτη τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατὰ τὴν ἐν Ἐλλάδι Τουρκοκρατίαν. Ήρδες Β. τῆς Ἐνετίας εὑρίσκεται τὸ χωρίον Καμποφόρομιον, ὄνομαστὸν διὰ τὴν ἐν ἔτει 1797 συνομολογηθεῖσαν ἐν αὐτῇ συνθήκῃ μεταξὺ Ναπολέοντος Βοναπάρτου καὶ τῆς Αὐστρίας.

2. Τὰς Μέσονς Ἰταλίας ἀξιολογώτεραι πόλεις είνε ἡ Ῥώμη (480,000 κατ.), διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Τίβερεως. Ἡ πάλαι κοσμοκάτειρα πόλις αὕτη ἦτο ἐκτισμένη ἐπὶ ἑπτὰ λόφων, θίεν καὶ Ἐπτάλοφος ἐκκλείτο, νῦν δὲ περιλαμβάνει ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτῆς ἔνδεκα λόφους. Εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1871 καὶ ἡ καθεδρα τοῦ Πάπα, τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας. Σφιζονται δὲν αὐτῇ πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, οἰα τὸ Κολοσσαῖον ἡ Φλάβιον Ἀμφιθέατρον, ἐγερθὲν ὑπὸ τῶν Φλαβίων αὐτοκρατόρων Βεσπασιανοῦ, Τίτου καὶ Δομιτιανοῦ, ἡ ἀγορά τοῦ Τραϊανοῦ, ἐν ᾧ ὑψώνται αἱ στήλαι τοῦ Τραϊανοῦ καὶ τοῦ Μάρκου Αὐγορλίου, τὸ Μαυσωλεῖον τοῦ Ἀδριανοῦ, τὸ παρὰ τῶν Ηπαπῶν μεταποιηθὲν εἰς φρούριον καὶ ἐκτοτε Πύργος τοῦ Ἀγγέλου καλούμενον, καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἐκ τῶν νέων οἰκοδομημάτων ἰδίως ἀξιοσημείωτα είνε ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Πέτρου, διαγειστος τῶν Χριστιανικῶν ναῶν, εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ τὴν δια-

κάσιμησιν τοῦ ὅποίου διάφοροι πάπαι: ἐδαπάνησαν μεγάλα ποσὰ καὶ ἔξοχοι καλλιτέχναι εἰργάσθησαν, ἐν οἷς ἴδιως ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελοςκαὶ ὁ Παφαήλ, τὸ Βατικανόν, μέγιστον ἀνάκτορον τοῦ πάπα, ἐν τῷ ὅποίῳ ὑπάρχουσιν ἀξιόλογον μουσεῖον καὶ πλουσία βιβλιοθήκη, καὶ τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον Κυρινάλιον. Ἐχει δὲ Ῥώμη Πανεπιστήμιον καὶ πλείστα ἐπιστημονικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ ἰδρύματα. Ἐπίνειον τῆς Ῥώμης είνε δὲ Τσιτταβέκια.

Ἡ Φλωρεντία (210,000 κατ.) κειμένη παρὰ τὸν Ἀρνον διετέλεσε κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα πρωτεύουσα ἱσχυρᾶς ἀριστοκρατικῆς πολιτείας, ἥκμασε δὲ μεγάλως ἐπὶ τῶν ἀρχόντων αὐτῆς, τῶν Μεδίκων, οἵτινες ἀνέδειξαν αὐτὴν ἑστίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν κατὰ τὸν 15ον καὶ τὸν 16ον αἰῶνα. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου ἀπὸ τοῦ 1866—1871. Εἶνε πόλις ὡραία καὶ πλουσία, ἔχει λαμπρὰς οἰκοδομὰς ἀρχαῖας καὶ νέας, ἐν αἷς τὸν Καθεδρικὸν ναὸν (Duomo) τὴν Ἐκκλησίαν Santa Croce, ἣτις είνε τὸ Πάνθεον τῆς Φλωρεντίας, διοπού εὑρίσκονται τὰ μνημεῖα τῶν μεγάλων αὐτῆς ἀνδρῶν, ὡς τοῦ Δάντου, τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ Μακκιαδέλλη καὶ ἄλλων. Ἐχει δὲ καὶ Πανεπιστήμιον. Πολυάριθμοι είνε αἱ ἐν αὐτῇ ἀρχαιολογικαὶ καὶ καλλιτεχνικαὶ συλλογαί, σπουδαῖα δὲ τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ φιλολογικὰ ἰδρύματα. Ἡ Λοΐζα (70,000 κατ.), ἡ Πίσα (60,000 κατ.), κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα πρωτεύουσα ἐπισήμου πολιτείας, ἀντιπάλου τῆς Φλωρεντίας. Ἐχει Πανεπιστήμιον, τὸν περίφημον κεκλιμένον πύργον καὶ τὸ ὡραιότατον νεκροταφεῖον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ. Κοσμεῖται τοῦτο διὰ τῶν γλυπτικῶν καὶ γραφικῶν ἔργων διασήμων καλλιτεχνῶν, ἢ δὲ γῆ τοῦ νεκροταφείου τούτου μετηγένθη ὑπὸ τῶν Πισατῶν ἐκ τῆς Ηλαιιστίνης τῷ 1228. Τὸ Αιβόρον (110,000 κατ.), πόλις ἐμπορική· ἐν αὐτῷ κατοικοῦσι πολλοὶ Ἐδραῖοι. Ἡ Καρράρα (30,000 κατ.) ἔχει ὡραία λευκὰ μάρμαρα πρὸς οἰκοδομὴν, ἔξ οὗ ἀπολαμβάνει ἐτησίαν πρόσοδον πολλῶν ἔκατομμαρίων. Ἡ Αγκών (50,000 κατ.), πόλις ἐμπορική ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, ἀρχαῖα Ἑλληνικὴ ἀποικία.

3. Εν τῇ Κάτω Ιταλίᾳ πόλεις ἔξι: λόγου είνε δὲ Νεάπολις (540,000 κατ.), ἀρχαῖα Ἑλληνικὴ ἀποικία ἰδρυθεῖσα οὐ μακρὰν ἀρχαιοτέρας ἑλληνικῆς ἀποικίας, τῆς Παρθενόπης. Ἡ τοποθεσία αὐτῆς είνε μαγευτικὴ καὶ γραφικώτατα τὰ περίχωρα αὐτῆς, ὡς τὸ Παυσίλυπον, οἱ Πουτέολοι, τὸ Καστελλαμάρε, τὸ Σύρρειτον, ἡ Πορ-

τίκη, ή Καζέρτα, ἔνθα ὑπάρχει καὶ ὥραῖσιν βασιλικὸν ἀνάκτορον. Παρὰ τὴν Νεάπολιν ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν ἐν τῇ Κάτῳ Ἰταλίᾳ Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν Κύμη ἡ καὶ μητρόπολις τῆς Νεαπόλεως. Ἡ Νεάπολις ὑπῆρξε κατὰ τὸν μέσον αἰώνα καὶ κατὰ τοὺς γεωτέρους χρόνους μέχρι τοῦ 1860 πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου τῶν Δύο Σικελιῶν, τοῦ συνισταμένου ἐκ τοῦ νοτιωτάτου τμήματος τῆς Ἰταλίκης χερσονήσου καὶ τῆς Σικελίας. Καὶ εἰνε μὲν σήμερον ἡ Νεάπολις ἡ πολυανθρωποτάτη τῶν πόλεων ἀπάσης τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ αὕτη, ὥσπερ καὶ ἀπασα ἡ Κάτῳ Ἰταλίᾳ, ὑπολείπεται τῶν ἄλλων πόλεων καὶ χωρῶν τῆς Ἰταλίας κατά τε τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ὑλικὴν πρόοδον. Οὐχ ἡτον ὅμως ἔχει ἡ Νεάπολις ὥραῖς βασιλικὰ ἀνάκτορα, μεγαλοπρεπὴ μέγαρα, πλουσίους ναούς, θέατρα, ἐν οἷς τὸ μέγιστον τοῦ Ἀγίου Καρόλου, ἀξιόλογον Μουσείον, Πανεπιστήμιον, Ἀστεροσκοπεῖον καὶ Ὁδεῖον. Εἶνε δὲ ἡ Νεάπολις ἐμπορικὴ πόλις.

Ἡ Νεάπολις κεῖται πλησίον τοῦ ἐνεργοῦ ἡφαιστείου Βεσσουβίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν πρώτην ἴστορικῶν γνωστὴν ἔκρηξιν του γενομένην τῷ 79 μ. Χ. κατεκάλυψε διὰ τέφρας, λίθων καὶ λάβας τὰς πόλεις Πομπηίαν, Ἡράκλειον καὶ Σταβίας. Ἐκ τῶν τριῶν τούτων πόλεων ἀνεσκάφη κατὰ μέγα μέρος ἡ Πομπηία, ἔνθα εὑρέθησαν πολύτιμοι ἀρχαιότητες, σὺν ὅλαις δὲ ἀρισταὶ τοπογραφίαι καὶ ψηφιδῶτά (μωσαϊκά), ἀτινα ἀπόκεινται εἰς τὸ ἐν Νεαπόλει Ἐθνικὸν Μουσείον. Τὸ Μουσείον τοῦτο περικλείει καὶ οὐκ ὀλίγα ἔργα ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλυπτικῆς, ὡς καὶ σπουδαῖαν συλλογὴν Ἑλληνικῶν ἀγγείων. Ἡ Κάπονα (15,000 κατ.), ἡ Γαέτα (10,000 κατ.), ἐν τῷ ὅμωνυμῳ κόλπῳ, τὸ Βενέβεντον (22,000 κατ.), πρότερον Μαλέθεντον καλούμενον, μετονομασθὲν δὲ οὕτω μετὰ τὴν νίκην τῶν Ρωμαίων κατὰ τοῦ Πύρρου τῷ 275 π. Χ., τὸ Σάλερον (30,000 κατ.), εἰς τὸν ὅμώνυμον κόλπον, τὸ Βάριον (80,000 κατ.), τὸ Βερετήσιον (15,000 κατ.), λιμὴν ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, καὶ ἀφετηρία τῆς πρὸς τὴν Ἀνατολὴν ἀτμοπλοΐας, τὸ Ὄιραντον (2,500 κατ.), ὁ ἀρχαῖος Υδροῦς, ἐλληνικὴ ἀποικία, ἐξ οὗ ὁνομάσθη καὶ ὁ πορθμός, ὁ Τάρας (35,000 κατ.), εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὅμωνύμου κόλπου, κείμενος δυσμικῶτερον τοῦ ἀρχαίου Τάραντος, μιᾶς τῶν σημαντικωτέρων ἐλληνικῶν ἀποικιῶν τῶν ἐν τῇ Κάτῳ Ἰταλίᾳ, καὶ τὸ Ρήγιον Καλαβρίας (4,000 κατ.), ἀρχαία ἐλληνικὴ ἀποικία, παρὰ τὸν Σικελικὸν πορθμόν.

4. Τῶν νήσων τῆς Ἰταλίας ἡ μεγαλητέρα είνε ἡ Σικελία τῆς δύοίας ἐπισημότεραι πόλεις είνε ἡ Μεσσήνη (150,000 κατ.), παρὰ τὸν διμώνυμον πορθμόν, ἀρχαία ἑλληνικὴ ἀποικία, ἔχουσα Πανεπιστήμιον καὶ μεταλλουργεῖα. Εἶναι πόλις ἐμπορικὴ καὶ δ λιμήν αὐτῆς είνε ἐκ τῶν μεγίστων καὶ ώραιοτάτων. Ἡ Κατάνη (130,000 κατ.), ἀρχαία ἑλληνικὴ ἀποικία, κειμένη παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ἐνεργοῦ ἥφαιστείου Αἴτνης. Ἐχει καὶ Πανεπιστήμιον. Άλι Συράκουσαι (25,000 κατ.), ἀρχαία ἀποικία Καρινθίων καὶ ἡ ἀκμαιοτάτη τῶν ἐν Σικελίᾳ ἑλληνικῶν πόλεων. Τύπηρεξαν ἡ πατρὶς τοῦ μαθηματικοῦ Ἀρχιμήδους. Ό Ἀκράγας, Ἰταλιστὶ Γρεγένη (20,000 κατ.), ἀρχαία ἑλληνικὴ ἀποικία, ἡ Μαρσάλα (40,000 κατ.), δνομαστὴ διὰ τὸν ἐκλεκτὸν οἰνόν της, τὸ Παλέρμον (280,000 κατ.), τὸ ἀρχαῖον Πάνορμον, ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου, ἔχον Πανεπιστήμιον καὶ καλὸν λιμένα.

Ἐκ τῶν ἥφαιστείων νήσων Λιπαρῶν, τῶν καὶ νήσων τοῦ Αἰόλου καλουμένων καὶ παρὰ τὰ βορειοανατολικὰ παράλια τῆς Σικελίας κειμένων, ἡ δνομαστοτέρα είνε ἡ Στρόμπολη, ἔχουσα ἥφαιστειον διήγεικῆς ἐνεργόν.

Άλι παρὰ τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Σικελίας κείμεναι νήσοι: Αἴγουσαι είνε ἐπίσημο: διὰ τὴν παρ' αὐτὰς καταναυμάχησιν τῶν Καρχηδονίων ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τῷ 241 π. Χ.

Τῆς νήσου Σαρδηνίας πρωτεύουσα είνε ἡ Κάραλις (45,000 κατ.).

Πλησίον τῆς Σαρδηνίας κεῖται ἡ Καπρέρα, δνομαστὴ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ως τόπος διαμονῆς τοῦ στρατηγοῦ Γαριθάλδη, ὅστις πολὺ ἡγωνίσθη πρὸς ὕδρυσιν τοῦ Ἰταλικοῦ θασιλείου.

Πλησίον τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου κείνται ἡ νῆσος Ἐλβα (25,000 κατ.), ἡ ἀρχαία Αἴθαλία, ὑπαγομένη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Διεύρου τῆς Τοσκάνης. Ἐγένετο δνομαστὴ ἐν ἀρχῇ τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰώνος διὰ τὴν εἰς αὐτὴν ἀποχώρησιν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος μετὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ παραίτησιν τῷ 1814—1815. Πρωτεύουσα αὐτῆς είνε τὸ ΠόρτοΦερράγιον (6,000 κατ.). Καὶ αἱ νῆσοι Ἰσχία, Πρόκιδα καὶ Κάπρη, κείμεναι πρὸ τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως. Καὶ τῆς μὲν Ἰσχίας ἡ πρωτεύουσα Καζαμίτοιολα (5,000 κατ.) ἔχει ἀξιόλογα ιαματικὰ ὕδατα, τῆς δὲ Προκίδας πρωτεύουσα είνε ἡ διμώνυμος πολίχνη, καὶ τῆς Κάπρης ἡ διμώνυμος τερπνοτάτη πόλις Κάπρη, αἱ ἀρχαῖαι Καρρίαι (5,000 κατ.). Ἡ νῆσος αὕτη ἀπέλαυσεν ἐν τῇ ἀρχαιότητῃ

ἀπαισίαν φήμην ὡς διατριβὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Τιθερίου, στις ζῶν αὐτόθι ἐν κραιπάλῃ ἐκεῖθεν διέταττε τὴν θανάτωσιν τῶν εἰς αὐτὸν ὑπόπτων πολιτῶν καὶ τὴν δῆμιευσιν τῆς περιουσίας αὐτῶν.

Μεταξὺ Ραβέννης καὶ Ἀγκῶνος κείται ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Μαρίνου. ἡ ἐλαχίστη τῶν ἐν Εὐρώπῃ Δημοκρατιῶν (8,000 κατ.). Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, Ἰταλοὶ καθολικοί, ἀσχολούνται κυρίως εἰς τὴν ἀμπελουργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. ἔχει ἡ Δημοκρατία ὅμιλον πρωτεύουσαν μὲν 1,600 κατοίκους, διατελεῖ δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἰταλίας.

Ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης, κτήσεις ἔχει ἡ Ἰταλία ἐν Ἀφρικῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΓΑΛΛΙΑ

Πληθ. 38,000,000.

Ἡ Γαλλία δρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βελγίου καὶ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἐλθετίας καὶ τῆς Γερμανίας.

Κόδιπον ἔχει ἡ Γαλλία τὸν τοῦ Σηκουάνα, τὸν τοῦ Σαιν Μαλώ, τὸν Γασκωνικὸν καὶ τὸν τοῦ Λέοντος.

Χερσόνησοι τῆς Γαλλίας είναι ἡ Νορμανδικὴ πρὸς Β καὶ ἡ Βρεταννικὴ πρὸς ΒΔ.

Ακρωτήρια είναι τὰ τῆς Ἀγης ἐν τῇ θαλάσσῃ τῆς Μάγχης τὸ τοῦ Ἀγίου Μαιθάτον ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὥκεανῷ, καὶ τὸ Κέρβερον ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ.

Τὰ **ὄρη** τῆς Γαλλίας είναι τὰ Ἀρδεννα, χωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τοῦ Βελγίου, τὰ Βόσγια, χωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Γερμανίας. ὁ Ἰόρας, στις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἐλθετίας, αἱ Ἀλπεις χωρίζουσαι αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, τῶν ὄποιων ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ είναι τὰ Λευκόν οὔρος (Mont-Blanc), ἡ ὑψίστη τῶν ἐν Εὐρώπῃ, ὑψουμένη 4,810 λιμέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ τὰ Πυρηναῖα, ἀτινα χωρίζουσιν αὐτὴν

ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας. ΒΑ τῶν Πυρηναίων ἐκτείνεται ἡ ὁροσειρὰ τῶν Κεφέννων, εἰς τὸ κέντρον τὸ ὑψίπεδον τῆς Ἀρβερνίας, καὶ εἰς τὰ ΒΔ. τὰ Βρετανικά δόῃ.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Γαλλίας εἰνε ὁ Σκάλδις, πηγάζων ἐκ τῶν Ἀρδέννων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν, ὁ Μάσσας, πηγάζων ἐκ τοῦ Λαγγονικοῦ δροπεδίου, τὸ ὅπειον συνδέει τὰ Κέδεννα μὲ τὰ Βόσγια, καὶ ἐκβάλλων ώσαύτως εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν, ὁ Σηκουανάς, πηγάζων καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ Λαγγονικοῦ δροπεδίου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης, ὁ Λείγηρ πηγάζων ἐκ τῶν Κεδέννων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ωκεανόν, ὁ Γαρούμνας, πηγάζων ἐκ τῶν Πυρηναίων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ωκεανόν, καὶ ὁ Ῥοδανός, πηγάζων ἐκ τῶν ἐλεθεικῶν Ἀλπεων (Γρίμσελ καὶ Φούρκα), σχηματίζων τὴν λίμνην τῆς Γενεύης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λέοντος. Εἰς τὸν Ῥοδανὸν συμβάλλει ὁ Ἄραρ (Saône) πηγάζων ἐκ τῶν Βοσγίων.

Δίμυνη εἰνε ἡ τῆς Γερεύης ἡ Λεμάντη, κατὰ τὸ μεσημβρινὸν αὗτῆς μέρος ἀνήκουσα εἰς τὴν Γαλλίαν, κατὰ δὲ τὸ δόρειον εἰς τὴν Ἐλβετίαν.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Γαλλίας εἰνε ψυχρὸν εἰς τὰ δόρεα αὐτῆς, συγκεκριμένον εἰς τὸ κέντρον καὶ θερμὸν εἰς τὰ νότια.

Τὸ **ξέδωφος** εἰνε εὐφορον, καὶ ἡ γεωργία εἰνε λίαν ἀνεπτυγμένη. Τὰ κυριώτερα φυσικὰ προϊόντα εἰνε σιτηρά, γεώμηλα, ἔλαιον, οἵνοι ἐκλεκτοί, ιδίως ὁ τῆς Καμπανίας, ὁ τῆς Βουργουνδίας καὶ ὁ τῶν Βορδιγάλλων, καπνός, γογγύλαι, ἐξ ὧν ἐξάγεται σάκχαρις, τὰ ὑφάνσια φυτά, λίνον, κάνναβις, βάμβαξ καὶ ξυλεία.

Ἡ **κτην· οτροφία** εἰνε πολὺ ἀνεπτυγμένη, ταύτης δὲ ιδίως προϊόντα εἰνε ἵπποι, ἡμίονοι, ὄνοι, βόες, πρόβατα, χοῖροι καὶ ἐκ ταύτης σημαντικὴ παραγωγὴ δερμάτων, βουτύρου, τυροῦ.

Ἡ **βιομηχανία** εἰνε ἀκμαιοτάτη παράγουσα παντοῖα μετάξινα, μάλλινα καὶ βαμβάκινα ὑφάσματα καὶ ποικίλα τεχνουργήματα.

Τὸ **ἐμπόριον** εἰνε ἀνθηρέτατον καὶ ἡ συγκοινωνία τελεία, διά τε τῶν ἀμαξιτῶν δόδων, τῶν σιδηροδρόμων, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν διωρύχων.

Ἐκ πάντων τούτων ἡ Γαλλία καθίσταται μία τῶν πλουσιωτάτων ἐν τῷ κόσμῳ χωρῶν.

Οι κάτοικοι της Γαλλίας άνηκουσιν εἰς τὴν Λατινικήν ὁμοεθνίαν. 'Άλλ' οἱ τὴν βορειοδυτικήν Γαλλίαν οἰκοῦντες Βρετανοὶ εἰναι ἀπόγονοι τῶν Κελτῶν, ἀρχαίων κατοίκων τῆς πάλαι Γαλατίας, 1, 100 000 τὸν ἀριθμόν. Οἱ δὲ κατοικοῦντες παρὰ τὸν Γασκωνικὸν κόλπον καὶ τὰ δυτικὰ Πυρηναῖα Βάσκοι, 200,000 τὸν ἀριθμόν, θεωροῦνται ἀπόγονοι τῶν Ἰβήρων, ἀρχαίων ἐπίσης κατοίκων τῆς Γαλατίας.

Ἡ ἐν Γαλλίᾳ ἐπικρατοῦσα **Θροσκεία** εἰναι ἡ Καθολική. Ὑπάρχουσιν δημως ἐν αὐτῇ καὶ περὶ τοὺς 600,000 διαμαρτυρομένους, ιδίως καλβινιστάς, μάλιστα εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν, καὶ διλγίστοις Εβραίοις.

Ἡ **παιδεία** εἰναι ἵκανως διαδεδομένη ἐν Γαλλίᾳ. Οὐχ ἡττον δημως ὡς πρὸς ταύτην ὑπολείπεται ἡ Γαλλία τῆς Ἐλλετίας, τῆς Σουηδίας, τῆς Νορβηγίας, τῆς Γερμανίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Αμερικῆς.

Ο **στρατὸς** τῆς Γαλλίας ἐν εἰρήνῃ μὲν ἀνέρχεται εἰς 600,000 ἀνδρῶν, ἐν πολέμῳ δὲ εἰς 2, 500, 000.

Ο **στόλος** αὐτῆς συμποσοῦται εἰς 300 περίπου πλοῖα, ἐξ ὧν 110 θωρηκτὰ καὶ καταδρομικά.

Τὸ **πολίτευμα** τῆς Γαλλίας εἰναι δημοκρατικόν. Τῆς Κυθερνήσεως προΐσταται ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ἐκλεγόμενος κατὰ ἔπταστίαν ὑπό τε τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. Ο Πρόεδρος μετὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπαρτίζουσι τὴν ἐκτελεστικήν Ἀρχήν, ἡ δὲ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία εἰναι νομοθετική Ἀρχή. Ο νῦν Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατείας εἰναι ὁ Louhet.

Ἡ Γαλλία διαιρεῖται χωρογραφικῶς μὲν εἰς Βόρειον Γαλλίαν, εἰς Νότιον Γαλλίαν καὶ εἰς τὰς Νήσους, διοικητικῶς δὲ εἰς 86 νομούς.

1. **Βόρειος Γαλλία.** Τῆς βορείου Γαλλίας ἀξιολογώτεραι πόλεις εἰναι οἱ Παρίσιοι (2, 600,000 κατ.), ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, κείμενοι ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν δυνάμεων τοῦ Σηκουάνα, πόλις ὥραιοτάτη καὶ πλουσιωτάτη. Ἔπι τῶν ἐν τῷ Σηκουάνᾳ τριῶν νησίδων κείται τὸ ἄστυ, ἡ ἀρχαία πόλις, ἐν τῷ δυοῖφ δυάρχει ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Παναγίας. Εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὥχης μέρος τῆς πόλεως εὑρίσκονται ὥραιόταται οἰκοδομαὶ, ὡς τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ Πάγκεον, ἔνθα θάπτονται οἱ μεγάλοι ἀνδρες τῆς Γαλλίας, τὸ Μέγαρον τῶν Ἀπομάχων ἔνθα, διατρέφονται, δαπάνη τοῦ Δημοσίου οἱ τὴν πατρίδα ὑπηρετήσαντες καὶ καταστάντες ἀνίκανοι εἰς περαιτέρῳ

στρατιωτικήν ύπηρεσίαν. Ἐν αὐτῷ εἶνε τεθαμμένα τὰ ἐκ τῆς νῆσου Ἀγίας Ἐλένης ἀνακομισθέντα λείψανα τοῦ Ναπολέοντος Α'. Ἐνταῦθα εἶνε καὶ τὸ πεδίον τοῦ Ἀρεως. Τὸ δὲ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς μέρος τῆς πόλεως εἶνε τὸ ὥραιάτατον. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν δὲ ἔξασιος περίπατος τῶν Ἡλυσίων πεδίων, ἡ πλατεῖα τῆς Ὄμονοίας, ὁ Κεραμεικὸς καὶ τὸ Λούδρον, τὰ δύο ταῦτα βασιλικὰ ἀνάκτορα. Εἰς τὸ Λούδρον ὑπάρχει καὶ ἀξιόλογον Μουσεῖον.

Οἱ Παρίσιοι εἶνε ὠχυρωμένοι διὰ πολλῶν περιζωνυμόντων αὐτοὺς φρουρίων. Εἶνε πόλις βιομηχανικιτάτη, τὰ δὲ ἀναρίθμητα καὶ πλούσια αὐτῆς ἐμπορικὰ καταστήματα καθιστῶσιν αὐτὴν μίαν τῶν καλίστων ἐν τῷ κόσμῳ.

Οὓς μικρὸν τῶν Παρισίων κεῖται ἡ μικρὰ πόλις Ἀγιος Διονύσιος (54,000 κατ.), ἔνθα ὑπάρχουσιν οἱ τάφοι τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας, αἱ Βερσαλλίαι (60,000 κατ.), αἵτινες ἀπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' ἐγένοντο τόπος διαμονῆς τῶν βασιλέων καὶ ἔνθα εὑρίσκονται τὰ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ βασιλέως κατατκευασθέντα μεγαλοπρεπῇ ἀνάκτορα καὶ οἱ περικαλλεῖς κήποι. Ἐπίσης οὐ μακρὰν τῶν Παρισίων καὶ παρὰ τὸν Σηκουάναν κείνται ὁ Ἀγιος Γερμανὸς καὶ τὸ Φοντανεβλῶ, πολίχναι ἔχουσαι ὥραια ἀνάκτορα.

Οἱ Ρήμοι (108,000 κατ.), ἔνθα ἐστέφοντο οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, τὸ Σεδάν (30,000 κατ.), ἔνθα παρεδόθη τῷ 1870 ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέων Γ' εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσίας Γουλιέλμον Α'. ἡ Λίλη (215,000 κατ.) παρὰ τὰ σύνορα τοῦ Βελγίου, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορική, ἡ Λουγκέρων (40,000 κατ.), κειμένη παρὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί, λιμήν πολεμικός, τὸ Καλαί (60,000 κατ.), ἔχον ὀχυρώτατον λιμένα, δύσθεν γίνεται ὁ εἰς τὴν Ἀγγλίαν διάπλους, ἡ Βουλγηνή (50,000 κατ.), πόλις ἐμπορική, ἡ Αρράς (40,000 κατ.), ἔχουσα Ιατρικὴν Σχολήν, ἡ Αμιένη (80,000 κατ.), ἡ Διέπη (30,000 κατ.) ἔχουσα καλὸν λιμένα, ἡ Ρουένη (115,000 κατ.), ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, πόλις βιομηχανική, οὖσα οἰονεὶ τὸ ἐπίνειον τῶν Παρισίων. Ἐνταῦθα ἐκάη τῷ 1431 ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἐπὶ τῆς πυρᾶς ὡς αἱρετικὴ ἡ Αύρηλα:ανὴ παρθένος Ἰωάννα Ἀρκία, ἡ ἡρωικῶς ἀγωνισθεῖσα κατὰ τῶν Ἀγγλῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος, ἡ Χάβρη (118,000 κατ.), λιμήν ὀχυρὸς καὶ ἐν τῶν ἐμπορικῶτάτων, ἡ Καένη (45,000 κατ.), τὸ Χερβοῦργον (45,000 κατ.), πολεμικὸς λιμήν, ἡ Βρέστη (70,000 κατ.), μέγιστος πολεμικὸς λιμήν,

αι *Pérrai* (70,000 κατ.), ή *Nártη* (125,000 κατ.), παρὰ τὰς ἐκδολὰς τοῦ Λείγηρος, πόλις ἐμπορική. Ἐνταῦθα ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Ἐρρίκος Δ' ἔξέδωκε τῷ 1598 τὸ ὑπέρ τῶν Γάλλων διαιμαρτυρομένων ὅμιλουμον αὐτῇ διάταγμα, τὸ *Touρ* (60,000 κατ.) ὑπῆρξεν ἐν ἔτει 1870 ἔδρα τῆς Κυνερνήσεως τῆς Ἐθνικῆς ἀμύνης, κατὰ τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον, ή *Aνρηλία* (70,000 κατ.), παρὰ τὸν Λείγηρα, ἔχουσα ἐργοστάσια ὑφασμάτων. Η πόλις αὕτη, πολιαρκουμένη τῷ 1429 ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἐσώθη ὑπὸ τῆς Ιωάννας Ἀρκίας, τῆς ἐπονομασθείσης Αὐρηλίανῆς παρθένου, τὸ *Nαρού* (96,000 κατ.), παρὰ τὰ σύνορα τῆς Γερμανίας κείμενον, ἔχει ἐργοστάσια κεντημάτων. Νοτιοδυτικῶς τούτου κείνται αἱ *Τρόποι* (50,000 κατ.), ἔχουσαι πολλὰ ἐργοστάσια. Πρὸς Β. τούτων, παρὰ τὸν Ματρόναν ποταμόν, κείται τὸ *Σιαλόν* (Κατάλαυνον) ἐν μέσῳ τῆς περιωνύμου πεδιάδος, ἐν ᾧ τῷ 451 μ. Χ. κατέτροπώθη ὁ ἡγεμὼν τῶν Ούγγρων Ἄττίλας παρὰ τῶν συμπαχησάντων Ῥωμαίων, Γότθων καὶ Φράγκων. Η *Δεγιάρη* (70,000 κατ.), ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ὁποίας παράγεται ὁ δνομαστὸς *Βουργουνδικὸς* σίνες, ή *Βεζανσάρη* (60,000 κατ.), πατρὶς τοῦ μεγίστου τῶν ποιητῶν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος *Βίκτωρος Οὐγγου*, ἔχουσα δνομαστὴν ὥρολογοποιίαν, ή *Βελφόρη* (30,000 κατ.), ίσχυρὸν φρούριον παρὰ τὰ σύνορα τῆς εἰς τοὺς Γερμανοὺς ἐνγωρηθείσης Ἀλσατίας.

2. Νότιος Γαλλία Εἰς τὴν νότιον Γαλλίαν πόλεις ἀξιαὶ λόγου εἰνεὶ ή *Λυών* ἢ τὸ *Λούγδουνον Γαλλίας* (466,000 κατ.) παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ἀραρος ή *Σαόνου* εἰς τὸν *Ροδανόν*, ή δευτερεύουσα πόλις τοῦ κράτους, ἔχουσα Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν καὶ *Πανεπιστήμιον*. Εἶναι πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική, περιώνυμος μάλιστα διὰ τὰ μετάξια ὑφάσματα. Ο *"Αγιος Σιέρανος* (140,000 κατ.) εἰς τὰ Ν.Δ. τῆς Λυδίας ἔχων δνομαστὰ μηχανουργεῖα καὶ σιδηρουργεῖα. Παρ' αὐτὸν εὑρίσκονται τὰ πλουσιώτατα γαιανθρακωρυχεῖα τῆς Γαλλίας. Τὸ *Κλερμόνπον* (50,000 κατ.) ἔνθα συνήλθε τῷ 1095, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ Β', ή σύνοδος ἡ ἀποφασίσασα τὴν πρώτην *Σταυροφορίαν*, ή *Αιμοζη* (80,000 κατ.), πόλις βιομήχανος, ή *"Ροοεφόρη* (30,000 κατ.) ἔνθα συνελήφθη τῷ 1815 ὁ *Ναπολέων Α'* ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες ἔξωρισαν αὐτὸν εἰς τὴν νῆσον Ἀγίαν Ἐλένην, ή *Λαροχέλλη* (30,000), ἔχυρὸς λιμήν, τὸ *Βορδώ* (260,000 κατ.) παρὰ τὰς ἐκδολὰς τοῦ *Γαρούμρα*, παράγον ἔξαρτον οἰνον, ή *Βασόνη* (30,000 κατ.), ή *Τουλούση* (150,000,

κατ.) πόλις έμπορική, έχουσα Πανεπιστήμιον, τὸ Μομπελλίε (75,000 κατ.) ἔχον παλαιὰν καὶ περιώνυμον Ἰατρικὴν Σχολήν, ἐν ᾧ ἐσπούδασε καὶ ὁ ἡμέτερος Κοραῆς. Βορειοανατολικῶς αὐτοῦ εἶναι αἱ Νίμαι (75,000 κατ.) ἔχουσα λείφανα ρωμαϊκῶν οἰκοδομημάτων καὶ ἀξιόλογα ἑριουργεῖα καὶ μεταξουργεῖα. Ἡ Μασσαλία (440,000 κατ.), ἀρχαία ἐλληνικὴ ἀποικία Φωκαέων κτισθεῖσα τῷ 600 π. Χ. Εἶναι ἡ μεγίστη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς Μεσογείου, ναυτικὴ καὶ βιομηχανική, ἡ Τουλάρι (95,000 κατ.), πολεμικὸς λιμὴν ἐπὶ τῆς Μεσογείου, ἔχουσα καὶ ναύσταθμον, ἡ Νίκαια (94,000 κατ.) ἔχουσα εὔκρατον καὶ ὑγιεινὸν αἰλικα, τόπος χειμερινῆς διαμονῆς τῶν ἀσθενῶν. Παρὰ τὴν Νίκαιαν κεῖται ἡ **νίγεμονία Μονοίκου** ἢ **Μονακοῦ**. Ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸν δέκατον ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα καὶ διατελοῦσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας. Τὸ **πολίτευμα** αὐτῆς εἶναι μοραζία ἀπόλυτος ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα Ἀλβέρτον. Ἐχει (12,000 κατ.), Ἰταλοὺς καὶ Γάλλους καθολικούς. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι τὸ Μονακόν (3,000 κατ.) ἀρχαία ἐλληνικὴ ἀποικία καλουμένη Μονοίκου λιμήν. Παρ’ αὐτὸν κεῖται ἐπὶ γραφικωτάτης θέσεως ἡ πόλις Μόντε Κάρλο (4,000 κατ.), ἔνθα ὑπάρχει τὸ παγκοσμίου φήμης παικτεῖον. Πρὸς Β. τῆς Μασσαλίας κεῖται ἡ Ἀβενιάρ (45,000 κατ.) παρὰ τὸν Ροδανόν, ἥτις ὑπῆρχεν ἐπὶ 72 ἑτη ἔδρα τῶν Παπῶν (1304—1376) διατελούντων ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας. Εἰς τὰ ΒΑ. ταύτης εἶναι ἡ Γρεγόβλη (65,000 κατ.), καὶ πρὸς Β. ταύτης τὸ Σιαμπερῆ (22,000 κατ.) ἐν τῇ Σαρδικῇ, ἔνθα ὑπάρχει καὶ ἡ πολίχνη Αἴξ· λὲ μπαίν (5,000 κατ.) ἔχουσα λαμπτικὰ ὅδατα.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος Κορσική. ἡ ἀρχαία Κύρνος, τῆς ἐποίας πρωτεύουσα πόλις εἶναι τὸ Αιάκιον (21,000 κατ.) κτίσμα τῶν Γενουαίων καὶ πατρὶς τοῦ Ναπολέοντος Α’. Ἀλλη πόλις ἐν αὐτῇ εἶναι ἡ Βαστία, λιμήν.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπίσης ἀνήκουσιν αἱ ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὄκεανῷ παρὰ τὰ δυτικὰ παράλια αὐτῆς κείμεναι μικραὶ νῆσοι Κροά, Βελλίη, Νοαρμονιέ, Ἰεῦ, Ῥέ, Ὁλερών ὡς καὶ αἱ ἐν τῇ Μεσογείῳ παρὰ τὰ μεσημβρινὰ παράλια αὐτῆς κείμεναι Ἰεραι τῆσσαι.

Ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης κτήσεις ἔχει ἡ Γαλλία πολλάς, ἐν Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ, Αμερικῇ καὶ Ὀκεανίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΙΣΠΑΝΙΑ

Πληθ. 18,100,000.

Η Ισπανία δριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, ἀπὸ τῆς ὁποίᾳς χωρίζεται διὰ τῶν Πυρηναίων, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὡκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Πορτογαλίας καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὡκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὡκεανοῦ καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Κόλποι τῆς Ισπανίας εἰνε ὁ Γασκωνικὸς καὶ ὁ τοῦ Κάδικος (τῶν Γαδείρων) ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὡκεανῷ, ὁ τῆς Μαλάγας καὶ ὁ τῆς Βαλεντίας ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ.

Πορθμὸς εἰνε ὁ τῆς Γιβραλτάρης. χωρίζων τὴν Ισπανίαν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ διὰ τοῦ ὅποιου συγκοινωνοῦσιν ὁ Ἀτλαντικὸς ὥκεανὸς καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα.

Οροί ἔχει ἡ Ισπανία πρὸς Β. τὰ Πυρηναῖα, διακρινόμενα εἰς ἀνατολικά, κεντρικὰ καὶ δυτικά, τῶν ὁποίων συνέχεια πρὸς Δ. εἰνε τὰ Κανταβρικά καὶ τὰ Ἰβηρικά, εἰτα δὲ τὰ τῆς Καστέλλας, ἐν οἷς ἡ Σιέρρα Γοναδαρόμα καὶ πρὸς Ν. τὰ τῆς Ἀιδαλουσίας, ἐν οἷς ἡ Σιέρρα Μορένα, καὶ ἡ Σιέρρα Νεβάδα

Ακρωτήρια τῆς Ισπανίας εἰνε ἐν μὲν τῷ Ἀτλαντικῷ ὥκεανῷ τὸ Φινιστέρων, τὸ Τραφαλγάρο, παρὰ τὸ ὅποιον ὁ Ἄγγλος ναύαρχος Νέλσων πατεναυμάχησε τῷ 1805 τὸν γαλλο-ισπανικὸν στόλον, καὶ ἡ Ταρίφα, ἐν δὲ τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ τὸ Γάιον τὸ Πάλον καὶ τὸ τῆς Νόας.

Ποταμοί εἰνε ὁ Δοῦρος, ὁ Τάγος καὶ ὁ Γουαδιάνας πηγάδους ἐκ τῶν Καστιλλιανῶν ὀρέων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν, ὁ Μίριος πηγάδων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Αστουρίας καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν, ὁ Γουαδαλκίβιρος πηγάδων ἐκ τῆς Σιέρρας Μορένας καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν, καὶ ὁ Ἰβηρός πηγάδων ἐκ τῶν Ἰθηρικῶν ὀρέων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Ισπανίας εἰνε εὐκρατον μὲν εἰς τὰ βόρεια, ἡπειρ

ρωτικὸν δέ, δηλαδὴ θερμὸν τὸ θέρος καὶ ψυχρὸν τὸν χειμῶνα, εἰς τὰ κεντρικά, καὶ θερμότατον εἰς τὰ νότια.

Τὸ **ἔδαφος** εἶναι εὔφορον, καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς χώρας εἶναι οἶνος, ἔλαιον, διπλραι. Ἐχει δ' ή Ἰσπανία καὶ πολλὰ μέταλλα, οἷον σίδηρον, χαλκόν, μόλυβδον, φευδάργυρον καὶ ὑδράργυρον.

Τὸ **ἐμπόριον** εἶναι ἀρκετὰ ζωηρόν, ἀλλ' ή βιομηχανία εἶναι διλήγον ἀνεπτυγμένη.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰσπανίας ἀνήκουσιν εἰς τὴν Λατινικὴν ὁμοεθνίαν. Παρὰ τὰ δυτικὰ Πυρηναῖα καὶ τὸν Γασκωνικὸν κόλπον οἰκοῦσι 500,000 Βάσκοι, ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ιβήρων, ὥσπερ οἱ τῆς νοτιοδυτικῆς Γαλλίας. Παρὰ δὲ τὴν Σιέρραν Νεβάδαν κατοικοῦσι 50,000 Μαύροι, ἀπόγονοι τῶν Μαύρων, οἵτινες ἐδέσποσαν τοῦ πλείστου μέρους τῆς Ἰσπανίας κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα.

Οἱ Ισπανοί εἰναι καθολικοὶ τὸ **Θρήσκευμα**

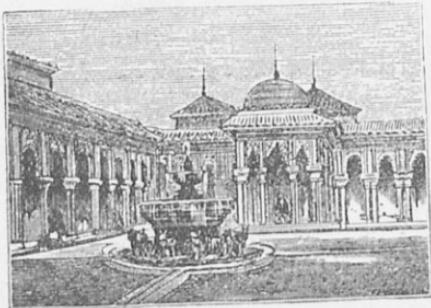
Τὸ **πολιτεύμα** τῆς Ἰσπανίας εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία. Βασιλεὺς αὐτῆς εἶναι σύμμερον δ' Ἀλφόνσος ΙΙ'.

Εἰς τὸ δασίλειον τῆς Ἰσπανίας ἀνήκουσι καὶ αἱ ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ Πιτιοῦσσαι καὶ Βαλεαρίδες νῆσοι, καὶ αἱ ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὥκεανῷ Κανάριοι.

Οἱ **στρατὸς** ἐν καιρῷ εἰρήνης ἀριθμεῖ 100,000 ἄνδρας, καὶ ἐν καιρῷ πολέμου 185,000. Οἱ **στόλοις** σύγκειται ἐκ 50 πλοίων, ὃν τὰ 18 θωρηκτὰ καὶ καταδρομικά.

Πόλεις ἀξιολογώτεραι τῆς Ἰσπανίας εἶναι ἡ Μαδρίτη (470,000 κατ.) ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, κειμένη εἰς τὸ κέντρον τῆς χώρας καὶ παρὰ τὸν Μανζανάρην ποταμόν. Εἶναι ἡ ὑψηλοτάτη τῶν τῆς Εὐρώπης πόλεων, κειμένη ἐπὶ ὁροπεδίου 650 μέτρων ὅφους. Ἐχει Πανεπιστήμιον Μουσεῖα, Αστεροσκοπεῖον, φιλολογικάς, ἐπιστημονικάς καὶ καλλιτεχνικάς Ἀκαδημίας, καὶ πολλὰς Ἐκκλησίας, κοσμουμένας δι' εἰκόνων ἔξιχων ζωγράφων Ἰσπανῶν καὶ ξένων. Οὐ μακρὸν τῆς Μαδρίτης κείνται αἱ κατὰ καιροὺς χρηματίσσασαι βασιλικαὶ διατριβαί, Ἀραγγούνες, Ἐσκοριάλιον, Σαντιλδεφόροσ, μὲν ὥραιας ἐπαύλεις. Βορειοδυτικῶς τῆς Μαδρίτης κείται τὸ Βαλλαδόλιδον (60,000 κατ.), ἔνθα ἀπέθανεν ὁ Χριστόφορος Κολόμβος τῷ 1506. Ἐχει βιομηχανίαν ὑφασμάτων καὶ χάρτου. Νοτιοδυτικῶς δὲ τούτου κείται ἡ Σαλαμάγκο, περιώνυμος κατὰ τὸν Μέσον αἰῶνα διὰ τὸ Πανεπιστήμιον αὐτῆς. Η Σαραγόσσα (90,000 κατ.) παρὰ τὸν Ιβηρα, ἔχουσα Πανε-

πιστήμιον. Είνε όνομαστή διὰ τὴν ἡρωικὴν ἀντίστασιν αὐτῆς εἰς τοὺς πολιορκήσαντας αὐτὴν Γάλλους ἐν ἔτει 1808 καὶ 1809, ἡ *Βαρκελώνη* (270,000 κατ.), πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος, καὶ ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Ἰσπανίας ἐν τῇ Μεσογείῳ. ἔχει καὶ Πανεπιστήμιον. Τὸ *Τολέδον* ἡ *Τόλητον* (20,000 κατ.) πρὸς Ν. τῆς Μαδρίτης, παρὰ τὸν *Τάγον*. Ἡτο ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Ἰσπανίας, καθότι ἡ Μαδρίτη ἐγένετο τοιαύτη μόνον ἀπὸ τοῦ *Φιλίππου Β.* τῷ 1561. Ἡ *Κορδονή* ἡ *Κόρδοβα* (60,000 κατ.) παρὰ τὸν *Γουαδαλκίβρον* ἀκμάσασα ἐπὶ τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ ἀραβορατίκης. Ἐχει βυρσοδεψεῖται. Ἡ *Σεβίλλα* (140,000 κατ.) παρὰ τὸν *Γουαδαλκίβρον*, πρωτεύουσα τῆς Ἀνδαλουσίας, ἐν ἥ σφιζεται τὸ λαμπρὸν ἀραβικὸν ἀνάκτορον *Ἀλκαζάρ*. Ἐν αὐτῇ εὑρίσκεται καὶ τὸ μέγιστον ταυρομαχικὸν ἀμφιθέατρον.

Τὸ ἐν Σεβίλλᾳ ἀραβικὸν ἀνάκτορον Η ΑΛΑΜΠΡΑ

τρον τῆς Ἰσπανίας. Ἐχει Πανεπιστήμιον καὶ τὸ μέγιστον ἔργοστάσιον καπνοῦ καὶ σιγάρων τῆς Ἰσπανίας. Εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Σεβίλλης κεῖται ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ ὁ μικρὸς λιμὴν *Πάλος*, ἐξ οὗ ἐξέπλευσεν δὲ *Χριστόφορος Κολόμβος* πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦνέου κόσμου. Ο *Καδίξ* (τὰ *Γάδειρα*) (70,000 κατ.) κεῖται ἐπὶ νησιδίος τοῦ ὁμωνύμου κόλπου. Είνε ὁ κύριος ναύσταθμος τῆς Ἰσπανίας. Ἀνατολικῶς τούτου κεῖται ἡ *Χερές* δὲ *Λὰ Φροντίρα*, παράγουσα ἐκλεκτὸν σίγουν. Εἶνε ἴστορικῶς περιώνυμος διὰ τὴν ἱτταν, ἢν ὑπέστησαν οἱ ὑπὸ τὸν *Ροδρίγον* χριστιανοὶ *Βησιγότθοι* ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν *Μαυρουσίων* καὶ Ἀράδων *Ταρλί* τῷ 711 μ. Χ. Ἡ *Γιβραλτάρη*, παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον, ἔχουσα ὀχυρώτατον φρούριον καὶ ἀνήκουσα εἰς τοὺς *Ἀγγλούς* ἀπὸ τοῦ 1704. Ἡ *Μαλάγα* (135,000 κατ.) παράγουσα ἄριστον

οίνον. Ταύτης ΒΑ κείται ή *Γρεγάδα* (70,000 κατ.), ἀκμάσασα ἐπὶ τῆς ἀρχοκρατίας, καὶ πρωτεύουσα τοῦ τελευταίου ἐν Ἰσπανίᾳ ἀπομέναντος ἀρχικοῦ κράτους, διερ κατέλυσαν τῷ 1492 οἱ βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας Φερδινάνδος καὶ Ἰσαβέλλα. Ἡ *Καρθαγένη* (80,000 κατ.) ἡ *Νέα Καρχηδών* κτίσμα τῶν Καρχηδονίων, ἔχουσα ναύσταθμον. Ἡ *Μουρκία* (100,000 κατ.), ἀκμάσασα καὶ αὕτη ἐπὶ τῆς ἀρχοκρατίας, καὶ ἔχουσα σήμερον δξίαν λόγου βιομηχανίαν μεταξωτῶν. Ἡ *Βαλεντία* (170,000 κατ.), πλησίον τοῦ ὁμονύμου κόλπου. Εἶναι πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική. Ἐχει *Πανεπιστήμιον* καὶ βιομηχανίαν μεταξίνων ὑφασμάτων.

Παρὰ τὰ ἀνατολικὰ Ηυρηναῖα κείται ἡ δημοκρατία τῆς Ἀιρόρρας ἔχουσα πληθυσμὸν 20,000 κατοίκων. Ἡ δημοκρατία αὕτη ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν ἔνατον αἰῶνα διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Ἑπισκόπου τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ Οὐργέλλης. Διοικεῖται ἡ Δημοκρατία αὕτη ὑπὸ Συμβουλίου ἔξ 24 μελῶν ἐκλεγομένων ἀνὰ τετραετίαν. Τοῦ Συμβουλίου τούτου προσταταῖ Πρόεδρος, ἐπιτετραμμένος καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων. Οἱ κάτοικοι αὕτης εἰναι Ἰσπανοὶ καθολικοί, ἔχει δὲ ὅμωνυμον πρωτεύουσαν.

Αἱ *Πιτοῦνσαι* νῆσοι (5,000 κατ.) εἰναι ἡ *Ιβύζα* καὶ ἡ *Φορμεντέρα*.

Αἱ *Βαλεαρίδες* νῆσοι (280,000 κατ.) εἰναι ἡ *Μαγιόρκα* παράγουσα ἀρίστα πορτοκάλια καὶ ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν δχυρὸν καὶ ἐμπορικὴν πόλιν *Πάλμαν* (50,000 κατ.), ἡ *Μινόρκα* ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν ἐπίσης δχυρὸν *Μαχώνην*, ἥτις εἰναι εἰς τῶν ἀρίστων λιμένων τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ *Καβρέρα*.

Αἱ *Κανάριοι* νῆσοι (300,000 κατ.) ἔπτὰ μεγαλήτεραι καὶ ἔξ μικρότεραι, κείμεναι πρὸς Δ. τῆς Ἀφρικῆς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὡκεανῷ, εἰναι νῆσοι ἡφαιστειογενεῖς καὶ εὔφοροι. Ἐχουσι κλῖμα ὑγιεινότατον. Αἱ μεγαλήτεραι εἰναι ἡ *Τερερίφα* (106,000 κατ.), ἡ *Μεγάλη Κανάριος* (92,000 κατ.), ἡ *Πάλμα* (40,000 κατ.), ἡ *Γομέρα* (12,000 κατ.), ἡ *Φέρρος* (6,000 κατ.), διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς τῆς Γῆς, δ διαιρῶν ταύτην εἰς ἀνατολικὸν καὶ εἰς δυτικὸν ἡμισφαῖριον, ἡ *Φουερτεβεντούρα* (12,000 κατ.) καὶ ἡ *Λαρζαρότη* (18,000 κατ.). Αἱ νῆσοι αὗται ἀποτελοῦσι μίαν ἐπαρχίαν τῆς Ἰσπανίας, μὴ συγκαταλεγόμεναι εἰς τὰς ἀποικίας αὕτης.

Κτήσεις ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἔχει ταγῶν ἡ Ἰσπανία μόνον ἐν Ἀ-

φρική καὶ ἐν Ὡκεανίᾳ. Τὰς ἐν Ἀσίᾳ Φιλιππίνας καὶ τὰς ἐν Ἀμερικῇ Μεγάλας Ἀντίλλας ἀπώλεσε κατὰ τὸν τελευταῖον ἀτυχῆ αὐτῆς πόλεμον (1898) πρὸς τὰς Ἕνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Πληθ. 5,000,000.

Ἡ Πορτογαλία ὁρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας, καὶ πρὸς Ν. καὶ Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ. Εἰς αὐτὴν ἀνήκουσι καὶ αἱ νήσοι Μαδέρα, Πορτοσάντον καὶ Ἀζόρων.

Ορον τῆς Πορτογαλίας εἶναι ἡ Σιέρρα Ἐστρέλλα, ἡτις εἶναι συνέχεια τῶν Καστιλλιανῶν ὁρέων.

Ακρωτήρια αὐτῆς εἶναι ἡ Ῥόκα καὶ τὸ τοῦ Ἀγίου Βικεντίου.

Ποταμοί διαρρέοντες τὴν Πορτογαλίαν εἶναι ὁ Λούρος, ὁ Τάγος καὶ ὁ Γουαδιάρας. Ο τελευταῖος οὗτος πηγάζει ἐκ τῆς Σιέρρας Μορένας καὶ ἐκβάλλει, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Πορτογαλίας εἶναι ἐν γένει εὔκρατον. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶναι εὐφορον καὶ παράγει κυρίως οἶγον, ἐκ δὲ τῶν μεταλλείων αὐτῆς ἐξάγεται πρὸ πάντων χαλκός.

Ἡ γεωργία, ἡ ἐμπορία καὶ ἡ βιομηχανία εἶναι διάγονον ἀνεπτυγμέναι.

Οἱ κάτοικοι τῆς Πορτογαλίας, συγγενεῖς τῶν Ἰσπανῶν, ἀνήκουσιν εἰς τὴν Δατινικὴν δμοεθνίαν καὶ εἶναι καθολικοί.

Ο **στρατὸς** τῆς Πορτογαλίας ἀνέρχεται ἐν εἰρήνῃ μὲν εἰς 40,000 ἀνδρῶν, ἐν πολέμῳ δὲ εἰς 150,000.

Ο **στόλος** συνίσταται ἐκ 34 διαφόρων πλοίων.

Τὸ **πολίτευμα** εἶναι συνιαγματικὴ μοραρχία. Ο νῦν βασιλεὺς εἶναι ὁ Λουδοβίκος Α'.

Ἡ Πορτογαλία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 17 νομούς, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν νήσων Μαδέρας καὶ τῶν παρακειμένων αὐτῆς αἴτινες ἀποτελοῦσιν ἔνα νομόν, καὶ τῶν νήσων Ἀζόρων, αἵτινες ἀποτελοῦσιν ἑτέρους τρεῖς νομούς.

Πόλεις ἐπισημότεραι τῆς Πορτογαλίας εἶναι ἡ Λισσαβὼν (308,000 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, κειμένη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τά-

γου εἰς γραφικωτάτην τοποθεσίαν και ἐκτισμένη ἀμφιθεατρικῶς παρὰ τὴν λίμνην, τὴν ὁποίαν σχηματίζει ἐνταῦθα ὁ ποταμὸς αὐτός. Εἶναι πόλις ἐμπορική καὶ βιομηχανική. Υπῆρξε κατὰ τὸν 16ον αἰώνα τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου ὡς ἔχουσα μέγαν ἀποικιακὸν κράτος εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας. Τὸν Ὀπόρτον (140,000 κατ.), ἐμπορικὸς λιμήν. Παράγει ἔξαρτεν οἶνον. Ἡ Βραγανία (6,000 κατ.), εἰς τὰ ΒΑ. τῆς χώρας, εἶναι ἡ κοιτίς τοῦ σήμερον βασιλεύοντος Βραγανιακοῦ οἴκου. Ἡ Κοΐμβρα (20,000 κατ.), ἔχουσα Πανεπιστήμιον τὸ μόνον τῆς Πορτογαλίας.

Ἡ νῆσος Μαδέρα, κειμένη ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ, μετὰ τῆς ἑτέρας νήσου Πόρτο-Σάντο καὶ τῶν περὶ αὐτὰς ἀκατοικήτων νησίδων, ἀριθμοῦσιν 134,000 κατοίκους. Ἡ Μαδέρα εἶναι εὐφοριωτάτη καὶ κύριον αὐτῆς προϊὸν εἶναι ὁ οἶνος. Ἡ νῆσος Πόρτο Σάντο παράγει ἄφθονον λειχήγια, ἐξ οὗ ἐξάγεται πορφυρᾶς θαφή.

Ἡ συστάς τῶν Ἀξορῶν σύγκειται ἐξ 9 νήσων καὶ πλείστων σκοπέλων (265,000 κατ.). Διαιροῦνται δὲ εἰς 3 συμπλέγματα, ἀνατολικόν, μέσον καὶ δυτικόν. Καὶ τοῦ μὲν ἀνατολικοῦ κυριωτέρα νῆσος εἶναι ὁ "Άγιος Μιχαήλ. ἡ μεγίστη, πολυανθρωποτάτη καὶ πλουσιωτάτη πασῶν, τοῦ δὲ μέσου ἡ Πίκος καὶ ἡ Τερσέρα, καὶ τοῦ δυτικοῦ ἡ Φλόρες. Άι νῆσοι αὖται παράγουσι κυρίως οἶνον καὶ πορτοκάλια, ἢ δὲ κτηνοτροφία ἀκμάζει ἐν αὐταῖς.

Ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης κτήσεις ἔχουσιν οἱ Πορτογάλοι εἰς τὴν Ασίαν, τὴν Ἀφρικήν καὶ τὴν Ὡκεανίαν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΛΟΙΠΗΣ ΕΓΡΩΠΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΕΛΒΕΤΙΑ

Πληθ. 3,000,000.

Η Έλβετία έριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ταλλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ιταλίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας.

Η Έλβετία είνε χώρα δρεινοτάτη, περιώνυμος διὰ τὰς φυσικὰς αὕτης καλλονάς. Αἱ ἐν αὐτῇ δόρυστοι φύλα είνε αἱ "Αλπεις καὶ ὁ Ιόρας. Τῶν "Αλπεων ὑφοῦνται ἐνταῦθα πολλαὶ κορυφαὶ καλυπτόμεναι ὑπὸ διηγενοῦς χιόνος καὶ παγώνων (glaciers). Ἐκ τῶν κορυφῶν τούτων καταπίπτουσι πολλάκις μετὰ πατάγου χιονοστιθάδες εἰς τὰς πέριξ κοιλάδας, ἐπιφέρουσαι ἐνίστε καὶ καταστροφάς.

Η ὑψίστη κορυφὴ τῶν "Αλπεων είνε τὸ Λευκὸν ὅρος, ὅπερ κεῖται μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ιταλίας. Ἐκ τῶν ἐν τῇ Έλβετίᾳ κορυφῶν ἡ ὑψηστη είνε τὸ Ἐρυθρὸν ὅρος. Ἀλλαὶ σημαντικώτεραι κορυφαὶ είνε ὁ Μέγας "Αγιος Βεργάρδος, ἐνθα ὑπάρχει ἡ ὅμώνυμος μονή, δυομαστὴ διὰ τοὺς νοήμονας αὐτῆς κύνας, σίτινες, περιφερόμενοι ἀνὰ τὰ ὅρη ἀναζητοῦσι καὶ σάρκουσι τοὺς κινδυνεύοντας περιηγητάς, καὶ ὁ "Αγιος Γοιθάρδος, ὑπὸ τὸν ὅποιον διέρχεται ὁ διεθνῆς σιδηρόδρομος ἢ συγδέων τὴν Έλβετίαν μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ιταλίας, διὰ σήραγγος 15 περίπου χιλιομέτρων.

Τοῦ ἑλιθετικοῦ Ἰόρα αἱ ἀξιολογώτεραι κορυφαὶ εἰνε ἡ Δόλη καὶ τὸ Τρυφερὸν ὅρος.

Ποταμοί τῆς Ἐλεθετίας εἰνε δὲ Ῥῆνος, πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀγίου Γοτθάρδου, σχηματίζων τὴν λίμνην Κωνσταντίαν καὶ ἐκδάλλων εἰς τὴν Γερμανικήν θάλασσαν, δὲ Ροδανὸς πηγάζων ἐκ τῶν παρὰ τὸν Ἀγιον Γοτθάρδον ὀρέων Γρίμσελ καὶ Φούρκα, σχηματίζων τὴν λίμνην τῆς Γενεύης καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λέοντος, καὶ οἱ μικρότεροι ποταμοὶ Λιμμάτη, Ρεούσση καὶ Ἄαρος παραπόταμοι τοῦ Ῥήγου, ἡ Σαρίνη καὶ δὲ Ἀρβηγης. Εἰς τὴν Ἐλεθετίαν ἔχει τὰς πηγάς του δὲ εἰς τὸν Δούναβιν χυνόμενος Ἰννος ὡς καὶ οἱ τῆς Ἀνω Ἰταλίας ποταμοὶ Τίκινος καὶ Ἀδίγης.

Δίμνας ἡ Ἐλεθετία ἔχει πολλάς. Τούτων αἱ μεγαλήτεραι εἰνε ἡ τῆς Γενεύης ἡ Λεμάνη ἡ μεγίστη πασῶν, τῆς δποίας τὰ μεσημβρινὰ παραλία ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ τῆς Νευσταέλλης, ἡ τῆς Ζυρίχης, ἡ τῆς Κωνσταντίας ἀνήκουσα καὶ εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ ἡ Μείζων, ἀνήκουσα καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Τὸ **κλιμα** τῆς Ἐλεθετίας, διὰ τὸ πολὺ ὀρεινὸν αὐτῆς, εἰνε τὸν μὲν χειμῶνα ψυχρόν, τὸ δὲ θέρος ὀροσερόν, καὶ καθόλου ὑγιεινότατον. Τὰ δρη τῆς Ἐλεθετίας εἰνε τερπνοτάτη κατὰ τὸ θέρος διαμονή, τὰ δὲ ἐπὶ τῶν πλειστων ἐξ αὐτῶν ὥρατα ἔνοδοχεῖα παρέχουσιν ὅλας τὰς ἀνέσεις εἰς τὰς μυριάδας τῶν περιηγητῶν, οἵτινες ἐπισκέπτονται τὴν γραφικωτάτην ταύτην χώραν.

Τὸ **ἔδαφος** αὐτῆς, ἀκατάλληλον εἰς τὴν γεωργίαν, εἰνε ἐπιτηδειότατον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Ἰδίως δὲ τρέψει ἡ χώρα ἀρίστου εἰδους ἀγελάδας, ἐκ τοῦ γάλακτος τῶν δποίων κατασκευάζεται δ περίφημος ἑλιθετικὸς τυρὸς καὶ ἔξαγεται λαμπρὸν βούτυρον.

Η βιομηχανία εἰνε πολὺ ἀνεπτυγμένη ἐν Ἐλεθετίᾳ, μάλιστα δὲ ἡ τῶν βιομηχανίων καὶ μεταξίνων ὑφασμάτων καὶ ἡ τῶν ωρολογίων. Η ἐμπορία εἰνε ἀρκούντως ἀκμαία καὶ ἡ συγκοινωνία τελεία.

Ἀρίστη δὲ εἰνε ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις, χάριν τῆς δποίας ὑπάρχουσι 4 πανεπιστήμια, 2 Ἀκαδημίαι, 1 Πολυτεχνεῖον καὶ πλειστα σχολεῖα τῆς τε κατωτέρας καὶ τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως.

Οἱ Ἐλεθετοὶ εἰνε ἀπόγονοι ιδίας ἑλιθετικῆς φυλῆς, καὶ τὰ μὲν 2/3 αὐτῶν (περὶ τὰ 2 ἑκατομμύρια) δμιλοῦσι τὴν γερμανικήν, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν περὶ τὰς 700,000 δμιλοῦσι τὴν γαλλικήν καὶ περὶ τοὺς

300,000 τὴν Ἰταλικήν, ὡς ἐκ τῆς γειτνιάσεως αὗτῶν πρὸς τὰς χώρας ταύτας.

‘Ως πρὸς τὴν Θρησκείαν, τὰ 6)10 τῶν κατοίκων εἶνε διαμαρτυρόμενοι καὶ τὰ 4)10 καθολικοί.

Τὸ πολίτευμα τῆς Ἐλβετίας εἶναι δημοκρατικὸν δημοσπονδιακόν. Τὴν Ἐλβετικὴν δημοσπονδίαν ἀποτελοῦσιν 25 πολιτεῖαι (cantons), αἱ ἔξης Βέρνης, Σολούσθουρης, Βασιλείας (πόλεως καὶ ἀγρῶν), Ἀργανίας, Ζυρίχης, Σχιαφφρούσης, Θουργασίας, Ἀππενζέλλης (ἐντὸς καὶ ἔκτὸς Ροδένης), Ἀγίου Γάλλου, Γλαρίδος, Σχοοΐτιας, Ζύγης, Λυκέρνης, Ούντερβάλδης (ἄνω καὶ κάτω), Ούριας, Φριβούργου, Νευστίλλης, Ούναλλιδος, Γενεύης, Βαλάισης, Γριζόνων καὶ Τεσσίνου. συνδεόμεναι πρὸς ἀλλήλας δημοσπονδιακῶς καὶ ἔχουσαι κεντρικὴν Κυβέρνησιν ἑδρεύουσαν ἐν Βέρνῃ. Καὶ τὴν μὲν ἐκτελεστικὴν ἔχουσαν ἔχει τὸ δημοσπονδιακὸν Συμβούλιον, τοῦ δποίου προϊσταται ὁ πρόεδρος τῆς δημοσπονδίας ἐκλεγόμενος ἀνὰ πενταετίαν, τὴν δὲ νομοθετικὴν ἡ δημοσπονδιακὴ Βουλὴ.

Μόνιμον στρατὸν ἡ Ἐλβετία δὲν ἔχει. Καὶ ἐν πολέμῳ μὲν πάντες οἱ μάχιμοι Ἐλβετοὶ ὀφείλουσι τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἐν εἰρήνῃ δὲ αὐτῇ διαρκεῖ ἐπὶ τινας μόνον ἡμέρας τοῦ ἔτους, τῶν πολιτῶν προσκαλούμενων ἐκ περιτροπῆς πρὸς ἄσκησιν.

Τὴς Ἐλβετίας κυριώτεραι πόλεις εἶνε·

1. Ἐν μὲν τῇ Γερμανικῇ Ἐλβετίᾳ ἡ Βέρονη (50,000 κατ.), ἡ ἔδρα τῆς δημοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως, ἔχουσα Πανεπιστήμιον, ἡ Ζυρίχη (150,000 κατ.), παρὰ τὴν δημώνυμον λίμνην, πόλις διοικήσανος, ἔχουσα μηχανουργεῖα. Περιώνυμον δὲ εἶνε τὸ ἀντηπολούτερον. Ἐχει καὶ κράτιστον Πανεπιστήμιον. Ἡ Λυκέρνη (25,000 κατ.), παρὰ τὴν δημώνυμον λίμνην, κειμένη εἰς μαγευτικὴν τοποθεσίαν καὶ οὖσα διὰ τοῦτο προσφιλεστάτη διατριβὴ τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Ἐλβετίαν, ἡ Ἀγίου Γάλλου (40,000 κατ.), καὶ ἡ Βασίλεια (90,000 κατ.), κειμένη παρὰ τὸν Ρήγον, πόλις ἐμπορικὴ ἔχουσα ἀκμαίαν διοικήσανταν μεταξίνων ὑφασμάτων. Ἐχει καὶ Πανεπιστήμιον.

2. Ἐν δὲ τῇ Γαλλικῇ Ἐλβετίᾳ, ἡ Γενεύη (90,000 κατ.), εἰς τὴν μεσημβρινοδυτικὴν ἀκραν τῆς δημώνυμου λίμνης, πόλις διοικήσαντατη, ἔχουσα περίφημα μεταξιουργεῖα καὶ ὀρολογοποιεῖα. Ἐχει ἀκμαῖον καὶ δυομαστὸν Πανεπιστήμιον. Μαγευτικώταται δὲ

είνε αἱ ἐπὶ τῶν βορείων παραλίων τῆς λίμνης αὐτῆς τοποθεσίαι, εἰς τὰς δόποιας ὑπάρχουσι πλεῖσται μεγαλοπρεπεῖς ἐπαύλεις. Ἡ Λωζάνη (40,000 κατ.), ἐπὶ τῆς βορείας δυχθῆς τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, ἔχουσα κλῖμα ἐξόχως εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν, καὶ Ἀκαδημίαν. Ἡ Νευσατέλλη (20,000 κατ.), παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική, ἔχουσα Ἀκαδημίαν, καὶ ἡ Φριβούρη (15,000 κατ.), πόλις βιομηχανική.

3. Καὶ ἐν τῇ Ἰταλικῇ Ἐλβετίᾳ, τῇ πολιτείᾳ Τεσσίνῳ, ἡ Βελλινζόρα (5,000 κατ.).

4. Τῆς δὲ μικτῆς πολιτείας Γριζονίας ἡ Γραουνδύνδεν, κατοικουμένης ὑπὸ Γερμανῶν, Γάλλων καὶ Ἰταλῶν, πρωτεύουσα εἶνε ἡ Χούρη (9,000 κατ.). Εἶνε δὲ αὕτη ἡ μεγίστη μὲν ἀλλ' ἡ δλιγχνθρωποτάτη τῶν πολιτειῶν τῆς Ἐλβετίας.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Ε'.

ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΔΙΧΤΕΝΣΤΑ·Ι·Ν

Πληθ. 10,000.

Ἡ ἀνεξάρτητος ἡγεμονία Λιχτενστάϊν, διατελοῦσα ἐν πολλοῖς ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς Αὐστρίας, κεῖται μεταξὺ τῆς Ἐλβετίας καὶ τῆς Αὐστρίας. Κατοικουμένη δὲ ὑπὸ Γερμανῶν καθολικῶν, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Βαδούζην (1,000 κατ.).

Οἱ ἡγεμονικὸς αὐτῆς οἰκος, ἀνάγων τὴν ἀρχὴν αὗτοῦ εἰς τὸν 12ον αἰῶνα, εἶνε αὐστριακῆς καταγωγῆς, κατέχει δὲ καὶ ἐκτεταμένας ητήσεις ἐν Αὐστρίᾳ, Μοραβίᾳ, Σιλεσίᾳ, Ούγγαρίᾳ καὶ Στυρίᾳ. Νῦν ἡγεμόνων εἶνε δὲ Ἱωάννης Β'.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Γ'.

ΑΥΣΤΡΟΟΥΓΓΑΡΙΑ

Πληθ. 43,000,000.

Ἡ Αὐστροουγγρικὴ μοναρχία ἀποτελεῖται ἐκ δύο κρατῶν, τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ βασιλείου τῆς Ούγγαρίας. Ἐχουσά δὲ ταῦτα κοινὰ τὸν ἡγεμόνα, τὸ νόμισμα, τὰ τελωνεῖακά, τὰ πολε-

μικά, τὴν ἑξωτερικὴν πολιτικὴν καὶ τὰς κοινοθουλευτικὰς Ἐπιτροπέας (Delegationes) ὅπισται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, τῆς Ἐλβετίας καὶ τῆς Ἰταλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τῆς Ἐλληνικῆς χερσονήσου, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ρωμανίας καὶ τῆς Ρωσίας.

Εἰς τὴν Αὐστροουγγαρίαν ἀνήκουσι καὶ αἱ ἐν τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει κείμεναι νῆσοι, ὧν αἱ μᾶλλον ἀξιοσημείωτοι εἰνε ἡ Βράτσα, ἡ Λεσσίνα, ἡ Κούρτσολα καὶ ἡ Λίσσα.

Ἡ Αὐστροουγγαρία βρέχεται κατὰ τὰ μεσημβρινὰ αὐτῆς μέρη ὑπὸ μόνον τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἐν τῷ ἀποίῳ προσάλλει ἡ **χερσόνησος Ἰστρία**. Ταύτης δὲ ἐκατέρωθεν εἰνε οἱ **κόλποι** τῆς Τεργέστης καὶ τῆς Φιούμης.

Ορον αὐτῆς εἰνε πρὸς Β. τὰ Σουδήτα καὶ τὸ *"Erzgebirg"* εἰς τὰ Γερμανικὰ σύνορα καὶ ὁ Βοημικὸς δρυμὸς εἰς τὰ ΒΔ. Πρὸς Ν. αἱ Διαρικαὶ *"Alpeis"*, εἰς τὰ ΒΑ. τὰ Καρπάθια διαιρούμενα εἰς Δυτικά, Μέσα καὶ Ανατολικά, καὶ εἰς τὰ ΝΑ. αἱ Ταρρούνιβακαὶ *"Alpeis"*.

Πεδιάδες ἀξιαὶ λόγου τῆς Αὐστροουγγαρίας εἰνε ἡ Βιενναία καὶ ἡ Οδυγγρικὴ διαρρεόμεναι ὑπὸ τοῦ Δουνάδεως.

Ποταμοί εἰνε δὲ *"Albis"* πηγάζων ἐκ τῶν Σουδητίων καὶ ἐκδάλλων εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν, δὲ *"Oderos"*. πηγάζων ἐκ τῶν οὐτών ὀρέων καὶ ἐκδάλλων εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, δὲ *"Oissitoulios"* πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων καὶ ἐκδάλλων εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, δὲ *"Ariestheros"*, πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον, καὶ ὁ *"Dunavas"* πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανος δρυμοῦ καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον.

Οἱ μέγας οὖτος ποταμὸς δέχεται ἐνταῦθα τοὺς παραποτάμους *"Saonor"*, *"Araonor"*, *"Irror"*, *"Márochor"*, *"Báyav"* καὶ *"Θéer"*, διαρρέει δὲ τὰς δύο πρωτευούσας τῆς αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας Βιέννην καὶ Βουδαπέστην.

Αίμνας ἔχει ἡ μὲν Αὐστρία τὴν *"Neusiedler"* ἡ *"Φέριον"*, καὶ ἡ Ουγγαρία τὴν *"Πλάτιην"* ἡ *"Βαλατῶνα*.

Τὸ **κλιμα** τῆς Αὐστροουγγαρίας εἰνε ψυχρὸν εἰς τὰ βόρεια, καὶ μάλιστα εἰς τὰ δρεινά, εύκρατον δὲ εἰς τὰ νότια.

Τὸ **ξδαφος** εἰνε ἐν γένει εύφορον καὶ καλῶς καλλιεργούμενον, παράγει ποικίλα προϊόντα, ἐν οἷς δημητριακούς καρπούς, γεώμηλα,

σάκχαριν, ξυλείαν, καπνὸν καὶ οἶνον ἴδιως ἐκλεκτὸν τὸν τοῦ ἐν Οὐγγαρίᾳ Τοκαῖον. Ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ βιομηχανία εἰνε ἵκανῶς ἀνεπτυγμέναι, τούτων δὲ κυρίως προεόντα εἰνε ζῆτα ποιεῖται, μέταξι δέρματα. Ἡ δὲ ἐμπορία καὶ ἡ συγκοινωνία εἰνε ἐπίσης ἀκμαῖαι.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Αὐστρουγγρικής μοναρχίας 19 ἑκατομμύρια εἰνε Σλαβοί, 12 ἑκατομμύρια Γερμανοί, 8 ἑκατομμύρια Οὐγγροί ἢ Μαγυάροι, 3 ἑκατομμύρια Ρωμοῦνοι καὶ περὶ τὸ 1 ἑκατομμ. Ἰταλοί.

Ἡ ἐπικρατοῦσα Θρησκεία ἐν τῇ Αὐστρουγγαρίᾳ εἰνε ἡ καθολικοί, τὴν διοίαν πρεσβεύουσι περὶ τὰ 32 ἑκατομμύρια. Ὑπάρχουσι δὲ ἐν αὐτῇ περὶ τὰ 5 ἑκατομμύρια διαμαρτυρόμενοι. 4 ἑκατομμύρια δρόδοξοι καὶ 2 περίπου ἑκατομμύρια λουδαῖοι καὶ μωαμεθανοί.

Ἡ παιδεία εἰνε λίαν πρωδευμένη· πρὸς ταύτην, πλὴν τῶν πολυαρθριών σχολείων τῆς κατωτέρας καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεων ὑπάρχουσιν 11 Πανεπιστήμια, 7 πολυτεχνεῖα, καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα.

Οἱ στρατὸς τῆς Αὐστρουγγαρίας ἀνέρχεται ἐν καιρῷ εἰρήνης εἰς 360,000 ἀνδρῶν, καὶ ἐν καιρῷ πολέμου εἰς 1,800,000. Οἱ στόλοις σύγκειται ἐξ 140 πλοίων, ὃν τὰ 14 εἰνε θωρηκτὰ καὶ καταδορομικά.

Τὸ πολιτευμα εἰνε μοναρχικόν. Οἱ νῦν ἄρχων, αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας εἰνε ὁ Φραγκίσκος Ἰωσήφ Α.'

α') Τῆς Αὐστροϊακῆς μοναρχίας κυριώτεραι πόλεις εἰνε

1. Ἐν τῇ κάτω Αὐστρίᾳ, ἡ Βιένη (1,364,000 κατ.), πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὅχθης τοῦ Δουνάβεως. Εἰνε πόλις ἐμπορική καὶ βιομηχανική, ἔχουσα Πανεπιστήμιον, Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν, Πολυτεχνεῖον, Ἀστεροσκοπεῖον, τὸν ώραῖον Μητροπολιτικὸν γαδὸν τοῦ Ἅγιου Στεφάνου καὶ πολλὰ ώραῖα οἰκοδομήματα, ἐν οἷς τὰ ἀνάκτορα. Ἐχει προσέτι ώραῖους περιπάτους, μεταξὺ τῶν διποίων διακρίνεται τὸ Πράτερ. Ἐν δὲ τοῖς περιχώροις αὐτῆς ὑπάρχουσι λαμπραὶ ἐπαύλεις, ἐξ ὧν ἀξιοσημείωτος εἰνε ἡ Σχενθρούνη, ἔνθα ὑπάρχει αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον.

2. Ἐν τῇ ἀνω Αὐστρίᾳ ἡ Λίντοη (50,000 κατ.), παρὰ τὸν Δούναβιν, πόλις βιομήχανος, καὶ ἡ Ἱσχλη, ἔχουσα λαμπτικὰ ὄδατα.

3. Ἐν τῷ Σαλτσβούργῳ τὸ Σαλτσβούργον (30,000 κατ.).

4. Ἐν τῷ Τυρόλῳ ἡ Ιννσβρούκη (36,000 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ Τυρόλου καὶ τῆς Φοραρλέργης, καὶ τὸ Τρέντον ἡ Τρίδεντον (20,000 κατ.).

5. Ἐν τῇ Καρινθίᾳ ἡ Κλαγερφούρτη (20,000 κατ.).

6. Ἐν τῇ Στυρίᾳ τὸ Γράις (115,000 κατ.), πόλις διοικήχανος, ἔχουσα Πανεπιστήμιον.

7. Ἐν τῇ Καρνιόλῃ ἡ Λαιβάχη (30,000 κατ.).

8. Ἐν τῇ Ἰστρίᾳ ἡ Τεργέστη (160,000 κατ.), αὐτοκρατορικὴ πόλις, τὸ ἐπίνειον τῆς Αὔστριας. Εἶναι δὲ πρώτιστος λιμὴν τοῦ Κράτους καὶ ἡ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Αὔστριας μετὰ τὴν Βιέννην. Ἡ Πόλις (40,000 κατ.), δὲ πρώτος ναύσταθμος τῆς αὐτοκρατορίας.

9. Ἐν τῇ Δαλματίᾳ ἡ Ζάρα (20,000 κατ.), παλαιὰ δύχυρα πόλις, τὸ Σπάλατον (20,000 κατ.), ἔνθα σφύζονται λείφανα τῶν ἀνακτόρων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Διοκλητιανοῦ, ἡ Ραγούζα (10,000 κατ.), καὶ τὸ Κάππαρον (6,000 κατ.).

Πλησίον τῶν παραλίων τῆς Δαλματίας κείνται πολλαὶ νῆσοι, τῶν δοποίων αἱ σημαντικώτεραι εἰνεὶ ἡ Βράισα, ἡ Λεσσίνα, ἡ Κούριολα, ἡ Μελέδα, καὶ ἡ Λίσσα (6,000 κατ.). Ἡ τελευταῖα αὕτη ἔχει πολεμικὴν λιμένα. Παρ' αὐτήν δὲ τῷ 1866 ὁ Αὔστριακὸς στόλος κατεναυμάχησε τὸν Ἰταλικόν.

10. Ἐν τῇ Βοημίᾳ ἡ Πράγα (190,000 κατ.), ἔχουσα ἀρχαῖον δόνυμαστὸν Πανεπιστήμιον. Εἶναι πόλις διοικητικὴ. Ἡ Πίλσεν (50,000 κατ.), πόλις ἐμπορικὴ, δόνυμαστὴ διὰ τὸν ἐν αὐτῇ παραγόμενον ζῦθον.

Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι καὶ αἱ πολίγνων Τέπλιτς, Κάρλοβαδ, Μάριενβαδ καὶ Φράγκισενβαδ, ἔχουσαι ἴαματικὰ ὕδατα.

11. Ἐν τῇ Μοραβίᾳ ἡ Βρύνη (95,000 κατ.), πόλις διοικητικὴ. Εἰς τὰ NA. αὐτῆς κείται τὸ Ἀουσιερλίτοιον, περιώνυμον διὰ τὴν ἐν 1805 γενομένην αὐτόθι μάχην τῶν τριῶν αὐτοκρατόρων, καθ' ἥν ὁ Ναπολέων Α' ἐνίκησε τὰς ἡγωμένας δυνάμεις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὔστριας Φραγκίσκου Α' καὶ τοῦ τῆς Ρωσίας Ἀλεξάνδρου Α'.

12. Ἐν τῇ αὐστριακῇ Σιλεσίᾳ ἡ Τροππίουν (22,000 κατ.).

13. Ἐν τῇ αὐστριακῇ Πολωνίᾳ ἡ Κρακοβία (80,000 κατ.), ἵσχυρὸν φρούριον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὅχθης τοῦ Βιστούλα.

14. Ἐν τῇ Γαλικίᾳ, ἡ Λεμβέργη (130,000 κατ.), καὶ

15. Ἐν τῇ Βουκοβίνᾳ τὸ Τσέρνοβιτς (55,000 κατ.), ἔχον Πανεπιστήμιον.

6') Τοῦ βασιλείου τῆς **Ούγγαριας** ἐπισημότεραι πόλεις εἰνεὶ

1. Ἐν τῇ κυρίως Ούγγαριᾳ, ἡ Βουδαπέστη (510,000 κατ.), ἀποτελουμένη ἐκ δύο πόλεων, τῆς Βούδας κειμένης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὅχθης

τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς Ηέσιης κειμένης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὥχθης αὐτοῦ. Εἶνε ἡ πρωτεύουσα αὕτη τοῦ βασιλείου πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική, καὶ ἔχει Πανεπιστήμιον, Πολυτεχνεῖον καὶ Βιολισθή-
κων. Πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Βουδαπέστης κεῖται τὸ Πρεσβοῦργον (50,000
κατ.), παρὰ τὸν Δούναβιν, ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Ούγγαρίας, ὡραία
πόλις. ΝΔ τούτου τὸ Οίδεμβοῦργον (30,000 κατ.), παρὰ τὴν λίμνην
Νεύσιδλερ. Πρὸς Ν. τῆς Βουδαπέστης ἡ Κεσκεμάτη (50,000 κατ.),
ἔχουσα ἐμπόριον κτηγῶν, τὸ Σεγεδῖνον (80,000 κατ.), παρὰ τὸν Θέϊν
ποταμόν, ἡ Θηρεσιάπολις (70,000 κατ.), κτισθεῖσα ὑπὸ τῆς μεγάλης
αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας Μαρίας Θηρεσίας. Εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Βου-
δαπέστης κεῖται τὸ Τοκάϊον (5,000 κατ.), παράγον ἐκλεκτὸν οἰνον,
καὶ πρὸς Β. αὐτῆς ἡ Σζεμπίτη (20,000 κατ.), ἔχουσα μεταλλεῖα
χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

2. Ἐν τῇ Τρανσυλβανίᾳ τὸ Κλαουζεμβοῦργον (35,000 κατ.), ἔχον
Πανεπιστήμιον, ἡ Έρμαννστάτη, (25,000 κατ.), ἔχουσα Μαγιαρ-
κήν Ἀκαδημίαν τῆς Νομικῆς, καὶ ΝΑ ταύτης ἡ Κρογστάτη (30,000
κατ.).

3. Ἐν τῇ Κροατίᾳ καὶ τῇ Σλαβονίᾳ ἡ Ἀγράμη (35,000 κατ.),
ἔχουσα Πανεπιστήμιον, ἡ Φιούμη (29,000 κατ.), πόλις ἐμπορικὴ τὸ
ἐπίνειον τῆς Ούγγαρίας, ἔχουσαν ναυτικὴν Σχολήν, ἡ Εσσέκη (25,000
κατ.), τὸ Σεμλῖνον (15,000 κατ.), πόλεις δύχυραι, τὸ Κάρλοβιτς (5,000
κατ.), ἔνθα συνωμολογήθη τῷ 1699 εὐτυχῆς τῶν Αὐστριακῶν πρὸς
τοὺς Τούρκους συνθήκη, καὶ τὸ Πετερβαρδεῖον, δύχυρα πόλις παρὰ
τὸν Δούναβιν, παρὰ τὴν ὄποιαν ὁ τῆς Αὐστρίας στρατηγός, πρίγκιψ
Εὐγένιος ὁ Σαβαδικὸς ἐνίκησε τοὺς Τούρκους τῷ 1716.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Πληθ. 52,250,000.

Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία δρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς
θαλάσσης, τῆς Δανίας καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ
τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, τῆς Όλλανδίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς
Γαλλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἐλλεστίας καὶ τῆς Αὐστρίας, καὶ πρὸς Α'
ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ρωσίας.

Κόδιποι τῆς Γερμανίας ἐν μὲν τῇ Βαλτικῇ θαλάσσῃ εἰνε ὁ τοῦ Δανιοίγου, τῆς Πομερανίας, τῆς Αυβέκης καὶ τοῦ Κιέλου. ἐν δὲ τῇ Γερμανικῇ θαλάσσῃ διὰς Βρέμης, διὰ Ιάδης καὶ διὰ Λολλάρτης.

Οօρη ή Γερμανία ἔχει τὸ Βόρειον βαθύπεδον, ἐκτεινόμενον ἀπὸ Δ. πρὸς Α. Εἰς τὴν μέσην δρεινὴν χώραν ὑψοῦνται τὸ Χάρτσον, πρὸς Ν. τούτου διὰ Θυρίγγειος δρυμός, πρὸς Δ. τούτου διὰ Ταῦνος, πρὸς Μ. τούτου διὰ Μέλας δρυμός, καὶ πρὸς Δ. τούτου τὰ Βόσγια χωρίζοντα τὴν Γερμανίαν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν. Πρὸς Α. τούτων, εἰς τὰ πρὸς τὴν Αὐστρίαν όρια, διὰ Βοημικὸς δρυμός, τὸ Ερτσον ἢ τὰ Μειαλευκικὰ δρη καὶ τὰ Σουδήτα. Εἰς τὰ νότια δὲ ἔχει ή Γερμανία τὰς Βαναρικὰς Άλπεις.

Ποταμοί τῆς Γερμανίας εἰνε ὁ Ρήγος, τοῦ ἐποίου παραπόταμος ἐνταῦθα εἰνε διοντός. Οἱ Βίσουργις, ἀποτελούμενος ἐκ τῶν ποταμῶν Βέρρας καὶ Φούλδας, ὃν δὲ μὲν πηγάζει ἐκ τοῦ Φραγκικοῦ καὶ Θυριγγείου δρυμοῦ, δὲ ἐκ τοῦ Ροινίου όρους, ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Βρέμης. Οἱ Αλβις, πηγάζων ἐκ τοῦ όρους τῶν Γιγάντων ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν, παραπόταμοι δὲ αὐτοῦ εἰνε διὰ Σηραῖος καὶ διὰ Σαάλης. Οἱ Οδερός, πηγάζων ἐκ τῶν Σουδήτων ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Πομερανίας, διὰ Βιστούλας. πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Δαντσίγου, διὰ Νιέμεν. πηγάζων ἐξ ἐλώδους ἐν Ρωσίᾳ, δάσους ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν καὶ διὰ Λούραβις, πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανος δρυμοῦ ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον, παραπόταμος δὲ αὐτοῦ ἐνταῦθα εἰνε διὰ Ισαρος

Δίγυναι τῆς Γερμανίας εἰνε ἡ Κωνσταντία. ητις ἀνήκει καὶ εἰς τὴν Ἐλθετίαν, καὶ αἱ ἐν τῇ Βαυαρίᾳ Ἀμμέρη, καὶ Χιέμη.

Τὸ **κλιῖγα** τῆς Γερμανίας εἰνε ψυχρὸν μὲν εἰς τὰ βόρεια, εὔχρατον δὲ εἰς τὰ μεσημβρινά.

Τὸ **ξδαφος** ἐπιμελῶς καλλιεργούμενον, παράγει δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, κάνναβιν, γεώμηλα, τεῦτλα καὶ σινον. Ήχει δὲ ή Γερμανία καὶ πλοῦτον γαιανθράκων καὶ μετάλλων.

Τὸ ἐμπόριον εἰνε ἀκμαῖον, καὶ ή κτηνοτροφία καὶ ή βιομηχανία πολὺ πρωθευμέναι. Η συγκοινωνία ἐπίσης εἰνε λίαν ἀνεπτυγμένη, καὶ διὰ τὴν παιδείαν ή Γερμανία εἰνε ἐν τῶν πρώτων ἐν τῷ κόσκῳ ἔθνον. Πλὴν τῶν πολυαριθμῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς κατωτέρας

καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἔχει εἶκος: Πανεπιστήμια, πολλὰ Πολυτεχνεῖα, Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, Μουσεῖα, Πινάκοθήκας, Βιβλιοθήκας καὶ πλείστα ἄλλα ἐπιστημονικὰ ὕδρυματα.

Οἱ κατοικοὶ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας εἰνε κατὰ τὸ πλεῖστον Γερμανοὶ, περὶ τὰ 45,000,000. Πλὴν τούτων 3,500,000 Σλαβοὶ καὶ ιδίως Πολωνοὶ κατοικοῦσιν ἐν τῇ Πρωσικῇ Πολωνίᾳ, 200,000 Δανοὶ κατοικοῦσι τὰς ἀπὸ τῆς Δανίας ἀφαιρεθείσας χώρας Σλέσδιγον καὶ Ὁλστέινον, 300,000 περίπου Γάλλοι κατοικοῦσι τὰς ἀπὸ τῆς Γαλλίας ἀφαιρεθείσας Ἀλσατίαν καὶ Λωρραίνην. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ 200,000 περίπου Λιθουανοὶ, 500,000 Ἐβραῖοι καὶ οἱ λοιποὶ ἀνήκοντιν εἰς διαφόρους ἄλλας ἑθνικότητας.

Ως πρὸς τὴν **Θρησκείαν**, τὰ 2/3 τῶν Γερμανῶν εἰνε διαμαρτυρόμενοι καὶ τὸ 1/3 καθολικοὶ Ἐν γένει δὲ διαμαρτυρόμενοι εἰνε οἱ τῆς βορείου Γερμανίας, καθολικοὶ δὲ οἱ τῆς νοτίου.

Οἱ **στρατὸς** τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀνέρχεται ἐν εἰρήνῃ μὲν εἰς 600,000 ἀνδρας, ἐν πολέμῳ δὲ εἰς 2,500,000.

Οἱ **στόλοις** αὐτῆς συμποσοῦται εἰς 170 πλοῖα, ὧν τὰ 33 εἰνε θωρηκτὰ καὶ καταδρομικά.

Η Γερμανικὴ αὐτοκρατορία ἀποτελεῖται ἐξ 25 κρατῶν αὐθυπόστατων μὲν καὶ αὐτονόμων, συνδεομένων δὲ πρὸς ἄλληλα ὅμοσπονδιακῶς. Ταῦτα ἔχουσιν ἔκαστον ιδίαν Κυβέρνησιν, διοικοῦσαν τὰ ἐσωτερικά, συμφώνως πρὸς τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς Παγγερμανίας, ὑποτάσσονται δὲ πάντα ὡς πρὸς τὰ γενικὰ συμφέροντα καὶ μάλιστα τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικήν, εἰς τὰς κατὰ πλειονψηφίαν ἀποφάσεις τοῦ Καινοθουλίου τοῦ Κράτους (Reichstag), τὸ δποτίον ἔχει τὴν νομοθετικὴν ἔξουσίαν καὶ εἰς τὸ δποτίον ἐκπροσωπούνται πάντα. "Ετερογ δὲ σωματείον τὸ Ὀμοσπονδιακὸν τοῦ Γερμανικοῦ κράτους Συμβούλιον (Bundes rath) παρασκευάζει τοὺς νόμους.

Ἐκ τῶν 25 τούτων κρατῶν 4 μὲν εἰνε Βασίλεια, ἡ Πρωσία, ἡ Βαναρία, ἡ Σαξωνία καὶ ἡ Βυρτεμβέργη, 6 δὲ μεγάλα δουκάτα, ἡ Βάδη, ἡ Ἔσση, τὸ Μεκκλεβοῦργον Σβέριν, ἡ Σαξωνικὴ Βαϊμάρη, τὸ Μεκκλεβοῦργον Στρέλιτς καὶ τὸ Ὁλδεμβοῦργον, 5 δουκάτα, ἡ Βρουνσβίγη, ἡ Σαξωνικὴ Μαΐηγη, τὸ Σαξωνικὸν Ἀλτεμβοῦργον, τὸ Σαξωνικὸν Κοβούργον καὶ Γόθα καὶ ἡ Ἀγχάτη καὶ 7 ἡγεμονίαι, τὸ Σβαρτσβοῦργον Σονδερχάουζεν, τὸ Σβαρτσβοῦργον Ρουδολστάτη, ἡ Βαλδέκη, ἡ Ρεούσση ἡ τῶν πρωτοτόκων, ἡ Ρεούσση ἡ

τῶν δευτεροτόκων, τὸ Σχαονμβοῦργον Λίπη, καὶ ἡ Λίπη Δειμόλδη, οἱ δὲ ἐλεύθεραι πόλεις, ἡ Αυρέκη, ἡ Βρέμη καὶ τὸ Ἀμβοῦργον. Πάντα τὰ κράτη ταῦτα κυβερνῶνται συνταγματικῶς, πλὴν τῶν ἐλεύθερων πόλεων, αἵτινες διοικοῦνται δημοκρατικῶς.

Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχει ἡ αὐτοκρατορικὴ χώρα Ἀλσατία καὶ Λωρραινή, κοινὴ χώρα ἀπάσης τῆς Γερμανίας, διέτι διὰ κοινοῦ ἀγῶνος τῶν Γερμανῶν κατεκτήθη ἀπὸ τῶν Γάλλων. Αὕτη διοικεῖται ἀμέσως ὑπὸ τῆς διοικούσας Κυβερνήσεως δι' αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου.

‘Απὸ τοῦ ἔτους 1871 ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἀνεγγωρίσθη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Οὐ νῦν βασιλεὺς τῆς Πρωσίας καὶ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας είνε ὁ Γουλιέλμος Β’.

α') Βασίλεια.

1. Βασίλειον τῆς Πρωσίας.

Πληθ. 32,000,000.

Τὸ Βασίλειον τῆς Πρωσίας, τὸ σπουδαιότατον πάντων τῶν κρατῶν τῆς Γερμανίας, ὅριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Όλλανδίας καὶ τοῦ Βελγίου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Εσσης, τῆς Βαυαρίας, τῆς Σαξωνίας καὶ τῆς Αὐστρίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ρωσίας.

Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτοῦ τὰ 21,000,000 είνε διαμαρτυρόμενοι, οἱ δὲ λοιποὶ είνε καθολικοί.

Πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου τῆς Πρωσίας καὶ ἀπάσης τῆς αὐτοκρατορίας είνε τὸ Βερολίνον (1,680,000 κατ.) διαρρεόμενον ὑπὸ τοῦ Σπραίου. Είνε πόλις ωραία ἔχουσα εὐρείας ὁδούς καὶ λαμπράς οἰκοδομάς, ἐν αἷς τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον. Ἐχει Πανεπιστήμιον, Ἀκαδημίαν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν, βιομηχανικὴν σχολὴν καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα.

Εἰς τὰ ΝΔ. τοῦ Βερολίνου κεῖται ἡ Ποτοδάμη (60,000 κατ.) δευτέρα καθέδρα τοῦ αὐτοκράτορος. Πόλεις ἐπισημότεραι τοῦ Βασιλείου είνε τὸ Σιετίνον (140,000 κατ.) παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Όδέρου, ἐπίνειον τοῦ Βερολίνου, τὸ Δάνισιγον, παρὰ τὸν διμώνυμαν κόλπον (120,000 κατ.), εἰς τῶν πρώτων λιμένων τοῦ κράτους, ἔχον Πανεπιστήμιον, ἡ Καινιζέργη (170,000 κατ.), πόλις ὀχυρὰ παρὰ τὸν ποταμὸν Ηρέγελ ἔχουσα Πανεπιστήμιον. Ήτο ἡ πόλις πρω-

τεύσουσα τῆς κυρίως Πρωσίας. Ἀφοῦ δὲ ἡ χώρα αὕτη περιηλθεν
ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Χοενζόλλερν τῶν ἔχόντων πρωτεύουσαν τὸ Βε-
ρολίνον, ἐγένετο ἡ Καινιζέργη διευτέρα πρωτεύουσα τοῦ Πρωσικοῦ
κράτους, διότι οἱ τέως ἐκλέκτορες τοῦ Βρανδεμβούργου ἔλαβον τὴν
προσωνυμίαν Βασιλέων Πρωσίας.³ Εντεῦθεν δὲ καὶ τὸ ἔθος τοῦ νὰ στέ-
φωνται οἱ βασιλεῖς τῆς Πρωσίας ἐν Καινιζέργη. Τὸ Πόλεν (70,000
κατ.) πρωτεύουσα τῆς πρωσικῆς Πολωνίας ἡ Βρεσλαυά (370,000
κατ. ἔχουσα Πανεπιστήμιον, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική, ἡ
Φραγκφούρτη παρὰ τὸν Ὅδερον (60,000 κατ.) πόλις ἐμπορικὴ καὶ
βιομηχανική, ἡ Βιττεμβέργη, ἐνθα τὸ πρῶτον ἐκήρυξε τὴν κατὰ τῆς
Δυτικῆς Ἐκκλησίας διαμαρτυρίαν του ὁ μεταρρυθμιστής Μαρτίνος
Λούθηρος τῷ 1517, ἡ Χάλιη (165,000 κατ.) παρὰ τὸν Σάλαν ποτα-
μόν, ἔχουσα Πανεπιστήμιον, τὸ Μαγδεβούργον (214,000 κατ.) παρὰ
τὸν Ἀλβιν, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική. Κατὰ τὸν τριακούτα-
ετη θρησκευτικὸν τῆς Γερμανίας πόλεμον, (1618—1648, τὸ Μαγδε-
βούργον κυριευθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατηγοῦ Γίλλυος,
ὑπέστη φοβερὰν λεηλασίαν καὶ σφαγήν. Η Βόνη (60,000 κατ.)
ἔχουσα δυνομαστὸν Πανεπιστήμιον, ἡ Ἐσση (85,000 κατ.), ἐνθα τὰ
μεγάλα ἐργοστάσια τοῦ Κρεύπ, ἡ Βιεσβάδεν (70,000 κατ.) ἔχουσα
ἰαματικὰ ὕδατα, ἡ Φραγκφούρτη περὶ τὸν Μοίνον (225,000 κατ.),
τὸ Ἀκνίσγραυον (110,000 κατ.), ἡ παλαιὰ καθέδρα τοῦ βασιλέως
τῶν Φράγκων καὶ αὐτοκράτορος τοῦ ἀγίου ρωμαϊκοῦ Κράτους τῆς
Δύσεως Καρόλου τοῦ Μεγάλου, ἐνθα καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ, ἡ Κολορία
(320,000 κατ.) παρὰ τὸν Ῥήνον, πόλις ὀχυρὰ καὶ βιομηχανική, ὁνο-
μαστὴ διὰ τὸ γνωστὸν εὐθράες ὕδωρ αὐτῆς. Ἐχει τὸν μέγιστον Μη-
τροπολιτικὸν ναὸν τῆς Γερμανίας. Η Δυσσελδόρφη (180,000) ἔχουσα
Ἀκαδημίαν τῶν καλῶν τεχνῶν, τὸ Ἀννόβερον (200,000 κατ.) πρώην
πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου βασιλείου, ἡ Ἀλιόνα (150,000 κατ.)
παρὰ τὰς ἐκδολὰς τοῦ Ἀλβίος καὶ τὸ Κιελον (70,000 κατ.) ὁ πρώ-
τος ναύσταθμος τῆς Γερμανίας.

2. Βασίλειον τῆς Βαυαρίας

Πληθ. 5,600,000.

Τὸ Βασίλειον τῆς Βαυαρίας ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ιδίως Βαυαρίας,
διαρρεομένης ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως, καὶ ἐκ τῆς Παραρρηνίου Βαυα-
ρίας ἡ τοῦ Ηαλατινάτου.

Τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου τούτου 4,000,000 εἰνε καθολικοί, 1,500,000 διαμαρτυρόμενοι καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι.

Τῆς Ιδίως Βαυαρίας κυριώτεραι πόλεις εἰνε τὸ Μόναχον (400,000 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου παρὰ τὸν Ἰσαρόν ποταμόν, ἔχον Πανεπιστήμιον, Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν, Πολυτεχνεῖον, Πινακοθήκην, Γλυπτοθήκην καὶ τὸ πλησίον τῆς πόλεως πελώριον χαλκοῦ ἀγαλμα τῆς Βαυαρίας. Η Αὐγούστα (80,000 κατ.), πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ καὶ ἐπίσημος ἐν τῇ Ιστορίᾳ τῆς Γερμανίας, τὸ Βιντεβοῦργον 60,000 κατ.), παρὰ τὸν Μοίνον, ἔχον Πανεπιστήμιον, ἡ Βαμβέργη (40,000 κατ.), ἔνθα διήγαγον τὸν ἐπίλοιπον βίον καὶ ἀπέθανον οἱ ἔκπτωτοι θασιλεῖς τῆς Ἐλλάδος Ὅθων Α' καὶ Ἀμαλία, ἡ Νυρεμβέργη (160,000 κατ.), ἡ μᾶλλον ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις τῆς Βαυαρίας. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἐργοστάσια μουσικῶν, μαθηματικῶν καὶ ὀπτικῶν δργάνων καὶ ἀθυρμάτων, καὶ τὸ Ρεγενσβοῦργον (40,000 κατ.), παρὰ τὸν Δούναβιν πόλις παλαιστάτη.

Τῆς παραρρηνίας Βαυαρίας σημαντικώτεραι πόλεις εἰνε ἡ Σπείρα (20,000 κατ.), ἔχουσα ώραῖον μητροπολιτικὸν ναόν.

3. Βασίλειον τῆς Σαξωνίας.

Πληθ. 3,650,000.

Τὸ Βασίλειον τῆς Σαξωνίας εἰνε ἐκ τῶν πλουσιωτέρων καὶ εὐδαιμονεστέρων κρατῶν τῆς Γερμανίας καὶ ἐκ τῶν πυκνότατα κατῳκημένων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Ἐχει πλούσια μεταλλεία ἀργύρου, σιδήρου καὶ κασσιτέρου.

Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἰνε τὸ πλεῖστον διαμαρτυρόμενοι τὸ θρήσκευμα, μόνον δὲ 3 % εἰνε καθολικοί. Καθολικὴ δὲ εἰνε καὶ ἡ θασιλικὴ οἰκογένεια.

Πόλεις ἀξιολογώτεραι τοῦ θασιλείου τῆς Σαξωνίας εἰνε ἡ Δρέσδη (335,000 κατ.), πρωτεύουσα, διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Ἀλδίος. Εἰνε πόλις ώραία, ἔχουσα πολλὰ καλλιτεχνήματα, Πολυτεχνεῖον περιώνυμον, δνομιαστὴν Πινακοθήκην καὶ ἀξιόλογον Βιβλιοθήκην, ἐπικαλεῖται δὲ ἡ Φλωρεντία τῆς Γερμανίας. Η Μαϊσεύη (25,000 κατ.), ἔχουσα ἐργοστάσιον κομψοτεχνημάτων ἐκ πορσελλάνης, ἡ Λειψία (398,000 κατ.), ἔχουσα περιώνυμον Πανεπιστήμιον, εἰνε δὲ τὸ πρῶτον βι-

οικιεμπορείον τῆς Γερμανίας. Παρ' αὐτήν ἐγένετο τῷ 1631 μάχη, καθ' ἥν ὁ ὑπὲρ τῶν ἐν Γερμανίᾳ διαμαρτυρομένων ἀγωνιζόμενος ἡρωικὸς ὄχις τῆς Σουηδίας Γουσταῦος. Ἀδόλφος ἐνίκησε τὰ ὑπὸ τὸν Τίλλυν αὐτοκρατορικὰ στρατεύματα, καὶ τῷ 1813 ἡ καλουμένη μάχη τῶν Ἐθνῶν, ἐν ᾧ οἱ ἡνωμένοι Γερμανοί, Αὐστριακοί καὶ Ρώσοι, μεθ' ὧν συνεμάχουν καὶ οἱ Σουηδοί καὶ οἱ Ἄγγλοι, ἐνίκησαν τὸν Μέγαν Ναπολέοντα, ἡ Χεμινίση (160,000 κατ.), ἡ διὰ τὰ περίφημα αὐτῆς ἡμβακουργεῖα ἐπικαλουμένη Μαγχεστρία τῆς Γερμανίας, τὸ Τσερκάνον, ἔχον ἀνθρακωρυχεῖα καὶ σιδηρωρυχεῖα, καὶ ἡ Φραιβέργη (30,000 κατ.), ἔχουσα ἀργυρωρυχεῖα καὶ μεταλλουργεῖα καὶ μεταλλευτικὴν Ἀκαδημίαν.

4. Βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης

Πληθ. 2,100,000.

Τὸ Βασίλειον τοῦτο, κείμενον μεταξὺ τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Βάδης, εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον βιομηχάνων χωρῶν τῆς Γερμανίας. Τῶν κατοίκων αὐτοῦ 1,500,000 εἶναι διαμαρτυρόμενοι καὶ 600,000 καθολικοί.

Πρωτεύουσα τοῦ βασιλέου τῆς Βυρτεμβέργης εἶναι ἡ Στουτγάρδη (158,000 κατ.) παρὰ τὸν Νέκκαρον πόλις βιομηχανική. Ἐχει Πολυτεχνεῖον, καλλιτεχνικὴν Σχολὴν καὶ εἶναι τὸ δεύτερον θιβλεμπορεῖον τῆς Γερμανίας. Ἀλλαὶ πόλεις δεῖαι λόγου εἶναι ἡ Ζυβίγη (15,000 κατ.), ἔχουσα ἀρχαῖον Πανεπιστήμιον τὸ μόνον τοῦ βασιλείου. Ἡ Οδλη (40,000 κατ.) παρὰ τὸν Δούναβιν πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορική. Ὁ Μητροπολιτικὸς αὐτῆς ναὸς εἶναι ὁ δεύτερος ἐν Γερμανίᾳ μετὰ τὸν τῆς Κολονίας. Πρὸς Β. τῆς Στουτγάρτης κείται ἡ Ἀιλβρόνη (30,000 κατ.) ἡ βιομηχανικωτάτη πόλις τοῦ βασιλείου.

5. Μεγάλα δουκάτα.

1. Μέγα δουκάτον τῆς Βάδης

Πληθ. 1,700,000.

Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι ἡ Καρλσρούη (80,000 κατ.) παρὰ τὸν Ρήγον, ἔχουσα Πανεπιστήμιον. Πρὸς Β. ταύτης κείται ἡ Ἐίδελβέργη (40,000 κατ.) παρὰ τὸν Νέκκαρον, ἔχουσα ἀρχαῖον καὶ περιώνυμον Πανεπιστήμιον. Εἰς τὰ ΒΔ. ταύτης τὸ Μαγχάϊμ (90,000 κατ.) πόλις

έμπορική. Πρὸς Ν. τῆς Καρλσρούης τὸ Βάδεν Βάδεν (15,000 κατ.) ἔχον ιαματικὰ ὕδατα, καὶ ΝΔ. τούτου τὸ Φρεϊβοῦργον (50,000 κατ.) ἔχον Πανεπιστήμιον.

2. Μέγα δουκᾶτον τῆς Ἐσσος

Πληθ. 1,000 000.

Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε ἡ Δαρμστάτη (60,000 κατ.) πόλις βιομηχανική, ἔχουσα Πολυτεχνεῖον. Ἀλλαὶ πόλεις ἡ Μογοντία (80,000 κατ.), παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ρήγου καὶ τοῦ Μοίνου, πατρὶς τοῦ ἐφευρέτου τῆς Τυπογραφίας Ἰωάννου Γουττεμβεργίου, ἡ Ὁφφενβάχη (35,000 κατ.) πρὸς Β. τῆς Δαρμστάτης, πόλις βιομηχανική, καὶ ἡ Βορματία (25,000 κατ.), ἐν ᾧ συνήλθον, κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰώνας, πολλαὶ δίαιται, ἵτοι συνελεύσεις ἡγεμόνων λαϊκῶν καὶ κληρικῶν πρὸς λύσιν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ζητημάτων.

3. Μέγα δουκᾶτον Μεκκλεμβούργου Σβέριν

Πληθ. 600,000.

Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε τὸ Σβέριν 34,000 κατ.).

4. Μέγα δουκᾶτον Μεκκλεμβούργου Στρέλιτς

Πληθ. 100,000 κατ.

Τὸ δουκᾶτον τοῦτο, συνεχόμενον μετὰ τοῦ προηγουμένου, ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Νέον Στρέλιτς (10,000.).

5. Μέγα δουκᾶτον Σαξωνικῆς ΒαΪμάρης

Πληθ. 350,000 κατ.

Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε ἡ ΒαΪμάρη (30,000 κατ.), περιώνυμος τὸ πάλαι ὡς κέντρον τῶν γραμμάτων, καὶ ὡς τόπος διαμονῆς τῶν δύο ἔξοχῶν Γερμανῶν ποιητῶν Σχίλλερ καὶ Γκαΐτε. Εἰς τὰ ΝΑ. ταύτης κείται ἡ Τέρα (15,000 κατ.), παρὰ τὴν ὁποίαν τῷ 1806 ὁ Μέγας Ναπολέων ἐνίκησε τοὺς Πρώσους.

6. Μέγα δουκάτον Ὀλδεμβούργου

Πληθ. 350,000 κατ.

Τὸ μέγα τοῦτο δουκάτον, περιλαμβάνον καὶ τὰς δύο μικρὰς ἡγεμονίας Αυβέκκης καὶ Βιρκεμφέλδης, ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Ὀλδεμβούργον (30,000 κατ.).

γ'. Δουκάτα.

1. Τὸ Δουκάτον Βρουναδίγης (400,000 κατ.), περιλαμβάνον καὶ τὰς ἡγεμονίας Γανδεροχάιμ καὶ Βλακεμβούργην, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Βρουνσβίγην (120,000 κατ.).

2 Τὸ Δουκάτον Σαξωνικῆς Μαΐνιγγης (225,000 κατ.) ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Μαΐνιγγην (12,000 κατ.).

3. Τὸ Δουκάτον Σαξωνικοῦ Ἀλτεμβούργου (190,000 κατ.) ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Ἀλτεμβούργον (30,000 κατ.).

4. Τὸ Δουκάτον Σαξωνικοῦ Κοβούργου καὶ Γόθας (200,000 κατ.), διγαζέρμενον ὑπὲ τοῦ Θυριγγείου δρυμοῦ καὶ συνιστάμενον ἐκ τοῦ πρὸς Ν. τούτου Κοβούργου καὶ τῆς πρὸς Β. αὐτοῦ Γόθας, ἔχει πρωτεύουσας τὴν Γόθαν (30,000 κατ.) καὶ τὸ Κοβούργον (25,000 κατ.).

5. Τὸ δουκάτον Ἀγγάλτης (280,000 κατ.), ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Δεσσαύταν (40,000 κατ.).

δ'. Ἡγεμονίαι ἢ πριγκιπάτα.

1. Ἡ ἡγεμονία Σβαρτσβούργον Σοιδερχάουζεν (90,000 κατ.) ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Σοιδερχάουζεν (7,000 κατ.).

2. Ἡ ἡγεμονία Σβαρτσβούργον Ρουδολστάτην (100,000 κατ.) ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ρουδολστάτην (10,000 κατ.).

3. Ἡ ἡγεμονία Βαλδέκην (70,000 κατ.), περιλαμβάνουσα καὶ τὴν ἡγεμονίαν Πνεμόντης ἔχει πρωτεύουσας πόλεις τὴν Ἀρολσένην (3,000 κατ.), καὶ τὴν Πνεμόντην (2,000 κατ.).

4. Ἡ ἡγεμονία Ρεούσσην τῶν πρωτοτόκων (75,000 κατ.) ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Γρέιτς (20,000 κατ.).

5. Ἡ ἡγεμονία Ρεούσσην τῶν δευτεροτόκων (125,000 κατ.).

ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Λέπτο (18,000 κατ.). Ἀμφοτέρων δὲ τῶν ἡ γεμονιῶν πρωτεύουσα εἶναι ἡ Γέρα (40,000 κατ.).

6. Ἡ ἡγεμονία Σχαουμβοῦργον Λίππη (45,000 κατ.) ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Βουκκεμβοῦργον (6,000 κατ.).

7. Ἡ ἡγεμονία Λίππη Δετμόλδη (140,000 κατ.) ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Δετμόλδην (15,000 κατ.).

ε'). Εθνεύθεοι πόλεις.

1. Ἡ Αυβένκη (64,000 κατ.). κεῖται παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον.

2. Ἡ Βρέμη (140,000 κατ.), κειμένη οὐ μακρὰν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, εἶναι πόλις ἐμπορικωτάτη.

3. Τὸ Ἀμβοῦργον (420,000 κατ.), κείμενον παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλβιος, εἶναι πόλις βιομήχανος καὶ ἡ ἐμπορικωτάτη τῶν τῆς Γερμανίας.

ε'. Αὐτοκρατορικὴ χώρα.

Πληθ. 1,650,000.

Τὴν αὐτοκρατορικὴν χώραν ἀποτελοῦσιν ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λορραΐνη, ἀφαιρεθεῖσαι ἀπὸ τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870—1871.

Καὶ τῆς μὲν Ἀλσατίας πρωτεύουσα εἶναι τὸ Στρασβοῦργον (135,000 κατ.), πόλις ὀχυρωτάτη, καθέδρα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου. Ἐχει: Πανεπιστήμιον καὶ ὁραῖον Μητροπολιτικὸν ναόν. Κατὰ τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον ἀντέστη ἡρωικῶς εἰς τοὺς πολιορκήσαντας αὐτὸν Γερμανούς.

Ἄλλη πόλις ἀξία λόγου ἐνταῦθα εἶναι τὸ Μιλχάουζεν (80,000 κατ.), πόλις βιομηχανική. Τῆς δὲ Λορραΐνης πρωτεύουσα εἶναι τὸ Μέτς (60,000 κατ.), ἔχον ὀχυρὸν φρούριον. Ἐνταῦθα παρεδόθη τῷ 1870 εἰς τοὺς πολιορκήσαντας τὴν πόλιν Γερμανούς ὁ Γάλλος στρατάρχης Βαζαίλιν μετὰ 170,000 ἀνδρῶν.

Ἐκτὸς τῆς Εύρωπης ἡ Γερμανία ἔχει κτήσεις ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν Ωκεανίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΒΕΛΓΙΟΝ

Πληθ. 6,500,000.

Τὸ Βέλγιον ὅριζεται: πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Γαλ-

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ Σ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΕΛΛΗ

λίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Λουξεμβούργου, καὶ πρὸς Α.-
ὑπὸ τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τῆς Γερμανίας.

Οφεν τοῦ Βελγίου εἶναι τὰ Ἀρδέννα, ἀτινα χωρίζουσιν αὐτὸν ἀπὸ
τῆς Γαλλίας.

Ποταμοί αὐτοῦ εἶναι ὁ Σκάλδις πηγάδων ἐκ τῶν Ἀρδέννων καὶ
ἐκβάλλων εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν, καὶ ὁ Μεύσης ἢ Μώσας,
πηγάδων ἐκ τοῦ Λαγγονικοῦ δροπεδίου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν αὐτὴν
θάλασσαν.

Τὸ **κλῖμα** τοῦ Βελγίου εἶναι ἐν γένει εὔκρατον, εἰς δὲ τὰ παράλια
εἶναι ὑγρὸν καὶ διμιχλώδες. Τὸ ἔδαφος εἶναι εὔφορον, παράγον δημη-
τριακούς καρπούς, λίνον καὶ δάμβακα. Ἐχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλ-
λεῖα σιδήρου, χαλκοῦ καὶ ψευδαργύρου, ἔτι δὲ καὶ γαιανθρακω-
ρυχεῖα.

Ἡ διοικητικὰ εἶναι ἐνταῦθα ἀκμαιοτάτη, ἵδιως δὲ τῶν ἐριουργείων,
τῶν θεμβακίνων καὶ λινῶν ὑφασμάτων, τῶν μεταλλουργείων. Τὸ ἐμ-
πόριον εἶναι ἐπίσης ἀνθηρότατον καὶ ἡ συγκοινωνία ἀρίστη.

Διὰ τὴν παΐσειαν τὸ Βέλγιον κατέχει θέσιν ἐπιφανῆ μεταξὺ τῶν
Εὐρωπαϊκῶν ἔθνων· ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι Πανεπιστήμια, Γεωργικαὶ
καὶ διοικητικαὶ σχολαὶ, Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν καὶ πολλὰ
ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα.

Τῶν κατοίκων τοῦ Βελγίου 3,000,000 περίπου κατοικοῦντες τὰς
θορείους χώρας, εἶναι Φλαμανδοί, συγγενεῖς τῶν Γερμανῶν, δημιοῦν-
τες τὴν Φλαμανδικὴν γλώσσαν, διάλεκτον τῆς Ολλανδικῆς καὶ
συγγενῆ τῆς Γερμανικῆς, περὶ δὲ τὰ 2,500,000, κατοικοῦντες τὰς
μεσημβρινὰς χώρας, οἱ Βαλλόνοι, εἶναι γαλλικαὶ καταγωγῆς, λα-
λοῦντες τὴν Βαλλονικὴν γλώσσαν, συγγενῆ τῆς Γαλλικῆς. Ἄλλος ἡ
ἐπίσημος γλώσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἡ Γαλλική.

Οἱ Βέλγοι εἶναι καθολικοὶ τὸ **Θρήσκευμα**.

Οἱ **στρατὸς** τοῦ Βελγίου ἀνέρχεται ἐν εἰρήνῃ εἰς 60,000 ἀνδρας
καὶ ἐν πολέμῳ εἰς 300,000 ἄνδρας.

Τὸ **πολίτευμα** τοῦ Βελγίου εἶναι συνταγματικὴ μοραρχία. Οὐν
βασιλεὺς αὐτοῦ εἶναι ὁ Λεοπόλδος Β'.

Τὸ Βέλγιον διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 9 ἐπαρχίας.

Πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου εἶναι αἱ Βρυξέλλαι (500,000 κατ.), πό-
λεις ἐμπορικὴ καὶ διοικητικὴ. Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται τὸ χωρίον Βα-
τερλώ. ἔνθα τῷ 1815 ἐνικήθη ὁ Μέγας Ναπολέων ὑπὸ τῶν συμμά-

χων Γερμανῶν καὶ Ἀγγλῶν. Ἀλλαι πόλεις ἀξιού λόγου· εἰνε ἡ Με-
ζελνία (55,000 κατ.), πόλις διοικητική, ἡ Ἀυβέροη (270,000 κατ.),
πόλις ωχυρωμένη καὶ ἡ ἐμπορικωτάτη τοῦ Βελγίου, ἡ Γάνδη
(160,000 κατ.), ἔχουσα Πανεπιστήμιον, καὶ σὺν τῷ κέντρῳ τῶν ἐν
Βελγίῳ κλωστηρίων τοῦ θάμβου, ἡ Βρύγη (50,000 κατ.), ἔχουσα
διοικητικάν τριχάπτων (δαντελλῶν), ἡ Ὀστένδη, (30,000 κατ.), εὐ-
λίμενος πόλις ἐπὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, ἡ Ναμούρα (30,000
κατ.), πόλις δχυρά, καὶ ἡ Λυττίχη (Λιέγη) (160,000 κατ.), παρὰ τὸν
Μώσαν, ἔχουσα Πανεπιστήμιον καὶ περίφημα χαλυδουργεῖα, ὑπλο-
ποιεῖται καὶ μεταλλευτικὴν Σχολήν. Παρὰ δὲ τὰ πρὸς τὴν Γαλλίαν
ὅρια ἐν τῷ θελγικῷ Λουξεμβούργῳ κείται ἡ Βονιλλών (3,000 κατ.),
πατρὶς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐν ἔτει 1095 γενομένης πρώτης Σταυροφο-
ρίας Γοδοφρέδου. Οἱ θασιλεὺς τοῦ Βελγίου εἰνε ἄμα καὶ βασιλεὺς τῶν
ἐν Ἀφρικῇ κρατῶν τοῦ Κόργου, ὑποχρεούμενος νὰ μὴ ἐνώσῃ αὐτὰ
μετὰ τοῦ Βελγίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Πληθ. 4,860,000.

Αἱ χώραι, αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ βασίλειον τῆς Ὀλλανδίας, καλοῦνται
καὶ Κάτω Χῶραι, διότι εἰς τινα μέρη τὰ παράλια αὐτῶν εἰνε χαμη-
λότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τούτου ἔνεκα ἐσχηματίσθησαν
ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας λιμνοθάλασσαι,
πολλαὶ τῶν ὅποιων ἀπεξηράνθησαν. Κατὰ δὲ τῶν πλημμυρῶν τῆς
θαλάσσης προφυλάσσεται ἡ χώρα διὰ προχωμάτων καὶ διωρύγων.

Ἡ Ὀλλανδία, κειμένη πρὸς Β. τοῦ Βελγίου, ἀρίζεται πρὸς Β. καὶ
Δ. ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γερμανίας.

Κόλποι σχηματιζόμενοι ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης εἰνε δ
Ζουγδέρειος καὶ διολλάρητος.

Ποταμοί διαρρέοντες τὴν Ὀλλανδίαν εἰνε δ Ῥήνος καὶ δ Μώ-
σας, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

Τὸ **κλιῖμα** τῆς Ὀλλανδίας εἰνε ἐν γένει ὑγρὸν καὶ ὁμιχλῶδες, τὸν
χειμῶνα δὲ εἰνε ψυχρόν.

Τὸ **ξέδαφος** αὐτῆς παράγει δημητριακούς καρπούς, θράνσιμα
φυτά, σάκχαριν, καπνόν.

· Ή κτηνοτροφία και ἡ βιομηχανία είνε πολὺ ἀνεπτυγμέναι: τούτων δὲ κυριώτερα προϊόντα είνε ζῷα, βούτυρον, τυρός, δράσματα Και ἡ ἀλιεία είνε λίαν ἀκμαία. · Η συγκοινωνία είνε ἀρίστη, και διὰ τὴν παθεῖαν και τὴν διανοητικήν ἀνάπτυξιν πρωτεύουσιν οἱ Ὀλλανδοὶ μεταξὺ τῶν ἔθνων τῆς Εὐρώπης

Οἱ Ὀλλανδοὶ είνε συγγενεῖς τῶν Γερμανῶν, είνε δὲ οἱ πλειστοὶ αὗτῶν διαμαρτυρόμενοι.

· Ο **στρατὸς** τῆς Ὀλλανδίας ἀριθμεῖ ἐν εἰρήνῃ 30,000 ἄνδρας, και ἐν πολέμῳ 200,000.

· Ο **στόλος** αὗτῆς συμποσοῦται εἰς 100 πλοῖα περίπου, ὃν τὰ 27 θωρηκτά.

Τὸ **πολίτευμα** είνε μοναρχία συνταγματική. Βασιλεύει δὲ νῦν ἐν Ὀλλανδίᾳ ἡ Βιλελμίνη. Τὸ Βασίλειον τῆς Ὀλλανδίας διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 11 ἑπαρχίας.

Πρωτεύουσα τοῦ Κράτους είνε ἡ Χάγη (196,000 κατ.), πόλις ωραία και πλουσία. Ἀλλαὶ ἐπισημότεραι πόλεις αὗτοῦ είνε ἡ Λεύδη, τὸ Λούγδουνον Βατανῶν (50,000 κατ.), μία τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Ὀλλανδίας, ἔχουσα Πανεπιστήμιον και ἀκμαίαν βιομηχανίαν, τὸ Ἀμστελόδαμον (500,000 κατ.), ἡ βιομηχανική πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, σπουδαιότατος ἐμπορικὸς λιμήν. Ἐχει Πανεπιστήμιον. Ἡ πόλις αὕτη είνε ἐκτισμένη ἐπὶ πασσάλων και διασχίζεται ὑπὸ πολλῶν διωρύγων. Πλησίον τοῦ Ἀμστελοδάμου κείται ἡ Ζααρδάμη ἡ Σααρδάμη (15,000 κατ.), ἔχουσα ναυπηγεῖα. Ἐνταῦθα εἰργάσθη εἰς τὴν ναυπηγικὴν ώς ἀπλοῦς ἐργάτης τῷ 1697 ὁ τῆς Ρωσίας αὐτοκράτωρ Πέτρος ὁ Μέγας. Σύζεται δὲ εἰσέτι ὁ οἰκίσκος, ἔνθα κατόκει. Ἡ Χαρολέμη (60,000 κατ.), ἡ Ροττερδάμη (298,000 κατ.), παρὰ τὸν Μώσαν, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ Κράτους κατὰ τὸν πληθυσμόν, ἐμπορικὴ και βιομηχανική. Είνε ἡ πατρὶς τοῦ κατὰ τὸν 16ον αἰώνα ἀκμάσαντος λογίου Ἐράσμου, τοῦ εἰσαγαγόντος τὴν παρὰ τοῖς ἀλλοις λαοῖς ἐν χρήσει προφορὰν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἡ Οντρέχτη (100,000 κατ.), ἀρχαία πόλις, ἔχουσα Πανεπιστήμιον, και ἡ Γρονίγγη (60,000 κατ.), παρὰ τὸν Δολλάρτιον κόλπον, ἔχουσα φρούριον και Πανεπιστήμιον.

Ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἡ Ὀλλανδία ἔχει κτήσεις ἐν Ἀσίᾳ, Ἀμερικῇ και Ὡκεανίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ.

ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ

Τὸ Μέγα Δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου (218,000 κατ.), κεῖται μεταξὺ τῆς Γερμανίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας.

Κατοικεῖται ὑπὸ Γερμανῶν πρεσβευόντων τὸ καθολικὸν **Θρόνοςκευτόνα**, πλὴν δὲ γίστων διαμαρτυρομένων.

Ἡ παρὰ τοῦ λαοῦ λαλουμένη γλώσσα εἰνε κυδαῖζουσα Γερμανή, ἀλλ' ἐπίσημος γλώσσα τῆς Διοικήσεως εἰνε ἡ Γαλλική.

Τπάγεται εἰς τὸν θασιλέα τῆς Ὀλλανδίας, ἀλλ' ἔχει ἕδειν διοικησιν καὶ εἶνε οὐδέτερον.

Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε τὸ Λουξεμβούργον (20,000 κατ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Δ Α Ν Ι Α

Πληθ. 2,180,000.

Ἡ Δανία κειμένη μεταξὺ τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τῶν κόλπων Σκαγερράκου καὶ Καττεγάτου ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ θορείου μέρους τῆς ὸυντλανδικῆς (ἀρχαίας Κιμβρικῆς) χερσονήσου καὶ ἐκ τῶν νήσων Σηλανδίας, Μοέρης, Φάλσιερ καὶ Ααλάνδης, Φυνίας, Ταασίγγης. Λαγγελάνδης καὶ Ἄρρόνες, τῆς θορείτερον κειμένης Σαμσόνης, τῶν ἐν τῷ Καττεγάτῃ Ἀγχόλλης καὶ Λεσσόνης, τῶν θορειστάτων Φαροῶν νήσων τῆς Ἰσλανδίας καὶ τῆς ἀνατολικωτάτης Βορυγχόλιμης, κειμένης πρὸς Ν. τῆς Σκανδιναντικῆς χερσονήσου.

Οἱ πορθμὸς Μικρὸς Βέλτος χωρίζει τὴν ὸυντλανδικὴν χερσόνησον ἀπὸ τῆς νήσου Φυνίας, ὁ Μέγας Βέλτος χωρίζει τὴν νήσον Φυνίαν ἀπὸ τῆς νήσου Σηλανδίας καὶ ὁ Σοῦνδος χωρίζει τὴν νήσον Σηλανδίαν ἀπὸ τῆς Σουηδίας.

Ἀκρωτήριον πρὸς βορρᾶν τῆς ὸυντλανδικῆς χερσονήσου εἶνε τὸ Σκάγενον.

Ἡ Δανία εἶνε κυρίως χώρα πεδινή. Τὸ **κλιμα** αὐτῆς εἶνε ψυχρὸν μὲν εἰς τὰ βόρεια, εὔκρατον δὲ εἰς τὰ μεσημβρινὰ ἀλλ' ἐν γένει ὑγρὸν καὶ δμιχλῶδες. Τὸ ἔδαφος εἶνε εὔφορον παράγον δημητριακούς καρπούς. Ἡ κτηνοτροφία δὲ εἶνε πολὺ ἀκμαῖα.

Ἡ ἐμπορία καὶ ἡ συγκοινωνία εἶναι ἕκανῶς ἀνεπτυγμέναι καὶ ἡ παιδεία εἶναι πολὺ διαδεδομένη.

Οἱ στρατὸις τῆς Δανίας ἀνέρχεται ἐν εἰρήνῃ εἰς 14,000 ἄνδρας καὶ ἐν πολέμῳ εἰς 60,000.

Οἱ στόλοις συνίσταται ἐξ 70 πλοίων, ὧν 14 θωρηκτὰ καὶ κατα-
δρομικά.

Οἱ κάτοικοι τῆς Δανίας ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γερμανικὴν ὅμοεθνίαν
καὶ εἶναι διαμαρτυρόμενοι.

Τὸ πολιτεύμα εἶναι συνταγματικὴ μοραζία. Βασίλευς αὐτῆς εἶναι
εἶναι ὁ Χριστιανὸς Θ'.

Πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου εἶναι ἡ Κοπεγχάγη (312,000 κατ.), ἐν
τῇ νήσῳ Σηλανδίᾳ, ἔχουσα ἐμπορικὸν καὶ πολεμικὸν λαμένα. Ἐξει-
Πανεπιστήμιον, Πολυτεχνεῖον καὶ Μουσεῖον τῶν βορείων ἀρχαίο-
τήτων.

Ἐν τῇ Ἰουτλαρδικῇ χερδονίδῳ πόλεις σημαντικώτεραι εἶναι ἡ
Ααρχούση (35,000 κατ.), ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική, ἡ Ἀαλβόρη
(20,000 κατ.), καὶ ἡ Ρανδέρση (18,000 κατ.), τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι
ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν ἀλιείαν.

Ἐν τῇ νήσῳ Φυνίᾳ ἡ Ὁδένση (30,000 κατ.), πόλις βιομηχανική·

Ἐκ τῶν λοιπῶν νήσων ἡ μὲν Μοέρη εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὸν ὑψη-
λὸν ἐπί κιμωλίας βράχον τῆς Μαίσκλιντον, ἡ δὲ Φάστερ ὡς διπωρο-
φόρος νήσος.

Αἱ νήσοι Φαρδαί, πετρώδεις καὶ ἡφαιστειογενεῖς, ἔχουσι πρω-
τεύουσαν τὴν Τορσκάβατην (1,000 κατ.).

Ἡ Ἰσλανδία (70,000 κατ.) εἶναι νήσος ψυχροτάτη, δρεινὴ καὶ
ἡφαιστειογενής. Ἐκ τῶν ἐνεργῶν αὐτῆς ἡφαιστείων τὸ σημαντικώ-
τατον εἶναι ἡ Ἐκλα. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταῦτης ζῶσιν ἐπὶ τῆς
ἀλιείας καὶ τῆς κτηνοτροφίας. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ Ρεκιαβίκη
(4,000 κατ.).

Κτήσεις ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἡ Δανία ἔχει ἐν Ἀμερικῇ τὴν Γρολ-
λανδίαν καὶ τινας νήσους τῶν Αυτικῶν· Ἰνδιῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΝΙΑ

Πληθ. 39,500,000.

Τὸ δασίλειον τῆς Ἀγγλίας, καλούμενον καὶ βασίλειον τῆς Μεγά-

λης Βρεταννίας καὶ Ἰρλανδίας, συνίσταται ἐκ τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, οὕτω καλουμένης πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐπαρχίας Βρεταννίας, ἐκ τῆς πρὸς Β. αὐτῆς Σκωτίας, ἐκ τῆς μεγάλης νήσου Ἰρλανδίας, καὶ ἐκ τῶν περὶ αὐτὰς Σχετλανδικῶν νήσων, Ὀρκάδων νήσων, Εθρέδων νήσων, τῆς Μαίσης, τῆς Ἀγγλεσέω, τῶν Σκιλλών νήσων, τῆς Οὐδύγης καὶ τῶν παρὰ τὴν Γαλλίαν Νορμανδικῶν νήσων.

Αἱ θάλασσαι αἱ περιθρέχουσαι τὸ βασίλειον τῆς Ἀγλίας εἰνε ὁ Ἀτλαντικὸς ωκεανός, ἡ θάλασσα τῆς Μάγχης καὶ ἡ Γερμανικὴ θάλασσα.

Μεταξὺ τῆς Μεγάλης Βρεταννίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας εἰνε ἡ Ἰρλανδικὴ θάλασσα, ἐν ᾧ ὁ Βόρειος πορθμὸς καὶ ὁ πορθμὸς τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Ἀπὸ δὲ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης χωρίζεται ἡ Μεγάλη Βρεταννία διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Καλαί.

Κόλποι τῆς Μεγάλης Βρεταννίας καὶ Σκωτίας εἰνε ὁ Μόρριας, ὁ Φόρθης καὶ ὁ τοῦ Ταμέσεως ἐν τῇ Γερμανικῇ θαλάσσῃ, ὁ τῆς Κλύδης, ὁ Σολονάης καὶ ὁ τῆς Βριστόλης ἐν τῇ Ἰρλανδικῇ θαλάσσῃ. Τῆς δὲ Ἰρλανδίας ὁ Δονεγάλης, ὁ Γαλονάης, ὁ τοῦ Σχάννωνος ἐν τῷ Ατλαντικῷ ωκεανῷ.

Ακρωτήρια τὸ Βράθον καὶ τὸ Δουνκάρβσον εἰς τὰ βόρεια τῆς Σκωτίας, τὸ Λάνδσενδον καὶ τὸ Φορέλανδον εἰς τὰ νότια τῆς Μεγάλης Βρεταννίας. Ἐν δὲ τῇ Ἰρλανδίᾳ, τὸ Μάλιον πρὸς Β. καὶ τὸ Κλείαρον πρὸς Ν.

Οφεν τῆς Μεγάλης Βρεταννίας εἰνε τὰ Βόρεια ἡ Πέννινα τὰ Οναλικὰ καὶ τὰ Κορνουαλικά. τῆς δὲ κατ' ἔξοχὴν δρεινῆς Σκωτίας τὰ Ρύσσια, τὰ Γραμπιανὰ καὶ τὰ Χεριώτα.

Ἡ Ἰρλανδία εἰνε κυρίως χώρα πεδινή, μόνον χαμηλός τινα ὅρη ὑψούνται εἰς τὰ βόρεια, τὰ δυτικὰ καὶ τὰ μεσημβρινὰ ἄκρα αὐτῆς.

Ποταμοί τῆς μὲν Σκωτίας εἰνε ὁ Γάϊς καὶ ὁ Φόρθης ἐκδάλλοντες εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν, τῆς δὲ Μεγάλης Βρεταννίας ὁ Γύνος. ὁ Οὔμπερος καὶ ὁ Τάμεσις, ἐκδάλλοντες εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν, καὶ ὁ Κλύδης, ὁ Μέρσεϋς καὶ ὁ Σέβερος ἐκδάλλοντες εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν. Τῆς Ἰρλανδίας μεγαλύτερος ποταμὸς εἰνε ὁ Σχάννων ἐκδάλλων εἰς τὸν Ατλαντικὸν ωκεανόν.

Αἱ μεγαλύτεραι λίμναι εἰνε τῆς Ἀγγλίας ἡ Οὐδύδερμέρη τῆς δὲ

Ουαλλίας, ή Βάλα, τῆς Σκωτίας ή Λομόνδη, ή μεγίστη τῶν τῆς Μεγάλης Βρεταννίας καὶ τῆς Ιρλανδίας ή Νείγη.

Τὸ **κλιμα** τῶν χωρῶν τοῦ ἡγωμένου βασιλείου τῆς **Μεγάλης Βρεταννίας** καὶ Ιρλανδίας εἰναι ὠκεάνιον, ἐν γένει δὲ ὑγρὸν τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον, εὔκρατον δὲ τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα.

Τὸ **ἔδαφος**, καθιστάμενον εὔφορον διὰ τελείων μεθύδων, παράγει διάφορα προϊόντα, ιδίως τὰ τῶν βορειών χωρῶν. Μεγάλοι λειμῶνες φυσικοὶ καὶ τεχνητοὶ τρέφουσι πολυάριθμα ποίμνια, ή κτηνοτροφία παράγει ἔξαιρέτους βοῦς καὶ ἵππους.

Ἡ χώρα ἔχει ἀνεξάντλητον πλοῦτον μετάλλων, οἷον σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ καστιτέρου, καὶ γαιανθράκων. Ὡς ἐκ τούτου ἡ βιομηχανία εἰναι ἀκμαιοτάτη καθ' ὅλους αὐτῆς τοὺς κλάδους, καὶ μάλιστα ἡ νφαντουργική καὶ ἡ μεταλλουργική. Διὰ δὲ τὸ ἐμπόριον ἡ Μεγάλη Βρεταννία κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἡ συγκοινωνία εἰναι πυκνοτάτη καὶ ἡ παιδεία λίγων διαδεδομένη.

Ο **στρατὸς** τῆς Μεγάλης Βρεταννίας ἀνέρχεται ἐν εἰρήνῃ εἰς 220,000 ἄνδρας, ἐν πολέμῳ δὲ εἰς 900,000.

Ο **στόλος** αὐτῆς συμποσοῦται εἰς 500 πλοῖα, ὧν περὶ τὰ 90 θωρηκτά.

Οἱ κάτοικοι τοῦ βασιλείου τῆς Ἀγγλίας εἰναι κατὰ τὸ πλεῖστον Γερμανικής καταγωγῆς, Ἀγγλοσάξωνες καὶ Νορμανδοί. Μόνοι οἱ κάτοικοι τῆς Ουαλλίας, τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ιρλανδίας εἰναι Κελτοί τῆς καταγωγῆς.

Θρησκεία ἐπικρατοῦσα ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ εἰναι ἡ ἐπισκοπική, ἥτοι ἡ κυρίως ἀγγλικανική, ἰδιαιτέρα αἵρεσις διαιμαρτυρομένων, μὴ ἀπομακρυνομένη πολὺ τῆς καθολικῆς. Ἐν τῇ Σκωτίᾳ ἐπικρατεῖ ἡ πρεσβυτεριανική, ἡ καλβινική, καὶ ἐν Ιρλανδίᾳ ἡ καθολική.

Τὸ **πολίτευμα** εἴναι συνταγματική μοραρχία. Βασιλεύει δὲ νῦν ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Ἐδουάρδος Ζ'.

Τὸ βασίλειον τῆς Ἀγγλίας διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 127 κομητείας ἡ νομούς. Τούτων 62 ἀνήκουσιν εἰς τὴν κυρίως Βρεταννίαν (Ἀγγλίαν καὶ Ουαλλίαν), 33 εἰς τὴν Σκωτίαν καὶ 32 εἰς τὴν Ιρλανδίαν. Ηρωτεύουσαι πόλεις εἰναι:

1) Τῆς κυρίως Βρεταννίας τὸ Λορδῖον (5,500,000 κατ.) πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου. Η πόλις αὕτη διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Ταμέσεως εἰναι ἡ μεγίστη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις τοῦ κόσμου.

σημου. Έπι τῆς ἀριστερᾶς δύναμης τοῦ ποταμοῦ κεῖται τὸ μέγιστον μέρος τῆς πόλεως, περιλαμβάνον τὸ Ἀστυ, ἔνθι εὑρίσκεται ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ Ἅγίου Παύλου, καὶ τὸ Οὐέστμινστερ, ἔνθι κατοικουσιν ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, αἱ ἀρχαὶ, οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ πλούσιοι. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ὁ διμώνυμος ναός, ἐν τῷ ὄποιῳ στέφονται καὶ θάπονται οἱ βασιλεῖς τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῆς ἄνδρες, τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον, πολλὰ ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα καὶ πλεῖστα ἄλλα ώραῖα οἰκοδομήματα. Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δύναμης τοῦ Ταμέσεως κεῖται τὸ ἔτερον τμῆμα τοῦ Λονδίνου, τὸ Σάουθουεστ, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ ἐργοστάσια καὶ κατοικεῖ ἡ ἐργατικὴ τάξις.

Ἐκ τῶν προαστείων τοῦ Λονδίνου ἀξιοσημείωτα ἴδιας είναι τὸ Γρήνουιτς (50,000 κατ.), ἔνθα ὑπάρχει τὸ πρῶτον ἀστεροσκοπεῖον τῆς Ἀγγλίας καὶ διὰ τοῦ ὄποιου διέρχεται διὰ τοὺς Ἅγγλους διπρῶτος μεσημβρινὸς τῆς Γῆς. Ἐνταῦθα ὑπάρχει καὶ μέγαρον τῶν ναυτικῶν ἀπομάχων. Ἐτερον προαστείον είναι τὸ Οὔλοντς (40,000 κατ.) ἔχον στρατιωτικὴν Ἀκαδημίαν, ναυπηγεῖον, ὀπλοστάσιον καὶ χυτήριον τηλεόδωλων.

Ἄλλαι ἐπισημότεραι πόλεις είναι ἡ Τσαθάμη (31,000 κατ.) σπουδαῖος ναύσταθμος, ἡ Καρτερθονέρα (23,000 κατ.), ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἡ Δούβρη (33,000 κατ.), σταθμὸς ἐξ οὗ διαπεραίσυνται εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, ἡ Πορτομούνθη (160,600 κατ.), ὁ μέγιστος ναύσταθμος τῆς Ἀγγλίας, ἡ Πλυμούρη (84,000 κατ.), ἔχουσα ἐπίσης ναύσταθμον, ἡ Βριστόλη (222,000 κατ.). πόλεις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ, ἡ Ὀξφόρδη (46,000 κατ.), ἔχουσα τὸ ἀρχαιότατον τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Πανεπιστημίων, ἡ Κανταρριγία (40,000 κατ.) ἡ δευτέρα πανεπιστημιακὴ πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἡ Βιρμαγχάμη (430,000 κατ.) ἔχουσα τὰ μέγιστα ἐργοστάσια σιδήρου, ἡ Λεικεστερία (140,000 κατ.), ἔχουσα ἐργοστάσια μαλλίνων ὑφασμάτων, ἡ Νοτιογχάμη (214,000 κατ.), ἔχουσα βαμβακουργεῖα καὶ κυηλιμδοποιεῖα, ἡ Λιβερπούλη (730,000 κατ.), ὁ δεύτερος ἐμπορικὸς λιμὴν καὶ τὸ πρῶτον βαμβακεμπορεῖον τῆς Ἀγγλίας, ἡ διπλῆ πόλις Μαγγχεστερία-Σαλφρόδη (700,000 κατ.), ἔτερον κέντρον βαμβακεμπορίας, ἡ Όλδχάμη (130,000 κατ.), ἡ Βραδφόρδη (216,000 κατ.) ἔχουσα ἐριουργεῖα, ἡ Σχεφφίλδη (320,000 κατ.), ἔχουσα ὀνομαστὴν μαχαιροποιίαν, ἡ Λήδσον (360,000 κατ.), ἔνθα τὰ πρῶτα ἐριουργεῖα τῆς Ἀγγλίας, ἡ Χούλλη (200,000 κατ.), εἰς ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων

έμπορικων λιμένων, ή 'Υόρη (67,000 κατ.), δευτέρα έδρα αρχιεπισκόπου, ή Σουνδερλάνδη (130,000 κατ.), έχουσα ναυπηγείον και έμπόριον γαιανθράκων, ή Νιουκάστλη (186,000 κατ.), τὸ πρῶτον γαιανθρακεμπορεῖον τῆς Ἀγγλίας, τὸ Κάρδιφ (130,000 κατ.), μέγα έμπορεῖον γαιανθράκων, ή Σουάνση (90,000 κατ.). τὸ κέντρον τῶν μεταλλουργείων χαλκοῦ, καὶ ή Πεμβρόκη (15,000 κατ.), σπουδαῖος ναύσταθμος.

2. Τῆς Σκωτίας ἀξιόλογώτεραι πόλεις εἶναι τὸ Ἐδιμβοῦργον (260,000 κατ.), ή πρωτεύουσα αὐτῆς, ἔχον παλαιὸν φρούριον, καὶ τὰ ἀνάκτορα τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς Σκωτίας. Τὸ Πανεπιστήμιον αὐτοῦ εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον περιωνύμων. Ἐχει ἀξιόλογον ζωλογικὸν μουσεῖον, βιβλιοθήκην καὶ ἄλλα ἐπιστημονικά ἰδρύματα καὶ τὸ δεύτερον βιβλιεμπορεῖον τοῦ Κράτους μετὰ τὸ Λονδίνον. Ἡ Λεάθη (68,000 κατ.) εἶναι τὸ ἐπίνειον τοῦ Ἐδιμβοῦργου. Ἡ Γλασκόβη (560,000 κατ.), ή μεγίστη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Σκωτίας, ἔχουσα βαμβακουργεῖα καὶ σιδηρουργεῖα. Ἐχει καὶ ἀρχαῖον Πανεπιστήμιον. Ἡ Δούρδη (150,000 κατ.), πόλις εὐλιμενος, τὸ μέγιστον λινεμπορεῖον τῆς Μεγάλης Βρεταννίας. Ἡ Πλέρη (30,000 κατ.), πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική, ἔχουσα καὶ Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν. Παρὰ τὴν Πλέρην κεῖται ή Σκότη, ἔνθα ἐστέφοντο οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τῆς Σκωτίας. Ἡ Ἀβερδίη (125,000 κατ.), πόλις ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα καὶ Πανεπιστήμιον.

3. Τῆς Ηρλανδίας κυριώτεραι πόλεις εἶναι τὸ Λουβλῖον (320,000 κατ.), πρωτεύουσα αὐτῆς, πόλις ἐμπορική. Ἐχει Πανεπιστήμιον καὶ πολλὰς ὥραίας οἰκοδομάς. Ἡ Βελφάστη (250,000 κατ.), ἔχουσα ἑργοστάσια λινῶν καὶ βαμβακίνων διφασμάτων, ἔτι δὲ ἀγγειοπλαστικῆς καὶ νελουργείας. Τὸ Λορδονδέρον (33,000 κατ.), πόλις ἐμπορικωτάτη. Ἡ Λιμερίκη (37,000 κατ.), πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική. Ἡ Οὐαλερφόρδη (21,000 κατ.), διενεργοῦσα σπουδαῖον ἐμπόριον ἔξαγωγῆς, καὶ ή Κόρκη (75,000 κατ.), πόλις ἐμπορική, ἔξαγουσα κυρίως εἰδη ἀναγκαιούντα εἰς τὰ πλοῖα.

4. Νῆσοι τῆς Μεγάλης Βρεταννίας. Βορειοανατολικῶς τῆς Σκωτίας κεῖνται αἱ Σχετλανδικαὶ νῆσοι, 117 τὸν ἀριθμόν, ἔξι δῶν μόνον αἱ 30 κατοικοῦνται. Ἐχουσι πληθυσμὸν 30,000 κατοίκων, τῶν πλείστων νορθηγικῆς καταγωγῆς. Εἰς τὰς μεγαλητέρας ἔξι αὐτῶν

Μαϊλάνδην, Βρέσσαρ, Γελλ καὶ Ούρστ. εὑρίσκονται πολλαὶ προϊστορικαὶ κελτικαὶ ἀρχαιότητες. Τῆς Μαϊλάνδης πρωτεύουσα εἶναι ἡ Αεροβίκη (4,000 κατ.), ἡ μόνη ἐν ταῖς νήσοις ταύταις εὑρίσκομένη πόλις καὶ ἡ βορειοτάτη τῆς Μεγάλης Βρεταννίας.

Νοτιώς τῶν Σχετλανδικῶν κεῖνται αἱ Ὀρκάδες, 67 τὸν ἀριθμόν, ἔξ δὲ 30 μόνον κατοικούμεναι ἔχουσι πληθυσμὸν 34,000 κατοίκων. Η κυριωτέρα αὐτῶν εἶναι ἡ Πομόνα, ἔχουσα πρωτεύουσαν πόλιν τὴν Κιρκούαλλην καὶ ἐπίνειον ταύτης τὴν Σιρομιέσσην (3,000 κατ.). Ἐτεραις σημαντικότεραι νῆσοι εἶναι ἡ Βέστρα, ἡ Ρόβσα, ἡ Ἐδα, ἡ Σαρίνσα, ἡ Βοῦρα, ἡ Σάσδα.

Δυτικῶς τῆς Σκωτίας κεῖνται αἱ Ἐβρίδες νῆσοι, 186 τὸν ἀριθμόν, ἔξ δὲ 79 μόνον κατοικοῦνται. Ἐχουσι πληθυσμὸν 82,000 κατοίκων κελτικῆς καταγωγῆς καθοικῶν. Κυριώτεραι τῶν νήσων τούτων εἶναι ἡ Ἰόρα, ἡ Ἰολάῃ, ἡ Μοῦλλ, ἡ Δούρα, καὶ ἡ ἀξιοσημείωτος Σιάρφα, ἔνθα εὑρίσκεται τὸ περίεργον Φιγγάλειον σπήλαιον, τὸ ἐκ βασανίτου λίθου. Ἐτεραι νῆσοι εἶναι ἡ Σκύνη (18,000 κατ.) ἡ Ρούμ, ἡ Ἐγγη, ἡ Σκάλπα καὶ ἡ Λέονις (26,000 κατ.), ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν Σιρογριβάην, πόλιν εὐλίμενον καὶ ἐμπορικήν.

Η νῆσος Μαΐνη, κειμένη ἐν τῇ Ἰρλανδικῇ θαλάσσῃ ἔχει 55,000 κατοίκους, κελτικῆς καταγωγῆς. Εἶναι νῆσος ἔρημος καὶ ἀγονος, ἀλλὰ διὰ τῆς φιλοπονίας τῶν κατοίκων αὐτῆς κατέστη εὔφορος.

Πλὴν τῆς γεωργίας, οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀσχολοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, ἡ δὲ ναυτιλία αὐτῶν εἶναι ἐκανῶς προηγμένη καὶ τὸ ἐμπόριον ἀκμαῖον.

Ἐν τῇ Ἰρλανδικῇ θαλάσσῃ κεῖται καὶ ἡ νῆσος Ἀγγλεσένη, (*Ἀγγλων νῆσος*), ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Μόνα καλουμένη. Ἐχει 60,000 κατοίκους. Η γεωργία δὲ λιγόν εὐδοκιμεῖ ἐνταῦθα, ἀλλ' ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἡ κυρία ἀσχολία τῶν κατοίκων. Εξάγει δὲ ἡ νῆσος καὶ πολλοὺς λιθόνυρακας καὶ χαλκόν.

Παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Λάνδσενδον κεῖνται αἱ νῆσοι Σκίλλες, 145 τὸν ἀριθμόν, βραχώδεις, ἀδενδροι καὶ ἄξενοι, εἰ καὶ ἔχουσιν εὔκρατον καὶ διγειειὸν κλῖμα. Ἐξ αὐτῶν μόνον 6 κατοικοῦνται (3,000 κατ.), αἱ δὲ μέγισται εἶναι ἡ Ἀγία Μαρία, ἡ Τρέσκο, ὁ Ἀγιος Μαρινός καὶ ἡ Ἀγία Ἀγρησία.

Η παρὰ τὰ γότια παράλια τῆς Βρεταννίας κειμένη νῆσος Οὐάτ-

(80,000 κατ.), είνε εύφορος καὶ ώραια. Πρωτεύουσα αὐτῆς είναι ἡ Νιούπόρη (10,000 κατ.). Ἐνταῦθα εὑρίσκεται τὸ Ὀσδέρνιον μέγαρον, θερινὴ διατριβὴ τῆς πρώην θασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, Βικτωρίας, θέσις ἐξαισία διά τε τὸ ὑγιεινὸν αὐτῆς κλῖμα καὶ τὴν ώραίαν θέαν.

Αἱ Νορμανδίαι νῆσοι γεωγραφικῶς μὲν ἀνίκουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, πολιτικῶς δὲ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, είνε λείφαντα τῆς πάλαι κυριαρχίας τῶν θασιλέων τῆς Ἀγγλίας ἐν Νορμανδίᾳ. Ἐχουσι περὶ τοὺς 90,000 κατοίκους Αἱ μεγαλήτεραι ἐξ αὐτῶν είνε ἡ Ιερσέη, ἡ Γκερσέη, ἡ Ἀλδερνέη καὶ ἡ Σέρκη. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν λαλοῦσι διάλεκτόν τινα τῆς παλαιᾶς νορμανδικῆς γλώσσης, ἅμα δὲ τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν ἀγγλικήν, καὶ εἰνε διαμαρτυρόμενοι.

Εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος Ἐλγολάνδη, κειμένη ἐν τῇ Γερμανικῇ θαλάσσῃ, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλδίος, τοῦ Οὐδεσούργιδος καὶ τοῦ Ἐιδερ. Εἰς αὐτὴν ἀνήκει καὶ ἡ πόλις καὶ τὸ ισχυρὸν φρούριον Γιβραλτάρ, ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἀκρᾳ τῆς Ἰσπανίας. Τὸ φρούριον τοῦτο δεσπόζει τοῦ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς πορθμοῦ, τοῦ τῆς Γιβραλτάρης, δι' οὗ συγκοινωνοῦσιν ὁ Ἀτλαντικὸς ωκεανὸς καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα.

Ἐξουσιάζει πρὸς τούτοις ἡ Ἀγγλία ἐν Εὐρώπῃ τὰς πρὸς νότον τῆς Σικελίας καὶ ἐν τῷ λιθουνῷ πελάγει κειμένας νήσους Μελίτην (Μόλταν), Κομῆτον καὶ Γότοον.

Ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἔχει κτήσεις ἡ Ἀγγλία πολλάς, ἐν Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ, Ἀμερικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΣΟΥΓΗΔΙΑ καὶ ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Ἡ Σκανδιναվικὴ χερσόνησος, ἡ βορειοτάτη καὶ μεγίστη τῆς Εὐρώπης, περιλαμβάνει τὰ δύο βασίλεια τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Νορβηγίας. Κείται δὲ μεταξὺ τοῦ Βορείου παγωμένου ωκεανοῦ, τοῦ Ἀτλαντικοῦ ωκεανοῦ, τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Συνορεύει δὲ εἰς τὰ ΒΑ. μετὰ τῆς Φιγλανδίας καὶ τῆς ῥωσὶκῆς Λαπωνίας.

Τὰ δύο ταῦτα βασίλεια, ἀνεξάρτητα ἀπ' ἄλληλων ἔχουσιν ιδίας Κυθερνήσεις καὶ Βουλάς; ἔχουσιν διμως ἔνα καὶ τὸν αὐτὸν βασιλέα τὸν νῦν Ὀσκάρ Β'.

α'. Σουηδία.

Πληθ. 5,000,000.

Τὸ βασιλείον τῆς Σουηδίας ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς κυρίως Σουηδίας καὶ τῶν ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσσῃ κειμένων νήσων Οἰλάνδης καὶ Γοττλάνδης. Ὁρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Νορβηγίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Ρωσίας.

Κόλποι τῆς Σουηδίας εἶναι ὁ Σκαγγερράκης, ὁ Καττεγάτης, ὁ τῆς Στοκχόλμης καὶ ὁ Βοθυνικός.

Όροι εἶναι αἱ Σκανδινανίκαι Ἀλπεις αἵτινες γωρίζουσι τὴν Σουηδίαν ἀπὸ τῆς Νορβηγίας.

Ἐκ τῶν πολλῶν **ποταμῶν** τῆς χώρας οἱ μᾶλλον ἀξιοσημείωτοι εἶναι ὁ Τορέας, ὁ Λούλεας, ὁ Ἀγγερμάρος καὶ ὁ Δάλας. πηγάζοντες ἐκ τῶν Σκανδινανῶν δρέων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βοθυνικὸν κόλπον. Πάντες οἱ ποταμοὶ οὗτοι κατὰ τὸν ἄνω αὐτῶν ῥοῦν διαπερῶσι λίμνας. Ἐτεροὶ ποταμοὶ εἶναι ὁ Κλάρας, πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδινανῶν Ἀλπεων καὶ χυνόμενος εἰς τὴν λίμνην Βένερ, καὶ ὁ Γοίτας ἐκβάλλων εἰς τὸν Καττεγάτην.

Ἡ Σουηδία ἔχει πολλὰς **λίμνας**, ὧν αἱ μεγαλή τεραι εἶνε ἡ Βένερ, ἡ Βέττερ ἡ Ιελμάρη καὶ ἡ Μαιλάρη. Διὰ τῶν λιμνῶν τούτων γίνεται ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία.

Ακρωτήριον νοτιώτατον τῆς Σουηδίας εἶναι τὸ Φαλστέρβον.

Τὸ **κλῖμα** εἶναι εἰς μὲν τὰ μεσόγεια ψυχρόν, εἰς δὲ τὰ παράλια εὔκρατον.

Τὸ **ξέναφος**, πλὴν τῶν δημητριακῶν καρπῶν, δὲν παράγει πολλὴν ποικιλίαν φυτῶν. Τὰ ἐνταῦθα φυδμενα δένδρα τῶν βορείων χωρῶν παρέχουσι πολλὴν ξυλείαν. Τπάρχουσι δὲ καὶ μεταλλεῖα, μάλιστα σιδήρου, ὅστις εἶναι ὁ ἀριστος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἡ ἐμπορία, ἡ βιομηχανία καὶ ἡ συγκοινωνία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμέναι.

Ἡ παιδεία εἶναι λίαν διαδεδομένη.

Οἱ Σουηδοί, ὥσπερ οἱ Νορβηγοί καὶ οἱ Δανοί, εἶναι νορμανδικῆς καταγωγῆς καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γερμανικὴν δμοεθνίαν. Οἱ δὲ τὰ βόρεια οἰκοῦντες Φίννοι καὶ Λάπωνες ἀνήκουσιν εἰς τὴν δμοεθνίαν τῶν τσουδικῶν ἀσιατικῶν λαῶν.

Ο δερατός τῆς Σουηδίας ἐν εἰρήνῃ μὲν ἀριθμεῖ 40,000 ἄνδρας,
ἐν πολέμῳ δὲ 450,000 ἄνδρας.

Ο στόλος συνίσταται ἐξ 60 διαφόρων πλοίων.

Τὸ πολίτευμα εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία.

Πρωτεύουσατοῦ βασιλείου τῆς Σουηδίας εἶνε Στοκχόλμη (272,000 κατ.), καὶ ἡ ἔδρα τῆς γενικῆς Κυβερνήσεως τῶν δύο χωρῶν. Κεῖται ἐπὶ γραφικῆς θέσεως παρὰ τὰς ἐκδολὰς τῆς λίμνης. Μαιλάρης, πληγίον τῶν παραλίων τῆς Βαλτικῆς. Εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ νησίδων, καὶ τούτου ἔνεκα ἐπωνομάσθη ἡ Ἐνετία τοῦ Βορρᾶ. Εἶναι πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική, πολεμικὸς λιμὴν καὶ κέντρον ἐπιστημονικὸν καὶ καλλιτεχνικόν, ἔχουσα Ἀκαδημίαν καὶ Σχολάς.

Ἄλλαι πόλεις ἐπίσημοι: τῆς Σουηδίας εἶναι ἡ Οὐφάλα (22,000 κατ.), ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Σουηδίας, ἔχουσα περιώνυμον Πανεπιστήμιον. Εἶναι ἡ πατρὶς τοῦ ἔξοχου βοτανικοῦ Λινναίου. Η Καρλορόνα (22,000 κατ.), ὡς ναύσταθμος τοῦ βασιλείου, ἡ Γοθεμβούργη (115,000 κατ.) ἡ δευτέρα πόλις τοῦ Κράτους κατά τε τὸν πληθυσμὸν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἡ Μαλμόη (51,000 κατ.), σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν ἔχουσα καὶ δονομαστὰ ἐργοστάσια χειρίδοποιίας, ἡ Νορκούπιγγη (36,000 κατ.), ἔχουσα βιομηχανίαν βαμβακίνων καὶ μαλλίνων ὅπερι σμάτων.

Τῆς νήσου Γοττλάνδης (56,000 κατ.), πρωτεύουσα πόλις εἶναι ἡ Βισβύ (7,000 κατ.), σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν.

3 Νορβηγία

Πληθ. 2,000,000.

Τὸ βασίλειον τῆς Νορβηγίας συνίσταται ἐκ τῆς κυρίως Νορβηγίας, τῆς βορειοτάτης νήσου Μαγέρδης, ἐν ᾧ εὑρίσκεται τὸ Βόρειον ἀκρωτήριον, καὶ τῶν πολυαριθμοτάτων, παρὰ τὰ δυτικὰ τῆς Νορβηγίας παράλια, κειμένων νήσων, δύναμις οἵτινες εἶναι αἱ Βεστεράλαι καὶ Λοφόται. Ορίζεται δὲ ἡ Νορβηγία πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ωκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ωκεανοῦ, τοῦ Ἀτλαντικοῦ ωκεανοῦ καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Ρωσίας.

Ἐκ τῶν ἀναριθμήτων κόλπων ἡ φιόρδων τῆς Νορβηγίας, σὲ κυριότεροι εἶναι ὁ Βαραγγέρος πρὸς Β., ὁ Τροντέϋμος καὶ ὁ Σόγνος πρὸς Δ. καὶ ὁ τῆς Χριστιανίας πρὸς Ν.

Τὰ δοῦλα τῆς Νορβηγίας είνε, ὥσπερ καὶ τῆς Σουηδίας, αἱ Σκανδιναϊκαὶ Ἀλπεῖς.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Νορβηγίας είνε πολλοί, ἀλλ' ἔνεκα τῆς μακρᾶς ἀποστάσεως τῶν ὁρέων, ἐξ ὧν πηγάζουσιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, είνε μικροὶ καὶ ὀρμητικοί. Τούτων ὁ μεγαλήτερος είνε ὁ Γλόμμενος, ἐκδάλλων εἰς τὸν κόλπον τῆς Χριστιανίας. Ἡ Νορβηγία είνε ἡ χώρα, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν οἱ περισσότεροι καταρράκται. Καὶ εἰς τὴν Νορβηγίαν ὑπάρχουσι πολλαὶ λίμναι συνδεόμεναι μεταξύ των δια διαφοράς των καὶ χρησιμεύουσαι εἰς τὴν ἐσωτερικὴν συγκοινωνίαν.

Τὸ κλῖμα τῆς Νορβηγίας, ψυχρὸν τὸν χειμῶνα, είνε πολὺ θερμὸν τὸ θέρος, ἐν γένει δὲ ἔηρότερον καὶ ὑγιεινότερον ἢ τὸ τῆς Σουηδίας.

Τὰ κύρια προϊόντα τῆς ὁρεινῆς καὶ ἀγόνου Νορβηγίας είνε τὰ τῶν μεταλλείων αὐτῆς, ἰδίως δὲ χαλκὸς καὶ σίδηρος. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀσχολοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν ἀλιείαν τοῦ βακαλάου καὶ τῶν ῥεγγῶν.

Οἱ Νορβηγοὶ είνε συγγενεῖς τῶν Σουηδῶν καὶ διαμικτυρόμενοι. Τὰ βορειότατα τῆς χώρας κατοικοῦνται ὑπὸ Λαπώνων.

Ἡ ἐμπορία είνε ἀκμαία ἐν Νορβηγίᾳ, καθότι οἱ κάτοικοι αὐτῆς είνε ἄριστοι ναυτικοί. Ἡ βιομηχανία καὶ ἡ συγκοινωνία δὲν είνε τοσοῦτον ἀνεπτυγμέναι δύσον ἐν Σουηδίᾳ. Ἄλλ' ἡ παιδεία είνε καὶ ἐντυθα ἀρκούντως διαδεδομένη.

Οἱ στρατὸς τῆς Νορβηγίας ἀριθμεῖ ἐν εἰρήνῃ 30,000 ἄνδρας, δὲ στόλος συμποσσοῦνται εἰς 60 πλοῖα.

Πόλεις σημαντικώτεραι τῆς Νορβηγίας είνε ἡ Χριστιανία (150,000 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ δασιλείου, κειμένη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὀμωνύμου κόλπου καὶ ἔχουσα Πανεπιστήμιον. Ἡ Φριδεριξάλδη, φρούριον τὰ σουηδικὰ σύνορα, ἐνθα ἐφονεύθη τῷ 1718 ὁ δασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ΙΒ'. Ἡ Δραμμέτη (20,000 κατ.), παρὰ τὸν κόλπον τῆς Χριστιανίας, ἐκ τῆς ἀποίας ἔξαγεται ἔυλεια. Ἡ Βεργένη (50,000 κατ.) ἐμπορικὴ πόλις, ἔξης ἔξαγονται τὰ πλεῖστα τῆς ἀλιείας προϊόντα. Ἡ Χριστιανοσάνδη, ἔχουσα δύχυρὸν λιμένα. Ἡ Τρονθείμη (29,000 κατ.), παρὰ τὸν δράμνυμον φιόρδον ἢ κόλπον, ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Νορβηγίας. Ἡ Χαμμερφέστη, ἡ βορειότατη πόλις τῆς Εύρωπης.

Πρὸς νότον τῶν Λοφοτῶν νήσων σχηματίζεται ἡ περίφημος τροπερὰ Μαλστρώμειος θαλασσία δίνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΕΓΡΩΠΑ·ΙΚΗ ΡΩΣΙΑ

Πληθ. 106,000,000.

Η ἐν Εὐρώπῃ Ρωσικὴ αὐτοκρατορία συνίσταται ἐκ τῆς κυρίως Ρωσίας, τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Φινλανδίας. Ορίζεται δὲ πρὸς B. ὑπὸ τοῦ Βορείου ἢ Ἀρκτικοῦ ωκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Αύστριας, πρὸς N. ὑπὸ τῆς Ρωμουνίας, τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, καὶ πρὸς A. ὑπὸ τῆς Ασιατικῆς Ρωσίας ἢ Σιβηρίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται Α. ὑπὲρ τῶν Ουραλίων ὁρέων, καὶ ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Κεντρικῆς Ασίας.

Κόλποι τῆς Ρωσίας είναι ἐν μὲν τῇ Λευκῇ θαλάσσῃ, ητις εἶναι βραχίων τοῦ Βορείου ωκεανοῦ, τὸν τοῦ Ἀρχαγγέλου καὶ τὸν τῆς Ορέγης, ἐν δὲ τῇ Βαλτικῇ θαλάσσῃ ὁ Βοθυνός, ὁ Φινλανδικὸς καὶ ὁ Αιβορικός ἢ τῆς Ρίγης.

Εἰς τὴν Ρωσίαν ἀνήκουσιν αἱ ἐν τῷ Βορείῳ ωκεανῷ νῆδοι Βαγγάτη, ἡ συστὰς τῆς Νέας Ζέμλας, αἱ Σπιτοβέργαι καὶ ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσσῃ αἱ Ἀλάνδαι, ἡ Δαγόν καὶ ἡ Οἰσέλη.

Χερσόνησοι δὲ τῆς Ρωσίας είναι ἐν μὲν τῷ Βορείῳ ωκεανῷ ἡ Καρίνη καὶ ἡ Κόλα, ἐν δὲ τῇ Βαλτικῇ τῆς Φινλανδίας καὶ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ ἡ τῆς Κριμαίας ἡ ἀρχαία Ταυρική, ἡ συνδεομένη μετὰ τῆς ἡπειρωτικῆς Ρωσίας διὰ τοῦ Περεκοποῦ ίσθμοῦ.

Πορθμοί είναι ὁ Καρικός, χωρίζων τὴν Νέαν Ζέμλαν ἀπὸ τὴν Βαγγάτης καὶ ὁ Κιμμέριος Βόσporος ἢ τοῦ Κέρτς χωρίζων τὴν Κριμαϊκὴν χερσόνησον ἀπὸ τῆς Καυκασίας.

Τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας **ὅρη** είναι πρὸς A. τὰ Ονδράλια, στιγματικούς αὐτὴν καὶ τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ασίας, πρὸς N. ὁ Κανάκας καὶ τὰ Κριμαϊκὰ ἢ Ιάλια ὅρη, καὶ πρὸς Δ. τὰ Βαλδάια καὶ τὰ Καρπάθια.

Οἱ κυριώτεροι **ποταμοί** τῆς Ρωσίας ἐν Εὐρώπῃ είνεις ὁ Πετσόφος ῥεας πηγάδων ἐκ τῶν Ουραλίων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Βόρειον ωκεανόν, ὁ βόρειος Δούνας, ἐκβάλλων εἰς τὴν Λευκήν θάλασσαν καὶ εἰς τὸν ἐκβολὰς τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ πόλις Ἀρχάγγελος, ὁ Νεύας, πηγάδων ἐκ τῆς λίμνης Λαδόγης, διαρρέων τὴν Πετρούπολιν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Βαλτικήν θάλασσαν, ὁ νότιος Δούνας πηγάδων ἐκ τῶν Βαλ-

θαῖων, ὁ Βιστούλας, πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βασιλικὴν θάλασσαν, ὁ Δινέστερος, πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων, καὶ ὁ Δνείπερος ἡ Βορυσθένης, πηγάζων ἐκ τῶν Βαλδαΐων, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον, ὁ Δόρ, πηγάζων ἐκ τῶν Βαλδαΐων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν, ὁ Βόλγας, πηγάζων ἐκ τῶν Βαλδαΐων, καὶ ὁ Οὐράλης, πηγάζων ἐκ τῶν Ούραλίων, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Αἱ μεγαλύτεραι λίμναι τῆς Ρωσίας εἰνε ἡ Λαδόγα καὶ ἡ Ὀρέγα· ἔλλαι μικρότεραι εἰνε ἡ Σαΐμα, ἡ Πέππος, ἡ Ἐνάρα, ἡ Βιελόη καὶ ἡ Πλιμένη. Κείνται δὲ ὅλαι εἰς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς χώρας.

Τὸ κλιμα τῆς Ρωσίας, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ἑκτάσεως αὐτῆς, εἰνε ποικίλον. Εἰς τὰ βόρεια εἰνε ψυχρόν, μάλιστα ἔνθα εἰνε ἡ πει-

Εἰς τὰ μέσα εἰνε εὔχρατον καὶ εἰς τὰ νότια θερμόν.

Τὸ ξδαφίος ἐπίσης εἰνε ποικίλον, παράγει δὲ κυρίως δημητριακούς καρπούς. Τὰ δάση, ἀτινα καλύπτουσι τὸ 1/3 τῆς χώρας, παρέχουσιν ἄρθρον ἔνδειαν, πίσσαν καὶ ποτάσσαν. Ἐχει δὲ ἡ Ρωσία καὶ ἀξιόλογα μεταλλεῖα χρυσοῦ, σιδήρου, λευκοχρύσου (πλατίνης), χαλκοῦ, ἄλατος, μαρμάρου, γαϊανθράκων καὶ πετρελαίου.

Ἡ γεωργία εἰνε λίαν ἀνεπτυγμένη, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων εἰς αὐτὴν ἐπιδίδονται, εἰνε δὲ ἡ χώρα κατ' ἔξοχὴν σιτοφόρος. Καὶ ἡ βιομηχανία εἰνε ἀρκούντως πρωτευμένη, παράγουσα σιδηρᾶ καὶ χαλύδινα προϊόντα, βαμβάκινα καὶ μάλλινα ὑφάσματα καὶ δέρματα.

Ἡ ἐμπορία εἰνε ἀκμαία, καὶ ἡ συγκοινωνία πυνκοτάτη, διά τε τῶν ὁδῶν, τῶν σιδηροδρόμων, τῶν πλωτῶν ποταμῶν καὶ τῶν διωρύγων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ρωσίας εἰνε κατὰ τὰ 5/6 Σλαῦοι. Εἰς τὰ βόρεια κατοικοῦσι Φίννοι, Λάπωνες καὶ Σαμοιέδαι, καὶ εἰς τὰ νοτιοκανατολικὰ Τάταροι, πάντες ἀστικοὶ λαοί. Κατοικοῦσι δὲ ἐν Ρωσίᾳ καὶ πολλοὶ Ἕβραιοι.

Ἡ ἐν Ρωσίᾳ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰνε ἡ Ἀρατολικὴ δρθόδοξος. Υπάρχουσι δὲ ἐν αὐτῇ 8 ἑκατομμύρια καθολικῶν, 3 ἑκατομμύρια διαμαρτυρομένων, 3 ἑκατομμύρια Ἰουδαίων καὶ 2 1/2 ἑκατομμύρια Μοαμεθανῶν.

Ἡ παιδεία δὲν είνε πολὺ διαδεδομένη. Υπάρχουσιν δημάρτινοι ἐν Ρωσίᾳ πολλαὶ στρατιωτικαὶ, γαυτικαὶ καὶ μεταλλευτικαὶ σχολαὶ καὶ 9 Πανεπιστήμια.

Ο **στρατός** ἐν εἰρήνῃ ἀριθμεῖ 870,000 ἄνδρας, καὶ ἐν πολέμῳ 2,500,000, μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ ἀτάκτου στρατοῦ, τοῦ ἐκ Κοζάκων συγκειμένου. Ο **στόλος** σύγκειται ἐκ 330 πλοίων, δύν 52 θωρηκτά.

Τὸ **πολιτευμα** εἶνε ἀπόλυτος μοναρχία, ὁ δὲ ἡγεμὼν ὄνομάζεται Τσάρος, ἣτοι αὐτοκράτωρ. Ο νῦν δασιλεύων εἶνε ὁ Νικόλαος Β'.

Η Ρωσία διαιρεῖται χωρογραφικῶς εἰς δοκτὸν τμῆματα, τὴν Μεγάλην Ρωσίαν ἥ Μοσκοβιαν εἰς τὸ κέντρον, τὴν Ἀνατολικὴν Ρωσίαν, τὴν Μικρὰν Ρωσίαν πρὸς νότον, τὰς χώρας τῆς Βαλικῆς, τὴν Νότιον Ρωσίαν εἰς τὰ νοτιοδυτικά, τὴν Δυτικὴν Ρωσίαν ἥ Λιθονανίαν, τὴν Φινλανδίαν εἰς τὰ βορειοδυτικά καὶ τὴν Ρωσικὴν Πολωνίαν.

Διοικητικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς Κυβερνεῖα. Πρωτεύουσα τοῦ Κράτους εἶνε ἡ Πετρούπολις (1,270,000 κατ.), ἥ νέα πρωτεύουσα ἥ παρὰ τὸν ποταμὸν Νεύαν, κτισθεῖσα τῷ 1702 ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πέτρου. Εἶνε πόλις πλουσία, δραία καὶ ἐμπορική, ἔχουσα Πανεπιστήμιον, Ακαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν, καὶ ἀλλαξ Σχολάς, Αστεροσκοπεῖον, Μουσεῖα, ὡραίους ναούς, ἐν οἷς δὲ τῶν Ἀποστόλων, Πέτρου καὶ Παύλου, ἔνθα κείνται οἱ τάφοι τῶν αὐτοκρατόρων, πολυτελὴ οἰκοδομήματα, ἐκ τῶν ἀποίων ἰδίως ἀξιοσημείωτον εἶνε τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον καὶ μνημεῖα, δύν αξιολογώτερον εἶνε δὲ φιππος ἀνδριάς τοῦ Μεγάλου Πέτρου.

Αλλαὶ πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε ἐν τῇ βορειῷ Ρωσίᾳ ἥ Κρονστάτη (60,000 κατ.), ἐμπορικὸς λιμήν καὶ ναύσταθμος τῆς Πετρουπόλεως, καὶ πόλις δχυρὰ κειμένη ἐπὶ νησίδος ἐν τῷ Φινλανδικῷ κόλπῳ, ἥ Ρίγα (280,000 κατ.), ἐν τῷ ὁμανύμῳ κόλπῳ, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνά, πόλις ἐμπορικωτάτη, ἥ Ρεβέλη (65,000 κατ.), σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμήν, ἥ Ελοιγγφόρση (77,000 κατ.), πρωτεύουσα τῆς Φινλανδίας, προστατευομένη ὑπὸ τῶν δχυρωμάτων τῶν ὑπαρχόντων ἐπὶ τῶν πρὸ τοῦ λιμένος νησίδων καὶ καλουμένη τὸ Γιθραλτάρ τοῦ Βορρᾶ, δὲ Αρχάγγελος (30,000 κατ.), δέ κύριος ἐμπορικὸς λιμήν ἐπὶ τῆς Λευκῆς θαλάσσης, ἥ Δουνσκη (72,000 κατ.), πόλις δχυρά, ἥ Δορπάτη (42,000 κατ.), ἔχουσα περιώνυμον Πανεπιστήμιον.

Ἐν τῇ κεντρικῇ Ρωσίᾳ ἥ Μόσχα (990,000 κατ.), ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μοσχάβα. Ονομαστὸν εἶνε

ἐν αὐτῇ τὸ δύχυρὸν Κρεμλίνον, περιλαμβάνον πολλὰ ἀνάκτορα τῶν Τσάρων τῆς Ἀρσίας. Ἐχει δὲ πολλοὺς ἀξιοσημειώτους ναούς, ἐν οἷς τὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰς τὸν ὄποιον στέφονται οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ἀρσίας. Εἶναι δὲ ἡ Μόσχα πόλις βιομηχανική, τὸ Νίσιν Νοβογύροδον (100,000 κατ.), πρωτεύουσα ἐνδε τῶν ἀρχαίων ρωσικῶν Κρατῶν, ἐν τῶν σπουδαίων κέντρων τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου, περίφημον διὰ τὴν ἐτησίως τελουμένην ἐν αὐτῷ ἐμπορικὴν πανήγυριν, εἰς τὴν ὄποιαν συρρέουσιν ἔμποροι ἀπάντων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ἡ Τούλα (110,000 κατ.) καὶ ἡ Ὁρέλη (70,000 κατ.), ἔχουσιν ἐργοστάσια σιδήρου.

Ἐν τῇ δυτικῇ Ἀρσίᾳ τὸ Κίεβον (250,000 κατ.), πρωτεύουσα ἀρχαίου ρωσικοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Δνειπέρου, πόλις ἐμπορική, ἔχουσα Πανεπιστήμιον. Ἡ Βαρσοβία (640,000 κατ.), ἐπὶ τοῦ Βιστούλα, πρωτεύουσα τοῦ ἀλλοτε Πολωνικοῦ Κράτους. Εἶναι ὀραία πόλις ἔχουσα Πανεπιστήμιον καὶ δύχρα φρούρια, ἡ Λόδζη (315,000 κατ.), πόλις βιομηχανική, ἡ Βίλνα (160,000 κατ.), ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Λιθουανίας, καὶ εἰς τὰ ΝΑ. ταύτης ἡ Μίνσκη (90,000 κατ.), κειμένη ἐπὶ τοῦ μεταξὺ Βαρσοβίας καὶ Μόσχας σιδηροδρόμου.

Ἐν τῇ μεσημβρινῇ καὶ ἀνατολικῇ Ἀρσίᾳ ἡ Ὁδησσός (400,000 κατ.), ἐπὶ τοῦ Εὔξείνου πόντου, διενεργοῦσα ἴδιας ἐμπόριον σίτου. Ἐχει καὶ Πανεπιστήμιον. Ἐν αὐτῇ παροικοῦσι πολλοὶ πλούσιοι Ἑλληνες. Ἡ Κισχενεύη (110,000 κατ.) ἡ Κισνόβιον, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βεσσαραβίας, πόλις ἐμπορική. Ἡ Νικολάϊεν (92,000 κατ.), ἔχουσα ναύσταθμον καὶ καλουμένην ἡ Πορτσμούθη τοῦ Εὔξείνου πόντου, ἡ Σεβαστούπολις (50,000 κατ.), ἐν τῇ Κριμαϊκῇ χερσονήσῳ, πόλις ὀχυρωμένη, ἔχουσα ναύσταθμον, ἡ Χερσών (70,000 κατ.), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δνειπέρου, ἡ Αλκατερούσλάβ (120,000 κατ.), πόλις βιομηχανικὴ ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου. Τὸ Καζάν (130,000 κατ.), πρὸς Α. τοῦ Βόλγα, μεγάλη πόλις, τὸ κέντρον τοῦ μετὰ τῆς Σιένηρίας ἐμπορίου, τὸ Σαράτοβον (137,000 κατ.), ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὥχθης τοῦ Βόλγα, σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον, τὸ Ἀστραχάν (110,000 κατ.), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα, κέντρον τῆς ἀλιείας τῶν ἵχθυών, ἐξ ὧν ἐξάγεται τὸ μέλαν λαβίαριον, ἡ Χαρκόβη (175,000 κατ.), καὶ ἡ Ροστόβη (120,000 κατ.).

Ἡ Ἀρσία ἔχει κτήσεις μόνον ἐν Ἀσίᾳ, αὐται δ' ἀποτελοῦσιν εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Ἀρσίαν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Η ΑΣΙΑ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

Η Ασία είνε ή ανατολικωτάτη τῶν ἡπείρων τοῦ παλαιοῦ κόσμου καὶ ή μεγίστη πασῶν κατὰ τὴν ἔκτασιν.

Ορίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βαρείου ἢ Ἀρκτικοῦ ὥκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὥκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἢ Ἀραβίου κόλπου, τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τοῦ Καυκάσου ὄρους, τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ Ουράλη ποταμοῦ καὶ τῶν Ουραλίων δρέων.

Ο Βόρειος ἢ Ἀρκτικὸς ὥκεανὸς σχηματίζει τοὺς κόλπους τοῦ Όβη καὶ τοῦ Υενεσέη.

Ο Εἰρηνικὸς ὥκεανὸς σχηματίζει τὴν Βερίγγειον θάλασσαν, τὴν Όχοτσκικήν, τὴν Ιαπωνικήν, τὴν Κιτρίνην καὶ τὴν Σινικήν.

Ο Ἰνδικὸς ὥκεανὸς σχηματίζει τὸν Ἀράβιον κόλπον, τὸν Περσικὸν καὶ τὸν Βεγγαλικόν.

Η δὲ Μεσόγειος σχηματίζει τοὺς κόλπους τῆς Ἀιταλείας καὶ τῆς Αλεξανδρέας.

Ποσθυοὶ σημαντικώτεροι τῆς Ασίας είνε ὁ τοῦ Βαβ-ελ-Μανδέβη, χωρίζων τὴν Ασίαν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, ὁ Ὁρμούζιος, χωρίζων τὴν Ἀραβίαν ἀπὸ τῆς Περσίας, χωρίζων τὴν χερσόνησον Μαλάκκαν ἀπὸ τῆς νήσου Σουμάτρας, ὁ Σουνταῖος χωρίζων τὴν νῆσον Σουμάτραν ἀπὸ τῆς νήσου Ἰάδας, ὁ Βερίγγειος, χωρίζων τὴν Ασίαν ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Ἐλλήνοποντος καὶ ὁ Θρακικὸς Βόσπορος, χωρίζοντες τὴν Ασίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης.

Τὰ κυριώτερα ἀκρωτήρια είνε τὸ Χελιονοσκῆτον πρὸς Β. τὸ Ανατολικὸν καὶ ή Λοπάτικα πρὸς Α., ή Καμβοΐα, ή Ρωμανία, τὸ Κο-

μορφῶν καὶ τὸ Βουροῦ πρὸς Ν., τὸ Λεκτὸν καὶ ἡ Ἱερὰ ἄκρα πρὸς Δ.

Χερούνισσοι τῆς Ἀσίας εἶνε ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἡ Ἀραβία, ἡ Ἰνδοστάνη, ἡ Κορέα καὶ ἡ Καμπούνια.

Τὰ δόρια τῆς Ἀσίας, διευθυνόμενα κυρίως ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἀποτελοῦσι δύο ὑψίπεδα, τὸ μικρότερον Αυτικὸν καὶ τὸ μεγαλύτερον Ἀνατολικόν. Καὶ αἱ μὲν συνιστῶσαι τὸ δυτικὸν ὑψίπεδον δροσειραὶ εἰνε ὁ Ταῦρος, ὁ Λίβανος· τὸ Ἀραράτ, ὁ Καύκασος, τὸ Ἐλβιοντον καὶ τὸ δροπέδιον Ἰοάν, αἱ δὲ συνιστῶσαι τὸ ἀνατολικὸν ὑψίπεδον εἰνε τὰ Ἰμαλάῖα, τὸ Παμίρ, τὰ Καρακοράμια, τὰ Θιερούνια, τὰ Ἀλιτάια, τὰ Σαΐάνια, τὰ Δανρικά, τὰ Χιγγάνια, τὰ Ἰαβλούδια, τὰ Σιανοβῖσσα, τὰ Θιβευκά (Κουεν-Λοῦν) καὶ τὰ Σινικά.

Τὰ δύο ταῦτα ὑψίπεδα συνδέονται διὰ τῆς ἐν τῷ μέσῳ δροσειρᾶς τοῦ Ἰνδοκούνσου ἡ Ἰνδικὸν Καυκάσον, τὰ δὲ Οὐράλια καὶ τὰ ὅρη τῶν χερσονήσων τῆς Ἀραβίας, τῆς Ἰνδοστάνης, τῆς Μαλάκκας, τῆς Κορέας καὶ τῆς Καμπούνιας δὲν συνδέονται μετὰ τῶν εἰρημένων ὑψίπεδων.

Αἱ σημαντικότεραι ἔρημοι τῆς Ἀσίας εἶνε ἡ τῆς Ἀραβίας, ἡ τῆς Συρίας, ἡ τῆς Μεσοποταμίας, ἡ τῆς Περσίας, ἡ τῆς Ἰνδικῆς καὶ ἡ Γόρη ἐν τῇ Σινικῇ.

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας εἶνε ὁ Ὁρμις, ὁ Ὑενεσένης καὶ ὁ Λένας, πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἀλταῖων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀρκτικὸν ὥκεανόν, ὁ Τίγρης καὶ ὁ Εὐφράτης, πηγάζοντες ἐκ τῶν δρέων τῆς Ἀρμενίας καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, ὁ Ἰνδός, ὁ Γάγγης, ὁ Βραμαπούντρας, ὁ Ἰραβάδης, καὶ ὁ Σολούνης, πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἰμαλαῖων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανόν, ὁ Μεράμης, πηγάζων ἐκ τῶν Βιρμανικῶν δρέων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Σιαμικὸν κόλπον, ὁ Μεκόγγος (Καμβούτας), πηγάζων ἐκ τῶν Ἰμαλαῖων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν, ὁ Ἰαγγ τσεκιάγγ καὶ ὁ Χοαγκχῶ, πηγάζοντες ἐκ τῶν Θιβετικῶν δρέων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Κιτρίνην θάλασσαν ὁ Ἀμούρ, πηγάζων ἐκ τῶν Ἰαβλονιῶν καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Οχοτσκικὴν θάλασσαν. ὁ Ἀμοῦς Δαρίας (Ωξος), πηγάζων ἐκ τοῦ Παμίρ, καὶ ὁ Σὺρ Δαρίας (ὁ ἀρχαῖος Ἰαζάρτης), πηγάζων ἐκ τῶν Θιενσανίων, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην.

Αἱ μεγαλήτεραι Δίμυναι τῆς Ἀσίας εἰνε ἡ Κασπία, ἥτις διὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς δύνομάζεται καὶ θάλασσα. Δὲν εἰνε φανερὸν ποῦ ἐκρέει. "Ετεραι λίμναι εἰνε ἡ Ἀράλη, ἡ Βαϊκάλη καὶ ἡ Βαλκάση.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσίας ἀνέρχονται εἰς 841 ἑκατομμύρια. Ἀνήκουσι δὲ εἰς τὴν Καυκασίαν φυλήν, τὴν Μογγολικήν καὶ τὴν Μαλαικήν. Αἱ παρὰ τῶν ἔθνων τῆς ἡπείρου ταύτης λαλούμεναι γλώσσαι εἰνε πολλαὶ καὶ ποικίλαι.

"Η Ἀσία διαιρεῖται χωρογραφικῶς α') εἰς Δυτικὴν Ἀσίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Ἀραβίαν, β') Μέσην Ἀσίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν Περσίαν, τὸ Βελούχιστάν καὶ τὸ Ἀργανιστάν, γ') Νότιον Ἀσίαν περιλαμβάνουσαν τὴν Ἰνδοστάνην, τὴν Ἰνδοκίναν καὶ τὰς Ἰνδικὰς νήσους, δ') Ἀνατολικὴν Ἀσίαν περιλαμβάνουσαν τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν Κορέαν καὶ τὴν Ἱαπωνίαν καὶ ε') Βόρειον Ἀσίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν Ἀσιατικὴν Ρωσίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

"Η Ἀσιατικὴ Τουρκία ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Αἴγαλού πελάγους, τῆς Μεσογείου, τῆς Πετραίας Ἀραβίας καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἀραβίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, τῆς Περσίας καὶ τῆς Καυκασίας.

"Αποτελεῖται δὲ ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Συρίας, τῶν παρὰ τὸν Τίγρητα καὶ τῶν Εὐφράτην χωρῶν καὶ μέρους τῆς Ἀραβίας.

1. Μικρὰ Ἀσία.

"Η Μικρὰ Ἀσία, περιλαμβανομένη μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἴγαλού πελάγους, τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῶν ὁρέων τῆς Ἀρμενίας, ἔχει πλήθυσμὸν 9,240,000, εὖ ὡς 8,640,000 κατοικοῦσι τὴν ἡπείρον καὶ 600,000 τὰς νήσους.

Κόλποι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰνε ἐν τῇ Προποντίδι ὁ τῆς *Nixos* μηδείας (*Αστακηγός*) καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ ὁ *Άδραμνηνός*, ὁ τῆς *Σμύρνης* (*Ἐρμαῖος*), ὁ τῆς *Ἐφέσου* (*Καῦστριος*), ὁ τῆς *Κῶ* (*Κερ-*

μικός), ο της Ἀιταλείας (Παμφύλιος) και ο της Ἀλεξανδρέττας (Ισσικός).

Πορθμοί χωρίζονται την Μικρὰν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην εἰνε ὁ Θρακικὸς Βόσπορος ἢ τῆς Κωνσταντινουπόλεως και ὁ Ἑλλήσποντος ἢ τὰ Δαρδανέλλια.

Όροι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰνε αἱ δροσειραὶ τοῦ Ταύρου, τοῦ Ἀντιαράου και τοῦ Ἀμάρου, και τὰ μεμονωμένα ὁ Βιθυνὸς Ὁλυμπος, ὁ Μύοιος Ὁλυμπος, ἡ Ἰδη, τὸ Λάρδυμον, ὁ Σίπινλος, ὁ Τυμῶλος, ἡ Μεσογεὶς και τὸ Ἀργαῖον.

Ακρωτήρια αὐτῆς ἐν μὲν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ εἰνε ἡ Λεπτὴ και ἡ Κάραμβις, και ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ τὸ Σάγειον και τὸ Αναμούριον.

Ποταμοί τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰνε ὁ Ἀλυς (Κιζίλ Ἰρμάκ), ἐκδάλλων εἰς τὸν Εὐξείνον Πόντον, ὁ Ἔρμος και ὁ Μαίανδρος, ἐκδάλλοντες εἰς τὸ Αἶγαλον πέλαγος.

Ἐν τῇ ἡπείρῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὸ ἐν τεταρτημόριον τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελοῦσιν οἱ Ἐλληνες (2,160,000). Ἐν δὲ ταῖς νήσοις μεταξὺ 600,000 κατοίκων τὰ $\frac{9}{10}$ εἰνε Ἐλληνες.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς τε ἡπείρου και τῶν νήσων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, 6,370,000 εἰνε Μωαμεθαροὶ και 2,640,000 Χριστιανοί, ἐξ ὧν 2,100,000 δρυδόδοξοι. Οἱ λοιποὶ πρεσβεύουσι διάφορα ἀλλα θρησκεύματα.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 9 νομοὺς ἢ διλαέτια και μίαν Διοίκησιν, ὡς ἔξης 1) Τραπεζοῦντος, τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῶν βορείων παραλίων, περιλαμβάνον τὴν παραλίαν χώραν τοῦ ἀρχαίου Πόντου και τὴν Δαξικήν, 2) Κασταμονῆς, τὸ μέρος τὸ περιλαμβάνον τὸν δυτικὸν Πόντον, τὰ ἀνατολικὰ τῆς Βιθυνίας και τὴν Παριλαγονίαν, 3) Χοδαβενδικάρ, τὸ μέρος τὸ περιλαμβάνον τὰ δυτικὰ τῆς Βιθυνίας, τὴν Μυσίαν και μέρος τῆς Φρυγίας, 4) τὸ Ἀσιατικὸν μῆμα τοῦ νομοῦ Κωνσταντινουπόλεως, περιλαμβάνον τὴν βορειοδυτικήν Βιθυνίαν, 5) Αἰδίν, τὸ μέρος τὸ περιλαμβάνον τὴν ἀρχαίαν Λυδίαν, Καρίαν και Φρυγίαν, 6) Ἰκορίου, τὸ μέρος τὸ περιλαμβάνον τὰς ἀρχαίας Λυκίαν, Παμφυλίαν, Πισιδίαν, Λυκαονίαν και δυτικὴν Κιλικίαν, προσέτι δὲ και μέρος τῆς Φρυγίας, τῆς Καππαδοκίας και τῆς Καταονίας, 7) Αγκίρας, τὸ μέρος τὸ περιλαμβάνον τὴν δυτικὴν Καππαδοκίαν και τὴν Γαλατίαν, 8) Σιβίς (Σεβαστείας), τὸ μέρος τὸ περι-

λαμβάνον τὸ μεσόγειον μέρος τοῦ ἀρχαίου Πόντου, καὶ μέρος τῆς Καππαδοκίας καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀρμενίας, καὶ 9) Ἀδάνων, τὸ μέρος τὸ ἀποτελούμενον ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Κιλικίας καὶ περιλαμβάνον καὶ τὴν ἐπαρχίαν Χαλεπίου. Ἡ δὲ Διοίκησις Ἐλλησπόντου μετὰ τῆς ἐπαρχίας Βιγάς περιλαμβάνει τὴν χερσόνησον τῆς ἀρχαίας Τρωάδος καιμένην μεταξὺ τῆς Ηροπούνιδος, τοῦ Ἐλλησπόντου καὶ τοῦ Ἀδραμυττηγοῦ κόλπου, τὴν ἐκεῖθεν τοῦ Ἐλλησπόντου χερσόνησον Καλλιπόλεως καὶ τὰς παράτην Μικρὰν· Ασίαν νήσους, πλὴν τῆς Κύπρου.

Αἱ ἐπισημάτεραι πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, κατὰ τοὺς εἰρημένους νομούς, εἰνε παράλιοι: μὲν γῆ Τραπεζοῦς (45,000 κατ.), ἀκμαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀλλοτε πρωτεύουσα Ἐλληνικῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ τοῦ 1204—1461, ὅτε κατελύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ Β'. Ἐχει Ἐλληνικὸν Γυμνάσιον· ἡ Κερασοῦς (20,000 κατ.), ἡ Σαμψοῦς, ἡ ἀρχαία Ἀμισός (20,000 κατ.), ἡ Σινώπη (25,000 κατ.), πατρὶς τοῦ κυνικοῦ φιλοσόφου Διογένους καὶ τοῦ βασιλέως τοῦ Πόντου Μιθραδάτου ΣΤ'. Παρ' αὐτὴν κατέστρεψαν οἱ Ῥώσοι τῷ 1853 τὸν ἐν αὐτῇ ἡγκυροβολημένον Τουρκικὸν στόλον· ἡ Σιβα (48,000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ διμωνύμου νομοῦ, ἡ Χρυσόπολις τῶν ἀρχαίων, ἀπὸ δὲ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων κληθεῖσα Σκούταρι, ἀνήκουσα εἰς τὸ ἀσιατικὸν τμῆμα τοῦ νομοῦ Κωνσταντινουπόλεως (60,000 κατ.) καὶ οὖσα προάστειον αὐτῆς. Παρὰ ταύτην ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐνίκησε τὸν Λικίνιον τῷ 323. Ἡ Χαλκηδὼν (15,000 κατ.) (Καδί κιοῦ), ἔνθα συνῆλθε τῷ 451 ἡ τετάρτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κατὰ τῆς αἱρέσεως τῶν Μονοφυσιτῶν. Ἡ Νικομήδεια (40,000 κατ.), ἔνθα ἀπέθανεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. Παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Ἀρτάκη ἐκείτο ἡ ἀρχαία Κύζικος, παρὰ τὴν δυοῖσαν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸν Ἀλκιβιάδην κατενεμάχησαν τῷ 410 π. Χ. τοὺς ὑπὸ τὸν Μίνδαρον Σπαρτιάτας. Παρὰ τὴν Λάμψακον ἐκείτο τὸ πάλαι ἡ Ἀβυδος, ἔνθα δὲ Σέρηξ ἔζευξε τὸν Ἐλλήσποτον διὰ γεφυρῶν. Τὰ Δαρδανέλλια (15,000 κατ.), ἐξ ὧν διομάζεται τὸ στενὸν τοῦ Ἐλλησπόντου.

Πρὸς Ν. τούτων κείνται τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου Δαρδάνου, πρωτευούσης περιωνύμου κράτους. Αἱ Κυδωνίαι (Αἴθαλι), κατοικούμεναι ὑπὸ 40,000 Ἐλλήνων καὶ ἔχουσαι Ἐλληνικὸν γυμνάσιον, Ἐλληνικὰ Σχολεῖα, Παρθεναγωγεῖα, τυπογραφεῖον. Ἐν αὐταῖς ὑπήρχε μία τῶν σημαντικῶν Σχολῶν κατὰ τοὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως χρόνους. Ἐκ Κυδωνιῶν εἰχον καταφύγει ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς Ψαρᾶ

ἀρκετοὶ "Ελληνες, οἵτινες μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς νήσου ταύτης ἡ ἐθανατώθησαν ἢ ἔξηνδραποδίσθησαν." Οθεν οἱ Τούρκοι, ἐκδικούμενοι, ἐνήργησαν σφαγὰς ἐν Κυδωνίαις καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, αἵτινες τὰ πάντα ὑπέστησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν. Τὸ Ναμούρικοϊ, ἔνθα ἔκειτο ἡ ἀρχαία Κύμη, ἡ σπουδαιοτάτη τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Αἰολικῶν πόλεων. Ἐλέγετο μητρόπολις τῆς κατ' ἀρχὰς Αἰολικῆς Σμύρνης, ὑπῆρξε δὲ πατρὶς τοῦ ιστορικοῦ Ἐφέρου, τοῦ πρώτου συγγραφέως Γενικῆς Ἰστορίας, ἀκμάσαντος περὶ τὸ 340 π. Χ. Ἡ παλαιὰ Φάρναια, μητρόπολις τῆς Μασσαλίας, ἡ νέα Φάρναια κτίσμα τῶν Βυζαντινῶν, ἡ Σμύρνη ἔχουσα 225,000 κατοίκους, ὡν 140,000 "Ελληνες, ἡ μεγίστη, ὁραιοτάτη καὶ ἀκμαιοτάτη πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔχουσα Ἑλληνικὸν γυμνάσιον καὶ Εὐαγγελικὴν Σχολὴν. Υπῆρξε μία τῶν πόλεων τῶν ἀντιποιουμένων τῆς γενετῆς τοῦ Ὁμήρου, διστις καὶ ἔνεκα τούτου Μελησιγενῆς ἐκαλεῖτο, ἐκ τοῦ παρὰ τὴν Σμύρνην ρέοντος ποταμοῦ Μέλητος. Ἐν αὐτῇ ἐγεννήθησαν δὲ βουκολικὸς ποιητὴς Βίων, καὶ δὲ Ἀριστείδης δὲ ἡγήτωρ. Τὸ Λιθρόι, ἔνθα ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἐρυθραῖ. Ἐδῶ ἀπέναντι τῆς Χίου εἶνε δὲ δρυμὸς Τσεσμέ (Κρήνη), ἔνθα οἱ Πέρσαις κατέστρεψαν τὸν Τουρκικὸν στόλον τῷ 1770. Μεταξὺ τῆς Σμύρνης καὶ τῶν Ἐρυθρῶν ἔκειντο αἱ νησιωτικαὶ Κλαζομεναί, νῦν Κιλισμάρ, ἡ πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ἀναξαγόρου. Πρὸς νότον τούτων ἦτο ἡ Τέως νῦν Σιγατζέκη, ἡ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Ἀνακρέοντος, καὶ ἡ Λέβεδος. Ταύτης πρὸς νότον ἡ Κολοφόν, πλησίον τῆς ἐποίας ἦτο τὸ ἄλσος τῆς Κλάρου, ἔνθα ὑπῆρχε τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ ἐποίου ἱέρεια ἐγένετο ἡ περιλάλητος Μαντώ. Ἐν Κολοφῷν ἐγεννήθησαν δὲ ζωγράφος Ἀπελλῆς καὶ δὲ ποιητὴς Μίρινερμος. Τὸ Ἀγιασολούκη, ἔνθα ἡ παλαιὰ Ἐφεσος. Ἐνταῦθα σφύζεται κατὰ μέγα μέρος δὲ παρὰ τοῦ Ἡροστράτου τῷ 356 π. Χ. πυρποληθεὶς ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, καθ' ἥν νύκτα ἐγεννήθη δὲ Μέγας Ἀλέξανδρος, καὶ κατὰ τὸ 1870 ἀνασκαφεῖς. Ἡ παλαιοτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἐφέσου ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην τὸν ἐπονομαζόμενον "Ἄγιον Θεολόγον, θίεν καὶ τὸ νεώτερον δνομα "Αγιασολούκη προηλθε. Σφύζεται προσέτι διπωσοῦν καλῶς ἀρχαῖον θέατρον καὶ Στάδιον καὶ γυμνάσιον. Ἡ παλαιὰ Ἐφεσος ἦτο πατρὶς τοῦ ζωγράφου Παρρασίου.

Ἡ Νέα Ἐφεσος (10,000 κατ.), τουρκιστὶ Κουσσάτασι. Τζαγκλί, ἔνθα ἦτο τὸ ἀρχαῖον Ηανιώνιον. Παρ' αὐτὸν εἶνε ἡ ἄκρα Μυκόλη, παρὰ

τὴν ὁποίαν τῷ 479 π. Χ. ἐνίκησαν οἱ ὑπὸ τὸν Ἀθηναῖον Ξάνθιππον Ἐλληνες τοὺς Πέρσας. Τὸ Γκιουζέλ - Χισσάρ (45,000 κατ.), παρὰ τὰς ὑπωρείας τῆς Μεσωγίδος, ἔνθα εὑρίσκονται τὰ ἡρείπια τῶν ἀρχαίων Τράλλεων, τῆς πατρίδος τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἀνθεμίου, τοῦ ἐπὶ τοῦ Ιουστινιανοῦ ἀνοικοδομήσαντος μετὰ τοῦ Ἰσιδώρου τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας. Σαμοσοῦν· καλέ, ἐνθα ἦτο ἡ ἀρχαία Πριήνη, ἡ πατρὶς τοῦ Βίαντος, ἐνὸς τῶν ἐπτὰ Σαφῶν τῆς Ἐλλάδος. Ἡ Μίλητος, ἐνθα ἔκειτο τὸ σημερινὸν χωρίον Παλάτια. Ἡτο δ' αὕτη ἡ ἴσχυροτάτη καὶ πλουσιωτάτη τῶν ἴωνικῶν πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀκμάσασα εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν ἰδρυσεν ἀποικίας ἐπὶ τῆς Προποντίδος, τοῦ Εὔξείνου Πόντου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης (Ἀζοφικῆς θαλάσσης). Υπῆρχε πατρὶς τοῦ σοφοῦ Θάλητος, τῶν φιλοσόφων Ἀναξιμάνδρου καὶ Ἀναξιμένους, τοῦ ἴστορικοῦ Ἐκαταίου καὶ τοῦ μυθιστοριογράφου Ἀριστείδου. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ Μπουντρούμ ἔκειτο ἡ Ἀλικαρνασσός, πατρὶς τῶν ἴστορικῶν Ἡροδότου καὶ Διογύσιου. Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Περσικῶν πολέμων διετέλει ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῆς Ἀρτεμισίας, τῆς συνεκστρατευσάσης μετὰ τοῦ Ξέρξου κατὰ τῶν Ἐλλήνων. Τὴν κυρίως δημιός ἀκμὴν ἔσχεν ἡ Ἀλικαρνασσὸς ἐπὶ τοῦ δυνάστου Μαυσώλου, εἰς τὸν ὅποῖον ἀποθανόντα (352 π. Χ.) ἡ χήρα αὐτοῦ Ἀρτεμισία ἦγειρεν ἐν τῇ πόλει αὐτῇ λαμπρὸν μνημεῖον, τὸ Μαυσώλειον, κεκοσμημένον δι' ἔργων πλαστικῆς τῶν διασημοτέρων καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ τὸ ὅποῖον οἱ ἀρχαῖοι κατέταξαν εἰς τὰ ἐπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου. Τούτου λείψανα ἀνεσκάφησαν κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους, ἀπέκεινται δὲ ταῦτα ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ.

Εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ Τατζιολμάν ἦτο ἡ ἀρχαία Κρίδος, ἐπίσημος διὰ τὸν μεγαλοπρεπέστατον ναὸν τῆς Ἀφροδίτης καὶ τὸ ἐν αὐτῷ μαρμάρινον ἄγαλμα τῆς θεοῦ, ἀριστούργημα τοῦ Πραξιτέλους. Τοῦτο μετενεγκέν, κατὰ τὰ παραδιδόμενα, βραδύτερον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπάλη τῷ 476 μ. Χ. Ἐπίσημοι ἄνδρες ἐκ Κρίδου ὑπῆρχαν διατρόδες καὶ ἴστορικὸς Κτησίας, διαθηματικὸς Εὔδοξος καὶ διογεγράφος Ἀγαθαρχίδης. Παρὰ τὴν Κρίδον ἐνίκησεν δ' Ἀθηναῖος Κόνων τὸν Σπαρτιάτην Πείσανδρον τῷ 394 π. Χ. Ἡ Ἄτταλεια (30,000 κατ.) πρωτεύουσα τῆς ἀρχαίας Παμφυλίας.

Μεσόγειοι πόλεις εἶνε ἡ Σεβάστεια (40,000 κατ.) καὶ πρὸς Β. ταῦτης ἡ Νεοκαισσόρεια Ἡ Ἀμάσεια (30,000 κατ. πατρὶς τοῦ γεω-

γράφου Στράβωνος, ή "Αγκυρα (40,000 κατ.), ἐν τῇ Γαλατίᾳ ὀνομαστὴ διὰ τὴν κατὰ τὸ 1402 νίκην τοῦ Μογγόλου Ταμερλάνου κατὰ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζῆτ Α'". Ενταῦθα κατασκευάζονται περιώνυμα ὑφάσματα ἐξ αἰγείων ἔριων. Τὸ Γόρδιον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Φρυγίᾳ, γνωστὸν διὰ τὸν περίφημον δεσμόν, τὸν ὅποιον ἔλυσεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος.

Ἡ Νίκαια, παρὰ τὴν λίμνην Ἀσκανίαν, ἔνθα συνῆλθε τῷ 325 μ. Χ. ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἡ καταδικάσασα τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ τῷ 787 ἡ ἑδόμη ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείρας Εἰρήνης τῆς Ἀττικῆς, ἡ θεσπίσασα τὴν ἀναστήλωσιν τῶν εἰκόνων. Τοῦρες δὲ ἔδρα Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ τοῦ 1204—1261 διαρκούσης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυριαρχίας τῶν Λατίνων. Ἐξ αὐτῆς δὲ ὠρμήθη ὁ τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν ἀνορθώσας τῷ 1261 Μιχαὴλ Παλαιολόγος. Ἡ Ηροῦσα (75,000 κατ.), παλαιὰ πρωτεύουσα τῶν Τούρκων πρὸ τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην ἐγκαταστάσεως αὐτῶν. Συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ ἐπινείου αὐτῆς Μουδάνια, ἐπὶ τῆς Προποντίδος. Είνε κέντρον μεταξιοργίας καὶ ὑφαντικῆς. Τὸ Κοτύαιον (60,000 κατ.), κοινῶς Κιουτάχια, εἰς τὰ ΝΑ τοῦ ὅποιου ἔκειτο ἡ πόλις Τύρος, ἔνθασι διάδοχοι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου συνεκρότησαν πρὸς ἀλλήλους τῷ 301 π. Χ. τὴν κρίσιμον μάχην, συνεπείᾳ τῆς ὅποιας τὸ Κράτος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου διηρέθη εἰς τέσσαρα βασίλεια.

Εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ χωρίου Ἰουστίνη ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Ἰλιον ἢ ἡ Τροία, ὡς ἀπέδειξαν αἱ τῷ 1870—1872 γενόμεναι ἀνασκαφαὶ ὑπὸ Ἐρείκου Σχλημαν καὶ τὰ εὑρήματα αὐτοῦ. Οἱ ὑπὸ αὐτοῦ εὑρεθέντες πλούσιοι ἀρχαιολογικοὶ θησαυροὶ διωρηθέντες ὑπὸ αὐτοῦ εἰς τὸ Γερμανικὸν Κράτος ἀπόκεινται νῦν εἰς τὸ ἐν Βερολίνῳ Μουσεῖον. Τὰ Ηὔργαμα ἢ Ηέργαμον (20,000κατ.) ἥτο τὸ πάλαι πρωτεύουσα ὁμονύμου βασιλείου τοῦ τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων. Τοῦρες ἐπίσημος διὰ τὴν πλούσιαν αὐτῆς βιβλιοθήκην καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ κατασκευὴν τοῦ περγαμηνοῦ χάρτου. Πολυάριθμα δὲ λείψανα ἔργων τέχνης, ἀνασκαφέντα ἀπὸ τοῦ 1878, ἀποτελοῦσι σήμερον δλόκηρον μουσείον ἐν Βερολίνῳ. Ενταῦθα ἐγεννήθη ὁ Ιατρὸς Γαληνός. Ἡ Μαγνησία ἡ ὑπὸ Σιπύλωφ, ἡ νῦν Μάνισσα (52,000 κατ.), ἔνθα ὁ Ἀγησίλαος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας τῷ 396 π. Χ. καὶ ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς Σκιπίων ὁ Ἀσιατικὸς τὸν βασιλέα τῆς Συρίας Ἀντίοχον τὸν Γ'. τῷ 190 π.Χ. Παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Τμώλου ἔκειντο αἱ Σάρδεις, πρω-

τεύουσα τῆς Λυδίας καὶ καθέδρα τοῦ πλουσίου Κρίσσου παρὰ τὰ ἔρεις πια αὐτῶν κεῖται νῦν τὸ χωρίον Σάρτ. Αἱ Σάρδεις ἐγένοντο μία τῶν πρώτων ἑστιῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Εἰς τὰ ΝΑ. τούτων κεῖται ἡ Φιλαδέλφεια (15,000 κατ.), καὶ ταύτης ΝΑ. εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ Παμποὺκ Καλεσοὶ ἦτο ἡ ἀρχαία Ἱεράπολις, πόλις ἵερα τῇ Κυθέλῃ, περίφημος διὰ τὰς θερμὰς αὐτῆς πηγάς, τὰς τιτανούχους ἴδιως, καὶ διὰ τὸ Πλουτώνιον σπήλαιον, τὸ ὅποιον ἀνέδιδε θανατίμους ἀναθυμιάσεις καὶ εἰς τὸ ὅποιον ἐλέγετο ὅτι μόνον οἱ ἱερεῖς τῆς Κυθέλης ἐδύναντο νὰ εἰσέλθωσι χωρὶς κίνδυνον τῆς ζωῆς. Παρὰ τὴν σημερινὴν θέσιν Σάκια κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς Μαγνήσιας ἐπὶ Μαιάνδρῳ, ἐν γῇ ἀπέθανεν ὁ Θεμιστοκλῆς. Τὸ Ικόνιον (30,000 κατ.), ἔδρα Τούρκων Σουλτάνων κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Σταυροφοριῶν. Παρὰ τὸν ποταμὸν Κύδονον κεῖται ἡ Ταρσός (20,000 κατ.), πατρὶς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ΒΑ. αὐτῆς κεῦνται τὰ Ἀδαρα (45,000 κατ.) λιμὴν τῆς Ταρσοῦ καὶ τῶν Ἀδάνων εἰνε ἡ Μερσίνα (15,000 κατ.). Παρὰ τὸν πρόποδας τοῦ Ἀργαίου κεῖται ἡ ἀρχαία Καισάρεια (60,000 κατ.) ἡ τῆς Καππαδοκίας, πατρὶς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πόλις ἐμπορική, ἔχουσα καὶ ἱερατικὴν Σχολήν. Εἰς τὰ ΝΔ. αὐτῆς ὑπῆρχεν ἡ πολίχνη Ναζιανζός, πατρὶς τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Ἀλεξανδρέττας (Ισσικοῦ) ἔκειτο ἡ Ἰσσός παρὰ τὴν ὅποιαν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας τῷ 333 π. Χ.

Αἱ νῆσοι τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν Διοίκησιν Ἐλλησπόντου, εἰνε ἡ Τέρεδος (10,000 κατ.), ἡ Λέσβος (120,000 κατ.), τῆς ὅποιας πρωτεύουσα πόλις εἰνε ἡ Μιτιλήνη (20,000 κατ.), ἔχουσα Ἐλληνικὸν γυμνάσιον. Τπήρεζεν ἐν τῇ ἀρχαιότητι πατρὶς τοῦ σοφοῦ Ηιτακοῦ καὶ τῆς ποτητρίας Σαπφοῦς. Παρὰ δὲ τὴν ἐν αὐτῇ Ἐρεσσὸν ὁ Ψαριανὸς Παπανικολῆς ἐπυρρόλησε δίκροτον τουρκικὸν τῷ 27 Μαΐου 1821.

Αἱ Ἐκαιόνησοι, δηλαδὴ αἱ νῆσοι τοῦ Ἐκάτου Ἀπόλλωνος, ἔστιν ἐλατρεύετο ἐν αὐταῖς, κοινῶς Μοσχογήσια καλούμεναι, 32 τὸν ἀριθμόν, τῶν ὅποιών ἡ μεγίστη Μοσχογήσια ἔχει 6000 κατοίκους.

Αἱ Ἀργινοῦσαι ἡ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, 5 ἀκατοίκητοι νησιδεῖς παρὰ τὰς ὅποιας τῷ 406 π. Χ. κατεναυμαχήθησαν οἱ Σπαρτιᾶται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.

Τὰ Ψαρά, τῶν ὅποιών τὸν ναυτικὸν λαμπρὰς παρέσχεν ὑπηρεσίας

εἰς τὸν Ἐλληνικὸν ἀγῶνα τοῦ 1821. Η νῆσος αὕτη κατεστράφη ἐντελῶς τῷ 1824 ὑπὸ τῶν Τούρκων. Σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ 1250 κατοίκων ἀσχολουμένων εἰς τὴν σπογγαλιείαν.

Ἡ Χίος (60,000 κατ.) παράγει οἶνον, ἔλαιας καὶ μαστίχην. Η νῆσος αὕτη εἶχε πρὸ τῆς Ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως πλέον τῶν 100,000 κατοίκων. Ἡρημώθη δὲ ὑπὸ τῶν Τούρκων τῷ 1822. Εἰνε ἡ πατρὶς τοῦ ἀσιδέμου Ἀδαμαντίου Κοραῆ. Πρωτεύουσα πόλις ἐν αὐτῇ εἰνε ἡ ὁμώνυμος Χίος (0,000 κατ.), εἰνε ἡ ἔδρα τῆς διοικήσεως τῶν νήσων τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

Ἡ Σάμος (48,000 κατ.) παράγει σταφίδα, ἔλαιον καὶ οἶνον, ἵδιως τὸν ἀνθοσμίαν. Πάντες οἱ κάτοικοι αὕτης εἰνε Ἐλληνες. Ὑπῆρξεν ἡ πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Πυθαγόρου, τῶν χαλκοπλαστῶν Ροίκου καὶ Θεοδώρου καὶ τοῦ τυράννου Πολυκράτους. Διὰ τῶν ἀγώνων αὕτης κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἡλευθερώθη ἀπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἐγένετο μέρος τοῦ ἰδρυθέντος νέου Ἐλληνικοῦ κράτους, ἀφηρέθη δὲ ωθίς διπλωματικῶς καὶ ἐπανήχθη ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν. Εἰνε σήμερον αὐτοδιοίκητος ἡγεμονία, κατατασσομένη εἰς τὰς ἐμμέσους κτήσεις τῆς Τουρκίας καὶ πληρόνουσα εἰς αὐτὴν φόρον 400,000 γροσίων. Διοικεῖται ἀπὸ τῆς 11 Δεκεμβρίου 1839 συνταγματικῶς ὑπὸ Χριστιανοῦ Ἡγεμόνας διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου καὶ Βουλῆς ἐκλεγομένης ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Τὴν σχετικὴν δὲ ταίτην δελτίωσιν τῆς θέσεως αὕτης ἀπέκτησεν ἡ Σάμος διὰ τῆς ξωηρᾶς αὕτης ἀντιστάσεως εἰς τὰ διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Λονδίνου τοῦ 1830 ἀποφασισθέντα, δι' οὓς ὑπήγετο πάλιν εἰς τὴν Τουρκίαν. Πρωτεύουσα αὕτης εἰνε ὁ λιμὴν Βαθύ (3,000 κατ.), ἔχει Ἐλληνικὸν γυμνάσιον καὶ Παρθεναγωγεῖον. Ἀλλα πολίχνιαι τῆς γῆσου εἰνε οἱ Μυτιληνοί καὶ ὁ Μαραθόνιαμπος, ἔχουσαι ἀνὰ 4,000 κατ.

Ἡ Ἰκαρία (15,000 κατ.), ἡ Πάτμος (6,000 κατ.), εἰς ἣν ἔξορισθεὶς ὁ Ἀγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν, ἡ Λέρος, ἔχουσα 6,000 κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν σπογγαλιείαν κυρίως. Ἡ Κάλυμνος, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι (10,000) ἀσχολοῦνται ὠσαύτως εἰς τὴν σπογγαλιείαν, ἡ Κῶς (10,000 κατ.), πατρὶς τοῦ Ιάτρου Ἰπποκράτους καὶ τοῦ ξωγράφου Ἀπελλοῦ, ἡ Ἀσινπάλαια (3,000 κατ.), ἡ Νίσυρος (3,000 κατ.), ἔχουσα θείου δρυχεῖα, ἡ Τήλος (2,000 κατ.), ἡ Σύμη, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι (10,000) ἀσχολοῦνται

εις τὴν σπογγαλιείαν, ἡ Ῥόδος (45,000 κατ.), ὁ μαργαρίτης τῆς Ἀνατολῆς, νῆσος πλουσία καὶ εὔφορος, παράγουσα οἶνον, σῖτον, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ἄλλας ὀπώρας. Ἐπισημότατος ὑπῆρξεν ἐνταῦθα ὁ εἰς τὰ ἐπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου κατελεγόμενος Κολοσσός, ἔργον τοῦ Χάρητος, παριστῶν τὸν Ἡλίον, τὸν ἐθνικὸν θεὸν τῶν Ροδίων, καὶ ἔχων ὅψος 34 μέτρων. Πόλις σημαντικώτερα ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἦτο ἐνταῦθα ἡ Λίνδος, πατρὶς τοῦ Κλεοβούλου, ἐνδὲ τῶν ἐπτὰ Σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ Χάρητος. Πρωτεύουσα πόλις εἶναι σήμερον ἡ Ῥόδος (25,000 κατ.), ἔχουσα ἴσχυρὰ φρούρια.

Ἡ Χάλκη (2,000 κατ.), ἡ Κάρπαθος (8,000 κατ.), ἡ Κάσος (5,000 κατ.), καταστραφεῖσα καὶ ἐρημωθεῖσα τῷ 1824, ὥσπερ τὰ Ψαρά, ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἡ Κύπρος (210,000 κατ.), ἡ μεγίστη τῶν νήσων τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, παράγει ἔλαιον, οἶνον καὶ μάλιστα τὴν ἐκλεκτὴν κουμανταρίαν, σταφίδας καὶ ὀπώρας. Ἡ Γεωργία εἶναι ἡ κυρία ἀσχολία τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἔχει δὲ καὶ τινα βιομηχανίαν. Κατέχεται δὲ καὶ διοικεῖται ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ἀπὸ τοῦ 1878, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ τοὺς Τούρκους πρὶν οὕτω καὶ νῦν ὑπὸ τοὺς Ἀγγλους διατελοῦσα ἀποθλέπει μεθ' ὅρμης πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ἐγκλησία αὐτῆς εἶναι αὐτοκέφαλος, ἔδρεύει δὲ ἐν αὐτῇ Μητροπολίτης. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ Λευκωσία (13,000 κατ.), εἰς τὸ κέντρον τῆς νήσου, ἔχουσα Ἐλληνικὸν Γυμνάσιον. Ἄλλαι κυριώτεραι πόλεις εἶναι ἡ Ἀμμόχωστος (3,000 κατ.), ὁ ἄριστος λιμὴν τῆς νήσου, ἡ Λάρναξ (8,000 κατ.), παρὰ τὸ ἀρχαῖον Κίνον, παρὰ τὸ ὄποιον ἀπέθανεν ὁ Κέμων τῷ 449 π. Χ. καὶ ἡ Λεμησός (6,000 κατ.).

2. Συρία.

Ἡ δευτέρα αὕτη τῶν ἐν Ἀσίᾳ τουρκικῶν κτήσεων συνίσταται ἐκ τῆς κυρίως Συρίας καὶ τῆς εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ αὐτῆς Παλαιστίνης.

Τὰ δρη τῆς Συρίας εἶναι ὁ Λίβανος καὶ ὁ Ἀντιλίβανος, δύο ὁροσεῖραι διευθυνόμεναι ἀπὸ Β. πρὸς Ν. παραλλήλως τὸ πλεῖστον πρὸς τὴν παραλίαν. Πρὸς Ν. τοῦ Ἀντιλιθάνου εἶναι ὁ Ἐρμώρ.

Οἱ δύο μεγαλύτεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ Ὁρόντης, πηγάδων ἐκ τοῦ Λιθάνου καὶ τοῦ Ἀντιλιθάνου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, καὶ ὁ Ιορδάνης, πηγάδων ἐκ τοῦ Ἐρμών καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν.

Αἱ κυριώτεραι λίμναι εἰνε ἡ Ασφαλῖττις, ἡ Νεκρὰ Θάλασσα, καὶ ἡ λίμνη τῆς Τίβεριδος.

Ἡ Συρία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 6 νομούς, τοῦ Χαλεπίου τοῦ Σούρ, τῆς Συρίας, τῆς Βηρυτοῦ, τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τοῦ Λιβάνου.

Οἱ Λίθανος διαιρεῖται ὑπὸ χριστιανοῦ διοικητοῦ διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῇ συγκαινέσει τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Πόλεις σημαντικώτεραι τῆς Συρίας εἰνε ἡ Δαμασκός (200,000 κατ.), ἡ μεγίστη τῶν πόλεων αὐτῆς καὶ τὸ κέντρον τοῦ διὰ τῶν κερανίων διενεργουμένου ἐμπορίου. Συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς παραλίας πόλεως Βηρυτοῦ. Ἐνταῦθα κατασκευάζονται τὰ δυομαστὰ δαμασκηνὰ ὑφάσματα καὶ αἱ δαμασκηναὶ σπάθαι. Τὸ Χαλέπιον (120,000 κατ.), εἰς τὰ ΝΑ. τοῦ ἐποίου ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πόλις Πάλμηρα, κτίσμα τοῦ Σολομῶντος καὶ καθέδρα τῆς περιωνύμου βασιλίσσης Ζηνοβίας, τὴν ἐποίαν ἐνίκησε καὶ γῆχμαλώτισεν δ. Ρωμαίος αὐτοκράτωρ Αὐρηλιανὸς τῷ 271 μ.Χ. Εἰνε δὲ σήμερον μηρὸν χωρίον καλούμενον Ταδμώρ. Ἐπίνειον τοῦ Χαλεπίου εἰνε ἡ Αλεξανδρέττα, ἐν τῷ ὁμώνυμῳ κόλπῳ. Εἰς δὲ τὴν κοιλάδα τοῦ Ὁρόντου κεῖνται αἱ πόλεις Ἐμεσα (35,000 κατ.) καὶ Ἀντιόχεια, 17,000 κ.), ἡ πάλαι περιώνυμος καὶ πολυάνθρωπος πόλις, ἐν τῶν κυριωτέρων κέντρων τοῦ χριστιανισμοῦ, πατρὶς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ βραδύτερον γενομένη ἔδρα Πατριάρχου. Παράλιοι δὲ πόλεις τῆς Συρίας εἰνε ἡ Τρίπολις, (12,000 κατ.), ἡ Βηρυτός (105,000 κατ.), τὸ ἐπίνειον τῆς Δαμασκοῦ, ἡ Σαΐδα (ἢ ἀρχαία Σιδών), ἡ Σούδο (ἢ ἀρχαία Τύρος) καὶ ἡ Ἀκκα (ἢ ἀρχαία Πτολεμαϊς).

Τῆς Παλαιοτίνης πρωτεύουσα πόλις εἰνε ἡ Ἱερουσαλήμ (80,000 κατ.), ἔδρα Πατριάρχου. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐν αὐτῇ ἐγειρομένου τὸ πάλαι λαμπροῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος κεῖται σήμερον τὸ τζαμίον τὸ ἐγερθὲν κατὰ τὸν ἔδδομον αἰώνα ὑπὸ τοῦ χαλίφου Ὁμάρ. Ἐπίνειον τῆς Ιερουσαλήμ εἰνε ἡ Ἰόπλη ἢ Ιάρφα (15,000 κατ.), ἐμποριαδὸς λιμήν. Ολίγον νοτίως τῆς Ιερουσαλήμ κεῖται τὸ χωρίον Βηθλεέμ, ἐνθα ἐγεννήθη δ. Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ Ναζαρέτ. πρὸς β. ἐνθα κατώκουν οἱ γονεῖς τοῦ Ἰησοῦ καὶ αὐτὸς οὕτος κατὰ τὸν θεωτικὸν αὐτοῦ βίον.

Ἡ Σαμάρεια, χωρίον σήμερον, ὑπῆρξεν ἡ πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τὸν χωρισμὸν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Βασιλείου τοῦ

Ίούδα. Βραδύτερον μετωνομάσθη Σεβαστή. Ἀρχαιοτέρα δὲ πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ ἦτο ἡ Συγέμι, μετονομασθεῖσα κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατέρων Νεάπολις καὶ σήμερον καλούμενη Ναβλούς (15,000 κατ.). Ἡ Τιβεριάς, κειμένη παρὰ τὴν δύμώνυμον αὐτῇ λίμνην Τιβεριάδα ἡ θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας Ἡ Γάζα, εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς Παλαιστίνης (ἀρχαία πρωτεύουσα τῶν Φιλισταίων).

3. Χῶραι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος.

Αἱ εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἀνήκουσαι χῶραι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος εἰνε ἡ Τουρκικὴ Ἀρμενία, ἡ Τουρκικὴ Ἀσσυρία ἡ Κουρδιστάν, ἡ Μεσοποταμία ἡ Ἀλτιζεζιρὰ καὶ ἡ Βαβυλωνία ἡ Ιράκ Ἀραβί.

α' Τουρκικὴ Ἀρμενία.

Τῆς Τουρκικῆς Ἀρμενίας ὄρος εἰνε τὸ Ἀραράτ, ποταμοὶ δὲ οἱ ἐκ τοῦ Ἀρμενικοῦ δροπεδίου πηγάζοντες Τίγρης καὶ Εὐφράτης, οἵ τινες εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐκδιολῶν αἵτῶν συμβάλλουσιν ἀλλήλοις, σχηματίζοντες τὸν Ηαսτίγρητα (Σατ-ελ-Ἀράδ), καὶ χύνονται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Λίμνη δὲ ἐνταῦθα εἰνε ἡ Βάνη.

Κυριώτεραι πόλεις τῆς Τουρκικῆς Ἀρμενίας εἰνε τὸ Ἐρζερούμ (60,000 κατ.), πόλις δχυρά, τὸ Ἐρζιγγάν (30,000 κατ.), ἡ παλαιά πρωτεύουσα τῆς Ἀρμενίας, τὸ Χαρπούντι (35,000 κατ.), ἔχον σπουδαῖα μεταλλεῖα, ἡ Βάνη (30,000 κατ.).

β' Τουρκικὴ Ἀσσυρία ἡ Κουρδιστάν

Πρωτεύουσαι πόλεις τῆς Τουρκικῆς Ἀσσυρίας εἰνε ἡ Διαρβενίρη (40,000 κατ.), ἡ ἀρχαία Ἀμιδα καὶ ἡ Βίτλις (25,000 κατ.).

γ'. Μεσοποταμία καὶ Βαβυλωνία.

Πρωτεύουσαι πόλεις τῆς Μεσοποταμίας καὶ Βαβυλωνίας εἰνε ἡ Μοσσούλη (60,000. κατ.), κειμένη παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Νινευί, τῆς πρωτεύουσης τοῦ κράτους τῶν Ἀσσυρίων. Ἐξ αὐτῆς ἔλασθον τὸ ἔνομα τὰ τὸ πρῶτον ἐνταῦθα κατασκευασθέντα ὡραῖα βαμβάκινα ὑφάσματα, καλούμενα μοσσούλιναι, τὸ Βαγδάτιον (180,000 κατ.), πε-

λις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, ἀκμάσασα κατὰ τὸν 10ον καὶ τὸν 11ον αἰῶνα ως ἔδρα τοῦ ἀραβικοῦ κράτους (χαλιφάτου). Εἰς τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς Ἰλλάχης (10,000 κατ.) ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πολυ-θρύλητος Βασιλών, ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους τῶν Βασιλώνιων. Ἡ Βασσόρα (40,000 κατ.), ἐπὶ τοῦ Πασιτίγρητος, πάλαι ποτὲ ἀκμαῖα ἐμπορικὴ πόλις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΑΡΑΒΙΑ

Ἡ Ἀραβία είνε ἡ δυτικωτάτη τῶν τριῶν μεγάλων χερσονήσων τῆς νοτίου Ασίας.

Ο **πορθμὸς** Βάρβ ἐλ μανδέβ χωρίζει τὴν Ἀραβίαν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὁ Ὄρμούζειος χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Περσίας. **Ισθμὸς** ἐνώνων τὴν Ἀραβίαν μετὰ τῆς Ἀφρικῆς είνε ὁ τοῦ Σουέζ, εἰς τὸν ὅποιον ὑπάρχει διώρυξ, δι' ἣς συγκοινωνοῦσιν. Ἡ Μεσόγειος θάλασσα καὶ ἡ Ἐρυθρά. **Ορος** τῆς Ἀραβίας δνομαστὰ είνε τὸ ἐν τῇ ὁμωνύμῳ χερσονήσῳ Σινᾶ, ὅπου ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν Μωϋσῆν τὸν δικάλογον, καὶ τὸ Χωρήβ, ἐπὶ τοῦ ὅποιον ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν τὴν ἐντολὴν νὰ ἔξαγάγῃ τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας.

Τὸ **κλιμα** τῆς Ἀραβίας είνε θερμὸν καὶ ἔηρόν· σπανιώτατα δρέπει ἐνταῦθα. Τὸ μᾶλλον εὔφορον μέρος τῆς χώρας ταύτης είνε τὸ νοτιοδυτικόν, παράγει δὲ σταφυλάς, σῦκα, ριόδανινα, ἀμύγδαλα, καρφέν, φοίνικας, ποικίλα ἀρώματα. Τρέφει δὲ ἡ χώρα ὥραιούς ἵππους.

Οἱ κάτοικοι ταξ Ἀραβίας ἀνέρχονται εἰς 5 περίπου ἑκατομμύρια. Είνε δὲ μωαμεθανοὶ τὸ θρήσκευμα. Μέρος αὐτῆς είνε νομάδες, καλούμενοι Βεδουΐνοι, τουτέστι τέκνα τῆς ἐρήμου. Ζῶσι δὲ ἐκ τῆς κτηνοτροφίας.

Ἡ Ἀραβία διαιρεῖται α') εἰς Βόρειον ἢ Πετραίαν Ἀραβίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν Σιναϊκὴν χερσόνησον ἀνήκουσαν εἰς τὸν Ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου καὶ τὴν ἐρημὸν τὴν ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ κόλπου Ἀκάθας μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου, β') Δυτικὴν ἢ Ενδαίμονα Ἀραβίαν, περιλαμβάνουσαν τὰς χώρας Χεδζάζ καὶ Τεμένην, ἀνηκούσας εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ ἀποτελούσας δύο διλαέτια, γ') Νότιον Ἀραβίαν, περιλαμβάνουσαν τὰς ἀνεξαρτήτους χώρας Νεδζιέδ καὶ Χαδραμούτ, καὶ τὴν Ἀδένην ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Ἀγγλους,

δ') Ἀνατολικὴν Ἀραβίαν, περιλαμβάνουσαν τὰς χώρας Ἐλ Χασᾶς ὑπαγομένην εἰς τὸ ἐν Ἀσίᾳ Τουρκικὸν κράτος, καὶ Ὁμάν, ἥτις ἀποτελεῖ ἴδιον Σουλτανᾶτον, καὶ ε') Κεντρικὴν ἢ Ἑρημον Ἀραβίαν, περιλαμβάνουσαν τὸ ὅλον κεντρικὸν ὁροπέδιον τὸ ἀπὸ τοῦ Χαδραμούτ μέχρι τῆς Συριακῆς ἐρήμου.

Ἡ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνήκουσα Σιναϊκὴ **χερσόνησος** (3,000 κατ.) δὲν ἔχει πόλεις ἀξίας λόγου.

Ἐκ τῶν εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἀνηκουσῶν χωρῶν τῆς μὲν Χεδζάζ πρωτεύουσαι πόλεις εἶναι ἡ Μέκκα (50,000 κατ.), γενέθλιος τόπος τοῦ Μωάμεθ, τοῦ μεγάλου Προφήτου τῶν Ἀράβων, ἔχουσα ἐπίνειον τὴν Τζέδδαν (30,000 κατ.), καὶ ἡ Μεδίνη (30,000 κατ.), δευτέρα ξερὰ πόλις τῶν Μωαμεθανῶν, καθότι εἰς ταύτην κατέφυγεν δὲν τῆς Μέκκας ἐκδιώχθεὶς Μωάμεθ τῷ 622 μ. Χ. Καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου τῆς φυγῆς, καλουμένης Ἐγείρας, ἀρχεται ἡ χρονολογία τῶν Μωαμεθανῶν.

Τῆς δὲ Ὑεμένης πρωτεύουσα εἶναι ἡ Σάρα (50,000 κατ.), ἔχουσα ἐπίνειον τὴν Λοδεύδαν (50,000 κατ.), τὸ κέντρον τῆς καφεμπορίας τῆς Ἀραβίας. Τοιοῦτον κέντρον ἥτο ἄλλοτε ἡ Μόκα.

Τῆς Ἐλ Χασᾶς πρωτεύουσα εἶναι ἡ Κατίφη.

Τῆς ἀνεξαρτήτου Νεδζιέδη κυριωτέρα πόλις εἶναι ἡ Ριάδη (30,000 κατ.). Τοῦ δὲ ἀνεξαρτήτου **Χαδραμούτ** (600,000 κατ.) πρωτεύουσα εἶναι ἡ Σιβούνη (80,000, κατ.).

Ἡ εἰς τοὺς Ἀγγλους ἀνήκουσα Ἀδένη ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Ἀδερ (40,000 κατ.), λιμένα ἐμπορικὸν καὶ σταθμὸν τῶν ἀπὸ Ἀγγλίας εἰς τὰς Ἰγδίας διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ πλεόντων πλοίων.

Τοῦ Σουλιαράτου Ομάλων (1,600,000 κατ.), διατελούντος ὑπὸ τῇ ἀγγλικὴν προστασίαν, πρωτεύουσα εἶναι ἡ Μασκάτη (60,000 κατ.), ἔδρα τοῦ Σουλτάνου. Εἶναι αὐτὴ ἡ μάλιστα πεπολιτισμένη χώρα τῆς Ἀραβίας. Ἐχει δὲ σπουδαῖον ἐμπόριον μαργαριτῶν, ἐνταῦθα ἀλιευμένων.

Νῆσοι περὶ τὴν Ἀραβίαν εἶναι αἱ Φαρσάναι καὶ αἱ Καμαράναι ἐν τῇ Ἐρυθρῷ θαλάσσῃ, αἱ Περίμη ἐν τῷ πορθμῷ Βάθ-Ἐλ μανδέβ, αἱ Κούραι Μούραι παρὰ τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τῆς Ἀραβίας καὶ αἱ Βογχεῖναι ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ. Ἀπασαι αἱ νῆσοι αὐταὶ πλὴν τῶν Φαρσανῶν, διατελοῦσιν ὑπὸ τοὺς Ἀγγλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΣΙΑ

Ἡ Περσία κατέχει τὸ δυτικὸν καὶ μεγαλήτερον μέρος τοῦ ὁροπεδίου τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Ἰνδοκούσχου μέχρι τῶν ὅρέων τῆς Ἀρμενίας καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Κασπίας θαλάσσης μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου.

Ορίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Καυκασίας, τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ ῥωσικοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Ὄμανικοῦ καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Βελούτχιστάν καὶ τοῦ Ἀφγανιστάν.

Ορος τῆς Περσίας πρὸς Β. εἰνε τὸ Ἐλβουρζον, τοῦ ὄποιου ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἰνε τὸ ἡφαιστειῶδες Δεμαρένδον, εἴτα δὲ τὰ Κουρδιστανικά τὰ Λουριστανικά, τὰ Φαρσιστανικά καὶ τὰ Χορασσανικά.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁροσειρῶν τούτων κεῖται ἡ μεγάλη Ἀλιμρὰ ἔθνους. Ἑγρὰ χώρα, χάριν τῆς ὄποιας τὸ ἔδαφος εἰνε ἐμπεποιημένον δι? ἀλατος.

Ποταμοί τῆς Περσίας ἔξι: λόγου εἰνε δ Ἀράς, δ ἀρχαῖος Αρά-
ῆς, εἰς τὰ βορειοδυτικὰ σύνορα, χωρίζων τὴν Περσίαν ἀπὸ τῆς Καυκασίας, καὶ δ Κερχᾶς καὶ δ Καροῦν χυνόμενοι εἰς τὸν Πασιτίγρητα, οὗτις σχηματίζει τὸ δριον μεταξὺ Περσίας καὶ Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

Ἡ μεγαλητέρα **Δίδυνη** τῆς Περσίας εἰνε ἡ Οὐρμία.

Τὸ **κλιμα** τῆς Περσίας εἰνε ποικίλον. Εἰς τὰς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν καὶ τὸν Περσικὸν κόλπον χώρας εἰνε θερμότατον τὸ Ήρός καὶ εὐκρατον τὸν χειμῶνα, εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν εἰνε ἡπειρωτικόν.

Ο πληθυσμὸς τῆς Περσίας ἀνέρχεται εἰς 9 ἑκατομμύρια περίπου, ὃν οἱ γῆμεις εἰνε Πέρσαι, οἱ δὲ λοιποὶ Τούρκοι, Κούρδοι, Ἀραβες καὶ Βελούχοι.

Ἡ ἐπικρατοῦσα **Θρησκεία** εἰνε ἡ τῶν Μωαμεθανῶν Σλεϊτῶν. Γιπάρχουσ: δ' ἐν Περσίᾳ καὶ 80,000 Χριστιανοί, 25,000 Ἰουδαῖοι καὶ 10,000 Πάρσαι ἡ πυρολάτραι.

Τὸ **πολιτευμα** ἐν Περσίᾳ εἰνε δεσποτικὴ ἀπόλυτος μοναρχία, δὲ βασιλεὺς καλεῖται Σάχης.

Πόλεις ἐπισημότεραι: τῆς Περσίας εἰνε ἡ Τεχεράνη (210,000 κατ.), ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, ἡ Ἰσπαχάνη (90,000 κατ.), ἄλλοτε

πρωτεύουσα τῆς Περσίας, ἀκμάσασα κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα, ἡ Ἀμάδάρη (35,000 κατ.), κατέχουσα τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Ἐκβατανῶν ἡ Ταυρίς (180,000 κατ.), ἐμπορικωτάτη πόλις, κειμένη οὐ μακρῷ τῆς λίμνης Οὔρμίας, αἱ ἐμπορικαὶ πόλεις Ρέσοχη (40,000 κατ.) Βαρφρούση (50,000 κατ.), καὶ Ἀστραβάδη (17,000 κατ.), καίμενα οὐ μακρὸν τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἡ Ἱερὰ πόλις Μασχάδη (70,000 κατ.), σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον καὶ μέγα ἐντευκτήριον Μωαμεθίανῶν προσκυνητῶν, ἡ Σχιράζη (30,000 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ Φαρσιστάν, τῆς κοιτίδος τῆς Περσικῆς μοναρχίας, ἡ εὐφοριατέλη ἐπαρχία τῆς Περσίας. Παρ' αὐτὴν κείνται τὰ ἑρείπια τῆς Περσεπόλεως, τῆς ἀρχαίας πρωτευούσης τῆς Περσίας. Ἡ Κερμάνη (45,000 κατ.), ἡ Υέζδη (40,000 κατ.), ἡ Σουσέρη (27,000 κατ.), καὶ ἡ Δερφούλη (30,000 κατ.), πρὸς Ν. τῆς ὁποίας ἔκειντο τὰ ἀρχαῖα Σοῦσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΒΕΛΟΥΧΙΣΤΑΝ

Τὸ Βελουχιστάν κεῖται μεταξὺ τῆς Περσίας, τοῦ Ἀφγανιστάν,^{εἴτε} Βρεταννικῆς Ἰνδικῆς καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Όκεανοῦ.

Οὐ πληθυσμὸς τοῦ Βελουχιστάν ἀνέρχεται εἰς 500,000 κατοίκους. Καὶ τοῦ μὲν δυτικοῦ μέρους οἱ κάτοικοι Βελουχοί εἰναι Ἀριοί τὴν καταγωγήν, λαλοῦσι δὲ γλώσσαν συγγενῆ τῇ Περσικῇ, οἱ δὲ τοῦ ἀνταντολικοῦ μέρους Βραχοῦσι εἰναι Μογγολικῆς καταγωγῆς, καὶ ἡ γλώσσα αὐτῶν θεωρεῖται καταγομένη ἐκ τῆς Σανσκριτικῆς. Εἶναι δὲ πατέτες Μωαμεθανοὶ τὸ θρήσκευμα.

Αἱ διάφοροι φυλαὶ τῶν Βελουχῶν διοικοῦνται ὑπὸ ἀρχηγῶν, εἴτε διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ χάνου (ἡγεμόνος) τῆς Κελτηῆς (15,000 κατ.), τῆς πρωτευούσης τοῦ Βελουχιστάν. Ἡ χώρα τελεῖ ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίαν.

Τὸ βόρειον διαμέρισμα, τὸ γειτονεῦον μὲ τὸ Ἀφγανιστάν,^{εἴτε} κτῆσις Ἀγγλική, καὶ ἀποτελεῖ ἀπὸ τοῦ 1877 τὸ Βρεταννικὸν Βελουχιστάν. Εἶχε δὲ πρωτεύουσαν τὴν Κουέτταν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Τὸ Ἀφγανιστάν κεῖται μεταξὺ τοῦ Τουρκεστάν,^{εἴτε} τῆς Περσίας, Βελουχιστάν καὶ τῆς Ἰνδικῆς.

Οօρη έχει πρὸς Β. τὸ Ἰνδοκοῦσχον καὶ πρὸς Α. τὰ Σουλεϊμάνια.

Ποταμοὶ κυριώτεροι εἰνε δὲ Καβούλ, εἰς τὰ βορειοανατολικά, ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰνδόν, καὶ δὲ Ἀλμάνδος, δὲ μετὰ τῶν πολλῶν παραποτάμων αὐτοῦ διαφέρειν τὸ κεντρικὸν Ἀφγανιστάν, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν λίμνην Χαμοῦν.

Οἱ πληθυσμὸς τοῦ Ἀφγανιστάν ὑπολογίζεται εἰς 4 περίπου ἑκατομμύρια κατοίκων, ἀποτελούντων ὑπὲρ τὰς 400 φυλάς, τινὲς τῶν ὅποιων εἰνε ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς χώρας, καλούμένου Ἐμίρου.

Οἱ κυρίως Ἀφγανοὶ εἰνε Ἀριοὶ τὴν καταγωγὴν καὶ Μωαμεθανοὶ τὸ θρήσκευμα. Οἱ τὰ βορειοδυτικὰ τῆς χώρας οἰκοῦντες Ἄζάραι εἰνε Μεγγολικῆς καταγωγῆς.

Οἱ ἡγεμὸν τῆς χώρας καλούμενος Ἐμίρης εἰνε ἀπόλυτος μονάρχης.

Κυριώτεραι πόλεις εἰνε δὲ Καβούλη (60,000 κατ.), δὲ πρωτεύουσα, δὲ Κανδαχάρη (20,000 κατ.), δὲ κλείς τῆς Ἰνδικῆς κειμένη ἐπὶ τῆς ἕδου τοῦ μεταξὺ Περσίας καὶ Ἰνδικῆς, ἐμπορίου. Η Χεράτη (50,000 κατ.), αἱ πύλαι τῆς Ἰνδικῆς, δὲ Βάλχη κατέχουσα τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Βάκτρων, τῆς περιωνύμου πρωτευούσης τῆς Βακτριανῆς, καὶ δὲ Γάζητα χρηματίσασα, κατὰ τὸν 10ον αἰώνα, πρωτεύουσα τοῦ ἐκτεταμένου καὶ ἴσχυροῦ κράτους τῶν Γαζηναΐδῶν Τούρκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΙΝΔΟΣΤΑΝ ΚΑΙ ΚΕΥΛΑΝΗ

Τὸ Ἰνδοστάν, δὲ παρ’ ἀρχαῖς Ἰνδική δὲ ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου, συνίσταται ἐκ τοῦ στεππώδους καὶ ἀμμώδους βαθυπέδου τοῦ Ἰνδοῦ, ἐκ τῶν εὐφόρων βαθυπέδων τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Βραμαπούτρα, καὶ ἐκ τῆς χερσονήσου Δεκάν.

Οօρη τοῦ Ἰνδοστάνων εἰνε πρὸς Β. τὰ Ιμαλαΐα, τῶν ὅποιων ὑψίστη κορυφὴ εἰνε τὸ Ἐβρεοστον δὲ Γκαογρισαγκάρ, δὲ ὑψίστη ἐν τῷ κόσμῳ. Τὸ Ἰνδοκοῦσχον, τὰ Σουλεϊμάνια καὶ τὰ Χαλαῖα ἀποτελοῦσι τὰ ΒΔ. καὶ Δ. σύνορα τῆς Ἰνδοστάνης. Τὰ Βίνδια, εἰς τὰ βόρεια τῆς χερσονήσου Δεκάν, τὰ δυτικὰ Γαταῖα πρὸς τὴν δυτικὴν παραλίαν καὶ τὰ ἀνατολικὰ Γαταῖα πρὸς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς αὐτῆς χερσονήσου.

Οἱ μεγαλύτεροι **ποταμοὶ** τοῦ Ἰνδοστάνων εἰνε δὲ Ἰνδός, πηγάδες

ἐκ τῶν Ἰμαλαῖων, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ὄμανικὸν κόλπον. Ἡ μεταξὺ τῶν πέντε παραποτάμων τοῦ Ἰνδοῦ περιεχομένη χώρα καλείται Πεντοποταμία, καὶ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν γλώσσαν Πεντζάδ. Ὁ Γάγγης καὶ δὲ Βραμπούρας πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἰμαλαῖων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον Ὁ Μαχαράδης, πηγάζων ἐκ τῶν βορείων δρέων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον, καὶ οἱ Γοδαβάρης καὶ Κρίστος, πηγάζοντες ἐκ τῶν δυτικῶν Γαταίων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον.

Οἱ πληθυσμὸς τοῦ Ἰνδοστάνου ἀνέρχεται εἰς 293 ἑκατομμύρια. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους φύλας. Τῶν θαγενῶν οἱ πλειστοὶ εἰνε ἀπόγονοι τῶν Ἀρίων τῶν εἰσθαλόντων εἰς τὸν Ἰνδικὴν περὶ τὸ 1600 π. Χ. Τῶν δὲ παλαιοτέρων Τουρανικῶν λαῶν ἀπόγονοι εἰνε σήμερον οἱ Δρασβίδαι τοῦ Δεκάνου. Ἐκ τῶν 69 διαλέκτων τῶν λαλουμένων ἐν τῷ Ἰνδοστάνῳ ἡ ἐπικρατεστέρα εἰνε ἡ Χινδική, παραγομένη ἐκ τῆς τῶν ἀρχαίων Ἀρίων γλώσσης.

Ἡ ἐπικρατοῦσα **Θροσκεία** εἰνε ὁ Βραχμανισμός, τοῦ ὅποιου οἱ δπαδοὶ εἰνε περὶ τὰ 200 ἑκατομμύρια. Υπάρχουσι: δὲ καὶ 10 ἑκατομμύρια Βουδδιστῶν, 10 ἑκατομμύρια πρεσβευόντων διάφορα εἰδωλολατρικὰ θρησκεύματα, 3 ἑκατομμύρια Χριστιανῶν, ἐξ ὧν οἱ πλειστοὶ Εὐρωπαῖοι καὶ ὅλοι τοῦ Ιουδαϊου.

Τὸ Ἰνδοστάνον διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς Βρεταννικὸν Ἰνδοστάνον, εἴδος Ἐγγάρια κράτη καὶ εἰς Εὐρωπαϊκὰ κτίσεις.

α Βρεταννικὸν Ἰνδοστάνον.

Τοῦ Βρεταννικοῦ Ἰνδοστάνου κυριώτεραι πόλεις εἰνε παρὰ τὸν Γάγγην ἡ Καλκούτια (860,000 κατ.), ἡ πρωτεύουσα τῆς Βρεταννικῆς Ἰνδικῆς. Εἰνε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ἐμπορικῶν θέσεων, ἡ Ηάταρα (165,000 κατ.), τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς δρύζης, ἡ Ἀλλαχαβάδη (175,000 κατ.), καὶ ἡ Βεραρέση (220,000 κατ.), ἀμφότεραι ἵεραι πόλεις τῶν Ἰνδῶν, ἡ Λουκρόβη (270,000 κατ.), ἡ Λαζώρη (177,000 κατ.), ἡ πρωτεύουσα τοῦ Πεντζάδο, ἐν τῇ κατασκευάζονται τὰ ἐξ αὐτῆς δνομαζόμενα περίφημα Λαχούρια (σάλια), ἡ Δελχῆ (195,000 κατ.), ἡ πάλαι πρωτεύουσα τοῦ Μογγολικοῦ κράτους τὸ ἐποίην κατὰ τὸν 16ον καὶ τὸν 17ον αἰώνα περιελάμβανεν ἀπασχον σχεδὸν τὴν Ἰνδικήν, ἡ Ναγκούρη (118,000 κατ.), ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ἔδοι τῆς

ἀγούσης ἀπὸ Καλκούτας εἰς Βομβάην, ἢ Βομβάη (822,000 κατ.), εἰς τῶν ἀριστων λιμένων τῆς Ἰνδίας, καὶ ἡ πρὸς Β αὐτῆς Σαλσέτη (70,000 κατ.), ἢ Σουράτη (110,000 κατ.), ἢ Μαδράση (450,000 κατ.), ἐμπορικὴ πόλεις.

6'. Ἐγχώρια κράτη.

Τὰ Ἐγχώρια κράτη, τῶν δποίων δ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 70 ἑκατομμύρια, διακρίνονται εἰς ἔξαρτώμενα ἀπὸ τῶν ἀγγλικῶν διοικήσεων, εἰς ὑποτελὴ πρὸς τοὺς Ἀγγλους ἀλλὰ κυβερνώμενα ὑπὸ ἐγχωρίων ἥγειμόνων, καὶ εἰς ἀνεξάρτητα.

Τῶν ἔξαρτωμένων κρατῶν πόλεις ἐπισημοτέρα εἰνε ἡ Σρινγάρη, ἢ Κασμίρη (120,000 κατ.), ἔνθα κατασκευάζονται τὰ ἔξ αυτῆς ὄντα μαζόμενα κασμίρια ὑφάσματα ἐκ τριχῶν θιβετιανῶν αἰγῶν.

Τῶν ὑποτελῶν κρατῶν μεγαλύτεραι πόλεις εἰνε ἡ Ἰαϊπούρη (160,000 κατ.), ἢ Γοναμόρη (104,000 κατ.), ἢ Χαϊδαφαβάδη (415,000 κατ.), πόλεις ωχυρωμένη, ἢ Γολκόνδη, δονιμαστὴ διὰ τὰ ἀδαμαντωρυχεῖα αυτῆς, ἢ Ἐλλόρα, παρὰ τὴν δποίαν κείνται οἱ ἐν βράχοις λελαξευμένοι μεγαλοπρεπέστατοι ἴνδικοι ναοί, ἢ Μυσώρη (174,000 κατ.), καὶ ἡ Βαγγαλώρη (180,000 κατ.).

Τὰ ἀνεξάρτητα κράτη εἰνε ἡ Νεπάλη ἔχουσα 3 ἑκατομμύρια κατοίκων, καὶ τῆς δποίας πρωτεύουσα εἰνε ἡ Κατμανδοῦ (20,000 κατ.) καὶ ἡ Βοντάρη, ἔχουσα 200,000 κατοίκους.

γ. Εὐρωπαϊκαὶ κτήσεις

Ἐκ τῶν Εὐρωπαίων κτήσεις ἔχουσαν ἐν τῇ Ἰνδοστάνῃ οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Πορτογάλοι.

Καὶ εἰς μὲν τοὺς Γάλλους ἀνήκουσιν οἱ ἐπὶ τῆς Μαλαθαρικῆς παραλίας Μαέ, οἱ ἐπὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου λιμένες Καρικάλη, Ὑανάων καὶ Πονδισερρῆ καὶ ἡ πρὸς Β. τῆς Καλκούτας πόλεις Τσαρδεργαγάρη, ἔχουσαι πληθυσμὸν ἐν δλφ 300,000.

Εἰς δὲ τοὺς Πορτογάλους ἀνήκουσιν ἡ νῆσος Διοῦ παρὰ τὴν Χερσόνησον Γουζεράτην καὶ αἱ ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἰνδοστάνης πόλεις Δαμάσιον καὶ Γόσ, μὲ δλικὸν πληθυσμὸν 500,000.

δ'. Κεϋλάνη.

Ἡ νῆσος Κεϋλάνη, ἡ ἀρχαία Ταπροθάνη, κείται εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἰνδοστάνης, ἀπὸ τῆς δποίας γωρίζεται ὑπὸ τοῦ Παλκείου πορθμοῦ καὶ τοῦ Μαναχαρέου κόλπου.

Έχει 3 έκατομμύρια κατοίκων, και ἔδαφος εὐφορώτατον, και οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν. Καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς νήσου εἶναι σημαντικόν.

Ἡ Κεϋλάνη ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλους. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ Κολόνιος (127,000 κατ.), ἐμπορικὸς λιμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΙΝΔΟΚΙΝΑ

Ἡ Ἰνδοκίνα ἡ παρ' ἀρχαῖοις πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδικὴ ἐρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σινικῆς, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοστὰν καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μαλακκικοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς νοτίου Σινικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς νοτίου Σινικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Σινικῆς.

Κόλποι τῆς χερσονήσου ταύτης ἐν μὲν τῷ Βεγγαλικῷ κόλπῳ εἶναι δὲ Πεγούνιος ἡ Μαρταβάνιος, ἐν δὲ τῇ νοτίῳ Σινικῇ θαλάσσῃ δὲ τοῦ Σιάμ καὶ δὲ τοῦ Τογκίνου.

Οροί τῆς Ἰνδοκίνας εἶναι τὰ Βιρμανικά, τὰ Σιαμικὰ καὶ τὰ Ἀναραμικά, ἄτινα εἶναι προεκτάσεις τῶν Ἰμαλαῖων. Κεχωρισμένα τούτων εἶναι τὰ Μαλακκικὰ ὅρη τὰ δύοτα ἀπολήγουσιν εἰς τὸ ἀκρωτήν Ρωμανίαν. Ἀλλα ἀκρωτήρια εἶναι τὸ Νέγρασον πρὸς Δ., ἡ Καμβογία πρὸς Α. καὶ τὸ γοτιώτατον τῆς τε Ἰνδοκίνας καὶ τῆς Ασίας Βουροῦ

Ποταμοί τῆς Ἰνδοκίνας εἶναι δὲ Ἱραβάδης καὶ δὲ Ζολούενης, πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἰμαλαῖων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Πεγούνιον κόλπον.

Ο Μενάμης, πηγάζων ἐκ τῶν Βιρμανίων ὅρέων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Σιαμικὸν κόλπον, καὶ δὲ Μεκόγγος ἡ Καμβούιος, πηγάζων ἐκ τῶν Ἰμαλαῖων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν νότιον Σινικὴν θάλασσαν.

Ἡ Ἰνδοκίνα διαιρεῖται εἰς ἀνεξάρτητον, εἰς κτήσεις Ἀγγλικὰς καὶ εἰς κτήσεις Γαλλικάς

Καὶ ἡ μὲν ἀνεξάρτητος Ἰνδοκίνα ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ βασιλείου τοῦ Σιάμ, ἔχοντος 8 ἔκατομμύρια κατοίκων καὶ κειμένου ἐν μέσῳ τῶν Ἀγγλικῶν καὶ τῶν Γαλλικῶν κτήσεων. Ο πληθυσμὸς αὐτοῦ σύγκειται ἐκ Σιαμαίων, Εθνους μογγολικοῦ, Σινῶν καὶ Μαλαιῶν, ἐπίσης ἀνηκόντων εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλήν. Οἱ Σιαμαῖοι εἶναι Βουδισταῖ. Τὸ πολίτευμα παρ' αὐτοῖς εἶναι ἀπόλυτος μοναρχία.

Πρωτεύουσα τοῦ Σιάμ εἶναι ἡ Βαγκόκη (350,000 κατ.), ἐπὶ τῆς ἀρ-

στερχάς ὅχθης τοῦ Μενάμη. Εἶνε ἐν τῷ σημαντικωτέρων ἐμπορείων τῆς Ἀσίας. Εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ πασσάλων εἰς τὸν ποταμόν, διὸ καὶ ἐπικαλεῖται ἡ Ἐνετία τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ 1)3 τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς εἶνε Κινέζοι.

Ἡ Βρεταννικὴ Ἰνδοκίνα περιλαμβάνει τὴν ἀνω καὶ κάτω Βιρμανίαν, τὰς Παραπορθμίους ἀποικίας καὶ τὰ Μαλαϊκὰ κράτη.

Ἡ Βιρμανία, ἥτις πολιτικῶς ὑπάγεται εἰς τὸ Βρεταννικὸν Ἰνδοστάν, ἔχει 7,600,000 κατ. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶνε ἡ Ραγγούνη (180,000 κατ.), ἐμπορικὴ πόλις. Ἀλλαὶ σημαντικώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶνε ἡ Μωλμένη (60,000 κατ.), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σουλούένη καὶ ἡ Μαρδαλή (188,000 κατ.) ἐπὶ τῇ ἀριστερᾷ ὅχθης τοῦ Ἰραδάδη.

Αἱ παραπόρθμιοι ἀποικίαι, αἱ ἐπὶ τοῦ Μαλακκικοῦ πορθμοῦ κείμεναι, ἔχουσι πληθυσμὸν 600,000. Κυριώτεραι αὐτῶν πόλεις εἶνε ἡ Σιγγαπούρη (150,000 κ.). ἐν τῇ ὁμονύμῳ νήσῳ, μέγα ἐμπορεῖον καὶ ἡ ἔδρα τῆς γενικῆς Διοικήσεως τῶν ἀποικιῶν τούτων. Ἡ Γεωργετόβιη ἐν τῇ νήσῳ Πουλοπινάγγῃ καὶ ἡ Μαλάκκα (5,000 κατ.), ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν ἐνταῦθα ἀγγλικῶν κτήσεων. Τὰ ἐν τῇ χερσονήσῳ Μαλάκκας κείμενα Μαλαϊκὰ κράτη ἔχοντα πληθυσμὸν 720,000 κατ., διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν, κυθερνώμενα ὑπὸ Ἕκαρίων ἡγεμόνων ἡ δραγιάδων.

Ἡ Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα περιλαμβάνει τὴν Κοχιγκίναν, τὴν Καμβογίαν, τὸ Ἀννάμ καὶ τὸ Τογκίνον. Ἀπασαι αὕται αἱ χῶραι δμοῦ ἔχουσι πληθυσμὸν 20 περίπου ἑκατομμυρίων. Καὶ τὴς μὲν Κοχιγκίνας πρωτεύουσα εἶνε ἡ Σαΐγάρη (60,000 κατ.) ἐπὶ τοῦ ὁμονύμου ποταμοῦ, ἡ ἔδρα τῶν ἐν τῇ Ἰνδοκίνῃ Γαλλικῶν κτήσεων. Παρὰ τὰ παράλια τῆς Κοχιγκίνας κείται ἡ συστάξ τῶν νήσων Πουλο-Κορδόρ, ἀνηκουσῶν εἰς τὴν Γαλλίαν.

Τῆς Καμβογίας, περικλειομένης ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ ποταμοῦ Μεχάγγου, πρωτεύουσα εἶνε ἡ Πιρομέρη (50,000 κατ.).

Τοῦ Ἀννάμ πρωτεύουσα εἶνε ἡ Χουή (30,000 κατ.), καὶ τοῦ Τογκίνου ἡ Χαρόνη (150,000 κατ.).

ΚΕΦΑΛΙΟΝ Θ'.

ΙΝΔΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

Αἱ Ἰνδικαὶ νῆσοι, αἱ καὶ Μαλαϊκαὶ καλούμεναι, κατοικοῦνται ὑπὸ Μαλαϊών, Μωαμεθανῶν κατὰ τὸ πλεῖστον. Μόνοι οἱ τῶν Φιλιππινῶν νήσων κάτοικοι εἶνε τὸ πλεῖστον Καθολικοί.

Τὸ κλῆμα τῶν Ἰνδικῶν νήσων εἶνε θερμότατον.

Τὸ ἔδαφος πολλῷ ἐξ αὐτῶν εἶνε δρεινόν, τινῶν δὲ καὶ ἡφαίστειῶν, εἶνε δὲ λίαν εὔφορον. Τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῶν εἶνε καφές, ζάκχαρις, ςρυζα, καπνός, πέπερι, γαρύφαλλα, μοσχοκάρυα καὶ κασσίτερος.

Αἱ Ἀνδαμάναι καὶ αἱ Νικοθάραι ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλούς. Ή συστάς τῶν Ἀνδαμάνων συνίσταται ἐκ τεσσάρων μεγαλητέρων τῆς Βορείας, τῆς Μέσης, τῆς Νοτίας καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀνδαμάνης, καὶ ἐκ 50 περίπου μικρῶν. Κατοικοῦνται ὑπὸ 25,000 κατοίκων. Πόλεις αὐτῶν εἶνε ὁ λιμὴν Κορονούλλης εἰς τὴν Βόρειον Ἀνδαμάνην καὶ ὁ λιμὴν Βλοϊό εἰς τὴν Νότιον Ἀνδαμάνην.

Ἡ συστάς Νικοθαρῶν σύγκειται ἐξ 7 μεγαλητέρων καὶ 12 μικροτέρων, ὃν μεγίστη εἶνε ἡ Μεγάλη Νικοθάρη. Ἐχουσ: 7,000 κατοίκους.

Εἰς τοὺς Ἀγγλούς ἀνήκουσιν ἐπίσης αἱ δύο συστάδες τῶν Δακκεδιῶν καὶ τῶν Μαλδίβων νήσων, κοραλλογενῶν. Καὶ αἱ μὲν Δακκεδιβαῖς ἔχουσ: 14,000 κατοίκους, αἱ δὲ Μαλδίβαι 30,000 κατοίκους.

Αἱ τέσσαρες αὗται συστάδες ὑπάγονται πολιτικῶς εἰς τὸ Βρετανικὸν Ἰνδοστάν.

Αἱ Σουνδαῖαι νήσοι διαιροῦνται εἰς μεγάλας, ὡς τὴν Σουμάτραν, τὴν Ἰάβαν, τὴν Βόρεον καὶ τὴν Κελίβιην, καὶ εἰς μικράς, αἵτινες εἶνε πολυάριθμοι. Αἱ νήσοι αὗται ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ὀλλανδούς πλὴν μέρους τῆς Βορνέου, ὅπερ ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλούς καὶ μέρους τῆς Τιμώρης, ὅπερ ἀνήκει εἰς τοὺς Πορτογάλους.

Ἡ Σορμάτρα, χωριζόμενη ἀπὸ μὲν τῆς χερσονήσου Μαλάκκας διὰ τοῦ Μαλακκικοῦ πορθμοῦ, ἀπὸ δὲ τῆς νήσου Ἰάβας διὰ τοῦ Σουνδαίου πορθμοῦ ἔχει ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατομμύρια κατοίκων. Πρωτεύουσαι πόλεις αὐτῆς εἶνε ἡ Παδάγη καὶ ἡ Πολεμβάγη (30,000 κατ.). Ἡ Ἰάβα, ἡ μᾶλλον ἡφαιστεογενής τῶν χωρῶν τῆς γῆς, ἔχει πληθυσμὸν 25 ἑκατομμυρίων. Εἶνε νήσος εὐφοριατάτη. Πρωτεύουσαι πόλεις εἶνε ἡ Βαταρία (115,000 κατ.), ἡ ἔδρα τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ὀλλαγδικῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, ἡ Σορματράγια (146,000 κατ.) καὶ ἡ Σορακέρτα (102,000 κατ.).

Ἡ Βαρροες ἔχει πληθυσμὸν 1,500,000 κατοίκων, χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς νήσου Κελέθης διὰ τοῦ Μακασσαρίου πορθμοῦ. Εἶνε ἡ μεγίστη τῶν νήσων τῆς γῆς καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ηορτιαράκην. Τῆς δὲ ἐν αὐτῇ Ἀγγλικῆς κτήσεως πρωτεύουσα εἶνε ἡ Βρούνη.

Η Κελέβη ἔχει 1,500,000 κατοίκους καὶ πρωτεύουσαν τὴν Μακασσάρην.

Τῶν μικρῶν Σουνδαιῶν ἡ μεγίστη εἶναι ἡ Τιμώρη. Ἐν ταύτῃ κυριωτέρα πόλις εἶναι ἡ Διλλή (5,000 κατ.), ἐν τῷ ἀνατολικῷ νημάσει τῆς νήσου, ἡ πρωτεύουσα τῶν ἐν ταῖς Ἰνδίκαις νήσοις Πορτογαλικῶν απήσεων.

Αἱ εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς ἀνήκουσαι Μολοῦκαι γῆσσοι εἶναι ἡφαιστειώδεις, καὶ ἡ κατ' ἔξοχὴν χάρα τῶν γαρυφάλλων καὶ τῶν μοσχοκαρύων. ἔχουσι περὶ τοὺς 600,000 κατοίκους, ἐξ ὧν οἱ μὲν εἶναι χριστιανοὶ διαμαρτυρόμενοι, οἱ δὲ Μωαμεθανοὶ καὶ ἄλλοι εἰδωλολάτραι. Αἱ μεγαλήτεραι αὐτῶν εἶναι ἡ Δυιλόλο, ἡ Κεράμη καὶ ἡ Βουροῦ, ἀλλ' ἡ ἐπισημοτέρα εἶναι ἡ μικρὰ Ἀμβρίνα (10,000 κατ.), ἡ ἔδρα τῆς Ὀλλανδικῆς Διοικήσεως τῶν Μολοῦκων.

Αἱ Σουλούναι καὶ αἱ φιλιππῖναι πρότερον ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἰσπανούς, παρεχωρήθησαν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς κατόπιν τοῦ τελευταίου πολέμου τοῦ 1898.

Τῶν Φιλιππινῶν μεγαλήτεραι εἶναι ἡ Λονσσάρη, τῆς δποίας πρωτεύουσα εἶναι ἡ Μαρίλλα (154,000 κατ.), καὶ ἡ Μινδαράος. ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν Σελαγγάνη. Ο πληθυσμὸς τῶν Φιλιππινῶν ἀνέρχεται εἰς 7 περίπου ἑκατομμύρια.

Τέλος ἡ συστάξ τῶν Σουλούνων περιλαμβάνει ὅλας τὰς νήσους τὰς κειμένας μεταξὺ τῆς Μινδανάου καὶ τῆς Βορέου, καὶ ὁ ἐγχώριος αὐτῶν Σουλτάνος διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Η Σινικὴ αὐτοκρατορία περιλαμβάνει πλέον τοῦ ἐνὸς τετάρτου τῆς Ἀσίας καὶ ἔχει ἔκτασιν μεγαλητέραν τῆς ὅλης Εὐρώπης. Συνίσταται δὲ ἐκ τῆς κυρίως Σινικῆς, τῆς Θιβετίας, τῆς Μογγολίας μετὰ τῆς Τσουγγαρίας, τῆς Μαρτσουρίας καὶ τοῦ Ἀρατολικοῦ Τουρκεστάν.

α) Κυρίως Σινική.

Η κυρίως Σινικὴ εἶναι τὸ σημαντικότερον μέρος τοῦ Σινικοῦ χράτους.

Η Σινικὴ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον δρεινή, τὰ δὲ δον αὐτῆς διευθύνονται γενικῶς ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Τοιαῦτα εἶναι τὰ 1/8

σάρια και τὰ Ναυσάρια, περικλείοντα τὸ λεκανοπέδιον ἐνὸς τῶν μεγαλητέων ποταμῶν τῆς Σινικῆς, τοῦ Ἰαπτοεκιάγγου (Κυανοῦ ποταμοῦ), ἐκβάλλοντος εἰς τὴν ἀνατολικὴν Σινικὴν θάλασσαν. Πρὸς Β. τῶν Πεσανίων εἶνε τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Χοάγκ χῶ (Κιτρίνου ποταμοῦ), ἐκβάλλοντος εἰς τὸν ἐν τῇ Κιτρίνῃ θαλάσσῃ Πετσίλειον κόλπον. Πρὸς νότον τῶν Ναυσανίων εἶνε τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Σῖ κιάγγη, ἐκβάλλοντος εἰς τὴν νότιον Σινικὴν θάλασσαν. Ἡ δυτικὴ δρεινὴ σειρὰ τῶν Ιουν·Λίγγων χώρεῖται τὴν Σινικὴν ἀπὸ τῆς Θίθετίας.

Τὸ κλιμα τῆς Σινικῆς εἶνε γενικῶς εὔκρατον. Ἐκ τῶν προϊόντων τῆς χώρας τὸ σπουδαιότατον εἶνε τὸ τέτον.

Οἱ κάτοικοι τῆς κυρίως Σινικῆς ἀνέρχονται εἰς 350 ἑκατομμύρια τῆς Μογγολικῆς φυλῆς. Οἱ πλειστοὶ αὐτῶν καὶ ίδιως οἱ τῶν κατωτέρων τάξεων εἶνε Βουδδισταί, ἀλλ' ἡ ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Κράτους καὶ τῆς Αὐλῆς εἶνε ἡ τοῦ Κομφουνίου ἡ χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ δου αἰώνος π. Χ. Υπάρχουσι δὲ ἐν ὅλῃ τῇ Σινικῇ αὐτοκρατορίᾳ καὶ 3 ἑκατομμύρια Μωαμεθανῶν, 1 ἑκατομμύριον Καθολικῶν καὶ 23 χιλιάδες Διαμαρτυρομένων.

Τὸ πολιτεύμα παρὰ τοῖς Σίναις εἶνε μοναρχία ἀπόλυτος.

Κυριώτεραι πόλεις τῆς Σινικῆς εἶνε τὸ Πεκίνον (1,000,000 κατ.), ἡ πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας, κείμενον παρὰ τὸν ποταμὸν Πεই-χῶ καὶ οὐ μακρὰν τοῦ μεγάλου Σινικοῦ τείχους. Τὸ τεῖχος τοῦτο, τὸ μέγιστον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ οἰκοδομημάτων, ἡγέρθη πιθανῶς κατὰ τὴν 3ην ἑκατονταετηρίδα π. Χ. ἵνα προφυλαχθῇ ἡ χώρα ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρδάρων λαῶν. Ἐχει μῆκος 2450 χιλιομέτρων καὶ ὅψεις 16 μέτρων. Ἐπίγειον αὐτοῦ εἶνε τὸ Τιεν-τοῦ (950,000 κατ.), ἡ Σαγγάη (400,000 κατ.), πόλις ἐμπορικωτάτη, ἡ Χαγκάου (800,000 κατ.) τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τοῦ τείχου, ἡ Φου σάου (1,000,000 κατ.), ἡ Σιγγάνη (1,000,000 κατ.), πόλις ὀχυρά, ἡ Καντάνη (2,000,000 κατ.), ἡ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Σινικῆς, ἡ Λαντσάου (500,000 κατ.), ἡ Τοΐγγ-τοῦ (800,000 κατ.).

Αἱ κυριώτεραι τῶν εἰς τὴν Σινικὴν ἀνηκουσῶν νήσων εἶνε ἡ Χαϊνάνη, ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν Κιουγγ-τοάου (200,000 κατ.), ἡ Χουσάνη. Ἡ Μακάος ἀνήκει εἰς τοὺς Πορτογάλους. Ἡ Χογκ κόγγη εἰς τοὺς Ἀγγλους καὶ ἡ Φορμόζα εἰς τὴν Ιαπωνίαν.

β' Θιβετία

Η Θιβετία, κειμένη πρὸς Δ. τῆς ιδίως Σινικῆς, χωρίζεται πρὸς N. ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ὑπὸ τῶν Ίμαλαῖων.

Ἐχει 6 ἑκατομμύρια κατοίκων, Μογγολικῆς φυλῆς.

Αἱ ὁρειναὶ σειραὶ τῶν Καρακορᾶν καὶ τῶν Κουεν Λοῦ διασχίζουσι τὴν χώραν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς.

Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ ἄνω Βραμπούτρα, τοῦ ἄνω Σαλονένου καὶ τοῦ ἄνω Ἰαγγτσεκάγγου.

Τρέφει δὲ η Θιβετία τὰς ὀνομαστὰς αἰγας, ἐκ τῶν τριχῶν τῶν ὀποίων ὑφαίνονται τὰ περιώνυμα κασμίρια.

Ο πραγματικὸς ἡγεμὸν τῆς χώρας εἶνε ὁ Μέγας Λάμας, ὁ ἀνώτατος ἱερεὺς τῆς Βουδδικῆς θρησκείας, τῆς ὀποίας η Θιβετία εἶνε τὸ κέντρον.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶνε η Λάσσα (80,000 κατ.) η ἔδρα τοῦ Σινοῦ ἀντιθασιλέως. Ἐπὶ τοῦ παρὰ τὴν Λάσσαν ὅρους Ποτάλα εἰσὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Δαλαϊλάμα, ἀρχηγοῦ τοῦ Βουδδισμοῦ.

γ' Μογγολία καὶ Τσουγγαρία

Η Μογγολία κείται μεταξὺ Σινικῆς καὶ Σιβηρίας, περικλειομένη ὑπὸ τῶν Θιανσανίων καὶ Ἀλταῖων ὁρέων πρὸς Δ. καὶ τῶν Κιγγανίων πρὸς Α. Μέρος ταύτης ἀποτελεῖ η Τσουγγαρία. Καὶ η μὲν Μογγολία ἔχει πληθυσμὸν 2 περίπου ἑκατομμυρίων καὶ εἶνε η κοιτίς τοῦ μεγάλου Μογγολικοῦ κλάδου τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας.

Αἱ στεππώδεις χώραι αὐτῆς περικλείουσι μέρος τῆς μεγάλης ἐρήμου Γόρης, ἐν ᾧ ὑπάρχει η μεγάλη λίμνη Κουκουράρη.

Πρωτεύουσα πόλις τῆς Μογγολίας εἶνε η Οὐργα (30,000 κατ.), δευτέρα οἱρὰ πόλις τῶν Βουδδιστῶν καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου μεταξὺ Σινικῆς καὶ Σιβηρίας. Η δὲ Τσουγγαρία, κειμένη πρὸς Δ. τῆς Μογγολίας, ἔχει 150,000 κατ. καὶ πρωτεύουσαν πόλιν τὴν Κούλτσιαν.

δ'. Μαντσουρία

Η Μαντσουρία, κειμένη πρὸς Α. τῆς Μογγολίας, χωρίζεται πρὸς Β. ἀπὸ τῆς Σιβηρίας διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἀμούρ.

Ἐχει πληθυσμὸν 7 ἑκατομμυρίων, συγκείμενον πρωτίστως ἐκ Μαντσούων καὶ ἐκ Σινῶν.

Πρωτεύουσαι πόλεις τῆς Μαντσουρίας είναι ή *Μουκδένη* (250,000 κατ.), ή *Κιρίνη* (200,000 κατ.) καὶ ή *Τσιτσιάρη* (60,000 κατ.).

ε'. Ἀνατολικὸν Τουρκεστάν.

Τὸ Ἀνατολικὸν Τουρκεστάν, χώρα στεππώδης καὶ ἔρημος, ἔχει 1 ἑκατομμύριον κατοίκων.

Κυριώτεραι αὗται πόλεις είναι ή *Υαρκάνδη* (60,000 κατ.), πόλις ἐμπορική, ή *Κασγάρη* (50,000 κατ.) καὶ ή *Οὐρούμπαση* (25,000 κατ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IA'.

ΚΟΡΕΑ

Ἡ Χερσόνησος Κορέα ἐκτείνεται πρὸς Ν. τῆς Μαντσουρίας μεταξὺ τῆς Κιτρίνης θαλάσσης καὶ τῆς Ἰαπωνίκης θαλάσσης.

Ἐγει πληθυσμὸν 8 ἑκατομμυρίων, συγγενῶν τῶν Σιγῶν καὶ τῶν Ἰαπώνων.

Ἡ χώρα είναι ἀνεξάρτητος, διατελεῖ ὅμως ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ἰαπωνίας.

Τὸ πολιτευμα ἐν αὐτῇ είναι μοναρχία ἀπόλυτος. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία είναι δὲ Εουδιδιμός, ἀλλ' αἱ ἀνώτεραι τάξεις πρεσβεύουσι τὴν θρησκείαν τοῦ Κομφουσίου.

Πρωτεύουσα τῆς Κορέας είναι ή *Σεούλη* (200,000 κατ.), πόλις μεσόγειος, ἔχουσα ἐπίνειον τὸ Χεμοῦλπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IB'.

ΙΑΠΩΝΙΑ

Ἡ Ἰαπωνία, «Μεγάλη Βρεταννία τοῦ Εἰρηνικοῦ», κείται πρὸς Α. τῆς Ἀσιατικῆς ήπειρου, ἀπὸ τῆς δυοῖς χωρίζεται διὰ τῆς Ἰαπωνίκης θαλάσσης.

Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Ἰαπωνίας ἀποτελεῖται ἐκ νήσων, τῶν ὄποιων μεγαλύτεραι είναι ή *Ιεσσώ*, ή *Νιπώνη*, ή *Σικόνη*, ή *Κιουσοῦ* καὶ ή *Φορμόζα*. Άλλαι μικρότεραι είναι αἱ *Κουρῆλαι*, αἱ *Λιουκιοῦ*, καὶ αἱ *Πεσκαδόραι*.

Ο πληθυσμὸς τῆς Ἰαπωνίας ἀνέρχεται εἰς 43 ἑκατομμύρια.

Τὸ πολιτευμα είναι συνταγματικὴ μοναρχία. Ἡ παρὰ τῷ λαῷ

ἐπικρατοῦσα θρησκεία είναι δὲ Βουδισμός, ἀλλ' αἱ ἀνώτεραι τάξεις πρεσβεύουσι τὴν θρησκείαν τοῦ Κομφουκίου

Οἱ γάπωνες διακρίνονται πάντων τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν διὰ τὴν κλίσιν αὐτῶν πρὸς τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν. Σήμερον δὲ είναι ἐκανῶς προηγμέναι παρ' αὐταῖς αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ τέχναι, ἡ ἐμπορία καὶ ἡ διοικητικὴ.

Πόλεις ἐπισημότεραι τῆς Ἰαπωνικῆς αὐτοκρατορίας είναι τὸ Τόκιον (1,300,000 κατ.) ἢ Ὑεδὼ ἐπὶ τῆς νήσου Νιπώνης, ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, ἔχουσα Πανεπιστημιον, ἢ Ὑοκαχάμα (180,000 κατ.), ἐν τῷ κυριωτέρῳ ἐμπορείων, τὸ Κιότον (340,000 κατ.) ἢ Μίακον, ἐνθα ὑπάρχει ἀνδριάς τοῦ Βούδδα, ἡ Οζάκα (500,000 κατ.), ἡ Κοβῆ (180,000 κατ.), ἡ Νάγονα (240,000 κατ.) καὶ ἡ Χιροσίμα (107,000 κατ.), ἐπὶ τῆς νήσου Ἰεσσοῦς, σπουδαῖαι ἐμπορικαὶ πόλεις, ἡ Τοξίμα (60,000 κατ.), ἐν τῇ νήσῳ Σικόκη ἡ Ναγκασάκη (72,000 κατ.), ἐν τῇ νήσῳ Κιουσιοῦ, σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν, καὶ ἡ Ταιβάνη (130,000 κατ.), ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου Φορμόζας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ^ν.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ

Τὸ Ἀσιατικὸν τμῆμα τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας περιλαμβάνει πλέον τοῦ ἑνὸς τρίτου τῆς Ἀσίας. Ἀλλ' ἡ ἀπέραντος αὕτη χώρα είναι πολὺ ἀραιῶς καταφημένη τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς ἀνερχομένου εἰς 22 1/2 ἑκατομμύρια.

Ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσία διαιρεῖται εἰς 4 κυβερνεῖα. Καυκασίας, Σιβηρίας, Μέσης Δοιατικῆς Ῥωσίας καὶ Ὑπερρωσίου Ῥωσίας.

α' Καυκασία

Ἡ Καυκασία περιλαμβάνει: τὰς παρὰ τὸν Καύκασον χώρας τὰς κειμένας μεταξὺ τοῦ Εὖξεινου Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Ποταμοί αὐτῆς είναι δὲ Κουβάν καὶ δὲ Τερέκ, πηγάζοντες ἐκ τοῦ Καυκάσου καὶ ἐκδάλλοντες δὲ μὲν πρῶτος εἰς τὸν Εὖξεινον Πόντον, δὲ δεύτερος εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, δὲ Ριάν (δὲ ἀρχαῖος Φάσις), ηγάζων ἐκ τοῦ Καυκάσου καὶ ἐκδάλλων εἰς τὸν Εὖξεινον Πόντον καὶ δὲ Κούνο (δὲ ἀρχαῖος Κύρος). πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀρμενικοῦ ὁροπεδίου

καὶ ἐκδάλλων εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν· τούτου παραπέταμος εἶναι
ὁ Ἀράς (δ ἀρχαῖος Ἀράξης).

Λίμνη εἶναι ἡ Ἐριβάνη.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Καυκασίας εἶναι καθ' ὑπερβολὴν θεριὸν τὸ θέρος
καὶ ψυχρότατον τὸν χειμῶνα.

Τὰ προϊόντα τοῦ ἔδαφους καὶ τὰ πετρελαιώρυγεῖα συνιστῶσι τὸν
κύριον πλοῦτον τῆς χώρας.

Οἱ κάτοικοι τῆς Καυκασίας ἀνέρχονται εἰς 9 περίπου ἑκατομμύ-
ρια, ἀνήκουσι δὲ εἰς διαφόρους φυλάς, μεταξὺ τῶν ἑποίων ἐπικρατοῦ-
σιν οἱ εἰς τὴν Λευκὴν (Καυκασίαν) φυλὴν ἀνήκοντες Γεωργιανοὶ καὶ
Κιρχασίοι, οἱ ώραιότατοι τῶν ἀνθρώπων.

Αἱ κυριώτεραι πόλεις τῆς Καυκασίας εἶναι δὲ Βλαδικαίκασος (44,000
κατ.), σπουδαῖος στρατιωτικὸς σταθμός, ἡ Στανδόπολις (42,000 κατ.),
ἡ Αίλκαιεριωδάρῃ (66,000 κατ.), ἡ Τιφλίς (160,000 κατ.), ἡ πρωτεύ-
ουσα τῆς δλῆς χώρας, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κούρ, συνδεομένη διὰ σιδη-
ροδρόμου μετὰ τοῦ Πόστου καὶ τοῦ Βατούνη (29,000 κατ.) ἐπὶ τοῦ Εὐ-
ξείνου Πόντου, καὶ τοῦ Βακοῦ (112,000 κατ.) ἐπὶ τῆς Κασπίας θα-
λάσσης. Η Ἐριβάνη, ἐν τῇ Τρωσικῇ Ἀρμενίᾳ, παρὰ τοὺς πρόποδας
τοῦ Ἀραράτ, ἡ Αλεξανδρούπολις (32,000 κατ.), ισχυρὸν φρούριον,
τὸ Ἔτσιμασίν, τὸ ἐκκλησιαστικὸν κέντρον τῶν Ἀρμενίων, καὶ τὸ
Κάρς, ἔχον δχυρώτατον φρούριον.

β'. Σιθηρία.

Ἡ Σιθηρία περιλαμβάνει δλῆν τὴν βόρειον ζώνην τῆς Ἀσιατικῆς
γηπέρου τὴν ἀπὸ τῶν Ἀλταῖων ὁρέων μέχρι τοῦ Ἀρκτικοῦ ὥκεανοῦ.

Τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Σιθηρίας βρέχονται ὑπὸ τῆς Βερβί-
γειου θαλάσσης, τῆς Ὀχοτσκικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Ιαπωνικῆς θα-
λάσσης.

Τὰ κυριώτερα ἀκρωτήρια εἶναι τὸ πρὸς ΒΑ. Τοελγιουσκίνον,
Ἀνατολικὸν καὶ ἡ Δοπάτικα ἐν τῇ χερσονήσῳ Καμτσιάτκα.

Κόλποι εἶναι δὲ ὁ Ὁβειος καὶ δὲ ὁ Υενεσεῖος, πρὸς Β. ὁ Ἀναδίρειος
ἐν τῷ Ειρηνικῷ ὥκεανῷ καὶ δὲ τῆς Ταταρίας ἐν τῇ Ιαπωνικῇ θα-
λάσσῃ.

Τὰ Οὐράλια **ὄρη** χωρίζουσι τὴν Σιθηρίαν ἀπὸ τῆς Εύρωπης,
Ἀλιάϊα ἀποτελοῦσι τὰ πρὸς Ν. ὄρια αὐτῆς, συνέχεια δὲ τῶν Ἀλταῖων
πρὸς τὰ Α. καὶ τὰ ΒΑ. εἶναι τὰ Σαΐάνια, τὰ Δαυρικά, τὰ Ἰαβλούνια,
τὰ Σιανοβόϊα καὶ τὰ Καμτσιατκικά.

Ποταμοί τής Σιβηρίας είνε ό "Οβις, ο Υενισέης και ο Λένας, έκθάλλοντες εις τὸν Βόρειον ωκεανόν, και ο Αμούρ. έκθάλλων εις τὴν Ὀχοτσκικήν θάλασσαν.

Η μεγαλητέρα λίμνη είνε ἡ Βαϊκάλη.

Ο πληθυσμὸς τῆς Σιβηρίας ἀνέρχεται εἰς 512 ἑκατομμύρια περίου. Μέγα μέρος τῶν κατοίκων αὐτῆς είνε ἔξοριστοι ἐκ τῆς Εὔρωπαικής Ρωσίας και ἀπόγονοι τοιούτων. Ἀλλαι φυλαὶ κατοικοῦσαι τὴν Σιβηρίαν είνε Κιργιζοί, Καλμουκοί, Τουγγούζοι, Οστυάκοι και Σαμοιέδαι, εἰδωλολάτραι, ἀποζῶντες ἐκ τοῦ κυνηγίου και τῆς ἀλιείας.

Κυριώτεραι πόλεις τῆς Σιβηρίας είνε ἡ Τοβόλσκη (20,000 κατ.), ἡ Τιουμέρη (37,000 κατ.), κέντρον ἐμπορικόν, ἡ Ὀμοσκη (37,000 κατ.), ἡ Τόμσκη (52,000 κατ.), ἡ Κρασνογάρσκη (15,000 κατ.), παρὰ τὸν ἄνω Τενισέην, ἔχουσα χρυσωρυχεῖα, ἡ Ἰρκούτσκη (50,000 κατ.) παρὰ τὴν λίμνην Βαϊκάλην, ἔχουσα σπουδαῖαν βιομηχανίαν και διενεργοῦσα μέγα ἐμπόριον μετὰ τῆς Σιενικῆς διὰ τῆς Κιάχτας (9,000 κατ.), Βλαγοβεσχένσκη (20,000 κατ.) παρὰ τὸν κάτω Αμούρ, ἡ δικράνη Βλαδιβοστόκη (30,000 κατ.), δ κύριος ναυτικὸς σταθμὸς τῆς Ρωσίας ἐν τῷ Ειρηνικῷ Ωκεανῷ, και ἡ Ιακούτσκη (6,000 κατ.) πρωτεύουσα τῆς διμաνύμου ἐπαρχίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγονται αἱ Νήσοι τῆς Νέας Σιβηρίας, κείμεναι ἐν τῷ Αραβικῷ Ωκεανῷ παρὰ τὰ BA. τῶν ἐκθολῶν τοῦ Λένα.

γ'. Μέσον Ἀσιατικὴν Ρωσίαν

Η Μέση Ἀσιατικὴ Ρωσία ἡ χωραὶδὸν (δυτικὸν Τουρκεστάν), περιλαμβάνει τὰς χώρας τῶν Κιργιζῶν κειμένας μεταξὺ τῆς Σιβηρίας, τοῦ Ἀνατολικοῦ Τουρκεστάν και τῆς Υπερκασπίου Ρωσίας. Είνε δὲ αὗται ἡ Ἀκμολίνσκη, ἡ Σεμιπαλατίνσκη, ἡ Σεμιρετσένσκη, ἡ Φεργάνα, ἡ Σαρελσχάνη, ἡ Αμοῦ Δαρία, ἡ Σύρ-Δαρία, ἡ Τουργάν και ἡ Ούράλσκη. Ο πληθυσμὸς τῆς χώρας ταῦτης είνε 6 ἑκατομμύρια περίπου.

"Οον ἔχει τὰ Αλιάδα πρὸς Α. και τὰ Θιενσάνια πρὸς ΝΑ.

Ποταμοί αὐτῆς είνε ο Αμοῦ Δαρίας και ο Σύρ Δαρίας ἐκθάλλοντες εις τὴν Αράλην λίμνην.

Δίγναντι είνε ἡ Αράλη και ἡ Βαλκάση.

Κυριώτεραι πόλεις ἐνταῦθα είνε ἡ Ἀκμαλίνση, ἡ Σεμιπαλατίνσκη (25,000 κατ.), ἡ Χακάνδη (80,000 κατ.), σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέν-

τρον, ή Σαμαρκάνδη (55,000 κατ.), ή Τασκένδη, ή μεγίστη πασῶν (156,000 κατ.), ή Τουργάν και ή Ούράλσκη (37,000 κατ.) ἐπὶ τοῦ Ούράλη ποταμοῦ.

δ' Υπερκάσπιος Ρωσία

Η Υπερκάσπιος Ρωσία ἀποτελεῖται ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κασπίας θαλάσσης χωρῶν τῶν Τουρκομάνων, καὶ τῶν Χανάτων Χίβας καὶ Βουχάρας καὶ τῆς Μέρθης.

Ἐχει πληθυσμὸν 1 ἑκατομμυρίου.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἰνε Μωαμεθανοί.

Τῆς χώρας τῶν Τουρκομάνων πόλις ἀξία εἰνε ή Κρασνοβόδοσκη παρὰ τὴν Κασπίαν.

Τὸ Χανάτον τῆς Χίβας ἔχει πληθυσμὸν 750,000 κατ. περίπου καὶ πρωτεύουσαν τὴν Χίβαν (5,000 κατ.).

Τὸ Χανάτον τῆς Βουχάρας, μεγαλήτερον τοῦ τῆς Χίβας, ἔχει πληθυσμὸν 2 1/2 ἑκατομμυρίων καὶ πρωτεύουσαν τὴν Βουχάραν (75,000 κατ.).

Η σασις Μέρβη, κειμένη ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς ὁδοῦ τῆς μεταξὺ Σαμαρκάνδης καὶ Κρασνοβόδοσκης, εἰνε σπουδαιοτάτη ὑπὸ ἐμπορικῆς καὶ στρατηγικῆς ἔποψιν.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Η ΑΦΡΙΚΗ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

Η Αφρικὴ δρέχεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Νοτίου ὠκεανοῦ (τῶν ήγωμένων Ἀτλαντικοῦ καὶ Ἰνδικοῦ) καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ενοῦται δὲ μετὰ τῆς Ασίας διὰ τοῦ Ισθμοῦ τοῦ Σουέζ.

Τὰ σημαντικώτερα ἀκρωτήρια τῆς Αφρικῆς εἰνε τὸ Λευκὸν πρὸς Β., τὸ Βοϊαδῶρον, τὸ Πράσινον καὶ τὸ Λοπέζιον πρὸς Δ., τὸ Εὔελπον καὶ τῶν τὸ Βελονῶν πρὸς Ν., οὗτως ὀνομασθὲν κατὰ τὸν 15ον αἰώνα

παρὰ τῶν Πορτογάλων θαλασσοπόρων, διότι ἡ μαγνητικὴ βελόνη κατὰ τὴν εἰς αὐτὸν προσέγγισιν τῶν πλοίων, ἐστρέφετο τότε πρὸς βορρᾶν, ἐνῷ εἰς προτέρους χρόνους ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ διηυθύνετο πρὸς ἀνατολάς, νῦν δὲ ἀποκλίνει 30° πρὸς δυσμάς. Πρὸς Α. δὲ ἀκρωτήρια εἶνε τὸ τοῦ Ἀγίου Σεβαστιανοῦ, τὸ Δελγάδον καὶ τὸ Γουαρδαφούϊον.

Ἡ Ἀφρικὴ ὀλιγίστους κόλπους ἔχει. Εἶνε δὲ οὗτοι ὁ τῆς Σιδρᾶς καὶ ὁ τῆς Γάβης ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ, ὁ τῆς Γουανέας ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὥκεανῷ, καὶ ὁ Ἀδεμικὸς ἐν τῷ Ἰνδικῷ ὥκεανῷ.

Πορθμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ τῆς Γιβραλτάρης, ὁ χωρίζων τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ ὁ Βαβελμανδέβειος. χωρίζων αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἀραβίας.

Τὰ κυριώτερα **ὅρη** τῆς Ἀφρικῆς εἶνε πρὸς Β. ὁ Ἀιλας, πρὸς Δ. τὰ Φουταγιαλλόνια καὶ τὸ Καμεροῦν, πρὸς Ν. τὰ Μασιόνια τὰ Ματόπια, τὰ Λομβόρια, ἡ Δρακεμφέρη, τὰ Μέλανα ὅρη καὶ τὰ Καρροῦνα, πρὸς Α. δὲ τὰ Ἀβησσινιακὰ ὅρη. εἰς τὰ νότια τῶν ὄποιων ὑψοῦνται τὸ Κιλιμάντζορον καὶ τὰ Κένια.

Ἡ Ἀφρικὴ ἔχει τὴν μεγίστην ἐν τῷ κόσμῳ **ἔρημον** Σαχάραν. Αὕτη ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ μέχρι τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου. Ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ εὑρίσκονται οὐχ ἥπτον, εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἀπ' ἀλλήλων, τόποι κατάφυτοι, ὑπὸ διάταν ποτιζόμενοι καὶ καλούμενοι δάσεις.

Οἱ μέγιστοι καὶ σπουδαιότατοι τῶν **ποταμῶν** τῆς Ἀφρικῆς εἶνε δὲ Νείλος ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν ἐκβάλλουσιν δὲ Σενεγάλης, δὲ Γαμβίας, δὲ Νίγειρ, δὲ Κόγυρος, δὲ Κονάρτσος, δὲ Κουνέρες καὶ δὲ Οράγγης, καὶ εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανὸν ἐκβάλλουσιν δὲ Τογγέλας, δὲ Λίμποπος, δὲ Ζαμβέζης, δὲ Ροβούμας, καὶ δὲ Ιούβας.

Ἡ Ἀφρικὴ ἔχει πολλὰς **λίμνας**. Τούτων αἱ μεγαλήτεραι εἶνε ἡ Τσάδα, ἡ Τάνα, ἡ Βικτωρίας Νυάρζα, ἡ Ἀλβέρτου Νυάρζα, ἡ Ταγγαρίνα, ἡ Βαγγεόλη καὶ ἡ Νυάσσα.

Τὸ **κλιμα** τῆς Ἀφρικῆς, κειμένης κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ, εἶνε τὸ θερμότατον πασῶν τῶν ἐν τῇ Γῇ χωρῶν. Τὰ δύο ἀκρα τῆς ἥπερου ταύτης, τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον, κείμενα ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ, ἔχουσι καὶ εὐκρατότερον τὸ κλιμα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀφρικῆς ἀνέρχονται εἰς 137 ἑκατομμύρια. Οἱ

πλειστοις αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αἴγυπτικήν, τὴν καὶ Νιγριτικήν καλούμενην φυλήν. Κατοικοῦσι δ' οὗτοι κυρίως τὰ μέσα καὶ τὰ νότια τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ τὰ δόρεα τῆς Ἀφρικῆς σίκοῦντες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλήν.

Οἱ θαγενεῖς κάτοικοι τῆς τε μέσης καὶ τῆς νοτίου Ἀφρικῆς εἰνει πειθαράτραι φετιχισταί. Οἱ μωαμεθανισμὸς ἐπικρατεῖ εἰς τὴν δόρειον Ἀφρικήν. Χριστιανοὶ δὲ εἰνει οἱ μόνοι οἱ Εὐρωπαῖοι ἀποικοὶ ἐν Ἀφρικῇ, ἀλλὰ καὶ οἱ Κόπται τῆς Αἴγυπτου καὶ οἱ Ἀδησσινοί.

Ἡ Ἀφρική διαιρεῖται εἰς ἔξι τμήματα, τὴν Βόρειον, τὴν Δυτικήν, τὴν Νότιον, τὴν Ανατολικήν, τὴν Κεντρικήν καὶ τὴν Νησιωτικήν Ἀφρικήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Βόρειος Ἀφρικὴ περιλαμβάνει 1) τὴν Αἴγυπτον, 2) τὴν Τρίπολιν 3) τὴν Τύνιδα, 4) τὴν Ἀλγερίαν, 5) τὸ Μαρόκον καὶ 6) τὴν Σαχάραν. Ἡ Τρίπολις, ἡ Τύνις καὶ τὸ Μαρόκον περιλαμβάνονται συνήθως ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Βερβερίας.

α'. Αἴγυπτος

Ἡ Αἴγυπτος κατέχει τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς διαιρεῖται εἰς δύο ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένα μέρη, τὴν παρὰ τὸν Νείλον χώραν καὶ τὴν ἔρημον. Ἐκ τούτων καλλιεργήσιμος εἰνει μόνον ἡ παρὰ τὸν ποταμὸν χώρα, δῆση κατακλύζεται ὑπὸ τῆς πλημμύρας αὐτοῦ.

Οἱ Νείλοι, εἰς τὸν ὅποιον χρεωστεῖ ἡ χώρα τὴν εὐφορίαν αὐτῆς σχηματίζεται ἀπὸ τὸν Βάρη ἢ Ἀβιάδ ἢ Λευκὸν ποταμόν, πηγάδεσσι τὸν ἐκ τῆς λίμνης Βικτωρίας Νυάνζης, καὶ ἀπὸ τὸν Βάρη-ελ Ἀσρέκ ἢ Κυναροῦν ποταμὸν πηγάδεσσι τὸν δρέων τῆς Ἀδησσινίας. Οἱ δύο οὗτοι ποταμοὶ ἔνούμενοι παρὰ τὸ Χαρτούμ, ἀποτελοῦσι τὸν Νείλον, διαρρέει τὴν Νουθίαν καὶ τὴν Ἀνω καὶ Μέσην Αἴγυπτον, σχηματίζων διαφόρους καταρράκτας. Διασχίζεται δὲ παρὰ τὸ Κάιρον εἰς τὴν εἰσόδον τῆς Κάτω Αἴγυπτου, καὶ ἐκհάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον διὰ δύο κυρίως στομάτων, τοῦ τῆς Ροσέτης πρὸς Δ. καὶ τοῦ τῆς Λαμιέτης πρὸς Α., τὰ ὁποῖα σχηματίζουσι τὸ Δέλτα.

Ο Νεῖλος πλημμυρεῖ κατ' ἔτος τὴν περὶ αὐτὸν χώραν ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ιουνίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, εἰτα δὲ ἀποσυρόμενα τὰ ὅδατα, ἀφίνουσιν εἰς τὸ ἔδαφος τὴν γονιμοποιὸν ἐκείνην ἥδιν, εἰς τὴν δύοιαν διφελλεται· ἡ ἀφθονος συγκομιδὴ τῆς Αἴγυπτου. Τὸ κλῆψα τῆς Αἴγυπτου εἶναι θερμὸν καὶ ἔηρὸν ἐν γένει. Η Αἴγυπτος ἔχει 10 ἑκατομμύρια κατοίκων.

Τούτων οἱ πλεῖστοι εἶναι Ἀραβικῆς καταγωγῆς, δηλαδὴ ἀπόγονοι τῶν κατὰ τὸν 10ον αἰώνα κατακτησάντων τὴν Αἴγυπτον Ἀράβων. Οὗτοι ἀποτελοῦσι τὸν γεωργικὸν πληθυσμόν, καλούμενοι φελάχοι, καὶ εἶναι Μωαμεθανοί. Τούρχουσιν ἐν Αἴγυπτῳ καὶ περὶ τοὺς 500,000 Κόπτας ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων Αἴγυπτίων. Οὗτοι εἶναι χριστιανοί. Τὸ ἄρχον ἔθνος εἶναι οἱ Τουρκοί. Εὑρίσκονται δὲ ἐνταῦθα καὶ Ἀρμένιοι, Σύροι, Ιουδαῖοι καὶ Φράγκοι ἢ Εὐρωπαῖοι. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι, κατοικοῦντες εἰς τὰς πόλεις, ἀνέρχονται εἰς 100,000 περίου.

Απὸ τοῦ 1806 ἡ Αἴγυπτος κυβερνᾶται ὑπὸ Ἀντιθασιλέως (Κεδίζη) ὑποτελοῦς εἰς τὴν Τουρκίαν. Οἱ πρῶτοι Ἀντιθασιλεὺς ὑπῆρξεν ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς, διπατριὺς τοῦ Ἰμράχηλι Πασᾶ τοῦ ἐρημώσαντος τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὴν Ἐλληνικὴν ἐπανάστασιν. Ἄλλος ἀπὸ τοῦ 1882, στε ἐγένετο ἐν Αἴγυπτῳ ἐπανάστασις κατὰ τῶν ξένων καθ' ὑποκίνησιν τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν Ἀραβῆ Πασᾶ, ἢ Ἀγγλία ἐπέβαλεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, τῇ συνανέσει καὶ τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, τὴν ἔκυτῆς κατοχὴν διά τε τὴν προστασίαν τῶν ξένων καὶ τὴν περιφρούρησιν τῶν συμφερόντων αὐτῶν. Πρὸς τούτους δὲ ἐπεβλήθη εἰς τὴν Αἴγυπτον ξενικὴ διαχείρισις τῶν οἰκονομικῶν, καὶ ἀλλα προνόμια τῶν ξένων, ιδίως ξένα δικαστήρια. Τὰ γεγονότα ταῦτα ἀπέδησαν εὐεργετικὰ καὶ εἰς τὸν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ Ἐλληνισμόν, τόσῳ μᾶλλον, τόσῳ ἐν Αἴγυπτῳ τὸ Ἐλληνικὸν στοιχεῖον ὑπερτερεῖ παντὸς ἀλλού εὐρωπαϊκοῦ, καθότι οἰκοῦσιν ἐν αὐτῇ 38,000 περίου Ἐλληνες μέγα διενεργοῦντες ἐμπόριον καὶ λίαν λιχύνοντες ἐν πᾶσιν αὐτόθι.

Ἄρχει δὲ ἀπὸ τοῦ 1891 ὁ Κεδίζης Ἀμπᾶς, τρισέγγονος τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ.

Η Αἴγυπτος διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς Κάτω Αἴγυπτον ἢ χώραν τοῦ Λέλτα καὶ εἰς Ἀνω Αἴγυπτον ἢ Ελ Σαΐδ.

Αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τῆς Κάτω Αἴγυπτου εἶναι τὸ Κάισον (570,000 κατ.), ἡ πρωτεύουσα, ἔνθα κατοικοῦσι περὶ τοὺς 20,000 Ἐλληνας. Εἶναι πόλις ἐμπορική, ἔχουσα ἀξιόλογον Μουσεῖον Αἴγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων. Εἰς τὰ ΝΔ. αὐτοῦ ἔκειτο ἡ ἀρχαῖα Μέμφις, ἡ

περιώνυμος πρωτεύουσα τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου. Ἡ Ἀλεξάνδρεια (320,000 κατ.), ἐν γῇ κατοικοῦσι περὶ τὸς 30,000 Ἑλληνας, εἶναι πόλις ἐμπορικωτάτη. Ἐίναι ἔδρα Πατριάρχου καὶ ἔχει Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον. Αὕτη, κτισθεῖσα τῷ 332 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἡκμασεν ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Πτολεμαίων, οἵτινες ἀνέδειξαν αὐτὴν ἑστίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐπροκισαν πρὸς τοῖς ἄλλοις διὰ τῆς ἀξιολόγου Βιθλίοθήκης.

Πρὸς Δ. τῆς Ἀλεξανδρείας κεῖται ἡ κώμη Ἀβουκίρ, ἐν τῷ ἥρμῳ τῆς ἐποίας οἱ Ἀγγλοι ὑπὸ τὸν Νέλσωνα κατεναυμάχησαν τῷ 1798 τοῦ Γάλλους. Ἐν δὲ τῇ διώρυγι τοῦ Σουεζ κείνται αἱ πόλεις Πόρτ Σάϊδ (42,000 κατ.), τὸ ἀρχαῖον Πηλούσιον, ἡ Ἰσμαηλία καὶ τὸ Σουεζ (12,000 κατ.). Ἐτεραι πόλεις εἶναι ἡ Δαμέτη (30,000 κατ.), ἡ Ῥοσέτη (18,000 κατ.), ἡ Τάντα (57,000 κατ.). ἡ Μαρσούρα (35,000 κατ.), καὶ τὸ Ζαγαζίκ ((36,000 κατ.)).

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Καΐρου εὑρίσκονται αἱ περιώνυμοι πυραμίδες, ὃν αἱ μεγαλύτεραι εἶναι αἱ ἐν Γιζὴ τοῦ Χέοπος, τοῦ Χεφρὸν καὶ τοῦ Μυκερίνου, καὶ δύο ἀρχαίτεραι τούτων ἐν Δαχσοῦρῳ. Ἐκάστη αὐτῶν ἡτο πρωρισμένη εἰς τάφον ἐνὸς βασιλέως, ὅλγας δέ τινες μικρότεραι δι' ἓν ἔκαστον μέλος τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Οὐ μακρὰν αὐτῶν κεῖται καὶ ἡ κολοσσιαία Σφίγξ.

Ἐν τῇ Ἀνω Αἰγύπτῳ εὑρίσκονται τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων ἐκατομπύλων Θηρῶν. Πρὸς Ν. τούτων κεῖται ἡ Ἀσσουάνη, ἡ ἀρχαία Σινῆη. Ἀλλη πόλεις ἐνταῦθα εἶναι ἡ Σιούτ (42,000 κατ.).

Εἰς τὴν πρὸς Δ. τοῦ Νείλου Λιθυκὴν ἔρημον, τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, εὑρίσκονται δάσεις τινές, ὃν αἱ μεγαλύτεραι εἶναι ἡ Σιβάχ (Ἀμμώνιον), ἡ Δινικὴ δασις (Αὐγίλα), ἡ Μικρὰ δασις καὶ ἡ Μεγάλη δασις.

β'. Τρίπολις, Φεζάν καὶ Βάρκη.

Αἱ χώραι Τρίπολις, Φεζάν καὶ Βάρκη ἀποτελοῦσσαι ἐν τουρκικὸν βιλαέτιον, ἔχουσι πληθυσμὸν 1,000,000.

Καὶ τῆς μὲν Τριπόλεως πρωτεύουσα εἶναι ἡ Τρίπολις (30,000 κατ.), ἔδρα τοῦ Τούρκου Διοικητοῦ.

Τοῦ Φεζάν, κειμένου πρὸς Ν. τῆς Τριπόλεως, πρωτεύουσα εἶναι ἡ Μουρζούκη. Ἐνταῦθα κυριώτεραι δάσεις εἶναι ἡ Σόκρα, ἡ Σεβᾶ, ἡ Γέρμα.

Η Βάρκη, ή ἀρχαία Κυρηναϊκή κειμένη πρὸς Α. τῆς Τριπόλεως, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Βεγγάζην, τὴν ἀρχαίαν Βερενίκην, πόλιν ἐμπορικήν.

γ'. Τύνις.

Η Τύνις, διατελοῦσα ἀπὸ τοῦ 1881 ὑπὸ τὴν γαλλικὴν προστασίαν, διοικεῖται ὑπὸ Βέη. Ἐχει 1,500,000 κατοίκους, Καβύλους ἢ Βερθέρους καὶ Ἀραβίας Βεδουΐνους.

Πρωτεύουσα: αὐτῆς πόλεις εἰνε ἡ Τύνις (154,000 κατ.), πόλις βιομηχανική, συνδεδεμένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ ἐπινείου αὐτῆς Γολέππας. Εἰς τὰ ΒΑ. ταύτης εἰνε ἡ θέσις τῆς πάλαι ποτὲ ἐπιφανοῦς Καρχηδόνος. Η μεγάλη αὕτη φοινικικὴ πόλις, καταστραφεῖσα τῷ 146 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἀνωρθόθη βραδύτερον καὶ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἤτο ἔδρα τῆς ἔξαρχίας Ἀφρικῆς. Ἄλλὰ κατὰ τὸν 7ον αἰώνα μ. Χ. κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ἀράδων καὶ ἔκτοτε σὲν ἀνωρκοδομήθη πλέον.

Ἄλλαι πόλεις τῆς Τύνιδος εἰνε ἡ Καϊροβάρη (15,000 κατ.), ἡ ἐκκλησιαστικὴ πρωτεύουσα, ἔχουσα λαμπρὸν τζαμίον. Ἡτό ποτε ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἀραβικοῦ κράτους τῆς βορείου Ἀφρικῆς. Η Βιζέρτα, ἐμπορικὸς λιμὴν καὶ ναύσταθμος, κειμένη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ιτικήν, καὶ τὸ Σφάξ (30,000 κατ.).

Εἰς τὰ ἀνατολικὰ παράλια εὑρίσκονται τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας Θάψου, παρὰ τὴν ὁποίαν δὲ Καῖσαρ ἐνίκησε τῷ 46 π. Χ. τοὺς Πομπηιανούς.

δ'. Αλγερία.

Η Αλγερία, ἡ σπουδαιοτάτη τῶν ἀποικιακῶν κτήσεων τῆς Γαλλίας ἔχει πληθυσμὸν 4 ἑκατομμυρίων. Εἰνε δὲ οἱ κάτοικοι αὐτῆς Ἀράδες νομάδες ἢ Βεδουΐνοι.

Η χώρα, διασχιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντος, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ πινακοῦ Σχελίφου, πηγάδεων ἐκ τοῦ Ἀτλαντος καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Η Αλγερία διαιρεῖται εἰς 3 νομούς, Ἀλγερίας, Κωροτανής καὶ Ορεάν.

Καὶ τοῦ μὲν Ἀλγερίου ἐπισημότεραι πόλεις εἰνε τὸ Ἀλγέριον (83,000 κατ.), ἡ Μιδέα (16,000 κατ.) καὶ τὸ Τιζί Ούζόν (27,000 κ.).

Της δὲ Κωνσταντίνης ή Κωνσταντίνη (47,000 κατ.), ή Βάρη (30,000 κατ.), ή Βουγία (14,000 κατ.) καὶ ή Φιλοπεβίλη (20,000 κατ.).

Καὶ τοῦ ὄραν ή Ὀράνη (75,000 κατ.), ή Τιεμένη (30,000 κατ.), ή Μοσταγανέμη (17,000 κατ.), ή Σιδι βελ-αβές (27,000 κατ. καὶ ή Μασμίρη (20,000 κατ.).

Ἡ Ἀλγερία παράγει σῖτον, κριθήν, σίνον, διπόρας, καπνὸν ἐκλεκτόν, ἔλαιον καὶ τὸ ἀγρωτοειδὲς φυτὸν ἀλγα, ἐξ οὗ κατασκευάζονται σχοινία, ψάθαι καὶ χάρτης.

ε'. Σουλτανάτον τοῦ Μαρόκου

Τὸ Μαρόκον τὸ δυτικότατον τῶν Βερβερικῶν κρατῶν, ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Μεσογείου πρὸς Β. μέχρι τῆς Σαχάρας πρὸς Ν. καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανος πρὸς Δ. μέχρι τῆς Ἀλγερίας πρὸς Α.

Ἡ αὐτοκρατορία αὕτη ἡ Σουλτανάτον, περιλαμβάνουσα τὸ Μαρόκον καὶ τὸ Φές πρὸς Β. τοῦ Ἀτλαντος καὶ τὰς πρὸς Ν. αὐτοῦ χώρας Σοῦς. Ἐλδρᾶ καὶ Ταφιλέλιην, ἔχει πληθυσμὸν 6 ἑκατομμυρίων.

Ἡ χώρα διασχίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντος καὶ διαρρέεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν Μουλούνια, ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, καὶ Σεβιοῦ, ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν.

Οἱ ἄρχων λαδὸς τῆς χώρας εἰνε οἱ Μαύροι (Μαυρούσιοι), ητοι ἀπόγονοι τῶν Ἀράδων τῶν κατακτησάντων τὴν χώραν κατὰ τὸν 7ον αἰώνα μ. Χ. Οἱ λοιποὶ κάτοικοι εἰνε Βέρβεροι. Τούρχουσιν ὅμως ἐν αὐτῇ πολλοὶ Νιγρῖται καὶ Ιουδαῖοι.

Εἰς τὸ Μαρόκον ἐπικρατεῖ ἀπόδυτος μοναρχία. Οἱ αὐτοκράτωρ ἡ Σουλτάνος Ἀΐζης ἄρχει ἐν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ 1894.

Πόλεις σημαντικότεραι τοῦ Μαρόκου εἰνε τὸ Μαρόκον (Μαρακέσχ) (60,000 κατ.) ἔχον ἐμπορεῖον μαροκινῶν δερμάτων. Τούτου κύριον ἐπίνειον ἡτο ἀλλοτε ἡ Μαγαδώρη ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανος. Τὸ Φές (14,000 κατ.), ή κυρία ἔδρα τοῦ Σουλτάνου, δστις ὅμως διαμένει ἐναλλάξ καὶ εἰς τὸ Μαρόκον καὶ εἰς τὴν Μακούέζην (30,000 κατ.). Η Ταγγέρη (30,000 κατ.) παρὰ τὸν Γιθραλτάρειον πορθιμόν, σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμένη.

Εἰς τὸ Μαρόκον ὑπάγονται αἱ πρὸς τὰ ΝΑ. κείμεναι δάσεις, ἐν αἷς ἡ εὑφορος Τκι·α καὶ τὰ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἐλδρᾶ διαρρεομένη χώρα εὑρισκόμενα χωρία, μεταξὺ τῶν ὅποιων πρωτεύει τὸ Ταμαγχεμίτ.

Εἰς τὸ Μαρόκκον ἔχει κτήσεις ἡ Ἰσπανία τὰς πόλεις Κέουταν, Τετούνταν καὶ Μελίλλαν καὶ τὰς παρακειμένας αὐτῷ **νήσους** Γομέραν, Ἀλχουκέμας καὶ τὰς τρεῖς Τσαφαρένας νήσους. Εἶναι δὲ πᾶσαι αἱ κτήσεις αὗται φρούρια (presidios), εἰς τὰ ὅποια ἐγκαθίεργυνται οἱ πολιτικοὶ κατάδικοι καὶ οἱ βαρύποινοι.

στ. Σαχάρα.

Ἡ Σαχάρα, τουτέστιν ἡ **ξοημος**, ἡ μεγίστη τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἐρήμων, κατέχει τὸ ὥμισυ σχεδὸν τῆς θορείου Ἀφρικῆς. Ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βερθερίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σουδάν καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Σαχάρας, μὴ περιλαμβανομένων τῶν μερῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Τρίπολιν καὶ τὸ Μαρόκκον, ἀνέρχονται εἰς 3 ἑκατομμύρια.

Ἡ Σαχάρα δὲν εἶναι ἀπανταχοῦ ἔηρα καὶ ἄγονος, οὔτε ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς παρουσιάζει ἀπανταχοῦ τὴν αὐτὴν ὅψιν, οὔτε εἶναι ἐντελῶς ἀκατοίκητος. Καὶ εἶναι μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ ἔδαφος αὐτῆς ἀμμώδες, αὐλακούμενον ὑπὸ τῶν κοιτῶν ρυακίων ἀνύδρων ἐν γένει καὶ ἡ ἔλλειψις αὐτῆς ἡερόντων ὑδάτων εἶναι τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐρήμου ταύτης. Κατὰ μακρὰ διαστήματα δμως ἀπαντῶσι τέποι εὔυδροι καὶ κατάφυτοι, αἱ δάσεις. αἰτινες, ἐν μέσῳ τῆς περιβαλλούσης αὐτὰς ἔηρασίας, δμοιάζουσι μὲν νήσους ἐν μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ. Ἀλλὰ καὶ λόφοι καὶ ὅρη ὑψοῦνται εἰς τινα μέρη, τὰ μὲν ἐξ ἀμμίτου, τὰ δὲ ἐκ γρανίτου λίθου· ἐν μέσῳ τούτων κείνται αἱ δάσεις.

"Απασαι αἱ δάσεις τῆς θορείου Ἀφρικῆς εἶναι ἡ **κοιλάδες ποταμῶν**, τῶν δποίων τὸ ὅδωρ εὑρίσκεται κυρίως ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, ἡ λεπανοειδῆ κοιλώματα περιβαλλόμενα ὑπὸ μικρῶν δειράδων καὶ λαφροσειρῶν, καὶ εἰς τὰ ὅποια συνάγεται τὸ ἐκ τῶν δραχῶν ὅδωρ ἡ τὸ ἐκ τῶν πηγῶν τῶν ἀναδρυουσῶν ἀπὸ τῶν πέριξ ὑψωμάτων. Πλὴν τῶν ἥδη μνημονευθεισῶν καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Τρίπολιν καὶ τὸ Μαρόκκον ἀνηκουσῶν θέσεων, σημαντικώτεραι ἐν τῇ Σαχάρᾳ δάσεις εἶναι ἡ Τουάτ, ἡ Τιβέστη, ἡ Βίλμα, ἡ Ἀχίρ, ἡ Γάτ, ἡ Ἀδερερ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Δυτικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὴν χώραν τὴν ἐκτεινομένην ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, μέχρι τῶν λεκχυοπεδίων

τοῦ Νίγρου πρὸς Β. καὶ τοῦ Κόγγου καὶ τοῦ ἄνω Ζαμβέζη πρὸς Ν. Εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς Ἀφρικῆς ἀνήκουσιν.

1) Ἡ **Ισπανικὴ Σαχαρικὴ παραλία**, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Βογιαδώρου μέχρι τοῦ Λευκοῦ.

2) Ἡ **Γαλλικὴ Σαχαρικὴ παραλία**, ἀπὸ τοῦ Λευκοῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ ποταμοῦ Σενεγάλη.

3) Ἡ **Γαλλικὴ ἀποικία Σενεγαμβία**, οὗτω καλουμένη ἐκ τῶν δύο^{τα} ἐν αὐτῇ μεγαλητέρων ποταμῶν Σενεγάλη καὶ Γαμβίας. Ἐχει πληθυσμὸν 1,100,000 καὶ πρωτεύουσαν τὸν Ἀγιον Δούδοικον (20,000 κατ.).

4) Ἡ **Βρεταννικὴ Γαϊβία**, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶναι η Βαθούρσιη (6,000 κατ.), ἐπὶ τῆς νήσου Ἱεράς Μαρίας.

5) Ἡ **Πορτογαλικὴ Γουινέα**, περιλαμβάνουσα καὶ τὰς νήσους Βισάγος, καὶ ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν Βουλάμον, ἐπὶ νήσου κειμένης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ρίου Γράνδε.

6) Ἡ **Αγγλικὴ ἀποικία Σιέρρα Λεόντη**, ἔχουσα πληθυσμὸν 200,000 καὶ περιλαμβάνουσα καὶ τὴν νήσον Σχέρβρον καὶ τὰς νήσους Λᾶς. Ταύτης πρωτεύουσα εἶναι η Φροητόβιη (30,000 κατ.), ἔχουσα λαμπρὸν καὶ ὀχυρὸν λιμένα.

7) Ἡ **ἀνεξάρτητος δημοκρατία Λιθερία**, ἰδρυθεῖσα τῷ 1822 ὡς τόπος καταφυγῆς τῶν ἀπελευθερωθέντων δούλων, ἐξ οὗ καὶ ἔλαθε τὸ ὄνομα. Κατοικεῖται ὑπὲ 1,000,000 Νιγριτῶν. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι η Μοροβία (5,000 κατ.).

8) Ἡ **Γαλλικὴ παραλία τοῦ Ἐλέφαντος**, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶναι η Μεγάλη Βασσάμη.

9) Ἡ **Αγγλικὴ παραλία τοῦ Χρυσοῦ**, περιλαμβάνουσα καὶ τὴν πρόφητην ἀνεξάρτητην ἐπικράτειαν τῶν Ἀσχαντῶν. Ἐχει πληθυσμὸν 2 περίπου ἑκατομμυρίων. Πρωτεύουσα καὶ κυριώτερος λιμὴν αὐτῆς εἶναι η Ἀκηρα (16,000 κατ.). Ἡ χώρα τῶν Ἀσχαντῶν, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα πόλις εἶναι η Κουμάση, προσηρτήθη εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἀποικίαν τῷ 1896.

10) Ἡ **Γερμανικὴ ἀποικία Τογολάνδη**, ἔχουσα 2 ἑκατομμύρια κατοίκων καὶ πρωτεύουσαν τὸ Μικρὸν Ποπόν, κυριώτερον λιμένα τὴν Λόμην καὶ σημαντικωτέραν μεσόγειον πόλιν τὸ Τόγον (8,000 κατ.).

11. Η **Γαλλική κτηνοτροφία Δαχούμεν** υποταγεῖσα ὑπὸ τῆς Γαλλίας διὰ τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ 1892 καὶ 1893 μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ βασιλέως Βεγχανζήν. Ἐχει πρωτεύουσαν τὴν Ἀβομένην (50,000 κατ.) καὶ ἐπίνειον αὐτῆς τὴν Βυδάχην.

12. Η **Αγγλική Νιγροτία** περιλαμβάνουσα δύο τὸ λεκανοπέδιον τοῦ μέσου καὶ κάτω Νίγρου καὶ τὴν παλαιοτέραν ἀποικίαν Λαγώ. Τῆς Νιγρητίας ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 20 ἑκατομμύρια. Περιλαμβάνει διάφορα νιγρητικὰ κράτη, ὃν τὰ μεγαλύτερα είνε τὸ Σοκοτόν, τὸ Χάονοσσα τὸ Γάρδον, τὸ Βόργον, ἡ Άδαμάονα καὶ τὸ Βόργον. Πρωτεύουσα τοῦ Σοκοτοῦ είνε τὸ Βούρνον (20,000 κατ.) καὶ πόλεις τὸ Κάρον (35,000 κατ.) καὶ ἡ πολλῷ μείζων Γιάκοβα (50,000 κατ.).) Ετεραι πόλεις λόγου ἄξιαι είνε τὸ Γάρδον, ἡ "Υόλα (12,000 κατ.), ἡ Κοῦκα (55,000 κατ.).

Η **Αποικία Λαγώ**, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν νήσων Λαγώ καὶ Ἰδδού καὶ τῆς παρακειμένης τεναγώδους παραλίας, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Λαγώ (60,000 κατ.).

"Απασαι αἱ ἀνωτέρω χῶραι, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Σιέρρας Λεώνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νιγρητοῦ ἀποτελοῦσι τὴν Ἀρα Γουΐνεαν.

13. Τὸ **Γερμανικὸν Καμεροῦν**, ἔχον πληθυσμὸν $3\frac{1}{2}$ ἑκατομμυρίων, ἔχει μεγάλας φυτείας καπνοῦ, καφὲ καὶ κακάου, καὶ διενεργεῖ μέγα ἐμπόριον φοινικελαίου, ἐλεφαντόδοντος καὶ ἐλαστικοῦ κόμμεως. Πρωτεύουσα αὐτοῦ είνε τὸ Καμεροῦν.

14. Τὸ **Γαλλικὸν Κόγγον**, ἔχον 5 ἑκατομμύρια κατοίκων καὶ πρωτεύουσαν τὴν Λιβρεβίλλην. παρὰ τὰς θίνας τοῦ ποταμοῦ Γαβών. Τὸ Λοάγγον, παράλιος πόλις, πρωτεύουσα τοῦ παλαιοῦ δμώνυμου βασιλείου.

15. Τὸ **ἀνεξάρτητον Κόγγον**, ιδρυθὲν τῷ 1885, τοῦ ὅποίου κυριαρχος είνε ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου. Ἐχει περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια κατοίκων. Πόλεις σημαντικώτεραι είνε ἐνταῦθα ἡ Βόρμα, πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ἡ Βαράρα ὁ κυριώτερος Λιμένη, ἡ Λεοπολδοβίλλη καὶ ἡ Νυαγγούη.

16. Η **Πορτογαλικὴ Αγγολα** ἡ ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Κόγκον μέχρι τοῦ ποταμοῦ Κουρέρε. Ἀποτελεῖσα τὸν ποταμόν τοῦ Κόγκον μέχρι τοῦ ποταμοῦ Κουρέρε.

λεῖται ἐκ τῆς Ἀγγολας, τῆς Βεγγουέλας τῆς Μοσσαμέδης καὶ τῆς Λούνδας, καὶ ἔχει πληθυσμὸν 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμυρίων.

Εἰς τὴν κτήσιν ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ πρὸς Β. τοῦ Κόγγου χώρα Καβίνδα καὶ Δαρδάνα. Πρωτεύουσαι αὐτῆς πόλεις ἡ Ἀγιος Ιανός τῆς Λούνδας (16,000 κατ.), ἡ Ἀγιος Φίλιππος τῆς Βεγγουέλας καὶ ἡ Μοσσαμέδη.

"Απασαι αἱ ἀνωτέρω χῶραι, ἀπὸ τῶν ἐκδολῶν τοῦ Νίγρου μέχρι τοῦ ποταμοῦ Κουνένε, ἀποτελοῦσι τὴν Κάτω Γουνέαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ νότιος Ἀφρικὴ περιλαμβάνει

1. Τὴν **Γερμανικὴν νότιοδυτικὴν Αφρικήν**, ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ Κουνένε μέχρι τοῦ Ὁράγγη καὶ συνισταμένην ἐκ τῆς χώρας Ὁβάμπο, τῆς χώρας Δαμάρας, ἔνθα ἡ πρωτεύουσα Βινδχσίκη καὶ ἔνθα ἔχει κτήσιν ἡ Ἀγγλία τὸ παρὰ τὸν Ὁρμον τῶν φαλαινῶν (Βαλφίσκ-βαλη μέρος, καὶ τῆς χώρας Νάμας. ἔνθα ἡ πρωτεύουσα Ἀγγρα Πεκούνεα

2. Τὴν **Βρετανικὴν νότιον Αφρικήν**, ἥτις περιλαμβάνει τὴν Ἀκταίαν ἀποικίαν καὶ τὴν Νατάλην.

Καὶ ἡ μὲν Ἀκταία ἀποικία ἔχει 1,750,000 κατοίκους, τὸ 1/4 τῶν ἀποικῶν εἰνε Εὐρωπαῖοι, ἥτοι Ἀγγλοι. Ολλανδοί καὶ Γερμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ Κάφροι. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἰνε ἡ Καπετόβη (84,000 κατ.), Εἰς τὴν Ἀκταίαν ἀποικίαν ὑπάγεται καὶ ἡ χώρα τῶν Κρίκα (δυτικὴ Κρικαλάνδη) κειμένη πρὸς Β. τοῦ Ὁράγγη ποταμοῦ. Πρωτεύουσαι ταύτης πόλεις εἰνε ἡ Κιμβερλέη (30,000 κατ.) ἔνθα ὑπάρχουσιν ἀδαμαντωρυχεῖα καὶ ἡ Μαϊρκιγγ, πόλις ἐμπορικῆ.

Ἡ δὲ Νατάλη οὕτως ὁνομασθεῖσα, διότι ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Πορτογάλου θαλασσοπόρου Βάσκου δε-Γάμα τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1497 ἔχει 550,000 κατοίκους, ἔξ δια 47,000 εἰνε Εὐρωπαῖοι, 40,000 Ἰνδοί καὶ οἱ λοιποὶ Ζουλου-κάφροι. Πρωτεύουσαι αὐτῆς πόλεις εἰνε τὸ Πιτερμαρισβούργον (17,000 κατ.), καὶ ἡ Δορβάνη (28,000 κατ.).

Εἰς τὴν Νατάλην ὑπάγονται ἡ πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Νατάλης κειμένη Ζουλουλάνδη καὶ ἡ πρὸς τὰ ΒΔ. ταύτης κειμένη Ρογγαλάνδη,

Πλὴν τῆς Ἀκταίας καὶ τῆς Νατάλης, εἰς τὴν Βρεταννικὴν νότιον Ἀφρικὴν ἀνήκουσιν ἡ γύρα τῶν Βασούτων (Βασουδολάνδη), τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων λαῶν τῶν καφρικῶν φυλῶν, καὶ τῆς ὑποίας πρωτεύουσα εἶναι ἡ Μασεροῦ, ἡ γύρα τῶν Βετσουανῶν (Βετσουαναλάνδη), ἡ νότιος Ζαμβεζία ἡ Ροδεσία. ἡ γύρα τῶν Ματαμπέλε μηγάδων ἐκ Κάφρων καὶ Βετσουανῶν, ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν Βουλαβάγιον, καὶ ἡ βόρειος Ζαμβεζία, μετὰ τῆς Νυασσαλάνδης, τῆς ὑποίας κυριώτερον ἐμπορεῖον εἶναι ἡ Βλαντύρη.

3. τὰς **Βοερικὰς Δημοκρατίας**, ἦτοι τὴν τοῦ Ὁράγγη καὶ τὴν τοῦ Τρανσβάαλ.

Ἡ Δημοκρατία τοῦ Ὁράγγη, κειμένη πέραν τοῦ **ποταμοῦ** Ὁράγγη, ἔχει 207,000 κατοίκους, Λευκούς καὶ Νιγρίτας, καὶ πρωτεύουσαν τὴν Βλεμφοτεῖνην (4,000 κατ.). Οἱ Λευκοὶ αὐτῆς κάτοικοι, καλούμενοι Βόεροι (χωρικοί), περὶ τοὺς 80,000 εἶναι Ὄλλανδικης καταγωγῆς. Ἀσχολοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐν τῇ γύρᾳ αὐτῶν πλουσίων ἀδαμαντωρυχείων καὶ χρυσωρυχείων. Εἶνε δὲ διαμαρτυρόμενοι

Ἡ Δημοκρατία τοῦ Τρανσβάαλ κατοικεῖται ὑπὸ 610,000 ἐντοπίων, ἦτοι Ζουλουκάφρων, Βετσουανῶν, Βασούτων καὶ ἄλλων, καὶ 200,000 Λευκῶν, ἐξ ὧν περὶ τοὺς 80,000 εἶναι Βόέροι, ἐν Ἀφρικῇ γεννηθέντες, ἄποικοι, διλλανδικῆς, γερμανικῆς καὶ γαλλικῆς καταγωγῆς. Καὶ οὗτοι, ὡς καὶ οἱ τοῦ Ὁράγγη, εἶναι διαμαρτυρόμενοι. Πρωτεύουσα τοῦ Τρανσβάαλ εἶναι ἡ Πρατωρία (8,000 κατ.), ἀλλ' ἡ σημαντικότερα ἐν αὐτῷ πόλις εἶναι ἡ Ιωαννεσβούργη (103,000 κατ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὰς παραλίους γύρων τὰς ἔκτεινομένας ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Δελαγόρας μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδεν.

"Απασα ἡ Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ, κατέχεται ὑπὸ τεσσάρων Εὐρωπαϊκῶν λαῶν, τῶν Πορτογάλων, τῶν Γερμανῶν, τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Ἰταλῶν.

1) Ἡ **Πορτογαλικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρική**, περιλαμβάνει τὴν παραλίαν γύρων Μοζαμβίκην καὶ τὸ μέρος τῆς Ζαμβεζίας τὸ

παραχωρηθὲν τῷ 1891 ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Πορτογαλίαν. Καὶ ἡ μὲν χώρα Μοζαρβίκη ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Δελαγόας μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ῥοβούμα, καὶ μέχρι τῆς Νίμνης Νυάσσης. Ἐχει 1,500,000 κατοίκους καὶ πρωτευούσας θέσεις τὴν Μοζαρβίκην (10,000 κατ.), τὴν Σοφάλαν, ἥτις εἰκάζεται ὅτι ἡ χρυσοφόρος χώρα Ὁφίρ, εἰς τὴν δύοιαν προσωριμίζοντο οἱ ἀρχαῖοι πρὸς εὑρεσιν χρυσοῦ, καὶ τὸ Λουρένζο Μαρκουέζ, δι’ οὗ συγκοινωνοῦσι μὲ τὸ ἔξωτερικὸν αἱ Βοερικαὶ Δημοκρατίαι. Εἰς δὲ τὴν Ζαμβεζιὰν ἡ μόνη ἀξιοσημείωτος θέσεις εἶναι ἡ Σέρα.

2) Ἡ Γεογραφικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ ἐκτείνεται κατὰ τὰ παράλια πρὸς Β. τοῦ ποταμοῦ Ῥοβούμα μέχρι τῆς Νίμνης Βικτωρίας καὶ τῶν ὄρους Κιλιμαντζάρου, πρὸς Δ. δὲ μέχρι τῶν λιμνῶν Νυάσσης καὶ Ταγγανίκας. Ἐχει πληθυσμὸν 2 ἑκατομμυρίων.

Εἶναι χώρα μεγάλη καὶ λόγου ἀξία, τῆς ὁποίας κύρια προϊόντα εἶναι ἐλεφαντόδους, δέρματα, κόρμι. Ἐχει δὲ λιμένας τὸν Άρρενο Σαλαάμ (10,000 κατ.), καὶ τὸν Βαγομόορ (13,000 κατ.).

3) Ἡ Ἀγγλικὴ ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ ἐκτείνεται κατὰ τὰ παράλια ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Οῦμβα μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰούβα. Πρὸς Δ. δὲ μέχρι τῶν συνόρων τοῦ Ἐλευθέρου κράτους τοῦ Κόγγου. Ἐχει περὶ τὰ 14 ἑκατομμύρια κατοίκων Νιγριτῶν, Ἀράδων καὶ Ινδῶν ἐμπόρων, καὶ κυριωτέρας πόλεις τὴν Μουμβάζην παράλιον, τὴν Μασάκον καὶ τὴν Μέγγον μεσογείους.

Ἡ Ιταλικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὴν Σομάλην ἐκτεινομένην ἀπὸ τῶν ἐκθελῶν τοῦ Ἰούβα μέχρι τοῦ Γουαρδαφονίου Ἀκρωτηρίου πρὸς Β. καὶ μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ἀθησινίας πρὸς Δ. καὶ τὴν Ἐρυθραίαν ἐκτεινομένην κατὰ τὰ παράλια ἐπὶ τοῦ κόδωνος τοῦ Ἀδεν καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἔως πρὸς Ν. τῆς Σουακείμ.

Κυριώτεραι θέσεις τῆς μὲν Σομάλης εἶναι ἡ Βράβα, ἡ Μέρκα καὶ ἡ Μαγάδοξος.

Τῆς χερσονήσου Σομάλης τὸ παρὰ τὸ Γουαρδαφούσιον ἀκρωτήριον παράλιον τμῆμα μετὰ τοῦ Ἀδένου ἀποτελεῖ ἀγγλικὴν κτῆσιν ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν Βερβέραν καὶ ὑπαγομένην εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Βομβάγης.

Τῆς δὲ Ἐρυθρᾶς πρωτεύουσας πόλεις εἶναι ἡ Μασσάονα, ἡ ἔδρα

τῆς Διοικήσεως καὶ ὁ κυριώτερος Λιγύνην, κειμένη ἐπὶ νήσου, ἡ Ἀσμάρα καὶ ἡ Ἄσσαβ, κειμένη βορειοδυτικῶς τοῦ πορθμοῦ Βᾶβ ἐλ-Μαρδέβ καὶ ἀντικρὺ τῆς ἐν Ἀραβίᾳ Μόκας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Κεντρικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει 1) τὴν Νουβίαν, 2) τὸ Σουδάν, 3) τὴν Ἀβησσινίαν καὶ 4) τὴν Γαλλαίαν.

1) Ἡ **Νουβία** κατέχει περίπου τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Αἴθιοπίας. Εἶνε δὲ κατὶς τῆς Αἰγύπτου. Οἱ κάτοικοι τῆς Νουβίας ἀνέρχονται εἰς 3 ἑκατομμύρια καὶ εἰνε Μωαμεθανοί. Ἐν αὐτῇ ὁ Κναροῦς Νεῖλος καὶ ὁ Λευκὸς Νεῖλος ἔνουνται παρὰ τὴν πρωτεύουσαν Χαροῦν (50,000). Ἐνταῦθα παραπόταμος τοῦ Νείλου εἰνε ἡ Ἀτβάρας. Ἀλλοι θέσεις σημαντικαὶ τῆς Νουβίας εἰνε ἡ Δόγγολα, πόλις ἀκμαιοτάτη, ἡ Βερβέρα, κειμένη οὐ μακρὰν τῆς συμβολῆς τοῦ Ἀτβάρα εἰς τὸν Νεῖλον, καὶ ἡ παράλιος Σονακείμ.

2. Τὸ **Σουδάν** περιλαμβάνει τὴν χώραν τὴν ἐκτεινομένην πρὸς Ν. τῆς Σαχάρας, μέχρι τῆς ἄνω Γουηγέας καὶ τοῦ μέσου ῥοῦ τοῦ Κέργου.

Τὸ Σουδάν διαιρεῖται εἰς Ἀνατολικὸν ἢ Αἰγυπτικὸν Σουδάν, εἰς Κεντρικὸν Σουδάν, τοῦ δποίου μέρος μὲν εἰνε ἀνεξάρτητον μέρος δὲ κτῆσις Εὐρωπαίων, καὶ εἰς Δυτικὸν ἢ Γαλλικὸν Σουδάν.

α') Τὸ Ἀνατολικὸν ἢ Αἰγυπτιακὸν Σουδάν ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Κορδοφάν ἔχοντος 300,000 κατοίκους καὶ πρωτεύουσαν τὴν Ὁρεΐδην (50,000 κατ.) καὶ ἐκ τοῦ Δαρφούντρ ἔχοντος πληθυσμὸν (1,500,000 κατ.) καὶ πρωτεύουσαν τὴν Φασχέρην. Διατελεῖ δὲ ὑπὸ τὴν Ἀγγλοσαχαρικὴν διοίκησιν.

β') Τὸ Κεντρικὸν Σουδάν ἀποτελεῖται ἐκ διαφόρων Μωαμεθανικῶν Νιγριτικῶν κρατῶν. Εἶνε δὲ ταῦτα τὸ Βαδάϊ τοῦ δποίου πρωτεύουσα εἰνε ἡ Ἀβέσχρη. Τοῦ Σουλτανάτου τούτου ὑποτελῆ κράτη εἰνε τὸ Κανέμ, ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Νγίμην καὶ τὸ Βαγίρην ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Μασέραν.

γ') Τὸ Δυτικὸν ἢ Γαλλικὸν Σουδάν περιλαμβάνει τὰ μεγαλύτερα κράτη Σεγοῦ καὶ Μασσάρα, τοῦ δποίου πρωτεύουσα εἰνε ἡ

Τιμβουκτοῦ, κέντρον τοῦ ἐμπορίου μεταξὺ τοῦ Σουδάν καὶ τῶν Βερεικῶν χωρῶν, διὰ τῆς Σαχάρας. Ἐπίνειον τῆς Τιμβουκτοῦ είναι ἡ Καβάρα. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα μικρότερα κράτη διατελοῦντα πάντα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας.

3. Ἡ **Αθησσινία** δριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Νουείας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ερυθραίας καὶ τῆς Σομάλης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γαλλαίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλαίας καὶ τοῦ Αλγυπτιακοῦ Σουδάν.

Λίγυν ἐν αὐτῇ είναι ἡ Τσάρα, ἐξ ἣς ἔξερχεται ὁ Κνανοῦς Νεῖλος. Διαρρέεται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἄνω Ἀιθύρα τὴν Μέλανος Νείλου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Αθησσινίας ἀνέρχονται εἰς 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια. Είναι χριστιανοὶ **δρθόδοξοι**.

Τὸ **πολιτευμα** είναι ἐνταῦθα ἀπόλυτος μοναρχία καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αθησσινίας φέρει τὸν τίτλον Νεγοῦς Νεγέστη, δηλ. Βασιλεὺς τῶν βασιλέων.

Ἡ Αθησσινία διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, τὴν Τιγρίν, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα είναι ἡ Ἀδονα (6,000 κατ.) καὶ ἵερὰ πόλις ἡ Ἀξούμη, ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Αιθιοπίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ στέφονται οἱ αὐτοκράτορες τῆς Αθησσινίας. Τὴν Αμχάραν, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα είναι ἡ Γονδάρη (7,000) κατ. καὶ πόλις διχυρὰ ἡ Μαγδάλα. Τὴν Σόαν, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα είναι ἡ Ἀδίς Ἀβέβα (60,000 κατ.), καὶ ἡ Ἀγγοβέρη θρησκευτικὴ μητρόπολις. Ἐδρα τοῦ Νεγοῦ Μενελίκη Β' είναι ἡ Μακαλάχη.

4. Ἡ **Γαλλαία** κατοικεῖται ὑπὸ λαῶν διηγρημένων εἰς πλεῖστας φυλὰς καὶ πολλάκις πολεμούντων ἀλλήλους. Οἱ Γάλλαι είναι ἄλλοι μὲν ποιμένες, ἄλλοι δὲ γεωργοὶ, πολλοὶ δὲ ἔξ αὐτῶν ὑπηρετοῦσιν ὡς στρατιώται τῶν ἡγεμόνων τῆς Αθησσινίας.

Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν είναι εἰδολολάτραι· φυλαὶ τινες τῆς βορείου καὶ ἀνατολικῆς Γαλλαίας πρεσβεύοσι· τὴν μαωμεθανικὴν θρησκείαν δὲλγοὶ δὲ είνε Χριστιανοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ

ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

"Απασαι αἱ παρὰ τὴν Αφρικὴν νῆσοι είναι ἄλλαι μὲν κτήσεις τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Πορτογαλίας καὶ τῆς Ισπανίας, ἄλλαι δὲ διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τὴν Εὐρωπαϊκῶν τούτων κρατῶν.

1. Γαλλικαὶ κτήσεις

Ἡ Μαδαγασκάρη, ἡ μεγίστη τῶν νήσων τῆς Ἀφρικῆς, χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἡπείρου τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ Μοζαμβικείου πορθμοῦ.

Ἐχει πληθυσμὸν $3\frac{1}{2}$ ἑκατομμυρίων ἀνηκόντων εἰς διαφόρους φυλάς, ἐξ ὧν ἐπικρατεστέρα εἶναι ἡ τῶν Μαλαΐων Χοβᾶς καὶ Σακαλάβα ἀριθμοῦσαι ἑκάστη 1 ἑκατομμύριον ἀνθρώπων. Εἶναι νησίδος εὔφορος, ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, μολύbdου καὶ χαλκοῦ.

Ἐπίσημος θρησκεία ἐν τῇ νήσῳ εἶναι ἡ χριστιανική.

Πρωτεύουσα τῆς Μαδαγασκάρης εἶναι ἡ Ταναραρίβα (100,000 κτ.).

Ἡ Ταματάρβα (15,000 κατ.) εἶναι ὁ κυριώτερος λιμὴν αὐτῆς, καὶ ἡ Διέγο Σοναρέζ, ὁ ναύσταθμος.

Παρὰ τὴν Μαδαγασκάρην κείνται αἱ νησῖδες Νόσοι βοῦρρα ἡ Αγία Μαρία καὶ Νόσοι βέ.

Αἱ Κομόραι νήσοι κείνται μεταξὺ τῆς βορείας ἄκρας τῆς Μαδαγασκάρης καὶ τῆς Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου. Εἶναι δὲ τέσσαρες, ἡ Μεγάλη Κομόρα, ἡ Μοχίλλα, ἡ Ιωάννα καὶ ἡ Μαϋότη, καὶ ἔχουσιν δικὸν πληθυσμὸν 65,000.

Ἀποτελοῦσι Σουλτανάτον, τοῦ ὃποίου ἡ ἔδρα εἶναι εἰς τὴν Μεγάλην Κομόραν καὶ διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας.

Ἡ νῆσος "Ερωσίς (πρφην Βουρβῶν) ἔχει 180,000 κατοίκους καὶ πρωτεύουσαν τὸν "Αγιον Διονύσιον (40,000 κατ.) Ἄλλαι πόλεις αὐτῆς εἶναι ὁ "Αγιος Πέτρος (39,000 κατ.) καὶ ὁ "Αγιος Παῦλος (25,000 κατ.).

2. Ἀγγλικαὶ κτήσεις

Ἡ Ἀράληψις ἔχει 140 κατοίκους, ὧν πλεῖστοι εἶναι ἡ φρουρὰ τῆς νήσου. Μόνη πολίχνη ἐν αὐτῇ εἶναι ἡ Γεωργετόβνη.

Ἡ Ἀγία Ἐλένη, βραχώδης νῆσος, ἔχει 5,000 κατοίκους καὶ πρωτεύουσαν τὴν Ἰακωβούπολιν.

Ἐν Λογγθούδῃ διέτριψεν ἔξοριστος καὶ ἀπέθανεν ὁ Μέγας Ναπολέων 1815—1821).

Ἡ Τριστάν δ' Ἀκούνια ἔχει περὶ τοὺς 50 κατοίκους.

Ο Μαυρίκιος, νῆσος ὥραλα καὶ εὔφορος, ἔχει περὶ τοὺς 380,000

κατοίκους, ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ζαχαροκαλάμου. Αἱ δύο μεγαλείτεραι πόλεις αὐτῆς εἰναι ὁ **Λιμήν** τοῦ Αγίου Λουδοβίκου (60,000 κατ.) καὶ ἡ **Μαχεβούρη**. Ἐπέρα νῆσος πρὸς Α. ταύτης εἰναι ἡ **Ροδρίγου**. Αἱ δύο αὗται νῆσοι μετὰ τῆς εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνηκούσης Ἐνώσεως καλούνται **Μασκαρένναι νῆσοι**.

Ἐξαρτήματα τοῦ Μαυρικίου εἰναι αἱ δύο συστάδες τῶν **Σεϋχελλῶν** καὶ τῶν **Αμιραντῶν**. Καὶ αἱ μὲν Σεϋχέλλαι, 29 τὸν ἀριθμόν, ἔχουσαι 12,000 κατοίκους. Ἐξ αὐτῶν 4 μόνον κατοικοῦνται. Ἡ μεγίστη αὐτῶν εἰναι ἡ **Μαχή**, ἐν ᾧ ὁ λιμὴν Βικτωρία, καὶ παρ’ αὐτὸν διώνυμος πρωτεύουσα. Αἱ δὲ κοραλλιογενεῖς **Αμιράνται** ἔχουσι μόνον 100 κατοίκους καὶ τρέφουσιν αἴγας καὶ χοίρους.

Ἡ νῆσος **Σοκότρα** εἰναι ἄφορος παράγουσα μόνον ἀλόην καὶ φοινικας. Εἶναι σπουδαία καθ’ ὅ κειμένη εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ **κόλπου** τοῦ **Άδεν**, ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν **Ινδικὴν** εὐθείας ὁδοῦ.

3. Πορτογαλικαὶ κτήσεις.

Αἱ νῆσοι τοῦ **Πρασίνου ἀκρωτηρίου**, 14 τὸν ἀριθμόν, ἔχουσαι 110,000 κατοίκους. Ἡ μεγίστη αὐτῶν εἰναι ἡ **Σαντάγος** ("Αγιος Ιάκωβος), ἐν ᾧ ἡ πρωτεύουσα **Πόρτο Πράγια** (25,000 κατ.). Ἐπέρα πόλις σημαντικὴ εἰναι ἡ **Μερδέλλος** ἐπὶ τῆς νήσου **Αγίου Βικεντίου**.

Αἱ μικραὶ νῆσοι **Πράγκιπος** (22,000 κατ.) καὶ **"Αγιος Θωμᾶς** (20,000 κατ.) κατοικοῦνται ὑπὸ Νιγριτῶν. Ἡ ἔδρα τοῦ Πορτογάλου Διοικητοῦ εἰναι ἡ **"Αγία" Αρρα** δὲ λάβες (4,000 κατ.) ἐπὶ τῆς νήσου **Αγίου Θωμᾶς**.

4. Ισπανικαὶ κτήσεις.

Ἡ **Φεργάνδου Πῶ**, ἡ μεγίστη τῶν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Γουινέας **νήσων**, εἰναι εὐφορωτάτη. Ἐχει 20,000 κατοίκους Νιγρίτας τὸ πλειστον, μιγάδας τινὰς Πορτογάλων καὶ Νιγριτῶν καὶ δλίγους Εὐρωπαίους. Πρωτεύουσα τῆς νήσου εἰναι ἡ **Κλαρεντία** ἡ **"Αγία Ιωα-** βέλλα.

Ἡ **"Αννοβῶν** εἰναι ἡ ἐλαχίστη τῶν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Γουινέας νήσων καὶ ἔχει 3,000 κατοίκους.

5. Σουλτανάτον τῆς **Ζανζιβάρης**.

Τὸ Σουλτανάτον τῆς **Ζανζιβάρης** ἀποτελείται σύμμερον ἐκ μόνων τῶν παρὰ τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς **Αφρικῆς** κειμένων **νήσων**

Zarzibáρης καὶ *Πέμβας*. Διατελεῖ δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας.

Πρωτεύουσα αὗτοῦ είνε ἡ *Zarzibáρη* (100,000 κατ.), ἐλεύθερος λιμήν καὶ ἐμπορικὸν κέντρον τῶν τε προιόντων τῆς χώρας καὶ τῶν τῆς παρακειμένης στερεάς τῆς Ἀφρικῆς.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Η ΑΜΕΡΙΚΗ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

Ἡ μεγάλη δυτικὴ Ἡπείρος ἡ ὁ *Νέος Κόσμος*, ὡς καλεῖται ἡ Ἀμερικὴ, κεῖται μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκεανος. Ἀνεκαλύφθη τῷ 1492 ὑπὸ τοῦ ἐκ Γενούης Χριστοφόρου Κολόμβου.

Καὶ τὰ μὲν δυτικὰ παράλια τῆς Ἡπείρου ταύτης, τὰ ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκεανοῦ είνε ἴδιαζόντως ὅμαλά, ἀλλὰ τὰ ἀνατολικὰ, τὰ ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, είνε τοσοῦτον βαθέως κατατεμημένα, ὥστε δύο τμήματα τῆς στερεᾶς, εἰς τὰ ὅποια διαιρεῖται ἡ χώρα αὕτη, ἔνουνται μόνον διὰ στενοῦ **ισθμοῦ**, τοῦ *Παναμᾶ*.

Ο *Νέος κόσμος* ἔχει τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἔκτασιν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ἐνῷ δὲ *Παλαιὸς κόσμος* ἔχει αὐτὴν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς.

Ἡ Ἀμερικὴ διαιρεῖται χωρογραφικῶς εἰς 4 μέρη· τὴν *Βόρειον* Ἀμερικήν, τὴν *Κεντρικήν* Ἀμερικήν, τὰς Δυτικὰς *Ινδίας*, καὶ τὴν *Νότιον* Ἀμερικήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ *Βόρειος Αμερικὴ* δρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀρκτικοῦ ὥκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν Δυτικῶν Ἰνδίων, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκεανοῦ.

Κόλποι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἐν μὲν τῷ Ἀρκτικῷ ωκεανῷ εἰνεὸν Βαρφίνειος καὶ ὁ Ονδοσώνειος, ἐν δὲ τῷ Ἀτλαντικῷ ωκεανῷ ὁ τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου καὶ ὁ τοῦ Μεξικοῦ, καὶ ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ωκεανῷ ὁ τῆς Καλιφορνίας.

Πορθμοὶ εἰνε ὁ Βεργίγγειος, ὁ Βαρρόβιος, ὁ Δαβίδειος, ὁ Ονδοσώνειος, ὁ τῶν Σύρτεων καὶ ὁ τοῦ Λαγκάστερ.

Ἡ βορειοτάτη ἄκρα τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου εἰνε τὸ Μούρτουπον ἀκρωτήριον τὸ ἀνατολικότατον δὲ ἀκρωτήριον τῆς βορείου Ἀμερικῆς εἰνε τὸ Κάρολον καὶ τὸ δυτικότατον εἰνε τὸ τοῦ Πρέγκυπος τῆς Ονδαλίας.

Βόρειοι **χερσόνησοι** τῆς Βορείου Ἀμερικῆς εἰνε ἡ Βουνθία καὶ ἡ Μελβίλλη, ἀνατολικαὶ εἰνε ἡ Λαρραδόρη, ἡ Νέα Σκωτία, ἡ Φλωρεῖς καὶ ἡ Υούνατάνη, δυτικαὶ δὲ ἡ Κάτω Καλιφορνία καὶ ἡ Ἀλάσκα.

Δύο μεγάλαι σειραι δρέων διατρέχουσι τὴν Βόρειον Ἀμερικήν, ἡ τῶν Βραχωδῶν δρέων ἡ τὸ Υψίπεδον τοῦ Εἰρηνικοῦ ωκεανοῦ, καὶ ἡ τῶν Ἀλλεγανίων ἡ τὸ Υψίπεδον τοῦ Ἀτλαντικοῦ ωκεανοῦ.

Οἱ μεγαλύτεροι **ποταμοὶ** τῆς Βορείου Ἀμερικῆς εἰνε ὁ Μακένζης, ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀρκτικὸν ωκεανόν, ὁ τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου ἐκβάλλων εἰς τὸν ὄμώνυμον κόλπον, ὁ Μισσουρῆς καὶ ὁ Μισσισσιπῆς, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, ὁ Κολοράδος εἰς τὸν κόλπον τῆς Καλιφορνίας, καὶ ἡ Υούνων εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ωκεανόν.

Αἱ μεγαλύτεραι **διύμναι** εἰνε ἡ Ἀνατέρα, ἡ Μιχιγάνη, ἡ Ονδρώνη, ἡ Ἐρίη καὶ ἡ Ὀντάριος.

Τὸ **κλῖμα** τῆς Ἀμερικῆς εἰνε ἐν γένει ψυχρότερον καὶ θυρότερον ἡ τὸ τοῦ Παλαιοῦ κόσμου.

Ἡ Ἀμερικὴ εἰνε πλουσία εἰς μεταλλεῖα μάλιστα πολυτίμων μετάλλων καὶ εἰς δρυκτά. Ἡ βλάστησις ἐν αὐτῇ εἰνε ἀκμαιοτάτη, ἔχει δὲ πολλὰ εἴδη λύφων καὶ φυτῶν ἀγνώστων εἰς τὸν Παλαιὸν κόσμον.

Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς Ἀρκτικὴν Ἀμερικήν, Βρεταννικὴν βόρειον Ἀμερικήν, Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ Μεξικόν.

1. Ἀρκτικὴ Ἀμερική.

Ἡ Ἀρκτικὴ Ἀμερικὴ περιλαμβάνει τὴν Γροιλλανδίαν, τὴν Βρεταννικὴν ἀρκτικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀλάσκαν.

α) Η Γροιλλανδία δύναται νὰ θεωρηθῇ ως ἡ μεγίστη τῶν **νήσων** τοῦ ἀρκτικοῦ ἀρχιπελάγους, ἢ δροθέτερον, ἵσως, ως χώρα πολική διακεκριμένη ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ μεγάλη αὕτη νῆσος, τῆς ὅποιας ἀγνωστα εἰνε εἰσέτι τὰ πρὸς Β. δρια, εἰνε ἀπέραντον ὁροπέδιον, καλυπτόμενον διαρκῶς ὑπὸ χιόνος, ἀπὸ τοῦ ὅποιου μεγάλοι ὅγκοι πάγου κατέρχονται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ σχηματίζουσι τὰ εἰς τοὺς ναυτιλομένους τοσοῦτον ἐπικίνδυνα ὅρη ἐκ πάγου.

Ἡ Γροιλλανδία εἰνεκτῆσις τῆς Δανίας καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 10,000 περίπου Ἐσκιμώφων καὶ 300 Δανῶν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι οἰκοῦσι τὴν ἐλευθέραν πάγων δυτικὴν παραλίαν, ἔνθα ἐκ τῶν πολλῶν κατοικουμένων χωρίων τὰ σημαντικότερα εἰνε ἡ Φριδεριξθάλη ἡ πλησιέστατα εἰς τὸ Φαρεβέλλον ἀκρωτήριον, ἡ Γοδχάβην καὶ ἡ Οὐπερνιβίκη.

β) Ἡ ἀρκτικὴ Βρεταννικὴ Ἀμερικὴ περιλαμβάνει τὰς μεταξὺ τοῦ Ἀρκτικοῦ ὥκεανος καὶ τοῦ Ουδσωνείου κόλπου περιεχομένας χώρας **χερσονήσους** καὶ **νήσους** τὰς διατεμνομένας ὑπὸ ἀναριθμήτων κόλπων καὶ ποσθυμῶν. Ἔνταῦθα εὑρίσκονται αἱ δύο χερσόνησοι Μελβίλη καὶ Βουθία. Αἱ χώραι αὕται ὑπάγονται πολιτικῶς εἰς τὸν Καναδᾶν.

γ) Ἡ ἐκτεταμένη χερσόνησος Ἀλάσκα ἀποτελεῖ τὸ δυτικὸν τμῆμα τῆς ἀρκτικῆς Ἀμερικῆς. Αὕτη ὑπάγεται πολιτικῶς εἰς τὰς Ἕνωμένας Πολιτείας πωληθεῖσα εἰς αὕτας ὑπὸ τῆς Ῥωσίας.

2. Βρεταννικὴ Βόρειος Ἀμερική.

Ἡ Βρεταννικὴ βόρειος Ἀμερικὴ περιλαμβάνει τὸν Καναδᾶν. τὴν Λαβραδόραν καὶ τὴν Νεοφουνδλάνδην

α) Ἡ ἐκτεταμένη Ἀγγλικὴ κτῆσις τοῦ Καναδᾶ περιλαμβάνει τὸ μέρος τῆς σιερεᾶς τῆς Βορείου Ἀμερικῆς τὸ ἐκτεινόμενον πρὸς Β. τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν.

Τὸ **κλιμα** τῆς χώρας ταύτης εἰνε ποικίλον. ἐν γένει δὲ εἰνε ψυχρὸν εἰς τὰ βόρεια καὶ εὔκρατον εἰς τὰ νότια.

Ἡ χώρα εἰνε εὐφορωτάτη, παράγουσα ἄφθονα δημητριακά· ἔχει θαλερὰς βοσκάς, ἀπέραντα δάση καὶ πλούσια μεταλλεῖα.

Ο πληθυσμὸς τοῦ Καναδᾶ ἀνέρχεται εἰς 5 ἑκατομμύρια περίπου. τῶν κατοίκων οἱ πλειστοι εἰνε Ἀγγλοι· ὑπάρχουσι διωροὶ καὶ ἴνανοι

Γάλλοι, σίτινες πρώτοι άπφικισαν τὸ μέρος τοῦτο τοῦ Νέου Κόσμου καὶ κατεῖχον αὐτὸ μέχρι τοῦ 1763, ὅτε ἐξεχώρησαν αὐτὸ εἰς τοὺς Ἀγγλούς. Οἱ Ἰνδοὶ ἀνέρχονται εἰς 123,000, εἰς δὲ τὰ βόρεια παράλια ζῶσι καὶ τινες Ἐσκιμῷοι.

Ως πρὸς τὴν **Θρησκείαν** περὶ τὰ 3 ἑκατοιμύρια εἶνε διαμαρτυρόμενοι καὶ 2 ἑκατοιμύρια καιθολικοί. Θρησκεία ἐπίσημος δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα, ἀλλὰ πάντα τὰ θρησκεύματα ἀπολαύουσι πλήρους ἐλευθερίας.

Ἡ παιδεία εἶνε λίαν διαδεδομένη. Υπάρχουσιν ἐν τῷ Καναδῷ 16 Πανεπιστήμια.

Αἱ διάφοροι ἐπαρχίαι αἱ συγκροτοῦσαι τὴν Ἀγγλικὴν ταύτην κτήσιν ἀποτελοῦσιν ὅμοιοπονδίαν. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἔξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἐκπροσωποῦντος τὴν Βρεταννικὴν Κυβέρνησιν, μετὰ Συμβουλίου. Τὴν νομοθετικὴν ἔξουσίαν ἔχει τὸ Κοινοβούλιον, ἀποτελούμενον ἐν τῆς Ἀνω Βουλῆς ἡ Γερουσίας καὶ τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων. Ἐκάστη ἐπαρχίᾳ ὅμως ἔχει καὶ ἴδιον Κοινοβούλιον καὶ Ὑποδιοικητήν, ἀσκοῦντα τὴν ἐκτελεστικὴν ἔξουσίαν καὶ διοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ.

Πρωτεύουσα τοῦ Καναδᾶ καὶ ἔδρα τῆς Διοικήσεως εἶνε ἡ Ὄττάβια (45,000 κατ.).

Ἄλλαι πόλεις σημαντικώτεραι ἐν αὐτῷ εἶνε τὸ Τορόντον (181,000 κατ.), ἡ Κονεβίκη (65,000 κατ.) ἡ Μορρεάλη (235,000 κατ.), πόλεις ἐμπορικώταται, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον Γάλλοι, καὶ ἡ Ἀλιφάξη (39,000 κατ.).

β. Ἡ Νέα Φουνδλανδία ἡ Νέα Γῇ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Σαιν-Τζάν (30,000 κατ.). Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀλιείαν τοῦ βακαλάου. Ὁνομαστὸν εἶνε καὶ ἐν εἰδος κυνῶν αὐτῆς.

γ. Εἰς τὴν νέαν Φουνδλανδίαν ὑπάγεται πολιτικῶς ἡ Λαζραδόρη, τῆς ὁποίας κυριωτέρα θέσις εἶνε ἡ Ὄπεδάλη.

Εἰς τὴν Βρεταννικὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἀνήκουσι καὶ αἱ **νῦν δοι** Βερμοῦνδαι, κείμεναι ἀπέναντι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ χρησιμεύουσαι ώς ἀποθήκη γαιανθράκων διὰ τὸν Ἀγγλικὸν στόλον. Πρωτεύουσα αὐτῶν εἶνε ἡ Χάμιλτων.

Αἱ παρὰ τὴν Νέαν Φουνδλανδίαν νῆσοι "Αγιος Πέτρος καὶ Μικελὸν" ἔχουσιν 6,800 κατοίκους. Εἶνε ἡ μόνη κτήσις ἡ ἀπομείνασσα εἰς

τὴν Γαλλίαν ἐκ τῶν ἐν τῷ Καναδῷ παλαιῶν αὐτῆς κτήσεων. Πρωτεύουσα αὕτην εἶναι δὲ **Λιμνή** Ἀγιος Πέτρος.

3. Ήνωμέναι Πολιτεῖαι.

Αἱ Ἕνωμέναι Πολιτεῖαι ὄριζονται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Καναδᾶ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκεανοῦ.

Τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς χώρας ταύτης, τὰ ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, ἔχηρευνθήσαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἐνετοῦ θαλασσοπόρου Ἰωάννου Καβότου, διατελοῦντος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἀγγλίας, τῷ 1497. Μετὰ ἓνα αιώνα (1585) ἤρχισαν αἱ ἐν αὐτῇ ἀποικήσεις τῶν Ἀγγλῶν, ἐξ ὧν συνέστησαν δεκατρεῖς πολιτεῖαι, κυθερώμεναι ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐπέβαλλε μὲν εἰς αὐτὰς φόρους, δὲν παρεῖχεν ὅμως αὐταῖς τὸ δικαίωμα νὰ ἀντιπροσωπεύωνται εἰς τὸ Κοινοβούλιον, ἐκεῖναι ἐπανέστησαν κατὰ τῆς Ἀγγλίας τῷ 1774 καὶ διὰ τῆς βοηθείας τῆς Γαλλίας, διευθύνοντος τὰ πάντα τοῦ μεγάλου Ἀμερικανοῦ πολίτου καὶ στρατηγοῦ Γεωργίου Βασιγκτώνος, ἐπέτυχον τὴν ἀνεξαρτησίαν των, κυρωθεῖσαν διὰ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν τῷ 1783.

Πλὴν τῶν Βραχωδῶν ὁρέων καὶ τῶν Ἀλλεγανίων ἡ χώρα ἔχει καὶ τὰ Κασκάδια ὅρη καὶ τὴν Σέρραν Νεβάδαν

Ποταμοί δὲ αὐτῆς εἶναι δὲ Αντικός Κολοράδος ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τῆς Καλιφορνίας, δὲ οὐ-Γράντε δὲλ Νόρτε ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, δὲ Μισσισιπῆς, δὲ χεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους, ὃν μεγαλύτερος εἶναι δὲ Μισσουρῆς, δὲ Ἀρκανσᾶς καὶ δὲ Ὁχιος, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, δὲ Νιαγάρας, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Ἐρίνης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν λίμνην Ὀντάριον. Κατὰ τὸν μέσον ἦν τὸν αὐτοῦ σχηματίζει τὸν ὠραίστατον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ καταφρακτῶν.

Μεγαλύτεραι **λίμναι** τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ἡ Μιχιγάνη καὶ ἡ Μεγάλη Αλμυρά. Αἱ ἄλλαι τέσσαρες, ἡ Ἀνιωτέρα, ἡ Οὐρώη, ἡ Ἐρίνη καὶ ἡ Ὀντάριος ἀνήκουσι καὶ εἰς τὸν Καναδᾶν.

Τὸ **καλλιμα** τῆς χώρας, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως-αὐτῆς, εἶναι ποικιλον. εἶναι ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὔκρατον.

Ἡ εὔφορός αὕτη χώρα παράγει ἀριθόνως δημητριακούς καρπούς,

βάμβακα καὶ καπνόν. Ἔχει δὲ καὶ ἀνεξάντλητα μεταλλεῖα σιδήρου, γαλοῦ, μολύbdου, γαιανθρακωρυχεῖα καὶ πετρελαιωρυχεῖα.

Οἱ κάτοικοι τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν ἀνέρχονται εἰς 63 ἑκατομμύρια. Ἐκ τούτων τὰ 55 ἑκατομμύρια είνε Λευκοί, οἱ πλεῖστοι Ἀγγλοί καὶ οἱ λοιποὶ Γερμανοί, Γάλλοι καὶ ἄλλοι. Εὐρωπαῖοι. Υπάρχουσι δὲ περὶ τοὺς 7,500,000 Νιγρίτας, μάλιστα εἰς τὰς μεσηγμβρινὰς Πολιτείας, ἔνθα μέχρι τοῦ 1865 ησαν δοῦλοι, ἀπελευθερωθέντες κατόπιν. Ἐκ τῶν παλαιῶν κατοίκων τῆς Ἀμερικῆς, τῶν Ἰθαγενῶν, Ἰνδῶν, μόνον περὶ τοὺς 250,000 ὑπελείφθησαν. Εὑρίσκονται δὲ ἐνταῦθα καὶ περὶ τοὺς 100,000 Σίνας, πρὸ πάντων εἰς τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ωκεανοῦ.

Ἡ **Βιομηχανία** καὶ ἡ ἐμπορία είνε πολὺ ἀνεπτυγμέναι, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία είνε τελεία.

Ἡ παιδεία είνε ἐν γένει ἀρκούντως διαδεδομένη, μάλιστα δὲ εἰς τὰς βορειοανατολικὰς πολιτείας.

Θρησκεία ἐπικρατοῦσα δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ἀπαντα τὰ θρησκεύματα ἔχουσιν διαδούλους ἐν Ἀμερικῇ. Οἱ περισσότεροι δῆμοι είνε διαμαρτυρόμενοι.

Αἱ Ἕνωμέναι Πολιτεῖαι ἀποτελοῦσι Συμπολιτείαν ἐκ 38 ὁμοσπόνδιῶν κρατῶν, 1 ὁμοσπονδιακοῦ διαμερίσματος καὶ 10 περιοχῶν ἡ τερριτορίων, τῶν ὅποιων δὲ πληθυσμὸς δὲν ὑπερέβη τὰς 60,000 ἀνδρῶν, ὅτε καὶ μόνον προσιθάζεται ἡ περιοχὴ ἐκείνη εἰς αὐτοτελή καὶ δημόσιον πολιτείαν. Τὰ τερριτόρια ταῦτα διοικοῦνται ὑπὸ τῆς ἐν Κολομβίᾳ ἔδρευσίσης Κυβεργήσεως.

Τὴν ἐκτελεστικὴν ἔξουσίαν ἀσκεῖ δὲ Πρόεδρος, ἐκλεγόμενος ἀνὰ τετραετίαν, ὅστις είνε ἡ ἀρχηγὸς τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν δυνάμεων.

Ἡ νομοθετικὴ ἔξουσία ἀνήκει εἰς τὸ Κογκρέσσον, ἀποτελούμενον ἐκ Γερουσίας καὶ βουλευτῶν ἀντιπροσώπων. Τὴν δὲ δικαστικὴν ἔξουσίαν ἀσκεῖ τὸ ἀνώτατον δικαστήριον ἔδρευον ἐν Βασιγκτῶνι.

Πρωτεύουσαι πόλεις τῶν μὲν παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὡκεανὸν πολιτειῶν είνε ἡ Βοσιώρη (448,000 κατ.), ἡ Προβιδένση (132,000 κ.), ἡ Νέα Υόρκη (1,515,000 κατ.), ἡ πρωτεύουσα τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν. Ἐν τῷ λιμένι τῆς Νέας Υόρκης ἴσταται τὸ κολοσσαῖον ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας κρατούσης φάρον θαλάσσιον. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο 43 μέτρων ὅψους ἐδώρησαν εἰς τοὺς Ἀμερικανοὺς οἱ Γάλλοι,

οῖτινες κατεσκεύασαν αὐτὸν ἐν Παρισίοις δι' ἑθνικοῦ ἔργου τῷ 1884. Τὸ Βούφφαλον (255,000 κατ.), ἡ Ῥοχεστέρη (134,000 κατ.), ἡ Ἀλβαρία (95,000 κατ.), τὸ Βρούκλινον (800,000 κατ.), ἡ Νεβάρκη (132,000 κατ.), ἡ Πιτσιβούργη (240,000 κατ.), ἡ Φιλαδέλφεια (1,050,000 κατ.), ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῶν Ὑνωμένων Πολιτειῶν, ἡ Βαλιμόρη (434,000 κατ.), ἡ Βασιγκιάν (230,000 κατ.), ἡ ἔδρα τῆς Ὀμοσπονδίας.

Τῶν μεσημβρινῶν πολιτειῶν κυριώτεραι πόλεις εἰνε ἡ Τσαρλεστόνη (55,000 κατ.), ἡ Ἀτλάντα (66,000 κατ.), ἡ Νέα Αὐρηλία (242,000 κατ.).

Τῶν κεντρικῶν πολιτειῶν ἡ Λουϊσβίλλη (160,000 κατ.), ἡ Κιγκιν-
νάτη (297,000 κατ.), ἡ Κλεβελάνδη (260,000 κατ.), τὸ Σικάγον
(1,100,000 κατ.), δὲ Ἀγιος Λουδοβίκος (452,000 κατ.).

Τῶν βορείων πολιτειῶν ἡ Λετροά (260,000 κατ.), ἡ Μιλβώκη
205,000 κατ.), ἡ Μιννεάπολις (165,000 κατ.).

Τῶν δυτικῶν πολιτειῶν ἡ Αενβέρη (107,000 κατ.), δὲ Ἀγιος Φραγ-
κίσκος (300,000 κατ.).

Ἡ βορειοδυτικωτάτη χώρα τῆς βορείου Ἀμερικῆς, ἡ **χερσόνη-
σιος** Ἀλάσκα ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1867 εἰς τοὺς Ἀμερικανούς, ἀγορα-
σθεῖσα ὑπὸ αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ῥωσίας. Ἀποτελεῖ περιοχὴν (τερριτόριον)
κατοικουμένην ὑπὸ 30,000 Λευκῶν, μιγάδων, Ἐσκιμών καὶ Ἰγδῶν.
Εἶναι χώρα ἡγαστειώδης, ἔχουσα χρυσωρυχεῖα, σιδηρωρυχεῖα καὶ
ἀνθρακωρυχεῖα. Ἐχει πρωτεύουσαν τὴν Σίκαν.

Εἰς τὰς Ὑνωμένας Πολιτείας ἀνήκουσι καὶ εἰς τὴν περιοχὴν
Ἀλάσκας ὑπάγονται αἱ Ἀλεοῦται νῆσοι, 150 τὸν ἀριθμόν, τῶν ὅποιων
ἡ μακρὰ σειρὰ φθάνει μέχρι τῆς ἐν Ἀσίᾳ χερσονήσου Καμτσιάτκας,
οὗτως ὥστε φαίνονται σχηματίζουσαι μίαν γέφυραν ἐνόνουσαν τὴν
Ἀμερικὴν μετὰ τῆς Ἀσίας. Αἱ νῆσοι αὗται εἰνε ἡγαστειώδεις
καὶ βραχώδεις, ἀπρόσιτοι δὲ εἰς τὰ πλοῖα ἐνεκα τῶν πρὸ τῶν ἀκτῶν
αὐτῶν προσβαλλόντων σκοπέλων.

4. Μεξικόν.

Τὸ Μεξικὸν κατέχει τὸ βορειότερον καὶ μεγαλήτερον μέρος τοῦ
ἰσθμοῦ τοῦ ἐνοῦντος τὴν Βόρειον καὶ τὴν Νότιον Ἀμερικήν.

Ορίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ὑνωμένων Πολιτειῶν, πρὸς Α. ὑπὸ

τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ωκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ωκεανοῦ.

Κόλποι ἐνταῦθα σχηματίζονται ὁ τῆς Καμπέχης καὶ ὁ τῆς Καλιφορνίας.

Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τοῦ Μεξικανικοῦ δροπεδίου εἰνε τὸ Σιτλαλεπετλον καὶ τὸ Πολοκατέπετλον.

Ποταμοί τοῦ Μεξικοῦ εἰνε ὁ δίος Γράντε, ὅστις ἀποτελεῖ τὸ σύνορον μεταξὺ Μεξικοῦ καὶ Ἡνωμένων Πολιτειῶν, καὶ ὁ Σαντιάγος ἐκβάλλων εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ωκεανόν.

Δίμναι τοῦ Μεξικοῦ εἰνε ἡ Χαπάλα, διὰ τῆς ὥποιας ῥέει ὁ Σαντιάγος, ἡ Καῦμάρη καὶ ἡ Τεξοῦκος.

Τὸ **κλῖμα** εἰνε εἰς μὲν τὰ βόρεια εὔκρατον, εἰς τὰ μέσα θερμὸν καὶ εἰς τὰ νότια θερμότατον.

Τὸ Μεξικὸν ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τὸ δὲ ἔδαφος παράγει ποικίλους καρποὺς καὶ φυτὰ ἀρωματικὰ καὶ ιατρικά, οἷον ἰαλάπαν, κακάδον, βανίλλην, καπνόν, καφέν, ἴνδικὸν καὶ ζάχαριν.

Ο πληθυσμὸς τοῦ Μεξικοῦ ἀνέρχεται εἰς 12' ½ ἑκατομμύρια, ἐκ τῶν ὅποιων περὶ τὰ 2 ἑκατομμύρια εἰνε Λευκοὶ Ισπανικῆς καταγωγῆς, οἱ δὲ λοιποὶ εἰνε Ἰνδοί.

Τὸ Μεξικὸν ἀποτελεῖ Δημοκρατικὴν Ὀμοσπονδίαν ἐξ 25 πολιτειῶν καὶ δύο τερριτορίων ὑπὸ αἵρετὸν Πρέσεδρον.

Αἱ κυριώτεραι πόλεις αὐτοῦ εἰνε τὸ Μεξικόν (344,000 κατ.) ἡ πρωτεύουσα, ἡ Βέρα Κρούζ (90,000 κατ.), Ἀκαπούλκον οἱ κυριώτεροι λιμένες τῆς χώρας, ἡ Πονίβλα (92,000 κατ.), πόλις ἔχουρά, ἡ Λεώνη (90,000 κατ.), ἡ Τοναδαλαχάρα (84,000 κατ.), ὁ "Άγιος Λουδοβίκος Ποτόζι" (70,000 κατ.).

Εἰς τὸ Μεξικὸν ἀνήκουσιν ἡ μακρὰ καὶ στενὴ **χερσόνησος** Κάτω Καλιφορνία καὶ ἡ **χερσόνησος Τσουκατάνη**. Ἐν ταύτῃ κυριώτεραι πόλεις εἰνε ἡ Μέριδα. (37,000 κατ.), καὶ ἡ Καμπέχη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι^ο.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Κεντρικὴ Ἀμερικὴ εἰνε ἡ στενὴ χώρα ἡ ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ Μεξικοῦ μέχρι τοῦ Ισθμοῦ τοῦ Παναμᾶ.

Βρέγχεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Καριβικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. δὲ καὶ Ν. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ωκεανοῦ.

ΤΗ ΧΩΡΑ ΦΥΣΙΚΩΣ είνε κατά πάντα έμοια μὲ τὸ Μεξικόν, ἔχουσα τὸ αὐτὸν κλῖμα καὶ τὰ αὐτὰ προϊόντα.

Ο πληθυσμὸς αὐτῆς ὑπολογίζεται εἰς 412 περίπου ἑκατομμύρια· τὸ 3/4 αὐτῶν είνε Ἰνδοὶ ἡ Μεσοτίποι, τοιτέστι μιγάδες ἐκ Λευκῶν καὶ Ἰνδῶν, οἱ δὲ λοιποὶ είνε Λευκοὶ Ἰσπανικῆς καταγωγῆς.

Η Κεντρικὴ Ἀμερικὴ περιλαμβάνει πέντε δημοκρατίας, τὴν τῆς Γουατεμάλας, τοῦ Σαλβαδόρ, τῆς Ὄρδονρᾶς, τῆς Νικαράγουας καὶ τῆς Κοσταρίκας, καὶ τὴν Βρετανικὴν ἀποικίαν Ὄρδονρᾶς ἡ Βελίζη.

1. Η Γουατεμάλα ἡ βορειοτάτη τῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς δημοκρατιῶν, ἔχει 112 ἑκατομμύριον κατοίκων καὶ πρωτεύουσαν τὴν Νέαν Γουατεμάλαν (65,000 κατ.).

2. Η Σαλβαδώρ, ἡ ἐλαχίστη τῶν δημοκρατιῶν, ἔχει πληθυσμὸν 800,000 καὶ πρωτεύουσαν τὴν Δίαιν Δαλβαδώρ (25,000 κατ.).

3. Η Ὄρδονρᾶ ἔχει 400,000 κατοίκους καὶ πρωτεύουσαν τὴν Τεγούσιγάλπαν (14,000 κατ.).

4. Η Νικαράγουα ἡ μεγίστη τῶν δημοκρατιῶν, ἔχει πληθυσμὸν 420,000 καὶ πρωτεύουσαν τὴν Μανάγουαν (18,000 κατ.), ἡ Λεώνη (25,000 κατ.) ἢτο ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα, ωἱ τὴν Γρανάδα. μία τῶν παλαιοτάτων πόλεων τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς.

5. Η Κοσταρίκα, ἡ μεσημβρινωτάτη τῶν δημοκρατιῶν, ἔχει 243,000 κατοίκους, τοὺς πλείστους Ἰσπανικῆς καταγωγῆς, καὶ πρωτεύουσαν τὸν Ἀγιον Ιωσήφ (20,000 κατ.).

6. Η Βρετανικὴ Ὄρδονρᾶ, κειμένη μεταξὺ τῆς Τσοκατάνας, τῆς Γουατεμάλας καὶ τῆς Καριβικῆς θαλάσσης, ἔχει 33,000 κατοίκους τοὺς πλείστους Νιγρίτας καὶ Ἰνδούς. Πρωτεύουσα αὐτῆς είνε ἡ ὄραία μικρὰ πόλεις Βελίζη (6,000 κατ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ

Αἱ Δυτικαὶ Ἰνδίαι σχηματίζουσιν ὑπερμεγέθη ἡμικυκλικὴν ἀλυσιδὴν νήσων ἐκτεινομένων ἀπὸ τῆς νοτίας Φλωρίδας μέχρι τῶν ἐκθολῶν τοῦ Ὀρινόκου ποταμοῦ, καὶ κειμένων μεταξὺ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου καὶ τῆς Καριβικῆς θαλάσσης ἀφ' ἐνὸς καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ ἀφ' ἑτέρου.

Όνομάσθησαν δὲ Δυτικαὶ Ἰνδίαι, διέτι ὁ πρώτος ἀνακαλύψας τὰς

χώρας ταύτας Κολόμβος ἐνόμιζεν ὅτι προσωριμίσθη εἰς τὰς Ἰνδίας.

Αἱ πολυάριθμοι νῆσοι αὗται διαιροῦνται γεωγραφικῶς εἰς 1) Βαχαμαίας, 2) Μεγάλας Ἀντίλλας καὶ 3) Μικρὰς Ἀντίλλας. Αἱ τελευταῖαι δ' αὐτῶν διαιροῦνται πάλιν εἰς ὑπηρέμους καὶ εἰς προσηγέμονες.

Τὸ κελῆμα τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν εἶναι ἐν γένει τροπικόν, διότι, ἔξαιρέσει τινῶν τῶν Βαχαμαίων, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ κείνται ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώγῃ.

Τὰ προϊόντα τῶν χωρῶν τούτων, κυρίως φυτικά, εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα, οἷον ζάχαρις, καφές, βάμβαξ, καπνός, ἴνδικόν, ἀρώματα, βούμιον, κλπ.

Οἱ δικῆς πληθυσμὸς τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν ἀνέρχεται περίπου εἰς 5 1/2 ἑκατομμύρια. Τούτων τὰ 2/3 περίπου εἶναι Νιγρῖται, οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι Λευκοὶ καὶ Μουλάτοι, δηλαδὴ μιγάδες ἐκ Λευκῶν καὶ Μαύρων.

Ἐξαιρουμένης τῆς νήσου Ἀΐνης, ἡ ὑπόλια εἶναι διηρημένη εἰς δύο ἀνεξαρτήτους δημοκρατίας, τὴν τῆς Ἀΐνης καὶ τὴν τοῦ Ἁγίου Δομίγγου, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ νήσοι τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν εἶναι κτήσεις τῶν Ἀγγλῶν, τῶν Ἀμερικανῶν, τῶν Γάλλων, τῶν Ὀλλανδῶν καὶ τῶν Δασῶν.

1. Τὸ **Βρεταννικὸν τμῆμα τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν**, περιλαμβάνει τὴν μεγάλην νῆσον Ἰαμαϊκὴν ἐκ τῶν Μεγάλων Ἀντίλλων, καὶ τὰς νήσους Τριάδα, Βαρβαδοῦς καὶ ἄλλας μικροτέρας ἐκ τῶν Μικρῶν Ἀντίλλων.

Η Ἰαμαϊκὴ ἔχει 640,000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὅποιων μόνον 3 οἰον εἶναι Λευκοί. Ἐχει ἵσχυρὰ φρούρια καὶ καλοὺς λιμένας καὶ διενεργεῖ ζωηρὸν ἐμπόριον μὲ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Πρωτεύουσα αὐτῆς καὶ ἔλων τῶν ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἰνδίαις Βρεταννικῶν κτήσεων εἶναι ἡ Κυρκοτώνη (47,000 κατ.).

Αἱ Βαχαμαῖαι εἶναι αἱ βορειόταται τῶν νήσων τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν. Εἶναι δὲ ὑπὲρ τὰς 500, ἔξ δύ μόνον 20 κατοικοῦνται, δὲ πληθυσμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 48,000. Τούτων αἱ σημαντικώτεραι εἶναι ἡ Νέα Προβιδένση ἡ Σὰν Σαλβαδόρ, ἡ πρώτη ὥπερ τοῦ Κολόμβου ἀνακαλύψθεισα τῷ 1492, ἡ Ἀβακος. ἡ Μιγάλη Ραχάμα κτλ.

Ἐκ τῶν εἰς τοὺς Ἀγγλους ἀνηκουστῶν ὑπηρέμων μικρῶν Ἀντίλλων κυριώτεραι είναι καὶ Παρθένοι, ἡ Ἀγ. ος Χριστόφορος. ἡ Ἀντί-

γουα, ἐν ἣ κείται ἡ πρωτεύουσα "Αγιος Ιωάννης (Σαὶν Τζών) (10,000 κατ.), ἡ Δομίνικα.

Ἐκ δὲ τῶν προσηγέμιων κτήσεις τῶν Ἀγγλων εἶναι ἡ Ἀγία Λουκία, δὲ "Αγιος Βικέντιος, ἡ Γρεγάδα, αἱ Γρεγαδῖται, ἡ Βαρβαδώση μὲ πρωτεύουσαν τὴν Βριδγετόουν (20,000 κατ.), ἡ Τριάς μὲ πρωτεύουσαν τὸν Ἰσπανικὸν Λεμέρα (35,000 κατ.) καὶ ἡ Ταβάγος.

2. Κτήσεις τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἰνδίαις εἶναι ἡ Κούβα ἡ βασιλίσσα τῶν Ἀντιλλῶν, τὸ Πορτορίκον καὶ ἄλλαι μικρότεραι **νῆσοι**, ἀνήκουσαι πρότερον εἰς τοὺς Ἰσπανούς. Διὰ τῆς μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Ἕνωμένων Πολιτειῶν συνομολογηθείσης συνθήκης τῷ 1898 ἡ μὲν Κούβα ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν, τὸ δὲ Πορτορίκον ἐξεχωρήθη εἰς ταύτας ὡς ἀποθήκη γαιανθράκων διὰ τὸν Ἀμερικανικὸν στόλον.

Ἡ Κούβα εἶναι ἡ μεγίστη τῶν νήσων τῶν Δυτικῶν Ἰνδίων καὶ ἔχει πληθυσμὸν 1 1/2 ἑκατομμυρίου. Ἐκ τούτων 200,000 εἶνε Ἰσπανοί, 600,000 μιγάδες ἐξ Ἰσπανῶν καὶ Κουβαΐων, 500,000 Νιγρῖται, 50,000 Σιναΐ: καὶ οἱ λοιποὶ Λευκοὶ ξένοι.

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ Ἀβάρα (200,000 κατ.), ἔχουσα μεγάλην διοικητικὴν σιγάρων πούρων. Εἶναι σπουδαῖος ἐμπορικὸς **λιμένας**. Ἐπεραι πόλεις σημαντικώτεραι ἐν αὐτῇ εἶναι τὸ Σαρτιάγον (70,000 κατ.), Πονέρτο Περόνισπε (47,000 κατ.), Τὸ Πορτορίκον ἔχει 814,000 κατ. Πρωτεύουσαι ἐν αὐτῇ πόλεις εἶναι ἡ Πόρση (40,000 κατ.), δὲ "Αγιος Γερμανὸς (30,000 κατοίκους) καὶ δὲ "Αγιος Ιωάννης (25,000 κατ.).

3. Οἱ Γάλλοι κατέχουσιν ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἰνδίαις τὴν Γουαδελούπην μὲ τὰ ἔξαρτήματα αὐτῆς καὶ τὴν Μαρτινίκαν.

Τῆς Γουαδελούπης πρωτεύουσαι πόλεις εἶναι ἡ Βάσσε . Τέρρε (10,000 κατ.) καὶ ἡ Ποάντ-ἀ-Πίτρ (17,000 κατ.). Τὰ ἔξαρτήματα τῆς Γουαδελούπης εἶναι αἱ **νῆσοι** Μαρία Γαλάντη, ἡ Λεσιράδη, ἡ Ηετίτε τέρρε, αἱ Σαῖνται, ἡ νῆσος "Αγιος Μαρτῖνος καὶ ἡ νῆσος "Αγιος Βαρθολομαῖος. Πᾶσαι αἱ νῆσοι αὗται ἔχουσι πληθυσμὸν 190,000.

Ἡ Μαρινίκα (190,000 κατ.), ἔχει πρωτεύουσας πόλεις τὸν Αιμένα τῆς Γαλλίας (12,000 κατ.) καὶ τὸν "Αγιον Ηέτρον (24,000 κατ.).

4. Οἱ Δανοὶ κατέχουσι τὰς **νῆσους "Αγιον Σταυρόν, "Αγιον**

Ιωάννην καὶ Ἀγίου Θωμᾶν, τῶν ὁποίων ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 34,000.

Πρωτεύουσα τῶν κτήσεων τούτων είνε ὁ Ἀγιος Θωμᾶς ἐν τῇ δύμωνύμῳ νήσῳ, ἀριστος ἐμπορικὸς λιμένιν.

5. Οἱ Ολλανδοὶ κατέχουσι τινας τῶν μικρῶν ὑπηρέμων Ἀντιλλῶν, ὡς τὸν Ἀγιον Εὐσταθίον, μέρος τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου (τὸ ἔτερον μέρος ἀνήκει εἰς τὸν Γάλλους), καὶ τὴν Σάδαν. Προσέτι δὲ τὴν Κυρασῶ, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα είνε ἡ Βιλλεμοσιάδη καὶ τὰ ἔξαρτήματα αὐτῆς, Ὁρούμπαν καὶ Βουενάρεν. Όλος ὁ πληθυσμὸς τῶν Ολλανδικῶν τούτων κτήσεων ἀνέρχεται εἰς 48,000.

6. Η μεγάλη νησίσσος ἡ τῆτον ἡ Ἀγιος Δομίγγος διαιρεῖται εἰς δύο Νιγριτικὰς πολιτείας: τὴν Δημοκρατίαν Ἀϊτης πρὸς Δ. καὶ τὴν Δημοκρατίαν τοῦ Ἀγίου Δομίγγου πρὸς Α.

Η Δημοκρατία Ἀϊτης ἥτο ποτε Γαλλικὴ ἀποικία, θεν ἐν αὐτῇ ἐπικρατοῦσα γλώσσα είνε ἡ Γαλλική. Ἐχει 1 ἑκατομμύριον κατοίκων, ὃν τὰ $\frac{9}{10}$ Νιγριταί. Πρωτεύουσα αὐτῆς είνε ὁ Λιμὴν τοῦ Πρίγκιπος (50,000 κατ.).

Η Δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Δομίγγου ἡ Δομινικανὴ ἔχει πληθυσμὸν 500,000. Πρωτεύουσα αὐτῆς είνε ὁ Ἀγιος Δομίγγος (16,000 κατ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Η Νότιος Ἀμερικὴ ἔνοισται μετὰ τῆς Κεντρικῆς καὶ διὰ ταύτης μετὰ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς διὰ τοῦ Ισθμοῦ τοῦ Παναμᾶ.

Η Νότιος Ἀμερικὴ δρέχεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Καριβικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ελρηνικοῦ ὥκεανοῦ. Εἰς τὰ νότια αὐτῆς στενοῦται βαθυμήδων καὶ καταλήγει εἰς συστάδα βραχωδῶν νησιών καλούμενην Γῆν τοῦ Πινρός, καὶ τῆς ὁποίας νοτιώτατον ἄκρον είνε τὸ ἀκρωτήριον Χόρον.

Κόλπους ἔχει ἡ Νότιος Ἀμερικὴ πρὸς Β. τοὺς τῆς Λαρίας, τῆς Βενεζούελας καὶ τῆς Ηαρίας, πρὸς Α. τοὺς τοῦ Ἀγίου Ματθία καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, καὶ πρὸς Δ. τοὺς τῆς Γουαϊακίλης καὶ τοῦ Ηαραμᾶ.

Κυριώτατα ἀκρωτήρια αὐτῆς είνε πρὸς Β. δ' Γαλλίας, πρὸς Α. τὸ Βράγκον πρὸς Ν. τὸ Χόργον καὶ πρὸς Δ. τὸ Παρίνα.

Ἡ Γῆ τοῦ Ηπείρου χωρίζεται ἀπὸ τῆς νοτιοαμερικανικῆς ἡπείρου διὰ τοῦ Μαγελλανείου ποσθιοῦ, οὗτος κληθέντος ἀπὸ τοῦ πρώτου διαπλεύσαντος αὐτὸν Πορτογάλου θαλασσοπόρου Μαγελλάνου, τοῦ ἐπιχειρήσαντος τὸν πρῶτον περίπλουν τῆς Γῆς.

Σειραὶ δρέων τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς είνε αἱ Ἀνδεις πρὸς Δ. διευθυνόμεναι ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ ἔκτεινόμεναι ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Χόργου, τὰ Παρίμα πρὸς Β. καὶ τὰ Βρασιλιανὰ πρὸς Α.

Τρία συστήματα πεδιάδων ἔχει ἡ Νότιος Ἀμερική, τὰς σαβάνας ἢ γλυκώδεις πεδιάδας τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Ὁριόκου, πρὸς Β. τὰς σέλβας ἢ δασώδεις πεδιάδας τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀμαζονίου εἰς τὸ μέσον καὶ τὰς πέμπας, ἢ τὰς ἔκτεταμένας πεδιάδας τὰς ὑπὸ τῷ ποταμῷ Δαπλάτα διαρρεομένας, καὶ αἴτινες, κατὰ τὰς ἐναλλαγὰς τῶν ὥρων τοῦ ἔτους, καλύπτονται ἀληγλοδιαδόχως εἴτε ὑπὸ χόρτων εἴτε ὑπὸ γυγαντιάσιων ἀκανθωδῶν θάμνων.

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς είνε ὁ Ὁριόκος, πηγάζων ἐκ τῶν ὁρέων Παρίμα καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν, δ' Ἀμαζόνιος, δ' μέγιστος πάντων, πηγάζων ἐκ τῶν Ἀνδεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν, καὶ δὲ δὲ λὰ Πλάτα, σχηματιζόμενος ἐκ τῶν δύο ποταμῶν Παράρα καὶ Οὐρονγονάη καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκενόν.

Ἡ μεγίστη λίμνη τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς είνε ἡ Τιτικάκα ἐν τῇ Ηερουΐᾳ.

Τὸ καλιμά τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἰς μὲν τὰ χαμηλὰ μέρη είνε θερμότερον τοῦ τῆς Βορείου, εἰς δὲ τοὺς ὑψηλοὺς τόπους είνε ψυχρότερον.

Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ ἔχει θαλερὰν βλάστησιν, πολλὰ καὶ ποικίλα ζῷα καὶ ἄφθονα μέταλλα καὶ δρυκτά.

Οἱ πληθυσμὸς ὅλος τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἀνέρχεται εἰς 39 περίπου ἑκατομμύρια. Τούτων τὸ $\frac{1}{3}$ είνε Λευκοί, οἱ πλειστοὶ Ἰσπανοί καὶ Πορτογάλοι. Οἱ Ιθαγενεῖς Ἰνδοὶ είνε πολυαριθμότεροι ἐνταῦθα ἢ ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ, καὶ ἀνέρχονται εἰς 18 ἑκατομμύρια. Οἱ Νιγρῖται, κυρίως ἐγκατεστημένοι ἐν Βρασιλίᾳ, ἔνθα ἀποτελοῦσι τὸ $\frac{1}{5}$

τοῦ πληθυσμοῦ, ἀριθμοῦνται εἰς 10 ἑκατομμύρια. Οἱ λοιποὶ εἰνε
μιγάδες.

Ἡ ἐπικρατοῦσα γλῶσσα εἰνε ἐνταῦθα ἡ Ἰσπανική, πλὴν τῆς Βρα-
σιλίας, ἔνθα λαλεῖται ἡ Πορτογαλλική.

Ἐξαιρέσει τῆς Γουϊάνας, ἥτις εἰνε κτήσις τῶν Ἀγγλων, τῶν Ὀλ-
λανδῶν καὶ τῶν Γάλλων, ἡ Νότιος Ἀμερικὴ περιλαμβάνει 10 Ἐπι-
κρατείας, αἵτινες ἀπαρτίζονται ἐκ πολιτεῶν δημοκρατουμέ-
νων, διοικούμενων, διοικούμενων.

Εἰνε δὲ αἱ Ἐπικράτειαι αὗται 1) ἡ Βρασιλία, 2) ἡ Βενεζούελα,
3) ἡ Κολομβία, 4) ἡ Ἰσημερινία (Ἐκουαδόρ), 5) ἡ Περούνια, 6) ἡ
Βολιβία, 7) ἡ Χιλή, 8) ἡ Ἀργεντινή, 9) ἡ Παραγουάνη καὶ 10) ἡ
Οὐρουγουάη.

1. Βρασιλία.

Ἡ Βρασιλία εἰνε ἡ μεγαλητέρα τῶν χωρῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ἐχει 16 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια κατοίκων. Πλέον τοῦ $\frac{1}{3}$ αὐτῶν εἰνε
Λευκοί, Πορτογαλικῆς καταγωγῆς. Μέγα μέρος τοῦ ἐπιλοίπου πλη-
θυσμοῦ συνίσταται ἐκ Νιγριτῶν καὶ οἱ λοιποὶ εἰνε Ἰνδοὶ καὶ μιγάδες.
Γλωσσα ἐπικρατοῦσα ἐνταῦθα εἰνε ἡ Πορτογαλική, **Θροσκεία** δὲ ἡ
Καθολική.

Τὸ ἔδαφος τῆς Βρασιλίας εἰνε εὐφορώτατον, ἔχει δὲ μέγαν πλοῦ-
τον δασῶν. Ἐξάγει δὲ ἀδάμαντας καὶ ὄλλους πολυτίμους λίθους,
χρυσόν, ἀργυρόν, σίδηρον, χαλκόν, μόλυβδον.

Ἡ Βρασιλία συνίσταται ἐξ 21 πολιτεῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσιν
Ομοσπονδιακὴν Συμπολιτείαν.

Πρωτεύουσα τῆς Συμπολιτείας εἰνε τὸ *Píor* δὲ *Iareíρον* (523,000
κατ.), ἀξιόλογος λιμήν. *Άλλαι πόλεις σημαντικαὶ* εἰνε ἡ *Βαχία*,
(200,000 κατ.), τὸ *Περούμποῦκον* (190,000 κατ.), ἡ *Παρὰ* ἡ *Άγια
Μαρία* δὲ *Βελέμ* (65,000 κατ.), δὲ *Άγιος Παῦλος* (100,000 κατ.), τὸ
Πορταλέγον (55,000 κατ.).

2. Γουϊάνα.

Ἡ Γουϊάνα διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ δυτικώτερον ἀνήκει
εἰς τοὺς Ἀγγλους, τὸ μέσον εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ τὸ ἀνατολικώτε-
ρον εἰς τοὺς Γάλλους.

Καὶ ἡ μὲν Ἀγγλικὴ Γουϊάνα ἔχει 110,000 κατοίκους καὶ κύριον

προϊὸν τὴν ζάχαριν. Πρωτεύουσα δ' αὐτῆς εἶναι ἡ Γεωργετόβνη, (53,000 κατ.).

Η Όλλανδικὴ Γουιάνα ἡ Σουρινάμ ἔχει 69,000 κατοίκους, τοὺς πλειστους Νιγρίτας. Παράγει ζάχαριν, κακάον, καφέν, βάμβακα, δρυζαν, βανάνας καὶ ἄλλους καρπούς. Η πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι τὸ Παραμάριβον (29,000 κατ.).

Η Γαλλικὴ Γουιάνα ἡ Καϊέννη ἔχει περὶ τοὺς 30,000 κατοίκους καὶ πρωτεύουσαν τὴν Καϊέννην, τόπον ἔξορίας τῶν καταδίκων (12,000 κατ.), ἐπὶ μικρᾶς νήσου παρακειμένης τῇ στερεᾷ.

3. Βενεζουέλα.

Η Βενεζουέλα, τουτέστι μικρὰ Ἐνετία, ἐκλήθη οὕτω παρὰ τῶν Ισπανῶν ἔνεκα τῶν ἐπὶ πασσάλων ἐκτισμένων οἰκιῶν τῶν Ἰγδῶν, τὰς δόποιας εὗρον εἰς τὴν εἰσόδον τῆς λίμνης Μαρακαΐδου.

Περιλαμβάνει τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ὀρινόκου, μὲ τὰς σαβάνας αὐτοῦ τὰς καλουμένας καὶ Λιάνος. Η ἐπιφάνεια δ' αὐτῆς διαιρεῖται εἰς τρεῖς ζώνας, τὴν γεωργικήν, τὴν ποιμενικήν καὶ τὴν δασόφυτον.

Ἐγει πληθυσμὸν 2 1)2 ἑκατομμυρίων, ὃν οἱ πλεῖστοι μιγάδες Μεστίτσοι.

Η Βενεζουελιανὴ Συμπολιτεία συνίσταται ἐξ 9 Πολιτειῶν, 5 Τερριτορίων καὶ μιᾶς διμοσπονδιακῆς χώρας.

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ Καράκα (73,000 κατ.), ἔχουσα ἐπίνειον τὴν Γοναΐδαν (14,000 κατ.). Ἀλλακι πόλεις ἐν αὐτῇ εἶναι ἡ Βαλεντία, (39,000 κατ.), τὸ Μαρακάΐβον (34,000 κατ.) καὶ τὸ Βαρκοισίμετον, (32,000 κατ.).

4. Κολομβία.

Η Κολομβία ἔχει 4 ἑκατομμύρια κατοίκων. Τούτων οἱ ἡμίσεις εἶναι Λευκοὶ Ισπανικῆς καταγωγῆς, καὶ Μεστίτσοι οἱ λοιποὶ εἶναι Ἰνδοί. Η ἐπίσημος θρησκεία, ὡς καὶ πασῶν τῶν δημοκρατιῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, εἶναι ἡ Καθολική.

Η πρωτεύουσα τῆς Δημοκρατίας ταύτης εἶναι ἡ Βογοτά (120,000 κατ.), ἔχουσα ἐπίνειον τὴν Χόρδαν, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ ποταμοῦ Μαγδαληνῆς.

"Αλλαι πόλεις ξέναι λόγου είνε δι Παραμάς (30,000 κατ.) ἐπὶ τοῦ διμωνύμου Ἰσθμοῦ καὶ ἡ Μεδελλίνη (40,000 κατ.).

5. Ισημερινία.

Η Ισημερινία ἔχει τὰς ὑψηλότερας κορυφὰς τῶν "Ανδεων, τὸ Κιμβοράζον καὶ τὸ Κοτοπάζιον, τὸ ὑψηλότατον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἐνεργῶν ἥφαιστεών. Διαρρέει δὲ αὐτὴν δι Αρω 'Αμαζόνιος ἢ Μαρανγών.

Πρωτεύουσα αὐτῆς είνε τὸ Κουνίον (80,000 κατ.), ἐπὶ δροπεδίου, τὸ ὅποιον ὑψοῦται 3,000 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. "Αλλαι πόλεις είνε ἡ Γουνιάκιλη (50,000 κατ.), δι πρώτιστος ἐμπορικὸς λιμὴν καὶ ἡ Κουέροα (25,000 κατ.). Εἰς τὴν Ισημερινίαν ἀνήκουσι καὶ αἱ ἀπέναντι αὐτῆς ἐν τῷ Ελεγγικῷ Όκεανῷ κείμεναι νῦντοι Γαλαπάγος, ἦτοι νῆσοι τῶν χελωνῶν, νῆσοι ἥφαιστεογενεῖς, ἐν αἷς εὑρίσκονται πολλὰ ἔρπετα καὶ μεγάλαι κερσαῖς χελῶναι.

6. Ηερουΐα.

Η Ηερουΐα διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Μαρανγών ἢ Αρω 'Αμαζονίου, ἔχει δὲ Λίμνην τὴν Τιπικόνον, κειμένην ἐπὶ δροπεδίου τῶν "Ανδεων καὶ ἀνήκουσαν καὶ εἰς τὴν Βολιβίαν.

Η Ηερουΐα ἔχει 3 ἑκατομμύρια κατοίκων, Λευκῶν (Ισπανικῆς καταγωγῆς), Ἰνδῶν καὶ μιγάδων. "Εχει ἔδαφος γόνυμον καὶ πλούσια μεταλλεῖα. "Αλλὰ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ ψευδαργύρου, τὰ ἄλλοτε πλουσιώτατα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ταῦν ὀλίγον ἐκμεταλλεύονται. "Άλλο εἶδος ἔξαγωγῆς λίαν προσοδοφόρον ἄλλοτε διὰ τὴν χώραν είνε τὸ γονάνον, ἦτοι κόπρος πτηνῶν χρήσιμος εἰς λίπανσιν τῶν ἀγρῶν, τὸ ὅποιον ἀφθονον ἐκάλυπτε τὰς ἀπέναντι τῆς Ηερουΐας κειμένας νησίδας Χίγχας. Εὑρίσκεται ταῦν καὶ εἰς τὴν στερεάν.

Η πρωτεύουσα τῆς Ηερουΐας είνε ἡ Λίμα (104,000 κατ.), κτισθεῖσα τῷ 1535 ὑπὸ τοῦ κατακτήσαντος τὴν χώραν Ισπανοῦ Φραγκίσκου Πιέτρου. "Επίνειον αὐτῆς είνε τὸ Κάλλάον (35,000 κατ.) ἐμπορικὸς Λιμήν. "Ετεραι λόγου ξέναι πόλεις είνε τὸ Κούνον (22,000 κατ.) καὶ ἡ Αρεκίπα (35,000 κατ.).

7. Βολιβία

Η Βολιβία έλαθε τὸ σὸν μα ἐκ τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἀπὸ τῆς Ἰσπανικῆς δεσποτείας Σίμωνος Βολιβίαρ (1783-1830). Ἐχει 112 ἑκατομμύριον κατοίκων, ὃν οἱ πλεῖστοι Ἰνδοὶ θαγενεῖς, οἱ δὲ λοιποὶ Λευκοὶ καὶ μιγάδες.

Διαφέρεται ὑπὸ **παραποτάμων** τοῦ Ἀμαζονίου καὶ τοῦ Παραγουάνη, εἰς αὐτὴν δὲ ἀνήκει καὶ μέρος τῆς **Ἀμαζόνης Τίτανας**.

Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν Ἀνδεων ἐνταῦθα εἰνε ἡ Σοράτα καὶ ἡ Πλαμάνη.

Πρωτεύουσα τῆς Βολιβίας εἰνε ἡ Σούνκρη (24,000 κατ.), ἡ Λαπάση (40,000 κατ.) ἡ ἐμπορικωτάτη πόλις, τὸ Ποτόσαι (20,000 κατ.), περίφημον ἀλλοτε διὰ τὰ πλούσια ἀργυρωρυχεῖα αὗτοῦ καὶ κείμενον 4,000 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

8. Χιλή.

Ἡ Χιλὴ περιλαμβάνει τὴν στενὴν λωρίδα χώρας τὴν μεταξὺ τῶν Ἀνδεων καὶ τοῦ Ελρηνικοῦ ὥκεανου. Ἀποτελεῖται δὲ ἡ Δημοκρατία ἐξ 23 πολιτειῶν καὶ 1 Τερριτορίου.

Αἱ τὸ ἀνατολικὸν σύνορον τῆς χώρας ἀποτελοῦσαι Ἀνδεις ἔχουσιν ἐνταῦθα ὑψίστην αὐτῶν κορυφὴν τὴν Ἀκογκάγουαν. Ἡ Χιλὴ ἔχει πληθυσμὸν 1,700,000. Ἐνταῦθα οἱ Λευκοὶ εἰνε πολυπληθέστεροι τῶν λοιπῶν κατοίκων.

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἰνε τὸ Σαντιάγον (256,000 κατ.)

Ἐπίνειον αὐτοῦ εἰνε τὸ Βαλπαράσον (122,000 κατ.), τὸ σπουδαιότατον ἐμπορικὸν κέντρον ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἡ Κορσεψιόν (40,000 κατ.), πόλις ἐμπορική, ἡ Τάλκα (33,000 κατ.), ἡ Χιλλάνη (29,000 κατ.) καὶ ἡ Βαλδιβία, τὸ ἐπίνειον τῆς Ἀραυκανίας τῆς χώρας τῶν ἐπὶ ἀνδρείᾳ φημιζομένων Ἰνδῶν Ἀραυκάνων.

Εἰς τὴν Χιληνὴν ἀνήκει καὶ μέρος τῆς Παταγονίας καὶ τῆς Γῆς τοῦ πυρός. Διὰ συνθήκης δὲ τοῦ 1883 ἡ Χιλὴ ἀφήρεσεν ἀπὸ τῆς Βολιβίας τὴν **Ξηρούμην** Ἀτακάμαν. Κατέχει δὲ προσωρινῶς καὶ τὰς περουβίανάς ἐπαρχίας. Τάνκαν καὶ Ἀρίκαν.

9. Ἀργεντινή.

‘Η Ἀργεντινὴ Δημοκρατία περιλαμβάνει τὰς χώρας τὰς ἀποτελούσας ἄλλοτε τὰς Ἡνωμένας πολιτείας τοῦ διον δὲ λὰ Πλάτα. Συνισταται δὲ ἐκ 14 Πολιτειῶν καὶ 9 τερριτορίων.

‘Ο πληθυσμὸς τῆς λίαν ἐκτεταμένης ταύτης χώρας εἶναι μόνον 4
ἐκατομμύρια.

Ἡ χώρα εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινή, διαρρέουσι δὲ αὐτὴν ὁ Παραγονάς, δὲ Παράνας καὶ δὲ Οὐρογονάς.

Πρωτεύουσα της χώρας είναι η *Βουένος* (730,000 κατ.), η μεγ-
στη και πολυανθρωποτάτη τῶν πόλεων τῆς Νοτίου Αμερικῆς. Η *Λα-
πλάτα* (45,000 κατ.), η *Ροξάριος* (94,000 κατ.) ή *Κορδόβα* (48,000 κατ.)

Εἰς τὴν Ἀργεντινὴν ἀνήκει τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Παταγονίας καὶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Γῆς τοῦ πυρός.

Καὶ οἱ μὲν Παταγόνες 5,000 τὸν ἀριθμόν, εἰνε ἄνθρωποι: ὑψηλοῦ
ἀναστήματος καὶ ἀνδρεῖοι, ἀλλὰ σκληροί. Ζῶσι δὲ νοιαδικῶς ἐκ τῆς
θύρας καὶ τῆς ἀλιείας.

Η δὲ Γῆ τοῦ πυρός, ἔχουσα πληθυσμὸν 8,000, εἶνε συστάξις 11 μεγάλων **νήσων** καὶ πλέον τῶν 30 μικρῶν. Τούτων ἡ μεγίστη εἶνε ἡ τοῦ Βασιλέως Καρόλου, ἔτερα: δὲ εἶνε τὸ Ναβαρῖνον, ἡ Χώστη, ἡ Γορδάνη, ἡ Λορδονδερρῆ καὶ ἡ νοτιωτάτη πασῶν ἡ "Ορνη". ἐξ ἣς ὁ γομάσθη καὶ τὸ **ἀκρωτήριον** "Ορνον".

10. Haçayouán

‘Η Παραγουάη, ή Μεσοποταμία τής Νοτίου Αμερικής καθό κελμένη, ἐν μέσῳ τῶν **ποταμῶν** Παράνα καὶ Παραγουάη, ἔχει πληθυσμὸν 330,000, ἐκτὸς 60,000 ήμιπεπολιτισμένων καὶ 70,000 ἀπολιτιστῶν Ἰνδῶν. Κύρια αὐτῆς προσόντα εἰνε τὰ φύλλα ματὲ ἡ τέων τῆς Παραγουάης, καφές καὶ καπνός. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἰνε ἡ Ασσουριών (45,000 κατ.).

11 Oǔgouγouán

‘Η Ουρουγουάη, διαφερομένη υπὸ τῶν ποταμῶν Οὐρουγούαη καὶ Ρίο Νέγρου, ἔχει πληθυσμὸν 824,000 καὶ πρωτεύουσαν τὸ Μορτεβίδεον (244,000 κατ.), πόλιν ἐμπορικωτάτην.

12. Νήσοι Φαλκλάνδαι.

Αἱ νῆσοι Φαλκλάνδαι, κείμεναι ἀπέναντι τῶν ἀκτῶν τῆς Παταγονίας, εἰνε κτῆσις ἀγγλική. Εἶναι δὲ δύο μεγάλαι, ἡ Ἀρατολικὴ Φαλκλάνδη καὶ ἡ Δυτικὴ Φαλκλάνδη, καὶ περὶ τὰς ἑκατὸν μικράς.

Ἐχουσι περὶ τοὺς 2,000 κατοίκους. Πρωτεύουσα ἀκτῶν εἰνε διμήνη Στάρλεϋ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Φαλκλάνδῃ, ἀποθήκη γαιανθράκων.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Η ΩΚΕΑΝΙΑ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

Ἡ Ωκεανία περιλαμβάνει τὰς **νήσους** τὰς διεσπαρμένας ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ωκεανῷ.

Ἐκ τῶν νήσων τούτων ἡ Αὔστραλια εἰνε τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡπειρος.

Ἐντεῦθεν ἡ Ωκεανία διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, τὴν ἡπειρωτικὴν Ωκεανίαν ἡ Αὔστραλιαν, τῆς ὅποιας ἡ ἔκτασις ίσοῦται σχεδὸν μὲ τὴν τῆς Εὐρώπης, καὶ τὴν ηπαιωτικὴν Ωκεανίαν, τὴν συνισταμένην ἐκ τῶν ἀναριθμήτων νήσων τῶν διεσπαρμένων περὶ τὴν Αὔστραλιαν.

Καὶ ἡ μὲν Αὔστραλια μετὰ τῶν παρ' αὐτὴν κειμένων μεγάλων νήσων Τσομανίας, Νέας Ζηλανδίας καὶ Νίας Γούνιέας ἀποτελοῦσι τὴν καλουμένην Νοτιασίαν.

Αἱ δὲ **νήσοι** ἀποτελοῦσι τρία μεγάλα συμπλέγματα, τὴν Μελανησίαν, τὴν Μικρονησίαν καὶ τὴν Πολυνησίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΩΚΕΑΝΙΑ

Η Ἡπειρωτικὴ ὡκεανία ἡ Αὐστραλία εἰνε κτῆσις Ἀγγλική· Αὕτη ἀνεκαλύφθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, ὑπὸ τῶν ὄποιων ὠνομάσθη Νέα Ολλανδία ἀπὸ δὲ τοῦ 1788 κατέχεται ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρεταννίας.

Ἡ Αὐστραλία δρέχεται ὑπὸ τῶν ὡκεανῶν Εἰρηνικοῦ, Ἰνδικοῦ καὶ Νοτίου.

Οἱ Τορρήσειος πορθμὸς χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς πρὸς Β. αὐτῆς κειμένης Νέας Γουνέας καὶ ὁ Βάσσειος πορθμὸς ἀπὸ τῆς πρὸς Ν. αὐτῆς κειμένης νήσου Τασμανίας.

Ορον ἔχει τὰς πρὸς Α. Αὐστραλιακὰς Ἀλπικὲς, αἵτινες διασχίζουσι τὴν χώραν ἀπὸ Β. πρὸς Ν. οὐ μακρὰν τῶν παραλίων.

Τὸ βορειότατον ἀκρωτήριον εἰνε τὸ Ὑάρκ, τὸ ἀνατολικότατον εἰνε τὸ Σάρδυ. τὸ νοτιώτατον τὸ Οὐλλσων καὶ τὸ δυτικότατον τὸ Στῆπ.

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Αὐστραλίας εἰνε ὁ Μούρραρις, πηγαῖς ἐκ τῶν Αὐστραλιακῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰνδικὸν Νότιον ὡκεανόν. Μεγαλύτερος παραπόταμος αὐτοῦ εἰνε ὁ Δαελίγγης.

Κόλπους ἔχει ἡ Αὐστραλία τὸν Καρπεντορίειον πρὸς Β. καὶ τὸν Αὐστραλιακὸν πρὸς Ν.

Τὸ **κλιμα** αὐτῆς εἰνε θερμὸν καὶ ξηρόν, ἀλλὰ λίαν ὑγιεινόν.

Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ζῷων καὶ φυτῶν τῆς ηπείρου ταῖς της πολλὰ εἰνε ὅλως διάφορα τῶν τῶν λοιπῶν ἡπείρων. Ὑπάρχουσι δὲ ἐν αὐτῇ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ μολύbdου.

Οἱ Ἀγγλοι κάτοικοι τῆς χώρας ἀνέρχονται εἰς 4 περίπου ἑκατομμύρια. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι 40,000 Σιναι, 10,000 Πολυνήσιοι, 1,900 Μαλαιοί καὶ περὶ τοὺς 100,000 αὐτόχθονες. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἰνε οἱ ἀγριώτατοι τῶν ἀνθρώπων, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν εἰνε ἀνθρωποφάγοι.

Ἡ Αὐστραλία διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς πέντε ἀποικίας, 1) τὴν Νέαν Μεσημβρινὴν Ονδαλλαν (1,312,000 κατ.), τῆς ὄποιας πρωτεύουσα εἰνε ἡ Σίδνεϋ (420,000 κατ.), ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν τῆς Αγ-

στραλίας πόλεων, 2) τὴν Βικτωρίαν (1,800,000 κατ.), τῆς ὀποίας πρωτεύουσα είναι ἡ Μελβούρνη (500,000 κατ.), καὶ ἡ Βαλλαράη (45,000 κατ.), τὸ κέντρον τῆς χρυσοφόρου χώρας, 3) τὴν Κουϊ οἰλανδίαν (472,000 κατ.), τῆς ὀποίας πρωτεύουσα είναι ἡ Βρισβάνη (93,000 κατ.), 4) τὴν Μεσημβρινὴν Αὐστραλίαν (360,000 κατ.), τῆς ὀποίας πρωτεύουσα είναι ἡ Ἀδελαΐς (144,000 κατ.). Εἰς ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ Βόρειος Αὔστραλια ἡ τὸ Βόρειον τερριτόριον, τοῦ ὀποίου πρωτεύουσα πόλις είναι ἡ Ηλμερστώνη, καὶ 5) τὴν Δυτικὴν Αὐστραλίαν (162,000 κατ.), τῆς ὀποίας πρωτεύουσα είναι ἡ Πέρθη (20,000 κατ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι^ο.

ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΩΚΕΑΝΙΑ

1. Τασμανία.

Ἡ Τασμανία, κληθεῖσα ἐκ τοῦ ἀνακαλύψαντος αὐτὴν (1642) Ὁλλανδοῦ θαλασσοπόρου Τασμάν, είναι ὥραλα νῆσος ἔχουσα ἀριστους λιμένας. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 160,000. Πρωτεύουσαι πόλεις αὐτῆς είναι ἡ Χοβάρδη (36,000 κατ.), καὶ ἡ Λονσετώνη, (24,000 κατ.).

Εἰναι Ἀγγλικὴ ἀποικία. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν ἔτεραι δῆ μικροὶ νῆσοι περὶ αὐτὴν κείμεναι.

2. Νέα Ζηλανδία.

Ἡ Νέα Ζηλανδία, οὕτω κληθεῖσα παρὰ τοῦ Τασμάν ἐκ τῆς ἐν Ὁλλανδίᾳ δημωνύμου χώρας, συνίσταται ἐκ δύο μεγάλων νήσων, τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου χωριζομένων διὰ τοῦ Κουκελού πορθμοῦ, ἐκ τῆς μικροτέρας νήσου Στεουάρτης πρὸς Ν. αὐτῶν κειμένης καὶ ἐκ τινῶν ἄλλων μακρὰν τούτων κειμένων νήσων.

Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 743,000, ὃν οἱ πλεῖστοι είνεις Ἀγγλοι, οἱ δὲ λοιποὶ περὶ τοὺς 60,000 ἔχουν.

Πρωτεύουσαι πόλεις τῆς μὲν Βορείου είναι ἡ Βέλλιγκτων (42,000 κατ.) καὶ ἡ Αουκλάνδη (58,000 κατ.), τῆς δὲ Νοτίου ἡ Δουνεδίνη, (48,000 κατ.) καὶ ἡ Χριστισούρτση (50,000 κατ.).

3. Μελανησία.

Η Μελανησία ἀποτελεῖται ἐκ τῶν συστάδων **νήσων** τῶν ἐκτεινομένων ἀπὸ Δ. πρὸς Α. καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. περὶ τὴν Αὐστραλίαν.

Αἱ συστάδες αὗται εἰνε ἡ Νέα Γουϊνέα μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν Πασούπων νήσων. Ταῦτης οἱ κατοικοι καλοῦνται Παποῦαι, τουτέστι οὐλότριχες, τῆς Μαλαιϊκῆς φυλῆς. Ἀνέρχονται δὲ εἰς 1 ἑκατομμύριον. Τὸ δυτικὸν μέρος αὐτῆς εἰνε κτήσις Ὄλλανδική· τὸ βορειοανατολικὸν ἀνήκει εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὸ νοτιοανατολικὸν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Αἱ Παποῦαι νῆσοι ὑπάγονται εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Νέαν Γουϊνέαν.

Αἱ *Bismarck* νῆσοι (250,000 κατ.) ὑπάγονται εἰς τὴν Γερμανίαν Κήνην Νέαν Γουϊνέαν

Αἱ *Solomons* νῆσοι ἀνήκουσιν ἐν^τ μέρει εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπαγόμεναι εἰς τὴν Γερμανικὴν Νέαν Γουϊνέαν καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Αἱ Νέαι Ἐβρίδες διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν κοινὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας.

Η Νέα Καληδονία εἰνε κτήσις Γαλλική, ἔχουσα 63,000 κατοίκους, περιλαμβανομένων εἰς ταύτην καὶ τῶν νήσων τῆς Πιστότητος. Ἐχει πρωτεύουσαν τὴν *Nouméa* (7,000 κατ.).

Αἱ *Fraser* νῆσοι, 255 τὸν ἀριθμόν, εἰναι Ἀγγλικὴ ἀποικία. Ἐχουσι πληθυσμὸν 120,000· τούτων αἱ μεγαλήτεραι εἰνε ἡ *Bain* Λέβον καὶ ἡ *Bâroua* Λέβον. Πρωτεύουσα αὗτῶν εἰνε ἡ Λεβούκα.

4. Μικρονησία.

Η Μικρονησία ἀποτελεῖται ἀπὸ πλῆθος μικρῶν **νήσων** κειμένων πρὸς Β. τῆς Μελανησίας καὶ ἐκτεινομένων εἰς μακρὰν καμπύλην σειρὰν ἀπὸ τῶν Φιλιππινῶν πρὸς Δ. μέχρι τῶν Φιτσίων πρὸς Α.

Αὕται εἰνε αἱ *Boréas* νῆσοι, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ιαπωνίαν.

Αἱ *Marianai* ἡ *Ladrones*, αἱ *Peleuëi* καὶ αἱ *Kaoloïnai* (50,000 κατ.), 500 τὸν ἀριθμὸν ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ισπανούς.

Αἱ *Marquesas* (10,000 κατ.), ἀνήκουσαι ἀπὸ τοῦ 1885 εἰς τὴν Γερμανίαν.

Αἱ *Gilbrértai* νῆσοι (35,000 κατ.), ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἀγγλούς ωσπερ καὶ αἱ μεταξὺ τούτων καὶ τῶν Φιτσίων κείμεναι· Ελλίκαι νῆσοι·

5 Πολυνησία.

Η Πολυνήσια περιλαμβάνει πολλάς συστάδας **νήσων** και μένων εν τῷ Ἀνατολικῷ Ειρηνικῷ. Αἱ χωριώτεραι αὐτῶν εἰνε αἱ Σαρδοῦται η Χαβάιαι ἔχουσαι πληθυσμὸν 80,000, ὃν οἱ ήμίσεις θαγενεῖς καὶ οἱ λοιποὶ Σῖναι, Πορτογάλοι καὶ ἄλλοι ἔνοι. Η μεγίστη αὐτῶν εἰνε η Χαβάη, ἐπὶ δὲ τῆς Ούαχούνης κεῖται η πρωτεύουσα Ὄρολον (28,000 κατ.). Ανήκουσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Αἱ **Φοίνικες** νῆσοι, αἱ τῆς Ἐρώσεως καὶ αἱ **Μαριχῖαι** ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλούς.

Αἱ **Μαρκήσιαι** ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Γάλλους.

Αἱ **Τόγγα** εἰνε κτήσις Ἀγγλική.

Αἱ **Σαμόδαι** (34,000 κατ.) ἔχουσαι πρωτεύουσαν τὴν Ἀπίαν ἐπὶ τῆς νήσου Ούπολοῦ, ἀποτελοῦσι βασίλειον διατελοῦν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γερμανίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Αἱ **Κούκειοι** νῆσοι 9 τὸν ἀριθμὸν (8,400 κατ.), διατελοῦσιν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίαν.

Αἱ νῆσοι **Ταΐται** η τῆς Ἐταιρείας, ὃν η μεγαλητέρα ἔχει 30,000 κατοίκους, αἱ **Νόιαι** νῆσοι καὶ αἱ **Γαμπιέραι** νῆσοι ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Γάλλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ

Ἀνταρκτικὴ καλεῖται η χώρα η ὑπὸ διαφόρων ἐξερευνητῶν ἀνακαλυφθεῖσα εἰς τὸν Ἀνταρκτικὸν κύκλον καὶ η ὅποια ἀναμφισβήλως ἀνήκει εἰς μεγάλην περὶ τὸν πόλον κειμένην ἥπειρον.

Τῆς ἀνταρκτικῆς γνωστότερα μέρη εἰνε η **Γραχάμη** η τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, η τοῦ Αλεξάνδρου Α', πρὸς Ν. τοῦ **ἀκρωτηρίου** "Ορνού" η "Ἐνδερβιν", πρὸς Ν. τῆς Μαδαγασκάρης η **Σαβρίνα**, η **Κλαρία** καὶ η **Αδελία**, πρὸς Ν. τῆς Αὔστραλίας καὶ η ἐκτεταμένη **Βικτωρία**, πρὸς Ν. τῆς Νέας Ζηλανδίας. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ἀνεκαλύψθησαν δύο ηφαίστεια, τὸ ἐνεργὸν **Ἐρεβος** καὶ τὸ ἐσθεσμένον **Τρόμος**.

Τ Ε Λ Ο Σ

Π Ι Ν Α Ξ
Τ Ω Ν Ν Ο Μ Ω Ν Τ Η Σ Ε Λ Λ Α Δ Ο Σ

NOMOI EΠΑΡΧΙΑΙ ΗΛΙΑΣ. Πρωτεύουσαι και πληθ.

Στερεά Ελλάς. Έπιφ. 33,249 □ χλμ. Ηλια. 1,040,000.

1) Αττικής	'Αττικής, Αιγαίνης, Μεγαρίδος	256,000	'Αθηναί, 115,000
2) Βοιωτίας	Θηρών, Δεβαδέτας	58,000	Λεβάδεια, 6,300
3) Φθιώτιδος	Φθιώτιδος, Δομοκοῦ, Δυρχίδος	100,000	Λαμία, 7,500
4) Φωκίδος	Παρνασσίδος, Δωρίδος	60,000	"Αμφισσα 5,500
5) Αιτωλίας και Ακαρνανίας	Μεσολογγίου, Τριχωνίας, Ναυπακτίας, Βασιτού, Βινίτσης και Ξηρομέρου	127,000	Μεσολόγγιον, 8,500
6) Εύρυτανίας	Εύρυτανίας	44,000	Καρπενήσιον, 2,000
7) Αρτας	"Αρτας	40,000	"Αρτα, 7,000
8) Τρικαλῶν	Τρικαλῶν, Καλομπάκας	96,000	Τρίκκαλα, 22,000
9) Καρδίτσας	Καρδίτσας	80,000	Καρδίτσα, 10,000
10) Λαρίσης	Δαρισης, Τυρνάβη, Αγωνίας, Φεραδάλων	86,000	Λάρισα, 15,000
11) Μαγνησίας	Βόλου, Αλμυροῦ, Σκουπίδου	92,000	Βόλος, 17,000

Πελοπόννυνθος. Έπιφ. 22,200 □ χλμ. Ηλια. 910,000.

1) Κορινθίας	Κορινθίας	65,000	Κόρινθος, 4,200
2) Αργολίδος	Ναυπλίας, "Αργούς, Σπετσῶν και Ερμιονίδος," Υδρας και Τροζηνίας	80,000	Ναύπλιον, 6,000
3) Αχαΐας	Πατρῶν, Αιγαίαλειας, Καλαβρύτων	145,000	Πάτρα, 40,000
4) Ηλείας	"Ηλείας	92,000	Πύργος, 13,000
5) Τριφυλίας	Τριφυλίας, Όλυμπας	86,000	Κυναρισσία 6,500
6) Μεσσηνίας	Καίαμῶν, Μεσσηνῆς, Πυλίτας	120,000	Καλάμαι 15,000
7) Ακανθίδης	Γυθείου, Οιτύλου, Κιθήρων	63,000	Γύθειον 4,500
8) Λακεδαιμονίου	Λακεδαιμονίους, Επιδαύρου Διμηρᾶς	85,000	Σπάρτη, 4,200
9) Αρκαδίας	Μαντινείας, Γορτυνίας, Μεγαλοπόλεως, Κυνουρίας	167,000	Τρίπολις, 11,000

Νησοι. Έπιφ. 9,239 □ χλμ. Ηλια. 496,000.

1) Εύβοιας	Χαλκίδος, Επαργυρίου, Καρυστίας	106,000	Χαλκίς, 9,000
2) Κυκλίδων	Σύρου, Τήνου, "Ινδρού, Κέρος, Νάξου, Μήλου, Θήρας	135,000	Έρμούπολις, 19,000
3) Κερκύρας	Κερκύρας, Παξῶν	95,000	Κέρκυρα, 19,000
4) Λευκάδος	Λευκαδῆς, Ίθάκης	43,000	Λευκάς, 6,000
5) Κεφαλληνίας	Κραναίας, Πάλης, Σάμης	70,000	"Αργοστόλιον, 9,200
6) Ζακύνθου	—	45,000	Ζάκυνθος, 15,000.

ΠΙΝΑΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Κεφάλαιον Α'. Ὁρισμὸς καὶ διαίρεσις τῆς Γεωγραφίας.....	3
» Β'. Στοιχεῖα μαθηματικῆς Γεωγραφίας.....	4
» Γ'. Στοιχεῖα φυσικῆς Γεωγραφίας.....	16
» Δ'. Στοιχεῖα πολιτικῆς Γεωγραφίας.....	27

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.—ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κεφάλαιον Α'. Ἡ Εύρωπη ἐν γένει	32
» Β'. Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος	39

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ

Κεφάλαιον Α'. Ἐλληνικὴ Χερσόνησος	127
» Β'. Εύρωποικὴ Τουρκία	128
1. Ἀμεσοὶ κτήσεις τῆς Τουρκίας	129
α) Θράκη	130
β) Μακεδονία	136
γ) Τουρκικὴ Θεσσαλία	140

δ) Τουρκική "Ηπειρος	140
ε) Αλβανία	143
2. "Εμμεσοι κτήσεις της Τουρκίας	144
α) Βουλγαρία	144
β) Ανατολική "Ρωμυηλία	146
γ) Βοσνία, Ερζεγοβίνη και Νεστόρια	147
δ) Κρήτη	148
» Γ'. Ήγεμονία Μαυροβουνίου	151
» Δ'. Βασιλείου Σερβίας	152
» Ε'. Βασιλείου Ρωμουνίας	153

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Κεφάλαιον Α'. Ιταλία	156
» Β'. Γαλλία	164
» Γ'. Ισπανία	170
» Δ'. Πορτογαλία	174

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΛΟΙΠΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Κεφάλαιον Α'. Έλβετία	177
» Β'. Ήγεμονία Λιχτενστάιν	180
» Γ'. Αύστροσυγγαρία	180
» Δ'. Γερμανική αύτοκρατορία	184
» Ε'. Βελγίον	193
» Ζ'. Ολλανδία	195
» Ζ'. Μέγα Δουκάτον του Λουξεμβούργου	197
» Η'. Δανία	197
» Θ'. Μεγάλη Βρετανία	198
» Ι'. Σουηδία και Νορβηγία	204
» ΙΑ'. Εύρωπακή Ρωσία	208

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Κεφάλαιον Α'. Ἡ Ἀσία ἐν γένει	212
» B'. Ἀσιατικὴ Τουρκία	214
1. Μικρὰ Ἀσία	214
2. Συρία	222
3. Χώραι τοῦ Εύρρατου καὶ τοῦ Τίγρητος	224
» Γ'. Ἀραβία	225
» Δ'. Περσία	227
» Ε'. Βελουχιστάν	228
» Ϛ'. Ἀφγανιστάν	228
» Ζ'. Ἰνδοστάν καὶ Κεϋλάνη	229
» Η'. Ἰνδοκίνα	232
» Θ'. Ἰνδίκαι νῆσοι	233
» Ι'. Σινικὴ αὐτοκρατορίο	235
» ΙΑ'. Κορέα	238
» ΙΒ'. Ιαπωνία	238
» ΙΓ'. Ἀσιατικὴ Ρωσία	239

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Κεφάλαιον Α'. Ἡ Ἀφρική ἐν γένει	242
» B'. Βόρειος Ἀφρική	244
1. Αιγυπτος	244
2. Τρίπολις, Φεζᾶν καὶ Βάρκη	246
3. Ἀλγερία καὶ Τύνις	247
4. Σουλτανᾶτον τοῦ Μαρόκκου	248
5. Σαχάρα	249
» Γ'. Δυτικὴ Ἀφρική	249
1. Ἰσπανικὴ Σαχαρικὴ παραλία	250
2. Γαλλικὴ Σαχαρικὴ παραλία	250
3. Γαλλικὴ Σενεγαμβία	250
4. Βρετανικὴ Γαμβία	250
5. Πορτογαλικὴ Γουινέα	250
6. Ἀγγλικὴ ἀποικία Σιέρρα Λεωνη	250
7. Ἀνεξάρτητος Δημοκρατία Λιθερίας	250

8.	Γαλλική παραλία τοῦ ἔλέφαντος	250
9.	Ἄγγλική παραλία τοῦ χρυσοῦ	250
10.	Γερμανική ἀποικία Τογολάνδη	251
11.	Γαλλική Δαχσμένη	251
12.	Βρεταννική Νιγρητία	251
13.	Γερμανικόν Καμερούν	251
14.	Γαλλικὸν Κόγκον	251
15.	Ἀνεξάρτητον Κόγκεν	251
16.	Πορτογαλικὴ "Αγγολα	251
Κεφάλαιον Δ'. Νότιος Ἀφρική		252
1.	Γερμανικὴ Νοτιοδυτικὴ Ἀφρική	252
2.	Βρεταννικὴ Νότιος Ἀφρική	252
3.	Βοερικαὶ Δημοκρατίαι	253
»	E'. Ἀνατολικὴ Ἀφρική	253
1.	Πορτογαλικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρική	253
2.	Γερμανικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρική	254
3.	Βρεταννικὴ ἀνατολικὴ Ἀφρική	254
4.	Ἴταλικὴ ἀνατολικὴ Ἀφρική	254
»	ΣΤ'. Κεντρολικὴ Ἀφρική	255
1.	Νουβία	255
2.	Σουδάν	255
3.	Ἀθησσοίο	256
4.	Γαλλαΐα	256
»	Z'. Νησιωτικὴ Ἀφρική	256
1.	Γιλλικαὶ κτήσεις	257
2.	Ἄγγλικαι κτήσεις	257
3.	Πορτογαλικαὶ κτήσεις	258
4.	Ἰσπανικαὶ κτήσεις	258
5.	Σουλτανᾶτον τῆς Ζινζιζέρης	258

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Κεφάλαιον Α'. Ἡ Ἀμερικὴ ἐν γένει		259
»	B'. Βόρειος Ἀμερικῆ	259
1.	"Αρκτικὴ Ἀμερική	260
2.	Βρεταννικὴ βόρειος Ἀμερική	261
3.	Ήνωμέναι Πολιτεῖαι	263
4.	Μεξικόν	265
»	Γ'. Κεντρικὴ Ἀμερική	266
1.	Γουατεμάλα	267

2.	Σαλβαδόρ.....	267
3.	Όνδουρας.....	267
4.	Νικαράγουα.....	267
5.	Κοσταρίκα.....	267
6.	Βρετανικὸν Ὄνδουρας.....	267
» Δ'.	Δυτικαὶ Ἰνδίαι.....	267
1.	Βρεταννικαὶ κτήσεις.....	268
2.	Κτήσεις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.....	269
3.	Γαλλικαὶ κτήσεις.....	269
4.	Οὐλανδικαὶ κτήσεις.....	270
5.	Δανικαὶ κτήσεις.....	269
6.	Ἀνεξάρτηται Δημοκρατίαι Ἀίτης καὶ Ἄγιου Δημίγγου.....	270
» E'.	Νότιος Ἀμερική.....	270
1.	Βρασιλία.....	272
2.	Γουιάνη.....	272
3.	Βενεζουέλα.....	273
4.	Κολομβία.....	273
5.	Ισημερίνιο.....	274
6.	Περούτα.....	274
7.	Βολιβία.....	274
8.	Χιλή.....	275
9.	Ἀργεντινή.....	276
10.	Παραγουάνη.....	276
11.	Ούρουγουάնη.....	276
12.	Φιλκλάνδος νήσοι.....	277

ΤΜΗΜΑ ΝΕΜΠΤΟΝ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

Κεφάλαιον Α'.	Η Ὁκεανία ἐν γένει.....	277
» B'.	Η πειρατικὴ Ὁκεανία ἢ Αύστραλια.....	278
Κεφάλαιον Γ'.	Νησιωτικὴ ὡκεανία.....	279
1.	Τασμανία	279
2.	Νέα Ζηλανδία	279
3.	Μελανησία	280
4.	Μικρονησία	280
5.	Πολυνησία	281
» Δ'.	Ἀνταρκτική	281

25 Μαΐου 1902.

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

· αστειῶν καὶ τῆς

ΕΝ ΑΘΗΝΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ

? Ιουλίου 1895

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟ Εκπαιδεύσεως;

1902

τὴν ἔκδοσιν

την τελιν

= 0.78
= 0.76 ms.
= 0.76 ls.
= 0.75 ρινού

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

25 Μαΐου 1902.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκπληγαστικῶν καὶ τῆς
Δημ. Ἐκπαιδεύσεως.

Πρὸς τὸν κ. Σπυρ. Θ. Ἀρδρουτσέλλην.

"Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν νόμον ΒΤΓ' τῆς 12 Ιουλίου 1895 περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς Ἐκπαίδεύσεως καὶ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 10ης Οκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων ταῦν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσχωτέων, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνουμεν τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπείας ταύτης, ἵνα τὸ ὑμέτερον σύγχρονα **Γεωγραφία**, τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον ἀγροτικόν, εἰσχυθῇ ἐν τοῖς δημοσίοις, δημοσιονομήτοις καὶ ἰδιωτικοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις, ἐπὶ πέντε σχολικῷ ἐτη ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1902—1903.

·Ο· Ὑπουργός

A. ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΣ

Στέφ. Μ. Παρίσης.